

ပဏ္ဍနပါဠိ

ဘုရားရှင်

အဘိဓမ္မပိဋက

နာတိသင်္ခပ။နာတိဝိတ္ထာရ။သုဒ္ဓန္ဓာသဖြစ်သောအဘိဓမ္မာ
ချန်ကျမ်း၌။သတ္တမမြောက် ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး
ကို။ထူးဆန်းမည်တွင်။

ထန်းတပင်ဆရာတော်

ဘုရားကြီးသည်။နယဒါယကာ။ဋီယာ
နိဿယည်း။တောင်ဘီလူးဆရာတော်ဘုရားကြီး
အထံတော်မှ။သင်အံလေ ကျက်ဆောင်ရွက်ပြီးခါ။နောင်
၌ငါ့တူ။ယူစေခြင်းအကျိုး။မြော် ကိုးရေးသားထားတော်မူခဲ့သော

ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်နိဿယ။

[စတုတ္ထအုပ်]

ကြည့်ရှုပြင်ဆင်သူ။ဦးသွယ်။

—*****—

မန္တလေးမြို့ဆိုင်းတန်း(ပညာသိပ္ပံ)ဝိဇ္ဇာကော်ပွဲတိုက်။

၁၂၇၀-ခု။

၁၉၁၉-ခု။

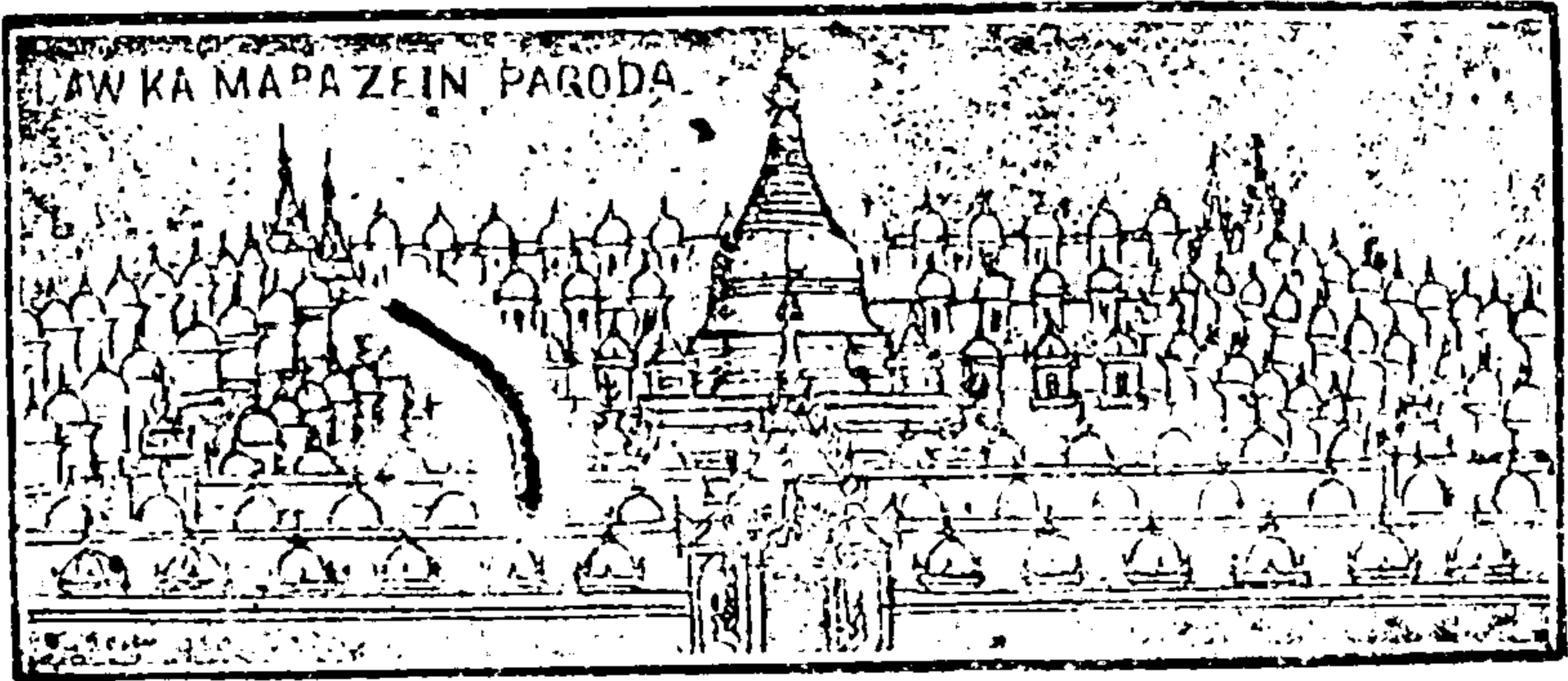
အထူးသတိပြုတော်မူရန်။

---*၁၀၆*---

ပရိယတ္တိဂန္ထိန္ဒရ-ဗဟုသုတလိုလား။ အမျိုးကောင်းသား-အရှင်မြတ်
တို့သည် [တမ္ပဒီပတိုင်းဝိသုကတ်ပုဒ်တိုက်နှိပ် ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်စာအုပ်၌]
အနက်မြွှာပြန်ဆိုရာ စာမျက်နှာနံပါတ်ကိုသာ ညွှန်ပြ၍ (ပညာသိပ္ပံ ဝိသု
ကတ် ပုဒ်တိုက်ထုတ် ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်နိဿယ စာအုပ်၏) စာသားမျက်နှာ
အတွင်း။ ထည့်သွင်းသည့်ပုံစံ (၂--၃) ၎င်းပုံစံအတွင်း-ရှေ့ဂဏန်းသည်
ပါဠိတော်မျက်နှာနံပါတ်၊ နောက်ဂဏန်းသည် ကြောင်းရန်ပါတ်ဘု သတိ
ပြုပြီး။ ကြည့်ရှုထော်မူပါမည်အကြောင်း။

---*(†)---

ပဌာန်းပါဠိတော်နိဿယ။

(စာတုတ္ထအရင်း)

---* * * * * ၁) (၆ * * * * * ---

နမော တဿာဂဝတော အရဟတော သမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဒုကပဋ္ဌာနံ ဟောတုဂေါစ္ဆကန္တိ။ ။ ဟောတုပဒန္တိ သုံးချက်။ နဟောတု
ပဒန္တိသုံးချက်။ ဟောတုနဟောတုပဒသုံးချက်။ ။ ပေါင်း ကိုးချက်။ ။ ပဌမ
ပဒန္တိ။ [၁ * ၁] ဟောတုခဓမ္မာဟူသော ကတ္တာသုဒ္ဓါ၏အရဟတ။ မောဟမူ
ဇ္ဇေန္တိ မောဟာ ကြဉ်သော ဟိတ် တပါးတပါးကို ခွဲ၍ဖြစ်သော ဟိတ်တပါး
နှစ်ပါးဟုဆိုအပ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါး ပဌမ နှစ်ပါးရ၏။ ။ ပဌမေန
ဒုကိယံ ပဝတ္တိအခါကတ္တာကား။ အစိတ်အပေါင်း ဟိတ် ခြောက်ပါးကို
ခွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်စိတ် ဇနကသတ္တဝိ ဟိတ်ခြောက်ရကြဉ်သော စေ
ကဟိတ် သမတ္တဝါသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာသဟိတ် ပဌမ ချပ်
ပစ္စယ နှစ်ကားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တာကား။ ပဋိသန္ဓေ ဟိတ်
အစိတ်အပေါင်း ဟိတ်သုံးပါးကို ခွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တမ
ပဋိသန္ဓေ သုံးပါး ကြဉ်သောစေတသ် ကံ တေတ္ထိသအာ ဟံ အပေါင်း နာ
မက္ခန္ဓာကသုတ္တာချပ်ပစ္စယ နှစ်ကားရ၏။ ။ ပဌမေနပဌမဒုကိယံ ပဝတ္တိ

(၁ * ၁) ကိုးကိစ္ဆိချက်နာမက္ခန္ဓာဖြစ်သော သဟိတ်တပါးတပါး ခွဲ၍ဖြစ်သော
ဟိတ် ဇနက (ပဌာန်းပါဠိဟော) ဟောရန် ခွဲချက်နာမက္ခန္ဓာသော နာမက္ခန္ဓာ နာမက္ခန္ဓာ
သဟိတ်တပါးတပါးတပါး။

အခါကတ္တားကား။ မောဟမူဇ္ဇေ နှင့် မောဟဩဉ်သော သဟိတ်တပါးတပါး ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော မောဟမူဇ္ဇေ ဩဉ်သော သဟိတ်စိတ်ကျေနသတ္တတိ စေတသင်္ကန်းစွးပညာသအစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာသဟိတ်စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

«ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ နှင့်သော အစိတ်အပေါင်း ဟိတ်သုးပါးကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသစေတသိက်ပဉ္စတိသ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ ကုသုတ္တာရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

ဒုတိယေနုပဋ္ဌမနုပဋ္ဌာယံ၌ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ်ကျေနသတ္တတိ ဟိတ်သုးပါးကိုစွဲ၍ ဩဉ်သောစေတသင်္ကန်း စက္ကာလီသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်စိတ် ကျေနသတ္တတိစေတသင်္ကန်းစက္ကာလီသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

«ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသသဟိတ်သုးပါးဩဉ်သော စေတသင်္ကန်းတေတ္တိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ စေတသင်္ကန်းတေတ္တိသအစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ကုသုတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

«ဒုတိယေနုပဋ္ဌမံ၌ပဝတ္တိအခါ။ [၂ * ၃] ဟေတုဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ မောဟမူဇ္ဇေ ဩဉ်သော သဟိတ်စိတ်ကျေန သတ္တတိအစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အစိတ်အပေါင်း ဟိတ်သုးပါးပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

«ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ ပဋိသန္ဓေဟိတ်သုးပါးဩဉ်သော စေတသင်္ကန်းတေတ္တိသ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာဟဒယာတ္တိကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေဟိတ်သုးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။

ဒုတိယေနုပဋ္ဌမနုပဋ္ဌာယံ၌ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ မောဟမူဇ္ဇေ ဩဉ်သော သဟိတ်စိတ် ကျေနသတ္တတိ ဟိတ်သုးပါးကိုစွဲ၍ ဩဉ်သော စေတသင်္ကန်းစက္ကာလီသ။ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော မောဟမူဇ္ဇေ ဩဉ်သော သဟိတ်စိတ် ကျေန သတ္တတိ စေတသင်္ကန်း စက္ကာလီသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

«ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။ သဟိတ် ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ ဟိတ်သုးပါး ဩဉ်သော စေတသင်္ကန်းတေတ္တိသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ စေတသင်္ကန်းပဉ္စတိသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ကုသုတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။

«ပဋ္ဌာနုပဋ္ဌာယံ၌ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ မောဟမူဇ္ဇေ ဩဉ်သော သဟိတ်စိတ်ကျေနသတ္တတိ စေတသင်္ကန်း

သိက်ဆစက္ကာလီသ အမိတ်အမိတ်နာမက္ခန္ဓာ အဟိတ်မိတ်အမိတ်ကို ခွဲ၍
 ဖြစ်သောအမိတ်အမိတ်ဖြစ်သော ဟိတ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ «ပဌမဒုတိ
 ယေဒုတိယံ၌ ပဝတ္ထိအခါ ကတ္တားကာ။ သဟိတ်မိတ် ဧကသတ္တတိစေ
 တသိက် ဆစက္ကာလီသ အမိတ်အမိတ် နာမက္ခန္ဓာဟိတ်ကို ခွဲ၍ဖြစ်သော
 သဟိတ်မိတ် ဧကသတ္တတိ စေတသိက် ဆစက္ကာလီသ အမိတ်အမိတ်နာ
 မက္ခန္ဓာသဟိတ်မိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ «ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တာ
 ကာ။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ သဟိတ်သုးရ ကြဉ်သော စေတသိက်
 တေတ္ထိံသ အမိတ်အမိတ် နာမက္ခန္ဓာကို ခွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ
 သတ္တရသဟိတ်သုးရ ကြဉ်သောစေတသိက် ဗာတ္ထိံသအမိတ်အမိတ် နာ
 မက္ခန္ဓာကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ «ပဌမဒုတိယေဒု ပဌမဒုတိယံ၌
 ပဝတ္ထိအခါ ကတ္တား ကာ။ မောဟမူဇ္ဈေ ကြဉ်သော သဟိတ်မိတ် ဧကသ
 သတ္တတိ ဟိတ်ခြောက်ရ ကြဉ်သော စေတသိက် ဆစက္ကာလီသ အမိတ်
 အမိတ်နာမက္ခန္ဓာ အမိတ်အမိတ်သော ဟိတ်ကိုခွဲ၍ဖြစ်သော မောဟမူဇ္ဈေ
 ကြဉ်သောသဟိတ်မိတ်ဧကသတ္တတိ စေတသိက်ဆစက္ကာလီသ အမိတ်
 အမိတ် နာမက္ခန္ဓာအမိတ်အမိတ်သော သဟိတ်မိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား
 ရ၏။ «ဟေတုပစ္စည်းပြီ ၏။ «အာရမ္မဏန္တိလည်း ကိုးချက်။ နာမက္ခန္ဓာ
 ကိုသာ ကောက်။ «အဓိပတိန္တိလည်း ကိုးချက်။ «သမိပတိ ဧတ
 နာမက္ခန္ဓာ သမိပတိမိတ္တဇရုပ်ကို ကောက်။ «အနန္တရ အစရှိသော
 ပစ္စည်းအကုန် ကိုးချက်စီထွက်၏။ «အနုလုံပြီး၏။ «နဟေတုပစ္စည်း၌။
 ဒုတိယေဒု ဒုတိယံ တချက်။ «ဒုတိယေဒုပဌမံ တချက်။ «ပေါင်းနှစ်
 ချက်။ «ဒုတိယေဒု ဒုတိယံ ၌ ပဝတ္ထိ အခါ။ အဟိတ် မိတ် အဋ္ဌာရသ
 အဟိတ်မိတ္တဇရုပ်ကို ကောက်။ «ပဋိသန္ဓေအခါအဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ
 ရုပ်ကိုကောက် ရုပ် သက်သက်၌အဟိတ်မိတ္တဇရုပ်၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ
 ရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အသညာတိကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္ထိ
 ကမ္မဇရုပ်ကို ကောက်။ «ဒုတိယေဒုပဌမံ၌ [၃ + ၄] ဟေတု ဓမ္မော
 ဟူသောကတ္တားကာ။ «မောဟမူဇ္ဈေ၌ မောဟကို ကောက်။ «နာရမ္မ
 ဏန္တိ။ «ပဌမေဒုတိယံ တချက်။ ဒုတိယေဒုဒုတိယံ တချက်။ ပဌမဒုတိ
 ယေဒုဒုတိယံ တချက်။ «ပေါင်းသုံးချက်။ ရုပ်ကို ကောက်။ «အ
 ကောက်ငွေယံပြီ။ «နာမိပတိ၌ နဝကိုးချက် ထွက်၏။ «အကောက်
 ခက်၏။ «ပဌမေဒုပဌမံ၌ ကတ္တားကာ။ အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ။

မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်ရှစ်ခု ကော်ရသောမဟာဂ္ဂုတ် ကုသိုလ်ကိုးခု၊ မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာကိုးခု၊ လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခုရှိသော အလောဘအဒေါသကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိမံသာဓိပတိ၊ အဓိပတိ ပစ္စည်းကို ရသောအခါ။ လောဘမူရှစ်ခု ဒေါသမူ နွေးကာမာဝစရ သောဘာဏာ စိတ် နှစ်ဆဲ့လေးခု မဟာဂ္ဂုတ်ဝိပါက်ကိုးခု စိတ္တက္ခဏံ တခုတခုရှိသော ဟိတ် တံပါးပါးကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ပဌမေန ဒုတိယံသိန္နိ ကတ္တားကာ။ အဓိပတိ ပစ္စည်းကိုရသော အခါ။ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ရှစ်ခုကော်ရသော မဟာဂ္ဂုတ် ကုသိုလ် ကိုးခု မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာကိုးခု လောကုတ္တရာ စိတ်ရှစ်ခုရှိသော အမော ဟကို စွဲ၍ဖြစ်သောအဓိပတိ တရားကိုယ် မရသောအခါ။ အကုသိုလ် ခန္ဓာသ ကာမာဝစရသောဘာဏာစိတ် နှစ်ဆဲ့လေးခု၊ မဟာဂ္ဂုတ်ဝိပါက်ကိုးခု ရှိသောဟိတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ခန္ဓာသ ကာမာဝစရ သောဘာဏာ စိတ်နှစ်ဆဲ့လေးခု မဟာဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ကိုးခု၊ ဟိတ် ခြောက်ခု ကြည့်သော စေတသိက် ဆစတ္တာလီ ယအစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာနိရာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါ။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ ရှိသောဟိတ် သုံးပါးကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ ဟိတ်ကြည့်သော စေတသိက် ဗဟတ္ထိံ သ ပဋိ သန္ဓေကမ္မဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်ကားရ၏။ ။ ပဌမေန ပဌမဒုတိယံသိန္နိ ပဝတ္ထိအခါကတ္တားကာ။ အဓိပတိပစ္စည်းကို မရသောအခါ။ လောဘမူရှစ်ခု၊ ဒေါသမူ နွေး ကာမာဝစရသောဘာဏာစိတ် နှစ်ဆဲ့လေးခု မဟာဂ္ဂုတ်ဝိပါက်ကိုးခုရှိသော ဟိတ် ကပါးပါးကို စွဲ၍ဖြစ်သောလောဘမူ ရှစ်ခု ဒေါသမူ နွေး ကာမာဝစရသောဘာဏာစိတ် နှစ်ဆဲ့လေးခု မဟာဂ္ဂုတ် ဝိပါက်ကိုးခုနှင့်တကွ ဝိစိကိစ္ဆ ကြည့်သော စေတသိက် ကေပညာသ။ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာနိရာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ဤနည်းကို မှီ၍အကြွင်း ခြောက်ခု ကိုကောက်လေ။ ။ နာနန္တရ၊ နသမနန္တရ၊ နအည မည၊ နဥပနိဿယ သုံးချက်စီ။ ။ နပုရေဇာတကံးချက်၊ နပစ္ဆာဇာတ နာသေဝနတ္တိ နည်း ကိုးချက်၊ နကမ္မသုံးချက်၊ နဝိပါကကိုးချက်၊ နအာဟာရ၊ နဇ္ဈိန္ဒိယ၊ နဈာန၊ နမဂ္ဂ ဘိက္ခုတာချက်စီ။ ။ နသမ္ပယုတ္တ၊ နဝိပ္ပယုတ္တ၊ နောနတ္ထိ၊ နောဝိဂဏဘိက္ခုသုံးချက်စီ။ ။

ပညာဝါရဟောဘုပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမော ပဌမဿ။ ပဌမော ဒုတိယံဿ။ ပဌမော ပဌမဒုတိယံဿ သုံးချက်။ ။ ပဌမောပဌမဿ၌ ပဝတ္ထိအခါ

[၅*၅] ဟေတုဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ်ဟိတ်အား တပ်
 သောလောဘမူဖြစ်အံ့။ လောဘ မောဟ။ ဒေါသမူ ဖြစ်အံ့။ ဒေါသ မောဟ။ ခွိ
 ဟိတ်ဖြစ်အံ့။ အလောဘ အဒေါသ။ တိဟိတ် ဖြစ်အံ့။ အလောဘ အဒေါသ အ
 မောဟ။ ဤဟိတ်နှစ်ပါးသုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ မောဟ
 မူခွေ၌ မောဟကြည်သော သမ္ပယုတ်ဟိတ် ခြောက်ပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ
 ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေဟိတ်သုံးပါးကိုကောက်။ ။ ပဌမောဒုတိယသသန္တိပဝတ္တိ
 အခါကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာသဟိတ်စိတ္တဇရုပ်အား တပ်သော ဟိတ်
 ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တ
 တိဟိတ် ခြောက်ခုကြည်သော စေတသိက် စတုတ္ထာလီသ သဟိတ်စိတ္တဇ
 ရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်။ ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါ ပဋိသန္ဓေဟိတ် သုံးပါးကို ကောက်
 လေ။ ။ ပဌမောပဌမဒုတိယသသန္တိ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တ
 ခန္ဓာသဟိတ်စိတ္တဇရုပ်အား တပ်သော။ လောဘမူဖြစ်အံ့။ လောဘမောဟ
 ဒေါသမူဖြစ်အံ့။ ဒေါသ မောဟ။ ခွိဟိတ်ဖြစ်အံ့။ အလောဘ အဒေါသ။ တိ
 ဟိတ်ဖြစ်အံ့။ အလောဘအဒေါသ အမောဟဤဟိတ်နှစ်ပါးသုံးပါး ပစ္စည်း
 တရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူ ခွေကြည်သော သဟိတ်စိတ်ဧကေန
 သတ္တတိ ဝိစိကိစ္ဆာကြည်သော စေတသိက် ဧကပညာသ သမ္ပယုတ္တ ခန္ဓာ
 စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါ ပဋိသန္ဓေဟိတ်ကို
 ကောက်လေ။ ။ ဟေတုပစ္စည်း ပြီးပြီ။ ။ အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမ
 သုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။
 ပဌမောပဌမသသန္တိ ကတ္တားကား။ ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။
 သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ကာမာဝစရ သောဘဏ ဝိတ်နှစ်ဆဲ့
 လေးခု။ ဝိညာဏဉ္စာယတန ဖိတ်သုံးခု။ နေဝသညာ နာသညာ ယတန
 ဖိတ်သုံးခု။ အဘိညာဉ်ခွေး၌ရှိသော ဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စယုပ္ပန် တရားရ
 ၏။ ။ ပဌမောပဌမဒုတိယသသန္တိ ကတ္တားကား။ ဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စည်း။
 ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ကာမာဝစရ သောဘဏ ဝိတ်
 နှစ်ဆဲ့လေးခု။ ဝိညာဏဉ္စာယတန ဖိတ်သုံးခု။ နေဝသညာ နာသညာ ယတန
 ဖိတ်သုံးခု။ အဘိညာဉ်ခွေး ဟိတ်ခြောက်ခု။ အပ္ပမညာ ကြည်သော စေတ
 သိက် စတုတ္ထာလီသ ပစ္စယုပ္ပန်။ ၏။ ။ ပဌမောဒုတိယသသန္တိ ကတ္တား
 ကား။ ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စည်း။ ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ။
 ကာမာဝစရ သောဘဏ ဝိတ်နှစ်ဆဲ့လေးခု။ ဝိညာဏဉ္စာယတန ဖိတ်သုံးခု။

နေဝသညာ နာသညာယတနုမိတ်သုးချ။ အဘိညာဉ်ဇွေး။ အပ္ပမညာ ကြဉ်
သော စေတသိက် ပညာသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ဒုတိယော ဒုယတိယသသ္မိ
ကတ္တာက။ မိတ်တရယုတ်၏ဆယ် ဟိတ်ခြောက်ချ ကြဉ်သော စေတ
သိက် ဆ စက္ကလီသ ရုပ်အဋ္ဌမိသနိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါန်
ကား။ ကာမမိတ် စတုပညာသဝိညာဏဉ္စာယတနု မိတ်သုးချ နေဝသညာ
နာသညာယတနုမိတ်သုးချ။ အဘိညာဉ်ဇွေး လောကုတ္တရာ မိတ်ရှစ်ချ ဟိတ်
ခြောက်ချ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် စတုစက္ကလီသ ပစ္စယုပ္ပန်
တရားရ၏။ ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမသသ္မိလည်းကတ္တာကိုအကုန်ကောက်။ ။
သမ္ပဒါန်ကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ။ ကာမာဝစရ သောဘဏမိတ် နှစ်ဆဲ
လေးချ။ ဝိညာဏဉ္စာယတနုမိတ်သုးချ။ နေဝသညာ နာသညာယတနု မိတ်
သုးချ အဘိညာဉ်ဇွေး လောကုတ္တရာ မိတ်ရှစ်ချ၌ ရှိသော ဟိတ်ခြောက်ပါး
ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။ ဒုတိယော ပဋ္ဌမဒုတိယသသ္မိလည်း ကတ္တာ ကို
အကုန်ကောက်။ ။ သမ္ပဒါန်ကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ကာမာဝစရ သော
ဘဏမိတ် နှစ်ဆဲလေးချ။ ဝိညာဏဉ္စာယတနု မိတ်သုးချ နေဝသညာနာသ
ညာယတနုမိတ်သုးချ အဘိညာဉ် လောကုတ္တရာ မိတ်ရှစ်ချ အပ္ပမညာကြဉ်
သော စေတသိက်ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋ္ဌမဒုတိယော ပဋ္ဌ
မသသ္မိကတ္တာကား။ သဟိတ်မိတ်ဧကသတ္တတိ စေတသိက်ဇွေ ပညာသ
ပစ္စည်း တရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါန်ကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ကာမာဝစရ
သောဘဏ မိတ်နှစ်ဆဲလေးချ။ ဝိညာဏဉ္စာယတနု မိတ်သုးချ နေဝသညာ
နာသညာယတနု မိတ်သုးချ။ အဘိညာဉ်ဇွေး၌ ရှိသော ဟိတ် ခြောက်ပါး
ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ ပဋ္ဌမဒုတိယော ဒုတိယသသ္မိ ကတ္တာကောက်
မြ။ [၆ * ၅] နဟေတုဿ ဟူသော သမ္ပဒါန်ကား။ မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်း
ကာမဇောတရ ယုတ်သုးဆယ်။ တဒါရုံ ဧကောဒသ ဝိညာဏဉ္စာ ယတနု
မိတ်သုးချ။ နေဝသညာနာသညာယတနု မိတ်သုးချ။ အဘိညာဉ်ဇွေး ဟိတ်
ခြောက်ချ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် စတုစက္ကလီသ ပစ္စယုပ္ပန်
တရားရ၏။ ။ ပဋ္ဌမဒုတိယော ပဋ္ဌမဒုတိယသသ္မိ ကတ္တာကား။ ကောဇာ
မြ။ ။ သမ္ပဒါန်ကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ။ ကာမာဝစရ သောဘဏမိတ် နှစ်
ဆဲလေးချ။ ဝိညာဏဉ္စာယတနုမိတ်သုးချ နေဝသညာနာသညာယတနု မိတ်
သုးချ အဘိညာဉ်ဇွေး အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် ပညာသပစ္စယုပ္ပန်
တရားရ၏။ ။ အာရမ္မဏပြီး၏။ ။ အဓိပတိ၌လည်း ကိုးချက်။ ။ ပဋ္ဌ

မောပဋ္ဌမဿန္တိ။ အာရမ္မဏာဓိပတိ သဟဇာတာဓိပတိနှစ်ပါး။ ။အာရ
 မ္မဏာဓိပတိဖြစ်အံ။ ကတ္တားကား။ အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော လောဘမူ
 ရှစ်ခု ကာမာဝစရသောတာဏှန်ဆဲလေးခု။ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်နှစ်ဆဲခုနစ်ခု
 လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုရှိသော၊ ဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။
 သမ္ပဒါနိကား။ အလေးအမြတ်ပြုတတ်သောလောဘမူစိတ် ရှစ်ခုရှိသော
 လောဘမူ မောဟမူ မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခု မဟာကြိယာ ဥာဏသမ္ပယုတ်
 ဆေးခုရှိ ရှိသောအလောဘ အဒေါသ အမောဟ ဤဟိတ်ငါးပါးပစ္စယုပ္ပန်
 တရားရ၏။ ။သဟဇာတာဓိပတိဖြစ်အံ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ်ဟိတ်
 အလောဘအဒေါသအားတပ်သော အဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ မ
 ဟာကုသိုလ်မ ဘာကြိယာ ဥာဏသမ္ပယုတ်ရှစ်ခု ဧကန်ရသောမဟဂ္ဂုတ်
 ကုသိုလ် ဘုရားခု မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာဘုရားခု။ လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခု စိတ္တက္ခ
 ဏာဘုရားခုရှိသော ဝိမံသာဓိပတိပစ္စည်းတရားရ၏။ သမ္ပဒါနိကား။
 သမ္ပယုတ်ဟိတ် အလောဘ အဒေါသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမောဒု
 တိယဿန္တိ။ အာရမ္မဏာဓိပတိ သဟဇာတာဓိပတိ နှစ်ပါး။ ။ပဋ္ဌမော
 ပဋ္ဌမဒုတိယဿန္တိလည်း။ အာရမ္မဏာဓိပတိသဟဇာတာဓိပတိနှစ်ပါး။ ။
 ပဋ္ဌမော ပဋ္ဌမဿကုနည်းဖြစ်၍ ကောက်လေ။ ။ဒုတိယော ဒုတိယဿ
 န္တိလည်း အာရမ္မဏာဓိပတိ သဟဇာတာဓိပတိနှစ်ပါး။ ။အာရမ္မဏာ
 ဓိပတိဖြစ်အံ ကတ္တားကား။ အလေးအမြတ် ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌ ဖြစ်သော
 နိဗ္ဗန္တရုပ် အဋ္ဌာရသ ဒေါသမူဒွေး၌။ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝဉ္ဇာဉ် ကြည်
 သော စိတ်ရှစ်ဆဲလေးခုဒေါသ။ ဣဿာ၊မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုမ္ပ၊ဝဗ္ဗကိစ္ဆာ
 ဟိတ် ခြောက်ခုကြည်သောစေတသိက်လေးဆဲတခု။ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်းတရား
 ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အလေးအမြတ် ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်
 ခု မဟာကြိယာ ဥာဏသမ္ပယုတ်လေးခု။ လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခုဒေါသ။
 ဣဿာ၊မစ္ဆရိယ၊ကုက္ကုမ္ပ၊ဝဗ္ဗကိစ္ဆာ၊ အဋ္ဌမညာဉ်ဉ်သော စေတသိက်
 သုံးဆဲဘုရားခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။သဟဇာတာဓိပတိဖြစ်အံ ကတ္တား
 ကား။ သမ္ပယုတ္တန္တာဓိပတိစက္ကဇရုပ်အားတပ်သော ဆန္ဒ။ စိတ္တ၊ ဝိရိ
 ယဟုဆိုအပ်သော အဓိပတိတရားကုယ်သုံးပါးတို့တွင်။ တပါးပါးပစ္စည်း
 တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အဓိပတိတရားကုယ်ဟိတ်ကြည်သော သ
 မ္ပယုတ္တန္တာဓိပတိ စက္ကဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤနည်းကိုဖြစ်၍
 အကြွင်းကိုကောက်လေ။ ။အဓိပတိပြီး၏။ ။အနန္တရ ပစ္စည်း၌

လည်းကိုးချက်။ ။ပဌမောပဌမဿန္တိ [၇*၅]ဟေတုဓမ္မောဟူသော က
 တ္တားကား ရဟန္တာတို့ရတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသောသဟိတ်မိတ်ဧကသ
 တ္တတိန္တိရှိသောသဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ရဟ
 န္တာတို့ရတိနှင့်တကွ နောက်နောက်သော သဟိတ်မိတ်ဧကသတ္တတိန္တိ ရှိ
 သောသဟိတ်ခြောက်ပါး ပဋ္ဌယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အကြွင်းအကောက်လွယ်
 ပြီ။ ။သမနန္တရလည်းနည်းတူ။ ။သဟဇာကလည်း ကိုးချက်။ ။ပဋိစ္စဝါရ
 အဘိုင်းအညဉ္ဇေလည်းကိုးချက်။ ။ပဋိစ္စဝါရအဘိုင်း နိဿယ လည်း
 ကိုးချက်။ ။သဟဇာက၊ ပုရေ ဇာတနှစ်ပါး။ ဥပ နိဿယလည်း ကိုး
 ချက်။ ။အာရမ္မဏှ၊ အနန္တရူပကတူသုံးချက်မီ။ ။ပုရေဇာတ၌ဒုတိ
 ယောဒုတိယဿ၊ ဒုတိယောပဌမဿ၊ ဒုတိယောပဌမဒုတိယဿ၊ အာရမ္မ
 ဏပုရေဇာတ၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတနှစ်ချက်မီ။ ။ပစ္ဆိမဇာတ၌ ပဌမောဒု
 တိယဿ၊ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ပဌမဒုတိယောဒုတိယဿသုံးချက်။ ။
 အာဟာရ၌၊ ဒုတိယောဒုတိယဿ၊ ဒုတိယောပဌမဿ၊ ဒုတိယောပဌမ
 ဒုတိယဿသုံးချက်။ ။ဣန္ဒြိယ၌။ ။ပဌမသုံးချက်၊ ဒုတိယဿသုံးချက်၊ ပ
 ဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ဈာနဒုတိယသုံးချက်၊ မဂ္ဂကိုး
 ချက်။ ။သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၌ ပဌမော ဒုတိယဿ၊ ဒုတိယော
 ဒုတိယဿ၊ ဒုတိယောပဌမဿ၊ ပဌမဒုတိယော၊ ဒုတိယဿ။ ။ပေါင်း
 လေးချက်။ ။အတ္ထိကိုးချက်။ ။နတ္ထိ၊ ဝိဂတ အဝိဂတတို့လည်း ကိုး
 ချက်မီထွက်၏။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။ပစ္စနိက္ခိလည်း၊ နဝမီထွက်
 ၏။ ။ဟေတုဒုက်ပြီး၏။ ။

သဟေတုကဒုက်၌။ ။ဟေတုပစ္စည်း၌၊ ပဌမသုံးချက်၊ ဒုတိယသုံး
 ချက်၊ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပဌမေန ပဌမံပဝတ္တိအခါ [၁၃*၃၀]သ
 ဟေတုကောဓမ္မောဟူသောကတ္တားကား။ သဟိတ်မိတ်ဧကသတ္တတိမော
 ဟမူလ၌မောဟကြဉ်သော စေတသိက်ဇွေးပညာသ။ အမိတ်အမိတ် နာ
 မက္ခန္ဓာကုစွဲခဲ့ဖြစ်သော သဟိတ်မိတ်ဧကသတ္တတိ မောဟမူလ၌မောဟ
 ကြဉ်သော စေတသိက်ဇွေးပညာသ။ အမိတ်အမိတ် နာမက္ခန္ဓာပဋ္ဌယုပ္ပန်
 တရားရ၏။ ။ပဌမသုံးချက်အကောက်လွယ်ပြီ။ ။ဒုတိယေနဒုတိယံ၌
 ရုပ်သက်သက်၌ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရတု၌ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိ
 ပါက်လေးချ။ ရဟန္တာတို့ရတိကြဉ်သော ကုသိုလ်အကုသိုလ် သမ္ပုတိဝိ
မုက်သဟိတ်ကြိယာ နာမက္ခန္ဓာ တို့သည် ယထာရဟ ပြုအပ်သောသ

ဟိတ် စိတ္တဇမဟာဘုတ်။ သဟိတ်ပဉ္စဝါကာရ ငဋိ ဘန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတို့
 နှင့်ယထာရဟအတူ ဥပါဒ်သော သဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်ကို
 စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့် တကွသော သဟိတ်စိတ္တဇဥပါဒါ။ သဟိတ်ငဋိ
 သန္ဓေကမ္မဇဥပါဒါရပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။
 ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ရှိသော မောဟကို စွဲ၍ဖြစ်သော
 စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ဒုတိယေန ပဌမံ၌ ကတ္တားကား။
 ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်၌ရှိသော မောဟကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာသဟ
 ဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်။ စေတသိက်ရဒ္ဒသ။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာပစ္စ
 ယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝါကာ
 ရတံ၌ဖြစ်သော အခါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ရှိသော မော
 ဟကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်။ စေတသိက် ရဒ္ဒသ။ အစိတ်အ
 ပေါင်း နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယေနပဌမံ
 ၌ကတ္တား ကား။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်သော ကကြဉ်သောစေတသိက်ရဒ္ဒသ။
 အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ မောဟကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်
 စေတသိက်ရဒ္ဒသ။အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမ
 ဒုတိယေန ဒုတိယံ၌ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝါကာရတု၌ ဖြစ်
 သောအခါအရူပဝိပါက်လေးခုရဟန္တာတို့ ရတိကြဉ်သော သဟိတ်စိတ်
 ကေသတ္တတိမောဟမူနေ၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက် နွေးပညာသ။
 အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ မဟာဘုတ်ကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော သဟိတ်စိတ္တဇ
 ရုပ်။ ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ် စေတသိက် ရဒ္ဒသ။ အစိတ်
 အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာမောဟကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ
 ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ သဟိတ်ပဉ္စဝါကာရ ငဋိ ဘန္ဓေ တေသော။ စေတ
 သိက်ပဉ္စတိံသ။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာမဟာဘုတ် ကို စွဲ၍ဖြစ်သော
 ကဋတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ပဌမဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ၌
 ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝါကာရတု၌ဖြစ်သောအခါ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စ
 သဟဂုတ်။ စေတသိက်ရဒ္ဒသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာမောဟကိုစွဲ၍ဖြစ်
 သောဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်မောဟကြဉ်သော စေတသိက်
 ရဒ္ဒသ။ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟေ
 တုပြီး၏။ ။အာရေဗ္ဗဏ၌ ပဌမေန ပဌမံ၊ ပဌမေန ဒုတိယံ၊ ပဌမေနပဌမ
 ဒုတိယသုးချက်။ ။ဒုတိယေနဒုတိယံ၊ ဒုတိယေနပဌမံနှစ်ချက်။ ။ပဌမ

ဒုတိယေဒုပဋ္ဌမံ တချက်။ ။ပေါင်း ခြောက်ချက်။ ။အကောက်လွယ်
ပြီ။ ။အဓိပတိ၌။ ။ပဌမသုံးချက်။ဒုတိယတချက်။ပဌမဒုတိယတချက်။
ပေါင်းငါးချက်။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။အနန္တရ ခြောက်ချက်။ သ
မနန္တရလည်းခြောက်ချက်။ ။သဟဇာတကိုးချက်။ အညမည ခြောက်ချက်။
နိဿယ ကိုးချက်။ ဥပနိဿယ ခြောက်ချက်။ ပုရေဇာတလည်း ခြောက်
ချက်။ အာသဝနလည်း ခြောက်ချက်။ ကမ္မ ကိုးချက်။ဝိပါက ငါးချက်။ အာ
ဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့လည်း ကိုးချက်စီ။ သမ္ပယုတ္တ ခြောက်ချက်။ ဝိပ္ပ
ယုတ္တ ကိုးချက်။ အတ္ထိအဝိဂတ လည်း ကိုးချက်။ နတ္ထိဝိဂတ ခြောက်
ချက်။ ။အနုလုံပြီး၏။ ။ပစ္စနိက် နဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဌမေဒုတိယံ။
ဒုတိယေဒု ဒုတိယံ။ ပဌမ ဒုတိယေဒု ဒုတိယံ။ ။ပေါင်းငါးချက်။ ။
နာရမ္မဏာဘိဇ္ဇာ။ နာဓိပတိ ကိုးချက်။ နာနန္တရ၊ နသမနန္တရ၊ နအညမည
သုံးချက်စီ။ ။န ဥပနိဿယလည်း သုံးချက်။ ။န ပုရေဇာတ၌ ကိုး
ချက်။ နပစ္ဆာဇာတ၊ နာသေဝန တို့၌လည်း ကိုးချက်။ နကမ္မ၌ သုံးချက်။
န ဝိပါကကိုးချက်။ နအာဟာရ၊ နဣန္ဒြိယ န ဈာန၊ နမဂ္ဂတို့၌လည်း တချက်
စီ။ ။နသမ္ပယုတ္တသုံးချက်စီ။ ။နဝိပ္ပယုတ္တခြောက်ချက်။ နောနတ္ထိ နော
ဝိဂတတို့၌သုံးချက်။ ။

ပဉ္စဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဌမေ ပဌမဿ။ ပဌမေဒုတိယဿ။
ပဌမေ ပဌမဒုတိယဿ။ ဒုတိယေဒုတိယဿ။ ဒုတိယေဒုပဌမဿ။ ဒုတိ
ယေဒု ပဌမဒုတိယဿ။ ။ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။ပဌမေ ပဌမဿ၌
ပဝတ္ထိအခါ။ (၂၂ * ၂၅) သဟေတုကော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။
သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော မောဟမူဇ္ဇေကြောဉ်သော၊ သဟိတ်ဖိတ်ကျေန
သတ္တတံ၊ ဖိတ္တက္ခဏာတရတရ၌ ရှိသောလောဘမူဖြစ်အံ့။ လောဘ မောဟ။
ဒေါသမူ ဖြစ်အံ့။ ဒေါသမောဟ။ ခွိဟိတ် ဖြစ်အံ့။ အလောဘ အဒေါသ။ တိ
ဟိတ်ဖြစ်အံ့။ အလောဘအဒေါသ အမောဟ။ ဤဟိတ်နှစ်ပါးသုံးပါး ပစ္စည်း
တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိ
သန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ၌ ဟိတ်သုံးပါးကို
ကောက်။ ။ပဌမ အကြွင်း နှစ်ချက်လွယ်ပြီ။ ။ဒုတိယေဒု ဒုတိယဿ၌
“ကတ္တားကား၊ ဖိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရတု၌ ဖြစ်သောအခါ။
ပိဗကိစ္ဆာ သဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ မောဟ ပစ္စည် တရားရ၏။ ။
သမ္ပဒါနိကား။ ဖိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ဒုတိယေဒု ပဌမဿ၌

ကတ္တားကား။ ဝိပိကိစ္ဆာသဟဂုတ်ဥဒ္ဓစ္ဆသဟဂုတ်၌ မောဟပစ္စည်းတရားရ
 ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ သမ္ပယုတ္တ ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ ဒုတိယော
 ပဌမဒုတိယသန္ဓ်ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်အားတင်သောပဉ္စ
 ဝေါကာရေတု၌ ဝိပိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္ဆသဟဂုတ်၌ မောဟ ပစ္စည်းတ
 ရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ
 ၏။ ။ အာရမ္မဏ၌ ပဌမသုးချက်။ ။ ဒုတိယသုးချက်။ ။ ပဌမဒုတိယ
 သုးချက်။ ။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။ ပဌမော ပဌမသန္ဓ်။ (၂၃ * ၇) သဟေ
 တုကောဟူသော ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ်ကောသတ္တတိမောဟမူနေ၌
 မောဟ ဖြည့်သော စေတသိက် နွေပညာသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပ
 ဒါနိကား။ အကုသိုလ် ခွါဒသ ကာမာဝစရ သောဘဏစိတ် နှစ်ဆယ့်လေးခု
 ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ်သုးခု နေဝသညာ နာသညာယတန စိတ် သုးခုအ
 ဘိညာဉ်နွေ မောဟမူနေ၌မောဟအပ္ပမညာဖြည့်သော စေတသိက်ပညာ
 သ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဌမောဒုတိယသန္ဓ် ကတ္တားကား။ သဟိတ်
 စိတ် ကောသတ္တတိမောဟမူနေ၌ မောဟဖြည့်သော စေတသိက်ပညာသ
 ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ မနေခွါရာဇ္ဇွန်း ဟသိတုပ္ပါဒ် သန္တ
 ရဏသုးခု မောဟမူနေ၌ မောဟပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဌမောပဌမ
 ဒုတိယသန္ဓ်ကတ္တားကား။ သောကိ သဟိတ်စိတ်ကို ကောက်။ ။ သမ္ပ
 ဒါနိကား။ မောဟမူနေ့ စေတသိက် ပန္နရသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဒုတိ
 ယောဒုတိယသန္ဓ် ကတ္တားကား။ အဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသ ဆန္ဒ ဖြည့်သော
 အညသမာန် ခွါဒသ မောဟမူနေ၌ မောဟ ရုပ်အဋ္ဌာရိသ နိဗ္ဗာန်ရ၏။ ။
 သမ္ပဒါနိကား။ အဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသဆန္ဒဖြည့်သော အညသမာန်းခွါဒသ
 မောဟမူနေ၌ မောဟပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။ ဒုတိယော ပဌမသန္ဓ်
 ကတ္တားကား။ အဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသ ဆန္ဒဖြည့်သော အညသမာန် ခွါဒသ
 မောဟမူနေ၌ မောဟ ရုပ်အဋ္ဌာရိသ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိ
 ကား။ အကုသိုလ် ခွါဒသ ကာမာဝစရ သောဘဏစိတ် နှစ်ဆယ့်လေးခု အ
 ဘိညာဉ်နွေ လောကုတ္တရစိတ်ရှစ်ခု မောဟမူနေ၌မောဟဖြည့်သော စေ
 တသိက် ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ ဒုတိယော ပဌမဒုတိယသန္ဓ်
 ကတ္တားကား။ အဟိတ်စိတ် အဋ္ဌာရသ ဆန္ဒဖြည့်သော အညသမာန်းခွါဒ
 သရုပ်အဋ္ဌာရိသ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူနေ့ စေ
 တသိက် ပန္နရသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ ပဌမ ဒုတိယော ပဌမသန္ဓ်။

[၂၄*၁၀] သဟေတုကောစ အဟေတုကောစ ဟူသော ကတ္တားကား။
 မောဟမူဇ္ဈေးစေတသိက်ပန္နရသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကု
 သိုလ်ခွါဒိသ ကာမာဝစရ သောဘဏ်စိတ် နှစ်ဆဲလေးခု အဘိညာဉ်ဇွေး။
 မောဟမူဇ္ဈေး၌မောဟ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက်ပညာသမ္ပယုဉ်
 တရာ ရ၏။ ။ပဌမဒုတိယောဒုတိယသန္တ ကတ္တားကား။ ကောဏ် မြူ။ ။
 သမ္ပဒါနိကား။ မနောခွါရာဝဇ္ဇန်း ဟာသိတုပ္ပါဒ် သ နှိရဏ သုံးခု မောဟမူ
 ဇ္ဈေး၌ မောဟပစ္စယုဉ် တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယော ပဌမဒုတိယသန္တ
 ကတ္တားကား။ မောဟမူဇ္ဈေး စေတသိက် ပန္နရသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။
 သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူဇ္ဈေး စေတသိက်ပန္နရသ ပစ္စယုဉ်တရားရ၏။ ။
 အာမေဏာပြီး၏။ ။အဓိပတိ၌။ ပဌမော ပဌမဿ။ ပဌမော ဒုတိယဿ။
 ပဌမောပဌမဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ပေါင်းလေးချက်။ ။ပဌ
 မော ပဌမဿ၌ အာမေဏာဓိပတိဖြစ်အံ့ ကတ္တားကား။ ဒေါသမူဇ္ဈေး မော
 ဟမူဇ္ဈေးကြဉ်သော အလေ အမြတ် ပြုအပ်သော သဟိတံစိတ် ခြောက်ဆဲ
 ခုနစ်ခုဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတ
 သိက် လေး ဆဲခုနစ်ခု ပစ္စယုဉ်တရား ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အလေးအ
 မြတ် ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခု မဟာကြိ
 ယာဉာဏ သမ္ပယုတ် လေးခု။ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိ
 ကိစ္ဆာ၊ ဝိရတိ၊ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက်လေးဆဲနှစ်ခု ပစ္စယုဉ်
 တရားရ၏။ ။သဟဇာတာဓိပတိဖြစ်အံ့ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား
 တပ်သော သာဓိပတိဇောငါးဆဲနှစ်ခု၌ရှိသော အဓိပတိ တရားကိုယ်သုံး
 ပါးလေးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်
 သော သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုဉ်တရားရ၏။ ။အကြွင်းနှစ်ချက်၊ သဟဇာ
 တာဓိပတိဿ။ အကောဏ်လွယ်ပြီ။ ။ဒုတိယောပဌမဿ၌ အာမေဏာ
 ဓိပတိဿ။ ။ကတ္တားကား။ အလေးအမြတ်ပြုအပ်သောဣန္ဒြေသောနိပ္ပန္န
 ရုပ်အဋ္ဌာရသဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ကြဉ်သောအဟိတံစိတ်သတ္တ
 ရသဆန္ဒကြဉ်သော အညကမာန်း ခွါဒသ နိဗ္ဗာန ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။
 သမ္ပဒါနိကား။ အလေးအမြတ် ပြုတတ်သော လောဘမူ စိတ်ရှစ်ခုမဟာကု
 သိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးခု မဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ်လေးခု လော
 ကုတ္တရုစိတ်ရှစ်ခုဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ အပ္ပမညာ
 ကြဉ်သော စေတသိက် လေးဆဲငါးခု ပစ္စယုဉ်တရား ရ၏။ ။အဓိပတိ

ပြီး၏။ ။အနန္တရပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌမသုးချက်။ဒုတိယသုးချက်။ပဋ္ဌမဒုတိယသုးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ၌၊ ရဟန္တာတို့ ရုတိကြဉ်သော ရှေးရှေးသော သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ မောဟမူဇွေး၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက် ခွေးပညာသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ရဟန္တာတို့ ရုတိနှင့်တကွ ပဋ္ဌမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ မောဟမူဇွေး၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက် ခွေးပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ပဋ္ဌမော ဒုတိယဿ၌ [၂၄ * ၁] သ်ဟေတုကောဓမ္မော ဟူသောကတ္တားကား။ ပဋ္ဌမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ရှိသော မောဟအားတပ်သော အဆုံးဇောကြဉ်သော ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ် စေတသိက် ဓုဒ္ဓ သ အဟိတ်ပဒိုသန္ဓေ နှစ်ခုအားတပ်သော မဟာဝိပါက် ရုတိ အာဝဇ္ဇန်းခွေး အားတပ်သော အလောဘသဟိတ် ဘဝဂ်၊ ပစ္ဆေဒတဆဲ့ခုနစ်ခု။အဟိတ်တဒါရုံ အဟိတ်ဘဝင်အားတပ်သော အကုသိုလ် ခွါဒသ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ အဆုံးဇော။ အဟိတ်ကုသလ ဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တိဏေပဋ္ဌမဘဝင်အားတပ်သော မဟာဝိပါက် ဥဏသမ္ပယုတ်ဒုတိယတဒါရုံ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ ပဋ္ဌမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ရှိသော မောဟ။ အာဝဇ္ဇန်းခွေး သန္တိဏေသုးခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကား။ အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စေတသိက်ဓုဒ္ဓ သ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ပဋ္ဌမဇောကြဉ်သော နောက်နောက်သော ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်မောဟနှင့်တကွစေတသိက်ပန္နရသ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဒုတိယော ဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကား။ နောက်နောက်သော မောဟ အားတပ်သော အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ရှိသော မောဟ နောက်နောက်သော အဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသ အားတပ်သော ရှေးရှေ့သော အဟိတ်စိက် အဋ္ဌာရသ ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ နောက်နောက်သော ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ရှိသောမောဟ နောက်နောက်သော အဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ၌ ကတ္တားကား။ ပဋ္ဌမဇော ကြဉ်သော နောက်နောက်သော ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စ သဟဂုတ် စေတသိက်

စုဒ္ဓါ အားတပ်သော အဆုံးစောကြည်သော ရှေးရှေးသော ဝိစိကိန္ဒာသဟာဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟာဂုတ်၌ ရှိသော မောဟ မဟာဝိပါက် ပဋိသန္ဓေ ရှစ်ခု အား တပ်သော အဟိတ်ရုဘိနှစ်ခု မဟာဝိပါက်ရှစ်ခု ပဋ္ဌမဘဝင် အား တပ်သော အဟိတ်ဒုတိယတဒါရုံ။ သဟိတ် ပဉ္စဝေါကာရ ဘဝင် တေသသအား တပ်သော သဟိတုပ္ပါဒ် အဆုံးစော ဒုတိယဝဋ္ဌာ။ မောဟမူဒ္ဓေး၌ မောဟ ကြည်သော အကုသိုလ် ခွါဒါ။ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ပဋ္ဌမစောအား တပ်သော ဝဋ္ဌာမနောခွါရာဝဇ္ဇန်း ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကာ။ မဟာဝိပါက် ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်ရုဘိ ရူပဘဝင် ငါးခု အကုသိုလ်ခွါဒါသ မဟာကြိယာ ပဋ္ဌမစော ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ဒုတိယော ပဋ္ဌမဒုတိယသန္တ ကတ္တားကား။ ဝိစိကိန္ဒာသဟာဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟာဂုတ် စေတသိက် ပန္နရသ ပဋ္ဌမစောကား တပ်သော ဝဋ္ဌာ မနောခွါရာဝဇ္ဇန်း ပဋ္ဌမစောကြည်သော နောက်နောက်သော ဝိစိကိန္ဒာသဟာဂုတ်ဥဒ္ဓစ္စသဟာဂုတ် စေတသိက် ပန္နရသအား တပ်သော အဆုံးစော ကြည်သော ရှေးရှေးသော ဝိစိကိန္ဒာသဟာဂုတ်ဥဒ္ဓစ္စသဟာဂုတ်၌ရှိသော မောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကာ။ နောက်နောက်သော ဝိစိကိန္ဒာသဟာဂုတ်ဥဒ္ဓစ္စသဟာဂုတ် စေတသိက် ပန္နရသပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။ ပဋ္ဌမဒုတိယ သုံးချက်မှာ။ အကောက်လွယ်ပြီ၊ ဝိစိကိန္ဒာသဟာဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟာဂုတ်နှင့် မောဟကို ယှက်၍ဟောလေ ကောက်လေ။ ။ အနန္တပြီး၏။ ။ သမနန္တရလည်း တူပြီ။ ။ သဟဇာတအညမည ပဋိစ္စဝါရနှင့်တူပြီ။ ။ နိဿယ ပစ္စည်းမှာသဟဇာတ နိဿယ ပုရေဇာတနိဿယ နှစ်ပါး။ ဥပနိဿယ ပစ္စည်း၌။ ။ ကိုချက်အကောက်မှာလွယ်ပြီ။ ။ ပုရေဇာတပစ္စည်း၌ ဒုတိယော ဒုတိယသ၊ ဒုတိယော ပဋ္ဌမသ၊ ဒုတိယော ပဋ္ဌမဒုတိယသ။ ။ ပေါင်းသုံးချက်။ ။ ဒုတိယော ဒုတိယသ၌။ အာရေဇာတ ပုရေဇာတ ဖြစ်အံ့ (၂၇ * ၁၄) အဟေတုကော ဟူသော ကတ္တား ကား။ ပစ္စုပ္ပန် နိဗ္ဗန္တရုပ် အဋ္ဌာရသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကာ။ အဟိတ်ဝိတ် အဋ္ဌာရသ ဆန္ဒကြည်သော အညသမာန် ခွါဒါ။ မောဟမူဒ္ဓေး၌၊ မောဟပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။ ဝတ္ထုပုရေဇာတဖြစ်အံ့ ကတ္တားကား။ စက္ခုဝိညာဉ်နွေး အားဟပ်သော မဇ္ဈိမာယုက ဖြစ်၍ အတိ ၁၀ ဘောင်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုဝတ္ထုလ။ ကာယဝတ္ထု၊ ဝေဇ္ဇာဝေါကာရတို့၌ ဖြစ်သော အခါနွေး ပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ် ကြည်သော နောက်နောက်သော အဟိတ်ဝိတ်ရှစ်ခု။ မောဟအားတပ်သော

ပဋိသန္ဓေအစရှိသောစိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ ပစ္စည်းတရား
ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ နောက်နောက်သော အဟိတ်စိတ် အဋ္ဌာရသဆ
န္ဒကြည်သော အညသမာနး ခွါဒသ မောဟပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။
ဒုတိယော ပဌမဿန္တိ။ အာရမ္မဏပုရေဇာတဖြစ်အံ့ ကတ္တားကား။ ပစ္စု
ပ္ပန်နိပ္ပန္နရုပ် အဋ္ဌာရသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်
ခွါဒ သကာ နာဝစရသောဘာဏစိတ် နှစ်ဆဲ့လေးခု အဘိညာဉ်ဇွေး မောဟ
မူဇွေဉ်မောဟအပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက်ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား
ရ၏။ ။ဝတ္ထုပုရေဇာတလွယ်ငြိ။ ။ဒုတိယော ပဌမ ဒုတိယဿန္တိ
လည်းလွယ်ငြိ။ ။ပုရေဇာတပြီး၏။ ။

ပစ္ဆာဇာတန္တိ။ ပဌမောဒုတိယဿ၊ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ပဌမဒုတိ
ယောဒုတိယဿ။ ။ပေါင်းသုံးချက်။ ။အာသေဝနန္တိ။ ပဌမသုံးချက်။
ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ဒုတိယ
ဌာဟသိတုပ္ပါဒ်ဇောနှင့်မောဟကိုယူ။ ။ကမ္မပစ္စည်း၌။ ပဌမောပဌမ
ဿ၊ ပဌမောဒုတိယဿ၊ ပဌမော ပဌမဒုတိယဿ၊ ဒုတိယော ဒုတိယ
ဿ။ ။ပေါင်းလေးချက်။ ။ပဌမော ပဌမဿန္တိ၊ သဟဇာတ နာနာ
က္ခဏိကနှစ်ပါး။ ပဌမော ဒုတိယဿန္တိလည်းနှစ်ပါး။ ပဌမောပဌမဒုတိယ
ဿန္တိလည်းနှစ်ပါး။ ဒုတိယော ဒုတိယဿန္တိ။ သဟဇာတဿ။ ။ဝိပါကန္တိ။
ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသသုံးချက်။ ။ပေါင်းလေးချက်။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိ
ယ၊ ဈာနလေးချက်စီ။ မဂ္ဂသုံးချက်။ ။သမ္ပယုတ္တ ခြောက်ချက်။ ။ဝိပ္ပယု
တ္တ၌။ ။ပဌမောဒုတိယဿ၊ ဒုတိယောဒုတိယဿ၊ ဒုတိယောပဌမဿ၊
ဒုတိယောပဌမ ဒုတိယဿ၊ ပဌမဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ။ပေါင်းငါး
ချက်။ ။အတ္ထိကိုးချက်။ ။နတ္ထိဝိဂတကိုးချက်။ ။အဝိဂတကိုးချက်။ ။
အနုလုံပြီး၏။ ။ပစ္စနိက်၌နဝ၊ ကိုချက်စီထွက်၏။ ။သဟေတုက ဒုက်
ပြီး၏။ ။နောက်နှစ်ဒုက်လွယ်ငြိ။ ။ဟေတုဂေါ စွကပြီး၏။

၂-ဒုကပဋ္ဌာန-စူဠန္ဒရဒုက။

စူဠန္ဒရဒုကံသုပ္ပစ္စယဒုကံ၌။ ။သုပ္ပစ္စယံဓမ္မံ နိစ္စ သုပ္ပစ္စယော၊ ဟေ
တုပစ္စည်းတချက်။ ။ပဝတ္တိကခါ [၅၀*၅] သုပ္ပစ္စယောဓမ္မောဟူသော
ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ်ကောသတ္တဟိသဟိတ်စိတ္တဇမျှော်ကိုကောက်။ ။

ပဋိသန္ဓေအခါ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရသကိုကောက်။ ။သဗ္ဗတ္ထကေ
တချက်စီသာ။ ။နဟေတု၊နာဓိပတိ၊နအညမည၊နပုရေဇာတ၊နပစ္ဆိမ
ဇာတ၊နာသေဝန၊နကမ္မ၊နဝိပါက၊နအာဟာရ၊နဇ္ဈိယ၊နဈာန၊နမဂ္ဂ၊နသ
မ္ပယုတ္တ၊နဝိပ္ပယုတ္တ။ နောနတ္ထိ၊ နောဝိဂတ။ ။တချက်စီသာ။ ။လွယ်
ပြီ။ ။ဆဝါရတချက်စီသာ။ ။ပညာဝါရ၌ ဟေတုပစ္စည်းတချက်
သာ။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ ပဌမောပဌမဿ၊ ဒုတိယောပဌမဿ၊ နှစ်
ချက်ထွက်၏။ ။ပဌမောပဌမဿ၌ သပ္ပတ္တယော ဓမ္မောဟူသောကတ္တား
ကား။ စိတ်တရုယုတ်ကိုးဆယ် စေတသိက် နွေးပညာသ ရှစ်အဋ္ဌဝိသ
ပစ္စည်း တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ကာမိတ် စတုပညာသ ဝိညာ
ဏဉ္စာယတနစိတ်သုံးခု၊ နေဝသညာ နာသညာ ယတနစိတ်သုံးခု၊အဘိ
ညာဉ်နွေ အပ္ပမညာကြဉ်သောစေတသိက်ပညာသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
ဒုတိယောပဌမဿ၌ကတ္တားကား။နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား
မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာကုသိုလ် ဥာဏသမ္ပယုတ်လေးခု။ မဟာကြိယာ
ဥာဏ သမ္ပယုတ်လေးခု။ အဘိညာဉ်နွေ လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခု၊အပ္ပ
မညာကြဉ်သော စေတသိက်။ ဆတ္တိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အာ
ရမ္မဏပြီး၏။ ။အဓိပတိ၌လည်း။ ။ပဌမော ပဌမဿ၊ ဒုတိယောပဌမ
ဿနှစ်ချက်။ ။ပဌမော ပဌမဿ၌ အာရမ္မဏာဓိပတိ သဟဇာတာ
ဓိပတိနှစ်ပါး။ ဒုတိယောပဌမဿ၌အာရမ္မဏာဓိပတိသာ။ ။အကောက်
လွယ်ပြီ။ ။အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ဥပနိဿ
ယတို့မှာ တချက်စီသာ။ ။ဥပနိဿယမှာနှစ်ချက်။ ။ပုရေဇာတ၊ပစ္ဆိမ
ဇာတ၊ အာသေဝန၊ ကမ္မဝိပါက၊ အာဟာရ၊ဇ္ဈိယ၊ ဈာန၊မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ
ဝိပ္ပယုတ္တ၊အတ္ထိ၊နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊အဝိဂတတို့မှာတချက်စီသာ။ ။အကောက်
လွယ်ပြီ။ ။ပဋ္ဌနိက်မှာ [၅၁*၂၅]နဟေတုယာဇ္ဇေ နာရမ္မဇောကေ၊ နာ
ဓိပတိယာဇ္ဇေသဗ္ဗတ္ထဇ္ဇေ။ ။သပ္ပတ္တယဒုက်ပြီး၏။ ။

သင်္ခတဒုက်လည်းအတူ။ ။သနိဒဿနဒုက်၌။ ။ဟေတု ပစ္စည်း
၌။ ။ဒုတိယေနဒုတိယံ၊ ဒုတိယေနပဌမံ၊ ဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ။ ။
သုံးချက်။ ။ဒုတိယေနဒုတိယံ၌ ပဝတ္တိအခါကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ်
ကောသတ္တတိ စေတသိက် နွေးပညာသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍

ဖြစ်သော သဟိတ်စိတ် ကေသာတ္တတိ မောဟမူလဒွေး၌ မောဟ ကြည်သော
 စေတသိက် နွေးပညာသ အစိတ်အပိတ်နာမက္ခန္ဓာ ရူပါရုံကြည်သော စိတ္တ
 ဇရုန် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ပဋိသန္ဓေ ရုပ်သက်သက်မှာ ကုသလ တိက် အ
 တိုင်း ရူပါရုံကို ကြည်စိုကောက်။ ။ ဒုတိယေနပဌမံ၌။ ပဏတ္တိ ပဋိသန္ဓေ
 ရုပ်သက်သက်သုံးပါး။ ပဏတ္တိအခါ သဟိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ ဖြစ်သော
 သဟိတ် စိတ္တဇရုန်ကိုကောက်။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာ
 ရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ ဖြစ်သော သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ရူပါရုံကို
 ကောက်။ ။ ရုပ်သက်သက်မှာ သဟိတ်စိတ္တဇ မဟာဘုတ် သဟိတ် ပဋိ
 သန္ဓေ ကမ္မမဟာဘုတ် နှစ်စုံဖြစ်သော အဟိတ်စိတ္တဇ ရူပါရုံ သဟိတ်
 ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရူပါရုံ ကိုကောက်။ ။ ဒုတိယေနပဌမဒုတိယံ၌လွယ်ပြီ။ ။
 အာရမ္မဏ၌။ ။ ဒုတိယေန ဒုတိယံ တချက် သာ။ ။ လွယ်ပြီ။ ။
 အဓိပတိ သုံးချက်။ ။ အနန္တရ၊ ဝေမနန္တရ တချက်စီ သာ။ ။ သဟ
 ဇာတသုံးချက်၊ အညမည တချက်၊ နိဿယ သုံးချက်။ ။ ဥပနိဿ
 ယ၊ ပုရေဇာတ၊ အာသေဝန တချက် စီ သာ။ ။ ကမ္မသုံးချက်။ ။ ဝိပါ
 က၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂသုံးချက်စီ သာ။ ။ သမ္ပယုတ္တတချက်။ ။
 ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္တိ အဝိဂတ သုံးချက်စီ။ ။ နတ္တိ ဝိဂတ တချက်စီ။ ။ န
 ဟေဘသုံးချက်၊ နာရမ္မဟာဝိပတိ အစရှိ သည် နှစ်သုံးချက်စီ။ ။

ပဉ္စာဝါရ ဟေတုပစ္စည်း၌။ ဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ဒုတိယေန ပဌမံ။ ဒုတိ
 ယေန ပဌမ ဒုတိယံ။ ။ သုံးချက်။ ။ အာရမ္မဏ၌ ပဌမေနဒုတိယံ၊ ဒုတိ
 ယေန ဒုတိယံ။ ။ နှစ်ချက်။ ။ ပဌမေန ဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ ရူပါရုံ
 ပစ္စသ် တရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်စွဲ၊ ဒေသ စက္ခုဝိညာဉ် နွေး
 သမ္ပဒိန္နိ၊ ငွေ၊ သန္တရဏသုံးခု အဟိတ်ကြိယာသုံးခု ကာမာဂစရ သော
 ဘာဏိတ်နှစ်ဆယ့်လေးခု အဘိညာဉ် နွေး အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက်
 နွေးပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဒုတိယေနဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။
 စိတ်တခု ယုတ် နှေးဆယ် စေတသိက် နွေးပညာသ ရူပါရုံ ကြည်သော ရုပ်
 သတ္တဝိသနိဗ္ဗာန်ရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ စက္ခုဝိညာဉ် နွေး ကြည်သော ကာ
 မစိတ် နွေးပညာသ။ ဝိညာဏဉ္စာသတနစိတ်သုံးခု နေဝသညာ နာသညာ
 ယာတနစိတ်သုံးခု အဘိညာဉ် နွေးလောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခု အပ္ပမညာကြည်
 သော စေတသိက်ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ အဓိပတိ၌ ပဌမေန
 ဒုတိယံ၊ ဒုတိယေန ဒုတိယံ၊ ဒုတိယေန ပဌမံ၊ ဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ။

ပေါင်းလေးချက်။ ။ပဌဓေန ဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ အလေး အမြတ်ပြု
အပ်သော ရူပရုံပစ္စည်း တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနကား။ ။အလေး အ
မြတ်ပြုသော လောဘမူရှင်ရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အကြွင်း အ
ကောက် လွယ်ပြီ။ ။အနန္တရ သမနန္တရ တချက်စီ။ ။သဟဇာတ
သုချက် အည-ညကချက်နိဿယသုချက် ဥပနိဿယနှစ်ချက်။ ။ပု
ရေဇာတဉ္စ။ ။ပဌဓော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ပဌမဒုတိ
ယောဒုတိယဿသုချက်။ ။ပဌဓမ္မဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကား။ ပစ္စယုပ္ပန်
ရူပရုံ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ စက္ခုဝိ
ညာဉ်းစွာသမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယစွဲသန္တိရဏသုးရ အဟိတကြံသသုးရ။ ကာမာဝ
စရသော တဏှာတိ နှစ်ဆဲ့လေးရ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုအတညာဉ် အပ္ပမညာဉ်
သော စောသိကံပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ဒုတိယော ဒုတိ
ယဿ၌အာရမ္မဏသုရေဇာတဖြစ်အံ့ ကတ္တားကား။ ရူပရုံဉာဉ်သောပစ္စယုပ္ပန်
နိဗ္ဗန္တရုပ်သတ္တရသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနကား။ စက္ခုဝိညာဉ်
ဉာဉ်သောကမဝိတ်စွဲပညာသ။ ဒိဗ္ဗသောတ အတိညာဉ် အပ္ပမညာဉ်
သော စောသိကံပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဝတ္ထုပုရေဇာတမှာ
အကုန်ကောက်။ ။ပဌမဒုတိယောပဌမဿ၌ ကတ္တားကား။ စက္ခုဝိညာဉ်
စွဲအာတပ်သော ပစ္စယုပ္ပန်ရူပရုံ မဇ္ဈိမဿကဖြစ်၍ အတိတတဝဇ္ဇနင့် အ
တူဉာဉ်ပြိုင်သော စက္ခုဝိညာဉ်။ ။ပဌဒုတိယောဒုတိယဿ၌ သန္တိရဏသုးရ အဟိတ
ကြံသသုးရ ကာမာဝစရသောတဏှာတိ နှစ်ဆဲ့လေးရအား တပ်သော
ပစ္စယုပ္ပန်ရူပရုံ စက္ခုဝိညာဉ် အစရှိသော ရှေးရှေးသော ဗိတံနှင့်အတူဥပါဒ်
သော ဟဒယာဇ္ဇာဒိဗ္ဗစက္ခု အသညာဉ်အားတပ်သော ဒုရုဇနိန္ဒြိယ သ
ဏှသုရမ ပစ္စယုပ္ပန်ရူပရုံ ဂေါတြိက္ခနံ အတူဉာဉ်သော ဟဒယဝတ္ထု
ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။သမ္ပဒါနကား။ စက္ခု ဝိညာဉ်စွဲ။ ။သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ
စွဲ။ ။သန္တိရဏသုးရ အဟိတကြံ သသုးရ။ ကာမာဝစရသောတဏှာတိ
နှစ်ဆဲ့လေးရ။ ဒိဗ္ဗစက္ခု အတညာဉ် အပ္ပမညာဉ် ဉာဉ်သော ဂေတသိကံ
ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ပစ္ဆိမဇာတဉ္စ။ ။ဒုတိယောဒုတိယဿ။
ဒုတိယော ပဌမဿ ဒုတိယော ပဌမဒုတိယဿ သုးချက်။ ။အာသဝ
နာချက်။ ။ကမ္မ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ နှုဇ္ဈိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ သုးချက်
စီ။ ။သမ္ပယုတ္တသုချက်၊ ဝိပဿနာ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတဘူတာ သုးချက် စီ။ ။နတ္ထိ၊
ဝိဂတဘူတာ တချက်စီ။ ။နဂေတုယာပစ္ဆိမာရမ္မဏစက္ခုရံ။ နုဗ္ဗ

တိယာ၊ နာနန္တရေ၊ န သမနန္တရေ။ န သဟဇာတော၊ န အညမညေပဉ္စ၊ န
နိဿယေဝတ္တာရိ၊ န ဥပနိဿယေပဉ္စ၊ န ပုရေဇာတေ ဝတ္တာရိ၊ န ပစ္ဆိမဇာ
တော၊ နာသဝဇန၊ န ကမ္မေ၊ န ဝိပါကော၊ န အာဟာရေ၊ န ဣန္ဒြိယ၊ န ဈာ
နေ၊ န မဂ္ဂေ၊ န သမ္ပယုတ္တပဉ္စ၊ န ဝိပ္ပယုတ္တ၊ နောအတ္ထိယာ ဝတ္တာရိ၊ န နာ
နတ္ထိယာ၊ နောဝိဂတေပဉ္စ၊ နောအဝိဂတေ ဝတ္တာရိ။ ။ သနိဒ္ဓဿန ဒုက္ခံ
ပြီး၏။ ။

သပ္ပုဋိဃဒုက္ခံ။ ။ ပဌမသုခံ၊ ဒုတိယသုခံ၊ ပဌမဒုတိယသုခံ၊
ချက်။ ။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။ သနိဒ္ဓဿန သပ္ပုဋိဃတိက်ကို ငြိ၍ ဟော
သေ။ ။ ဝိဘင်္ဂထွက်အကောက်တူ၏။ ။ ရှစ်ဒုက္ခံဟောတုပစ္စည်း၌။ ။
ပဌမသုခံ၊ ဒုတိယသုခံ၊ ချက်၊ ပဌမဒုတိယသုခံ၊ ပေါင်းကိုးချက်။ ။
ပဌမေန ပဌမံ၌ ရုပ် သင်္က သင်္က ကို ကောက်။ ။ ပဌမေန ဒုတိယံ၌။
[၆၈ # ၁၀] အရူပိခမ္မော ဟူသောကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ
ပဋိ ဗန္ဓေတေသရ၊ နာမက္ခန္ဓာနှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဇက္ခ၊ ကံစွဲ၍ ဖြစ်
သော သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေသရ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ
ပစ္စယုပ္ပန်ကရားရ၏။ ။ ပဌမေန ပဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ ဟဒယဇက္ခ၊
ကံစွဲ၍ ဖြစ်သော သဟိတ် ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ တေသရ။ အစိတ်အ
ပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ထိုနာမက္ခန္ဓာနှင့် အတူဥပါဒ်သော မဟာသုတိက် စွဲ၍
ဖြစ်သော ကမ္မတ္တရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်ကရားရ၏။ ။ အကြွင်းခြောက် ချက်
လွယ်ပြီ။ ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမေန ဒုတိယံ၊ ဒုတိယေန ဒုတိ
ယံ၊ ပဌမဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ။ ပေါင်သုခံ၊ ချက်။ ။ အကောက် လွယ်
ပြီ။ ။ အဝိပတိပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမေန ပဌမံ ဒုတိယေန ဒုတိယံ၊ ဒုတိယေန
ပဌမံ ဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ၊ ပဌမဒုတိယေန ပဌမံ။ ။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။
အနန္တရ သမနန္တရ သု ချက်မီ။ ။ သဟဇာတကိုးချက်။ ။ အညမည
၌။ ပဌမေန ပဌမံ၊ ပဌမေန ဒုတိယံ၊ ဒုတိယေန ဒုတိယံ၊ ဒုတိယေန ပဌမံ၊ ဒုတိ
ယေန ပဌမဒုတိယံ၊ ပဌမဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ။ ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။
နိဿယကိုးချက်၊ ဥပနိဿယသုခံ၊ ချက်။ ပုရေဇာတေ တချက်၊ အာသဝဇနတ
ချက်၊ ကမ္မကိုးချက်၊ ဝိပါကကိုးချက်၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာနေ၊ မဂ္ဂကိုးချက်
မီ။ သမ္ပယုတ္တသုခံ၊ ချက်၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အဝိဂတ ကိုးချက် မီ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတသုခံ၊ ချက်

ခို။ အာကောကံလွယ်ပြီ။ နဟေတုယာနဝ၊ နာဓမ္မဇဏကိဏိ။ နာ
 ဓိပတိယာနဝ၊ နာနန္တရေ၊ န သမနန္တရေ၊ န အညမညတိဏိ။ န ဥပနိဿ
 ယေတိဏိ။ နပုရေဇာတေနဝ၊ နပစ္ဆာဇာတေ နဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ န ကမ္မ
 ဇွေ၊ န ဝိပါကေပစ္ဆ၊ န အာဟာရဇေကံ၊ န ဣန္ဒြိယဇေကံ၊ န ဈာနေဓမ္မာနမဂ္ဂေ
 နဝ၊ န သမ္ပယုတ္တတိဏိ၊ န ဝိပ္ပယုတ္တဇွေ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊ နေဝိဂ
 တေတိဏိ။ ဥဉ္ဇာဝါရ ဟေတုပစ္စည်း၌။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိ
 ယော ပဌမဿ။ ဒုတိယော ပဌမဒုတိယဿ။ ပေါင်းသုံးချက်။ အာ
 ဓမ္မဏပစ္စည်း၌။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ပေါင်း
 နှစ်ချက်။ အဓိပတိပစ္စည်း၌။ ပဌမော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ဒုတိ
 ယဿ။ ဒုတိယော ပဌမဿ။ ဒုတိယော ပဌမဒုတိယဿ။ ပေါင်းလေး
 ချက်။ အနန္တရ သမနန္တရေ၊ သဟဇာတ၌။ ပဌမော ပဌ
 မဿ။ ပဌမော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ပဌမဿ။ ဒုတိ
 ယော ပဌမဒုတိယဿ။ ပဌမဒုတိယော ပဌမဿ။ ပဌမဒုတိယော ဒုတိ
 ယဿ။ ပေါင်းခုနစ်ချက်။ အညမည၌ ပနိစ္စဝါအတိုင်း ခြောက်
 ချက်။ နိဿယပစ္စည်း၌။ သဟဇာတအတိုင်း ခုနစ်ချက်။ ဥပနိဿယနှစ်
 ချက်။ ပုရေဇာတတချက်။ ပစ္ဆာဇာတ၊ အာသေဝနတို့လည်းတချက်။ ကမ္မ
 သုံးချက်။ ဝိပါက သုံးချက်။ အာဟာရ လေးချက်။ ဣန္ဒြိယ
 နှစ်ပဌမော ပဌမဿ။ ရူပဇိဂိတ်နိဿယ။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ပုရေဇာတ်
 နိဿယ။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယော ဒုတိယဿ။ သဟဇာ
 တိနိဿယ၊ ပုရေဇာတိနိဿယ အရော။ ပေါင်းငါးချက်။ ဈာန၊ မဂ္ဂသုံး
 ချက်၊ သမ္ပယုတ္တတချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တနှစ်ချက်။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတနှစ်ချက်။ နတ္ထိ၊
 ဝိဂတတချက်။ [၇၄*၆] နဟေတုယာသတ္တ၊ နာဓမ္မဇဏသတ္တ၊ နာဓိ
 ပတိယာသတ္တ၊ နာနန္တရေသတ္တ၊ နသမနန္တရေသတ္တ။ န သဟဇာတေဆ၊ န
 အညမညဆ၊ န နိဿယေဆ၊ န ဥပနိဿယေသတ္တ၊ နပုရေဇာတေသတ္တ၊
 နပစ္ဆာဇာတေသတ္တ၊ နာသေဝနေသတ္တ၊ နကမ္မ နဝိပါကေ၊ နအာဟာရေ၊
 နဣန္ဒြိယေ၊ န ဈာနေ၊ န မဂ္ဂေသတ္တ၊ န သမ္ပယုတ္တဆ၊ နဝိပ္ပယုတ္တပစ္ဆ၊ နော
 အတ္ထိ သာဝတ္ထာရိ၊ နောနတ္ထိ သာသတ္တ၊ နော ဝိဂတေသတ္တ၊ နော အဝိဂတေ
 ဝတ္ထာရိ။ ရူပိဒုတ်ပြီ၏။ ။

လောကီယဒုက္ခဘတုပစ္စည်း၌။ ။ပဌမတချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။
 ပဌမဒုက္ခိယဘချက်။ ။ပေါင်းငါးချက်။ ။အာရမ္မဏ နှစ်ချက်။ အဓိ
 ပတိငါးချက်။ အနန္တရနှစ်ချက်။ သမနန္တရ နှစ်ချက်။ သဟဇာတ ငါး
 ချက်။ အညမညနှစ်ချက်။ နိဿယငါးချက်။ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ အာ
 သေဝနနှစ်ချက်။ ကမ္မငါးချက်။ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂငါး
 ချက်။ သမ္ပယုတ္တနှစ်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တငါးချက်။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ငါးချက်။
 နတ္ထိ၊ ဝိဂတနှစ်ချက်။ ။အကောက်လွယ်ငြိ။ ။[၇၅*၁၀] နဟေတု
 ယာဏေ၊ နာဓမ္မဇာတိဏိ၊ နာဓိပတိယာဓေ၊ နာနန္တရေတိဏိ၊ နသမနန္တ
 ရေတိဏိ၊ နအညမညေတိဏိ၊ နဥပနိဿယေတိဏိ၊ နပုရေဇာတေ စ
 တ္တာရိ၊ နပစ္ဆာဇာတေပဉ္စ။ နာသေဝနေပဉ္စ၊ နကမ္မေ၊ နဝိပါကေပဉ္စ၊ နအာ
 ဟာရေ၊ နဣန္ဒြိယေ၊ နဈာန၊ နမဂ္ဂဏေ၊ နသမ္ပယုတ္တတိဏိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တ
 နေ၊ နောတ္ထိယာတိဏိ၊ နနာဝိဂတေတိဏိ။ ။ဥဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။
 ပဌမော ပဌမဿ၊ ဒုတိယော ဒုတိယဿ၊ ဒုတိယော ပဌမဿ ဒုတိ
 ပယာ ပဌမ ဒုတိယဿ၊ လေးချက်။ ။အာရမ္မဏ၌ ပဌမော ပဌမ
 ဿ၊ ဒုတိယောဒုတိယဿ၊ ဒုတိယော ပဌမဿ သုံးချက်။ ။အဓိပတိ
 လေးချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၌လေးချက်။ ။သဟဇာတ၌။ ပဌမောပဌမ
 ဿ၊ ဒုတိယောဒုတိယဿ၊ ဒုတိယောပဌမဿ၊ ဒုတိယောပဌမ ဒုတိယ
 ဿ။ ပဌမဒုတိယောပဌမဿ။ ။ပေါင်းငါးချက်။ ။အညမည နှစ်
 ချက်။ နိဿယသုံးနှစ်ချက်။ သဟဇာတတွင်။ ပဌမောတကိယဿ၊ ပဌမ
 တတိယော တတိယဿနှစ်ချက်တို့တည်း။ ။ဥပနိဿယ လေးချက်။
 ပုရေဇာတနှစ်ချက်။ ပစ္ဆာဇာတနှစ်ချက်။ အာသေဝန နှစ်ချက်။ ကမ္မလေး
 ချက်။ ဝိပါကလေးချက်။ အာဟာရလေးချက်။ ဣန္ဒြိယလေးချက်။ ဈာနလေး
 ချက်။ မဂ္ဂလေးချက်။ သမ္ပယုတ္တနှစ်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တသုံးချက်။ အတ္ထိ အဝိဂ
 တနှစ်ချက်။ နတ္ထိ ဝိဂတ လေးချက်။ ။နဟေတုယာသတ္တ၊ နာရမ္မဇာ
 သတ္တ၊ နာဓိပတိယာသတ္တ၊ နာနန္တရေန သမနန္တရေသတ္တ၊ နသဟဇာတေ၊
 နအညမညေ၊ နနိဿယေပဉ္စ၊ နဥပနိဿယေသတ္တ၊ နပုရေဇာတေ စ၊
 နပစ္ဆာဇာတေ၊ နာသေဝနေ၊ နကမ္မေ၊ နဝိပါကေ၊ နအာဟာရေ၊ နဣန္ဒြိယေ
 နဈာန၊ နမဂ္ဂသတ္တ၊ နသမ္ပယုတ္တပဉ္စ၊ နဝိပ္ပယုတ္တ၊ နောတ္ထိ ယာတတ္တာ
 ရိ၊ နောနတ္ထိယာ၊ နနာဝိဂတေသတ္တ၊ နောဓိပတိဂတေစတ္တာရိ။ ။လောကီ
 ယဒုက္ခိယံ။ ။

ကေနမိ ဝိညယျဒုက္ခန္တိ။ ။ ဝဋ္ဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ ဝဋ္ဌမဒု
 တိယသုးချက်။ ။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။ ကေနမိဝိညယျဒုက္ခန္တိ ကေန
 မိဝိညယျ အရသသံ၊ စိတ္တုပ္ပါဒ် တဘဝင်တည်းဖြစ်၍ အတောသော
 ကြောင့် ကိုးချက် ဟင်ထွက်သည်။ ။ အဘယ်ကြောင့် အတောသနည်း။
 ပစ္စုပ္ပန်ရုံသည် စက္ခုဝိညာဉ်ဖြင့် သိအပ်သောကြောင့်။ ကေနမိဝိည
 ယျမည်၏။ သောတာ၊ ဗျာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယ ဝိညာဉ်ဖြင့်။ မသိအပ်သော
 ကြောင့်။ နဝိညယျမည်၏။ ။ သဒ္ဓါ၊ ဂစ္ဆ၊ ရသ၊ ဗောဓဗ္ဗေရုံတို့၌လည်း
 နည်းတူ။ ။ ဝဋ္ဌမဇောစိတ္တက္ခဏသညံ မနောဝိညာဉ်ဖြင့် သိအပ်သော
 ကြောင့်ကေနမိဝိညယျမည်၏။ စက္ခု၊ သောတာ၊ ဗျာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယဝိ
 ညာဉ်တို့ဖြင့် မသိအပ်သောကြောင့် ကေနမိ နဝိညယျမည်၏။ ။
 ဤနည်းအတူကကြွင်းကိုယူ။ ။ ဤသို့ယူမှကေနမိဝိညယျ ကံ ခန္ဓံပ
 ခုစ္ဆကေနမိနဝိညယျာတယောခန္ဓာအစရှိသောဝိဘင် ထွက် နိုင်မည်။ ။
 [၈၃*၂] ဟေတုယာနဝ။ ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ ပစ္စည်း တရားကံ ကုန်
 အောင်ကောက်လေ။ ။ နဟေတုယာနဝ၊ နာဓမ္မဇဏနဝ၊ သဟဇာတ၊ နိ
 သယ၊ အတ္တိ၊ အဝိဂတဤသေး ပစ္စည်း ကိုသာ၍ သဗ္ဗတ္ထနဝချည်ပင်။ ။
 သဝါရအတူတူချည်းထွက်၏။ ။ ပဉ္စဝ၊ ဗြဟ္မလည်း ကိုးချက် စီလည်းချ
 ထိုက်သရွှေ့ တရားကိုယ်ကုန်အောင် ကောက်လေဟောလေ။ ။ ဝဋ္ဌမိက်၌
 လည်းနဟေတုယာနဝ၊ လ၊ နောအဝိဂတေနဝ၊ ဝဋ္ဌည်းအကုန် ကိုးချက်
 စီ။ ။ ဝဋ္ဌမဇောဝဋ္ဌမသန္တိ နာဓမ္မဇဏသဟဇာတ၊ ဥ နိသယ၊ ပုဗ္ဗေတေတ
 ပစ္ဆိမာတေ၊ ကမ္မ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယဤရှစ်ပစ္စည်းကို ထုတ်အင်၏။ ။
 ဝဋ္ဌမဒုတိယသု အစရှိသည်တို့လည်း ဤနည်းအတူထုတ်။ ။ ကေန
 မိဝိညယျဒုက္ခန္တိ။

ပုဗ္ဗေဒုက္ခန္တိ။

၂-ဒုကပဋ္ဌာန-အာသဝဂေါတ္ထက။

အာသဝဓမ္မ ပုဗ္ဗိစ္စအာသဝေါဓမ္မ ဥပုဇ္ဈတိ ဟေတုပစ္စယာ၊ ပဿမာ
 သဝံပုဗ္ဗိစ္စ ဒိဋ္ဌာသဝေါ အဝိဇ္ဇာသဝေါ ဒိဋ္ဌာသဝံပုဗ္ဗိစ္စ ကာမာသဝေါအ

ဝိဇ္ဇာသဝေါ၊ အဝိဇ္ဇာသဝံပဋိစ္စ ကာမာသဝေါဒိဋ္ဌာသဝေါ၊ ဘဝါသဝံပဋိစ္စ
 အဝိဇ္ဇာသဝေါ။ အဝိဇ္ဇာသဝံ ပဋိစ္စ ဘဝါသပေါ၊ ဒိဋ္ဌာသဝံ ပဋိစ္စ အဝိဇ္ဇာ
 သဝေါ၊ အဝိဇ္ဇာသဝံပဋိစ္စဒိဋ္ဌာသဝေါ။ ။ ဤသို့စက ဟုည့်၍ဟော။ ။
 ပါဠိတော်မှာစက္ကံဗန္ဓုတဗ္ဗ သမ္ပရှိသည်။ ။ ပဋ္ဌာနကား။ လောဘမူစိတ်
 ရှစ်ခု၌ရှိသော အစိတ်အစိတ်သော အာသဝကံ ဖွဲ့၍ဖြစ်သော အစိတ်အစိတ်
 သော အာသဝ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ပဋ္ဌမနုဒုတယံဥကတ္တာကား။ အာသဝ
 တရားကိုယ်သုံးပါးကို ဖွဲ့၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ အာသဝတရား
 ကိုယ်သုံးပါးကြည့်သော စေတသိက်တေဝိသ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား
 ရ၏။ ။ ပဋ္ဌမနုပဋ္ဌမဒုတိယံဥ ကတ္တာကား။ လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုရှိ
 သော အစိတ်အစိတ်သော အာသဝကံ ဖွဲ့၍ဖြစ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု၊
 အစိတ်အစိတ်သော အာသဝနှင့်တကွ သော လောဘမူ စိတ်ရှစ်ခု၊ စေတ
 သိက်ဗာဟိယံ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
 ဒုတိယောနုဒုတိယံဥ။ ပဏတ္တိ အခါ၊ ပဋ္ဌာနကား။ သဟာရတ် ကေသတ္တတိ
 အာသဝ တရားကိုယ်သုံးပါးကြည့်သော စေတသိက် ကျေနုပညာသ အ
 စိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကံ ဖွဲ့၍ဖြစ်သော။ လ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ သ
 ဟိကံစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေ ရုပ်သက်သက် ကို
 ကောကုမ္ပိ။ ။ ဒုတိယနု ပဋ္ဌမံဥကတ္တာကား။ လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုဒေါ
 သမူဒွေး အာသဝတရားကိုယ်သုံးပါး၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြည့်သောစေတသိက်
 တေဝိသ ကံ ဖွဲ့၍ဖြစ်သော အာသဝတရား ကိုယ်သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ
 ၏။ ။ ဒုတိယောနု ပဋ္ဌမဒုတိယံဥ အာသဝေါစ န္ဓာသဝေါစ ဓမ္မေဟူ
 သော ကတ္တာကား။ လောဘမူရှစ်ခု ဒေါသမူဒွေး အာသဝတရားကိုယ်
 သုံးပါး၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြည့်သော စေတသိက် ပေတသ အစိတ်အစိတ် နာ
 မက္ခန္ဓာကံ ဖွဲ့၍ဖြစ်သော လောဘမူရှစ်ခုဒေါသမူဒွေ ဝိစိကိစ္ဆာ ကြည့်သော
 အာသဝတရားတို့နှင့်တကွစေတသိက်သမ္ပေသိက အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ
 စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋ္ဌမဒုတိယောနုပဋ္ဌမံဥ ကတ္တာကား။
 လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု အာသဝတရားကိုယ်သုံးပါးကြည့်သော စေတသိက်
 ကျေနုဝိသအစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ အစိတ်အစိတ်သော အာသဝကံ ဖွဲ့
 ၍ဖြစ်သော အစိတ်အစိတ်သော အာသဝသုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
 ပဋ္ဌမဒုတိယောနုဒုတိယံဥကတ္တာကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ အာသဝတရား
 ကိုယ်ကြည့်သော စေတသိက်တေဝိသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ အာသဝ

ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ အာသဝတရားကိုယ်ကြည့်သော စေတသိက်စတုရိသအစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
 ပဌမဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကာ။ လောဘမူရှင်ချ အာသဝတရားကိုယ်သုံးပါးကြည့်သော စေတသိက် ကျေနပ်သ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာအစိတ်အစိတ်သော အာသဝကိုစွဲ၍ဖြစ်သော လောဘမူစိတ်ရှင်ချ အာသဝနှင့်တကွ စေတသိက်ဗဟိသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။အာရမ္မဏ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့လည်းကိုးချက်စီထွက်၏။ ။ဝိပါကပစ္စည်းမှတစ်ချက်သာ။ ။ဟောတုပစ္စည်းကိုမှီ၍ကောက်လေ။ ။အနုလုံပြီး၏။ ။ပစ္စနိက်၌။ ။ဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ။ဒုတိယေနပဌမံ နှစ်ချ နနဟောတုပစ္စည်း။ ။နာရမ္မဏ၌။ ။ပဌမေနဒုတိယံ၊ ဒုတိယေနဒုတိယံ၊ ပဌမဒုတိယေနဒုတိယံသုံးချက်။ ။နဟောတုယာဇ္ဇနာရမ္မဏတိဏိ၊ နာမိပတယာနဝ။ နာနန္တရေ နသေနန္တရေ။ နအညမည၊ နဥပနိဿယေတိဏိ။ ။န ပုရေဇာတေနဝ၊ နပစ္ဆိမဇာတေနဝ၊ နသောနေနဝ၊ နကဗ္ဗေတိဏိ၊ နဝိပါကေနဝ၊ နအာဟာရေနဇ္ဇန္တိသေ၊ နဈာနေ၊ နမဂ္ဂေဇကံ၊ နသဗ္ဗယုတ္တတိဏိ၊ န ဝိဗ္ဗယုတ္တေနဝ နောနတ္ထိယတိဏိ၊ နောဝိပတေတိဏိ။ ။

ပဉ္စာဝါ၊ ဟောတုပစ္စည်း၌။ ပဌမောပဌမဿ၊ ပဌမောဒုတိယဿ၊ ပဌမောပဌမဒုတိယဿသုံးချက်။ ။ဒုတိယောဒုတိယဿ၊ ဒုတိယောပဌမဿ၊ ဒုတိယောပဌမဒုတိယဿ။ ။သုံးချက်။ ။ပဌမဒုတိယော ဒုတိယဿတစ်ချက်။ ။ပေါင်းနှစ်ချက်။ ။ပဌမောပဌမဿ၌ [၈၅*၂၈] အာသဝေါ မေဓောဟူသော ကတ္တားကာ။ သမ္ပယုတ် အာသဝ အားတပ်သော လောဘမူစိတ်ရှင်ချ၌ရှိသော လောဘမောဟ တည်းဟူသော အာသဝဟိတ်ရ၏။ ။သမ္ပဒါနံ၌လောဘမူရှင်ချ၌ ရှိသော လောဘဒိဋ္ဌိ မောဟတည်းဟူသော သမ္ပယုတ်အာသဝရ၏။ ။ပဌမောဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကာ။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော လောဘမူရှင်ချ၌ ရှိသော လောဘမောဟ၊ ဒေါသမူ မဟာမူရှိသောမောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနံကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ အာသဝတရားကိုယ်သုံးပါးကြည့်သော စေတသိက်စတုရိသသမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယောပဌမ ဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကာ။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် အား

တပ်သော ဒေါသမူဒွေး၌ ဒေါသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ ဒေါသမူဒွေး၌၊ဒေါသကြဉ်သော စေတသိက်ဧကေနဝိသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယော ဒုတိယသသ၌ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ဒေါသမူဒွေး၌ ဒေါသမောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ ဒေါသမူဒွေး၌ ဒေါသ မောဟကြဉ်သော။စေ။စတုဝိသသမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။ဒေါသသည။နောအာသဝဟိတ် မောဟသည အာသဝဟိတ်တည်း။ဒေါသမူဒွေး၌သာ နှစ်ပါးစုံနိုင်သည်။ ။အကောက် သိမ်မွေ့၏။ ။အာရမ္မဏ၌လည်းကိုးချက်။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။အဓိပတိ၌လည်းကိုးချက်။ ။ပဌမောပဌမသ အာရမ္မဏ၊ဓိပတိသာကတ္တားကား။အလေ့အမြတ် ပြုအပ်သောလောဘမူစိတ် ရှစ်ခု၌ရှိသော အာသဝတရားကိုယ် သုံးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ အလေ့အမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ် ရှစ်ခု၌ရှိသော အာသဝတရားကိုယ် သုံးပါးပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။ပဌမော ဒုတိယသသ၌လည်း ကတ္တားကောက်ပြီ။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ အလေ့အမြတ်ပြုတတ်သောလောဘမူရှစ်ခုလောဘဒိဋ္ဌိမောဟတည်းဟူသောအာသဝတရားကိုယ်သုံးပါးကြဉ်သော စေတသိက်ဧကေနဝိသပစ္စယု န်တရားရ၏။ ။နောက်ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဤနည်းကိုငြိ၍ ကောက်လေ။ ။အနန္တရသမနန္တရတို့၌လည်းကိုးချက်စီ။ ။သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ဥပနိဿယကိုးချက်စီ။ ။ပုရေဇာတသုံးချက်။ ။အာသေဝနကိုးချက်။ ။ကမ္မသုံးချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ဈာနသုံးချက်။ မဂ္ဂကိုးချက်။သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ဝိဥယုတ္တငါးချက်။ အတ္ထိကိုးချက်။ ။နတ္ထိ၊အဝိဂတကိုးချက်စီ။ ။[၉၁*၂၁] နဟေတုယာနဝ။လ။နော အဝိဂတေနဝ။သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။အာသဝဒုက်ပြီပြီ။ ။

သာသဝ ဒုက်လောကီယ ဒုက်နှင်္ဂတူပြီ။ ။အာသဝ သမ္ပယုတ္တဒုက်၌။ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယ သုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဌမေနပဌမံ၌။ [၉၂*၁၂] အာသဝ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ ။အကုသိုလ်ဒွါသဒေါသမူဒွေး မောဟမူဒွေး၌မောဟကြဉ်သော အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကံစွဲ၍ဖြစ်သော။လ။ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမေနဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကဇရတံ၌ ဖြစ်သော

[၄]

အခါ အကုသိုလ်ခွါဒဿ။ ဒေါသမူဇ္ဈေး မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟ ကြဉ်သော
 စေတသိက် သတ္တဝိသအစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇ
 ရုပ် ဒေါသမူဇ္ဈေး၌မောဟကြဉ်သောစေတသိက်ဧကဝိသ အစိတ်အပေါင်း
 နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော မောဟစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။
 ပဌမေန ပဌမဒုတိယံ၌။ အာသဝ သမ္ပယုတ္တောစ အာသဝ ဝိပ္ပယုတ္တောစ
 ဟူသောကတ္တားကား။ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု မောဟမူဇ္ဈေးဒေါသ၊ ဣဿာ၊
 မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ မောဟမူဇ္ဈေး မောဟကြဉ်သော စေတသိက် ဧက
 ဝိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော။လ။ နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်
 ဒေါသမူဇ္ဈေး မောဟကြဉ်သော စေတသိက်ဧကဝိသ အစိတ်အစိတ် နာ
 မက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဒေါသမူဇ္ဈေးမောဟမူဇ္ဈေး ကြဉ်သော စေတသိက်
 ဧကဝိသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာမောဟ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဒုတိ
 ယေန ဒုတိယံ၌ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ ကုသိုလ် ဧကဝိသ သဟိတ်
 ဝိပါက်ဧကဝိသသဟိတ်ကြိယာသတ္တရသ စိတ္တဇရုပ်။ဒေါသမူဇ္ဈေးမောဟ
 မူဇ္ဈေးကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ပဋိသန္ဓေ ရုပ်သက်သက်
 မှာ ကုသလတိက် အတိုင်းကောက်။ ။အကြွင်းလွယ်ပြီ။ ။အာရမ္မဏ
 ၌ပဌမေန ပဌမံ။ ပဌမေန ဒုတိယံ။ ပဌမေန ပဌမဒုတိယံ။ ဒုတိယေန ဒုတိယံ။
 ဒုတိယေနပဌမံ။ ပဌမဒုတိယေနပဌမံ။ ။ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။ပဌမေန
 ပဌမံ၌။ ဒုက်ပုဒ် အရအတိုင်း ကောက်။ ။ပဌမေနဒုတိယံ၌ ဒေါသမူဇ္ဈေး
 မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟကိုကောက်။ ။ပဌမေနပဌမဒုတိယံ၌ ဒေါသမူဇ္ဈေး
 မောဟမူဇ္ဈေးနာမက္ခန္ဓာ မောဟကို ကောက်။ ။အကြွင်းလွယ်ပြီ။ ။
 အဓိပတိကိုးချက်။ သာမိပတိဇော နာမက္ခန္ဓာ သာမိပတိ စိတ္တဇ ရုပ်ကို
 ကောက်။ ။အနန္တရ သမနန္တရ ခြောက်ချက်။ သဟဇာတ ကိုးချက်။
 အညမညခြောက်ချက်။ နိဿယကိုးချက်။ ဥပနိဿယခြောက်ချက်။ ပုရေ
 ဇာတခြောက်ချက်။ အာသောန ခြောက်ချက်။ ကမ္မကိုးချက်။ ဝိပါက တ
 ချက်။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ ကိုးချက်စီ။ သမ္ပယုတ္တခြောက်
 ချက်။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတတို့မှာ ကိုးချက်စီ။ ။နတ္ထိ၊ ဝိဂတမှာ
 ခြောက်ချက်။ နဟေတု၌ပဌမေန ဒုတိယံ။ ဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ။ပေါင်းနှစ်
 ချက်။ ။နာရမ္မဏ၌ ပဌမေနဒုတိယံ။ ဒုတိယေနဒုတိယံ။ ပဌမဒုတိယေန
 ဒုတိယံ။ ။ပေါင်းသုံးချက်။ ။နာမိပတိ ကိုးချက်။ နာနန္တရ၊ သမနန္တရ၊
 အညမည၊ န ဥပနိဿယသုံးချက်။ နပုရေဇာတ၊ ခုနစ်ချက်။ နပစ္ဆာဇာတ

နာသေဝန ကိုးချက်။န ကမ္မဇေားချက်။န ဝိပါကကိုးချက်။န အာဟာရ၊န ဣန္ဒြိယ၊န ဈာန၊န မဂ္ဂတချက်။န သမ္ပယုတ္တသုံးချက်။န ဝိပ္ပယုတ္တခြောက်ချက်။နောနတ္ထိ၊နောဝိဂံတသုံးချက်။ ။

ပဋ္ဌာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ။ ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဒုတိယဿ။ ဒုတိယသုံးချက်။ပဋ္ဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ၌။ အာသဝသမ္ပယုတ္တော [၆၈*၁၇] မေဃောဟူသောကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ အားတပ်သော လောဘမူဖြစ်အံ့။ လောဘမောဟ။ ဒေါသမူဖြစ်အံ့။ ဒေါသဤဟိတ်တပါး နှစ်ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒေါသကြဉ်သောသမ္ပယုတ္တ ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။အာသဝ သမ္ပယုတ်ဟိတ် ဒေါသမူဇွေး၌ ဒေါသတခုသာ ရှိသောကြောင့် သမ္ပဒါနိ မရသတည်း။ ။ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကား။ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော လောဘမူရှစ်ခု၌ရှိသော လောဘမောဟ။ ဒေါသမူဇွေး၌ သမ္ပယုတ် မောဟစိတ္တဇရုပ်အား တပ်သော ဒေါသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သမ္ပယုတ်မောဟစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမော ပဋ္ဌမဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါ ကာရတု၌ ဖြစ်သောအခါ လောဘမူ ရှစ်ခု၌ ရှိသော လောဘမောဟ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ မောဟစိတ္တဇရုပ်အား တပ်သော ဒေါသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒေါသကြဉ်သောသမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယောဒုတိယဿ အစရှိသော သုံးချက်၌ အကောက်လွယ်ပြီ။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယော ပဋ္ဌမဿ၌ ကတ္တားကား။သမ္ပယုတ္တ ခန္ဓာအားတပ်သော ဒေါသမောဟပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒေါသမူဇွေး ဒေါသမောဟ ကြဉ်သော သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမပုဒ်ကဒေါသ။ ဒုတိယပုဒ်ကမောဟပစ္စည်းယူ။ ။နှစ်ပါးပင်သမ္ပဒါနိပုဒ်၌မဝင်။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယောဒုတိယဿ၌ကတ္တား ကောက်ဖြ။ ။သမ္ပဒါနိမှာ စိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယော ပဋ္ဌမဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကောက်ဖြ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။အာရမ္မဏ၌လည်းကိုးချက်။ ။အကောက်လွယ်၏။ ။အဓိပတိ၌ပဋ္ဌမသုံးချက်။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ နှစ်ချက်။ ။ပေါင်းငါးချက်။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ၌ အာရမ္မဏာဓိပတိ သံဟဇာတာဓိပတိ နှစ်ပါး။ အာရမ္မဏာဓိပတိ၌ လောဘမူပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။

သဟဇာတာဓိပတိ၌ လောဘမူဒေါသမူ၌ အဓိပတိတရားကိုကောက်။ ။
 ပဌမောပဌမဒုတိယဿ။ သဟဇာတာဓိပတိကိုကောက်။ ။ဒုတိယော
 ဒုတိယဿ၌ အာရမ္မဏာဓိပတိ သဟဇာတာဓိပတိကိုကောက်။ ။ဒုတိ
 ယောပဌမဿ၌အာရမ္မဏာဓိပတိကိုကောက်။ ။အနန္တရသမနန္တရကိုး
 ချက်။ အညမညဇောကံချက်။ နိဿယကိုးချက်။ ဥပနိဿလည်း ကိုးချက်
 ပုရေဇာတသုံးချက်။ ပစ္ဆိမဇာတလည်း သုံးချက်။ အာသေဝနကိုး ချက်။
 ကမ္မခုနစ်ချက်။ ဝိပါကံတချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂလေးချက်စီ။
 သမ္ပယုတ္တ ခြောက်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တလေးချက်။ အတ္တိ ကိုးချက်။ နတ္တိ၊ ဝိဂတ
 အဝိဂတတို့လည်းကိုးချက်စီ။ ။အကောက်လွယ်ပြီးအနုလုံပြီး၏။ ။ပစ္စ
 နိကံ၌။ (၁၀၇*၁) နဟေတုယာနဝ။ လ။ နောဝိဂတေနဝ။ သမ္ပတ္တနဝ။ ။
 အာသဝသမ္ပယုတ္တဒုက်ပြီး၏။ ။ကြွင်းသောဒုက်တို့၌လည်း။ ရှေးနှစ်ဒုက်ကို
 မှီ၍ကောက်လေလွယ်ပြီး။ ။အာသဝဂေါစ္ဆကပြီးပြီ။ ။

၂-ဒုကပဋ္ဌာန-သညောဇနဂေါစ္ဆက။

သညောဇနဂေါစ္ဆက၌။ သညောဇနဒုက် ဟေတုပစ္စည်း၌ မဋ္ဌမသုံး
 ချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။
 ပဌမေနပဌမံ၌။ (၁၁၂*၂၀) သညောဇနောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။
 ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ မောဟ ကြဉ်သော အစိတ် အစိတ်သော သံယောဇဉ်ကို
 စွဲ၍ဖြစ်သောမောဟမူဒွေး၌မောဟကြဉ်သောအစိတ်အစိတ်သောသံယော
 ဇဉ်ရှစ်ပါးပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမေနဒုတိယံ၌ကတ္တားကား။ သံယော
 ဇဉ် ရှစ်ပါးကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ သံယောဇဉ် ရှစ်ပါး ကြဉ်
 သောစေတသိက်ကျေနဝိသအစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်
 တရားရ၏။ ။ပဌမေန ပဌမ ဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ ဥဒ္ဓစ္စ သဟဂုတ်
 မောဟကြဉ်သော အစိတ်အစိတ်သော သံယောဇဉ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော မော
 ဟမူဒွေး၌။ မောဟကြဉ်သော အစိတ်အစိတ်သောသံယောဇဉ်ရှစ်ပါးဥဒ္ဓစ္စ
 သဟဂုတ် ကြဉ်သော အကုသိုလ်စိတ် ကောဒသ သံယောဇဉ် ကြဉ်သော
 စေတသိက် ကျေနဝိသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန် တ
 ရားရ၏။ ။ဒုတိယေန ဒုတိယံ၌ ပာတ္တိအခါ။ (၁၁၃*၃) နောသညော
 ဇနောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ် ကောသတ္တတိသံယောဇဉ်

ကိုကြည့်၍ကောက်။ ။ဒုတိယေဒုတိယပဌာနံ။ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်ကြည့်သော အ
ကုသိုလ်ကောဒသ သံယောဇဉ်ကြည့်သော စေတသိက် ကျေနုသိသအစိတ်
အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်၌ မောဟကြည့်
သောသံယောဇဉ်ရှစ်ပါး။ ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။ဒုတိယေဒုတိယပဌာနံ ဒု
တိယံဉ္စကတ္တားကား။ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်ကြည့်သော အကုသိုလ်ကောဒသသံ
ယောဇဉ်ကြည့်သော စေတသိက်ကျေနုသိသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ
၍ဖြစ်သော အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်၌ မောဟကြည့်
သောသံယောဇဉ်ရှစ်ပါး။ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဌမဒုတိယသုခံချက်၌
လွယ်ပြီ။ ။ဤနည်းကို မှီ၍ကောက်လေ။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌လည်းကိုး
ချက်နာမ်သာရုပ်မရှိ။ ။အဓိပတိတို့၌လည်း ကိုးချက်။ ။ပဌမေနပဌမံဉ္စက
တ္တားကား။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘမူရှစ်ခု ဒေါသမူဇွေး၌
ရှိသော ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော အစိတ်အစိတ်သော သံယောဇဉ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်
သော အစိတ်အစိတ်သောဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော သံယောဇဉ်တရားကိုယ်
ချစ်ပါး။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမေနဒုတိယံဉ္စကတ္တားကား။ အဓိပ
တိပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု ဒေါသမူဇွေး၌ရှိသော သံ
ယောဇဉ်ချစ်ပါးကိုစွဲ၍ဖြစ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု ဒေါသမူဇွေး အဓိပ
တိတရားကိုယ် သံယောဇဉ်ရှစ်ပါးကိုကြည့်သော စေတသိက်ကျေနုသိသ
သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမေနပဌမဒုတိယံဉ္စက
တ္တားကား။ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ လောဘမူရှစ်ခု ဒေါသမူဇွေး၌
ရှိသော သံယောဇဉ် ချစ်ပါးကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အဓိပတိတရားကိုယ်ကြည့်
သောလောဘမူရှစ်ခုဒေါသမူဇွေး ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက်ဆဗ္ဗ
သအစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာသာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
ဤနည်းကိုမှီ၍ အကြွင်းကိုးချက်ကိုကောက်လေ။ ။သဗ္ဗန္တနဝါဝိပါ
ကေကော။ ။အနုလုံပြီး၏။ ။နဟေတုပစ္စည်း၌ ပဌမေနပဌမံ။ ဒုတိ
ယေဒုတိယံ။ ဒုတိယေဒုတိယပဌာနံ။ ပဌမ ဒုတိယေဒုတိယံ။ ။ပေါင်းလေး
ချက်။ ။ပဌမေနပဌမံဉ္စကတ္တားကား။ ဝိစိကိစ္ဆာ သံယောဇဉ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်
သောအဓိဇ္ဇာသံယောဇဉ်ပစ္စည်း၏။ ။ဒုတိယေဒုတိယံဉ္စကတ္တိအခါအ
ဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသ အဟိတ် စိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ
အဟိတ် ပဋိသန္ဓေကုသုတ္တာရုပ်ကိုကောက်။ ။ရုပ်သက်သက်၌အဟိတ်
အကုန်ကောက်။ ။ဒုတိယေဒုတိယပဌာနံ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟ

ဂုတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာသံယောဇဉ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမ
ဒုတိယေပဋ္ဌမံ၌ ဝိစိကိစ္ဆာ သံယောဇဉ် သမ္ပယုတ္တခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော
အဝိဇ္ဇာသံယောဇဉ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေတုယာစက္ကာရိ။ နာရ
ဗ္ဗဏောတိဏိ၊ နာမိပတိယာနဝ။ နာနန္တရေ၊ နသမန္တရေ၊ နအညမညေ၊ န
ဥပနိဿယေတိဏိ။ ။နပုရေဇာတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ နကမ္မေတိဏိ၊
နဝိပါကေနဝ၊ နအာဟာရေနုဉ္ဇိယေ၊ နဈာနေ၊ နမဂ္ဂေကော၊ နသမ္ပယုတ္တ
တိဏိ၊ နပိပ္ပယုတ္တေနဝ၊ နာနုတ္တိယာ၊ နာဝိဂတောဟံ ဇာတိ။ ။ပစ္စနိက္ခံ။ ။

ပဋ္ဌာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ။ ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ။
ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဒုတိယဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ။လေးချက်။ ။ပဋ္ဌ
မောပဋ္ဌမဿ၌ [၁၁၅*၆] သညောဇနော ဓမ္မောဟူသောကတ္တားကား။
သမ္ပယုတ္တသံယောဇဉ်အားတပ်သော လောဘမူဖြစ်အံ့၊ လောဘမောဟ။
ဒေါသမူဖြစ်အံ့၊ ဒေါသ မောဟ။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်ဖြစ်အံ့မောဟပစ္စည်း
တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌
မောဟကြည်သောသမ္ပယုတ်သံယောဇဉ် တရားကိုယ်နှစ်ပါး ပစ္စယုပ္ပန်တ
ရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမောဒုတိယဿသန္တကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်
အားတပ်သောလောဘမောဟ။ ဒေါသမူဖြစ်အံ့၊ ဒေါသမောဟ။ မောဟ
မူနှစ်ခုဖြစ်အံ့ မောဟပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ သံ
ယောဇဉ် တရားကိုယ်နှစ်ပါးကြည်သော စေတသိက် ကျေနဝိသ သမ္ပယု
တ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမ ဒုတိယဿ၌
ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော လောဘမူဖြစ်အံ့
လောဘမောဟ။ ဒေါသမူဖြစ်အံ့၊ ဒေါသမောဟ။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်ဖြစ်
အံ့မောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ လောဘမူရှစ်ခု ဒေါသ
မူနှစ်ခုဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် မောဟမူနှစ်ခု မောဟကြည်သောသမ္ပယုတ္တခန္ဓာ
စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယောဒုတိယဿသန္တလွယ်ပြီ။ ။
ဟေတုပစ္စည်းပြီး၏။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ ပဋ္ဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုး
ချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။အကောဏ်လွယ်
ပြီ။ ။အဝိပတိပစ္စည်း၌ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ။ ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ။ ပဋ္ဌမော
ပဋ္ဌမဒုတိယဿ။ ပဋ္ဌမသုးချက်ဒုတိယသုးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုးချက်။ ပဋ္ဌ
မောပဋ္ဌမဿ၌ အာရမ္မဏာဝိပတိယာ [၁၁၆*၇] သညောဇနောဓမ္မော
ဟူသော ကတ္တားကား။ အလေးအမြတ်ပြုတပ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု၌

ရှိသောလောဘာမာနဒိဋ္ဌိ အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော သံယောဇဉ်တရားကိုယ်
 လေးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။အလေးအမြတ် ပြုတတ်
 သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုရှိသော သံယောဇဉ် တရားကိုယ်လေးပါးပစ္စ
 ယုပ္ပန်၏။ ။ပဌပောဒုတိယသမ္ပကတ္တားကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား
 အလေးအမြတ် ပြုတတ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု သံယောဇဉ် တရား
 ကိုယ်လေးပါးကြည်သော စေတသိက် အဋ္ဌာရသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ . ။
 ဒုတိယောဒုတိယသမ္ပကတ္တားသညာတိတိလွယ်ပြီ။ ။အနန္တရကိုးချက်။ သ
 ဟဇာတအညမညနိဿယဥပနိဿယကိုးချက်စီ။ ။ပုရေဇာတပစ္ဆာဇာ
 တသုံးချက်စီ။ ။အာသေဝနကိုးချက်။ ကမ္မသုံးချက်။ ဝိပါကတချက်
 အာဟာရတချက်။ ဣန္ဒြိယဈာန သုံးချက်။ မဂ္ဂကိုးချက်။ သမ္ပယုတ္တကိုး
 ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တငါးချက်။ အတ္ထိကိုးချက်။ နတ္ထိဝိဂတ အဝိဂတတို့လည်းကိုး
 ချက်စီ။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။[၁၁၆ # ၈] န ဟေတုယာနဝါဏ။
 နောအဝိဂတေနဝ။ သမ္ပတ္တနဝ။ ။သံယောဇနဒုက္ခံပြီး၏။ ။

သံယောဇနိယဒုက္ခံရူပန္တ နှစ်ခုဒုက္ခကလောကိယ ဒုက္ခသဒိသံ။ ။သညော
 ဇနသမ္ပယုတ္တဒုက္ခံ ဟေတုပစ္စည်း၌ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒု
 တိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဌမေနပဌမံ၌ကတ္တားကား။ အ
 ကုသိုလ်ဒွါဒသ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ မောဟကြည်သော စေတသိက် သတ္တဝီ
 သအစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ မောဟမူ
 ဇ္ဇေး၌ မောဟကြည်သော စေတသိက်သတ္တဝီသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ
 ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမေနဒုတိယံ၌ စိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ပဌ
 မေနပဌမဒုတိယံ၌ နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ဒုတိယေနဒုတိ
 ယံ၌သဟဇာတနာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ မောဟကိုစွဲ၍ဖြစ်
 သောစိတ္တဇရုပ်ကိုလည်းကောက်။ ။ဒုတိယေနပဌမံ၌ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌
 မောဟကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စေတသိက် ဗုဒ္ဓသပစ္စယုပ္ပန်တရား
 ရ၏။ ။ဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ၌ ယခင်အတောင် စိတ္တဇရုပ် လောင်း၍
 ကောက်။ ။ပဌမဒုတိယေန ပဌမံ၌ ကတ္တားကား။ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်မော
 ဟကြည်သော စေတသိက်ဗုဒ္ဓသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ မောဟကိုစွဲ၍
 ဖြစ်သော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ် မောဟကြည်သော စေတသိက်ဗုဒ္ဓသအစိတ်အ
 စိတ်နာမက္ခန္ဓာ မောဟကို စွဲ၍ ဖြစ်သော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ် မောဟကြည်

သောစေတသိက်ရဒ္ဒသ အဝိတ်အဝိတ် နာဂက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။အ
 ကြွင်းနှစ်ချက်လွယ်၏။ ။ပဌမဒုတိယသုံးချက်လည်းလွယ်ပြီ။ ။အာ
 ရမ္မဏာခြောက်ချက်။ နာမ်သက်သက်သာ။ ။အဓိပတိငါးချက်သာ။ ။အ
 နန္ဒရ၊ သမနန္ဒရ၊ အညမညခြောက်ချက်။ သဟဇာတနိဿယကိုးချက်။ ဥ
 ပနိဿယခြောက်ချက်။ ပုရေဇာတ၊ အာသေဝနတို့လည်းခြောက်ချက်က
 မှကိုးချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာကိုးချက်
 စီ။ ။သမ္ပယုတ္တမှာ ခြောက်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတတို့မှာကိုး
 ချက်။ နတ္ထိ ဝိဂတတို့မှာခြောက်ချက်။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။အနု
 လှံပြီးပြီ။ ။ပစ္စနိက်နဟေတုပစ္စည်း၌ ပဌမေနပဌမံ၊ ပဌမေနဒုတိယံ၊ ဒုတိ
 ယေနဒုတိယံ။ ပေါင်းသုံးချက်။ ။(၁၂၁*၆) နဟေတုယာတိဏိ
 နာရမ္မဏေတိဏိ၊ နာဓိပတိယာနဝ၊ နာနရေန္တတိဏိ၊ နသမနန္ဒရေတိ
 ဏိ၊ နအညမညေ တိဏိ၊ နဥပနိဿယေတိဏိ၊ နပုရေဇာတေသတ္တံ၊ န
 ပစ္ဆာဇာတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ နကမ္မေတိဏိ၊ နဝိပါကေနဝ။ နအာဟာ
 ရေ၊ နဣန္ဒြိယေ၊ နဈာနေ၊ နမဂ္ဂေကံ၊ နသမ္ပယုတ္တတိဏိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေသ၊
 နောနတ္ထိယာတိဏိ၊ နောဝိဂတေတိဏိ။ ။ပစ္စနိက်ပြီး၏။ ။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ပဌ
 မော ပဌမ ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ပဌမဿ။ ဒုတိ
 ယော ပဌမဒုတိယဿ။ ။ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။ပဌမော ပဌမဿ၌
 (၁၂၄*၂) သညောဇန သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ သမ္ပ
 ယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော လောဘမူဖြစ်အံ့ လောဘမောဟ။ ဒေါသမူဖြစ်
 အံ့ ဒေါသမောဟ။ ဝိဝိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်ဖြစ်အံ့မောဟ။ ဤဟိတ်တပါးနှစ်
 ပါးပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူခွေး၌ မောဟကြည်သော သမ္ပ
 ယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမောဒုတိယဿ၌ကတ္တားကောက်
 ပြီ။ ။သမ္ပဒါနိဗိတ္တဇရုပ်။ ပဌမောပဌမဒုတိယဿ၌ ကောက်ပြီ။ ။
 သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူခွေး၌ မောဟကြည်သော သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ဗိတ္တဇ
 ရုပ်။ ။ဒုတိယသုံးချက်လွယ်ပြီ။ ။အာရမ္မဏ၌ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယ
 သုံးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။အကောက်ဝိဘင်း
 လွယ်ပြီ။ ။အဓိပတိ၌ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပ
 ဌမဿနှစ်ချက်။ ပေါင်းငါးချက်။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။အနန္တရပ
 ဌမသုံးချက်ဒုတိယသုံးချက်ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။

သမနန္တရလည်းအတူ။ ။သဘာဝတကိုးချက်။ အညမညခြောက်ချက်။
နိဿယကိုးချက် ဥပနိဿယကိုးချက်။ ပုရေဇာဘသုံးချက်။ ပစ္စိမိလည်း
သုံးချက်။ အာသေဝနကိုးချက်။ ကမ္မပဋ္ဌမသုံးချက်။ ဒုတိယတချက်။ ။ပေါင်း
လေးချက်။ ။ဝိပါကတချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂလေးချက်စီ။ သမ္ပ
ယုတ္တခြောက်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တငါးချက်။ အတ္ထိ ကိုးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတ
တို့လည်းကိုးချက်စီ။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။[၁၃၁*၁၂] နဟေတုယာ
နဝ။ လ။ နော အဝိဂတေနဝ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ပစ္စနိက်။ ။အကြွင်းသညော
ဇနဂေါစ္ဆက၌လွယ်ပြီ။ ။သံယောဇနဂေါစ္ဆကပြီး၏။ ။

၂-ဒုကပဋ္ဌာန၊ ဂန္ထဂေါစ္ဆက။

ဂန္ထဂေါစ္ဆက၌။ ။ဂန္ထဒုက်ဟေတုပစ္စည်း၌ ပဋ္ဌမသုံးချက်။ ဒုတိ
ယသုံးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဋ္ဌမေန ပဋ္ဌမံ
၌ [၁၃၆*၁၀] ဂန္ထောဓမ္မောဟူသော ကတ္တ ခံကံ။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်
လေးခုရှိသော လောဘဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော အစိတ်အစိတ်ဂန္ထကုစွဲ၍ဖြစ်
သော အစိတ်အစိတ်သောလောဘဒိဋ္ဌိ တည်းဟူသော ဂန္ထဘုရားကိုယ်
နှစ်ပါးပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။သိလဗ္ဗတပရာမာသနှင့်ဆူဒံ၊ စွာဘိနိဝေသ
လည်းဘုရားကိုယ်အားဖြင့် ဒိဋ္ဌိစေတသိက်သာတည်း။ ။သတ္တိထူးသော
ကြောင့်အထူးမဖြစ်။ အထူးမဖြစ်သောကြောင့် တခြားစီအသီးဟောတော်
မူသည် အသီးဖြစ်သောကြောင့် သိလဗ္ဗတပရာမာသ ကာယဂန္ထပုဒ်စွ
အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူ၏။ ။ပဋ္ဌမေန ဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။
လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု ဒေါသမူဇွေး၌ရှိသော ဂန္ထတရားကိုယ်သုံးပါးကိုစွဲ၍
ဖြစ်သောလောဘမူစိတ်ရှစ်ခု ဒေါသမူဇွေး။ ဂန္ထတရားကိုယ်သုံးပါး။ ဝိစိ
ကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် တေတ္ထိ'သ။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ
စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမဒုတိယံ၌ကတ္တားကား။ ဒိဋ္ဌိ
ဂတသမ္ပယုတ်လေးခု။ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆ ရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ မန
ဂန္ထတရားကိုယ်နှစ်ပါးကြဉ်သော စေတသိက်စုဒ္ဓသာ။ အစိတ်အပေါင်း နာ
မက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ဒုတိယေန ဒုတိယံ၌။ နော

ဂန္ထော ဟူသော ကတ္တားကား။ မောဟမူဇ္ဈေး ကုသိုလ် ကေဝိယ သ
 ဟိတ်ဝိပါက်ကေဝိယ သဟိတ်ကြိယာသတ္တရသ။ လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ ဒေါ
 သ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆ ရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ထိန၊ မိဒ္ဓ၊ ကြဉ်သောစေတသိက်တေစတ္တာ
 လီသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော မောဟမူဇ္ဈေးကုသိုလ် ကေ
 ဝိယ သဟိတ် ဝိပါက်ကေဝိယ သဟိတ်ကြိယာသတ္တရသ။ လောဘ၊
 ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆ ရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ထိန၊ မိဒ္ဓ၊ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မော
 ဟကြဉ်သော စေတသိက်တေစတ္တာလီသ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာစိတ္တ
 ဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဒုတိယေနပဋ္ဌမံ၌ ကတ္တားကား။ လောဘမူ
 စိတ်ရှစ်ခု ဒေါသမူဇ္ဈေး။ ဂန္ထတရားကိုယ် သုံးပါး။ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော
 စေတသိက် တေဝိယကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဂန္ထတရားကိုယ် သုံးပါး။ ပစ္စယုပ္ပန်
 တရားရ၏။ ။ ဒုတိယေန ပဋ္ဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ လောဘမူရှစ်ခု
 ဒေါသမူဇ္ဈေး။ ဂန္ထတရားကိုယ် သုံးပါး။ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက်
 တေဝိယ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။ လ။ နာမက္ခန္ဓာဂန္ထ တ
 ရားကိုယ်သုံးပါး။ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋ္ဌမဒုတိယေန ပဋ္ဌမံ
 ၌ ကတ္တားကား။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု။ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆ ရိယ၊ ကု
 က္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ မာန၊ ဂန္ထတရားကိုယ် နှစ်ပါးကြဉ်သောစေတသိက် ကေ
 ဝိယ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာလောဘဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော အစိတ်
 အစိတ်သော ဂန္ထကိုစွဲ၍ဖြစ်သော လောဘဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော အစိတ်အ
 စိတ်ဂန္ထ တရားကိုယ်နှစ်ပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋ္ဌမဒုတိယေန ဒုတိ
 ယံ၌ ကတ္တားကား။ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု ဒေါသမူဇ္ဈေး။ ဂန္ထတရားကိုယ်သုံး
 ပါး။ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက် တေဝိယ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ
 ဂန္ထ တရားကိုယ် သုံးပါးကိုစွဲ၍ဖြစ်သော လောဘမူစိတ် ရှစ်ခု ဒေါသမူ
 ဇ္ဈေး။ ဂန္ထတရားကိုယ်သုံးပါး။ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက်တေဝိယ။
 အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋ္ဌမဒုတိယေန
 နပဋ္ဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု။ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊
 မစ္ဆ ရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ မာန၊ ဂန္ထတရားကိုယ်နှစ်ပါး ကြဉ်သောစေ
 တသိက်ကေဝိယ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု၌
 ရှိသော အစိတ်အစိတ်သော လောဘ ဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ဂန္ထကိုစွဲ၍ဖြစ်
 သောဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ် လေးခု။ လ။ လောဘ ဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော အစိတ်
 အစိတ်သော ဂန္ထတရားကိုယ်နှစ်ပါး။ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။

အကောက်ခက်၏။ သိမ်မွေ့၏။ ဟေတုပစ္စည်း။ ။ အာရမ္မဏန္တိလည်းကိုး
ချက်။ နာမ်သက်သက်သာ ဟေတုပစ္စည်းကို ခြိ၍ကောက်။ ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ၊
ဝိပါကေဇကံ။ ။ နဟေတုပစ္စည်း၌ ဒုတိယေဒုတိယံ တချက်သာရ၏။ ။
နာရမ္မဏန္တိ ပဌမေဒုတိယံ။ ဒုတိယေဒုတိယံ။ ပဌမဒုတိယေဒုတိယံ။ ။
ပေါင်းသုံးချက်။ ။ နာမိပတိကိုးချက်။ ။ နာနန္တရ၊ နသမနန္တရ၊ နအညမည၊
နဥပနိဿယသုံးချက်။ န ပုရေဇာတချစ်ချက်။ ။ နပုရေဇာတေနဝ၊ အရူ
ပေသိလဗ္ဗဘပရာမာသောနတ္ထိ။ ။ နပစ္ဆိမာဇာတနာသေဝနကိုးချက်စီ။ ။
နကမ္မသုံးချက်။ နဝိပါကကိုးချက်။ နအာဟာရ၊ နဇ္ဈိန္ဒြိယ၊ နဈာန၊ နာမဂ္ဂ တ
ချက်စီ။ ။ နသမ္ပယုတ္တသုံးချက်။ နဝိပ္ပယုတ္တသုံးချက်။ နေဘနတ္ထိ၊ နေဝိဂတ
သုံးချက်စီ။ ။ အကောက်လွယ်ပြီ။ ။

ပဌာဝါရ ဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမ
ဒုတိယသုံးချက်။ ။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။ ပဌမော ပဌမဿန္တိ [၁၃၆*၁]
ဂန္ဓော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ်ဒိဋ္ဌိအား တပ်သောဒိဋ္ဌိ
ဂတ သမ္ပယုတ်လေးခု၌ ရှိသော လောဘပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိ
ကား။ သမ္ပယုတ်ဒိဋ္ဌိပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဌမော ဒုတိယဿန္တိ ကတ္တား
ကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု၌ ရှိ
သောလောဘ။ ဒေါသမူစွဲ၌ ဒေါသပစ္စည်း။ ။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ လော
ဘမူစိတ်ရှစ်ခုဒေါသမူစွဲ၊ ဂန္ဓတရားကိုယ်သုံးပါး။ ဝိစိကိစ္ဆာကြည်သော
စေတသိက် တေဝိသသမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ ။ ပဌမော
ပဌမဒုတိယဿန္တိ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အား တပ်သော
ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ် လေးခု၌ရှိသော လောဘပစ္စည်း။ ။ ။ သမ္ပဒါနိကား။
ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု။ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ
မာန၊ လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိကြည်သော စေတသိက်ရဒ္ဒသသမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်
ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ ဒုတိယော ဒုတိယဿန္တိ။ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တား
ကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားလည်းကောင်း။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အား
လည်းကောင်း တပ်သော လောဘမူဖြစ်အံ့ မောဟ။ ဒေါသမူလည်း မော
ဟ။ ဗွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ အဒေါသ။ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘအဒေါသ
အမောဟ။ ဤဟိတ် တပါးနှစ်ပါးသုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိ
ကား။ မောဟကြည်သော သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
ပဋိသန္ဓေ ရုပ်သက်သက်လွယ်ပြီ။ ။ ဒုတိယောပဌမဿန္တိ ကတ္တားကား။

လောဘာမူဖြစ်အံ့မောဟ။ ဒေါသမူစွေး၌လည်းမောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။
 သမ္ပဒါနိကား၊ လောဘာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒေါသတည်းဟူသော သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော
 ဂန္ထတရားကိုယ်သုံးပါး။ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ ဒုတိယောပဌမဒုတိယသန္တ
 ကတ္တားကား။ ကောဇက်ဖြူ။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ လောဘာမူရှစ်ခုဒေါသမူစွေးမော
 ဟာဝိဇိကိစ္ဆာကြည်သော ပဋိသန္ဓေနှင့်တကွသော စေတသိက်ပုံဝိသိတ္တ
 ဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဌမဒုတိယော ပဌမသန္တ ကတ္တားကား။
 သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား တပ်သောဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်လေးခုရှိသော လောဘာ
 မောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ သမ္ပယုတ်ဒိဋ္ဌိပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။
 ပဌမဒုတိယော ဒုတိယသန္တ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ဝိတ္တဇရုပ်အား
 တပ်သောလောဘာမူဖြစ်အံ့ လောဘာမောဟ။ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ ဒေါသမောဟ။
 မောဟမူဖြစ်အံ့ မောဟ။ ပစ္စည်း၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ လောဘာမူပိတ်ရှစ်
 ခုဒေါသမူစွေး။ ဂန္ထတရားကိုယ် သုံးပါးဝိဇိကိစ္ဆာကြည်သောစေတသိက်
 ဘေဝိသ။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာဝိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဌမဒုတိယော
 ပဌမဒုတိယသန္တ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာဝိတ္တဇရုပ် အားတပ်သော
 ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်လေးခုရှိသော လောဘာမောဟ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။
 သမ္ပဒါနိကား။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု။ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊
 မာန၊ ဝိဇိကိစ္ဆာ၊ လောဘာ၊ မောဟကြည်သော စေတသိက် ဧကေန ဝိသသမ္ပ
 ယုတ္တခန္ဓာ ဝိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဟေတုပစ္စည်း၌ အကောက်
 ခက်၏။ ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိ
 ယသုံးချက်။ ။ ပေါင်းကိုးချက်။ အဓိပတိကိုးချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊
 သဘာဝာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယကိုးချက်စီချည်း။ ။ ပုရေဇာ
 တသုံးချက်။ ပစ္ဆိမဇာတလည်း သုံးချက်။ အာသေဝန ကိုးချက်။ ကမ္မသုံး
 ချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ သုံးချက်စီ။ မဂ္ဂကိုးချက်သမ္ပ
 ယုတ္တကိုးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တငါးချက်။ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတတို့မှာကိုးချက်စီ။ ။
 အကောက်လွယ်ပြီ။ ။ ပစ္စနိက်၌ [၁၄၃*၂၆] နှဟေတုယာနဝ။ လ။ နေဝ
 အဝိဂတေနဝ။ ။ ဂန္ထဒုက်ဖြစ်၏။ ။

ဂန္ထနိယဒုက်လောကီယဒုက်နှင့်တူပြီ။ ။ ဂန္ထသမ္ပယုတ္တဒုက်ဟေတု
 ပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ ပေါင်း
 ကိုးချက်။ ။ ပဌမေနပဌမံ၌ [၁၄၄*၁] ဂန္ထသမ္ပယုတ္တောဓမ္မော ဟူသော

ကတ္တားကား။ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု ဒေါသမူစွဲး ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခုရှိ
 မောဟ။ ဒေါသဝိစိကိစ္ဆာကြည်သော စေတသိက်ပဉ္စဝိသ အစိတ်အစိတ်
 နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။လ။အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ
 ၏။ ။ပဌမေနုဒုတိယံန္တကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ဖြစ်သောအခါ လော
 ဘမူစိတ်ရှစ်ခု ဒေါသမူစွဲး ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခုရှိသော လောဘဒေါ
 သဝိစိကိစ္ဆာကြည်သောစေတသိက် ပဉ္စဝိသအစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာကို
 စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခု။ လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ဒေါသ ဣ
 သာမ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ဝိစိကိစ္ဆာကြည်သောစေတသိက်ဝိသ အစိတ်အ
 ပေါင်းနာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော လောဘစိတ္တဇရုပ် ဒေါသမူစွဲး ဒေါသ
 ကြည်သောအစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဒေါသစိတ္တဇရုပ် ပ
 ဓ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမေနပဌမဒုတိယံန္တ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရ
 တုံ၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခုဒေါသမူစွဲး ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေး
 ခုရှိ။လောဘ၊ ဒေါသ၊ဝိစိကိစ္ဆာကြည်သော စေတသိက်ပဉ္စဝိသ အစိတ်အ
 စိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော။လ။အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်
 ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယေန ဒုတိယံန္တ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။
 မောဟမူစွဲး ကုသိုလ်ကေဝိသ သဟိတ်ဝိပါက်ကေဝိသ သဟိကြိယာ
 သတ္တရသ။လောဘ၊ဒိဋ္ဌိ၊မာန၊ဒေါသ၊ဣသာ၊ မစ္ဆရိယ၊ကုက္ကုစ္စ၊ ကိန၊ မိဒ္ဓ
 ကြည်သောစေတသိက် တေစက္ကာလီသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍
 ဖြစ်သော။လ။မောဟမူစွဲး မောဟကြည်သော စေတသိက် ဧဒ္ဓေစက္ကာလီ
 သ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် လေးခုရှိသော
 လောဘကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ဒေါသကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စ
 ယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေ ရုပ်သက်သက်လွယ်ပြီ။ ။ဒုတိယေနပ
 ဌမံန္တကတ္တားကား။ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခုရှိ လောဘကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ
 ဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခု လောဘ၊ဒိဋ္ဌိ၊ဒေါသ၊ဣသာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိ
 ကိစ္ဆာကြည်သောစေတသိက်ဝိသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာဒေါသကိုစွဲ
 ၍ဖြစ်သော ဒေါသမူစွဲး လောဘ၊ဒိဋ္ဌိ၊မာန၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဝီတိဒေါသကြည်
 သောစေတသိက်ကေဝိသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဒု
 တိယေနပဌမဒုတိယံန္တယခင်အရတွင် စိတ္တဇရုပ်ကိုသွင်း၍ကောက်။ ။ပ
 ဌမဒုတိယေန ပဌမံန္တကတ္တားကား။ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခု။ လောဘ၊ဒိဋ္ဌိ၊
 ဒေါသ၊ဣသာ၊မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည်သော စေတသိက်ဝိသ

အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ လောဘာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။လ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ။ဒေါသမူဇ္ဈေး လောဘာ၊ဒိဋ္ဌိ၊မာန၊ဝိစိကိစ္ဆာ၊ဝီတိ၊ ဒေါသကြဉ်သော စေတသိက်ဧကဝိသအစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာဒေါသကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။လ။အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ . ။ပဌမဒုတိယေဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ပဌမနာမက္ခန္ဓာ မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်နာမက္ခန္ဓာ လောဘာကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ဒေါသမူဇ္ဈေးနာမက္ခန္ဓာဒေါသကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယေဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခု။ လောဘာ၊ဒိဋ္ဌိ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆ၊ရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သောစေတသိက်ဝိသအစိတ် အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ လောဘာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။လ။ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်။ ဒေါသမူဇ္ဈေး။ လောဘာ၊ဒိဋ္ဌိ၊မာန၊ဝိစိကိစ္ဆာ၊ဝီတိ၊ ဒေါသကြဉ်သော စေတသိက် ဧကဝိသအစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ဒေါသကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။လ။ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အကောက်ခက်၏။ ။အာရမ္မဏ၌ပဌမသုံးချက်၊ဒုတိယေဒုတိယံ၊ဒုတိယေဒုတိယံပဌမံ။ပဌမဒုတိယေဒုတိယံပဌမံ။ ။ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။နာမ်သက်သက်သာ။ ။အဓိပတိကိုးချက်သာ။ ။အနန္တရ သမနန္တရ ခြောက်ချက်။ သဟဇာတကိုးချက်၊ အညမညခြောက်ချက်။ နိဿယကိုးချက်။ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ။ အာသေဝနခြောက်ချက်မီ။ ။ကမ္မကိုးချက်။ဝိပါကတချက်။ ။အာဟာရေဇ္ဈိယ၊ဈာန၊မဂ္ဂကိုးချက်မီ။ ။သမ္ပယုတ္တခြေခံချက်။ဝိပ္ပယုတ္တ၊အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ကိုးချက်မီ။ ။နတ္ထိဝိဂတခြောက်ချက်မီ။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။ဟေတုပစ္စည်းကို မှီ၍ ကောက်လေ။ ။[၁၄၅*၁၈] နဟေတုယာကော၊ နာရမ္မဏေတိဏိ၊ နာဓိပတိယာနဝ၊ နာနန္တရေ၊နသမနန္တရေတိဏိ၊ နအညမညေတိဏိ၊ နဥပနိဿယေတိဏိ၊ နပုရေဇာတေသတ္တ၊ နပစ္ဆာဇာတေ တိဏိ၊ နာသေဝနေနဝ၊နကမ္မေဝတ္တာရိ၊နဝိပါကေနဝ၊ နအာဟာရေကော၊ နဇ္ဈိန္ဒိယေကော၊နဈာနေကော၊နမဂ္ဂေကော၊ နသမ္ပယုတ္တေတိဏိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေသ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊နောဝိဂတေတိဏိ။ ။ဆဝါရ။ ။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌ပဌမသုံးချက်၊ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဌမော ပဌမသသွင်(၁၄၈*၅) ဂန္ထသမ္ပယုတ္တောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ အားတပ်သော

ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် လေးချဉ်ရှိသော လောဘမောဟ။ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်
 လေးချဉ်ရှိသောမောဟ။ ဒေါသမူဇ္ဈေးရှိသောမောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။
 သမ္ပဒါနိကာ။ လောဘမူဇ္ဈိတိရ်ရံ ဒေါသမူဇ္ဈေး ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးချဉ်
 ရှိသော လောဘဒေါသ ဝိစိကိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးချဉ်ရှိသော မော
 ဟ၊ ဒေါသမူဇ္ဈေးရှိသော မောဟကြည်သော စေတသိက်ပဉ္စဝိသသမ္ပယုတ္တ
 ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်မောဟဒေါသမူဇ္ဈေးရှိ မော
 ဟကိုကြည်သည်ကား။ ဤပုဒ်၌ဂန္ထဟိတ်တရသာရှိ၍ကြည်သည်။ ။ပဌ
 မောဒုတိယသသန္တ ကတ္တားကား။ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပ
 ယုတ်လေးချဉ်ရှိသော လောဘမောဟ လောဘ စိတ္တဇရုပ်အား တပ်သော
 ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးချဉ်ရှိသော မောဟ။ ဒေါသစိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော
 ဒေါသမူဇ္ဈေးရှိသော မောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ ဒိဋ္ဌိဂ
 တဝိပ္ပယုတ် လေးချဉ်ရှိသော လောဘဒေါသ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ
 ၏။ ။ပဌမောပဌမဒုတိယသသန္တ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇ
 ရုပ်အားတပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်လေးချဉ်ရှိသော လောဘ မောဟ
 တည်းဟူသောဟိတ်နှစ်ပါး။ လောဘစိတ္တဇရုပ် အားတပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတ
 ဝိပ္ပယုတ်လေးချဉ်ရှိသော မောဟတည်းသော ဟိတ်တပါး။ ဒေါသစိတ္တဇ
 ရုပ်အားတပ်သော။ ဒေါသမူဇ္ဈေးရှိသောမောဟ။ ဟိတ်တပါးနှစ်ပါးပစ္စည်း
 တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဒု
 တိယောဒုတိယသသန္တ ပဝတ္တိအခါကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားလည်း
 ကောင်း။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် အားလည်းကောင်း။ တပ်သောမောဟ
 မူဇ္ဈေးကုသိုလ် ကေဝိသသဟိတ်ဝိပါက်ကေဝိသ သဟိတ်ကြွယာသတ္တရ
 သ။ လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ ဒေါသ၊ ဣဿာမစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကစ္စ၊ ထိနမိဒ္ဓကြည်
 သောစေတသိက်တေတတ္တာလီသ စိတ္တက္ခဏ တရတချဉ်ရှိသော မောဟမူ
 ဖြစ်အံ့ မောဟ။ ဗွိဟိတ်ဖြစ်အံ့၊ အလောဘအဒေါသ၊ တဟိတ်ဖြစ်အံ့အလော
 ဘအဒေါသ အမောဟ။ ဤဟိတ်တပါးနှစ်ပါးသုံးပါး စိတ္တဇရုပ်အားတပ်
 သောဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးချဉ်ရှိသော လောဘ၊ ဒေါသမူဇ္ဈေးရှိသောဒေါ
 သပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ မောဟမူဇ္ဈေးရှိ မောဟကြည်သော သမ္ပ
 ယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါလွယ်ပြီ။ ။ဒုတိယော
 ပဌမသသန္တ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်
 လေးချဉ်ရှိသောလောဘ၊ ဒေါသမူဇ္ဈေးရှိ ဒေါသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပ

ဒါနိကာ။ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခု၌ဒေါသမူဇ္ဈေး၊ လောဘ၊ဒိဋ္ဌိ၊ဒေါသ၊ ဝိဝိ
 ကိစ္ဆာ၊ကြည်သော စေတသိက်တေဝိသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ
 ၏။ ။ဒုတိယောပဋ္ဌမဒုတိယသန္တကတ္တားကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိဿ
 ဗိတ္တဇရုပ်ကို သွင်း၍ကောက်။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယောပဋ္ဌမသန္တကတ္တားကား။
 သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ အားတပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခု၌ရှိသော လောဘ
 မောဟ။ဒေါသမူဇ္ဈေး၌ရှိသော ဒေါသမောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိ
 ကား။ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခုဒေါသမူဇ္ဈေး။ မောဟ၊ဒိဋ္ဌိ၊ဒေါသ၊ မာနဝိဝိ
 ကိစ္ဆာ၊ကြည်သော။ စေတသိက်တေဝိသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ
 ၏။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယော ဒုတိယသန္တကတ္တားကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိ
 ကား။ဗိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယော ပဋ္ဌမဒုတိယသ
 သန္တကတ္တား ကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ပဋ္ဌမဒုတိယော ပဋ္ဌမသမ္ပတ္တင်
 ဗိတ္တဇရုပ် ကိုသွင်း၍ကောက်။ ။ဟေတုပစ္စည်းပြီး၏။ ။အကောက်
 ခက်၏သိပ်မွေ့၏။ ။အာရမ္မဏာကိုးချက်။ အဝိပတိ။ အနန္တရ၊ သမနန္တ
 ရ၊သဟဇာတကိုးချက်။ အညမညခြောက်ချက်။ နိဿယ၊ဥပနိဿယကိုး
 ချက်စီ။ ။ပုရေဇာတသုံးချက်။ ။ပစ္ဆိမဇာတလည်း သုံးချက်။ အာ
 သေဝနကိုးချက်။ ။ကမ္မလေးချက်။ ။ဝိပါကတချက်။ ။အာဟာ
 ရ၊ဣန္ဒြိယ၊ဈာန၊မဂ္ဂလေးချက်စီ။ ။သမ္ပယုတ္တခြောက်ချက်။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ
 ငါးချက်။ ။အတ္ထိနတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊အဝိဂတကိုးချက်စီ။ အကောက်မှာကြံ့၍
 ကောက်နိုင်ကောင်းပြီ။ ။(၁၅၂*၁၅) နဟေတုယာနဝ ။လ။ နောအဝိ
 ဝတေနဝ။ ။ပစ္စနိက်။ ။ဂန္ထသမ္ပယုတ္တဒုက်ပြီးပြီ။ ။အကြွင်းဒုက်
 များလွယ်ပြီ။ ။

ဂန္ထဂေါစ္ဆကပြီးပြီ။

၂-ဒုကပဋ္ဌာန-နိဝရဏဂေါစ္ဆက။

နိဝရဏဂေါစ္ဆက၌။ ။ဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဋ္ဌမသုံးချက်၊ဒုတိယသုံး
 ချက်။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ၌
 (၁၆၁*၁၆) နိဝရဏောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ အစိတ်အစိတ်
 သောနိဝရဏရှစ်ပါးကို စွဲ၍ဖြစ်သော မောဟမူဇ္ဈေး မောဟကြည်သောအ
 စိတ်အစိတ်သောနိဝရဏတရားကိုယ်ရှစ်ပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌ

မေနုဒ္ဓတိယံသိက္ခာကတ္တားကား။ နိဝရဏရှစ်ပါးကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ခွါဒဿနိဝရဏ တရားကိုယ်ရှစ်ပါးကြည်သော စေတသိက်သတ္တရသ၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမေန ပဌမ ဒုတိယံသိက္ခာကတ္တားကား။ အစိတ်စိတ်နိဝရဏကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ခွါဒဿ နိဝရဏကြည်သော စေတသိက် သတ္တရသ။ အစိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ နိဝရဏ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ဤနည်းကို မှီ၍အကြွင်းကိုကောက်သေ။ ။အကောက်လွယ်၏။ ။အောဓမ္မဏာကိုးချက်၊ ။အဓိပတိ၊ လ၊ ပုရေဇာဘ၊ အာသေဝန၊ ကမ္မအတိုင်အောင်ကိုးချက်၊ ။ဝိပါကတချက်၊ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ လ၊ အဝိဂတတိုင်အောင်ကိုးချက်စီ။ ။သဗ္ဗတ္ထနဝ၊ ဝိပါကေဇကံ။ ။အနုလုံ။ ။ပစ္စနိက်။ ။ပဌမေနပဌမံ။ ။ဒုတိယေနဒုတိယံ။ ။ဒုတိယေနပဌမံ။ ။ပဌမဒုတိယေနပဌမံ။ ။လေးချက်။ ။ပဌမေနပဌမံ၌ဝိပိကိန္ဒာနိဝရဏံ ပဋိပ္ပာအဝိဇ္ဇာနိဝရဏံ၊ ဥဒ္ဓစ္စနိဝရဏံ ပဋိပ္ပာအဝိဇ္ဇာနိဝရဏံဟု ပစ္စနိက် ရှိသောကြောင့်အနုလုံ၌။ ဝိဘင်းမရှိသင့်ပြီ။ ။[၁၆၃*၁၂] နဟေတုယာ စတ္တာရိ၊ နာရမ္မဏေတိဏိ၊ နာဓိပတိယာနဝ၊ နာနန္တရေ၊ နသမနန္တရေ၊ နအညမည၊ နဥပနိဿယေတိဏိ၊ နပုရေဇာတေနဝ၊ နပစ္ဆိမာတေတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ နကမ္မေတိဏိ၊ နဝိပါကေနဝ၊ န အာဟာရေဇကံ၊ နဣန္ဒြိယေဇကံ၊ နဈာနေဇကံ၊ နမဂ္ဂဇကံ၊ နသမ္ပယုတ္တေတိဏိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေနဝ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊ နောဝိဂတေတိဏိ။ ။ပစ္စနိက်။ ။

ပဌာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဌမော ပဌမဿ။ ပဌမော ဒုတိယဿ။ ပဌမော ပဌမဒုတိယဿ၊ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ။ပေါင်းလေးချက်။ ။ပဌမောပဌမဿ၌။ [၁၆၅*၉] နိဝါရဏောခ၊ ဗ္ဗာဟူသော ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ်နိဝရဏအား တပ်သော လောဘမူဖြစ်အံ့၊ လောဘ မောဟ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့၊ ဒေါသမောဟ။ မောဟမူ ဖြစ်အံ့။ မောဟ ဤဟိတ်တပါးရှစ်ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူငွေ၌ မောဟကြည်သော သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောနိဝရဏတရား ရှစ်ပါးပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမော ဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇ ရုပ်အားတပ်သော နိဝရဏဟိတ်သုံးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ခွါဒဿ နိဝရဏတရားကိုယ် ရှစ်ပါးကြည်သော စေတသိက်ဧကေနဝ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ပဌမော ဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကား။

သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ဗတ္တဇရုဏ်အား တပ်သော နိဝရဏဟိတ် သုံးပါးပစ္စည်း
တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနံကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟ
ကြဉ်သောစေတသိက် သတ္တဝီသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
ဒုတိယော ဒုတိယသန္ဓ်လွယ်ပြီ။ ။အာရမ္မဏာပစ္စည်း၌လည်း ကိုးချက်။
အဝိပတိ၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ သဟဇာတ၊ အညဉ္ဇေ၊ နိဿယတို့၌လည်း
ကိုးချက်မီ။ ။ပုရေဇာတ၊ ပစ္ဆိမဇာတ သုံးချက်။ ။အာသေဝန ကိုး
ချက်။ ။ကမ္မသုံးချက်၊ ဝိပါကတချက်၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ သုံး
ချက်မီ။ ။သမ္ပယုတ္တ ကိုးချက်။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ ငါးချက်။ ။အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊
ဝိဂတာ၊ အဝိဂ္ဂတတို့မှာကိုးချက်မီ။ ။အနုလုံပြီး၏။ ။[၁၇၀•၂] နဟေ
တုယာနဝ။လ။ နောအဝိဂ္ဂတေနဝ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။နိဝရဏဒုက္ခပြီး၏။ ။
ကြွင်းသော ဒုက္ခတို့ကိုလည်းလွယ်ပြီ။ ။
နိဝရဏဂေါစ္ဆကပြီး၏။

၂-ဒုကပဋ္ဌာန်းပရာမာသဂေါစ္ဆက။

ပရာမာသ ဂေါစ္ဆက၌။ ။ဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဌမေန ဒုတိယံ။
ဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ဒုတိယေန ပဌမံ၊ ဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ။ ပဌမဒုတိယေန
ဒုတိယံ။ ။ပေါင်းငါးချက်။ ။ပဌမေန ဒုတိယံ၌။ [၁၈၂•၁၄] နော
ပရာမာသော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ ဗိဋ္ဌိကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဗိဋ္ဌိဂတ
သမ္ပယုတ်လေးခု ဗိဋ္ဌိ၊ မာန၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိပိက်၊ ဣ
ကြဉ်သော စေတသိက်ဝီသအမိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုဏ်ပစ္စယုပ္ပန်
တရားရ၏။ ။ဒုတိယေန ဒုတိယံ၌ ပဝတ္တိအခါ။ နောပရာမာသော ဓမ္မော
ဟူသော ကတ္တားကား။ သဟိတ်မိတ် ကေသတ္တတိ ဗိဋ္ဌိကြဉ်သော စေတ
သိက် ကေပညာသ အမိတ်အမိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်
မိတ် ကေသတ္တတိ ဗိဋ္ဌိ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟ ကြဉ်သော စေတသိက်
ကေပညာသ အမိတ်အမိတ်နာမက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုဏ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား
ရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေ ကောက်ဖြူ။ ။ဒုတိယေန ပဌမံ၌ ကတ္တားကား။ ဗိဋ္ဌိ
ဂတာသမ္ပယုတ်လေးခု၊ ဗိဋ္ဌိ၊ မာန၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိပိ
က်၊ ဣကြဉ်သော စေတသိက်ကေဝီသ အမိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ
၍ဖြစ်သော ဗိဋ္ဌိတည်းဟူသော ပရာမာသပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ဒုတိ

ယေန ပဋ္ဌမဒုတိယံသိက္ခာသန္တာရကား။ ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်လေးခု စေတသိက်
 ဝိသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော။လ။ နာမက္ခန္ဓာဒိဋ္ဌိစိတ္တဇရုပ်
 ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယေန ဒုတိယံသိက္ခာသန္တာရကား။ ဒိဋ္ဌိဂတ
 သမ္ပယုတ်လေးခု စေတသိက်ဝိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာဒိဋ္ဌိကို စွဲ၍ဖြစ်
 သော။လ။ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အာ
 ရမ္မဏာငါးချက်။ ။အဓိပတိလည်းငါးချက်။ ။သဗ္ဗတ္ထပဉ္စ။ ။ဝိပါကော
 ဇကံ။ ။အ လုံပြီး၏။ ။နဟေတုယာ ဇကံ။ ။နာမေဋ္ဌဏေတိဏိ၊ နာမိ
 ပတိ သာပဉ္စ၊ နာနန္တရေတိဏိ၊ နသမနန္တရေတိဏိ၊ နအညမညတိဏိ၊ နဥပ
 နိဿယေတိဏိ။ ။နပုရေဇာတေပဉ္စ၊ နပစ္ဆိမာတေပဉ္စ၊ နာသေဝနေ
 ပဉ္စ၊ နကမ္မေတိဏိ၊ နဝိပါကေပဉ္စ၊ နအာဟာရေဇကံ၊ နဇ္ဈိန္ဒြိယေဇကံ၊ နဈာနေ
 ဇကံ၊ နမဂ္ဂေဇကံ၊ နသမ္ပယုတ္တေတိဏိ၊ နဝိဗ္ဗယုတ္တပဉ္စ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊
 နောဝိဂတေတိဏိ။ ။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌၊ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ပဋ္ဌမဿ။
 ဒုတိယောပဋ္ဌမဒုတိယဿ။ ။ပေါင်းသုံးချက်။ ။ဒုတိယောဒုတိယဿ
 ၌ပဝတ္တိအခါ။ [၁၈၄*၁၃]နေ။လ။ဓမ္မော။ကား။သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားလည်း
 ကောင်း။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် အားလည်းကောင်း။ တင်သောဟိတ်
 ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူဒွေး၌ မောဟ
 ကြည်သော သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ဒုတိယော
 ပဋ္ဌမဿသိက္ခာသန္တာရကား။ သမ္ပယုတ် ဒိဋ္ဌိအားတင်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်
 လေးခု၌ ရှိသော လောဘ မောဟ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။
 သမ္ပယုတ်ဒိဋ္ဌိပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယောပဋ္ဌမဒုတိယဿသိက္ခာသန္တာရ
 ကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်အား တင်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် လေးခု
 ၌ရှိသောလောဘ မောဟ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒိဋ္ဌိဂတ
 သမ္ပယုတ်လေးခု မာန၊ ဒေါသ၊ ဣဒ္ဓါ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည်
 သော စေတသိက် ဇေတဝိသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ
 ၏။ ။အာရမ္မဏကိုးချက်၊ အဓိပတိအနန္တရသမနန္တရကိုးချက်စီ။ ။သဟ
 ဇာတငါးချက်။ အညမညနိဿယတို့လည်း ငါးချက်စီ။ ။သဟဇာတငါး
 ချက်။ အညမညနိဿယတို့လည်းငါးချက်စီ။ ။ဥပနိဿယကိုးချက်။ ။
 ပုရေဇာတသုံးချက်။ ။ပစ္ဆိမာတလည်းသုံးချက်။ ။အသေဝနကိုး
 ချက်။ ကမ္မသုံးချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရဇ္ဈိန္ဒြိယသုံးချက်။ ဈာနသုံး

ချက်။ မံဇ္ဇသုးချက်။ သမ္ပယုတ္တငါးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တငါးချက်။ အတ္ထိငါးချက်။
နတ္ထိ၊ ဝိဂတကိးချက်။ အဝိဂတငါးချက်။ အနုလုံပြီး၏။ ။ [၁၉၁*၁၇] န
ဟေတုယာနဝ။လ။ နောအဝိဂတေနဝ။ ။ သမ္ပတ္တနဝ။ ပရာမာသဒုက် ပြီး
၏။ ။ ကြွင်းသောဒုက်တို့၌လွယ်ပြီ။ ။

ပရာမာသဂေါက္ခကပြီးပြီ။

၂-ဒုက္ခပဋ္ဌာန်းမဟန္တရဒုက္ခ။

မဟန္တရ-သာရမ္ဗဏာဒုက်၌။ ။ ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ ပဌမ
ဒုတိယ သုးချက်။ ပေါင်းကိးချက်။ အကောက်လွယ်ပြီ။ ဟေတုပစ္စည်း။
အာရမ္ဗဏာ၌ ပဌမေန ပဌမံ။ ဒုတိယေန ပဌမံ။ ပဌမဒုတိယေန ပဌမံသုး
ချက်။ ။ အဓိပတိ၌ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယာချက်။ ပဌမဒုတိယာချက်။ ။
ပေါင်း ငါးချက်။ အနန္တရ၊ သမန္တရသုးချက်။ သဟဇာတကိးချက်။ အည
မညခြောက်ချက်။ နိဿယကိးချက်။ ဥပနိဿယသုးချက်။ ပုရေဇာတတ
ချက်။ အာသေဝနတချက်။ ကမ္မကိးချက်။ ဝိပါကကိးချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိ
ယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂကိးချက်။ သမ္ပယုတ္တသုးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တကိးချက်။ အတ္ထိကိး
ချက်။ နတ္ထိဝိဂတသုးချက်။ အဝိဂတကိးချက်။ အနုလုံပြီး၏။ ။ နဟေတု
ပစ္စည်း၌ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ ပဌမဒုတိယသုးချက်။ ပေါင်းကိး
ချက်။ ။ [၂၀၀*၂၅] နဟေတုယာ နဝ။ နာဓမ္မဇောတိဏိ၊ နာဓိပတိ
ယာနဝ။ နာနန္တရေနသမန္တရေန၊ န အညမညတိဏိ၊ န ဥပနိဿယတိ
ဏိ။ ။ န ပုရေဇာတေနဝ၊ န ပစ္ဆိမာဇာတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ န ကမ္မေနဝ၊
န ဝိပါကေ ပဉ္စ၊ န အာဟာရေဇေ၊ န ဣန္ဒြိယေဇေ၊ န ဈာနေဇေ၊ န မဂ္ဂေနဝ၊
န သမ္ပယုတ္တ တိဏိ၊ န ဝိပ္ပယုတ္တဇေ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊ နောဝိဂတေ တိ
ဏိ။ ။ ပစ္စနိက်ပြီး၏။ ။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမောပဌမဿ၊ ပဌမော ဒုတိယံဿ၊
ပဌမော ပဌမဒုတိယဿ သုးချက်။ ။ အကောက် လွယ်ပြီ။ ။ အာ
ရမ္ဗဏာပစ္စည်း၌။ ပဌမောပဌမဿ၊ ဒုတိယော ပဌမဿှစ်ချက်။ ။ အ
ကောက်လွယ်၏။ ။ အဓိပတိပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမောပဌမဿ၊ ပဌမော
ဒုတိယဿ၊ ပဌမောပဌမဒုတိယဿ၊ ဒုတိယောပဌမဿ။ ။ ပေါင်းလေး

ချက်။ ။လွယ်၏။ ။အနန္တရသမနန္တရတချက်စီ။ သဟဇာတ ခုနစ်
ချက်။ အညမညငါးချက်။နိဿယခုနစ်ချက်၊ ဥပနိဿယနှစ်ချက်ပုရေဇာ
တတချက်။ ပစ္ဆာဇာတတချက်။အာသေဝနတချက်။ ကမ္မသုံးချက်။ ဝိပါ
ကသုံးချက်။အာဟာရလေးချက်။ ဣန္ဒြိယငါးချက်၊ ဈာနသုံးချက်။ မဂ္ဂသုံး
ချက်။သမ္ပယုတ္တတချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တနှစ်ချက်၊ အတ္ထိဝိဂတတချက်။အဝိဂတ
ခုနစ်ချက်။ ။ဝိဘင်းအကောက်လွယ်ပြီ။ ။အနုလုံပြီး၏။ ။[၂၀၆*၂၁]န
ဟေတုယာသတ္တ၊ နာရမ္မဏေသတ္တ၊ နာဓိပတိယာသတ္တ၊ နာနန္တရေသတ္တ၊
နသမနန္တရေသတ္တ၊ နသဟဇာတေသတ္တ။ နအညမညေသတ္တ၊ နနိဿယေသတ္တ၊
နဥပနိဿယေသတ္တ၊ နပုရေဇာတေသတ္တ။ နပစ္ဆာဇာတေသတ္တ။ ။လ။နမဂ္ဂေ
သတ္တ၊နာမ္ပယုတ္တေသတ္တ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေသတ္တ၊ နောအတ္ထိယာတတ္တာရိ၊ နောနတ္ထိ
ယာသတ္တ၊ နောဝိဂတေသတ္တ၊ နောအဝိဂတေတတ္တာရိ။ ။ပဋ္ဌနိက်။ ။သာ
ရမ္မဏဒုက်ပြီး၏။ ။

စိတ္တဒုက်ဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌမေနဒုတိယံ။ ဒုတိယေနဒုတိယံ။ဒုတိ
ယေနပဋ္ဌမံ။ဒုတိယေနပဋ္ဌမဒုတိယံ။ ပဋ္ဌမဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ။ပေါင်းငါး
ချက်။ ။[၂၀၇*၂၆] ဟေတုယာပဉ္စ၊ အာရမ္မဏပဉ္စ၊အဓိပတိယာပဉ္စ။
လ။အဝိဂတေပဉ္စ၊သမ္ပတ္တပဉ္စ။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။(၂၀၉*၁၄)
နဟေတုယာပဉ္စ၊ နာရမ္မဏာဘိဏိ၊ နာဓိပတိယာပဉ္စ၊နာနန္တရေဘိဏိ၊ န
သမနန္တရေဘိဏိ၊ နအညမညဘိဏိ၊ နဥပနိဿယဘိဏိ၊နပုရေဇာ
တေပဉ္စ၊ နပစ္ဆာဇာတေပဉ္စ၊ နာသေဝနေပဉ္စ၊ န ကမ္မေဘိဏိ၊ နဝိပါကေ
ပဉ္စ၊နအာဟာရေကေ၊ နဣန္ဒြိယေကေ၊ နဈာနေပဉ္စ၊ နမဂ္ဂပဉ္စ၊ နသမ္ပယု
တ္တဘိဏိ၊နဝိပ္ပယုတ္တပဉ္စ၊ နောနတ္ထိယာဘိဏိ၊ နောဝိဂတေဘိဏိ။ ။
သဉ္စာဝါရဟေတု ပစ္စည်း၌။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။
ဒုတိယောပဋ္ဌမဒုတိယဿ။ ။ပေါင်းသုံးချက်။ ။အာရမ္မဏကိုးချက်။အ
ဓိပတိ၊အနန္တရ၊သမနန္တရကိုးချက်။ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယငါး
ချက်၊ဥပနိဿယကိုးချက်။ ပုရေဇာတ၊ပစ္ဆာဇာတသုံးချက်စီ။ အာသေ
ဝန ကိုးချက်၊ ကမ္မသုံးချက်။ဝိပါကငါးချက်။ အာဟာရငါးချက်၊ဣန္ဒြိယငါး
ချက်၊ဈာနသုံးချက်၊မဂ္ဂသုံးချက်၊သမ္ပယုတ္တငါးချက်။ဝိပ္ပယုတ္တငါးချက်။ အ
တ္ထိငါးချက်၊နတ္ထိ ဝိဂတကိုးချက်။ အဝိဂတငါးချက်။ ။အနုလုံပြီး၏။ ။

ကိုးချက်စီ၊သမ္ပယုတ္တသုံးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တကိုးချက်။ အတ္ထိကိုးချက်။ နတ္ထိ၊ဝိဂတသုံးချက်။ အဝိဂတကိုးချက်။ ။(၂၃၀*၁၅) နဟေတုယာနဝ၊ နာရမ္မဏတိဏိ၊ နာဓိပတိယာနဝ၊ နာနန္တရေတိဏိ၊ နသမနန္တရေတိဏိ၊နအညမညေတိဏိ၊ နဥပနိဿယေတိဏိ၊ နပုရေဇာတေနဝ၊ နပစ္ဆာဇာတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ နကမ္မေဒ္ဒေ။နဝိပါကေပဉ္စ။နအာဟာရေဇကံ၊နဇ္ဈိယေဇကံ၊ နဗျာနေဇကံ၊ နမဂ္ဂေနဝ၊နသမ္ပယုတ္တတိဏိ၊နဝိပ္ပယုတ္တေဒ္ဒေနာနတ္ထိယာတိဏိ၊နောဝိဂတေတိဏိ။ ။ဗစ္စနိက်။ ။

ပဉ္စာဝါရေဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ။ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ။ပဋ္ဌမော ပဋ္ဌမ ဒုတိယဿ။ ။ပေါင်းသုံးချက်။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ။ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ ။နှစ်ချက်။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ၌။(၂၃၂*၂၃)ဝိတ္တသမ္ပယုတ္တာဓမ္မောဟူသောကတ္တားကား။ စေတသိက် နွေးပညာသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကာမဇော တရယုတ်သုံးဆယ်တဒါရုံဇောဒသဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ်သုံးခု နေဝသညာနာသညာယတနစိတ်သုံးခုအဘိညာဉ်နွေ၌ရှိသော အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက် ပညာသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ၌ကတ္တားကား။ ရုပ်အဋ္ဌဝီသ နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ကာမစိတ်စတုပညာသ အဘိညာဉ်နွေးလောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခု၌ရှိသော အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက် ပညာသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။အဓိပတိ၌ ပဋ္ဌမသုံးချက်။ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ ။ပေါင်းလေးချက်။ ။အနန္တရတချက်။ သမနန္တရတချက်။သဟဇာတရုနစ်ချက်အညမညခြောက်ချက်။နိဿယ ရုနစ်ချက်။ ဥပနိဿယနှစ်ချက်။ ပူရေဇာတ။ပစ္ဆာဇာတတချက်စီ။ အာသေဝနလည်းတချက်။ ။ကမ္မသုံးချက်။ ။ဝိပါကသုံးချက်။အာဟာရလေးချက်။ ဇ္ဈိယခြောက်ချက်။ ဗျာနသုံးချက်မဂ္ဂသုံးချက်၊သမ္ပယုတ္တတချက်၊ ဝိပ္ပယုတ္တနှစ်ချက်။ အတ္ထိရုနစ်ချက်၊နတ္ထိ၊ဝိဂတ တချက်။ အဝိဂတရုနစ်ချက်။ ။အနုလုံပြီး၏။ ။(၂၃၆*၃) နဟေတုယာသတ္တ၊ နာရမ္မဏသတ္တ၊ နာဓိပတိယာသတ္တ၊ နာနန္တရေသတ္တ၊ နသမနန္တရေသတ္တ၊ နသဟဇာတေသ၊ နအညမညေသ၊နနိဿယေသ၊နဥပနိဿယေသတ္တ၊ နပုရေဇာတေသတ္တ၊ နပစ္ဆာဇာတေသတ္တ၊ နာသေဝနေသတ္တ၊ နကမ္မေသတ္တ၊ နဝိပါကေ သတ္တ။ နအာဟာရေသတ္တ၊ နဇ္ဈိယေသတ္တ၊နဗျာနေသတ္တ၊ နမဂ္ဂေသတ္တ၊နသမ္ပယုတ္တေသ၊ နဝိပ္ပယုတ္တပဉ္စ၊ နော

အတ္ထိယာစက္ကာရိ။လ။ နောအဝိဂတေစက္ကာရိ။ ။စိတ္တသမ္ပယုတ္တဒုက္ခံဗြီး
 ၏။ ။စိတ္တသံသဋ္ဌဒုက္ခံလည်းစိတ္တသမ္ပယုတ္တဒုက္ခံနှင့်တူ၏။ ။

စိတ္တသမ္ပယုတ္တဒုက္ခံ။ ။ပဌမသုးချက်။ဒုတိယသုးချက်။ ပဌမဒုတိ
 ယသုးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ဟောတုပစ္စည်း၌။ ။ပဌမေနပဌ
 မံ၌ပဝတ္တိအခါ စိတ္တသမ္ပယုတ္တဒုက္ခံ ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ သဟိတ်
 စိတ် ဧကသတ္တတိ၌ရှိသော စေတသိက် နွေးပညာသ။ အစိတ်အစိတ်နာ
 မက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော မောဟမူနေ၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက်
 နွေးပညာသ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ
 ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါသဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ၌ရှိသော စေတသိက်
 ပဉ္စတိံသ။ အစိတ်သစိတ်နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စေတသိက်ပဉ္စတိံ
 သ။ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမေနဒုတိယံ၌ပဝ
 တ္တိအခါကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ်ဧကသတ္တတိ၌ ရှိသောစေတသိက်နွေး
 ပညာသ။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်စိတ် ဧက
 သတ္တတိပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်ပ
 ဋိသန္ဓေ သတ္တရသ၌ရှိသောစေတသိက်ပဉ္စတိံသ။ အစိတ်အပေါင်း နာမ
 က္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေစိတ် သတ္တရသ။ နာမက္ခန္ဓာကဋ
 တ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမေန ပဌမဒုတိယံ၌ ပဝတ္တိအခါက
 တ္တားကား။ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၌ရှိသော စေတသိက် နွေးပညာသ
 အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်စိတ်ဧကသတ္တတိ။ မော
 ဟမူနေ၌မောဟကြဉ်သော စေတသိက်နွေးပညာသ။ အစိတ်အစိတ် နာ
 မက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ သဟိတ်ပဋိသ
 န္ဓေသတ္တရသ၌ရှိသောစေတသိက်ပဉ္စတိံသ။ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကို
 စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ။စေတသိက်ပဉ္စတိံသ။ အစိတ်
 အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယေနဒုတိ
 ယံ၌ပဋိသန္ဓေ အခါကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေတေရသ
 ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ကဋတ္တာရုပ်။ ဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဉ္စ
 ဝေါကာရပဋိသန္ဓေစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ရုပ်သက်
 သက်၌ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသ။ နာမက္ခန္ဓာနှင့်အတူ။ ဥ
 ပါဒ်သော ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ မဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွ

သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇ ဥပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယောနုပဋ္ဌမံ၌ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိက်စွဲ၍ ဖြစ်သောမောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက်ဇ္ဈေးပညာသ။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေ အခါကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ။ နာမက္ခန္ဓာဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော စေတသိက်ပဉ္စတိသ။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယောနု ပဋ္ဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေတေရသကို စွဲ၍ဖြစ်သော စေတသိက်ပဉ္စတိသ။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်။ ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသ။ စေတသိက်ပဉ္စတိသ။ နာမက္ခန္ဓာမဟာဘုတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သောကဋတ္တာရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယောနုပဋ္ဌမံ၌ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိက်၌ ရှိသော စေတသိက်ဇ္ဈေးပညာသ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာသဟိတ်စိတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော မောဟမူဇ္ဈေး၌မောဟကြဉ်သော စေတသိက်ဇ္ဈေးပညာသ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ၌ရှိသော စေတသိက် ပဉ္စတိသ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာသဟိတ် ပဋိသန္ဓေကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။ စေတသိက်ပဉ္စတိသ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယောနုဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသ။ စေတသိက်ပဉ္စတိသ။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကဋတ္တာရုပ်။ သဟိတ် ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသ၌ရှိသော စေတသိက်ပဉ္စတိသ။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ် ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယောနုပဋ္ဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသ၌ ရှိသော။ စေတသိက်ပဉ္စတိသ။ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ သဟိတ် ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေကို စွဲ၍ဖြစ်သော စေတသိက်ပဉ္စတိသ။ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်။ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသ၌ရှိသော စေတသိက်ပဉ္စတိသ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော စေတသိက်ပဉ္စတိသ။ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ။ ထိုစေတသိက်နာမက္ခန္ဓာ မဟာဘုတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သောကဋတ္တာရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။အာရမ္မဏ၌လည်း

ကိုးချက်၊ နာမ်သက်သက် ကိုကောက်။ ။ အဓိပတိ၌ ပဋ္ဌမေန ပဋ္ဌမံ။ ပဋ္ဌမေန
ဒုတိယံ၊ ပဋ္ဌမေန ပဋ္ဌမဒုတိယံ၊ ဒုတိယေန ပဋ္ဌမံ။ ပဋ္ဌမဒုတိယေန ပဋ္ဌမံ။ ။
ပေါင်ငါးချက်။ ။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊
ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတကိုးချက်။ အာသေဝန ငါးချက်။ ကမ္မာဝိပါက၊ အာ
ဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့၌လည်း
ကိုးချက်စီ။ ။ ဟေတုပစ္စည်းကို ခြုံ၍ ကောက်လေ။ ။ [၂၃၆*၂၅] န
ဟေတု သာနဝ၊ နာရိမ္မဏေသ၊ နာမိပတိယာနာ၊ နာနန္တရေသ၊ န သမနန္တရေ
သ၊ န အညမညေသ၊ န ဥပနိဿယေသ၊ န ပုရေဇာတေနဝ၊ န ပစ္ဆိမာဇာတေ
နဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ န ကမ္မေစက္ကာရိ၊ န ဝိပါကေသ၊ န အာဟာရေဇကံ၊ န ဣန္ဒြိ
ယေဇကံ၊ န ဈာနေသ၊ န မဂ္ဂေနဝ၊ န သမ္ပယုတ္တေသ၊ န ဝိဂတေသ၊ န နတ္ထိ
ယာသ၊ န အဝိဂတေသ။ ။ ပစ္စနိက်။ ။

ပဋ္ဌာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဋ္ဌမော ပဋ္ဌမဿ။ ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ။ ပဋ္ဌ
မောပဋ္ဌမဒုတိယဿသု၊ ချက်။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ၌ ပပတ္တိအခါ [၂၄၂*၂]
စိတ္တသမုဋ္ဌာနော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တာကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ အားလည်း
ကောင်း။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် အားလည်းကောင်း တပ်သောဟိတ်
ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူဇ္ဇေး၌ မောဟ
ကြည်သော သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၌ရှိသော စေတသိက်ဇ္ဇေး ပညာသ
သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တာ
ကား။ ပဋိသန္ဓေဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ သဟိတ်
ပဋိသန္ဓေ၌ရှိသော စေတသိက်ပဉ္စတိသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ
၏။ ။ ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ၌ ပပတ္တိအခါ ကတ္တာကား။ သမ္ပယုတ်စိတ်
အားတပ်သော သဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။
သမ္ပယုတ်သဟိတ်စိတ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တာကား။ ပဋိ
သန္ဓေဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ သဟိတ်ပဋိသ
န္ဓေကမ္မတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဒုတိယဿ၌ ကတ္တာ
ကား။ သမ္ပယုတ် စိတ္တဇရုပ်အား တပ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတ
ရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ မောဟမူ ဇ္ဇေး၌
မောဟကြည်သော စေတသိက်ဇ္ဇေးပညာသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စ
ယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တာကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာကမ္မတ္တာ
ရုပ်အားတပ်သော ပဋိသန္ဓေဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိ

ကား။ သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ သဗ္ဗယုတ္တိန္ဒြေ
 ကုတ္တရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အာဓမ္မဏန္တိ ပဌမသုးချက်၊ ဒုတိယ
 သုးချက်။ပဌမဒုတိယ သုးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။အဓိပတိလည်း
 ကိုးချက်။ အနန္တရသမနန္တရတို့လည်း ကိုးချက်စီ၊လွယ်ပြီ။ ။သဟဇာ
 တ၊အညမည၊နိဿယ၊ပုရေဇာတ၊ပစ္ဆိမဇာတအသေဝနကိုးချက်စီ။ ။
 ကမ္မသုးချက်၊ဝိပါကအာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယကိုးချက်၊ဈာန သုံ ချက်။ပဌသုး
 ချက်၊သဗ္ဗယုတ္တဝါးချက်။ဝိဗ္ဗယုတ္တကိုးချက်၊ အတ္ထိ၊နတ္ထိ၊ဝိဂတ၊အဝိဂတတို့
 လည်းကိုးချက်စီ။ ။အနုလုံပြီး၏။ ။[၂၄၆*၁၇] နဟေတုယာနဝ။လ။
 နောအဝိဂတနဝ။သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ပစ္စနိက်၌၊စိတ္တသမုဋ္ဌာနဒုက်၊စိတ္တသဟ
 တုဒုက်၌၊စိတ္တသမုဋ္ဌာနဒုက်နှင့်အလားတူ၏။ ။စိတ္တသံသုဋ္ဌာသမုဋ္ဌာနဒုက်
 အစရှိသောသုးဒုက်တို့သည်၊စေတသိကဒုက်နှင့်တူပြီ။ ။

အဇ္ဈတ္တိက ဒုက်ဟေတုပစ္စည်း၌ ပဌမသုးချက်၊ဒုတိယသုးချက်။ပဌမ
 ဒုတိယသုးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဌမေနပဌမံ၌ [၂၆၆*၂၇]
 အဇ္ဈတ္တိကောဓမ္မောဟူသောကတ္တားပုဒ်၏အရကား။သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ
 ပဋိသန္ဓေတေရသကို စွဲ၍ဖြစ်သော ပသာဒရုပ်ဟုဆိုအပ်သော အဇ္ဈတ္တိက
 ကမ္မဒရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဌမေနဒုတိယံ၌ ပဝတ္တိအခါကတ္တားကား။ သ
 ဟိတ်စိတ် ကေသတ္တတိကို စွဲ၍ဖြစ်သော မောဟမူဇ္ဈေ၌ မောဟကြဉ်
 သော။စေ။ ဇွေးပညာသအစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာသဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စ
 ယုပ္ပန်၏။ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ သ ဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသကိုစွဲ၍
 ဖြစ်သော။စေ။ပဉ္စတိံသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာပသာဒရုပ် ဝါးရကြဉ်
 သော ကမ္မဒရုပ်ပစ္စရသ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဌမေန ပဌမဒုတိယံ၌ ပဝတ္တိ
 အခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသကို စွဲ၍ဖြစ်
 သော။စေ။ပဉ္စတိံသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကုတ္တရယုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တ
 ရားရ၏။ ။ဒုတိယေနဒုတိယံ၌ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။သဟိတ်စိတ်ကေ
 သတ္တတိ၌ရှိသော စေတသိက်ဇွေးပညာသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို
 စွဲ၍ဖြစ်သော မောဟမူဇ္ဈေ၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက်ဇွေးပညာသ။
 အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိ
 သန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ၌ ရှိသော စေတ
 သိက်ပဉ္စတိံသ အစိတ်အစိတ်။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထု

ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စေတသိက်ပဉ္စတိံသံအစိတ်အစိတ်။ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာပဿာဒရုပ် ငါးခုမှတစ်ပါး ကဋတ္တရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ ရုပ်သက်သက်၌ ကတ္တားကား၊ သဟိတ်စိတ္တဇမဟာဘုတ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သောဘုတ်နှင့်တကွသော သဟိတ်စိတ္တဇဥပါဒါပဿာဒရုပ်မှတစ်ပါး သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇဥပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ဒုတိယေနပဋ္ဌမံ၌ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ်ဧကသတ္တတိ၌ရှိသော စေတသိက်နွေး ပညာသက်စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။ သဟိတ် ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ၌ ရှိသောစေတသိက်ပဉ္စတိံသံအစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ရုပ်သက်သက်၌ ကမ္မဇမဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ပဿာဒရုပ်ငါးခု။ ။ ဒုတိယေနပဋ္ဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၌ရှိသောစေတသိက်နွေးပညာသံအစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာသဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေ အခါကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ၌ရှိသောစေတသိက်ပဉ္စတိံသံအစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ စေတသိက်ပဉ္စတိံသံ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာသဟိတ် ပဋိသန္ဓေစိတ်သတ္တရသကဋတ္တရုပ်။ ဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ တေရသ။ စေတသိက်ပဉ္စတိံသံအစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋ္ဌမဒုတိယေနပဋ္ဌမံ၌ကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသ။ စေတသိက်ပဉ္စတိံသံအစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော ပဿာဒရုပ် ငါးခု ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ ပဋ္ဌမဒုတိယေန ဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ်၌ရှိသောစေတသိက်နွေးပညာသံအစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာသဟိတ်စိတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သောမောဟမူနွေး၌ မောဟကြည်သော စေတသိက်နွေးပညာသံအစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ၊ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေ အခါကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ၌ရှိသော စေတသိက်ပဉ္စတိံသံအစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာသဟိတ်ပဋိသန္ဓေကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စေတသိက်ပဉ္စတိံသံအစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာဗာဟိရ၊ ကဋတ္တရုပ်၊ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသ။ နာမက္ခန္ဓာမဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သောဗာဟိရ ကဋတ္တရုပ်။ သဟိတ် ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသ။ ဟဒယ

ဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သောစေတသိက်ပဉ္စတိံသ။ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ .။ပဌမ
ဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ၌ကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ
တေသန္တိရှိသော စေတသိက်ပဉ္စတိံသ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ သ
ဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စေတသိက်ပဉ္စတိံသ။ အ
စိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကုသုတ္တရရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟေတုပ
စ္စသုံးပြီး၏။ ။အာရမ္မဏာ၌။ ။ပဌမေနဒုတိယံ၊ ဒုတိယေန ဒုတိယံ။
ဒုတိယေနပဌမံ၊ ဒုတိယေနပဌမဒုတိယံ။ ပဌမဒုတိယေနဒုတိယံ။ ။
ပေါင်းငါးချက်။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။အဓိပတိငါးချက်။ အနန္တ
ရာ သမနန္တ ရလည်းငါးချက်။ သဘာဝတကိုးချက်။ အညမညငါးချက်။ နိ
ဿသကိုးချက်။ဥပနိဿယငါးချက်။ ပုရေဇာတငါးချက်။ အာသေဝနငါး
ချက်။ကမ္မကံးချက်။ ဝိပါကကိုးချက်။အာဟာရေ၊ဇ္ဈိယ၊ဈာန၊ မဂ္ဂကံးချက်
စိ၊သမ္ပယုတ္တငါးချက်။ဝိပ္ပယုတ္တ၊အတ္ထိကံးချက်စိ၊နတ္ထိဝိဂတငါးချက်စိ။ အ
ဝိဂတကိုးချက်။ ။ဟေတုပစ္စည်းကိုဖြို၍ကောက်လေ။ ။(၂၇၁*၂၁)န
ဟေတုယာနဝ၊နာရမ္မဏာနဝ၊ နာဓိပတိယာနဝ၊ နာနန္တရေနာသမနန္တရေန
ဝ၊နအညမညနဝ၊ နဥပနိဿယေနဝ၊ နပုရေဇာတေနဝ၊ နပစ္စိမ္မာဇာတ
နဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ နကမ္မတိကံ၊ နဝိပါကေပဉ္စ၊ နအာဟာရေ၊ဇကံ၊ နဇ္ဈ
ိန္ဒြိယေကံ၊နဈာနေနဝ၊ နမဂ္ဂေနဝ၊နသမ္ပယုတ္တေနဝ၊ နဝိပ္ပယုတ္တပဉ္စ၊နော
နတ္ထိယာနဝ၊နောဝိဂတေနဝ။ ။

ပဉ္စာဝါရ ဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဌ
မဿ။ဒုတိယောပဌမဒုတိယဿသုးချက်။ ။ဒုတိယောဒုတိယဿ၌။ ပ
ဝတ္ထိအခါ (၂၇၂*၁၁) ဗာဟိရော ဓမ္မာဟူသောကတ္တားကား။ သမ္ပ
ယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တစရုပ် အားတပ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားရ
၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူလေ၌မောဟဩဇာသောစေတသိက်လွှဲ
ယဉာဿ။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တစရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအ
ခါကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ဗာဟိရကုသုတ္တရရုပ် အားတပ်သော ပဋိ
သန္ဓေဟိတ်သုးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ
၌ရှိသောစေတသိက်ပဉ္စတိံသ။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ဗာဟိရကုသုတ္တရရုပ် ပစ္စ
ယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယောပဌမဿ၌ပဝတ္ထိအခါ ကတ္တားကား။ သမ္ပ
ယုတ်စိတ်အားတပ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိ
ကား။သဟိတ်စိတ်ကေသတ္တတိ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။

နိဿန္တရအခါ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ် ပဋိသန္ဓေစိတ်အဇ္ဈတ္တိက ကုသုတ္တာ
 ရုပ်အားတပ်သော ပဋိသန္ဓေဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိ
 ကား။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေစိတ်သတ္တရသ။ အဇ္ဈတ္တိက ကုသုတ္တာရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်
 တရားရ၏။ ။ဒုတိယောပဋ္ဌမဒုတိယသသန္တိ ပဝတ္တိအခါကတ္တားကား။
 သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စည်းတရားရ
 ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟ
 ကြဉ်သော စေတသိက်နွေးပညာသ။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တ
 ရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာကုသုတ္တာရုပ်အား
 တပ်သောပဋိသန္ဓေဟိတ်သုံးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သ
 ဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ။ စေတသိက်ပဉ္စတိသ။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ကုသုတ္တာ
 ရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟေတုပြီး၏။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။ပ
 ဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပ
 ဌမော ပဌမသသန္တိကတ္တားကား။ စိတ်တရယုတ်ကိုးဆယ်။ ပဿာဒရုပ်ငါး
 ခုပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း။ ကာမဇောတ
 ခယုတ်သုံးဆယ်။ သန္တိရဏသုံးခု။ မဟာဝိပါက်ရှစ်ခု။ ဝိညာဏဉ္စာယတန
 စိတ်သုံးခု။ နေဝသညာ နာသညာယတနစိတ် သုံးခု။ အဘိညာဉ်နွေးပစ္စ
 ယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမောဒုတိယသသန္တိကတ္တားကောက်ဖြ။ ။သမ္ပ
 ဒါနိကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း။ ကာမဇော တရယုတ်သုံးဆယ်။ သန္တိရဏ
 သုံးခု။ မဟာဝိပါက်ရှစ်ခု။ ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ်သုံးခု။ နေဝသညာနာ
 သညာယတနစိတ်သုံးခု။ အဘိညာဉ်နွေး၌ရှိသော အပ္ပမညာကြဉ်သော
 စေတသိက်ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမောပဌမဒုတိယသသန္တိ
 ကတ္တားကောက်ဖြ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း။ ကာမဇောတရ
 ယုတ်သုံးဆယ် သန္တိရဏသုံးခု မဟာဝိပါက်ရှစ်ခု ဝိညာဏဉ္စာယတန
 စိတ်သုံးခု နေဝသညာနာသညာယတန စိတ်သုံးခု အဘိညာဉ်နွေးအပ္ပ
 မညာကြဉ်သောစေတသိက်ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယော
 ဒုတိယသသန္တိကတ္တားကား။ စေတသိက်နွေးပညာသပဿာဒရုပ် ငါးခုကြဉ်
 သောရုပ်တေဝိသနိဗ္ဗာန်ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ကာမစိတ်စတုပညာသ
 ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ်သုံးခု နေဝသညာနာသညာယတန စိတ်သုံးခုအ
 ဘိညာဉ်နွေး လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခုရှိသော အပ္ပမညာ ကြဉ်သော
 စေတသိက် ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။ဒုတိယော ပဌမသသန္တိ

[၂၇၃*၁] ဗာဟိရောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိ
 ကား။ ကာမစိတ် စတုပညာသ ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ်သုံးခုနေဝသညာ
 နာသညာယတန စိတ်သုံးခုအဘိညာဉ်ဇွေး လောကုတ္တရာစိတ် ၅၈၇ ဗုဒ္ဓ
 ယုဉ်တရားရ၏။ ။ဒုတိယော ပဌမ ဒုတိယသန္တ ကတ္တားကား ကောက်
 မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ကာမစိတ်စတုပညာသဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ်သုံး
 ခု နေဝသညာ နာသညာယတန စိတ်သုံးခု အဘိညာဉ်ဇွေး လောကုတ္တရာ
 စိတ်၅၈၇ အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက်ပညာသ ပဌယုဉ်တရားရ
 ၏။ ။ပဌမဒုတိယောပဌမသန္တကတ္တားကား။ စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်
 စေတသိက် ဇွေးပညာသ ပဌည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မနောဒွါ
 ရာဝဇ္ဇန်း။ ကာမဇောတခုယုတ်သုံးဆယ် သန္တိရဏသုံးခု မဟာဝိပါက်
 ၅၈၇ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ်သုံးခု နေဝသညာနာသညာယတန စိတ်သုံး
 ခု အဘိညာဉ်ဇွေးပဌယုဉ်တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယော ဒုတိယသန္တ
 ကတ္တားကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း။ ကာမဇောတခု
 ယုတ်သုံးဆယ် သန္တိရဏသုံးခု မဟာဝိပါက်၅၈၇ ဝိညာဏဉ္စာယတန
 စိတ်သုံးခုနေဝသညာနာသညာယတန စိတ်သုံးခုအဘိညာဉ်ဇွေးရှိသော
 အပ္ပမညာကြည်သောစေတသိက်ပညာသပဌယုဉ်တရားရ၏။ ။ပဌမဒု
 တိယောပဌမဒုတိယသန္တ ကတ္တားကားကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။မ
 နောဒွါရာဝဇ္ဇန်း။ကာမဇောတခု ယုတ်သုံးဆယ် သန္တိရဏသုံးခု မဟာဝိ
 ပါက်၅၈၇ ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ်သုံးခု နေဝသညာ နာသညာယတန
 စိတ်သုံးခု အဘိညာဉ်ဇွေး အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက်ပညာသပဌ
 ယုဉ်တရား ရ၏။ ။အဓိပတိ၌လည်း ကိုးချက်။ ။အာရမ္မဏာဓိပတိ
 သဟဇာတာဓိပတိကိုလည်းသွင်း၍ ကောက်လေလွယ်ပြီ။ ။အနန္တရသ
 မနန္တရတို့၌ကိုးချက်။ ။လွယ်ပြီ။ ။သဟဇာတကိုးချက်။ ။အည
 မညငါးချက်။ ။နိဿယကိုးချက်။ ။ဥပနိဿယကိုးချက်။ ။ပုရေ
 ဇာတကိုးချက်။ ။ပဌမသုံးချက်။ ။ဒုတိယသုံးချက်။ ။သက်သက်
 သာလွယ်၏။ ။ပဌမဒုတိယောပဌမသန္တ (၂၇၄ * ၂၆) အတ္တတ္တိကော
 စံဗာဟိရောစ ဟူသော ကတ္တားကား။ စက္ခုဝိညာဉ်ဇွေးအား တပ်သော
 ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံ မဇ္ဈိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝင်နှင့်ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခု
 ဝတ္ထု။လ။ ကာယဝိညာဉ်ဇွေး အားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ မဇ္ဈိမာ
 ယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝင်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ကာယဝတ္ထု။ ။ပဉ္စေဝံ!

ကာရာဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ နွေးပဉ္စဝိညာဉ်ကဆယ် မနောခါတ်သုံးခုကြည်
သောကံမိတ်လေးဆွဲတခုအားတပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ပဿာဒရုပ်ငါးခု ပဋိ
သန္ဓေ အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သောဟဒယဝတ္ထု
ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ကာမစိတ် စတုပညာသပစ္စယုပ္ပန်
တရားရ၏။ ။ပဿာဒရုပ်ငါးခုကို အာရမ္မဏ ပုရေဇာတယူ။ ဟဒယ
ဝတ္ထုကို ဝတ္ထုပုရေဇာတယူ။ ။မနောခါတ် သုံးခုကို ပဉ္စဝိညာဉ်ဝိ
ထိဋ္ဌသွင်း။ ။ပဌမဒုတိယော ဒုတိယသံသန္တ ကတ္တား ကောက်မြဲ။ ။
(၂၁၅*၃) ရဿဟူသော သမ္ပဒါနိကား။ ကာမစိတ် စတုပညာသန္တရှိ
သောအပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက်ပညာသကိုကောက်။ ။ပဌမဒုတိ
ယောဒုတိယသံသန္တ ကတ္တားကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ကာမစိတ်စတု
ပညာသ။ အပ္ပမညာကြည်သောစေတသိက်ပညာသကိုကောက်။ ။ပစ္ဆိမ
ဇာထကိုးချက်။ ။အာသေဝနကိုးချက်။ ။ကမ္မသုံးချက်။ ။ဝိပါကကိုး
ချက်။ ။အာဟာရကိုးချက်။ ။ဣန္ဒြိယကိုးချက်။ ။ဈာနသုံးချက်။ ။
မဂ္ဂသုံးချက်။ ။သမ္ပယုတ္တလေးချက်။ ။ဝိပ္ပယုတ္တငါးချက်။ ။အတ္ထိ
ကိုးချက်။ ။နတ္ထိဝိဂတတို့လည်းကိုးချက်စီ။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။
[၂၀၀*၂၆] နဟေတုယာနဝ။လ။နောအဝိဂတောနဝ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။
အတ္တတ္ထိကဒုက်ပြီ၏။ ။

ဥပါဒါဒုက်၌။ ။ပဌမေနဒုတိယံ။ ဒုတိယေနဒုတိယံ။ဒုတိယေနပဌမံ
ဒုတိယေနပဌမဒုတိယံ။ပဌမဒုတိယေနဒုတိယံ။ ။ငါးချက်။ ။ပဌမေန
ဒုတိယံ(၂၀၁*၃) နောဥပါဒါဓမ္မော ဟူသော ကတ္တားကား။ မိမိနှင့်အ
တူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိ
သန္ဓေတေရသ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စ
ယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယေနဒုတိယံ၌ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ်ဧက
သတ္တတိစေတသိက် နွေးပညာသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ ဖြစ်
သောသဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိမောဟမူဇွေး၌ မောဟကြည်သော စေတ
သိက်နွေးပညာသအစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာမဟာဘုတ်စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်
တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဋိ သန္ဓေသတ္တရသ
စေတသိက်ပဉ္စတိံသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပ
ဋိသန္ဓေ သတ္တရသစေတသိက်ပဉ္စတိံသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာမဟာ

ဘုတ်ကဋ္ဌတ္တာရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ရုပ်သက်သက်၌ ကတ္တားကား။ သဟိတ် ဗိတ္တဇမဟာဘုတ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇမဟာဘုတ်ကို စွဲ၍ ဖြစ်သော မဟာဘုတ် လည်းကောင်း။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယေန ပဌမံ၌ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ဖြစ်သောအခါ အရူပ ဝိပါက်လေးခု ရဟန္တာဘို့ရတိကြဉ်သော ကုသိုလ်ကေဝါသအကုသိုလ်ခွါ ဒဿသဟိတ်ဝိပါက် သတ္တရသသဟိတ်ကြိယာသတ္တရသ စေတသိက်ခွေး ပညာသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော မဟာဘုတ်ကြဉ် သော သဟိတ်ဗိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တား ကား။ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ အ စိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော မဟာဘုတ်ကြဉ်သော သဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ရုပ်သက်သက်၌ ကတ္တား ကား။ သဟိတ်ဗိတ္တဇ မဟာဘုတ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇမဟာဘုတ် ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ဗိတ္တဇ ဥပါဒါသဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇ ဥပါဒါ ရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ၌ ပဝတ္တိ အခါ ကတ္တားကား။ ပဉ္စ ဝေါကာရတုံ၌ ဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက် လေးခု ရဟန္တာဘို့ ရတိကြဉ်သော သဟိတ်စိတ် ကေသတ္တတိ စေတသိက်ခွေး ပညာသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။လ။ နာမက္ခန္ဓာ သဟိတ် ဗိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ် ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသစေတသိက် ပဉ္စတိံသ အစိတ်အစိတ်နာ မက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သောသဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ။လ။အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယေန ဒုတိယံ၌ ကတ္တား ကား။ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ အ စိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာ ရပဋိသန္ဓေတေရသ စေတသိက် ပဉ္စတိံသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာပစ္စ ယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ဟေတုပြီး၏။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ပဌမေနဒုတိ ယံ။ဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ပဌမဒုတိယေနဒုတိယံ။ ။သုးချက် အကောက် လွယ်၏။ ။အဓိပတိပစ္စည်း၌ ဒုတိယေန ဒုတိယံ။ဒုတိယေန ပဌမဒုတိ ယေနပဌမဒုတိယံသုးချက်။ ။အနန္တရသမနန္တရ သုးချက်။သဟဇာတ ငါးချက်။အညမည ငါးချက်။နိဿယ ငါးချက်။ ဥပနိဿယသုးချက်။ပုရေ ဇာတတချက်။ အာသေဝနတချက်။ကမ္မငါးချက်။ ဝိပါကငါးချက်။ အာဟာ

ရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂဘိသညး ငါးချက်စီ၊ သမ္ပယုတ္တသုခံ၊ ဝိပ္ပယုတ္တငါးချက်၊ အတ္ထိငါးချက်၊ နတ္ထိဝိဂတသုခံ၊ အဝိဂတငါးချက်။ ကောက်ဖြူလွယ်ပြီ။ ။ [၂၈၄*၅] နဟေတုယာပဉ္စ၊ နာရမ္မဇာတိဏိ၊ နာမိပတိယာပဉ္စ၊ နာနန္တရေတိဏိ၊ နသမနန္တရေတိဏိ၊ နအညမညေတိဏိ၊ နဥပနိဿယေတိဏိ၊ နပုရေဇာတေပဉ္စ၊ နပိစ္ဆာဇာတေပဉ္စ၊ နာသေဝနေပဉ္စ၊ နကမ္ဘေတိဏိ၊ နဝိပါကေတိဏိ၊ နဣန္ဒြိယေတိဏိ၊ နဈာနေတိဏိ၊ နမဂ္ဂပဉ္စ၊ နသမ္ပယုတ္တတိဏိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တတိဏိ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊ နောဝိဂတေတိဏိ။ ။ ဆဝါရ။ ။

ပဉ္စဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမဿ။ ဒုတိယော ပဌမဒုတိယဿ။ ။ သုခံ။ ။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ၌ ပဝတ္တိအခါ၊ [၂၈၆*၂၀] နောဥပါဒါဒေဗ္ဗာဟူသော ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာမဟာဘုတ်စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနကား။ မောဟမူလ၌ မောဟကြည်သော သမ္ပယုတ္တခန္ဓာမဟာဘုတ်စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါ၊ ပဋိသန္ဓေဟိတ်သုခံပါးကိုကောက်။ ဒုတိယောပဌမဿ၌ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ ဥပါဒါဒေဗ္ဗာရုပ် အားတပ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနကား။ ဥပါဒါဒေဗ္ဗာရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဒုတိယောပဌမဒုတိယဿ၌ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်အားတပ်သောဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။ သမ္ပဒါနကား။ မောဟမူလ၌ မောဟ ကြည်သော သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေ အခါ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ကုက္ကုဋရုပ်အားတပ်သော သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေသုခံပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနကား။ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ကုက္ကုဋရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဟေယုပ္ပိဇ္ဇေ။ ။ အာမေဓာ ပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမဿ၌ချက်။ ။ ပဌမော ဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကား။ ဥပါဒါရုပ်စတုရိယာပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။ သမ္ပဒါနကား။ ကာယဝိညာဉ်နွေး ကြည်သော ကာမစိတ်နွေးညာသ အဘိညာဉ်နွေး အဗ္ဗမညာ ကြည်သော။ စေ။ ပညာသမ္ပယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကား။ စိတ်တရားသုခံကို။ ဆယ် စေတသိက္ခိနွေးပညာသ ဘူတရုပ်လေးခု နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနကား။ စက္ခုဝိညာဉ်ကြည်သော ကာမစိတ်ဆစက္ကာ

လီသဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ်သုးရ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ် သုး
 ရ အဘိညာဉ်နွေး လောကုတ္တရာစိတ်၌ရ အပ္ပမညာ ကြဉ်သောစေတ
 သိက်ပညာသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အဓိပတိပစ္စည်း၌၊ပဌမောဒုတိယဿ၊
 ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမဿ၊ဒုတိယောပဌမဒုတိယဿ လေး
 ချက်။ ။အနန္တရ ကချက်။ ။သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယတို့
 မှာငါးချက်စီ။ ။ဥပနိဿယ၌ ပဌမောဒုတိယဿ၊ဒုတိယော ဒုတိယဿ
 နှစ်ချက်။ ။ပုရေဇာတ၌ ပဌမောပဌမဿ။ ။ပဌမော ဒုတိယဿ။ ။
 ပဌမဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ။ပေါင်းသုးချက်။ ။ပဌမနှင့် ဒုတိယမှာ
 သက်သက်လွယ်၏။ ။ပဌမဒုတိယောဒုတိယဿ၌၊[၂၀၈ * ၁၃]ဥပါဒါ
 စနောဥပါဒါစ ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ ကာယဝိညာဉ်နွေး အားတပ်
 သောပစ္စုပ္ပန်ဖောဠဗ္ဗာရုံ မဏ္ဍိမာယုကဖြစ်၍ အတိတဘဝ၌ နှင့် ဥပါဒ်ဖြိုင်
 သော ကာယဝတ္ထု၊ နွေးပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်ကြဉ်သော ကာမစိတ် စတု
 စက္ကာလီသအားတပ်သောပစ္စုပ္ပန်ဖောဠဗ္ဗာရုံ ပဋိသန္ဓေအစရှိသောရှေးရှေး
 သောစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ပစ္စည်းကား ရ၏။ ။သမ္ပ
 ဒါန်ကား။ စက္ခုဝိညာဉ်ကြဉ်သောကာမစိတ် ဆ စက္ကာလီသ ပစ္စယုပ္ပန်တ
 ရားရ၏။ ။ပုရေဇာတပြီး၏။ ။ပစ္စာဇာတ၌၊ ဒုတိယော ဒုတိယဿ၊
 ဒုတိယော ပဌမဿ။ ဒုတိယော ပဌမဒုတိယဿ။ ။ပေါင်းသုးချက်။ ။
 အာသေဝနတချက်။ ကမ္မ၌ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမဿ။ ဒု
 တိယော ပဌမဒုတိယဿ။ သဟဇာတနာန ကွဏိက နှစ်ပါး။ ။ဝိပင်္က
 ဒုတိယသုးချက်။ အာဟာရခြောက်ချက်။ ဣန္ဒြိယချစ်ချက်။ ပဌမသုးချက်
 ဒုတိယသုးချက်။ ပဌမဒုတိယော ဒုတိယဿဘချက်။ သဟဇာတ၊ပုရေဇာ
 တအရား။ ။ဈာနသုးချက်။ မဂ္ဂသုးချက်။ သမ္ပယုတ္တတချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တ
 လေးချက်။ ပဌမောဒုတိယဿ၊ဒုတိယသုးချက်။ အတ္ထိကိုးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ
 တချက်စီ။ အဝိဂတကိုးချက်စီ။ အကောက်လွယ်ပြီ။ ။အနုလုံပြီး၏။ ။
 ပစ္စနိက်၌။ ။[၂၆၂ * ၃] နဟေတုယာနဝ။လ။ န သမ္ပယုတ္တနဝ၊ န ဝိပ္ပ
 ယုတ္တသ၊ နောအတ္ထိယာစက္ကာရိ၊ နောနတ္ထိယာနဝ၊ နောဝိဂတေနဝ၊ နော
 အဝိဂတော စက္ကာရိ။ ။ဥပါဒါနုဒုက်ပြီး၏။ ။ဥပါဒိဏ္ဏဒုက်သညံ ဥပါ
 ဒိဏ္ဏတိက်နှင့် အလားတူ၏။ ။ဥပါဒိဏ္ဏတိက်နှင့် နှိုင်း ကောက်နိုင်ကောင်း
 သောကြောင့်မရေးပြီ။ ။

၂-ဒုကာပဋ္ဌာန်း၊ ဥပါဒါနဂေါစ္ဆက။

ဥပါဒါနဂေါစ္ဆက ဥပါဒါနဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ ဝဋ္ဌမ သုးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုးချက်။ ။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။ ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ၌။ [၃၀၅*၂၄] ဥပါဒါနော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု၌ ရှိသော လောဘာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ။ ဒိဋ္ဌိကိုစွဲ၍ဖြစ်သော လောဘာပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ပဋ္ဌမေနဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ လောဘဒိဋ္ဌိကိုစွဲ၍ဖြစ်သော လောဘမူရိသ်လောဘဒိဋ္ဌိကြည်သော စေတသိက်ဝိသအစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ပဋ္ဌမေန ပဋ္ဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်လေးခု ၌ရှိသောဥပါဒါန်ကို စွဲ၍ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု။ လောဘဒိဋ္ဌိမာနကြည်သော စေတသိက်ဧကေနဝိသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာလောဘဒိဋ္ဌိစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ဒုတိယေနဒုတိယံ၌ ပဝတ္တိအခါကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိလောဘဒိဋ္ဌိ ကြည်သော စေတသိက်ပညာသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော မောဟမူဒွေး၌ မောဟလောဘ ဒိဋ္ဌိကြည်သော စေတသိက်ပညာသအစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ပဋိသန္ဓေရုပ်သက်သက်မှာ လွယ်ပြီ။ ။ ဒုတိယေန ပဋ္ဌမံ၌ ကတ္တားကား။ လောဘမူရိသ်လောဘဒိဋ္ဌိ ကြည်သော စေတသိက်ဝိသ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော လောဘဒိဋ္ဌိ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ဒုတိယေန ပဋ္ဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်လေးခု လောဘဒိဋ္ဌိ မာနကြည်သော စေတသိက်ဧကေနဝိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော။ လ။ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာလောဘဒိဋ္ဌိစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ပဋ္ဌမ ဒုတိယေန ပဋ္ဌမံ၌။ [၃၀၆*၆] ဥပါဒါနော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု လောဘဒိဋ္ဌိ။ မာနကြည်သော စေတသိက်ဧကေနဝိသအစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ အစိတ်အစိတ်သော ဥပါဒါန်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော လောဘဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ဥပါဒါန်တရားကိုယ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ပဋ္ဌမဒုတိယေန ဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်လေးခု လောဘဒိဋ္ဌိ မာနကြည်သော စေတသိက်ဧကေနဝိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာဥပါဒါန်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု လောဘဒိဋ္ဌိမာနကြည်သော စေတသိက်ဧကေနဝိသအစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ

နာမိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံသိန္တက
 ကတ္တားကား။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခုလောဘာ၊ဒိဋ္ဌိ၊ မာနကြည်သောစေတ
 သိက်ဧကေနဝိသ အမိတ်အမိတ်နာမက္ခန္ဓာ အမိတ်အမိတ်သောဥပါဒါန်ကို
 စွဲ၍ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု။ လောဘာ၊ ဒိဋ္ဌိကြည်သော စေတ
 သိက်ဧကေနဝိသ အမိတ်အမိတ်နာမက္ခန္ဓာလောဘာ၊ ဒိဋ္ဌိတည်းဟူသောဥ
 ပါဒါန် တရားကိုယ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟောတုပြီး၏။ ။အာရမ္မ
 ဏ၌။ ။ပဌမသုံးချက်၊ဒုတိယသုံးချက်၊ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်း
 ကိုးချက်။ ။အဓိပတိကိုးချက်၊အနန္တရအစရှိသော ပစ္စည်းတို့၌ ကိုး
 ချက်။ ။သဗ္ဗတ္ထနဝ၊ ဝိပါကေကော။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။နဟေ
 တုယာကော၊ နာရမ္မဇဏတိဏိ၊ နာဓိပတိယာနဝ၊ နာနန္တရေတိဏိ၊ နသမ
 နန္တရေတိဏိ၊ နအညမညေတိဏိ၊ နဥပနိဿယေတိဏိ၊ နပုရေဇာတေ
 နဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ [၃၀၇*၆] နကမ္မေတိဏိ၊နဝိပါကေနဝ၊ နအာဟာ
 ရေကော၊နဇ္ဈိန္ဒြိယေကော၊ နဈာနေကော၊ နမဂ္ဂေကော၊ နသမ္ပယုတ္တေတိဏိ၊ နဝိ
 ပုယုတ္တနဝ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊နောဝိဂတေတိဏိ။သ။ ။

ပဉ္စာဝါရဟောတုပစ္စည်း၌။ ပဌမသုံးချက်၊ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိ
 ယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဌမောပဌမဿ၌။ (၃၀၈*၂၆)ဥ
 ပါဒါနောဓမ္မော ဟူသောကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ် ဒိဋ္ဌိအားတပ်သော ဒိ
 ဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ် လောဘာ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါန်ကား။ ဒိဋ္ဌိ
 ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။ပဌမော ဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကား။ သမ္ပ
 ယုတ္တခန္ဓာ မိတ္တဇရုပ်အား တပ်သော လောဘာ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။
 သမ္ပဒါန်ကား။ လောဘမူ စိတ်ရှစ်ခု။ ဒိဋ္ဌိကြည်သော စေတသိက် ဝိသ
 သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။ပဌမောဒုတိယဿ၌ ကတ္တား
 ကား။ သမ္ပယုတ္တ ခန္ဓာ မိတ္တဇရုပ် အားတပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်
 လေးခု၌ ရှိသော လောဘာ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါန်ကား။ ဒိဋ္ဌိဂ
 တသမ္ပယုတ်လေးခု လောဘာကြည်သော စေတသိက် ဝိသသမ္ပယုတ္တခန္ဓာ
 မိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဒုတိယောဒုတိယဿ၌ပာတ္တိအခါ ကတ္တား
 ကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားလည်းကောင်း။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာမိတ္တဇရုပ် အား
 လည်းကောင်းတပ်သော လောဘမူဖြစ်အံ့ လောဘမောဟ။ ဒေါသမူဖြစ်
 အံ့ဒေါသမောဟ။ မောဟမူ ဖြစ်အံ့မောဟ။ ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘာအ
 ဒေါသ။တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘာအဒေါသအမောဟ ဤဟိတ်တပါးနှစ်

ပါးသုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာသံ။ အကုသိုလ်ဒွါဒသကံ
သိုလ်ကေဝိသ သဟိတံ ဝိပါကကေဝိသ သဟိတံကြိယာ သတ္တရသ
လောဘ ဒိဋ္ဌိမောဟမူလေ နှိမောဟဉာဏေ စေတသိက်ပညာသ သ
ဟိတံစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကောကံ။ ။
ဒုတိယော ပဋ္ဌမဿန္တိ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ် ဥပါဒါနိ အားတပ်သော
လောဘမူ စိတ်ရှစ်ခုရှိသော မောဟမူ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိ
ကာသံ။ လောဘဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ဥပါဒါနိတရားကိုယ်နှစ်ပါး ပစ္စယုပ္ပန်တ
ရားရ၏။ ။ဒုတိယော ပဋ္ဌမဒုတိယဿန္တိ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တန္တော
စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော လောဘမူစိတ် ရှစ်ခုရှိသော မောဟပစ္စည်းတ
ရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာသံ။ လောဘမူစိတ် ရှစ်ခု မောဟမာန ဩဇာသော
စေတသိက်ဝိသ သမ္ပယုတ္တန္တောစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟေ
တုဗြီ။ ။အာရမ္မဏန္တိလည်း။ ပဋ္ဌမသုံးချက်၊ ဒုတိယ သုံးချက်၊ ပဋ္ဌမဒုတိ
ယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။အနန္တရသမနန္တရေ။ ဥပနိဿ
ယတိုင်ကိုးချက်စီ။ ။သုရေဇာတ သုံးချက်၊ ပစ္ဆိမဇာတသုံးချက်။ အာ
သေဝနကိုးချက်၊ ကမ္မသုံးချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရသုံးချက်၊ ဣန္ဒြိ
ယသုံးချက်။ ဈာနသုံးချက်၊ မဂ္ဂကို ချက်။ သမ္ပယုတ္တကိုးချက်၊ ဝိပ္ပယုတ္တငါး
ချက်၊ အတ္ထိ ခါးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတကံ၊ ချက်။ အဝိဂတကံ၊ ချက်။ ။အ
ကောကံလွယ်၏။ ။(၃၁၅*၁) နဟေတုယသနာ။ လ။ နောအဝိဂတေ
နဝ။ သမ္ပတ္တနဝ။ ။ဥပါဒါနိယဒုကသညလောကိယဒုက်နှင့်တူပြီ။ ။

ဥပါဒါနာ ဗ္ဗယုတ္တဒုက် ဟေတုပစ္စည်း၌၊ ပဋ္ဌမသုံးချက်၊ ဒုတိယသုံး
ချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ၌ ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တော
ဓမ္မော ဟူသော ကတ္တားကား။ လောဘမူ စိတ်ရှစ်ခု ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်
လေးခုရှိသော လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆိရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိဝိကိ၊
စ္ဆာဩဇာသော။ စေ။ ဗာဝိသ အပိတံအပိတံ နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော။
လ။ အပိတံအပိတံ နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဋ္ဌမေနဒုတိယံ၌ ကတ္တား
ကား။ ပဉ္စဝေါကာရေတု၌ဖြစ်သောအခါ၊ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပ
ယုတ်လေးခုရှိသော လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆိရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိဝိကိ၊
စ္ဆာဩဇာသော။ စေ။ ဗာဝိသ အပိတံအပေါင်းနာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိ
တ္တဇရုပ် ပဉ္စဝေါကာရ တု၌ဖြစ်သောအခါ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခုရှိ

သောလောဘံ၊ ဒေါသ၊ဣဿာ၊မစ္ဆ ရိယ၊ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက်ဗာဝိသအစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာကုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ပဉ္စဝေါကာရတု၌ ဖြစ်သောအခါ ဗိဗ္ဗိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခုလောဘာ။ ဗိဗ္ဗိ ဒေါသ၊ဣဿာ၊မစ္ဆ ရိယ၊ကုက္ကုစ္စ၊ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက်ဗိသ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ ကုစွဲ၍ဖြစ်သော။လ။ လောဘာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယု ပ္ဍန်၏။ ။ပဌမေနပဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား၊ ပဉ္စဝေါကာရတု၌ဖြစ် သောအခါ လောဘမူစိတ်နှစ်ခု ဗိဗ္ဗိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခု၌ လောဘာ၊ ဒေါ သ၊ဣဿာ၊မစ္ဆ ရိယ၊ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက်ဗာဝိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကုစွဲ၍ ဖြစ်သော။လ။ နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်၊ဗိဗ္ဗိဂ တဝိပ္ပယုတ်လေးခု လောဘာကြဉ်သော စေတသိက် ဧကဝိသ နာမက္ခန္ဓာ လောဘာစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ဍန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယေနပဌမဒုတိယံ၌ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား၊ဒေါသမူဒွေ မောဟမူဒွေကုသိုလ်ဧကဝိသ သဟိတ်ဝိပါက် ဧကဝိသ သဟိတ်ကြိယာ သတ္တရသ။လောဘာဗိဗ္ဗိမာနကြဉ်သော စေတ သိက်ဧကေနပညာသအစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကုစွဲ၍ဖြစ်သော ဒေါသမူဒွေ မောဟမူဒွေကုသိုလ်ဧကဝိသ သဟိတ်ဝိပါက်ဧကဝိသ သဟိတ်ကြိယာ သတ္တရသလောဘာဗိဗ္ဗိ မာနမောဟမူဒွေ၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက် ဧကေနပညာသအစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ဍန်တရားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေ အခါကောက်ဖြူ။ ။ရုပ်သက်သက်လည်းကောက်ဖြူ။ ။ဒု တိယေန ပဌမံ၌ ကတ္တားကား။ ဗိဗ္ဗိဂတ ဝိပ္ပယုတ်လေးခု၌ လောဘာကုစွဲ၍ ဖြစ်သောဗိဗ္ဗိဂတ ဝိပ္ပယုတ်လေးခု လောဘာ၊ဗိဗ္ဗိ၊ဒေါသ၊ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက်ဗိသအစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ဍန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယေနပဌမဒုတိယံ၌ ယခင်အကောင် တွင် စိတ္တဇရုပ်ကု သွင်း၍ကောက်။ ။ပဌမဒုတိယေန ပဌမံ၌ ကတ္တား ကား ဗိဗ္ဗိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခု၌ လောဘာ၊ဗိဗ္ဗိ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊မစ္ဆ ရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက်ဗိသအစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ လောဘာကုစွဲ၍ဖြစ်သော ဗိဗ္ဗိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခု၌ လောဘာ၊ ဗိဗ္ဗိ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊မစ္ဆ ရိယ၊ကုက္ကုစ္စ၊ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော။စေ။ ဗိသအစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ဍန်တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယေနပဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား ပဉ္စဝေါကာရတု၌ဖြစ်သောအခါ လောဘမူစိတ်နှစ်ခု ဗိဗ္ဗိဂတဝိပ္ပယုတ် လေးခု၌လောဘာ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊မစ္ဆ ရိယ၊ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်

သော၊ စေတသိက် ဗာဝိသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာမဟာဘုတ်ကိုစွဲ၍
 ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ဒိဋ္ဌိဂတ ဝိပ္ပယုတ်လေးခု နာမက္ခန္ဓာ လောဘာကိုစွဲ၍
 ဖြစ်သောစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယေနပဌမဒုတိယံ
 နိကာတ္တားကား။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခုလောဘာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မ
 ခ္ဆိရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက်ဝိသအစိတ်အစိတ်နာ
 မက္ခန္ဓာ လောဘာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတ ဝိပ္ပယုတ်လေးခု လောဘာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊
 ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မဇ္ဈိရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ဝိသ
 အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟေတုပြီး
 ၏။ ။အာရမ္မဏာပစ္စည်း၌။ ပဌမေနပဌမံ။ ပဌမေနဒုတိယံ။ ပဌမေနပဌမဒု
 တိယံ။ ဒုတိယေနဒုတိယံ။ ဒုတိယေန ပဌမံ။ ပဌမဒုတိယေန ပဌမံ။ ။
 ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။အဓိပတိသုံးချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ ခြောက်
 ချက်။ သဟဇာတကိုးချက်။ အညမညခြောက်ချက်။ နိဿယကိုးချက်။ ဥပ
 နိဿယခြောက်ချက်။ ပုရေဇာတခြောက်ချက်။ အာသေဝနခြောက်ချက်။
 ကမ္မကိုးချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဘာရ။ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂကိုးချက်စီ
 သမ္ပယုတ္တခြောက်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တကိုးချက်။ အတ္ထိဘုရားချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ
 ခြောက်ချက်။ အဝိဝတကိုးချက်။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။၃၁၇*၂၀)
 နဟေတုယာဇကံ၊ နာရမ္မဏေတိဏိ၊ နာဓိပတိယာနဝ၊ နာနန္တရေတိဏိ
 နာသမနန္တရေတိဏိ၊ နအညမညေတိဏိ၊ နဥပနိဿယေတိဏိ၊ နပုရေဇာ
 တေနဝ၊ နပစ္ဆာဇာတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ နကမ္မေစက္ကာရိ၊ နဝိပါကေန
 ဝ၊ နအာဟာရေဇကံ၊ နဣန္ဒြိယေဇကံ၊ နဈာနေဇကံ၊ နမဂ္ဂေဇကံ၊ နသမ္ပယု
 တ္တေတိဏိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေသ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊ နောဝိဂတေတိဏိ၊ လ။
 ဆဝါရပြီ၏။ ။

ပဉ္စဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒု
 တိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဌမောပဌမသန္တိ [၃၁၉*၂၁]
 ဥပါဒါန သမ္ပယုတ္တောဓမ္မော ဟူသောကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တနွဲ့ အား
 တပ်သောဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်ဖြစ်အံ့ လောဘာမောဟ။ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်
 အံ့မောဟ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်၌ မော
 ဟကြည့်သော သမ္ပယုတ္တနွဲ့ ပစ္စယုပ္ပန်တရား၏။ ။ပဌမောဒုတိယ
 သန္တိကတ္တားကား။ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခုရှိ
 သော လောဘာ မောဟ။ လောဘာစိတ္တဇရုပ် အားတပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပ

ယုတ်လေးချစ်ရှိသော မောဟပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒိဋ္ဌိဂတိပုယုတ်၌ လောဘစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမေဝ ပဌမဒုတိယသသ္မိ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် အားတပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတိ သမ္ပယုတ်ဖြစ်အံ့ လောဘမောဟ ဒိဋ္ဌိဂတိ ပိပ္ပယုတ်ဖြစ်အံ့ မောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု။ဒိဋ္ဌိဂတိပိပ္ပယုတ်၌မောဟကြည်သောစေတသိက်ဗာဝိသ။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယောပဌမသသ္မိကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတိပိပ္ပယုတ်၌ရှိသော လောဘ မောဟ ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ဒိဋ္ဌိဂတိပိပ္ပယုတ်လေးခု။ လောဘ၊ မောဟ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည်သောစေတသိက် ကျေနုဝိသ၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယော ဒုတိယသသ္မိကတ္တားကား။ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတိပိပ္ပယုတ်၌ရှိသော လောဘ မောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ပဌမဒုတိယောပဌမဒုတိယသသ္မိကတ္တား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတိပိပ္ပယုတ် လေးချစ်ရှိသော လောဘ မောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒိဋ္ဌိဂတိ ပိပ္ပယုတ်လေးခု။ လောဘ၊ မောဟ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည်သော စေတသိက် ကျေနုဝိသ၊ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟေတုပစ္စည်းပြီးပြီ။ ။အာရမ္မဏ၌။ ။ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ ပဌမဒုတိယသုးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။အဓိပတိကိုးချက်။ အနန္တရကိုးချက်။ သမနန္တရကိုးချက်။ သဟဇာတကိုးချက်။ အညမည ခြောက်ချက်။ နိဿယကိုးချက်။ ဥပနိဿယကိုးချက်။ ပုရေဇာတသုးချက်။ ပစ္ဆိမသုးချက်။ အာသေဝနကိုးချက်။ ကမ္မလေးချက်။ ဝိပါက တချက်။ အာဟာရလေးချက်။ ဣန္ဒြိယ လေးချက်။ ဈာနလေးချက်။ မဂ္ဂလေးချက်။ သမ္ပယုတ္တခြောက်ချက်။ ပိပ္ပယုတ္တငါးချက်။ အတ္ထိကိုးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတကိုးချက်။ အဝိဂတကိုးချက်။ [၃၂၇*၁၂] နှံဟေတုသာနဝ။ လ။ နောအဝိဂတေနဝ။ ။သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။

ဥပါဒါနဂေါစ္ဆကပြီး၏။

ကိလေသဂေါစ္ဆက၌။ ။ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ ပဌမဒုတိယသုးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဌမေနပဌမံ၌ [၃၃၂*၁၄] ကိလေ

[၆]

သောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ အမိတ်အမိတ်သောကိလေသာဆယ်
 ပါးကိုစွဲ၍ဖြစ်သော မောဟမူဒွေး၌မောဟကြည်သော အမိတ်အမိတ်သော
 ကိလေသာဆယ်ပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမေန ဒုတိယံ၌ ကတ္တား
 ကား။ ကိလေသာဆယ်ပါး။ အမိတ်အပေါင်းကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်
 နှါဒသ။ ကိလေသာဆယ်ပါး ကြည်သောစေတသိက် သတ္တရသ။ အမိတ်အ
 ပေါင်း နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမေန ပဌမဒုတိ
 ယံ၌ ကတ္တားကား။ အမိတ်အမိတ်သော ကိလေသာဆယ်ပါးကို စွဲ၍ဖြစ်
 သော အကုသိုလ် နှါဒသ။ ကိလေသာ ဆယ်ပါး ကြည်သော စေတသိက်
 သတ္တရသ။ အမိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာမောဟမူဒွေး၌ မောဟကြည်သော
 အမိတ်အမိတ်သော ကိလေသာ ဆယ်ပါး။ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ
 ၏။ ။အကြွင်းခြောက်ချက်မှာ အကောက်လွယ်ပြီ။ ။အာမေဏ ကိုး
 ချက်။ ။[၃၃၃ * ၁၂] သဗ္ဗတ္ထနဝ၊ ဝိပါကေဇကံ။ ။(လောဘံ ပဋိစ္စ
 မောဟောဒိဋ္ဌိထိနံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ။ ။ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်သသင်္ခါ
 ရိကကိုရည်၍ ဟောတော်မူသည်။ စက်လှည့်လေ။ ။လောဘံ ပဋိစ္စမော
 ဟောဒိဋ္ဌိဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ။ ။ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက
 ကိုရည်၍ ဟောတော်မူသည်။ စက်လှည့်လေ။ ။လောဘံ ပဋိစ္စမောဟော
 မာနောထိနံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ။ ။ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် သသင်္ခါရိ
 ကကို ရည်၍ ဟောတော်မူသည်။ စက်လှည့်လေ။ ။လောဘံ ပဋိစ္စ
 မောဟောမာနော ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ။ ။ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် အ
 သင်္ခါရိကကို ရည်၍ ဟောတော်မူသည်။ စက်လှည့်လေ။ ။လောဘံ
 ပဋိစ္စမောဟောထိနံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ။ ။ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်သ
 သင်္ခါရိ ကမာနမဖြစ်ခိုက်ကိုရည်၍ဟောတော်မူသည်။ စက်လှည့်လေ။ ။
 လောဘံပဋိစ္စမောဟော ဥဒ္ဓစ္စံအဟိရိကံအနောတ္တပ္ပံ။ ။ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်
 သသင်္ခါရိက ထိနမာန မဖြစ်ခိုက်ကို ရည်၍ ဟောတော်မူသည်။ စက်
 လှည့်လေ။ ။ဒေါသံပဋိစ္စမောဟောထိနံဥဒ္ဓစ္စံအဟိရိကံအနောတ္တပ္ပံ။ ။
 သသင်္ခါရိကစက်လှည့်လေ။ ။ဒေါသမူ၌ဒေါသံပဋိစ္စမောဟော ဥဒ္ဓစ္စံအ
 ဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ။ ။အသင်္ခါရိက။စက်လှည့်။ ။ဒေါသမူ၌ ဝိစိကိစ္ဆံ
 ပဋိစ္စ မောဟောဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံအနောတ္တပ္ပံ။ ။ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်ကို
 ရည်၍ဟောတော်မူသည်။စက်လှည့်။ ။ဥဒ္ဓစ္စံပဋိစ္စမောဟော အဟိရိကံ
 အနောတ္တပ္ပံ။ ။ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်ကိုရည်၍ဟောတော်မူသည်။စက်လှည့်။ ။

မောဟမာနဒိဋ္ဌိတို့ကို မူတည်ခြင်းမရှိပြီ။ စက်လှည့် ကတည်းကပင် ဝင်
လေပြီ။ ။အနုလုံပြီး၏။ ။ပစ္စနိက် နဟေတုပစ္စည်း၌ ။ပဌမေန ပဌ
မံ။ ဒုတိယေနဒုတိယံ။ ဒုတိယေနပဌမံ။ ပဌမဒုတိယေန ပဌမံ။ ။ပေါင်း
လေးချက်။ ။ပဌမေနပဌမံ၌ ကတ္တားကား။ ဝိစိကိစ္ဆာကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော
မောဟ ဥဒ္ဓစ္စကိုစွဲ၍ဖြစ်သော မောဟပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယေန
ဒုတိယံ၌ အဟိတ်ကိုကောက်လွှပ်ပြီ။ ။ဒုတိယေနပဌမံ၌ ကတ္တားကား။
ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ် ဝိစိကိစ္ဆာဥဒ္ဓစ္စ မောဟကြဉ်သော
စေတသိက်တေရသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော မောဟ
ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယေနပဌမံ၌ ကတ္တားကား။ ဝိစိကိစ္ဆာ
သဟဂုတ်ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက်တေရသ အစိတ်အပေါင်းနာ
မက္ခန္ဓာ ဝိစိကိစ္ဆာကိုစွဲ၍ဖြစ်သောမောဟ။ ။ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စမော
ဟကြဉ်သော စေတသိက်တေရသ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ ဥဒ္ဓစ္စကိုစွဲ
၍ဖြစ်သောမောဟပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤပစ္စနိက်ကိုထောက်၍ဤဟေ
တုပစ္စည်းအနုလုံ၌။ ဝိစိကိစ္ဆာပဋိစ္စမောဟော။ ဥဒ္ဓစ္စပဋိစ္စမောဟောဟု မရှိ
သင့်။ ။ပါဠိမှာအများပင်ရှိသည်။ ။အာရမ္မဏအစရှိသောပစ္စည်းတို့မှာ
သာရှိသင့်သည်။ ။အဓိပတိပစ္စည်းမှာလည်းမရှိသင့်။ ။[၃၃၄*၁၃]
နဟေတုယာ စတ္တာရိ။ နာရမ္မဏေ တိဏိ၊ နာဓိပတိယာနဝ၊ နာနန္တရေတိ
ဏိ၊ နသမနန္တရေတိဏိ၊ နအညမညေတိဏိ၊ နဥပနိဿယေ တိဏိ၊ နပု
ရေဇာတေနဝ၊ နပစ္ဆာဇာတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ န ကမ္မေတိဏိ၊ နဝိပါ
ကေနဝ၊ နအာဟာရေကောံ၊ န ဣန္ဒြိယေကောံ၊ နဈာနေကောံ၊ နမဂ္ဂေကောံ၊ နသမ္ပ
ယုတ္တေတိဏိ။ ။နဝိပ္ပယုတ္တေနဝ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊ နောဝိဂတေတိဏိ။
လ။ ဆဝါရပြီး၏။ ။

ပဉ္စဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ။
ပေါင်းလေးချက်။ ။ပဌမောပဌမဿ၌ [၃၃၆*၄] ကိလေသောဓမ္မော
ဟူသောကံတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော ကိလေသာဟိတ်သုး
ပါး။ ။ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူဇ္ဇေ၌ မောဟ ကြဉ်
သောသမ္ပယုတ် ကိလေသာဆယ်ပါး။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမောဒု
တိယဿ၌ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ဗိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ကိ
လေသာဟိတ်သုးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ဒွါ
ဒဿ ကိလေသာ ဆယ်ပါး ကြဉ်သော စေတသိက်သတ္တရသ သမ္ပယုတ္တ

ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဒုတိယဿသန္တိ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အား တပ်သော ကိလေသာဟိတ် သုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ မောဟမူဇ္ဇေန္တိ။ မောဟကြည်သော သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ ဒုတိယော ဒုတိယဿသန္တိ ပဝတ္တိအခါ နောက်လေသော ဓမ္မော ဟူသော ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ အားလည်းကောင်း။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်အားလည်းကောင်းတပ်သော ကုသိုလ်ကေဝိသသဟိတ် ဝိပါက်ကေဝိသ သဟိတ်ကြီးသာ သတ္တရသ စိတ္တက္ခဏာ တခုတခုရှိသော ခွဲဟိတ်ဖြစ်အံ့။ အလောဘအဒေါသ။ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့။ အလောဘ အဒေါသအမောဟ။ ဤဟိတ်နှစ်ပါးသုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကောက်ဖြီး။ အာရမ္မဏာကိုးချက်၊ အဝိပက်။ လ။ ဥပနိဿယ တိုင်အောင်ကိုးချက်စီ။ ။ပုရေဇာတသုံးချက် ပစ္ဆိမဇာတသုံးချက်။ အာသေဝနကိုးချက်။ ကမ္မသုံးချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရသုံးချက်။ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာနသုံးချက်။ မဂ္ဂကိုးချက်။ သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တငါးချက်။ အတ္ထိကိုးချက်။ နတ္ထိ ဝိဂတကိုးချက်။ အဝိဂတလည်းကိုးချက်။ ။အကောက်လွယ်၏။ ။အနုသုံပြီး၏။ ။[၃၄၁*၆] နဟေတုယာနဝ၊ နောအဝိဂတေနဝ၊ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ကိလေသဂေါစ္ဆကန္တိ အကြွင်းလွယ်ပြီ။ ။ကောက်နိုင်ကောင်းပြီ။ ။

ကိလေသဂေါစ္ဆကပြီးပြီ။

၂-ဒုကပဋ္ဌာနုပိဋ္ဌိဒုက။

ပိဋ္ဌိဒုကဒဿနဒုကန္တိ။ ပဋ္ဌမသုံးချက်။ ဒုတိယတချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယ တချက်။ ။ပေါင်းငါးချက်။ ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ၌ [၃၅၃ * ၁၁] ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ သောတာပတ္တိမဂ် ကေနိပယ် အပ်သောဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်လေးခု ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်၊ အနေကန်ပယ် အပ်သော အပါယဂမနိယ ဖြစ်သောဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခုဒေါသမူဇ္ဇေး စေတသိက် သတ္တဝိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်လေးခု ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် အပါယဂမနိယဖြစ်သောဒိဋ္ဌိဂတ ဝိပ္ပယုတ်လေးခု ဒေါသမူဇ္ဇေး။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်၌ မောဟ ကြည်သော

စေတသိက် သတ္တဝိသအစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဌမဒုတိယံ၌ စိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ ပဌမေန ပဌမဒုတိယံ၌ပဌမေနပဌမံတွင် စိတ္တဇရုပ်ကိုသွင်း၍ကောက်။ ။ ဒုတိယေနဒုတိယံ၌ပဝတ္တိအခါကတ္တားကား။ သောတာပတ္တိမဂ် မပယ်အပ်သော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်အပါယဂမနိယမဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခု ဒေါသမူဒွေး ကုသိုလ်ဇောဝိသသဟိတ်ဝိပါက်သတ္တရသ သဟိတ်ကြိယာသတ္တရသ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာကြည်သော စေတသိက် ပညာသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော။ ။ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ မောဟကြည်သော စေတသိက် ပညာသအစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါ ရုပ်သက်သက်ကောက်၍။ ။ ပဌမဒုတိယေနဒုတိယံ၌လွယ်ပြီ။ ။ အာရမ္မဏာနှစ်ချက် အဓိပတိငါးချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ သဟဇာတငါးချက်။ အညမညာနှစ်ချက်။ နိဿယငါးချက် ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ အာသေဝနာနှစ်ချက်စီ။ ကမ္မငါးချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရငါးချက်။ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂငါးချက် သမ္ပယုတ္တနှစ်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တငါးချက်။ အတ္ထိငါးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတာနှစ်ချက်၊ အဝိဂတငါးချက်။ ။ အကောလွယ်ပြီ။ ။ နဟေတုယာဒွေ။ [၃၅၄ * ၁] နာရမ္မဏေတိဏိ၊ နာဓိပတိယာပဉ္စ၊ နာနန္တရေတိဏိ၊ နသမနန္တရေတိဏိ၊ နအညမညေတိဏိ။ နဥပနိဿယေတိဏိ၊ နပုရေဇာတေ စတ္တာရိ၊ နပစ္ဆာဇာတေပဉ္စ၊ နာသေဝနေပဉ္စ၊ နကမ္မေဒွေ၊ နဝိပါကေပဉ္စ၊ နအာဟာရေဧကံ၊ နဣန္ဒြိယေဧကံ၊ နဈာနေဧကံ၊ နမဂ္ဂေဧကံ၊ နသမ္ပယုတ္တေတိဏိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေဒွေ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊ နောဝိဂတေတိဏိ။ ။ ဆဝါရ၏ပြီး၏။ ။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ။ ပေါင်းလေးချက်။ ။ အကောက်လွယ်၏။ ။ နာရမ္မဏ၌ ပဌမောပဌမဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမဿ။ ။ ပဌမောဒုတိယဿ၌ သမ္ပဒါနိမ္မာ အကုသိုလ်ကိုမကောက်နှင့်။ ။ တိက်ကိုမှီ၍ ကောက်လေလွယ်ပြီ။ ။ အဓိပတိပစ္စည်း၌။ ပဌမသုးချက်။ ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမဿာနှစ်ချက်။ ။ ပေါင်းငါးချက်။ ။ အနန္တရ၊ သမနန္တရလေးချက်။ ။ သဟဇာတငါးချက်။ ။ အညမညာနှစ်ချက်။ ။ နိဿယချစ်ချက်။ ။ ဥပနိဿယလေးချက်။ ။ ပုရေဇာတ၊ ပစ္ဆာဇာတ၊ အာသေဝနာတို့မှာနှစ်ချက်စီ။ ။ ကမ္မလေးချက်။ ။ ဝိပါကတချက်။ ။ အာ

ဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာလေးချက်စီ။ ။ သမ္ပယုတ္တနှစ်ချက်။ ။ ဝိ
ပ္ပယုတ္တသုံးချက်။ ။ အတ္ထိချစ်ချက်။ ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတတို့မှာလေးချက်စီ။ ။
အဝိဂတ နှစ်ချက်စီ။ ။ (၃၆၀*၂၀) နဟေတုယာသတ္တ၊ နာရမ္မဏောသ
တ္တ၊ နာဓိပတိယာသတ္တ၊ နာနန္တရေသတ္တ၊ နသမနန္တရေသတ္တ၊ နသဟဇာ
တေပဉ္စ၊ နအညမညေပဉ္စ၊ နနိဿယေပဉ္စ၊ နဥပနိဿယေသတ္တ၊ နပုရေဇာ
တေသ၊ နပစ္ဆိမာဇာတေသတ္တ၊ နသမ္ပယုတ္တေပဉ္စ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေစက္ကာရိ။ ။
နောနတ္ထိယာ စက္ကာရိ။ ။ နောနတ္ထိယာသတ္တ၊ နောဝိဂတေသတ္တ၊ နောအ
ဝိဂတေစက္ကာရိ။ ။ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဒုက်လည်း အထွက်အလား
တူပြီ။ ။

ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုဒုက်၊ ဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမသုံးချက်။
ဒုတိယသုံးချက်။ ။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။ အာ
ရမ္မဏ၌၊ ပဌမသုံးချက်။ ။ ဒုတိယောနဒုတိယံ၊ ဒုတိယောနပဌမံ။ ပဌမဒုတိ
ယောနပဌမံ။ ။ ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။ အဓိပတိ၌ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိ
ယတချက်။ ။ ပဌမဒုတိယတချက်။ ။ ပေါင်းငါးချက်။ အနန္တရ၊ သမ
နန္တရ၊ ခြောက်ချက်။ ။ သဟဇာတကိုးချက်။ ။ အညမညခြောက်ချက်။ ။
နိဿယကိုးချက်။ ။ ဥပနိဿယ ခြောက်ချက်။ ။ ပုရေဇာတ ခြောက်
ချက်။ ။ အာသေဝနခြောက်ချက်။ ကမ္မကိုးချက်။ ။ ဝိပါကတချက်။ ။
အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂမှာကိုးချက်စီ။ ။ သမ္ပယုတ္တ ခြောက်ချက်၊ ဝိပ္ပ
ယုတ္တကိုးချက်၊ အတ္ထိကိုးချက်။ ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတတို့မှာ ခြောက်ချက်စီ။ ။
အဝိဂတကိုးချက်။ ။ (၃၆၆*၂၀) နဟေတုယာဒွေ၊ နာရမ္မဏေတိဏိ
နာဓိပတိယာ နဝ၊ နာနန္တရေတိဏိ၊ နသမနန္တရေတိဏိ၊ နအညမည
တိဏိ နဥပနိဿယေတိဏိ၊ နပုရေဇာတေသတ္တ၊ နပစ္ဆိမာဇာတေနဝ၊ နာသေ
ဝနေနဝ၊ နကမ္မေစက္ကာရိ၊ နဝိပါကေနဝ၊ နအာဟာရေဧကံ၊ နဣန္ဒြိယေဧ
ကံ၊ နဈာနဧကံ၊ နမဂ္ဂေဧကံ၊ နသမ္ပယုတ္တေတိဏိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေသ၊ နောန
တ္ထိယာတိဏိ၊ နောဝိဂတေတိဏိ။ ။ ပစ္စနိက်။ ။ ဆဝါရပြီး၏လ။ ။
ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဌမောပဌမဿ၊ ပဌမောဒုတိယဿ။ ပဌမော
ပဌမဒုတိယဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမဿ ဒုတိယောပဌ
မဒုတိယဿ။ ။ ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။ အာရမ္မဏ၌။ ပဌမသုံးချက်။
ဒုတိယသုံးချက်။ ။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ ပေါင်း ကိုးချက်။ ။ အဓိ

ပတိ၌။ ။ပဌမသုးချက်။ ။ဒုတိယောဒုတိယာဿ။ ။ဒုတိယောပဌမ
ဿ။ ။ပေါင်းငါးချက်။ ။အနန္တရကိုးချက်။ ။သမနန္တရကိုးချက်။ ။
သဟဇာတ ကိုးချက်။ ။အညမညခြောက်ချက်။ ။နိဿယကိုးချက်။
ဥပနိဿယ ကိုးချက်။ ပုရေဇာတသုးချက်။ ။ပစ္ဆာတသုးချက်။ ။
အာသေဝနကိုးချက်။ ။ကမ္မလေးချက်။ ။အာဟာရလေးချက်။ ။
ဣန္ဒြိယလေးချက်။ ။ဈာနလေးချက်။ ။မဂ္ဂလေးချက်။ ။သမ္ပယုတ္တ။
ခြောက်ချက်။ ။ဝိပ္ပယုတ္တငါးချက်။ ။အတ္ထိကိုးချက်။ ။နတ္ထိဝိဂတ၊
အဝိဂတတို့လည်းကိုးချက်မီ။ ။(၃၇၇*၈) နဟေတုယာနဝ။ နာရမ္မ
ဇောနဝ။လ။နောဝိဂတေနဝ။ သမ္ပတ္တနဝ။ ။ဒဿနဟေတုဒုက်ပြီးပြီ။ ။
ဘာဝနာယပဟာ တဗ္ဗဟေတုဒုက်၌လည်း။ ။ဒဿနဟေတုဒုက်နှင့် အ
လားတူပြီ။ ။

သဝိတက္ကဒုက်ဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဌမသုးချက်။ ။ဒုတိယသုးချက်။ ။
ပဌမဒုတိယသုးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဌမေနပဌမံ၌ ပဝတ္တိအခါ
[၃၈၀*၂၂] သဝိတက္ကောဓမ္မောဟူသောကတ္တားကား။ သဟိတ်သဝိတ
က္ကမိတ်လေးဆဲ့ခုနစ်ခု ဝိတက်ကြဉ်သော စေတသိက် ဇကပညာသ အ
မိတ် အမိတ်နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ် သဝိတက္ကမိတ်လေးဆဲ့ခု
နစ်ခုဝိဘက်ဝေဟမူဇ္ဇေး၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက် ဇကပညာသ
အမိတ်အမိတ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တား
ကား။သဟိတ်သဝိတက္ကသဝိစာရပဋိသန္ဓေကိုးခု ဝိတက်ကြဉ်သော စေ
တသိက်စတုဝိသ ။လ။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမေနဒုတိယံ၌ ပဝတ္တိ
အခါ ဝိတက်နှင့်မိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ပဋိသန္ဓေအခါဝိတက်နှင့်ကု
တ္တာရုပ်ကိုကောက်။ ။ပဌမေနပဌမ ဒုတိယံ၌ပဝတ္တိအခါ ပဌမနာမက္ခ
န္ဓာဝိတက်မိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ပဋိသန္ဓေအခါပဌမ နာမက္ခန္ဓာ ဝိ
တက်ကုတ္တာရုပ်ကိုကောက်။ ။ဒုတိယေနဒုတိယံ၌ပဝတ္တိအခါ ကတ္တား
ကား။ သဟိတ်သဝိတက္ကမိတ်ငါးခုဝိတက်ကြဉ်သော စေတသိက် သတ္တ
တိသ အမိတ်အမိတ်နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော။လ။နာမက္ခန္ဓာမိတ္တဇရုပ်
သဟိတ်ဝိတက်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော မိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိ
သန္ဓေအခါကတ္တားကား။ အဝိတက္ကပဋိသန္ဓေ ၅၈ခုကုတ္တာရုပ် သဟိတ်
သဝိတက္က ပဋိသန္ဓေ၌ရှိသော ဝိတက်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုတ္တာရုပ်ကို

ကောက်။ ။အကြွင်းလွယ်ပြီ။ ။အာရမ္မဏန္တလည်းကိုးချက်။ သ။ ဥပ
 နိဿယဆိုင်ကိုးချက်။ ။ပုရေဇာတန္တပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယောနုဒုတိယံ။
 ဒုတိယောနုပဌမံ။ ။ပဌမဒုတိယောနုပဌမံ။ ။ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။
 အာသေဝနလည်းခြောက်ချက်။ ။ကမ္မကိုးချက်။ ။ဝိပါကကိုးချက်။ ။
 အာဟာရကိုးချက်။ ။ဣန္ဒြိယကို ချက်။ ။ဈာနကိုးချက်။ ။မဂ္ဂကိုးချက်။ ။
 သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့လည်းကိုးချက်စီ။ ။
 အကောက်လွယ်ပြီ။ ။(၃၈၂*၂၁) နဟေတုယာနဝ၊ နာမ္မေဇောတိ
 ဣ၊ နာမိပတိယာနဝ၊ နာနန္တရေတိဣ၊ လ။ နဥပနိဿယေတိဣ၊ နပုရေ
 ဇာတေနဝ၊ နပစ္ဆိမာဇာတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ နကမ္မေစက္ကာရိ၊ နဝိပါကေ
 နဝ၊ နအာဟာဒရေကံ၊ နဣန္ဒြိယေကံ၊ နဈာနေကံ။ နမဂ္ဂေနဝ၊ နသမ္ပယု
 တ္တေတိဣ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေဆ၊ နောနတ္ထိယာတိဣ၊ နောဝိဂတေတိဣ။ လ။
 ဆဝါချပြီးပြီ။ ။

ပဉ္စဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယောတတိယသ။ ။
 ပေါင်းလေးချက်။ ။ပဌမောပဌမသန္တိ (၃၈၄*၂၉) သဝိတက္ကောဓမ္မော
 ဟူသောကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ အားတပ်သောသဟိတံ သဝိတက္က
 သဝိစာရံ စိတ်လေးဆဲ့ခုနစ်ခု၌ ရှိသော လောဘမူဖြစ်အံ့ လောဘမော
 ဟ။ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ဒေါသမောဟ။ မောဟမူဖြစ်အံ့မောဟ။ ခွိဟိတ်ဖြစ်အံ့
 အလောဘအဒေါသ။ တိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘ အဒေါသအမောဟ ဤ
 ဟိတ် နှစ်ပါးသုံးပါးပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သဟိတ်သ ဝိက္ကသဝိ
 စာရစိတ်လေးဆဲ့ခုနစ်ခု ဝိတက်မောဟမူဇွေး၌ မောဟကြဉ်သော စေတ
 သိက်ဧကုနပညာသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ အ
 ကြွင်းကိုကောက်လေ။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံး
 ချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဌမောပဌမသန္တိ
 (၃၈၅*၆) သဝိတက္ကောဓမ္မောဟူသောကတ္တားကား။ သဝိတက္ကစိတ်ငါး
 ဆဲ့ငါးခုဝိတက်ကြဉ်သောစေတသိက်ဧကုနပညာသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။
 သမ္ပဒါနိကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ကာမဇောတသုယုတ်သုံးဆယ် တဒါရုံဧ
 ကာဒသ ဝိတက်အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက်ဧကုနပညာသ ပစ္စယု
 ပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမောဒုတိယသန္တိကတ္တားကောက်ပြီ။ ။သမ္ပဒါနိ
 ကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကာမဇောတသုယုတ်သုံးဆယ် တဒါရုံ ဧကာဒသ
 ၌ရှိသောဝိတက်အဘိညာဉ်ဇွေးပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍

အကြွင်းကို ကောက်လေ။ ။အဓိပတိကိုးချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရတို့
လည်းကိုးချက်။ သဟဇာတလည်းကိုးချက်။ ဝိတက္ကတိက်ကိုမှီ၍ ကောက်
လေ။ ကောက်နိုင်ကောင်းပြီ။ ။သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ တို့လည်း
ကိုးချက်မီ။ ပုရေဇာတသုံးချက်။ ပစ္ဆိမဇာတသုံးချက်။ အာသေဝနကိုး
ချက်။ ကမ္မလေးချက်။ ဝိပါကကိုးချက်။ အာဟာရလေးချက်။ ဣန္ဒြိယလေး
ချက်။ ဈာနကိုးချက်။ မဂ္ဂကိုးချက်။ သမ္ပယုတ္တ ခြောက်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တငါး
ချက်။ အတ္ထိကိုးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတကိုးချက်။ အဝိဂတကိုးချက်။ ဝိတက္ကတိက်
ကိုမှီ၍ ကောက်လေ။ [၃၉၂*၁၆] နဟေတုယာနဝ။ လ။ နောဇ္ဇာဝိဂတေနဝ၊
သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။သဝိတက္ကဒုက်ပြီး၏။ ။သဝိစာရဒုက်လည်း။ သဝိတက္က
ဒုက်နှင့်အလားတူပြီ။ ။

သပ္ပာတိကဒုက်ဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။
ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပဌမေနပဌမံ၌ပဝတ္တိအခါ၊ ကတ္တားကား။ သဟိတ်
သပ္ပာတိကမိတ် လေးဆွဲကိုးချက်မီ။ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆာ၊ ဝိပဿ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိ
မိက်၊ ဣန္ဒြာဏသောစေတသိက် ဆစက္ကာလီသ။ အမိတ်အမိတ်နာမက္ခန္ဓာ
ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။ လ။ နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဋိသန္ဓေလွယ်ပြီ။ ။ပဌမ
နဒုတိယံ၌ ဝိတိမိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ပဋိသန္ဓေအခါ ဝိတိကဇုတ္တဇရုပ်ကို
ကောက်။ ။ဝိတိ တိက်ကိုမှီ၍ အကြွင်းကို ကောက်လေ။ ။အာ
ရမ္မဏကိုးချက်။ အဓိပတိမှစ၍ ဥပနိဿယတိုင် ကိုးချက်။ ပုရေဇာတ
ခြောက်ချက်။ အာသေဝနခြောက်ချက်။ ကမ္မကိုးချက်။ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊
ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့လည်း
ကိုးချက်မီ။ ။[၃၉၄*၄] နဟေတုယာနဝ၊ နာရမ္မဏတိဏိ၊ နာဓိပတိ
ယာနဝ၊ နာနန္တရေတိဏိ။ နသမနန္တရေတိဏိ။ နအညမညေတိဏိ။ နဥပ
နိဿယေတိဏိ။ နပုရေဇာတေနဝ၊ နပစ္ဆိမဇာတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ န
ကမ္မစက္ကာရိ၊ နဝိပါကေကေ၊ နအာဟာရေကေ၊ နဣန္ဒြိယေကေ၊ နဈာနေ
ကေ၊ နမဂ္ဂေနဝ၊ နသမ္ပယုတ္တေတိဏိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေဆ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊
နောဝိဂတေတိဏိ။ လ။ ။

ပဌာဝါရဟေတု ပစ္စည်း၌။ ။ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ။
ပေါင်းလေးချက်။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ပဌမသုံး
ချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဌမော

ပဋ္ဌမသံဃိ။ [၃၆၅*၃] သဗ္ဗိတိကောဓမ္မောဟူသောကတ္တားကား။ သဗ္ဗိတိ
 ကမိဘိငါးဆဲးကခုပိဘိ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိပိကိ၊ ဣန္ဒြ
 သောစေတသိက်သစက္ကာလီသ ပဗ္ဗုညးကရားရ၏။ သမ္ပဒါနိကား။ လော
 ဘသု သောမနဿသဟဂုတ်လေးခု သောမနဿသန္တိရဏ ဟသိတုပ္ပါဒ်
 ကာမာဝစရ သောဘဏ သောမဇာန သဟဂုတ်တဆဲး နှစ်ခုပိတိ၊ ဒေါသ၊
 ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိပိကိ နှစ်ခု၊ အပ္ပမညာ၊ ကြဉ်သော စေတ
 သိက် စတုကတ္တလီသ ပဗ္ဗုယုဉ်၏။ ပဋ္ဌမသုတိယသံဃိ ကတ္တား
 ကောက်ခြေ။ သမ္ပဒါနိကား။ ကာမသောမနဿ သဟဂုတ်တ ဆဲးနှစ်ခု၌
 ရှိသောပိဘိသံတသိက် အဘိညာဉ်းခွ ပဗ္ဗုယုဉ်တရားရ၏။ ပိတိတိက
 ကုတ္တိ၍ အကြွင်းကိုကောက်လေ။ လွယ်ပြီ။ အဓိပတိမှစ၍ ဥပနိဿ
 ယတိုင်အောင်ကိုးချက်စီ။ ပုရေဇာတပစ္ဆာဇာတသုံးချက်စီ။ အာသေဝန
 ကိုးချက်၊ ကမ္မခြောက်ချက်၊ ဝိပါကကိုးချက်၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယလေးချက်၊
 ဈာနကိုးချက်၊ မဂ္ဂလေးချက်၊ သမ္ပယုတ္တခြောက်ချက်၊ ဝိပ္ပယုတ္တငါးချက်၊
 အတ္ထိကိုးချက်၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတကိုးချက်။ နုဟေတုယာနဝ။ နာရေမ္မ
 ဇောနဝသ၊ နံဝံအဝိဂတောနဝ၊ သမ္ပတ္တနဝ၊ သဗ္ဗိတိကဒုက်ပြီ၏။ ပိတိသ
 ဟဂတဒုက်လည်း အတူ နှစ်ထူးပြီ။ သုခသဟဂတဒုက်လည်း အလား
 တူပြီ။ ဝေဒနာတိက်ကိုမှီ၍ ကောက်လေလွယ်ပြီ။ ။

ဥပေက္ခာသဟဂတ ဒုက်ကတုပစ္စည်း၌။ ပဋ္ဌမသုးချက်။ ဒုတိယ
 သုချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယ သုးချက်။ ပေါင်းကိုးချက်။ ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ၌
 ပဂတ္တိအခါ။ [၄၀၅*၁၆] ဥပေက္ခာသဟဂတောဓမ္မောဟူသော ကတ္တား
 ကား။ သဘိကဥပေက္ခာသဟဂုတ် လေးဆဲးတခု ဝေဒနာ၊ ပိတိ၊ ဒေါသ၊
 ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ကြဉ်သောစေတသိက်သစက္ကာလီသအစိတ်အ
 စိတ်နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ ဖြစ်သောလ၊ မောဟမူဇ္ဇေ၌ မောဟ ကြဉ်သော စေ
 တသိက်သစက္ကာလီသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ပဗ္ဗုယုဉ်တရားရ၏။ ။
 ပဋ္ဌမေန ဒုတိယံ၌ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် ကို
 ကောက်။ ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမဒုတိယံ၌ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ဥပေက္ခာ
 ဝေဒနာစိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကို ကောက်။ အကြွင်းခြောက်
 ချက်လည်း သိသာပြီ။ အာရေမ္မဏမှစ၍ ဥပနိဿယတိုင် ကိုးချက်။ ပု
 ရေဇာတအာသေဝနခြောက်ချက်။ ကမ္မမှစ၍ အဝိဂတတိုင်အောင် ကိုး

ချက်။ ။ အကောက်လွယ်ပြီ။ ။ [၄၀၇ * ၂၄] နဟတုယာနဝ၊ နာရေ
ဏောဘိဏိ နာမိပတိယာနဝ၊ နာနန္တရေတိဏိ၊ နအညမညေနဝ၊ နဥပနိဿ
ယေတိဏိ၊ နပုရေဇာတေနဝ၊ နပစ္ဆိမာတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ နကမ္မ
စက္ကာရိ၊ နဝိပါကေနဝ၊ နအာဟာရေဧကံ၊ နဣန္ဒြိယေဧကံ၊ နဈာနေနဝ၊
နမဂ္ဂေနဝ၊ နသဗ္ဗယုတ္တတိဏိ၊ နဝိဗ္ဗယုတ္တဿ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊ နော
ဝိဂတေတိဏိ။လ။ ။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌ ပဌမသုးချက်။ ။ ပေါင်းလေးချက်။ ။ အာ
ရမ္မဏာကိုးချက်။ ။ အမိပတိကိုးချက်။ ။ အနန္တရ၊ သမနန္တရကိုးချက်။ ။ သဟဇာ
တ ကိုးချက်။ ။ အညမညကိုးချက်။ ။ နိဿယ၊ ဥပနိဿယတို့လည်း ကိုး
ချက်။ ။ ပုရေဇာတသုးချက်။ ။ ပစ္ဆိမာတသုးချက်။ ။ အာသေဝနကိုး
ချက်။ ။ ကမ္မဓါ ကိုးချက်။ ။ ဝိပါကကိုးချက်။ ။ အာဟာရလေးချက်။ ။ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာ
နတို့မှာ ကိုးချက်။ ။ မဂ္ဂလေးချက်။ ။ သဗ္ဗယုတ္တ ခြောက်ချက်။ ။ ဝိဗ္ဗယုတ္တ ငါး
ချက်။ ။ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့မှာ ကိုးချက်မီ။ ။ ဇေဒနတို့ကို
ကိုး၍ ကောက်။ ။ နဟတုယာနဝ။လ။ ။ အဝိဂတေနဝ၊ သဗ္ဗတ္ထေနဝ။ ။
ဥပေက္ခာသဟဂတဒုက်ပြီး၏။ ။

ကာမာဝဂရဒုက်။ ။ ဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမသုးချက်။ ။ ဒုတိယသုးချက်။ ။ ပ
ဌမဒုတိယသုးချက်။ ။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမ
နပဌမံ၊ ပဌမေနဒုတိယံ၊ ဒုတိယေနဒုတိယံ။ ။ ပဌမဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ။
ပေါင်းလေးချက်။ ။ အမိ တိ၌ ပဌမပနပဌမံ၊ ဒုတိယေနဒုတိယံ၊ ဒုတိယ
နပဌမံ၊ ဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ။ ။ ပဌမဒုတိယေန ပဌမံ။ ။ ပေါင်းလေး
ချက်။ ။ အနန္တရ၊ သမနန္တရလေးချက်။ ။ သဟဇာတကိုးချက်။ ။ အည
မည၌ ပဌမနပဌမံ၊ ပဌမေနဒုတိယံ၊ ဒုတိယေနပဌမံ၊ ဒုတိယေနပဌမဒုတိ
ယံ၊ ပဌမဒုတိယေနဒုတိယံ။ ။ ပေါင် ငါးချက်။ ။ နိဿယကိုးချက်။ ။ ဥ
ပနိဿယလေးချက်။ ။ ပုရေဇာတ နှစ်ချက်။ ။ အာသေဝနနှစ်ချက်။ ။ ကမ္မကိုး
ချက်။ ။ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ ကိုးချက်မီ။ ။ သဗ္ဗယုတ္တ
လေးချက်။ ။ ဝိဗ္ဗယုတ္တကိုးချက်။ ။ အတ္ထိကိုးချက်။ ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတလေးချက်။ ။ အဝိ
ဂတကိုးချက်။ ။ ဝိဘင်းအကောက်လွယ်၏။ ။ (၄၁၃ * ၁၁) နဟ
တုယာဧကံ၊ နာရမ္မဏာဘိဏိ၊ နာမိပတိယာနဝ၊ နာနန္တရေ၊ နသမနန္တ
ရေ၊ နအညမည၊ နဥပနိဿယေ တိဏိ၊ နပုရေဇာတေနဝ၊ နပစ္ဆိမာတ

တောနဝ၊ နာသေဝနေနဝ။ နကမ္မေန္တေ။ နဝိပါကေပဉ္စ၊ နအာဟာရေဇကံ၊ နဇ္ဈိန္ဒြိယေဇကံ၊ နဇ္ဈာနဇကံ၊ နမဂ္ဂေဇကံ၊ နသမ္ပယုတ္တေတိဏိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေန္တေ၊ နာနတ္ထိယာတိဏိ၊ နောဝိဂတေတိဏိ။ သ။ ။

ပဋ္ဌာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ပဋ္ဌမဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌ မဒုတိယဿ။ လေးချက်။ ။ အာရမ္မဏ၌။ ပဋ္ဌမော ပဋ္ဌမဿ။ ပဋ္ဌမော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ပဋ္ဌမဿ။ ။ ပေါင်းလေးချက်။ ။ အဝိပတိ၌။ ပဋ္ဌမော ပဋ္ဌမဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမဒုတိယဿ။ ။ ပေါင်းလေးချက်။ ။ အနန္တရ၌။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ။ ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ ။ ပေါင်းလေးချက်။ ။ သမနန္တရလေးချက်။ သဟဇာတချစ်ချက်။ အညမညခြောက်ချက်။ နိဿယချစ်ချက်။ ဥပနိဿယခြောက်ချက်။ ။ ပုရေဇာတ။ ပစ္ဆိမဇာတတို့၌ နှစ်ချက်စီ။ ။ အာသေဝနသုံးချက်။ ကမ္မလေးချက်။ ဝိပါကလေးချက်။ ။ အာဟာရ၊ ဇ္ဈိန္ဒြိယ၊ ဇ္ဈာန၊ မဂ္ဂတို့၌လေးချက်စီ။ ။ သမ္ပယုတ္တ နှစ်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တသုံးချက်။ အတ္ထိချစ်ချက်။ နတ္ထိဝိဂတလေးချက်။ အဝိဂတချစ်ချက်။ ။ (၄၂၀*၁၁) နဟေတုယာသတ္တ၊ နာဓမ္မဏောသတ္တ၊ နာဝိပတိယာသတ္တ၊ နာနန္တရေသတ္တ၊ နသမနန္တရေသတ္တ၊ နသဟဇာတေသ၊ နအညမညေသ၊ နနိဿယေသ၊ နဥပနိဿယေသတ္တ၊ နပုရေဇာတေ၊ နသမ္ပယုတ္တေသ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေပဉ္စ၊ နောအတ္ထိယာပဉ္စ၊ နောနတ္ထိယာသတ္တ၊ နောဝိဂတေသတ္တ၊ နောအဝိဂတေပဉ္စ။ ။ ကာမာဝစရဒုက်ပြီး၏။ ။

ရှုပါဝစရဒုက်ဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဋ္ဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။ အာရမ္မဏ၌ ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ၊ ဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ဒုတိယေနပဋ္ဌမံ။ ပဋ္ဌမဒုတိယေန ပဋ္ဌမံ။ ။ ပေါင်းလေးချက်။ ။ အဝိပတိ၌။ ပဋ္ဌမသုံးချက်။ ဒုတိယေနဒုတိယံ။ ပဋ္ဌမဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ။ ပေါင်းငါးချက်။ ။ အနန္တရ၊ သမနန္တရလေးချက်။ သဟဇာတကိုးချက်။ ။ အညမည၌။ ပဋ္ဌမသုံးချက်။ ဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ဒုတိယေနပဋ္ဌမံ၊ ပဋ္ဌမဒုတိယေနပဋ္ဌမံ။ ။ ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။ နိဿယ ကိုးချက်။ ဥပနိဿယ လေးချက်။ ပုရေဇာတနှစ်ချက်။ အာသေဝနနှစ်ချက်။ ကမ္မကိုးချက်။ ဝိပါကကိုးချက်။ အာဟာရ၊ ဇ္ဈိန္ဒြိယ၊ ဇ္ဈာန၊ မဂ္ဂတို့၌ကိုးချက်စီ။ ။

သမ္ပယုတ္တလေးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တကိုးချက်။ အတ္ထိကိုးချက်။ နတ္ထိ။ ဝိဂတလေး
ချက်။ အဝိဂတကိုးချက်။ ။ [၄၂၂ * ၂၁] နဟေတုယာဇကံ၊ နာရမ္မဏေ
တိဏိ၊ နာဓိပတိယာနဝ၊ နာနန္တရေတိဏိ၊ နသမနန္တရေတိဏိ၊ နဥပနိ
ဿယေတိဏိ၊ နပုရေဇာတေနဝ၊ နပစ္ဆိမာတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ န
ကမ္မေဒ္ဒေ၊ နဝိပါကေပဉ္စ၊ နအာဟာရေဇကံ၊ နဇ္ဈိန္ဒြိယေဇကံ၊ နဈာနေဇကံ၊ န
မဂ္ဂေဇကံ၊ နသမ္ပယုတ္တေတိဏိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေဇကံ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊
နောဝိဂတေတိဏိ။လ။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ပဌ
မောပဌမဒုတိယဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ။ ပေါင်းလေးချက်။ ။
လွယ်၏။ ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမော ဒုတိယ
ဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမဿ။ ။ ပေါင်းလေးချက်။ ။
အကောက်လွယ်၏။ ။ အဓိပတိပစ္စည်း၌။ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမော
ဒုတိယဿ။ ပဌမော ပဌမ ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ။
ပေါင်းလေးချက်။ ။ အနန္တ ရလေးချက်။ သမနန္တ ရလေးချက်။ သဟဇာ
တချစ်ချက်။ အညမည ခြောက်ချက်။ နိဿယချစ်ချက်။ ဥပနိဿယ
လေးချက်။ ပုရေဇာတနှစ်ချက်။ ပစ္ဆိမာတနှစ်ချက်။ အာသေဝနသုံးချက်။
ကမ္မလေးချက်။ ဝိပါကလေးချက်။ အာဟာရ၊ ဇ္ဈိန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့လည်းလေး
ချက်စီ။ သမ္ပယုတ္တနှစ်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တသုံးချက်။ အတ္ထိချစ်ချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂ
တလေးချက်စီ။ ။ အဝိဂတချစ်ချက်။ ။ [၄၂၆ * ၄] နဟေတုယာသ
တ္တ။လ။ နသမနန္တ ရေသတ္တ၊ နသဟဇာတေဆ၊ နအညမညေဆ၊ နနိဿ
ယေဆ၊ နဥပနိဿယေသတ္တ၊ နပုရေဇာတေသတ္တ၊ နပစ္ဆိမာတေသတ္တ၊ န
သမ္ပယုတ္တေ ဆ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေပဉ္စ၊ နောအတ္ထိယာပဉ္စ။ နောနတ္ထိယာ သတ္တ၊
နောဝိဂတေသတ္တ၊ နောအဝိဂတေပဉ္စ။ ။ ရူပါဝစရေဒုက်ပြီး၏။ ။

အရူပါဝစရဒုက်ဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမသုံးချက်။ ။ ဒုတိယောန
ဒုတိယံ။ ။ ပဌမဒုတိယောနဒုတိယံ။ ။ ပေါင်းငါးချက်။ ။ အာရမ္မဏ
နှစ်ချက်။ ။ အဓိပတိငါးချက်။ ။ အနန္တ ရနှစ်ချက်။ ။ သမနန္တ ရနှစ်
ချက်။ ။ သဟဇာတငါးချက်။ အညမညနှစ်ချက်။ ။ နိဿယငါးချက်။ ။
ဥပနိဿယနှစ်ချက်။ ။ ပုရေဇာတနှစ်ချက်။ ။ အာသေဝနနှစ်ချက်။ ။
ကမ္မငါးချက်။ ။ ဝိပါကနှစ်ချက်။ ။ အာဟာရ၊ ဇ္ဈိန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့ရှာ

ငါးချက်၊ "သမ္ပယုတ္တန္တိချက်စိ၊ "ဗိပ္ပယုတ္တငါးချက် "အတ္ထိပါ
ချက်၊ " "။နတ္ထိဝိဂတတိဋ္ဌာန္တိချက်စိ၊ "အဝိဂတယာငါးချက်၊ "။
(၄၃၀#၁၆) နဟေတုယာဇကံ နာမ္မေဇဏတိဏိ နာဗိပတိယာဇေ။ နာ
နန္တရေတိဏိ၊ နာမနန္တရေတိဏိ၊ နအညမညတိဏိ၊ နဥပနိဿယေ
တိဏိ၊ နပုရေဇာတေတိဏိ၊ နပစ္ဆိမာတေပဉ္စ။ နာသေဝနေစက္ကာရိ၊ န
ကမ္မေဇေ၊ နဝိပါကေလ္လ၊ နအာဟာရေဇကံ၊ နဇ္ဇန္တိယဇကံ၊ နစူဠာဇကံ၊ န
မဇ္ဈဇကံ၊ နသမ္ပယုတ္တေတိဏိ၊ နဗိပ္ပယုတ္တေ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊ နော
ဝိဂတေတိဏိ။ "အကောကလ္လယံဇ္ဇိ။လ။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ "ပဌမသုးချက်၊ "ဒုတိယောဒုတိယ
ဿ။ပေါင်းလေးချက်၊ "အာရမ္မဏ၌။ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမောဒုတိ
ယဿ။ "။ဒုတိယောဒုတိယဿ။ "ပေါင်းသုံးချက်၊ "အဓိပတိ
ပစ္စည်း၌ပဌမသုးချက်၊ "ဒုတိယောဒုတိယဿ။ပေါင်းလေးချက်၊ "။
အနန္တရပစ္စည်း၌။ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမောဒုတိယဿ။ "ဒုတိယော
ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ပဌမဿ။ "ပေါင်းလေးချက်။ "သမနန္တရ
လည်းနည်းတူ။ "သဟဇာတငါးချက်။ "အညမညန္တိချက်။ နိဿ
ယန္တိချက်။ "ဥပနိဿယလေးချက်။ "ပုရေဇာတနစ်ချက်။ "။
ပစ္ဆိမာတန္တိချက်။ "အသေဝနသုးချက်။ "ကမ္မေဇလ ချက်။ "။
ဝိပါကန္တိချက်။ "အာဟာရလေးချက်။ "ဇ္ဇန္တိယ၊ စူဠာ၊ မဇ္ဈတိဋ္ဌာ
လည်းလေးချက်စိ။ "သမ္ပယုတ္တန္တိချက်၊ "ဗိပ္ပယုတ္တသုးချက်။ "အ
တ္ထိပနစ်ချက်။ "။နတ္ထိဝိဂတလေးချက်။ အဝိဂတချစ်ချက်။ "။(၄၃၆#၇)
နဟေတုယာသတ္တ၊ နာမ္မေဇဏသတ္တ၊ နာဗိပတိယာသတ္တ၊ နာနန္တရေသ
တ္တ၊ နာသမနန္တရေသတ္တ၊ နာသဟဇာတေပဉ္စ၊ နအညမညပဉ္စ၊ နနိဿယေ
ပဉ္စ၊ နဥပနိဿယေသတ္တ၊ နပုရေဇာတေသ၊ နပစ္ဆိမာတေသတ္တ၊ နသမ္ပယု
တ္တပဉ္စ၊ နဗိပ္ပယုတ္တေစက္ကာရိ။ နောနတ္ထိယာစက္ကာရိ။ နောနတ္ထိယာသတ္တ၊
နောဝိဂတေသတ္တ၊ နောအဝိဂတေစက္ကာရိ။ "အရူပါဝစနေကံပြုဇ္ဇိ။ "။
ပရိယာပန္နဒုကံသညံ။ "လောကိယဒုကံ၌အလုံတူဇ္ဇိ။ "။

နိဿယာနိက ဒုကံဟေတုပစ္စည်း၌။ "ပဌမသုးချက်။ "ဒုတိယတ
ချက်။ "ပဌမဒုတိယတချက်။ "ပေါင်းငါးချက်။ "အာရမ္မဏန္တိ
ချက်။ "အဓိပတိငါးချက်။ "အနန္တရန္တိချက်။ "သမနန္တရန္တိ

ချက်။ ။သဟဇာတငါးချက်။ ။အညမညှော်ချက်။ ။နိဿယငါး
 ချက်။ ။ဥပနိဿယနှစ်ချက်။ ။ပုရေဇာတနှစ်ချက်။ ။အာသေဝန
 နှစ်ချက်။ ။ကမ္မငါးချက်။ ။ဝိပါကတချက်။ ။အာဟာရငါးချက်။ ။
 ဣန္ဒြိယဈာန၊မဂ္ဂတို့သည်းနှစ်ချက်စီ။ ။သမ္ပယုတ္တနှစ်ချက်။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ
 ငါးချက်။ ။အတ္ထိငါးချက်။ ။နုတ္ထိဝိဂတနှစ်ချက်စီ။ ။အဝိဂတငါး
 ချက်။ ။(၄၃၇*၁၀) နဟေတုယာဇကံ၊ နာရေမ္မဏေတိဏိ၊ နာမိပတိ
 ယာဇေ။ နာနန္တရေတိဏိ၊ နဥပနိဿယေတိဏိ၊ နပုရေဇာတေစက္ကာရိ၊န
 ပစ္ဆိမာဘေကပဉ္စ၊နာသေဝနတိဏိ၊ နကမ္မာဒွ၊ နဝိပါကေပဉ္စ၊ နအာဟာ
 ရေဇကံ၊နဣန္ဒြိယေဇကံ၊နဈာနဇကံ၊ နမဂ္ဂဇကံ၊ နသမ္ပယုတ္တတိဏိ၊ နဝိ
 ပ္ပယုတ္တဒွ၊ နောနုတ္ထိယာတိဏိ၊ နောဝိဂတေတိဏိ။လ။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌမသုးချက်။ ။ဒုတိယတချက်။ ။
 ပေါင်းလေ ချက်။ ။အာရေမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌမေဒုတိယဿ။ ဒုတိ
 ယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ ။ပေါင်သုးချက်။ ။အမိပတိ
 ပစ္စည်း၌။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ။ ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမ ဒုတိယ
 ဿ။ ။ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ။ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ ။ပေါင်းငါး
 ချက်။ ။အနန္တရပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောဒုတိယ
 ဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ ။ပေါင်သုးချက်။ ။သမနန္တရနည်းတူ။ ။
 သဟဇာတငါးချက်။ ။အညမညှော်ချက်။ ။နိဿယနှစ်ချက်။ ။
 ဥပနိဿယလေ ချက်။ ။ပုရေဇာတနှစ်ချက်။ ။ပစ္ဆိမာဘေကနှစ်ချက်။ ။
 အာသေဝနနှစ်ချက်။ ။ကမ္မလေးချက်။ ။ဝိပါကတချက်။ ။အာဟာ
 ရ၊ ဣန္ဒြိယဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာလေ ချက်စီ။ ။သမ္ပယုတ္တနှစ်ချက်။ ။ဝိပ္ပ
 ယုတ္တသုးချက်။ ။အတ္ထိပုနစ်ချက်။ ။နုတ္ထိဝိဂတချင်းချက်။ ။အဝိ
 ဂတချင်းချက်။ ။အကောကံလွယ်၏။ ။ (၄၄၁*၂၀) နဟေတုယာ
 သတ္တ၊ နာရေမ္မဏသတ္တ၊ နာမိပတိယာသတ္တ၊ နာနန္တရေသတ္တ။ ။နာသမ
 နန္တရေသတ္တ၊ နသဟဇာတေပဉ္စ၊ နအညမညေပဉ္စ၊ နနိဿယေပဉ္စ၊ နဥပနိ
 ဿယေသတ္တ၊ နပုရေဇာတေသ၊ နပစ္ဆိမာဘေသတ္တ၊ နသမ္ပယုတ္တပဉ္စ၊
 နဝိပ္ပယုတ္တစက္ကာရိ၊ နောနုတ္ထိယာစက္ကာရိ၊ နောနုတ္ထိယာသတ္တ၊ နောဝိဂ
 တေသတ္တ၊ နောအဝိဂတေစက္ကာရိ။ ။နိယျာနိကဒုက်ပြီး၏။ ။

နိဿယဒုကပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌမသုးချက်။ ။ဒုတိယတချက်။ ။
 ပဋ္ဌမဒုတိယတချက်။ ။ပေါင်းငါးချက်။ ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ၌ ကတ္တား
 ကား။ နိဿယဒိဋ္ဌိကံဖြစ်ရုံကံ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု သတ္တမဇော။
 ပဉ္စာနန္တရိယကံဖြစ်ရုံကံဒေါသမူဇ္ဇေး သတ္တမဇော။ မဂ်စိတ်လေးခုမာနရိစိ
 ကံတ္တာအပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက်အဋ္ဌစက္ကာလီသ အစိတ်အစိတ်
 နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။ လ။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အကောက်လွယ်
 ပြီ။ ။အာရမ္မဏာနှစ်ချက်။ ။အဓိပတိငါးချက်။ ။အနန္တရ။ သမနန္တ
 ရှစ်ချက်စီ။ ။သဟဇာတငါးချက်။ ။အညမညနှစ်ချက်။ ။နိဿ
 ယငါးချက်။ ဥပနိဿယနှစ်ချက်။ ။ပုရေဇာတနှစ်ချက်။ ။အာသေဝန
 နှစ်ချက်။ ကမ္မငါးချက်။ ဝိပါကတချက်။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ
 တို့မှာငါးချက်စီ။ ။သမ္ပယုတ္တနှစ်ချက်။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ
 တို့မှာငါးချက်စီ။ ။နတ္ထိဝိဂတတို့မှာနှစ်ချက်စီ။ ။နဟေတုယာဇကံ၊
 နာရမ္မဇောတိဏိ။ နာဓိပတိယာဇော။ ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ။ ဒုတိယေနဒုတိယံဟူ
 သည်တည်း။ ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ၌ကတ္တားကား။ နိဿယဒိဋ္ဌိကံဖြစ်
 ရုံကံ။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု။ သတ္တမဇော။ ပဉ္စာနန္တရိယကံဖြစ်ရုံကံ။
 ဒေါသမူဇ္ဇေးသတ္တမဇောမဂ်လေးခု။ မာနရိစိကံတ္တာအပ္ပမညာ ကြဉ်သော
 စေတသိက်အဋ္ဌစက္ကာလီသ။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော
 အဓိပတိ တရားကိုယ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နိဿတေခန္ဓေပဒိစ္စနိဿ
 တာဓိပတိဟုဟောအပ်၏။ ။ဤပဋ္ဌမပုဒ်၌အဓိပတိဇကန်သာတည်း။
 အနေကန်မရှိ။ ထိုကြောင့်နာဓိပတိ၌ နှစ်ချက်သာထွက်သည်။ ။နာနန္တ
 ရေနသမနန္တရေတိဏိ၊ နအညမညတိဏိ၊ နဥပနိဿယတိဏိ၊ နပုရေ
 ဇာတေစက္ကာရိ၊ နပဉ္စာနန္တရေဇာတေပဉ္စ၊ နာသေဝနေတိဏိ၊ နကမ္မေဇောနဝိပါကေ
 ပဉ္စ၊ နအာဟာရေဇကံ၊ နဣန္ဒြိယေဇကံ၊ နဈာနေဇကံ၊ နမဂ္ဂေဇကံ၊ နသမ္ပယုတ္တ
 တိဏိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေဇောနနတ္ထိယာတိဏိ၊ နာဝိဂတေတိဏိ။ လ။ ။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌမသုးချက်။ ဒုတိယတချက်။ ။
 ပေါင်းလေးချက်။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ။ ဒုတိယော
 ဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမဿသုးချက်။ ။အဓိပတိ၌ပဋ္ဌမသုးချက်။ ဒု
 တိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ ။ပေါင်းငါးချက်။ ။အ
 နန္တရ၌ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ ။
 ပေါင်းသုးချက်။ ။အနန္တရလည်းနည်းတူ။ ။သဟဇာတငါးချက်။ အ

ညမညှော်ချက်။ နိဿယချက်ချက်။ ဥပနိဿယသေချက်။ ပုရေဇာတနှစ်ချက်။ ပစ္ဆိမဇာတနှစ်ချက်။ အာသေဝနှစ်ချက်။ ကမ္မလေးချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ လေးချက်စီ။ သမ္ပယုတ္တနှစ်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တသုံးချက်။ အတ္ထိချက်ချက်၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ သုံးချက်စီ။ အဝိဂတနှစ်ချက်။ ။ အကောက်လွယ်၏။ ။ [၄၄၅ * ၁၆] နဟေတုယာသတ္တ၊ နာရမ္မဏသတ္တ၊ နာမိပတိယာသတ္တ၊ နာနန္တရေသတ္တ၊ နသမနန္တရေသတ္တ၊ နသဟဇာတပဉ္စ၊ နအညမညပဉ္စ၊ နနိဿယပဉ္စ၊ နဥပနိဿယပဉ္စ၊ နပုရေဇာတေဆ၊ နပစ္ဆိမဇာတေသတ္တ၊ နသမ္ပယုတ္တပဉ္စ၊ နဝိပ္ပယုတ္တပဉ္စ၊ နာနောအတ္ထိယာသတ္တ၊ နာနတ္ထိယာသတ္တ၊ နာဝိဂတေသတ္တ၊ နာအဝိဂတေသတ္တ၊ နာနိယာတဒုက္ခံ၊ နိယာတဒုက္ခံ၊ သဉ္စတ္တရဒုက္ခံသညံ စုဇ္ဈန္တဒုက္ခံ၊ နိဿောက်ယဒုက္ခံနှင့်တူ၏။ ။

သရဏဒုက္ခဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယတချက်။ ပဌမဒုတိယတချက်။ ။ ပေါင်းငါးချက်။ ။ အာရမ္မဏနှစ်ချက်။ အမိပတိငါးချက်။ အနန္တရနှစ်ချက်။ သမနန္တရနှစ်ချက်။ သဟဇာတငါးချက်။ အညမညနှစ်ချက်။ နိဿယငါးချက်။ ဥပနိဿယနှစ်ချက်။ ပုရေဇာတနှစ်ချက်။ ကမ္မငါးချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ ငါးချက်စီ။ ။ သမ္ပယုတ္တနှစ်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတတို့မှာ ငါးချက်စီ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတနှစ်ချက်စီ။ ။ [၄၄၆ * ၇] နဟေတုယာဒွေ၊ နာရမ္မဏတိ၊ နာမိပတိယာပဉ္စ၊ နာနန္တရေတိ၊ နဥပနိဿယတိ၊ နပုရေဇာတေသတ္တ၊ နပစ္ဆိမဇာတေပဉ္စ၊ နာသေဝနေပဉ္စ၊ နကမ္မေဒွေ၊ နဝိပါကေပဉ္စ၊ နအာဟာရေကံ၊ နဣန္ဒြိယေကံ၊ နဈာနေကံ၊ နမဂ္ဂေကံ၊ နသမ္ပယုတ္တတိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တဒွေ၊ နာနတ္ထိယာ တိ၊ နာဝိဂတေ တိ၊ ။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမသုံးချက်။ ။ ဒုတိယတချက်။ ။ ပေါင်းလေးချက်။ ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမဿ။ ။ ပေါင်း လေးချက်။ ။ အမိပတိပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမဿ။ ။ ပေါင်းငါးချက်။ ။ အနန္တရပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ပဌမဿ။

မဿ။ ။ပေါင်း လေးချက်။ ။သမနန္တရလည်း လေးချက်။ သဟဇာတငါးချက်။ အညာညှစ်ချက်။ နိဿယချနစ်ချက်။ ဥပနိဿယလေးချက်။ ပုရေဇာတနှစ်ချက်။ ပစ္ဆိမဇာတနှစ်ချက်။ အာသေဝန နှစ်ချက်။ ကမ္မလေးချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ လေးချက်စီ။ သမ္ပယုတ္တမှာ ခုနစ်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တသုံးချက်။ အတ္ထိခုနစ်ချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတလေးချက်စီ။ အဝိဂတခုနစ်ချက်။ ။အနုလုံပြီး၏။ ။[၄၅၀ * ၁၂] နဟေတု ယာသတ္တ၊ နာရမ္မဇာသတ္တ၊ နာမိပတိယာသတ္တ၊ နာနန္တရေသတ္တ၊ နသမနန္တရေသတ္တ၊ နသဟဇာတေပဉ္စ၊ နအညမညေပဉ္စ၊ နနိဿယေပဉ္စ၊ နဥပနိဿယေသတ္တ၊ နပုရေဇာတေသ၊ နပစ္ဆိမဇာတေသတ္တ။ လ။ နမဂ္ဂေသတ္တ၊ နသမ္ပယုတ္တပဉ္စ၊ နဝိပ္ပယုတ္တစက္ကာရိ၊ နောအတ္ထိယာစက္ကာရိ၊ နောနတ္ထိယာသတ္တ၊ နောဝိဂတေသတ္တ၊ နောအဝိဂတေစက္ကာရိ။ ။

ဒုကပဋ္ဌာန်းပြီးပြီ။

ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်-စတုတ္ထအုပ်။

၃-ဒုကတိကပဋ္ဌာန၊ ဟေတုဂေါစ္ဆကကုသလတိက်။

ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း၌။ ။ဟေတုဓမ္မာနဟေတုဓမ္မာ။ ဤဒုက္ခံနှင့် ကုသလပဒကိုသွက်၍ ဟေတုကုသလပဒ။ နဟေတုကုသလပဒ။ ဟေတုကုသလနဟေတုကုသလပဒ။ ဤသုံးပဒတည်၍ ဟေကုသလပဒ၌ ဟေတုကုသလပဒါဝသာန။ နဟေတုကုသလပဒါဝသာန။ ဟေတုကုသလ နဟေတုကုသလ ပဒါဝသာန။ သုံးချက် ထွက်သည်။ ။ထိုအတူ နဟေတုကုသလပဒ၌ လည်းသုံးချက်။ ။ဟေတုကုသလ နဟေတုကုသလပဒ၌လည်းသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ထွက်သတည်း။ ဤသို့တူဒုက္ခိ၍ ပဋ္ဌာပါရကုန်အောင် ဟောတော်မူသည်။ ။[၁*၂] ဟေတုကုသလံဓမ္မံ ပဋိစ္စဟေတုကုသလောဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ အလောဘံ ပဋိစ္စ အဒေါသော အမောဟော၊ အဒေါသံ ပဋိစ္စ အလောဘော အမောဟော။ အမောဟံ ပဋိစ္စအလောဘော အဒေါသော။ ။ကတ္တံးကား။ ကု

သိုလ်ဇကဝိသန္ဓ်ရှိသော အစိတ်အစိတ်သော အလောဘအဒေါသအမော
ဟာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အစိတ်အစိတ်သော ကုသိုလ်ဟိတ် သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်။
၏။ ။အရဟံ ကုသိုလ်ဟိတ် သုံးပါးပင်ရသည်။ ။ပဌမေန ဒုတိယံ၌
ကတ္တားကား။ ကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါးကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်ဇကဝိသ
ဟိတ်သုံးပါးကြည်သော စေတသိက်ပဉ္စတိံသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ
ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဟောတုကုသလံဓမ္မံ ပဋိစ္စ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာဟု ဟောအပ်
၏။ ။ပဌမေန ပဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ ကုသိုလ်ဟိတ် အစိတ်အစိတ်
ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်ဇကဝိသစေတသိက်အဋ္ဌတိံသ အစိတ်အပေါင်း
နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ထိုကြောင့် ထိုတရားတို့၏ ငီထိဝိဘင်း
ကိုအလောဘံပဋိစ္စ အဒေါသောအမောဟော။ သမ္ပယုတ္တကာ ခန္ဓာအစရှိ
သည်ဖြင့်ဟောအပ်၏။ ။ဒုတိယေနဒုတိယံ၌ ဟိတ်ကြည်၍ ကုသိုလ်ဇက
ဝိသစေတသိက်ပဉ္စတိံသကိုကောက်။ ။နဟောတု ကုသလံဇကံခန္ဓံပဋိစ္စ
တယောခန္ဓာ အစရှိသည်ဖြင့် ဟောအပ်၏။ ။ဒုတိယေနပဌမံ၌ ကုသိုလ်
ဟိတ်သုံးပါးကိုကောက်။ ။နဟောတု ကုသလေခန္ဓေပဋိစ္စဟောတု ကုသ
လာဟု ဟောအပ်၏။ ။ဒုတိယေနပဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ ကုသိုလ်
ဇကဝိသ ဟိတ်သုံးခုကြည်သော စေတသိက် ပဉ္စတိံသ အစိတ်အစိတ်
နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်ဇကဝိသ စေတသိက်ပဉ္စတိံသအစိတ်
အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟော
တုယာကုသလံ ဇကံခန္ဓံပဋိစ္စ တယောခန္ဓာဟောတု အစရှိသည်ဖြင့် ဟော
အပ်၏။ ။ပဌမဒုတိယေန ပဌမံ၌ ကတ္တားကား။ ကုသိုလ်ဇကဝိသဟိတ်
သုံးခုကြည်သော စေတသိက်ပဉ္စတိံသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာအစိတ်
အစိတ်သောကုသိုလ်ဟိတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အစိတ်အစိတ်သော ကုသိုလ်
ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ဟောတုကုသလဉ္စ ဓမ္မံပဋိစ္စဟောတု
ကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟောတုပစ္စယာ အလောဘဉ္စ သမ္ပယုတ္တကေ
ခန္ဓေပဋိစ္စ အဒေါသော အမောဟောဟု ဟောအပ်၏။ ။ပဌမဒုတိယေန
ဒုတိယံ၌ကတ္တားကား။ ကုသိုလ်ဇကဝိသ ဟိတ်သုံးပါးကြည်သော စေတ
သိက်ပဉ္စတိံသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ ကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါးကိုစွဲ၍ဖြစ်
သောကုသိုလ် ဇကဝိသဟိတ်သုံးပါးကြည်သော စေတသိက်ပဉ္စတိံသအ
စိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟောတုကုသလံ ဇကံ
ခန္ဓဉ္စဟောတု ပဋိစ္စတယောခန္ဓာ အစရှိသည်ဖြင့်ဟောတော်မူအပ်၏။ ။

ပဌမဒုတိယန ပဌမဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ ကုသိုလ်ကေဝိသဟိတ်သုံးခု
 ကြည်သောစေတသိက်ပဉ္စတိံသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ အစိတ်အစိတ်
 သော ကုသိုလ်ဟိတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကေဝိသဟိတ် သုံးခုကြည်
 သော စေတသိက်ပဉ္စတိံသ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာ အစိတ်အစိတ်သော
 ကုသိုလ်ဟိတ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။နဟေတုကုသလံ ကေဝန္တုအ
 လောဘာဉ္စ။ ပဋိစ္စတယောခန္ဓာ အဒေါသော အမောဟောစ။ အစရှိသည်
 ဖြင့်ဟောအပ်၏။ ။စက်လှည့်၍ဟောလေ။ ။ဟေတုပစ္စည်းပြီး၏။ ။

ဤဒုက တိကပဋ္ဌာန်း အစရှိသော အထက်ပါဠိတော်၌ ဝိဘင်းမရှိပြီ။
 ပုဒ်နေပုဒ်ထား အသွားသာရှိသည် အောက်ဒုကပဋ္ဌာန်းကိုမှီ၍ ဝိဘင်းအရ
 ကောက်တို့ကို နှလုံးသွင်း၍ဟောလေ။ ။အာရမ္မဏ အစရှိသောပစ္စာ
 ဇာတပစ္စည်း ဝိပါကပစ္စည်းမှတစ်ပါး။ နှစ်ဆွဲတပစ္စည်းတို့၌လည်း ကိုးချက်
 စီထွက်၏။ ။တရားကိုယ်နှလုံးသွင်း၍ ကောက်လေ။ ။ပစ္စနိက်၌(၂*၂၂)
 နာမိပတိယာနဝ၊ နပုရေဇာတေ နဝ၊ နပစ္ဆိမာဇာတေ နဝ၊ နအာသေဝနေ
 နဝ၊ နကမ္မေတိဏိ၊ နဝိပါကေနဝ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေနဝ။ ။အရူပဘုံ၌ ကုသိုလ်
 ကိုဟောလေ။လ။ ။

ပဉ္စာဝါရဟေတု ပစ္စည်း၌။ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ပဌ
 မော ပဌမဒုတိယဿ။ သုံးချက်သာရသည်။ ။ဒုတိယပုဒ်မှာ ဟိတ်မရှိ
 သော ကြောင့်မရ။ ။ပဌမောပဌမဿ၌ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ်ဟိတ်
 အာတပ်သော အစိတ်အစိတ် ကုသိုလ်ဟိတ်ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။
 သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ်ဟိတ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ထိုကြောင့် အလော
 တောအဒေါသဿ အမောဟဿ။ အဒေါသော အလောဘဿ အမော
 ဟဿ။ အမောဟော အလောဘဿ အဒေါသဿဟု ဟောအပ်၏။ ။
 ပဌမောဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော ကုသိုလ်
 ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ကုသိုလ်ကေဝိသ ဟိတ်သုံး
 ပါးကြည်သော စေတသိက်ပဉ္စတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ထို
 ကြောင့် ဟေတုကုသလံ ဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ နဟေတု ကုသလံ
 ခန္ဓာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယောဟု ဟောအပ်၏။ ။ပဌမော ပဌမဒုတိ
 ယဿ၌ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား တပ်သော ကုသိုလ်ဟိတ်သုံး
 ပါးပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဟိတ်နှင့်တကွ ကုသိုလ် ကေဝိ

သစေတသိက် အဋ္ဌတိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ . .။ ထို
 ကြောင့် အလောဘော အဒေါသဿ အမောဟဿ သမ္ပယုတ္တကာနံခန္ဓာနံ
 အစရှိသည်ဖြင့်ဟောအပ်၏။ ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ ပဌမသုးချက်၊ ဒုတိ
 ယသုးချက်၊ ပဌမဒုတိယသုးချက်။ ။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။ ပဌမော
 ပဌမဿ၌ ကတ္တားကား။ အရဟတ္တမဂ်ဟိတ်ကြဉ်သော ကုသိုလ်ဟိတ်
 သုးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ် ရှစ်ခု
 ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ် နေဝသညာ နာသညာ ယတနကုသိုလ် အ
 ဘိညာဉ်ကုသိုလ်၌ရှိသောဟိတ်သုးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဟေတု
 ကုသလံအာရမ္မ ဟေတု ကုသလခန္ဓာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိဟု ဟောအပ်၏။ ။ ပ
 ဌမော ဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကောက်မြဲ။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကု
 သိုလ်ရှစ်ခု ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသိုလ် နေဝသညာ နာသညာ ယတန
 ကုသိုလ်အဘိညာဉ်ကုသိုလ် ဟိတ်သုးပါး ဝိရေတိအပ္ပမညာ ကြဉ်သော
 စေတသိက်တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဌမောပဌမ ဒုတိယဿ
 ၌လည်း ကောက်မြဲ။ ။ ဟေတုကုသလံ အာရမ္မ ဟေတု ကုသလခန္ဓာ
 ဟေတု ကုသလခန္ဓာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိဟု ဟောအပ်၏။ ။ ဒုတိယောဒုတိ
 ယဿ၌ ကတ္တားကား။ အရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ်ဝိသ ဟိတ်သုး
 ခုကြဉ်သော စေတသိက်ပဉ္စတိံသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိ
 ကား။ မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခု ဝိညာဏဉ္စာယတန ကုသိုလ် နေဝသညာနာ
 သညာယတနကုသိုလ် အဘိညာဉ်ကုသိုလ် ဟိတ်တပါး။ ဝိရေတိအပ္ပ မ
 ညာကြဉ်သော။ စေ။ တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဝိဘင်းမှာကုသလ
 တိက်ကုသလော ကုသလဿအတိုင်း ဟောလေ။ ။ ဒုတိယောပဌမဿ
 အစရှိသည်တို့၌လည်းနည်းတူကောက်လေလွယ်ပြီ။ ။ အနန္တ
 ရ၊ သမနန္တရ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ အာသေဝန
 တို့မှာကိုးချက်စီ။ ။ ကမ္မမှာ၊ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမဿ။
 ဒုတိယောပဌမဒုတိယဿ။ သုးချက်။ ။ ဝိပါကကိုးချက်။ အာဟာရသုး
 ချက်၊ ဣန္ဒြိယကိုးချက်။ ဈာနသုးချက်။ မဂ္ဂကိုးချက်။ သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ အ
 ဣကိုးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတကိုးချက်။ အဝိဂတကိုးချက်။ ။ ကုသလတိက်။
 ကုသလောကုသလဿကိုမှီ၍ ကောက်လေ ဟောလေလွယ်ပြီ။ ။
 [၄#၁၆] နှုဟေတုယာနဝ။ လ။ နောအဝိဂတေနဝ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ ကုသ
 လပဒှုပ္ပယုက်၍ဟောတော်မူသည် ဟေတုကုသလဓုက ကိုက်ပြီး၏။ ။

အကုသလပဒေနှင့်ယှက်၍ဟောတော်မူရာ၌။ ။ဟောတုအကုသလပဒ။ နဟောတုအကုသလပဒ။ ဟောတုအကုသလ နဟောတုအကုသလပဒ။ ဤသုံးပဒတည်း၍ ဟောတုအကုသလပဒ၌။ ဟောတုအကုသလပဒါဝသာနံ။ နဟောတုအကုသလပဒါဝသာနံ။ ဟောတုအကုသလ နဟောတုအကုသလ ပဒါဝသာနံ။ ဤသို့သုံးချက်ထွက်သည်။ ။ထိုအတူနဟောတုအကုသလ ပဒေသည်းသုံးချက်။ ဟောတုအကုသလ နဟောတုအကုသလပဒေသည်းသုံးချက်။ ။ပေါင်း၎င်းချက်ထွက်သတည်း။ ။ပဌမေနပဌမံကတ္တားကာ။ လောဘမူစိတ်၌ရ ဒေါသမူစွေ၌ရှိသောအစိတ်အစိတ်သော အကုသိုလ်ဟိတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အစိတ်အစိတ်သော အကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါးပဋိယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ထိုကြောင့်လောဘံပဋိစ္စမောဟော။ မောဟံပဋိစ္စလောဘော။ ဒေါသံပဋိစ္စမောဟော။ မောဟံပဋိစ္စဒေါသောဟောဟောအင်၏။ ။ပဌမေနဒုတိယံကတ္တားကာ။ အကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါးကိုစွဲ၍ဖြစ်သောအကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟိတ်သုံးပါး ကြည့်သောစေတသိက်စတုရိသ ပဋိယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟောတုအကုသလ ပဋိစ္စနဟောတု အကုသလခန္ဓာဥပဇ္ဇန္တိဟုဟောအပ်၏။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍အကြွင်းကိုကောက်လေ။ ။ပစ္ဆိမောတပစ္စည်း။ ဝိပါကပစ္စည်းကိုထား၍ နှစ်ဆယ်နှစ်ပစ္စည်းတို့၌ ကိုးချက်စီထွက်သတည်း။ ။ [၅*၁၁] နဟောတုယာကော။ ။ဒုတိယေနပဌမံ။ ဝိပိကိစ္ဆာသဟဂတော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတောနပဋိစ္စ ဝိပိကိစ္ဆာ သဟဂတော ဥဒ္ဓစ္စ သဟဂတော မောဟောဟုဟောအပ်၏။ ။နာမိပတိယာနဝ၊ နပုရေဇာတေနဝ၊ နပစ္ဆိမောတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ နကမ္မေတိဏိ၊ နဝိပါကေနဝ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေနဝ။ ။အရူပတုမှာလ။

ပဉ္စာဝါရဟောတုပစ္စည်း၌။ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ပဌမောပဌမဒုတိယဿ။ သုံးချက်သာထွက်သတည်း။ ။ပဌမောပဌမဿ၌ကတ္တားကာ။ လောဘမူဖြစ်အံ့ လောဘမောဟ။ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ ဒေါသမောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သမ္ပယုတ်ဟိတ် ပဋိယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ထိုကြောင့်လောဘော မောဟဿ။ မောဟောလောဘဿ။ ဒေါသောမောဟဿ။ မောဟောဒေါသဿ ဟောတုပစ္စယေန ပစ္စယော။ မောဟမူစွေ၌မောဟသည် ဟိတ်ပေါ်မရှိ၍။ ပစ္စည်းပဋိယုပ္ပန်နှစ်ပါးမှလွတ်၏။ ။ပဌမောဒုတိယဿ၌ ကတ္တားကာ။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သောလောဘမူဖြစ်အံ့ လောဘမောဟ။ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ ဒေါသမော

ဟ။ မောဟမူဇ္ဈေးဖြစ်အံ့မောဟပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်
 ခွါဒသဟိတ်သုံးပါးကြဉ်သော စေတသိက်စတုရိသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာပဋ္ဌယု
 ပ္ပနိတရားရ၏။ ။ထိုကြောင့်ဟောတု အကုသလော ဟောတုသမ္ပယုတ္တကာ
 နံနဟောတုအကုသလောနံ ခန္ဓာနံဟောတုပစ္စယေန ပစ္စယော ဟုဟောအပ်
 ၏။ ။ပဌမောပဌမဒုတိယသသန္တိ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတပ်
 သောလောဘာမူဖြစ်အံ့လောဘာ။ မောဟ၊ ဒေါသမူဖြစ်အံ့ ဒေါသမောဟ။ ပ
 စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ လောဘာမူရှစ်ခုဒေါသမူဇ္ဈေးငါးပါး စွာ
 ကြဉ်သောဟိတ်နှင့်တကွ စေတသိက်ဆဗ္ဗိသသမ္ပယုတ္တခန္ဓာပဋ္ဌယုပ္ပနိ တ
 ရားရ၏။ ။ထိုကြောင့်လောဘောမောဟသ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ။
 မောဟောလောဘာသ သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟောတုပစ္စယေန ပစ္စယော
 အစရှိသည်ဖြင့် ဟောအပ်၏။ ။ဟောတုပစ္စည်း၌ ဤသုံးချက်သာထွက်
 သည်။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိ
 ယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်ထွက်၏။ ။ပဌမောပဌမသသန္တိကတ္တား
 ကား။ အကုသိုလ်ဟိတ် သုံးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အ
 ကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပနိတရားရ၏။ ။ထိုကြောင့် ဟောတုအကုသ
 လေ ခန္ဓေအာရ မ္ပဟောတုအကုသလော ခန္ဓာဥပ္ပဇ္ဇန္တိဟု ဟောအပ်၏။ ။
 ပဌမောဒုတိယသသန္တိ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါးပစ္စည်းတရား
 ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသဟိတ်သုံးပါးကြဉ်သော စေတ
 သိက်စတုရိသ ပစ္စယုပ္ပနိတရားရ၏။ ။ထိုကြောင့် ဟောတုအကုသလေ
 ခန္ဓေအာရ မ္ပဟောတုအကုသလောခန္ဓာဥပ္ပဇ္ဇန္တိဟု ဟောအပ်၏။ ။ပဌ
 မောပဌမဒုတိယသသန္တိ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါးပစ္စည်း တ
 ရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသဟိတ်နှင့်တကွ စေတသိက်
 သတ္တဝိသ ပစ္စယုပ္ပနိတရားရ၏။ ။ထိုကြောင့်ဟောတု အကုသလေခန္ဓေ
 အာရ မ္ပဟောတု အကုသလောခန္ဓာစ နဟောတုအကုသလောခန္ဓာစ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိဟု
 ဟောအပ်၏။ ။ဒုတိယော ဒုတိယသသန္တိ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒ
 သဟိတ်သုံးပါးကြဉ်သော စေတသိက်စတုရိသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သ
 မ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသဟိတ်သုံးပါးကြဉ်သောစေတသိက် တေဝိ
 သပစ္စယုပ္ပနိတရားရ၏။ ။ဝိဘင်းကို ကုသလတိုက်၌။ အကုသလောအ
 ကုသလသ အတိုင်းဟောလေ။ ။အကြွင်းကိုလည်းသိသာပြီ။ ။အာ
 ရမ္မဏကိုးချက်။ ။အဝိပတိလည်းကိုးချက်။ ။ပဌမသုံးချက်မှာအာ

ရမ္မဏာမိပတိဿ။ ။ ဒုတိယသုးချက်မှာ အာရမ္မဏာမိပတိ သဟဇာ
 ထာမိပတိနှစ်ပါး။ ပဌမဒုတိယသုးချက်မှာ အာရမ္မဏာမိပတိဿ။ ။ အ
 နန္တရ၊ သမနန္တရ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယတိုင်
 အောင်ကိုးချက်စီ။ ။ အာသေဝနလည်းကိုးချက်။ ။ ဝိပါကတချက်။ ။
 အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာသုးချက်စီ။ ။ သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ။
 အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတတို့လည်းကိုးချက်စီချည်း။ ။ အကောက်မှာ ကုသလ
 တိက် အကုသလပဒကို ဖြစ်ကောက်ဝိဘင်းကိုလည်း ထုတ်လေ။ ။
 (၆*၁၆) နဟေတုယာနဝ။ လ။ နောအဝိဂတေနဝ။ သဗ္ဗတ္ထေနဝ။ ။ အကု
 သလပဒနှင့်အယှက်ပြီး၏။ ။

အဗျာကတပဒနှင့်ယှက်၍ ဟောတော်မူရာ၌။ ။ ဟေတုအဗျာကတ
 ပဒ။ နဟေတုအဗျာကတပဒ။ ဟေတုအဗျာကတ နဟေတုအဗျာကတပဒ
 သုးပုဒ်တည်၍ဟေတုအဗျာကတပဒ၌။ ဟေတုအဗျာကတပဒါဝသာန။ န
 ဟေတုအဗျာကတ ပဒါဝသာန။ ဟေတုအဗျာကတနဟေတု အဗျာကတ
 ပဒါဝသာနအားဖြင့်သုးပါး။ ။ ထို့အတူနဟေတု အဗျာကတပဒ၌လည်း
 သုးပါး။ ။ ဟေတုအဗျာကတနဟေတုအဗျာကတ၌လည်းသုးပါး။ ။
 ပေါင်းကိုးချက်ထွက်သတည်း။ ။ ပဌမေနပဌမံဋ္ဌကတ္တားကား။ အဓိတ်
 အဓိတ်သောအဗျာကတဟိတ် ကိစ္စ၌ဖြစ်သော အဓိတ်အဓိတ်သောအဗျာ
 ကတဟိတ်သုးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ထို့ကြောင့်အလောဘံပဋိစ္စ
 အဒေါသော အမောဟောအစရှိ သည်ဖြင့်ဟောအပ်၏။ ။ ပဌမေနဒုတိ
 ယံဋ္ဌပဝတ္တိအခါကတ္တားကား။ အဓိတ်အပေါင်းဖြစ်သော အဗျာကတဟိတ်
 ကိစ္စ၌ဖြစ်သော။ သဟိတ်ဝိပါက။ ဧကဝိသ သဟိတ်ကြိယာသတ္တရသအ
 ဗျာကတဟိတ်သုးချကြည်သော စေတသိက်ဥစ္ဆိဟိတ် သ အဓိတ်အပေါင်းနာ
 မက္ခန္ဓာ သဟိတ်ဝိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တား
 ကား။ အဓိတ်အပေါင်းဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေဟိတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်
 ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ ဟိတ်သုးပါးကြည်သောစေတသိက်ဗာတ္တိ သ အဓိတ်
 အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ ကုက္ကုတ္တရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ထို့ကြောင့်ဟေ
 တုအဗျာကတေခန္ဓေ ပဋိစ္စသမ္ပယုတ္တကာခန္ဓာဝိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပံ။ ။ ပဋိ
 သန္ဓိက္ခဏေဟေတု အဗျာကတေခန္ဓေပဋိစ္စသမ္ပယုတ္တကာခန္ဓာ ကုက္ကုတ္တ
 ရူပံဟုဟောအပ်၏။ ။ ပဌမေနပဌမဒုတိယံဋ္ဌ ပဝတ္တိအခါကတ္တားကား။
 အဓိတ်အဓိတ်သောအဗျာကတဟိတ်ကိစ္စ၌ဖြစ်သောသဟိတ်ဝိပါကဧက

ဝိသသဟိတ်ကြံ ယာသတ္တရသဟိတ်နှင့်တကွ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ အ
 စိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာသဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပဏ္ဍယုဉ်တရားရ၏။ ။ ပဋိ
 သန္ဓေအခါကတ္တားကား။ အစိတ်အစိတ်သော ပဋိသန္ဓေဟိတ်ကံ စွဲ၍ဖြစ်
 သောသဟိတ် ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ ဟိတ်နှင့်တကွသော စေတသိက်ပဉ္စ
 တိံသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကမ္မတ္တာရုပ် ပဏ္ဍယုဉ်တရားရ၏။ ထို
 ကြောင့် အလောဘံပဋိစ္စ အဒေါသောအမောဟော သဗ္ဗယုတ္တကာ ခန္ဓာ
 စိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပံ။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏော အလောဘံ ပဋိစ္စ အဒေါသော အမော
 ဟောသမ္ပယုတ္တကာခန္ဓာ ကမ္မတ္တာရူပံအစရှိ သည်ဖြင့် ဟောအပ်၏။ ။
 ဒုတိယေနဒုတိယံ။ ဟိတ်ကိုကြည့်၍သဟိတ်ဝိပါက် သဟိတ်ကြံသာ သ
 ဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်ကိုကောက်၊ ရုပ်သက်သက်
 ကိုကောက်။ ။ ဝိဘင်းမှာ ကုသလတိ ကံအတိုင်း ကောတိလေ။ ။ အ
 ကြွင်းလွယ်ပြီ။ ။ ပစ္ဆိမာဘာတပစ္စည်းမှာ ဘဝါ ကံးချက်စီထွက်သည်။ ။
 [၇၁၁] န ဟေတုယာဇကံ၊ နာဓ္မေဧကတိဏိ၊ နအဝိပတိယ၊ နဝ နာ
 နန္တရေတိဏိ၊ နသမနန္တရေတိဏိ၊ နအညမညေတိဏိ၊ နဥပနိဿယေ
 တိဏိ၊ နပုရေဇာတေနဝ၊ နပစ္ဆိမာဘာတေနဝ၊ နအာသေဝနေနဝ၊ နကမ္မေ
 တိဏိ၊ နဝိပါကေနဝ၊ နအာဟာရေဇကံ၊ နဣန္ဒြိယေဇကံ၊ နချာနေဇကံ န
 မဂ္ဂေဇကံ၊ နသမ္ပယုတ္တေတိဏိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေနဝ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ၊ နော
 ဝိဂတေတိဏိ။လ။ ။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဉ္စမသုံချက်သာ ထွက်သတည်း။ ။ ပ
 ဌမောပဌမဿ၌ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တဟိတ်အားတင်သော သဟိတ်ဝိ
 ပါက်။ သဟိတ်ကြံသာ၌ရှိသော ဗ္ဗိဟိတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘာ အဒေါသ။ တိ
 ဟိတ်ဖြစ်အံ့ အသောဘာ အဒေါသအမောဟ။ ဤဟိတ်တပါးနှစ်ပါးသုံးပါး
 ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနံကား။ သမ္ပယုတ္တဟိတ် နှစ်ပါးသုံးပါး ပစ္စ
 ယုဉ်တရား ရ၏။ ။ ထိုကြောင့် အလောဘော အဒေါသဿ အမော
 ဟဿအစရှိသည်ဖြင့် ဟောအပ်၏။ ။ ပဌမောဒုတိယဿ၌ ပဝတ္တိအခါ
 ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်အားတင်သော သဟိတ်ဝိပါက်။ သ
 ဟိတ်ကြံသာ၌ရှိသော ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနံကား။
 ဟိတ်ကြည့်သော သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ပဏ္ဍယုဉ်တရား ရ၏။ ။ ပဋိ
 သန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ကမ္မတ္တာရုပ်အားတင်သော ပဋိ
 သန္ဓေဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနံကား။ ဟိတ်ကြည့်သော

သမ္ပယုတ္တခန္ဓာကုတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ «ထိုကြောင့် ဟေတု အဗျာကဘာ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ နဟေတုအဗျာကဘာနံခန္ဓာနံ စိတ္တသုဗ္ဗာနာနဉ္စရူပါနံ။ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဟေတုပိပါကာ အဗျာကဘာ။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ နဟေတုပိပါကာ အဗျာကဘာနံ ခန္ဓာနံ ကုတ္တာရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယောဟု ဟောအပ်၏။ «အာရမ္မဏံ။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿန္တိ ကတ္တားကာ။ အဗျာကတ ဟိတ်သုးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ «သမ္ပဒနိကာ။ မဟာကြိယာရှစ်ခု။ မဟာပိပါကရှစ်ခု။ ဝိညာဏဉ္စ သမ္ပဒပိပါက ကြိယာ။ နေဓညာ နာသညာယတနပိပါကကြိယာအစုံပါ။ ဥဋ္ဌိရှိသော ဟိတ်သုးပါးပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ «ထိုကြောင့် ဟေတု အဗျာကဘာ ခန္ဓာအာရမ္မဏ ဟေတုအဗျာကဘာခန္ဓာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိဟု ဟောအပ်၏။ «ပဋ္ဌ မာဒုတိယဿ အရိယော နောက်နှစ်ချက်လွယ်ပြီ။ «ဒုတိယောဒုတိယဿန္တိ ကု ဟေတိတ်အဗျာကဘာအဗျာကတဿအတိုင် တွင် ကတ္တားသမ္ပဒ နိဗ္ဗဟိတ် နှုတ်။ «အကြွင်းလွယ်ပြီ။ «အဓိပတိဥပလည်း ကံ ချက်၊ အာရမ္မဏ၊ ဝိပတိ။ သဟဇာတဝိပတိ အစုံချည်း။ «ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿန္တိ အာရမ္မဏ၊ ဝိပတိ ဖြစ်အံ့။ ကတ္တားကာ။ အလေးအမြတ်ပြုအပ်သောအရဟတ္တဖိုလ်ဟိတ်သုးပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ «သမ္ပဒနိကာ။ အလေးအမြတ် ပြုတတ်သော မဟာကြိယာဥာယာ ပစ္စယုပ္ပန်သေးသော ဟိတ်သုးပါးပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ «သဟဇာတဝိပတိဖြစ်အံ့ ကတ္တားကာ။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအား တင်သောအဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါ မဟာကြိယာဥာယာသမ္ပပုဒ်လေးခု။ ဧကန်ရသော မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာကိုးခု။ ဖိုလ်လေးခု စိတ္တက္ခဏတရားခုနစ်ခုရှိသော ဝိမံ ဟိတိ ပစ္စည်းတရားရ၏။ «သမ္ပဒနိကာ။ အဓိပတိတရားကိုယ် ကြည့်သော အလောဘ အဒေါသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ «ထိုကြောင့် အာရမ္မဏ၊ ဝိပတိဟေတု အဗျာကတေ ခန္ဓာရုံကတွာ။ ဟေတု အဗျာကဘာခန္ဓာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ သဟဇာတဝိပတိ ဟေတုအဗျာကဘာ အဓိပတိ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဟေတုအဗျာကဘာနံ အဓိပတိ ပစ္စယေန ပစ္စယောဟု ဟောအပ်၏။ «ကုဘလတိတ်အဗျာကတေ အဗျာကတင်္ဂုဋ်၍ ကောကံ ဝိဘင်းကိုလည်းဟောသော။ «အနန္တရမှစ၍ ဥပနိဿယတိုင် အောင်အံ့ချက်စီထွက်၏။ «ပုဓရဇာတံ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ ဒုတိယော ပဋ္ဌမဒုတိယဿသုးချက်။ «အဗျာကတေ

အဗျာကတဿ အတိုင်းကောက်။ ဝိဘင်းဟော။ ။ ပစ္စာဇကောဋ္ဌိ။ ပဋ္ဌ
 မောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ပဋ္ဌမဒုတိယော ဒုတိယဿသုး
 ချက်။ ။ အာသေဝန ကိုးချက်။ ကမ္မသုးချက်။ ဝိပါက ကိုးချက်။ အာ
 ဟာရသုးချက်။ ဣန္ဒြိယကံးချက်။ ဈာနသုးချက်။ မဂ္ဂကံးချက်။ ၁ ဗြဟ္မဒတ္တ
 ကံးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တကံးချက်။ အတ္ထိကံးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတကံးချက်။ အဝိဂတ
 ကံးချက် ။ အဗျာကတပဒကံးဖြစ်ကောက်လေ။ ။ (၆ * ၆) နဟောတု
 ယာနဝလ။ နောအဝိဂတေနာ၊ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ ဟောတုဒုက္ခနံ ကုသလ
 တိက်အရှက်ဖြစ်၏။ ။

ဟောတုကုသလဒုက္ခတိက်နိဋ္ဌိတံ။

၃ ဒုကတိကပဋ္ဌာန၊ ဟောတုဂေါတ္ထကဝေဒနတိက်။

ဝေဒနတိက်နှင့် ရှက်ရာ၌။ ။ ဟောတုသုခါသဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ
 ပဒ၊ နဟောတုသုခါသဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ၊ ဟောတုသုခါသဝေဒနာယ
 သမ္ပယုတ္တ နဟောတုသုခါ သဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ သုးပုဒ်တည်၍ ဟော
 တုသုခါသဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ၌ ဟောတုသုခါသဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တ
 ပဒါဝသာနံ၊ နဟောတုသုခါ သဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒါဝသာနံ။ ဟောတုသုခါ
 သဝေဒနာ ယသမ္ပယုတ္တ နဟောတုသုခါ သဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒါဝသာနံ
 အာဖြင့်သုးပါး။ ။ ထိုအတူနဟောတုသုခါသဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ၌လည်း
 သုးပါး။ ။ ဟောတုသုခါသဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တန ဟောတုသုခါသဝေဒနာ
 ယသမ္ပယုတ္တပဒ၌လည်းသုးပါး။ ။ ပေါင်းသော်ကိုးပါး ဖြစ်သတည်း။ ။
 ဟောတုယာနဝလ။ အဝိဂတေနာ၊ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ (၁၀ * ၁၁) နဟောတုယာ
 ဇကံ၊ နာမိပတိယာနဝ၊ နပုဇ္ဇေဇကောနဝ၊ နပစ္စာဇကောနဝ၊ နာသေဝနေ
 နဝ၊ နကမ္မောဘိ ဘိ၊ နဝိပါကေနဝ၊ နဈာနေကော၊ နမဂ္ဂေကော၊ နဝိပ္ပယုတ္တ
 နဝ။ ။ ဝေဒနတိက်ပဋ္ဌမပဒကံးဖြစ်ဟောလေ။ ။

ပဉ္စာဝါဠိ၊ ပဋ္ဌမပဒသုးချက်သာ ထွက်သတည်း။ ။ ပဋ္ဌမော ပဋ္ဌ
 မဿ၌ပဋ္ဌတ္ထိအခါကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ်ဟိတ်အားတင်သော လောဘမူ
 သောမနဿ သဟဂုတ်ဖြစ်အံ့၊ လောဘမောဟ။ ဗြဟ္မိတ်သောမနဿ သ
 ဟဂုတ်ဖြစ်အံ့ အလောဘအဒေါသ။ တိဟိတ်သောမနဿသဟဂုတ် ဖြစ်
 အံ့အလောဘ အဒေါသအမောဟ။ ဤဟိတ်နှစ်ပါးသုးပါး ပဋ္ဌည်းတရား

၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ သမ္ပယုတ်ဟိတ် ပစ္စယုနိတရားရ၏။ ။အလော
 ဘော အဒေါသဿ အမောဟဿ အစရှိသည်ဖြင့် ဟောအပ်၏။ ။အ
 ကြွင်းကိုလည်း ဝေဒနတိက် ပဋ္ဌမပဒကိုမှီ၍ဟောလေ။ ။အာရမ္မဏာမှစ၍
 ဥပနိဿယ အာသေဝနတိုင် ကိုးချက်မီ။ ။ပုရေဇာတပစ္ဆိမာဇာတမရ။
 ကမ္မသုးချက်။ ဝိပါကကိုးချက်။ အာဟာရသုးချက်။ ဣန္ဒြိယကိုးချက်။ ဈာန
 သုးချက်။ မဂ္ဂကိုးချက်။ သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ဝိဇ္ဇယုတ္တမရ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတကိုး
 ချက်။ အဝိဂတလည်း ကိုးချက်။ ဝေဒနတိက်ပဋ္ဌမပဒကိုမှီ၍ ကောက်လေ
 ဟောလေ။ ။ [၁၁ * ၂၃] နဟေတုယာနဝ။ လ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ သုခါယ
 ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒနှင့်အရှက်ပြီ ၏။ ။

ဒုက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တနှင့်ရှက်ရာ၌။ ဟေတုဒုက္ခာယ ဝေဒနာ
 ယသမ္ပယုတ္တပဒ။ ဟေတုဒုက္ခာယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ။ ဟေတုဒုက္ခာ
 ယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တနဟေတု ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ သုး
 ပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုးပုဒ်မီဖြစ်၍။ ကိုးပုဒ်ထွက်သတည်း။ ။
 ဟေတုယာနဝ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ဝိပါကေဇေ။ ။ (၁၂ * ၁၅) နဟေတုယာ
 ဇေ။ နာမိပတိယာနဝ။ နပစ္ဆိမာဇာကောနဝ။ နာသေဝနေနဝ။ နကမ္မေတိကိ။
 နဝိပါကောနဝ။ နဈာနေဇေ။ နမဂ္ဂေဇေ။ ။ ဆဝါပြေး၏။ ။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဋ္ဌမသုးချက်သာ ထွက်သတည်း။ ။ အာ
 ရမ္မဏ၌ကိုးချက်။ အမိပတိ၌ဒုတိယပဒ သဟဇာတာ ဝိပတိသုးချက်။ အ
 နန္တရေကိုးချက်။ သမနန္တရ ကိုးချက်။ ယဟဇာတ ကိုးချက်။ အညမည
 ကိုးချက်။ နိဿယ ကိုးချက်။ ။ ပုရေဇာတမရ။ ။ အာသေဝနကိုး
 ချက်။ ကမ္မသုးချက်။ ဝိပါကလချက်။ အာဟာရသုးချက်။ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊
 မဂ္ဂသုးချက်မီ။ ။ သမ္ပယုတ္တ ကိုးချက်။ ဝိဇ္ဇယုတ္တမရ။ ။ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊
 ဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့မှာ ကိုးချက်မီ။ ။ (၁၃ * ၁၂) နဟေတုယာ နဝ။ လ။
 နောမိပတိယာနဝ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ ပဒနှင့်
 အရှက်ပြီဖြစ်၍။ ။

အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒနှင့်ရှက်ရာ၌။ ။ ဟေတု အ
 ဒုက္ခမသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ။ နဟေတုအဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒ
 နာယသမ္ပယုတ္တပဒ။ ဟေတု အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တ နဟေ
 တု အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ သုးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်
 တွင် သုးချက်သုးချက်မီ ထွက်၍။ ။ ပေါင်းကိုးချက် ဖြစ်သတည်း။ ။

ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမိန္ဒကတ္တာကား။ မောဟမူဇ္ဈေန္တိ မောဟကြဉ်သောသဟိတ်ဥ
 ပေက္ခာသဟဂုတ် လေးဆဲ့တချဉ်ရှိသောအဂိတ်အဂိတ်သော ဟိတ်ကိုစွဲ၍
 ဖြစ်သော သောဘမောဟ။ အလောဘ အဒေါသ အမောဟ တည်းဟူသော
 အဂိတ်အဂိတ်သော ဟိတ်ငါးပါးပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမေနဒုတိ
 ယိန္ဒပဝတ္တိအခါ ကတ္တာကား။ အဂိတ်အပေါင်းဖြစ်သော ဥပေက္ခာသဟ
 ဂုတ်ဟိတ်ငါးပါးကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် လေးဆဲ့တ
 ခု ဟိတ်ငါးပါးဝေဒနာ။ ဝီတိ၊ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆာရိယ၊ ကုက္ကုတ္တကြဉ်
 သောစေတသိက် ကောစတ္တာလီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအ
 ခါသဟိတ်ဥပေက္ခာ ပဋိသန္ဓေ ခုနစ်ခုကိုကောက်။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍အ
 ကြွင်းကိုဟောလေ။ ။ဟေတုယာနဝ၊ အာရမ္မဏနာ၊လ။ အဝိဂတေန
 ဝ၊သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။နဟေတုယာနောဒုတိယေနဒုတိယံ၊ဒုတိယေနပဋ္ဌမံ။ ။
 နာမိပတိယာနဝ၊ နုပုရေဇာတေနဝ၊ နပစ္ဆိမာတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊
 နကမ္မေဘိဏိ၊ နဝိပါကေနဝ၊နဈာနေကေ၊နမဂ္ဂကေ၊နဝိပ္ပယုတ္တနဝ။ ။
 ဘဝါပြေး၏။ ။

ပဋ္ဌာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဋ္ဌမသုးချက်သာကွက်သည်။ ။အာ
 ရမ္မဏကိုးချက်။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿန္တိ ၁၄ *၇၂ ဟေတုအနက္ခမသုခါယ
 ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တာကား။ အဗျာကတဟိတ်
 ငါးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ် ဥပေက္ခာ သ
 ဟဂုတ်ခြောက်ခု။ ကာမာဝစရသောဘာဏဥပေက္ခာသဟဂုတ် တဆဲ့နှစ်
 ခုဝိညာဏတ္ထာယတန ဟိတ်သုးခုနဝ၊ညာ နာသညာယတန ဟိတ်သုးခု
 အဘိညာဉ်ဇွေး၌ရှိသော ဟိတ်ငါးပါးပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမေနဒု
 တိယဿန္တိကတ္တာကား။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဟိတ်ငါးပါး ပစ္စည်းတရား
 ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ယခင်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ငါးပါးဝေဒနာ၊ ဝီတိ
 ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆာရိယ၊ ကုက္ကုတ္တ၊ဝိရတိ၊ အပ္ပမညာကြဉ်သောစေတ
 သိက် သုးဆဲ့ခြောက်ခုပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဝေဒနတိက် တကိယပုဒ်ကိုမှီ၍
 ကောက်လေ။ ။အကြွင်းထိသာပြီ။ ။အမိပတိလည်းကိုးချက်။ အန
 န္တရ၊သမနန္တရ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊နိဿယ၊ ဥပနိဿယ တို့လည်း
 ကိုးချက်။ ။ပုရေဇာတ၊ပစ္ဆိမာဇာတမရ။ ။အာသေဝနကိုးချက်။က
 မ္မသုးချက်၊ဝိပါကကိုးချက်။ အာဟာရသုးချက်၊ဣန္ဒြိယကိုးချက်၊ဈာနသုး
 ချက်၊မဂ္ဂကိုးချက်၊သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ။ဝိပ္ပယုတ္တမရ။ ။အတ္ထိ၊နတ္ထိ၊

ဝိဂတအဝိဂတတို့လည်းကိုးချက်စီ။ ။နဟေတုယာနဝ။လ။ အဝိဂတေ
နဝ။သဗ္ဗန္တနဝ။ ။

ဟေတုဝေဒနာဒကတိကံနိဋ္ဌိတံ။

၃-ဒကတိကပဋ္ဌာန-ဟေတုဂေါစ္ဆက ဝိပါကတိကံ။

ဝိပါကတိကံနှင့်ယှက်၍။ ဟေတုဝိပါကပဒ၊ နဟေတုဝိပါကပဒ။
ဟေတုဝိပါကနဟေတုဝိပါကပဒသုံးခုတည်၍တပုဒ်တပုဒ်တွင်သုံးချက်
စီထွက်၍ ပေါင်းသော် ကိုးချက်ထွက်သတည်း။ ။ပဋ္ဌမေန ပဋ္ဌမံ၌။
[၁၅**၁၁] ဟေတုဝိပါကောဝေဒဗ္ဗဟူသောကတ္တားကား။ ဝိပါကဟိတ်
သုံးပါးကိုကောက်။ ။ပဋ္ဌမေန ဒုတိယံ၌ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ ဝိ
ပါကဟိတ်သုံးပါးကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ဝိပါကဒေသဟိတ်သုံးပါး
ကြည်သော စေတသိက်တို့တိသ ပဋ္ဌပုပ္ဖနိတရားရ၏။ ။ဤနည်းကိုဖြ
၍ ကြွင်းကိုကောက်သေ။ ။အာရေဇ္ဇဏကိုးချက်၊ အဝိဂတိယာနဝ၊ ပ
စ္ဆိမာပစ္စည်း အာသေဝန စသုံးမရ။ ။သဗ္ဗန္တနဝ။ ။နဟေတုယာ
နော၊ နာမိယံ သနဝ၊နပုဇဇောတေနာ၊ နပစ္ဆိမာတေနာ၊ နာသေဝနေ
နာ၊နဈာနေကော၊နမဂ္ဂေကော၊နဝိပ္ပယုတ္တေနဝ။ ။သပါမပြီ၏။ ။

ပဋ္ဌာဝါရန္တပဋ္ဌမသုံးချက်သာထွက်သည်။ ။အာရေဇ္ဇဏ်းချက်။ ။
ပဋ္ဌမော ပဋ္ဌမသန္တ ကတ္တားကား။ မဟာဝိပါကံ၌ ရှိသော ဟိတ် သုံးပါး ပ
စ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာဝိပါကံ၌ရှိသော ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်း
၏။ ။ပဋ္ဌမောဒုတိယသန္တ ကတ္တားကား။ မဟာဝိပါကံ၌ရှိသော ဟိတ်
သုံးပါးပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။တဒါရုံကောဒသ ဟိတ်သုံးပါးကြည်
သောစေတသိက်တိသ ပဋ္ဌပုပ္ဖနိတရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဒုတိယသ
န္တ ကတ္တားကား။ မဟာဝိပါကံဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပ
ဒါနိကား။ မဟာဝိပါကံ၌ရှိသောဟိတ်နှင့်တကွ စေတသိက်တို့တိသပဋ္ဌပု
ပ္ဖနိတရားရ၏။ ။ဒုတိယောဒုတိယသန္တ ကတ္တားကား။ ကာမဝိပါကံ တပုဒ်
ဟိတ်ကြည်သောစေတသိက်တိသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။
တဒါရုံကောဒသဟိတ် သုံးပါးကြည်သောစေတသိက်တိသ ပဋ္ဌပုပ္ဖနိတ
ရားရ၏။ ။အကြွင်းသိသပြီ။ ။အာရေဇ္ဇဏပြီ၏။ ။အဝိဂတိ၌
ခြောက်ချက်။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမသန္တ။ သဟတောဝိပတိသက ကတ္တားကား။

သမ္ပယုတ်ဟိတံ အားတင်သော ဖိုလ်လေးခုန့်ရှိသော ဝိမံသာဝိပတိသန္တည်း
 တရားရ၏။ ။ ၁၆*၆၂ ဓမ္မသဟူသော သမ္ပဒါနိကား။ ဖိုလ်လေးခု
 န့်ရှိသော အလောဘ အဒေါသ တည်းဟူသော သမ္ပယုတ်ဟိတသမ္ပယုတ်
 တရားရ၏။ ။ ၁၆*၆၃ ဒုတိယသန္တံ သဟဇာတာဝိပတိသာ ရသည့်။
 ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တန္တအားတင်သော ဖိုလ်လေးခုန့်ရှိသော ဝိမံသာ
 ဝိပတိသန္တံဟရားရ၏။ ။ ၁၆*၆၄ သမ္ပဒါနိကား။ ဖိုလ်လေးခု ဝိမံသကြည့်သော
 အလောဘ အဒေါသ ကြည့်သော စေတသိက်တတ္ထိသ သမ္ပယုတ္တန္တ
 ပစ္စယုနိတရားရ၏။ ။ ၁၆*၆၅ ၁၆*၆၆ ဒုတိယသန္တံ လွယ်ပြီ။ ။ ဒုတိ
 ယန္တံ ဝိပတိသန္တံ သဟဇာတာ ဝိပတိသာ။ ။ ၁၆*၆၇ ၁၆*၆၈ အဝိပတိ
 ပစ္စယု ပြုစုခြင်းမတင်သောကြောင့်မူသတည်း။ ။ ၁၆*၆၉ အနန္တမုက်ချက်။ သမ
 နန္တမုက်ချက်။ သဟဇာတမုက်ချက်။ အညမည နိဿယ။ ဥပနိဿယတရား
 မုက်ရိ။ ။ ၁၆*၇၀ ၁၆*၇၁ အာသဝနမရ။ ။ ၁၆*၇၂ ကမ္မသုချက်။ ဝိပါကတရား
 မုက်။ အာဟာရသုချက်။ ဇုန္တိသတရားချက်။ ဗျာနတရားချက်။ မဂ္ဂတရားချက်။ သ
 ဗ္ဗယုတ္တရားချက်။ ဝိဗ္ဗယုတ္တမရ။ ။ ၁၆*၇၃ အတ္ထိနတ္ထိ ဝိဂတတိဂ္ဂတရားချက်မိ။ ။
 ၁၆*၇၄ နဟောတုသာနဝ။ ၁၆*၇၅ အဝိဂတောနဝ။ ၁၆*၇၆ သဗ္ဗညုနဝ။ ။ ၁၆*၇၇ ဝိပါကပုဂ္ဂိုလ်သွက်၍
 ဟောရာ၌ပြီး၏။ ။

ဤနည်းအတူ ဝိပါကဓမ္မပုဂ္ဂိုလ်သွက်၍ ဟောရာ၌လည်း ကိုးချက်၊ နေဝိ
 ပါက နဝိပါကဓမ္မပုဂ္ဂိုလ်သွက်၍ ဟောရာ၌လည်း ကိုးချက်။ ။ ၁၆*၇၈ နှစ်ပုဂ္ဂို
 လ်နည်းဖြင့် ဝိပါက တိတရားနှင့်သွက်၍ဟောလေ။ ။ ၁၆*၇၉ ဟောတုဝိပါက
 ဒုကတိကံနိဋ္ဌာသံ။ ။ ၁၆*၈၀ ဤနည်းအတိုင်း ဥပါနိဋ္ဌာသံကံသွက်၍ တိတရားအရ
 တပုဂ္ဂိုလ်သွက်ကိုဟောတုချက်နှင့်သွက်၍ဟောလေ။ ။

၃-ဒုကတိ၊ပဋ္ဌာန-ဟောတုဂေါ ဣက သနိဒဿနတိဟံ။

သနိဒဿနသု ဂိုဏ်းတို့ကို ပဋ္ဌာမဂုဏ်မရ။ ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ် ဟောတုအနိဒ
 သနု သုဂိုဏ်းဟူ၍မရ။ ။ ၁၆*၈၁ နဟောတုအနိဒဿန သုဂိုဏ်းသာ ရသ
 တည်း။ (၁၆*၈၂) နဟောတုအနိဒဿန သုဂိုဏ်းသာ ဓမ္မာဟူသော က
 တ္တားကား။ ပဋ္ဌာဝေါကာရုနိဋ္ဌိ ဖြစ်သောအခါ အနုပုဂ္ဂိုလ်လေးခု ရဟ
 န္တာဟံ ဖုရိကြည့်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ် သဟိတဝိပါက သဟိတ
 ကြိယာနာမက္ခန္ဓာတို့သည်။ ယထာရဟ ပြုအပ်သော အာပေါခါတ်ကြည့်

သောသဟိတ်စိတ္တဇမဟာဘူတံ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့်အတူ ယထာရဟဥပါဒိသောအာပေါခါတ်ကြဉ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇမဟာဘူတံ ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဘူတံနှင့် တကွသော ရူပါရုံကြဉ်သောဟိတ် ဩဠာရိကဏ်တ္တဇ ဥပါဒါသဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇဩဠာရိကဥပါဒါရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ထိုကြောင့် ဇေကံမဟာဘူတံ ပဋိစ္စဒွေမဟာဘူတာ။မဟာဘူတေပဋိစ္စဇေကံ မဟာဘူတံ။ မဟာဘူတေ ပဋိစ္စစိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပံ ကဋ္ဌတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံဟုဟောအပ်၏။ ။ဟေတုယာဇေကံ၊ အဓိပတိယာဇေကံ၊ သဟဇာတေဇေကံ အညမညဇေကံ၊ နိဿယေဇေကံ၊ ကမ္မေဇေကံ၊ ဝိပါကေဇေကံ၊ အာဟာရေဇေကံ၊ ဣန္ဒြိယေဇေကံ၊ ဈာနဇေကံ၊ မဂ္ဂေဇေကံ၊ ဝိပ္ပယုတ္တေဇေကံ၊ အတ္ထိယာဇေကံ၊ အဝိဂတေဇေကံ၊ နဟေတုယာဇေကံ၊ နာရမ္မဏေဇေကံ၊ နာဓိပတိယာဇေကံ။ ။သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတဤလေးပစ္စည်းမှတပါး။ ဇေကံချည်း ထွက်သတည်း။ ။ဥဉ္စာဝါရန္တံ။ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ဤငါးပစ္စည်းသာ ရသတည်း။ ။ဇေကံသာ။ ။နဟေတုယာဇေကံ။လ။ သဗ္ဗတ္ထဇေကံ။ ။အနိဒဿနသပ္ပဋိဃနှင့်အယှက်ပြီးပြီ။ ။

တတိယပဒ်နှင့်ယှက်ရာ၌။ ဟေတုအနိဒဿန အပ္ပဋိဃပဒ။ နဟေတုအ
နိဒဿန အပ္ပဋိဃပဒ။ ဟေတုအနိဒဿန အပ္ပဋိဃနဟေတုအနိဒဿနအ
ပ္ပဋိဃပဒ။ သုးပုဒ်တည်၍တပုဒ်တပုဒ်တွင်သုးပုဒ်စီထွက်သောကြောင့်ကိုး
ပုဒ်ထွက်သတည်း။ ။ ဟေတုအနိဒဿန အပ္ပဋိဃအရကား။ ဟိတ်
ခြောက်ပါးတည်း။ ။ နဟေတုအနိဒဿန အပ္ပဋိဃအရကား။ စိတ်တခု
ယုတ်ကိုးဆယ် ဟိတ်ခြောက်ခုကြည့်သော စေတသိက်ဆစက္ကာလီသ သု
ဓမ္မရုပ် သောဇ္ဇသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ ဤအရကို နှလုံးသွင်း၍တံကိရက်ကို
မှီ၍ဟောလေ။ ။ ဟေတုအနိဒဿနသပ္ပဋိဃဒုကတိကံနိဗ္ဗိဟံ။ ။ ဟေတု
ဒုက်နှင့်တိက်ဗာဝိသအယှက်ပြီး၏။ ။

သဟေတုဒုဏ်နှင့် အယှက်ကား။ သဟေတုကကုသလပဒ သာရသညံ အဟိတ်ကုသိုလ်မရှိသောကြောင့် ဒုတိယပဒကို မဟောရသတည်း။ သဟေတုက ကုသလပဒသည်။ သဟေတုကုသလာပဒါဝသာန တပါးသာ တည်း။ (၇၃*၉) သဟေတုကော ကုသလော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။ ကုသိုလ်ကေဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ ကိုကောဂင်မြို့။ ။ဟေ

တုယာဇကံ။လ။ အဝိဂတေဇကံ၊ သဗ္ဗတ္ထဇကံ။ ။နာမိပတိယာဇကံ၊ နပု
ရေဇာတေဇကံ၊နပစ္ဆာဇာတေဇကံ၊ နာသေဝနေဇကံ၊ နကမ္မေဇကံ၊နဝိပါ
ကေ ဇကံ၊ နဝိပ္ပယုတ္တ ဇကံ။ ။ပဉ္စာဝါရလည်း။ ကုသလော ကုသ
လဿ။တချက်ကိုသာရ၍ပုရေပစ္ဆာဝိပ၊ကဝိပ္ပယုတ္တပစ္စသ်းတို့ကို ဩဉ်၍
ကြွင်းသောပစ္စည်းတို့၌ တချက်သာရသတည်း။ ။ပစ္စနိက်၌လည်း။နဟေ
တုယာဇကံ။လ။ နောအဝိဂတေဇကံ၊ သဗ္ဗတ္ထဇကံ၊ ကုသလပဒနှင့် အ
ရှက်ပြီး၏။ ။

အကုသလပဒနှင့်ရှက်ရာ၌။ သဟေတုကအကုသလပဒ။ အဟေတုက
အကုသလပဒ။သဟေတုက အကုသလ အဟေတုကအကုသလပဒ။ သုံး
ပုဒ်တည်၍ဟေတုပစ္စည် မှာ ပဌမေနပဌမံ။ ဒုတိယေနပဌမံ၊ ပဌမဒုတိယေ
နပဌမံ။သုံးချက် ထွက်သတည်း။ ။ဒုတိယပုဒ်မှာ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မော
ဟကိုဩဉ်၍ ဟောလေ။ ။အာရမ္မဏ၌။ ပဌမေနပဌမံ။ ပဌမေန ဒုတိယံ၊
ပဌမေနပဌမဒုတိယံ။ ဒုတိယေနပဌမံ၊ ပဌမဒုတိယေနပဌမံငါးချက် ထွက်
သတည်း။ ။အမိပတိမှာပဌမေနပဌမံသာတည်း။ ။ဟေတုယာတိဏိ၊
အာရမ္မဏပစ္စ၊ အမိပတိယာဇကံ။ ။အနန္တရေပစ္စ၊ သမနန္တရေပစ္စ၊သ
ဟဇာတေပစ္စ၊ အညမညပစ္စ၊ နိဿယေပစ္စ၊ ဥပနိဿယေပစ္စ၊ ပုရေဇာ
တေပစ္စ၊ အာသေဝနေပစ္စ၊ကမ္မေပစ္စ၊ အာဟာရေပစ္စ ဣန္ဒြိယေပစ္စ၊ဈာနေ
ပစ္စ၊မဂ္ဂေပစ္စ၊သမ္ပယုတ္တပစ္စ၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စ၊အတ္ထိယာပစ္စ၊ နောနတ္ထိယာပစ္စ၊
ဝိဂတေပစ္စ၊ အဝိဂတေပစ္စ။ ။[၇၄*၂၂] နဟေတုယာဇကံ၊ နာမိပတိ
ယာပစ္စ၊ နပုရေဇာတေပစ္စ၊ နပစ္ဆာဇာတေပစ္စ၊နာသေဝနေပစ္စ၊ နကမ္မေတိ
ဏိ၊နဝိပါကပစ္စ၊ နဝိပ္ပယုတ္တပစ္စ၊ ။ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်၌။ ပဌမော
ပဌမဿ၊ဒုတိယောပဌမဿနှစ်ချက်သာရသတည်း။ ။ပဌမောပဌမဿ
၌ ကတ္တားကား။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာအားတပ်သော လောဘမူဖြစ်အံ့ လောဘ
မောဟ၊ဒေါသမူဖြစ်အံ့ဒေါသမောဟ ဤဟိတ်တပါးနှစ်ပါးပစ္စည်း တရား
ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု ဒေါသမူဇ္ဈေး သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ
ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဒုတိယောပဌမဿ၌ ကတ္တားကား။ မောဟမူ
ဇ္ဈေး၌မောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟ
ဩဉ်သော စေတသိက် ဝုဒ္ဓသပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။အာရမ္မဏကိုး
ချက်။ အမိပတိတချက်၊ အနန္တရကိုးချက်၊ သမနန္တရကိုးချက်၊ သဟဇာ
တ၊အညမည၊နိဿယ၊ဥပနိဿယတို့မှာကိုးချက်။ ။ပုရေပစ္ဆာမရ။ ။

အာသေဝနကိုချက်၊ ကမ္မတချက်၊ ဝိပါကမရ။ ။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊
မဂ္ဂတချက်၊ သမ္ပယုတ္တငါးချက်၊ ဝိပ္ပယုတ္တမရ။ ။ အတ္ထိငါးချက်၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ
ကိုးချက်၊ အဝိဂတငါးချက်။ ။ [၇၅ * ၁၃] နဟေတုယာနဝ။ လ။ နောအဝိ
ဂတေနဝ။ ။ အကုသလပဒနှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

အဗျာကဘပဒနှင့် ရှက်ရာ၌။ ။ သဟေတုက အဗျာကတပဒ။ အ
ဟေတုကအဗျာကတပဒ။ သဟေတုကအဗျာကတ အဟေတုက အဗျာ
ကဘပဒဟုသုံးပဒဘည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင်။ သုံးပုဒ်သုံးပုဒ်စီ ဖြစ်၍ ကိုးပုဒ်
ဖြစ်သတည်း။ ပဌမေနပဌမံ၌ပဝတ္ထိအခါ ကဏ္ဍားကား။ သဟိတ်ဝိပါက်
ကေဝိသ ဟိတ်ကြိယာသတ္တရသ စေတသိက်အဋ္ဌတိသ အစိတ်အစိတ်
နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော။ လ။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေ အခါ သ
ဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ နာမက္ခန္ဓာကိုကောက်။ ။ ပဌမေနဒုတိယံ၌ သ
ဟိတ်ဝိပါက်ကြိယာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ
ကမ္မဇရုပ်ကို ကောက်။ ။ ပဌမေနပဌမဒုတိယံ၌လည်း လွယ်ပြီ။ ။
ဒုတိယေန ဒုတိယံ၌ ရုပ်သက်သက်ကို ကောက်လေ။ ။ ဒုတိယေန ပ
ဌမံ၌ ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေကို
ကောက်။ ။ အကြွင်းလွယ်ပြီ။ ။ ကိုးချက်။ ။ အာရမ္မဏ၌။ ပဌမေန
ပဌမံ၊ ဒုတိယေနဒုတိယံ၊ ဒုတိယေန ပဌမံ၊ ပဌမ ဒုတိယေန ပဌမံငါး
ချက်။ ။ အဝိပတိ၌။ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယတချက်။ ပဌမဒုတိယ တ
ချက် ။ ပေါင်းငါးချက်။ ။ အနန္တရလေးချက်။ သမနန္တရ လေးချက်။
သဟဘာတကိုးချက်။ အညမညခြောက်ချက်။ နိဿယကိုးချက်။ ဥပနိဿ
ယလေးချက်၊ ပုရေဘာတနှစ်ချက်။ အာသေဝနနှစ်ချက်။ ကမ္မကိုးချက်၊ ဝိပါ
က၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂကိုးချက်။ သမ္ပယုတ္တလေးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တ၊
အတ္ထိ ကိုးချက်။ နတ္ထိ ဝိဂတလေးချက်၊ အဝိဂတကိုးချက်။ နဟေတုယာဇ
ကံ၊ [၇၇ * ၃] နာရမ္မဇာတိဏိ၊ နာမိပတိယာနဝ၊ နာနန္တရေတိဏိ၊ နသ
မနန္တရေတိဏိ၊ နအညမညေတိဏိ၊ နဥပနိဿယေတိဏိ။ ။ နပုရေဘာ
တေနဝ၊ နပစ္ဆာဘာတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊ နကမ္မေန္တေ၊ နဝိပါကေပဉ္စ၊ န
အာဟာရေဇကံ၊ နဣန္ဒြိယေဇကံ၊ နဈာနေဇကံ၊ နမဂ္ဂေဇကံ၊ နသမ္ပယုတ္တေ
ပဉ္စ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေန္တေ၊ နောနတ္ထိယာတိဏိ။ နောဝိဂတေတိဏိ။ ။ ပဉ္စာဝါ
ရဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ပဌမောပဌမ
ဒုတိယဿ။ ။ သုံးချက်။ ။ အာရမ္မဏ၌ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမောဒုတိ

ယဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ လေးချက်၊ ပဋ္ဌမော
 ပဋ္ဌမဿ၌ ကတ္တားကား။ သဟိတ်ဝိပါကံဇကဝိသ သဟိတ်ကြိယာသတ္တ
 ရသပစ္စည်းဘရားရ၏။ သမ္ပဒါနိကား။ မဟာဝိပါကံရှစ်ခု မဟာကြိယာ
 ရှစ်ခုဝိညာဏန္တာယတနကြိယာ နေဝသညာနာသညာယတန ကြိယာအ
 ဘိညာဉ် ဝိရတိအပ္ပမညာဩဉ်သော စေတသိက် တေတ္ထိသပဗ္ဗယုဉ်တ
 ရားရ၏။ ထို့ကြောင့် အရဟာဖလံ ပစ္စင်္ကေတိသဟေတုကေ အဗျာ
 ကတောဓန္ဓေအနိစ္စတော ဒုက္ခတောအနတ္တတောဝိပဿတိ အစရှိသည်ဖြင့်
 ဟောအပ်၏။ အကြွင်းသိသာပြီ။ အဝိပတိ၌။ ပဋ္ဌမသုံးချက်။ ဒုတိ
 ယောပဋ္ဌမဿ။ ပေါင်းလေးချက်။ အနန္တရ၌။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ။
 ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ ပေါင်း
 လေးချက်။ သမနန္တရလေးချက်။ သဟဇာတချစ်ချက်။ အညမည
 ခြောက်ချက်။ နိဿယချစ်ချက်။ ဥပနိဿယလေးချက်။ ပုရေဇာတနှစ်
 ချက်။ ပစ္ဆိမဇာတနှစ်ချက်။ အာသေဝနနှစ်ချက်။ ကမ္မလေးချက်။ ဝိပါက
 လေးချက်။ အာဟာရလေးချက်။ ဣန္ဒြိယလေးချက်။ ဈာနလေးချက်။ မဂ္ဂသုံး
 ချက်။ သမ္ပယုတ္တနှစ်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တသုံးချက်။ အတ္ထိချစ်ချက်၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ
 လေးချက်။ အဝိဂတချစ်ချက်။ နဟေတုယာသတ္တ၊ နာရမ္မဏေသတ္တ၊
 နာဝိပတိယာသတ္တ၊ နာနန္တရေသတ္တ၊ နသမနန္တရေသတ္တ၊ နသဟဇာတေ
 ပည၊ နအညမညေပည၊ နနိဿယေပည၊ နဥပနိဿယေသတ္တ၊ နပုရေဇာတေ
 သတ္တ၊ နပစ္ဆိမဇာတေသတ္တ၊ နာသေဝနေသတ္တ၊ နကမ္မေသတ္တ၊ နဝိပါကေ
 သတ္တ၊ နအာဟာရေသတ္တ၊ နဣန္ဒြိယေသတ္တ၊ နဈာနေသတ္တ၊ နမဂ္ဂေသတ္တ၊ န
 သမ္ပယုတ္တေပည၊ နဝိပ္ပယုတ္တေစက္ကာရိ၊ နောနတ္ထိယာသတ္တ၊ နော အဝိဂတေ
 စက္ကာရိ။ သဟေတုကကုသလဒုကတိတံနိဋ္ဌိတံ။ ။

ဤနည်းကိုမှီ၍ သဟေတုကဒုက္ခနှင့် တိက္ခမဗ္ဗိယကုန်အောင် ရှက်၍
 ဟောလေ။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက္ခနှင့်ရှက်ရာ၌လည်း သဟေတုကဒုက္ခ
 နှင့်မထူးပြီ။ ဤဟေတုဂေါဏ္ဍက၌ကြွင်းသောဒုက္ခတို့နှင့်ရှက်၍ ဟောရာ
 ၌ရှေးနည်းကိုမှီ၍ဟောလေ။ ဟေတုဂေါဏ္ဍကပြီး၏။ ။

ဗုဒ္ဓန္တရဒုက္ခသပ္ပစ္စယဒုက္ခနှင့်ရှက်ရာ၌၊ သပ္ပစ္စယကုသလ တပုဒ်သာ ရ
 ၍တချက်သာ ထွက်သောကြောင့်။ ကုသလေနကုသလအတိုင်းဆဝါရ အ
 ကုန် အတူတူချည်းဟောလေ။ ပဗ္ဗနိကံ၌။ [၇၅ * ၂၀] နာဝိပတိ

ယာဇကံ၊ နပုရေဇာတေဇကံ၊ နပစ္ဆိမာဇာတေဇကံ၊ နာသေဝနေဇကံ၊ နကမ္မေ
ဇကံ၊ နိဝိပါကေဇကံ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေဇကံ။ ။ အရူပဘုမ္မာကုသိုလ်တည်း။ ။
ပညာဝါရန္တိလည်း သပ္ပတ္တယောကုသလော သပ္ပတ္တယဿ ကုသလဿ ဟူ၍
တချက်သာ။ ကုသလော ကုသလဿ ရသော ပစ္စည်းတို့ကိုဟောလေ။ ။
ဇကံသာ။ နဟောတုယာ ဇကံ။ လ။ နောအဝိဂတေဇကံ၊ သပ္ပတ္တဇကံ။ ။
ကုသလပဒနှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

အကုသလပဒနှင့် ရှက်ရာ၌လည်း။ ။ ဆဝါရပညာဝါရပင် ဇကံသာ
ထွက်သတည်း။ ။ အဗျာကတပဒနှင့် ရှက်ရာ၌လည်း။ ဆဝါရန္တိအဗျာ
ကတေန အဗျာကတံတချက်သာ ထွက်သတည်း။ ။ ပညာဝါရန္တိ။ ဟော
တုပစ္စည်းမှာအဗျာကတော အဗျာကတဿ တချက်သာတည်း။ ။ အာ
ရမ္မဏပစ္စည်းမှာ။ ပဌမောပဌမဿ။ ဒုတိယောပဌမဿ နှစ်ချက်။ ဒုတိ
ယောအရကား နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ အဓိပတိ၌ လည်းနှစ်ချက်။ ဥပနိဿယ
လည်း။ အာရမ္မဏူပနိဿယမှာ နိဗ္ဗာန်ပါ၍နှစ်ချက်။ ဤသုံးပစ္စည်းမှ ကြွင်း
သောနှစ်ဆဲ့တပစ္စည်းတို့မှာ အဗျာကတော အဗျာကတဿ အရတချက်
သာ ထွက်သည်။ ကုသလ တိက်အတိုင်း ကောက်လေ။ ဝိဘင်းဟော
လေ။ ။ သင်္ခတဒုက္ခနှင့် ရှက်ရာ၌လည်း အထူးမရှိပြီ။ ။ သနိဒဿနဒုက္ခ
နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။ ပဌမပုဒ်နှင့်အရှက်မရ။ ။ အနိဒဿနပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ၌
လည်း။ ။ အနိဒဿနကုသလ တပုဒ်သာရ၍ သပ္ပတ္တယပုဒ်နှင့်အတူ ဇကံ
သာ။ ဆဝါရပညာဝါရ ထွက်သည်။ ။ အကုသလ ပုဒ်၌လည်း ဇကံသာ
တည်း။ ။ အနိဒဿန အဗျာကတပုဒ်၌လည်း အဗျာကတေန အဗျာကတံ
တချက်သာ ထွက်သည်။ ။ ပညာဝါရလည်း အဗျာကတော အဗျာက
တဿအတိုင်း။ ရူပါရုံကိုကြည့်သည်သာ ထူးသည်။ ။ ပစ္စည်းအကုန် ဇ
ကံသာတည်း။ ။ သပ္ပုဋိဃဒုက္ခနှင့်ရှက်ရာ၌။ သပ္ပုဋိဃကုသလ အကုသလ
မရှိသောကြောင့်။ သပ္ပုဋိဃပုဒ် အရှက်မရ။ ။ အပ္ပုဋိဃကုသလ အကု
သလရှိသောကြောင့်။ ဒုတိယပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ကုသလေနကုသလံ။ ကုသ
လောကုသလဿ တချက်စီသာ။ ဆဝါရပညာဝါရမှာ ဟောလေ။ ။ အ
ကုသလပဒနှင့်ရှက်ရာ၌လည်းအတူ။ ။ အဗျာကတပဒနှင့်ရှက်ရာ၌။ သပ္ပုဋိ
ဃအဗျာကတပဒ။ အပ္ပုဋိဃအဗျာကတ ပဒ။ သပ္ပုဋိဃ အဗျာကတ အပ္ပုဋိ
ဃ အဗျာကတပဒ။ သုံးပဒတည်း၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုံးပါးစီထွက်သော
ကြောင့် ကိုးချက် ထွက်သတည်း။ ။ ဒုကပဋ္ဌာန်းတွင် ကုသိုလ် အကု

သိုလ်ကိုသာ နှုတ်၍ဟောလေ။ ။ ရူပီဒုက်နှင့်ရှက်၍ဟောရာ၌ ရူပီကုသ
လဟူ၍ မရှိသောကြောင့်။ အရူပီကုသလတပုဒ်သာရ၍ ကုသလေနကုသ
လံအတိုင်း ဆဝါရအကုန်ဟော။ ။ ဗညာဝါရ၌လည်း ကုသလောကုသ
လဿ အတိုင်း ဟောလေ။ ။ အကုသလပဒလည်းနည်းတူ။ ။ အဗျာ
ကတပဒ၌လည်း။ ရူပီအဗျာကတပဒ။ အရူပီအဗျာကတပဒ။ ရူပီအဗျာက
တအရူပီအဗျာကတပဒ။ သုံးပုဒ်တည်၍တပုဒ်တပုဒ်၌သုံးပုဒ်စီဖြစ်၍ရုပ်ပါ
သည်ပစ္စည်းများမှာ ကိုးချက်ထွက်သတည်း။ ။ ရူပီဒုက် အတိုင် တွင်
ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကို နှုတ်၍ဟောလေ။ ။ ရူပီကုသလ ဒုကတိကံ
နိဋ္ဌိတံ။ ။

လောကီယဒုက်နှင့်ရှက်၍။ ။ လောကီယ ကုသလပဒ။ လောကုတ္တ
ရကုသလပဒ။ နှစ်ပဒထွက်၍ တပုဒ်တပုဒ်၌ တပုဒ်စီသာထွက်၍ နှစ်ချက်
ဖြစ်သတည်း။ ။ ဝိပါကပစ္စည်းကို မရ၊ ကြွင်းသော ပစ္စည်းတို့မှာ နှစ်
ချက်စီသာ ရသတည်း။ ။ အကုသလပဒနှင့် ရှက်၍ဟောရာ၌။ လောကီ
ယ အကုသလပဒ တချက်သာရ၍ ဝိပါကပစ္စည်းမှတပါး ပစ္စည်းတို့၌တ
ချက်စီသာ ရသတည်း။ ။ အဗျာကတပဒနှင့်ရှက်၍ဟောရာ၌။ ။ လော
ကီယ အဗျာကတပဒ။ လောကုတ္တရ အဗျာကတပဒ။ လောကီယ အဗျာ
ကတ လောကုတ္တရ အဗျာကတပဒ သုံးချက်ထွက်၍။ ပဌမေန ပဌမံ။ ဒု
တိယေန ဒုတိယံ။ ဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ။ ပဌမဒုတိယေ
နပဌမံဟု ရုပ်ပါသည် ပစ္စည်းများမှာ ငါးချက် ထွက်သတည်း။ ။
အာရမ္မဏ၊ အညမည၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ အာသေဝန၊ သမ္ပ
ယုတ္တ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတပစ္စည်းများမှာ နှစ်ချက်သာ ထွက်သည်။ ။ လောကီ
ယဒုက်အတိုင်းတွင် ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကို နှုတ်၍ဟောလေ။ ။ လော
ကီယကုသလဒုကတိကံနိဋ္ဌိတံ။ ။

ကေနစိ ဝိညေယျဒုက်နှင့် ရှက်ရာ၌။ ။ ကေနစိဝိညေယျ ကုသလပဒ။
ကေနစိ နဝိညေယျကုသလပဒ။ ကေနစိဝိညေယျကုသလ ကေနစိ နဝိညေ
ယျကုသလပဒဟူ၍ သုံးပဒတည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုံးချက်စီ ထွက်
သောကြောင့် ကိုးချက် ထွက်သတည်း။ ။ ကုသလေနကုသလံအတိုင်း
ကိုးချက်ဟောလေ။ ။ ပစ္စည်းအားလုံး ကိုးချက်စီချည်း။ ဆဝါရ ဗညာဝါ
ရထွက်သတည်း။ ။ ပညာဝါရ၌လည်း ကုသလော ကုသလဿ အတိုင်း

ကိုးချက်ထွက်သတည်း။ ။ပဋ္ဌနိက္ခိလည်း။ [၉၁ # ၂] နဟေတုယာနဝ။
သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ကေသလပဒ္ဓိလည်းနည်းတူ။ ။အဗျာကတ ပဒ္ဓိလည်းကိုး
ချက်စီချည်း။ ဆဝါရပဉ္စာဝါရထွက်သတည်း။ ။ကေနမိဝိညေယျ ကုသ
လဒုကတိကံနိဋ္ဌိတံ။ ။ကြွင်းသော တိကံတို့နှင့် အသီးအသီး ဟောရာ၌
လည်းဤနည်းကိုမှီ၍ဟောကြလေ။ ။

ဓူဇ္ဇန္တရဒုကတိကံနိဋ္ဌိတံ။

၃-ဒုကတိကပဋ္ဌာန်းအာသဝဂေါစ္ဆကကုသလ။

အာသဝဒုက္ခနှင့် ရှက်စရာ၌ အာသဝ ကုသလဟုမရှိသောကြောင့် ပဌမ
ပဒ္ဓိမရသတည်း။ ။နောအာသဝကုသလပဒ္ဓိဧကံသာ ရသတည်း။ ။
အာသဝအကုသလပဒ။ နောအာသဝ အကုသလပဒ။ အာသဝ အကုသလ
နောအာသဝ အကုသလပဒဟု သုံးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်၌ သုံးချက်စီ
ထွက်သော် ကိုးချက်စီ ထွက်သတည်း။ ။အာသဝဒုက္ခ အတိုင်း ဟော
လေ။ ။နောအာသဝ အဗျာကတပဒ္ဓိ တချက်သာ ထွက်သောကြောင့်
ဆဝါရ ပဉ္စာဝါရတို့၌ ဧကံသာ။ အဗျာကတော အဗျာကတဿ အတိုင်း
ဟောလေ။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍အာသဝဂေါစ္ဆကတို့၌ဟောလေ။ ။

အာသဝဂေါစ္ဆကကုသလဒုကတိကံနိဋ္ဌိတံ။

၃-ဒုကတိကပဋ္ဌာန်းသညောဇနဂေါစ္ဆကကုသလ။

သညောဇန ဂေါစ္ဆက၌။ သညောဇန ကုသလဟု မရှိသောကြောင့်
မရ။ ။နောသညောဇန ကုသလပဒတချက်သာရ၍။ ဆဝါရပဉ္စာဝါရ ဧကံ
သာထွက်သတည်း။ ။သညောဇနအကုသလပဒ၊ နောသညောဇနအကုသ
လပဒ၊ သညောဇန အကုသလနောသညောဇန အကုသလပဒသုံးပုဒ်တည်
၍တပုဒ်တပုဒ်၌ သုံးချက်စီရသောကြောင့် ကိုးချက်စီထွက်သတည်း။ ။
နောသညောဇန အဗျာကတပဒ္ဓိ တချက်သာရသတည်း။ ။အဗျာက
တောနအဗျာကတံ။ အဗျာကတော အဗျာကတဿ ဆဝါရပဉ္စာဝါရဟော
လေ။ ။နောက်ဒုက္ခတို့၌လည်း နည်းတူကြံ၍ဟောလေ။ ။သညောဇန
ဂေါစ္ဆကကုသလဒုကတိကံနိဋ္ဌိတံ။ ။

ဂန္ထဂေါစ္ဆကန္တိ ဂန္ထကုသလမရှိသောကြောင့်မရ။ နောဂန္ထကုသလ
 ပဒတပုဒ်သာရ၍ တချက်စီသာရသတည်း။ ။ဂန္ထအကုသလပဒ၊ နော
 ဂန္ထအကုသလပဒ၊ ဂန္ထအကုသလ နောဂန္ထအကုသလပဒသုံးပုဒ်တည်
 ၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုံးချက်စီ ထွက်သောကြောင့် ကိုးချက်ထွက် သ
 တည်း။ ။ဂန္ထဒုက်အတိုင်းဟောလေ။ ။နောဂန္ထအဗျာကတပဒ၌လည်း
 တပုဒ်သာရ၍ အဗျာကတအတိုင်း ဟောလေ။ ။ကြွင်းသော ဒုက်တို့၌
 လည်း ဤနည်းကိုမှီ၍ ဟောလေ။ ။ဂန္ထဂေါစ္ဆကပြီး၏။ ။ကြွင်းသော
 ဂေါစ္ဆကတို့၌လည်း ဤနည်းကိုမှီ၍ ရသင့်မရသင့်ကို ဆင်ခြင်၍ဟော
 လေ။ ။လွယ်ပြီ။ ။မဟန္တရဒုက်၌။ သာရမ္ပဏကုသလပဒ တချက်သာ
 ရသောကြောင့် ကုသလေန ကုသလံအတိုင်းဆဝါရ။ ။ကုသလောကုသ
 လဿအတိုင်း ပဉ္စာဝါရတချက်သာ ရသတည်း။ ။သာရမ္ပဏ အကုသ
 လပဒနည်းတူ တချက်သာရသတည်း။ ။သာရမ္ပဏ အဗျာကတပဒ၊ အ
 နာရမ္ပဏ အဗျာကတပဒ၊ သာရမ္ပဏအဗျာကတ အနာရမ္ပဏ အဗျာကတ
 ပဒသုံးပုဒ်ရ၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင်သုံးချက်စီ ထွက်၍ကိုးချက်။ ။ကုသိုလ်
 အကုသိုလ်ကိုပယ်၍ သာရမ္ပဏဒုက်အတိုင်းဟောလေ။ ။သာရမ္ပဏ ကု
 သလဒုကတိကံနိဋ္ဌိတံ။ ။

စိတ္တဒုက်နှင့်ရှက်ရာ၌။ စိတ္တကုသလပဒ၊ နောစိတ္တကုသလပဒ၊ စိတ္တကု
 သလနောစိတ္တကုသလပဒသုံးပုဒ်တည်၍။ ပဌမေနဒုတိယံ ဒုတိယေန ဒုတိ
 ယံ။ ဒုတိယေနပဌမံ။ ဒုတိယေနပဌမဒုတိယံ။ ပဌမဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ငါး
 ချက် ထွက်သတည်း။ ပဉ္စမ ချည်းထွက်သတည်း။ ။[၁၁၁#ဂ] နာမိ
 ပတိယာပဉ္စ၊ နပုရေဇာတေပဉ္စ၊ နပစ္ဆိမာတေပဉ္စ၊ နကမ္မေတိကံ၊ နဝိပါ
 ကေပဉ္စ၊ နဝိပ္ပယုတ္တပဉ္စ။ ။ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ဒုတိယသုံးချက်။
 အာရမ္ပဏာ ဝိပတိ၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရကိုးချက်စီ။ ။သဟဇာတငါး
 ချက်။ အညမည၊ နိဿယငါးချက်၊ ဥပနိဿယကိုးချက်။ ပုရေဇာတ၊ ပစ္ဆိမ
 ဇာတသုံးချက်စီ။ ။အာသေဝနကိုးချက်၊ ကမ္မသုံးချက်။ ဝိပါကငါးချက်။
 အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယငါးချက်စီ။ ။ဈာန၊ မဂ္ဂသုံးချက်စီ။ သမ္ပယုတ္တလေးချက်။
 ဝိပ္ပယုတ္တလေးချက်။ အတ္ထိငါးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတကိုးချက်။ အဝိဂတငါးချက်။
 နဟေတုယာနဝ၊ လ။ နောအဝိဂတေနဝ၊ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။အကုသလပဒနှင့်
 ရှက်ရာ၌လည်းဤနည်းတူ။ ။အဗျာကတပဒနှင့် ရှက်ရာ၌လည်း အထွက်

အတူတူ အရသာကွဲတော့သည်။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍မဟန္တရ ဒုက်ကုန်
အောင်ဟောလေ။ ။

၃-ဒုကတိကပဋ္ဌာန၊ ပိဋကုသလ။

ပိဋဒုက်နှင့်ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗ ကုသလမရှိသောကြောင့် ပဋ္ဌမပုဒ်မရ။
နဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗကုသလ တပုဒ်သာရသတည်း။ ။ဒဿနေနပဟာ
တဗ္ဗအကုသလပဒ၊ နဒဿနေနပဟာတဗ္ဗ အကုသလပဒနှစ်ပုဒ်သာရ၍နှစ်
ချက်စီထွက်သတည်း။ (၁၃၁*၁၇) နဟေတုယာဇ္ဇေ။ ပဋ္ဌမပုဒ်ပိစိကိ ဣ
သဟဂုတ်၌ဝေဟဒုတိယပုဒ်မှာ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ မောဟတည်း။ နာဓိပ
တိယာဇ္ဇေ၊ ပုရေဇာတေဇ္ဇေနကမ္မေဇ္ဇေ၊ နဝိပါကေဇ္ဇေနဝိပ္ပယုတ္တေဇ္ဇေ။ ။
ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ဇ္ဇေ။ အာရမ္မဏေအဓိပတိယာတိဏိ၊ အနန္တရေ
ဇ္ဇေ၊ သမနန္တရေဇ္ဇေ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယတို့၌ နှစ်ချက်စီ။ ။
ဥပနိဿယ၌သုံးချက်။ အာသေဝနနှစ်ချက်။ ကမ္မနှစ်ချက် အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိ
ယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့မှာလည်း နှစ်ချက်
စီ။ ။ နဟေတုယာတိဏိ၊ သဗ္ဗတ္ထတိဏိ။ ။ နဒဿနေနပဟာတဗ္ဗအ
ဗျာကတပဒ၌တချက်သာထွက်သတည်း။ ။ အဗျာကတေန အဗျာကတံ
အတိုင်း ဆဝါရကံဟောလေ။ ။ ပဉ္စာဝါရ၌အဗျာကတော အဗျာကတ
ဿအတိုင်းဟောလေ။ ။ ဘာဝနာယပဟာတဗ္ဗ အစရှိသော သုံးဒုက်နှင့်
ရှက်ရာ၌လည်း နည်းတူကြံ၍ဟောလေ။ ။ သဝိတက္ကဒုက်နှင့် ရှက်ရာ၌။
သဝိတက္ကကုသလပဒ၊ အဝိတက္ကကုသလပဒ၊ သဝိတက္ကကုသလအဝိတက္က
ကုသလပဒဟု သုံးပဒတင်၍။ ။ ပဋ္ဌမသုံးချက်။ ဒုတိယေနဒုတိယံ။ ဒုတိ
ယေနပဋ္ဌမံ။ ပဋ္ဌမဒုတိယေနပဋ္ဌမံ။ ခြောက်ချက်ထွက်သည်။ ။ ဟေတု
ယာဆ။ လ။ အဝိဂတေဆ။ နာဓိပတိယာဆ။ နပုရေဇာတေဆ။ လ။ နကမ္မေ
စတ္တာရိ။ ပ။ နဝိပ္ပယုတ္တေဆ။ ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဋ္ဌမသုံးချက် ဒုတိ
ယတချက်။ ပေါင်းလေးချက်။ ။ အာရမ္မဏကိရိချက်။ အဓိပတိကိရိချက်။
အနန္တရ၊ သမနန္တရကိရိချက်။ သဟဇာတ၊ ခြောက်ချက်။ အညမည၊ နိဿယ
ခြောက်ချက်။ ဥပနိဿယ ကိရိချက်။ ပုရေပစ္ဆာမရ။ ။ အာသေဝန ကိရိ
ချက်။ ကမ္မလေးချက်။ ဝိပါကမရ။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယလေးချက်။ ဈာန၊ မဂ္ဂ
ခြောက်ချက်။ သမ္ပယုတ္တ၊ ခြောက်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တမရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ခြောက်

ချက်။နတ္ထိဝိဂတကိုးချက်။ [၁၃၄*၁၉]နဟေတုယာနဝ။ နအာရမ္မဏော
နဝ။ ။အကုသလပဒနှင့် ရှက်ရာ၌လည်း နည်းတူ။ ။အဗျာကတပဒနှင့်
ရှက်ရာ၌ဒုက်ခတိုင်းတွင် ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကို နှုတ်၍ဟောလေ။ ။
ဤနည်းကိုမှီ၍ ဒုက်တိက်တို့ကို ရှက်ရာ၌ဟောပါလေ။ ။သေသံသဗ္ဗတ္ထ
ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ ။

ဒုကတိကပဋ္ဌာနံနိဋ္ဌိတံ။

၄-တိကဒုကပဋ္ဌာန၊ ကုသလဟေတု။

တိကဒုကပဋ္ဌာနံနိဋ္ဌိတံ။ ကုသလဟေတုပဒ။ အကုသလဟေတုပဒ။ အဗျာ
ကတဟေတုပဒ။ သုံးပဒသာထွက်သည်။ ။တပုဒ်ကပုဒ်၌လည်း။ အဝုဿာ
နမိမိဘိပုဒ်သာထွက်သောကြောင့် သုံးချက်သာထွက်သတည်း။ ။ပဌမ
ပဒ၌ကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါး ဒုတိယပဒ၌အကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါး။ တတိယ
ပဒ၌အဗျာကတဟိတ်သုံးပါးရသတည်း။ ။သဗ္ဗတ္ထတိဏိ။ [၁၅၀*၁၁]
ဝိပါကေကေ။ ။ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌ သုံးချက်။ အာရမ္မဏကိုးချက်။
အဝိပတိခုနစ်ချက်။ အနန္တရငါးချက်။ သမနန္တရငါးချက်။ သဟဇာတသုံး
ချက်။ အညမညသုံးချက်။ နိဿယသုံးချက်။ ဥပနိဿယသုံးချက်။ ။ပုရေ
ပစ္ဆိမမရ။ အာသေသနသုံးချက်။ ကမ္မမရ။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရမရ။ ဣန္ဒြိ
ယနှစ်ချက်။ ဈာနမရ။ မဂ္ဂနှစ်ချက်။ သမ္ပယုတ္တသုံးချက်။ ဝိဗ္ဗယုတ္တမရ။ အတ္ထိသုံး
ချက်။ နတ္ထိဝိဂတငါးချက်။ အဝိဂတသုံးချက်။ ။ [၁၅၂*၂၄] နဟေတု
ယာနဝ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ဟေတုနှင့်ရှက်ရာ၌ပြီး၏။ ။

နဟေတုပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ၌။ ။ကုသလနဟေတုပဒ။ အကုသလနဟေ
တုပဒ။ အဗျာကတ နဟေတုပဒ။ ကုသလနဟေတု အဗျာကတ နဟေတု
ပဒ။ အကုသလနဟေတု အဗျာကတနဟေတုပဒ ဟူ၍ငါးပုဒ်တည်း။ ။
ကုသလနဟေတုပဒ၌။ ကုသလနဟေတု ပဒါဝသာန။ အဗျာကတ နဟေ
တုပဒါဝသာန။ ကုသလနဟေတု အဗျာကတ နဟေတု ပဒါဝသာန ဟု
သုံးချက်ထွက်သတည်း။ ။အကုသလနဟေတုပဒ၌လည်းသုံးချက်။ ။
အဗျာကတ နဟေတုပဒ၌ကား။ အဗျာကတ နဟေတုပဒါဝသာန အား
ဖြင့် တပါးသာတည်း။ ။ကုသလနဟေတု အဗျာကတနဟေတု ပဒ ၌
ထည့်။ အဗျာကတနဟေတု ပဒါဝသာနအားဖြင့် တပါးသာတည်း။ ။

အကုသလ နဟေတုအဗျာကတ နဟေတုပဒန္တိလည်း။ အဗျာကတနဟေ
တု မဒါဝဿာနအားဖြင့် တပါးသာ။ ။ပေါင်း ကိုးချက်။ ။ကုသလ
တိက်အတိုင်းတွင် ဟိတ်ကိုသာကြည့်၍ ကောက်ပါလေ။ ။ဝိဘင်းသင်္ချာ
အတူတူပင် အထူးမရှိ။ ။ပဉ္စာဝါရန္တိလည်း နဟေတု ဆိုသောကြောင့်
ဟေတုပစ္စည်းကိုမရ။ ။ကြွင်းသောပစ္စည်းတို့ကိုသာ ရအပ်၏။ ။ဟိတ်
ကိုသာကြည့်၍ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်ကို ကောက်ပါလေ။ ။ကုသလတိက်နှင့်
သင်္ချာဝိဘင်း တူပြီ။ ။ကုသလတိက်နှင့် ဟေတုဒုက္ခနှင့် အရှက်တိက
ဒုကပဋ္ဌာန်းပြီး၏။ ။

၄-တိကဒုကပဋ္ဌာန၊ ဝေဒနာဟေတု။

ဝေဒနာတိက်နှင့် ရှက်ရာ၌။ ။သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဟေတု
ပဒ။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဟေတုပဒ။ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ
သမ္ပယုတ္တ ဟေတုပဒဟု သုံးပုဒ်သာ။ ။တပုဒ် တပုဒ်၌ တချက်သာ
ထွက်သောကြောင့် ဆဝါရန္တ သုံးချက်သာ ထွက်သည်။ သမ္ပတ္တ တိဏိ၊
(၁၅၂*၂၆)ဝိပါကေဇ္ဇေ။ နာမိပတိယာတိဏိ၊ နပုရေဇာတေဇ္ဇေ၊ နပစ္ဆိမာ
ဇာတေတိဏိ၊ နာသေဝနေတိဏိ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေဇ္ဇေ။ ။ပဉ္စာဝါရန္တ သဟဇာ
တမျိုးမှတစ်ပါး ဝိပါကေဇ္ဇေ၊ အာရမ္မဏ၌ကိုးချက်။ အမိပတိဌာလေးချက်။
အနန္တရမျိုးမှာခြောက်ချက်။ ပကတူပမှာကိုးချက်။ ဣန္ဒြိယ၊ မဂ္ဂတို့မှာဇ္ဇေ။ ။
နဟေတုယာနဝ။ နအာရမ္မဏေနဝ။ ။နဟေတုပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ၌။ သုခါယ
ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တနဟေတုပဒ။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ နဟေတုပဒ။ အဒုက္ခမ
သုခါယ ဝေဒနာယ နဟေတုပဒတည်၍။ ။ဝေဒနာတိက်အတိုင်း ဆဝါရ
မှာတိဏိချည်းပင်။ ။ပဉ္စာဝါရန္တလည်း ဝေဒနာတိက် အတိုင်းတွင် ပစ္စည်း
ပစ္စယုပ္ပန်ကိုကြည့်၍ ကောက်ဝိဘင်းအတူတူပင်။ ။ဟေတုပစ္စည်းကို မရ
အပ်။ ။ဤသာထူးသည်။ ။ဝိပါကတိက်အစရှိသော တိက်တို့၌လည်း။
ပဌမပုဒ်ဟေတုနှင့် ယှဉ်ရာ၌ ဟိတ်ကိုသာ ဟော၍ သုံးချက်သာ။ ။ဒုတိယ
ပုဒ်နဟေတုနှင့် ရှက်ရာ၌ ဟိတ်ကိုကြည့်၍ တိက်အတိုင်း ကောက်လေ။ ။
သိသာပြီလွယ်ပြီ။ ။တိကဒုကပဋ္ဌာန်းပြီး၏။ ။

တိကတိကပဋ္ဌာနံ ကုသလတိက်နှင့် ဝေဒနာတိက်အရှက်၌။ ကုသလသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ။ အကုသလသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ။ အဗျာကတ သုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ။ ဤသုံးပုဒ်ကိုတည်၍ ဆဝါရပဉ္စာဝါရ တတိက် ဟောတော်မူသတည်း။ ။ ပဋ္ဌမပဒ၌ ကုသိုလ်သုခသဟဂုတ်၊ ဒုတိယပဒ၌ အကုသိုလ်သုခသဟဂုတ်၊ တတိယပဒ၌ အဗျာကတ သုခသဟဂုတ်ကိုကောက်၍။ ။ ဆဝါရ၌တိဏိ၊ သုံးချက်သာ ထွက်သတည်း။ ။ ဝိပါကေဇကံ၊ နဟေတုယာဇကံ၊ တတိယပဒ၌ အဟိတ်သုခသဟဂုတ်သုံးချက်။ နာမိပတိယာတိဏိ၊ နပုရေဇာတေတိဏိ၊ နပစ္ဆာဇာတေတိဏိ၊ နာသေဝနေတိဏိ၊ နကမ္မေတိဏိ၊ နဝိပါကေတိဏိ၊ နဈာနေဇကံ၊ နမဂ္ဂေဇကံ၊ နဝိဗ္ဗယုတ္တေတိဏိ။ ။ ဆဝါရပြီး၏။ ။ ပဉ္စာဝါရ၌ ဟေတုပစ္စည်း၌သုံးချက်။ အာရမ္မဏ၌ပဋ္ဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ။ အမိပတိ၌ပဋ္ဌမသုံးချက်။ ဒုတိယ တချက်။ တတိယသုံးချက်။ ။ ပေါင်းချနစ်ချက်။ ။ အနန္တရ၌ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ။ ပဋ္ဌမော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယောတတိယဿ။ တတိယော တတိယဿ။ တတိယောပဋ္ဌမဿ ခြောက်ချက်။ သမနန္တရေငါးချက်။ ။ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယသုံးချက်။ ဥပနိဿယကိုးချက်။ ။ ပုရေပစ္ဆာမရ၊ အာသေဝနသုံးချက်။ ကမ္မငါးချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တတို့မှာသုံးချက်စီ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတငါးချက်စီ။ ။ နဟေတုယာနဝ။ လ။ သမ္ပတ္တနဝ။ ။ ကုသလတိက်နှင့် ဝေဒနာတိက်ပဋ္ဌမပုဒ်နှင့် အရှက်ပြီး၏။ ။ ဝေဒနာတိက် ဒုတိယပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ၌။ ကုသလဒုက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ မရှိသောကြောင့်။ ကုသလပုဒ်မရ။ ။ အကုသလဒုက္ခာယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ။ အဗျာကတဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ။ ဤနှစ်ပုဒ်သာရသတည်း။ ။ ဟေတုပစ္စည်းမှာ မဋ္ဌမပုဒ်သာ ရသောကြောင့်တချက်သာ အာရမ္မဏ၌ကိုးချက်သာ။ အမိပတိတချက်သာ။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ တို့မှာနှစ်ချက်စီ။ အာသေဝနတချက်။ ကမ္မနှစ်ချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယနှစ်ချက်။ ဈာနတချက်။ မဂ္ဂတချက်။ သမ္ပယုတ္တနှစ်ချက်။ ဝိဗ္ဗယုတ္တနှစ်ချက်။ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့မှာနှစ်ချက်စီ။ ။ နဟေတုယာဇကံ၊ နာမိပတိယာဇေ၊ နပစ္ဆာဇာတေဇေ၊ နာသေဝနေဇေ၊ နကမ္မေဇကံ၊ နဈာနေဇကံ၊ နမဂ္ဂေဇကံ၊ ပဉ္စာဝါရ၌လည်း ဟေတုယာဇ

ကံ၊ နာရံ၊ မ္မဏေ၊ နာမိပတိယာဇကံ၊ အနန္တရေဇကံ၊ သဓနန္တရေဇကံ၊ သဟ
 ဇာတောဇ္ဇေ၊ အညဓညောနိဿယောဇ္ဇေ၊ ဥပနိဿယောစက္ကာရိ၊ ပုရေပစ္ဆာ
 မရ၊ အာသေဝနေဇကံ၊ ကမ္မေတိဏိ၊ ဝိပါကေဇကံ၊ အာဟာရေ ဣန္ဒြိယောဇ္ဇေ၊
 ဈာနေဇကံ၊ မဂ္ဂေဇကံ၊ သမ္ပယုတ္တောဇ္ဇေ၊ ဝိပ္ပယုတ္တမရ၊ အတ္ထိယာဇ္ဇေ၊ နတ္ထိယာ
 ဇကံ၊ ဝိဂတေဇကံ၊ အဝိဂတောဇ္ဇေ။ ။ နဟေတုယာစက္ကာရိ။ လ။ နနိဿ
 ယောစက္ကာရိ၊ နဥပနိဿယောဇ္ဇေ။ နပုရေဇာတောစက္ကာရိ။ လ။ နောအဝိဂတေ
 စက္ကာရိ။ ။ ကုသလတိက်နှင့်ဝေဒနာတိက် ဒုတိယပုဒ်အရှက်ပြီး၏။ ။ ဝေ
 ဒနတိက် တတိယပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ကုသလအဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ
 သမ္ပယုတ္တပဒ၊ အကုသလ အဒုက္ခ မသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ၊ အ
 ဗျာကတ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒဟုသုံးပုဒ်တည်၍ တ
 ပုဒ် တပုဒ်တွင် မိမိတို့ပုဒ် အဝသာန တချက်စီသာ ထွက်သောကြောင့်
 သဗ္ဗတ္ထတိဏိ၊ ဝိပါကေဇကံသာ။ ။ နဟေတုယာဇ္ဇေ၊ နာမိပတိယာတိ
 ဏိ၊ နပုရေဇာတေတိဏိ၊ နပစ္ဆာဇာတေတိဏိ၊ နာသေဝနေ တိဏိ၊ န
 ကမ္မေတိဏိ၊ နဝိပါကေတိဏိ၊ နဈာနေဇကံ၊ နမဂ္ဂေဇကံ၊ နဝိပ္ပယုတ္တတိ
 ဏိ၊ အရူပဘုမ္မာ ဥပေက္ခာ သမ္ပယုတ္တတိကောဏ်။ ။ ပဉ္စာဝါရ၌။ ဟေတု
 ပစ္စည်းသုံးချက်။ အာမေဏ ကိုးချက်။ အဝိပတိ၌ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယတ
 ချက်။ တတိယ သုံးချက်။ ပေါင်း ခုနစ်ချက်။ ။ အနန္တရ၌။ ပဌမော
 ပဌမဿ။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမဿ။
 တတိယော တတိယဿ။ ပဌမဿ။ ဒုတိယဿ။ ပေါင်းခုနစ်ချက်။ ။
 သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယသုံးချက်စီ။ ဥပနိဿယကိုးချက်။ ပုရေ
 ပစ္ဆာမရ။ အာသေဝနသုံးချက်။ ကမ္မငါးချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရ၊
 ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တတို့မှာသုံးချက်စီ။ ဝိပ္ပယုတ္တမရ။ အတ္ထိသုံးချက်။
 နတ္ထိ၊ ဝိဂတခုနစ်ချက်။ အဝိဂတသုံးချက်။ နဟေတုယာနဝ။ လ။ နောအဝိ
 ဂတေနဝ။ ။

ကုသလတိက်နှင့်ဝေဒနာတိက်အရှက်ပြီး၏။ ။

၅-တိကတိကံပဋ္ဌာန၊ ကုသလဝိပါက။

ဝိပါကတိက်နှင့် ရှက်ရာ၌။ ကုသလဝိပါကံ၊ အကုသလဝိပါကံ မရှိ

၅-တိကတိကပဋ္ဌာန၊ ကုသလဝိပါက။ (၁၅၅-၁၅၉) ၁၀၉

သောကြောင့် ကုသလပဒ၊ အကုသလပဒ တို့ကိုမရသတည်း။ အဗျာကတ
မှာမူကား။ အဗျာကတဝိပါကရှိသောကြောင့် တပဒသာရ၍ ဇေတံတချက်
စိသာထွက်သတည်း။ အာသေဝနပစ္စည်းကိုမရ။ နဟေတုယာဇေကံ၊ နာမိ
ပတိယာဇေကံ၊ နပုရေဇာတေဇေကံ၊ နပစ္ဆိမဇာတေဇေကံ၊ နာသေဝနေဇေကံ၊
နဗျာနေဇေကံ၊ နမဂ္ဂေဇေကံ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေဇေကံ။ ။ဝိပါကတိကံ၌ ပဌမပုဒ်
ချင်းချင်း ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် ဟောတော်မူသည့်အရာပင်။ ။ဝိပါကပုဒ်နှင့်
အရှက်ပြီး၏။ ။

ဝိပါကဓမ္မဓမ္မပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ကုသလဝိပါကဓမ္မဓမ္မပဒ၊ အကုသလ
ဝိပါကဓမ္မဓမ္မပဒ ဤနှစ်ပဒသာရသတည်း။ အဝသာနလည်း တချက်စိသာ
ရသောကြောင့် နှစ်ချက်စိဖြစ်သတည်း။ ။ ၂၅၃ * ၂ ၊ ဟေတုယာဇေ၊
သဗ္ဗတ္ထဇေ။ ။ဝိပါကပစ္စည်းမရ။ နဟေတုယာဇေကံ၊ နာမိပတိယာဇေ၊
နပုရေဇာတေဇေ၊ နပစ္ဆိမဇာတေဇေ၊ နာသေဝနေဇေ၊ နကမ္မဇေ၊ နဝိပါ
ကဇေ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေဇေ။ ။အရူပ ဘုံမှာ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကို
ကောက်။ ။ပဉ္စာဝါရ၌ ဟေတုယာဇေ၊ အာရမ္မဏာစက္ကာရိ၊ အမိပတိ
၌။ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿသုးချက်။ ။
အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယတို့မှာ နှစ်ချက်စိ
သာ။ ဥပနိဿယလေးချက်၊ ပုရေပစ္ဆိမမရ။ အာသေဝနနှစ်ချက်၊ ကမ္မ
နှစ်ချက်၊ ဝိပါကမရ။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ချာန၊ ဂ္ဂေ၊ သမ္ပယုတ္တတို့မှာ နှစ်
ချက်စိ။ ဝိပ္ပယုတ္တမရ။ အတ္ထိနတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့မှာ နှစ်ချက်စိ။ ။
နဟေတုယာစက္ကာရိ။ လ။ နော အဝိဂတေစက္ကာရိ။ ။ဝိပါကဓမ္မဓမ္မပုဒ်နှင့်
အရှက်ပြီး၏။ ။

နေဝဝိပါက နဝိပါကအရ၌။ ကုသိုလ်အကုသိုလ် မရှိသောကြောင့်
ကုသလပဒ၊ အကုသလပဒနှင့် ရှက်၍ဟောတော်မူ။ ။အဗျာကတ နေ
ဝဝိပါက တပုဒ်ကိုသာ ရသတည်း။ ။ဝိပါကတိကံ တတိယပုဒ်ချင်း
ချင်းပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ကို ဟောတော်မူသည့်အရာပင် ဖြစ်သတည်း။ ။
ဆဝါရပဉ္စာဝါရ ဇေတံချည်းသာ ထွက်သတည်း။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ ဥပါ
ဒိဏ္ဏတိကံမှစ၍ ကိတ်ကုန်အောင် ရှက်လေ။ ။ဝေဒနာတိကံကို တည်
ပြန်၍ ကုသလတိကံ၊ ဝိပါကတိကံမှစ၍ တိက်ကုန်အောင် ရှက်၍ဟော။
ဝိပါကတိကံတိကံကိုတည်ပြန်၍ ကုသလတိကံဝေဒနာတိကံဝိပါကတိကံ

မှစ၍ တိက်ကုန်အောင်ရှက်ရမည်။လ။သနိဒဿနသ္မုဒ္ဓိဃာတိက်ကိုတည်
ပြန်၍ကုသလတိက်မှစ၍တိက်ကုန်အောင်ရှက်၍ဟောရမည်။ ။

ကိကတိကပဋ္ဌာနံနိဋ္ဌိတံ။

၆-ဒုကဒုကပဋ္ဌာန၊ဟေတုဂေါစ္ဆက။

ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်း၌ ဟေတုဓမ္မာ နဟေတုဓမ္မာနှင့် ဒုတိယဒုက်သဟေတု
ကနှင့်ရှက်၍ တဒုက်ဟောတော်မူသည်။ ။ဟေတု သဟေတုက ပဒ။

နဟေတု သဟေတုကပဒ၊ ဟေတုသဟေတုက နဟေတုသဟေတုကပဒ
ဟုသုံးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင်သုံးချက်စီ ထွက်သောကြောင့်ကိုးချက်
ထွက်သတည်း။ ။ဟေတု သဟေတုက အရ မောဟမူဒ္ဒေး၌ မောဟ

ကြဉ်သော ဟိတ်ခြောက်ခုတည်း။ နဟေတုသဟေတုက အရ သဟိတ်
စိတ် ဧကသတ္တတိ ဟိတ်ခြောက်ခုကြဉ်သော စေတသိက် ဆစက္ကာလီသ
တည်း။ ။ဤအရကိုကြည့်၍ဟေတုဒုက်ကိုနှလုံးသွင်း၍ ရုပ်ကိုချ၍ဟော

လေ။ ။[၂၇၁*၁၄] ဟေတုယာနဝ။အာရမ္မဏေနဝ။အဝိဂတေနဝ။ ။

နဟေတုမရ။ နာမိပတိယာနဝ၊ နပုရေဇာတေနဝ၊ န ပစ္ဆိမာဇာတေနဝ၊ နာ
သေဝနေနဝ၊ နကမ္မေတိဏိ၊နဝိပါကေနဝ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေနဝ။ ။အရူပတု
၌သဟိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုဟော။ ။ပဋ္ဌာဝါရ၌။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ။ ပဋ္ဌမော

ဒုတိယဿ။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဒုတိယဿ ဤသုံးချက်သာ ဟေတုပစ္စည်း၌ ရ
အပ်၏။ ။အာရမ္မဏကိုချက်။ အမိပတိ၊အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ သဟဇာ
တ၊အညမည၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယတို့မှာလည်း ကိုးချက်စီ။ ပုရေပစ္ဆိမာ

မရ။ ။အာသေဝနကိုးချက်။ကမ္မသုံးချက်။ဝိပါကကိုးချက်။အာဟာရသုံး
ချက်။ဣန္ဒြိယကိုးချက်။ ဈာနသုံးချက်။မဂ္ဂကိုးချက်။သဗ္ဗယုတ္တကိုးချက်။ ဝိပ္ပ
ယုတ္တမရ။ ။အတ္ထိ၊နတ္ထိ၊ ဝိဂတတို့မှာကိုးချက်စီ။ ။နဟေတုယာနဝ။လ။

နောအဝိဂတေနဝ။သဗ္ဗတ္ထေနဝ။ ။သဟေတုကဒုက်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

အဟေတုက ဒုက်နှင့် ရှက်ရာ၌။ ။ဟေတု အဟေတုကပဒ။ နဟေ
တုအဟေတုက ပဒ။ ဟေတု အဟေတုက နဟေတု အဟေတုက ပဒဟု
သုံးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် ယထာရဟထွက်သည်။ ။ဟေတုအ

ဟေတုကအရကား။ မောဟမူဒ္ဒေး၌ မောဟတည်း။ ။နဟေတု အဟေ
တုကအရကား။ အဟိတ်စိတ် အဋ္ဌာရသဆန္ဒကြဉ်သော အညသမာန်းဒွါဒ
သရုပ် အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ဤအရကိုနှလုံးသွင်း၍ ဟောလေ။ ။

ဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌမေနဒုတိယံ။ ဒုတိယေနဒုတိယံ။ ပဋ္ဌမဒုတိယေန
ဒုတိယံ။ သုးချက်ထွက်သည်။ ။ပဋ္ဌမေနဒုတိယံ၌။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတံ။
ဥဒ္ဓစ္စ သဟဂတံ မောဟံပဋိစ္စ စိတ္တသရဋ္ဌာနံရူပံဟုထုတ်။ ။ဒုတိယေန ဒု
တိယံ၌ ရုပ်သင်္ကသင်္က သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်သဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကို
ထုတ်၍ဟောလေ။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယေနဒုတိယံ၌။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတံ ဥဒ္ဓစ္စ
သဟဂတံ ဓောဟဉ္စမဟာဘူတေစ စိတ္တသရဋ္ဌာနံရူပံဟုဟော။ ။အာ
ရမ္မဏေကေ။ ဒုတိယေန ဒုတိယံတချက်။ သာမိပတိ တချက်။ အနန္တရသ
မနန္တရတချက်။ သဟဇာတသုးချက်။ အညမညတချက်။ နိဿယသုးချက်။
ဥပနိဿယတချက်။ ပုရေဇာတအာသေဝနတချက်။ ကမ္မသုးချက်။ ဝိပါက
တချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂသုးချက်စီ။ သမ္ပယုတ္တတချက်။ ဝိပ္ပ
ယုတ္တသုးချက်။ အတ္ထိသုးချက်။ နတ္ထိဝိဂတ တချက်။ အဝိဂတသုးချက်။ နဟေ
တုယာကေ။ နာရမ္မဏေတိဏိ။ နာမိပတိယာတိဏိ။ နာနန္တရေနာသမနန္တ
ရေတိဏိ။ နအညမညေတိဏိ။ နဥပနိဿယေတိဏိ။ နပုရေဇာတေ တိ
ဏိ။ နပစ္ဆာဇာတေတိဏိ။ နာသေဝနေ တိဏိ။ နကမ္မေဒ္ဓော နဝိပါကေ တိ
ဏိ။ နဈာနေကေ။ နမဂ္ဂေကေ။ နသမ္ပယုတ္တေတိဏိ။ နဝိပ္ပယုတ္တေတိဏိ။ နော
နတ္ထိယာတိဏိ။ နောဝိဂတေတိဏိ။ ။ပဋ္ဌာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌ
မောဒုတိယဿတချက်သာထွက်သတည်း။ ။ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတောဥဒ္ဓ
စ္စ သဟဂတောမောဟော စိတ္တသရဋ္ဌာနာနံရူပါနံဟေတု ပစ္စယေနပစ္စယော
ဟုဟောအပ်၏။ ။အာရမ္မဏ၌ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။
ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ လေးချက်ရသတည်း။ ။အမိ
ပတိမရ။ ။အနန္တရသမနန္တရလေးချက်။ သဟဇာတသုးချက်။ အညမည
တချက်။ နိဿယလေးချက်။ ပုရေဇာတနှစ်ချက်။ ပစ္ဆာဇာတနှစ်ချက်။ အာ
သေဝနနှစ်ချက်။ ကမ္မတချက်။ ဝိပါကတချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊
သမ္ပယုတ္တ တို့ငှာလည်း တချက်စီ။ ဝိပ္ပယုတ္တသုး ချက်။ အတ္ထိလေး ချက်။
နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့ငှာလည်း လေးချက်စီ။ ။နဟေတုယာ စတ္တာရိ။
လ။ နောဝိဂတေစတ္တာရိ။ ။အဟေတုကပုဒ်နှင့် အရှက်ပြီး၏။ ။ဟေတု
သမ္ပယုတ္တဒုက်နှင့်အရှက်လည်း အတူတူအထူးမရှိပြီ။ ။နောက်ဒုက်တို့
နှင့်ရှက်ရာ၌ တပုဒ်စီသာရသောကြောင့် ကေချည်းသာဟေတုဂေါစ္ဆက၌
ဒုက်အချင်းချင်းရှက်သည့်ကားပြီး၏။ ။

၆-ဒုကဒုကပဋ္ဌာန၊ ဟေတုဂူဇ္ဇန္တရ။

ဟေတုဂေါတ္ထကနှင့် ဂူဇ္ဇန္တရဒုက္ခကရောရ်။ ဟေတုသပ္ပတ္တယပဒ။ နဟေတုသပ္ပတ္တယပဒ။ ဟေတုသပ္ပတ္တယ နဟေတုသပ္ပတ္တယပဒ။ သုံးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုံးပုဒ်စီထွက်သောကြောင့် ကိုးချက် ထွက်သတည်း။ ။ ဟေတုဓမ္မာ နဟေတုဓမ္မာအတိုင်းပင် အထူးမရှိပြီ။ ။ သပ္ပတ္တယအရကို ဟေတု နဟေတုနှစ်ရ ဖွဲ့၍ ဒုက္ခဟောတော်မူသည်။ ။ အပတ္တယ ဒုက္ခနှင့် အရှက်မရ။ ။ သင်္ခတဒုက္ခနှင့် အရှက်လည်း အတူတူပင်။ အထူးမရှိပြီ။ ။ သနိဒဿန ဒုက္ခနှင့် အရှက်မရ။ ။ ဟေတု အနိဒဿနပဒ။ နဟေတုအနိဒဿနပဒ။ ဟေတုအနိဒဿန နဟေတုအနိဒဿန ပဒဟု သုံးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုံးပုဒ်စီထွက်သောကြောင့် ကိုးချက်ဖြစ်သတည်း။ ။ နဟေတုအရတွင် ရူပါရုံကိုကြည့်၍ ဟေတုဒုက္ခအတိုင်း ဟောလေအထူးမရှိပြီ။ ။ သပ္ပုဒ္ဓိဃာပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌ ဟေတုသပ္ပုဒ္ဓိဃာ ဟူ၍မရှိ။ ။ နဟေတုသပ္ပုဒ္ဓိဃာပုဒ်သာရ၍ တချက်သာ ရုပ်သက်သက်၌ ထွက်သတည်း။ ။ ဆဝါရပြီး၏။ ။ ပဉ္စာဝါရတုတ်ပါသည် ပစ္စည်းငါးပါးရ၏။ ။ အပ္ပုဒ္ဓိဃာနှင့် ရှက်ရာ၌။ ။ ဟေတုအပ္ပုဒ္ဓိဃာပဒ။ နဟေတု အပ္ပုဒ္ဓိဃာပဒ။ ဟေတုအပ္ပုဒ္ဓိဃာနဟေတုအပ္ပုဒ္ဓိဃာပဒ သုံးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုံးချက်စီထွက်၍ ကိုးချက် ဖြစ်သတည်း။ ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ဟေတုဒုက္ခ အတိုင်းတွင် ဩဇ္ဇာရိကရုပ် ကြည့်သည်သာ ထူးသည်။ ။ ရူပီဒုက္ခနှင့် ရှက်ရာ၌။ နဟေတု ရူပီတချက်သာ ရသောကြောင့် ရုပ်သည်ပစ္စည်း၌ကော်သာ။ ။ ပဉ္စာဝါရ၌တုတ်ပါသည် သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဓိပတိ၍ ငါးပစ္စည်းကို ရအပ်၏။ ။ အရူပီဒုက္ခနှင့် ရှက်ရာ၌ဟေတု အရူပီပဒ။ နဟေတု အရူပီပဒ။ ဟေတုအရူပီ နဟေတုအရူပီပဒဟု သုံးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုံးချက်စီ ထွက်သောကြောင့် ကိုးချက်ဖြစ်သတည်း။ ။ ဟေတုဒုက္ခတွင် ရုပ်ကိုချ၍ ဟောလေ။ ။ လောကီယဒုက္ခနှင့် ရှက်ရာ၌။ ဟေတုလောကီယပဒ။ နဟေတုလောကီယပဒ။ ဟေတုလောကီယ နဟေတုလောကီယပဒဟု သုံးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုံးချက်စီထွက်သောကြောင့် ကိုးချက် ဖြစ်သတည်း။ ။ ဟေတုဒုက္ခ အတိုင်းတွင် လောကုတ္တရာစိတ္တုပ္ပါဒ် နိဗ္ဗာန်ကို ကြည့်၍ဟောလေ။ ။ ဟေတု လောကုတ္တရပဒ။ နဟေတု လောကုတ္တရပဒ။ ဟေတုလောကုတ္တရ နဟေတု လောကုတ္တရပဒ။

ဟုသုးပုဒ်တည်၍တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုးချက်စီထွက်သောကြောင့်ကိုးချက် ဖြစ်သတည်း။ ။ဟောတုဒုက်ကိုမှီ၍ လောကုတ္တရာတရားကိုသာ ဟော လေ။ ။ဟောတု ကေနစိဝိညေယျပဒ။ နဟောတုကေနစိဝိညေယျပဒ။ ဟော တုကေနစိဝိညေယျနဟောတုကေနစိဝိညေယျဟုသုးပုဒ်တည်၍တပုဒ်တပုဒ် တွင်သုးချက်စီထွက်သောကြောင့်ကိုးချက်ဖြစ်သတည်း။ ။ဤဒုက်လည်း ဟောတုဒုက်နှင့်အတူတူအထူးမရှိပြီ။ ။ဗုဒ္ဓန္တရဒုက်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

၆-ဒုကဒုကပဋ္ဌာန၊ဟောတုအာသဝ။

အာသဝဒုက်နှင့် ရှက်ရာ၌။ ဟောတုအာသဝပဒ။ နဟောတုအာသဝပဒ။ ဟောတု အာသဝ နဟောတုအာသဝပဒဟု သုးပုဒ်တည်၍ ပဋ္ဌမသုးပုဒ်မှာ သုးချက်၊ဒုတိယပုဒ်မှာ ဒုတိယေပဋ္ဌမံတချက်။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယေပဋ္ဌမံ ငါးချက်တည်း။ ။အာသဝလေးပါးကို ဟောတုတချက်၊ နဟောတု တချက် ယူ၍ ဒုက်ဖွဲ့သတည်း။ ။အာသဝဟောတု အရကား၊ လောဘ၊ မောဟ တည်း။ ။နဟောတုအာသဝ အရကားဒိဗ္ဗိတည်း။ ။[၂၇၁] * [၆] ဟော တုယာပဉ္စ၊ အာရမ္မဏပဉ္စ၊ ဝိပါကမရ၊ အဝိဂတပဉ္စ။ ။နပိဝေတိယာ ပဉ္စ၊ နပုရေဇာတေပဉ္စ၊ နပစ္ဆိမဇာတေပဉ္စ၊ နာသေဝနေပဉ္စ၊ နဝိဗ္ဗယတ္တေ ပဉ္စ။ ။ပညာဝါရဟောတုပဉ္စည်း၌။ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမော ဒုတိယဿ။ ပဌမော ပဌမဒုတိယဿ။ သုးချက်ထွက်သတည်း။ ။အာရမ္မဏကိုး ချက်၊ အဝိပတိကိုးချက်၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရကိုးချက်။ သဟဇာတ၊ အည ဓည၊ နိဿယတို့မှာငါးချက်၊ ဥပနိဿယမှာ ကိုးချက်၊ ပုရေပစ္ဆိမမရ။ ။ အာသေဝနကိုးချက်၊ ကမ္မမရ။ ဝိပါကမရ၊ အာဟာရမရ၊ ဣန္ဒြိယမရ၊ ဗျာ နမရ၊ မဂ္ဂတချက်။ သမ္ပယုတ္တငါးချက်။ ဝိဗ္ဗယုတ္တမရ၊ အတ္ထိငါးချက်၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတကိုးချက်၊ အဝိဂတငါးချက်။ ။နဟောတုယာနဝ။ လ။ နော အဝိဂတေ နဝ။ ။အာသဝပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

နောအာသဝပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။ဟောတု နော အာသဝပဒ။ နဟောတု နောအာသဝပဒ။ ဟောတု နောအာသဝ နဟောတု နောအာသဝပဒ သုး ပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင်သုးချက်စီထွက်၍ကိုးချက်ဖြစ်သတည်း။ ။ ဟောတု နောအာသဝပဒအရကား။ ဒေါသအလောဘအဒေါသ အမောဟ။ ဤဟိတ်လေးပါးတည်း။ ။နဟောတု နောအာသဝအရကား။ စိတ်တခု ယုတ်ကိုးသဟိဟိတ်ခြောက်ပါး။ ဒိဗ္ဗိဣဉ်သော စေတသိက်ပဉ္စစက္ကာဝီ

သ။ ရုပ်နှစ်ဆုံရှစ်ခုနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ ဤအရက္ခိနှလုံးသွင်း၍ ဟောလေ။ ။
 [၂၁၆ * ၉] ဟောတုဿာနဝ။လ။ အဝိဂတောနဝ။ နဟောတုဿာဇေကံ။ နာ
 ရမ္မဏာဘိဏိ။ နာမိပင်္ကိယာနဝ။ နာနန္တရေ။ နသမနန္တရေ။ နအညမညေ
 န ဥပနိဿယေတိဏိ။ နပုရေဇာတောနဝ။ နပစ္ဆိမာဇာတောနဝ။ နာသေဝ
 နေနဝ။ နကမ္မေတိဏိ။ နဝိပါဂေနဝ။ နအာဟာရေ။ နဣန္ဒြိယေ။ နဈာနော။ န
 မဂ္ဂဇေကံ။ နသမ္ပယုတ္တေတိဏိ။ နဝိပ္ပယုတ္တေနဝ။ နောနတ္ထိယာ တိဏိ။ နော
 ဝိဂတေတိဏိ။ ။ ပဉ္စာဝါရဟောတု ပစ္စည်း၌။ ပဌမသုးချက်။ အာရမ္မဏ
 ကိုးချက်။ အမိပတိ။ အနန္တရေ။ မနန္တရေ။ သဟဇာတ။ အညမည။ နိဿယ။
 ဥပနိဿယတို့လည်း ကိုးချက်မီ။ ပုရေဇာတ။ ပစ္ဆိမာဇာတတို့မှာ သုးချက်
 မီ။ အာသေဝနကိုးချက်။ ကမ္မသုးချက်။ ဝိပါကကိုးချက်။ အာဟာရသုး
 ချက်။ ဣန္ဒြိယကိုးချက်။ ဈာနသုးချက်။ မဂ္ဂကိုးချက်။ သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ဝိပ္ပ
 ယုတ္တငါးချက်။ အတ္ထိကိုးချက်။ နတ္ထိဝိဂတ။ အဝိဂတတို့လည်း ကိုးချက်
 မီ။ ။ နဟောတုဿာနဝ။လ။ သမ္ပတ္တနဝ။ ။ ဤနည်းကိုမှီ၍ ဂေါစ္ဆကတိုင်း
 နှင့်ရှက်၍ဟောပါလေ။ ။

၆-ဒုကဒုကပဋ္ဌာန၊ ဟောတုမဟန္တရ။

မဟန္တရဒုကသာရမ္မဏ ပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။ ဟောတုဿာရမ္မဏပဒ။
 နဟောတုဿာရမ္မဏပဒ။ ဟောတုဿာရမ္မဏ နဟောတုဿာရမ္မဏပဒဟု သုး
 ပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုးချက်မီထွက်သောကြောင့် ကိုးချက်ဖြစ်သ
 တည်း။ ဟောတုဿာရမ္မဏအရကား။ ဟိတ်ခြောက်ခုတည်း။ ။ နဟော
 တုဿာရမ္မဏ အရကား။ ဗိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်။ ဟိတ်ခြောက်ခု ကြည့်
 သောစေတသိက် ဆစက္ကာလီသတည်း။ ။ ဤအရက္ခိ နှလုံးသွင်း၍ ရုပ်
 နိဗ္ဗာန်ကိုချ၍ ဟောတုဒုကအတိုင်းဟောလေ။ ။ အနာရမ္မဏပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ
 ၌။ ဟောတုအနာရမ္မဏ မရှိ။ ။ နဟောတုအနာရမ္မဏသာရှိ၍ ဆဝါရရုပ်
 သက်သက် တချက်သာ ထွက်သတည်း။ ။ ပဉ္စာဝါရ၌ မဟာဘုတ်ပါ
 သည်ငါးပစ္စည်းသာ ရသတည်း။ ။ ဗိတ္တပုဒ်နှင့် အရှက်မရ။ ။ ဟောတု
 နောဗိတ္တပဒ။ နဟောတုနောဗိတ္တပဒ။ ဟောတုနောဗိတ္တနဟောတု နောဗိတ္တပဒ။
 သုးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုးချက်မီထွက်သောကြောင့် ကိုးချက်
 သတည်း။ ။ ဟောတုနောဗိတ္တ အရ ဟိတ်ခြောက်ပါးတည်း။ ။ နဟော
 တုနောဗိတ္တအရကား။ ဟိတ်ခြောက်ခုကြည့်သော စေတသိက်စက္ကာလီသ။

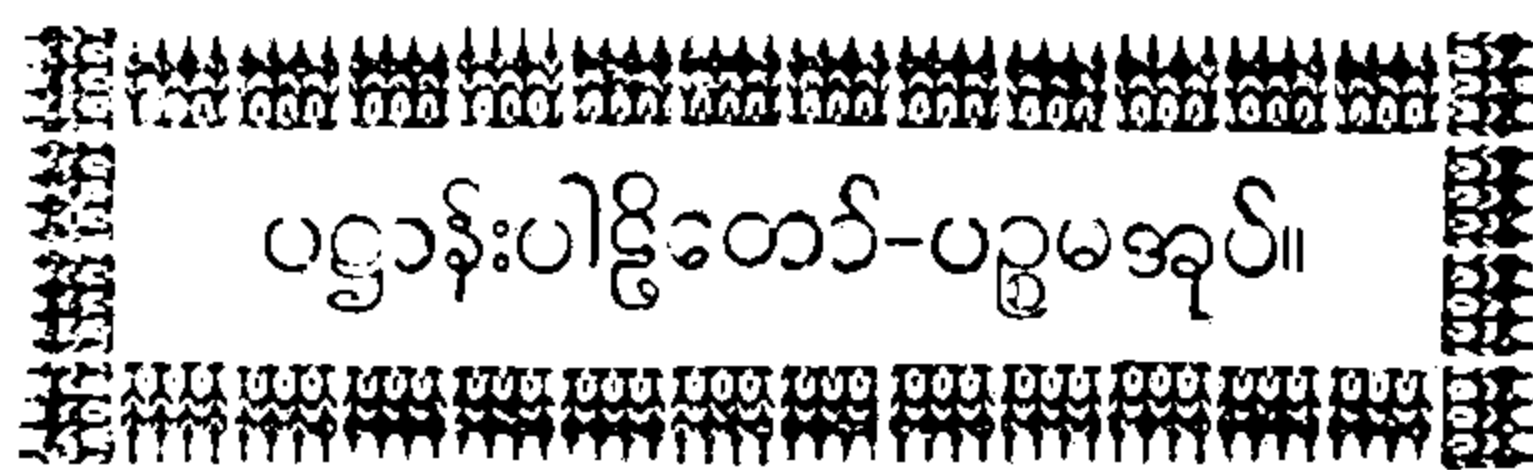
ရုပ်အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ ဤအရကိုနှလုံးသွင်း၍ ဟေတုဒုကအတိုင်း
 တွင်မိတ်ကို ကြည့်၍ဟောလေ။ ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ ပဉ္စာဝါရန္တံ။ ဟေတု
 ပစ္စည်းသုံးချက်။ အာရမ္မဏာမှစ၍ ဥပနိဿယတိုင်အောင် ကိုးချက်။ ပုရေ
 ပစ္ဆာသုံးချက်။ အာသေဝန ကိုးချက်။ ကမ္မသုံးချက်။ ဝိပါကကိုးချက်။ အာ
 ဟာရသုံးချက်။ ဣန္ဒြိယကိုးချက်။ ဈာနသုံးချက်။ မဂ္ဂကိုးချက်။ သမ္ပယုတ္တကိုး
 ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တငါးချက်။ အတ္ထိနတ္ထိဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့ရှာကိုးချက်မီ။ ။
 နဟေတုယာနဝ။ လ။ နောအဝိဂတေနဝ။ ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ ဟေတုစေ
 တသိကပဒ။ နဟေတုစေတသိကပဒ၊ ဟေတုစေတသိက နဟေတုစေတ
 သိကပဒ။ သုံးပဒတည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုံးချက်မီထွက်သောကြောင့်
 ကိုးချက်ဖြစ်သတည်း။ ။ [၂၇၇*၁၅] ဟေတုယာနဝ၊ သဗ္ဗတ္ထနဝ။
 ပဉ္စာဝါရန္တံ ဟေတုပစ္စည်းသုံးချက်။ ။ ကြွင်းသောရထိုက်သော ပစ္စည်း
 တို့ရှာကိုးချက်မီ ရသတည်း။ ။ ကမ္မပစ္စည်းဈာနပစ္စည်းတို့မှာ သုံးချက်။
 ပုရေပစ္ဆာ ဝိပ္ပယုတ္တ မရ။ ။ နဟေတုယာနဝ။ လ။ နောဝိဂတေနဝ။ ။
 ဟေတုအစေတသိကမရ။ နဟေတုအစေတသိက တပုဒ်သာရ၍ တချက်
 သာထွက်သတည်း။ ဆဝါရပြီး၏။ ။ ပဉ္စာဝါရတချက်မီသာ ထွက်သ
 တည်း။ ။ ဤနည်းကိုမှီ၍မဟန္တရဒုကကုန်အောင်ရှက်ပါလေ။ ။

၆-ဒုကဒုကပဋ္ဌာန၊ ဟေတုပိဋက။

ဝိဋ္ဌိဒုကဒဿနေနပဟာတဗ္ဗ ပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။ ဟေတု ဒဿနေန
 ပဟာတဗ္ဗပဒ။ နဟေတုဒဿနေနပဟာတဗ္ဗပဒ။ ဟေတုဒဿနေနပဟာ
 တဗ္ဗ နဟေတုဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗပဒ။ သုံးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင်
 သုံးချက် ထွက်သောကြောင့် ကိုးချက် ထွက်သတည်း။ ။ ဝိပါကမရ။
 သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ ပဉ္စာဝါရန္တံ ဟေတုပစ္စည်းသုံးချက်။ အာရမ္မဏအစရှိသော
 ရထိုက်သော ပစ္စည်းတို့မှာ ကိုးချက်မီ။ ။ ပုရေပစ္ဆာ ဝိပါက ဝိပ္ပယုတ္တ
 ပစ္စည်းတို့မှာမရ။ ။ ကမ္မသုံးချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ
 သုံးချက်မီ။ ။ နဟေတုယာနဝ။ လ။ နောအဝိဂတေနဝ။ ။ ဤနည်းကိုမှီ
 ၍ကြွင်းသောဒုကနှင့် ရှက်၍ဟောလေ။ ။ သရဏဒုကနှင့်ရှက်ရာ၌။ ။
 ဟေတုသရဏပဒ။ နဟေတုသရဏပဒ။ ဟေတုသရဏ နဟေတုသရ
 ဏပဒတည်၍ တပုဒ်ပုဒ်တွင် သုံးချက်မီထွက်သော ကြောင့်ကိုးချက်။ ။
 ဆဝါရ ပဉ္စာဝါရကို ဟောလေ။ ။ အရဏပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ဟေတု အရ

ဏပဒ။ နဟေတုအရဏပဒ။ ဟေတုအရဏ နဟေတုအရဏပဒဟု သုး
 ပုဒ်တံညံ၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင်သုးချက်စီ ထွက်သောကြောင့် ကိုးချက်ဖြစ်
 သတည်း။ ။သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ပဉ္စဝါရန္တ ဟေတုပစ္စည်းသုးချက် အာရမ္မ
 ဏကိုးချက်။လ။ ဥပနိဿယကိုးချက်။ ပုရေဇာတပစ္စာဇာတတို့မှာ သုး
 ချက်စီ။ ။အာသေဝနကိုးချက်။ ကမ္မသုးချက်။ ဝိပါကကိုးချက်။ အာ
 ဟာရသုးချက်။ ဣန္ဒြိယကိုးချက်။ ဈာနသုးချက်။ မဂ္ဂကိုးချက်။ သမ္ပယုတ္တ
 ကိုးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တငါးချက်။ အတ္ထိနတ္ထိဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့မှာကိုးချက်
 စီ။ ။နဟေတုယာနဝ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ဤနည်းအတူ သဟေတုက
 ဒုက်ကိုတည် ဟေတုဒုက်။ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက် အစရှိသော သရဏဒုက်
 အဆုံးတိုင်အောင်ဟော။ ။ဟေတုသမ္ပယုတ္တ အဆုံးရှိသော သရဏဒုက်
 အဆုံးတိုင်အောင်တည်၍ ဟေတုဒုက်အစရှိသောဒုက်တို့နှင့်ရှက်၍ ဟော
 ရမည်။ ။

ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်းပြီး၏။ ။ဓမ္မအနုလုံပြီးပြီ။

၇-ပစ္စနိယတိကပဋ္ဌာန၊ ကုသလတ္တိက။

ပစ္စနိကံလည်း။တိကပဋ္ဌာန်း။ ဒုကပဋ္ဌာန်း။ ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း။ တိကဒု
 ကပဋ္ဌာန်း။ တိကတိကပဋ္ဌာန်း။ ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်း ဟူ၍ခြောက်ပါး တိကပ
 ဋ္ဌာန်း၌ တုံသည်လည်း။ ကုသလတိကံ ဘေဒနတိကံ အစရှိသော အားဖြင့်
 နှစ်ဆဲ့နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ။ထိုနှစ်ဆဲ့နှစ်ပါးတို့တွင် ကုသလတိကံ၌ တုံ
 သည်လည်း ပဋိစ္စဝါရအစရှိသောအားဖြင့် ခုနစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ။ထိုခု
 နစ်ပါးတို့တွင် ပဋိစ္စဝါရကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုပဋိစ္စဝါရ၌ ကုံ
 သည်လည်း။ ပစ္စည်းအနုလုံအစရှိသော အားဖြင့် လေးပါးအပြားရှိ၏။ ထို
 လေးပါးတို့တွင် ပစ္စည်းအနုလုံကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ။ထိုပစ္စည်း
 အနုလုံ၌ တုံသည်လည်း။ ဝိဘင်္ဂဝါရ သင်္ချာဝါရ အားဖြင့် နှစ်ပါးအပြား
 ရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဝိဘင်္ဂဝါရကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော် မူ၏။ ။
 ထိုဝိဘင်္ဂဝါရ၌ တုံသည်လည်း။ ဟေတုပစ္စည်း၏ ဝိဘင်္ဂဝါရ အစရှိသော

အားဖြင့် နှစ်ဆဲသုံးပါးအပြားရှိ၏။ ။ထိုနှစ်ဆဲသုံးပါးတို့တွင် ဟေတုပစ္စည်း၏ ဝိဘင်္ဂ ဝါရကိုရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏။ ။ထိုဟေတုပစ္စည်း၏ ဝိဘင်္ဂဝါရ၌တုံ့သည်လည်း။ နကုသလပဒ။ နအကုသလပဒ။ နအဗျာကတပဒ။ နကုသလ အဗျာကတပဒ။ နအကုသလ အဗျာကတပဒ။ နကုသလကုသလပဒ အားဖြင့်ခြောက်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုခြောက်ပါးတို့တွင်။ နကုသလပဒကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုနကုသလပဒ၌တုံ့သည်လည်း။ နကုသလပဒါဝသာန။ နအကုသလ ပဒါဝသာန။ နအဗျာကတ ပဒါဝသာန။ နအကုသလဗျာကတ ပဒါဝသာန။ နကုသလကုသလ ပဒါဝသာနအားဖြင့်ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုငါးပါးတို့တွင်။ နကုသလပဒါဝသာနကိုရှေးဦးစွာဟောတော်မူ၏။ ။ဟောဟန်ကား။ [၁*၂] နကုသလံဓမ္မံပဋိစ္စနကုသလောဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ အကုသလံ အဗျာကတံ ဧကံဓန္ဓံပဋိစ္စအကုသလော အဗျာကတော တယောဓန္ဓာစိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စရူပံ။ လ။ ဧဒ္ဓဓန္ဓာစိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စရူပံ ဟူသည်တည်း။ ။ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ဒ္ဓါဒသသဟိတံဝိပါက် ဧကဝိသသဟိတံကြိယာသတ္တရသ။ စေတသိက် ဧဒ္ဓပညာသ။ အစိတံအစိတံနာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒ္ဓါဒသ သဟိတံဝိပါက်ဧကဝိသ သဟိတံကြိယာသတ္တရသ မောဟမူဧဒ္ဓမောဟကြဉ်သော စေတသိက်ဧဒ္ဓပညာသ အစိတံအစိတံနာမက္ခန္ဓာ သဟိတံစိတ္တဇရုဉ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါလည်း ရသင့်၏။ ။ပါဠိတော်မှာမရှိ။ ။ထိုနောင် အကုသလ ပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူ၏။ ။ဟောဟန်ကား။ နကုသလံဓမ္မံပဋိစ္စနအကုသလောဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ အကုသလောဓမ္မောပဋိစ္စစိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စရူပံ။ ဝိပါကာဗျာကတံကြိယာဗျာကတံဧကံဓန္ဓံပဋိစ္စ တယောဓန္ဓာစိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စရူပံ။ လ။ ဧဒ္ဓဓန္ဓာစိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စရူပံ။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ။ လ။ ဧကံမဟာဘူတံပဋိစ္စတယော မဟာဘူတာ။ လ။ ဥပါဒါရူပံ ဟူသည်တည်း။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။ပါဠိတော်မှာ ဝိဘင်္ဂမရှိပြီ။ ။ထိုနောင်နအဗျာကတပဒါဝသာနကို ဟောတော်မူ၏။ ။ဟောဟန်ကား။ နကုသလံဓမ္မံပဋိစ္စနအဗျာကတောဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ အကုသလံဧကံ ဓန္ဓံပဋိစ္စတယော။ လ။ ဧဒ္ဓဓန္ဓာဟူသည်တည်း။ ။ထိုနောင်နကုသလဗျာကတပဒါဝသာနကိုဟောတော်မူ၏။ ။ဟောဟန်ကား။ နကုသလံဓမ္မံပဋိစ္စနကုသလောဓမ္မာနအဗျာကတောဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ။အကု

သိုလ်ချင်းချင်း လည်းကောင်းပင်။ ။ ထိုနောင်နကုသလာ ကုသလပဒါ
ဝသာနကိုဟောတော်မူ၏။ ။ ဟောဟန်ကား။ နကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နကု
သလော စ နအကုသလော စ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟေတုပစ္စယာ။ အကုသလေ ခန္ဓ
ပဋိစ္စ ဗိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။ အဗျာကတချင်းချင်းကိုလည်း ဟောတော်မူ
သည်တည်း။ ။ နကုသလပဒ၌ ငါးချက်ပြီး၏။ ။

နအကုသလပဒ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းချက် ကုသိုလ်ကိုလည်း ဤ
ထည်သည်သာထူးသည်။ ။ နအဗျာကတပဒ၌ ခြောက်ချက်။ [၂*၂] န
အဗျာကတံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ န အဗျာကတော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟေတုပစ္စယာ။ ကု
သလာ ကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စတယော ခန္ဓာ။ လ။ ဧဒန္ဓာ။ ။ နအဗျာက
တံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟေတုပစ္စယာ။ ကုသလေ ခန္ဓပဋိ
စ္စ ဗိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။ အကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ ဗိတ္တသမုဋ္ဌာ
နန္တရူပံ။ လ။ ရူပံ။ ။ နအဗျာကတံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ။ နကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ
ဟေတုပစ္စယာ။ ကုသလံ ဓမ္မံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ ဗိတ္တသမုဋ္ဌာ
နန္တရူပံ။ လ။ ဧဒန္ဓာ ဗိတ္တသမုဋ္ဌာနန္တရူပံ။ ။ အကုသလေ ခန္ဓပဋိစ္စ ဗိတ္တသ
မုဋ္ဌာနံ ရူပံ။ ။ နအဗျာကတံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နကုသလော စ နအဗျာကတော စ ဓ
မ္မော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟေတုပစ္စယာ။ အကုသိုလ်ချင်းချင်းကိုဟောလေ။ ။ နအ
ဗျာကတံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နအကုသလော စ နအဗျာကတော စ။ ။ ကုသိုလ်ချင်း
ချင်းကိုဟော။ ။ နအဗျာကတံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ။ နကုသလော စ နအကုသလော
စ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟေတုပစ္စယာ ကုသလာ ကုသလေ ခန္ဓပဋိစ္စ ဗိတ္တသမု
ဋ္ဌာနံ ရူပံ။ ။ နအဗျာကတခြောက်ချက်ပြီး၏။

နကုသလဉ္စနအဗျာကတဉ္စ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟေ
တုပစ္စယာ။ အကုသလံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စတယော ခန္ဓာ ဗိတ္တသမုဋ္ဌာနန္တရူပံ။ လ။ ရူ
ပံ။ နကုသလဉ္စနအဗျာကတဉ္စ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နအကုသလော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟေ
တုပစ္စယာ။ အကုသလေ ခန္ဓပဋိစ္စ ဗိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။ ။ နကုသလဉ္စနအ
ဗျာကတဉ္စ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နအဗျာကတော ဓမ္မော။ အကုသိုလ်ချင်းချင်းကို
ဟော။ ။ နကုသလဉ္စန အဗျာကတဉ္စ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ။ နကုသလော စ နအဗျာက
တော စ ဓမ္မော။ ။ အကုသိုလ် ချင်းချင်းကိုဟော။ ။ နကုသလဉ္စနအဗျာက
တဉ္စ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နကုသလော စ နအကုသလော စ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟေတုပစ္စယာ
အကုသလေ ခန္ဓပဋိစ္စ ဗိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။ ။ ငါးချက်။ ။ နအကုသလာ
ဗျာကတပဒ၌လည်း ငါးချက်အတူ။ ။ ကုသိုလ်ကိုလည်း သည်သာထူး

သည်။ ။နကုသလောကုသလပဒ၌၊နကုသလဉ္ဇနအကုသလဉ္ဇနဓမ္မံပဋိစ္စနကုသလောဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိဟေတုပစ္စယာ။ ဝိပါကာဗျာကတံ၊ ကြိယာဗျာကတံ အစရှိသည်ဖြင့် အဗျာကတချင်းချင်းကိုဟော။ ။နကုသလဉ္ဇနအကုသလဉ္ဇနဓမ္မံ ပဋိစ္စနအကုသလော ဓမ္မောလည်းကောင်း၊ အဗျာကတချင်းချင်းကိုဟော။ ။နကုသလဉ္ဇန အကုသလဉ္ဇနဓမ္မံပဋိစ္စ နကုသလောစနအကုသလောဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇန္တိ လည်းကောင်း၊ အဗျာကတချင်းချင်းပင်တည်း။ ။ သုံးချက်။ ။နကုသလပဒ၌ငါးချက်၊နအကုသလပဒ၌ငါးချက်။ နအဗျာကတပဒ၌ခြောက်ချက်။ ကုသလာဗျာကတပဒ ငါးချက်၊ နအကုသလာ ဗျာကတပဒ၌ငါးချက်၊နကုသလာကုသလပဒ၌သုံးချက်။ ။ပေါင်းသော် ဧကေနုတိံသဖြစ်သတည်း။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌၊ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယ ငါးချက်။ တတိယမှာ အသုံးတချက်ကျ၍ငါးချက်။ ။ပဌမတတိယပဒ မှာနကုသလပဒါဝသာန။ နအဗျာကတပဒါဝသာန။ ကုသလာဗျာကတပဒါဝသာနသာရ၍ သုံးချက်။ ဒုတိယတတိယပဒမှာလည်းသုံးချက်သာရသတည်း။ ။ပဌမဒုတိယပဒမှာလည်းသုံးချက်သာရသည်။ ပေါင်းစတုရိသတိနှစ်ဆဲ့စေးချက်။ ။ဟေတုယာ ဧကေနုတိံသ၊ အာရမ္မဏစတုရိသ၊ အဓိပတိယာ ဧကေနုတိံသ၊ အနန္တရေ သမနန္တရေစတုရိသ၊ သဟဇာတေဧကေနုတိံသ၊ အညမညေစတုရိသ၊ နိဿယေဧကေနုတိံသ၊ ဥပနိဿယေစတုရိသ၊ ပုရေဇာတေစတုရိသ၊ အာသေဝနေစတုရိသ၊ ကမ္မေဧကေနုတိံသ၊ ဝိပါကေန၊ အာဟာရေ ဧကေနုတိံသ၊ ဣန္ဒြိယေဗျာနေ မဂ္ဂေဧကေနုတိံသ၊ သမ္ပယုတ္တေစတုရိသ၊ ဝိယုတ္တေဧကေနုတိံသ၊ နတ္ထိယာဝိဂတေစတုရိသ၊ အဝိဂတေဧကေနုတိံသ။ ။နဟေတု၌ကုသလပဒ၌ငါးချက်။ နအကုသလပဒ၌ သုံးချက်၊နအဗျာကတပဒ၌သုံးချက်၊နကုသလာဗျာကတပဒ၌သုံးချက်။ နကုသလာကုသလပဒ၌သုံးချက်။ ။နဟေတု၌ သတ္တရသဖြစ်သတည်း။ ။နာရမ္မဏ၌သတ္တရသဖြစ်သတည်း။ ။နကုသလပဒ၌သုံးချက်။ နအကုသလပဒ၌ သုံးချက်။ နအဗျာကတပဒ၌ သုံးချက်။ နကုသလာ အဗျာကတပဒ၌ သုံးချက်။ နအကုသလာ အဗျာကတပဒ၌ သုံးချက်။ နကုသလာ ကုသလပဒ၌ တချက်။ ပေါင်းသောဋ္ဌာသ ဖြစ်သတည်း။ နာဓိပတိယာ ဧကေနုတိံသ၊ နာနန္တရေ နသမနန္တရေ သောဋ္ဌာသ၊ နအညမညေ၊ နဥပနိဿယေသောဋ္ဌာသ၊ နပုရေဇာတေ၊ နပစ္စာတေ၊ နာသေဝနေ ဧကေနုတိံသ၊ နကမ္မေစတုရိသ၊ နဝိပါကေဧကေနုတိံသ

နအာဟာရေသောဋ္ဌာသ၊ နဇ္ဈုဋ္ဌိယော၊ နဈာနေသောဋ္ဌာသ၊ နမဂ္ဂေသောဋ္ဌာသ၊
 နသမ္ပယုတ္တေသောဋ္ဌာသ၊ နဝိဗ္ဗယုတ္တေစတုရိသ၊ နောနတ္ထိယာ၊ နောဝိဂတေ
 သောဋ္ဌာသ။ ။ ပါဠိတော်၌သင်္ချာမရှိကြံ၍သာထုတ်လိုက်ရသည်ဆင်ခြင်
 ကြလေ။ ။ ပဉ္စာဝါရဟောတုပစ္စည်း၌။ ဧကေနတိံသပနိစ္စဝါရအတိုင်း။ ။
 အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ နကုသလပဒ၌လည်း ခြောက်ချက်။ နအကုသလပဒ၌
 လည်းခြောက်ချက်။ နအဗျာကတပဒ၌လည်းခြောက်ချက်။ နကုသလာဗျာ
 ကတပဒ၌လည်း ခြောက်ချက်။ နအကုသလာ ဗျာကတ၌လည်း ခြောက်
 ချက်။ နကုသလာကုသလပဒ၌လည်းခြောက်ချက်။ ခြောက်ချက်ခြေဝံလီ
 ဆတ္တိံသ။ ။ အဓိပတိ၌ အာရမ္မဏအတိုင်းတွင်။ နကုသလာဗျာကတော
 နအကုသလာဗျာကတဿ တပုဒ်ကျ၍ ပဉ္စတိံသထွက်သတည်း။ ။
 အနန္တရ၌ ကုသလာ ဗျာကတော နအကုသလာ ဗျာကတဿ။ န အကု
 သလာဗျာကတော နကုသလာဗျာကတဿ။ ဤနှစ်ချက်ကျ၍စတုတိံသ
 ထွက်သတည်း။ ။ သမနန္တရေစတုတိံသ။ သဟဇာတေဧကေနတိံသ
 အညမညေစတုရိသ။ နိဿယောဧကေနတိံသ။ ဥပနိဿယေဆတ္တိံသ။ ။
 ပုရေဇာတနကုသလပဒ၌ခြောက်ချက်။ နအကုသလပဒ၌ ခြောက်ချက်။ န
 ကုသလာ ကုသလပဒ၌ခြောက်ချက်။ ။ အဋ္ဌာရသထွက်သတည်း။ ။
 ပစ္စာဇာတနကုသလပဒ၌သုံးချက်။ နအကုသလပဒ၌သုံးချက်။ နအဗျာက
 တပဒ၌သုံးချက်။ နကုသလာဗျာကတပဒ၌သုံးချက်။ နအကုသလာဗျာက
 တပဒ၌သုံးချက်။ နကုသလာ ကုသလပဒ၌သုံးချက်။ သုံးချက်ခြောက်လီ။
 ဖြစ်သောကြောင့် အဋ္ဌာရသ ထွက်သတည်း။ ။ အာသေဝနေစတုရိသ
 ကမ္မေဧကေနတိံသ။ ဝိပါကေနဝ၊ အာဟာရေဧကေနတိံသ။ လ။ မဂ္ဂေဧကေန
 တိံသ။ သမ္ပယုတ္တေစတုရိသ။ ဝိဗ္ဗယုတ္တေတေတ္တိံသ။ နအဗျာကတပဒ၌
 သုံးချက်။ ။ အတ္ထိယာဆတ္တိံသ။ နတ္ထိယာစတုတိံသ။ ဝိဂတေ စတုတိံ
 သ။ အဝိဂတေဆတ္တိံသ။ နဟောတုယာဆတ္တိံသ။ လ။ နောအဝိဂတေ ဆ
 တ္တိံသ။ ။ ကုသလတိုက်ပစ္စနိယပဋ္ဌာန်းပြီး၏။ ။

၇-ပစ္စနိယတိကပဋ္ဌာန-ဝေဒနာတ္တိက။

ဝေဒနတိက် ဓမ္မပစ္စနိကိ၌။ နသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ။ နဒုက္ခာ
 ယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ။ နအဒုက္ခမသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ။ န

သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ နအဒက္ခမသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ။
 နဒက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တနအဒက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တ ပဒ။
 နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ နဒက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ။နသုခါ
 ယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ နဒက္ခာယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တ နအဒက္ခ မသုခါ
 ယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒဟု ခုနစ်ပဒတည်း။ ။ထိုခုနစ် ပဒတို့တွင်။
 နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ အရကား။ ဒက္ခသဟဂုတ်သုံးခုပေက္ခာ
 သဟဂုတ်ငါးဆဲ့ငါး ခုဝေဒနာရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ဤနည်းအတူ လည်း၍
 ယူသေ။ ။သတ္တမပဒအရကား။ ဝေဒနာရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ပဒခုနစ်
 ချက်တွင်တပုဒ်တပုဒ်၌ခုနစ်ချက်စီ ထွက်သောကြောင့်လေးဆယ် ကျက်
 ဟောတုပစ္စည်း၌ ထွက်သတည်း။ ။ပဌမေနပဌမံ၌ ပဓတ္ထိအခါ။နသုခါ
 ယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော ဟူသော ကတ္တား ကား။ ဒေါသမူ
 ဇ္ဇေးသဟိတ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်လေးဆဲ့ တခု ပီတိ၊ကြည်သော စေတသိက်
 ကေပညာသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အစိတ်အစိတ်နာ
 မက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်။ ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ သဟိတ်သုခဝေဒနာခြောက်
 ဆယ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဋိသန္ဓေ အခါ
 ကတ္တား ကား။သဟိတ် ဥပေက္ခာပဋိသန္ဓေကိုးခု ပီတိ၊ကြည်သော စေတသိက်
 စတု ဘံသ အစိတ်အစိတ်အစိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍
 ဖြစ်သောသဟိတ်ဥပေက္ခာပဋိသန္ဓေကိုးခု အစိတ်အစိတ်၊အစိတ်အပေါင်း
 နာမက္ခန္ဓာ ကုက္ကုရုပ် သောမနဿပဋိသန္ဓေရှစ်ခုနှင့်အတူ ဥပ ခိသောဟ
 ဒယဝတ္ထု ကို စွဲ၍ဖြစ်သောဝေဒနာ၊ သောမနဿဝေဒနာကို စွဲ၍ဖြစ်သော
 ဟဒယ ဝတ္ထုပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ရုပ်သက်သက်၌ ကတ္တားကား။ ကုသလ
 တိက် ဓမ္မ အနုလုံအတိုင်း ကောက်လေ။ ။ပဌမေနရုတံယံ၌ ပဓတ္ထိအခါ။
 [၄*၃] နဒက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။
 သဟိတ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်လေးဆဲ့ တခု၊ ပီတိ၊ဒေါသ၊ ဣဿာ၊မစ္ဆရိယ
 ကြည်သောစေတသိက်ပဉ္စ စက္ကလီသအစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍
 ဖြစ်သော မောဟမူဇ္ဇေး၌မောဟ ကြည်သောစေတသိက်ပဉ္စစက္ကလီသ အ
 စိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာသဟိတ်စိတ္တဇရုပ်။ ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ သဟိတ်သုခ
 ဝေဒနာဒေါသမူဇ္ဇေး၌ ဝေဒနာကိုစွဲ၍ဖြစ်သောသဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်
 တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ သဟိတ် ဥပေက္ခာပဋိသန္ဓေကို ကောက်
 မြဲ။ ။ရုပ်သက်သက်သည်းအတူ။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ ကြွင်းသော ပုဒ်တို့၌

လည်းကောက်လေ။လ။သတ္တမပဒ၌ သတ္တမေနသတ္တမံ၌ ပဝတ္တိအခါကတ္တား
 ကား။ ပဉ္စဝေါကာရတု၌ အရူပဝိပါက်ကြဉ်သော သဟိတ်စိတ် သတ္တသမ္ဘိ
 ဌ်ရှိသောဝေဒနာကိုစွဲ၍ဖြစ်သောသဟိတ်စိတ္တဇရုပ်ပဋ္ဌယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
 ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသန္တရှိ
 သော ဝေဒနာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ကမ္မတ္တဇရုပ် ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော
 သဟိတ် ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေရှိသော ဝေဒနာပဋ္ဌယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။
 ရုပ်သက်သက်၌ကောက်မြဲ။ ။လေ ဆဲကိုးချက်။ ။ဟေတုပြီး၏။ ။

အာရမ္မဏပစ္စည်း၌လည်း လေ ဆဲ ကိုးချက်။ ။နာမက္ခန္ဓာကိုကောက်
 သည်သာထူးသည်။ ။ကြွင်းသော ပစ္စည်းတို့၌လည်း။ သတ္တသတ္တာနဝါ
 စာလီသလေးဆဲကို ချက်စီချည်းထွက် သတည်း။ ။ပစ္စနိက်၌လည်းလေး
 ဆဲကိုးချက်စီထွက်သတည်း။ ။ဆဝါရပြီး၏။ ။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌ပဒေခြောက်ချက်သာရသတည်း။ ။သတ္တမ
 ပဒမချ။ ။ပဌမော ပဌမဿ၌ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တား ကား။ သမ္ပယုတ္တ
 ခန္ဓာ အားလည်းကောင်း။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အား လည်းကောင်း
 တပ်သောဒေါသမူ နွေးသဟိတ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် လေးဆယ်တခု စိတ္တ
 က္ခဏာဘရတချဉ်ရှိသော ဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စည်း၏။သမ္ပဒါနိကား။ မောဟ
 မူနွေး၌ မောဟကြဉ်သော သမ္ပယုတ္တခန္ဓာစိတ္တဇ ရုပ်ပဋ္ဌယုပ္ပန်၏။ ။ပဋိ
 သန္ဓေအခါသဟိတ်ဥပေက္ခာပဋိသန္ဓေရှိသောဟိတ်သုံးပါးပစ္စည်း၏။ ။
 သမ္ပဒါနိကား သမ္ပယုတ္တခန္ဓာကမ္မတ္တဇရုပ်ပဋ္ဌယုပ္ပန်၏။ ။ပဒေခြောက်ချက်
 တွင်ကပဒကပဒ၌ချနစ်ချက်စီထွက်သောကြောင့်။ဗားစာလီသလေးဆဲ နှစ်
 ချက်ထွက်သတည်း။ ။ဟေတုပစ္စည်းပြီး၏။ ။

အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။ပဌမောပဌမဿ၌ ကတ္တားကား။ ဒုက္ခသဟ
 ဂုတ်သုံးခု ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ငါးဆဲငါးခုတိ ကြဉ်သောစေတသိက် ဇ
 ကပညာသ။ ဝေဒနာစေတသိက်တခု ယုတ်ကိုးဆယ် ရုပ်အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန်
 ပစ္စည်း တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒုက္ခသဟဂုတ်သုံးခု ကာမဥပေက္ခာ
 သဟဂုတ် သုံးဆဲရှစ်ခု ဝိညာဏဉ္စာယတန စိတ်သုံးခု နေဝသညာ နာသ
 ညာယတန စိတ်သုံးခု အဘိညာဉ်နွေး လောကုတ္တရာ ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်
 ရှစ်ခု ကာမ သောမနဿ သဟဂုတ် တဆဲရှစ်ခု။ လောကုတ္တရာ သောမ
 နဿ သဟဂုတ် သုံးဆယ် ရှစ်ခုရှိသော ဝေဒနာပဋ္ဌယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
 မိဘင်းကို ဝေဒနာတိုက်အနုလုံကိုမြှီ၍ ဟောလေဝိဘင်းကျယ်လှ၏။ ။အ

ကောက်အကြွင်းလွယ်ပြီ။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ကောက်လေဟောလေ။ ။လေးဆယ် ကိုးချက်ထွက်၏။ ။အာရမ္မဏာပြီး၏။ ။

အဓိပတိ၌။ ။ပဌမောပဌမဿ၌ အာရမ္မဏာဓိပတိ ဖြစ်အံ့ကတ္တားကား။ အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော မောဟမူဇ္ဇေ၌မောဟကြဉ်သော ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ငါးဆဲသုံးခုပီတိ၊ ဒေါသ၊ဣဿာ၊မစ္ဆ ရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သောစေတသိက်စတုစက္ကလီသသုခဝေဒနာခြောက်ဆဲသုံးခုဣဋ္ဌ ဖြစ်သော နိပ္ပန္န ရုပ်အဋ္ဌာရသနိဗ္ဗာန်ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကားအလေးအမြတ်ပြုတတ်သော လောဘမူ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် လေးခု မဟာကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် လေးခု မဟာကြိယာဥပေက္ခာသမ္ပယုတ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်နှစ်ခု လောကုတ္တာဥပေက္ခာ သဟဂုတ်တဆဲခြောက်ခု။ ပီတိ၊ ဒေါသ၊ဣဿာ၊မစ္ဆ ရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သောအပ္ပမညာကြဉ်သောစေတသိက် စတုစက္ကလီသ လောဘမူသောမနဿဝေဒနာ မဟာကုသိုလ် သောမနဿသဟဂုတ်မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာသမ္ပယုတ် သောမနဿသဟဂုတ်၌ရှိသောဝေဒနာ၊မဂ်သောမနဿ သဟဂုတ် ဖိုလ်သောမနဿသဟဂုတ်၌ ရှိသောဝေဒနာပစ္စယုန်၏။ ။သမ္ပဒါနိကားအဓိပတိဓိပတိပစ္စည်းကို ရသောအခါဒေါသမူဇ္ဇေ။ လောဘမူဥပေက္ခာသဟဂုတ်လေးခု။ မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်လေးခု။ မဟာကြိယာဥပေက္ခာသဟဂုတ်လေးခု။ ကေနရသော မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်လေးဆယ်။ မဂ်ဖိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်နှစ်ခု စိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိ တရားကိုပင်သုံးပါးလေးပါး တို့တွင် တပါးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အဓိပတိတရားကိုယ်ကြဉ်သော သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုန်တရားရ၏။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ကြွင်းသောပုဒ်တို့၌ကောက်လေ။ ။သတ္တမောသတ္တမဿတချက်သာမရ။ ။လေးဆဲရှစ်ချက်။ ။အဓိပတိပြီး၏။ ။

အနန္တရပစ္စည်း၌။ ။ပဌမောပဌမဿ၌ ကတ္တားကား။ ရဟန္တာတို့ရုတိနှင့်တကွနော့နောက်သောဥပေက္ခာ သဟဂုတ်ငါးဆဲ ငါးခု၊ဒုက္ခသဟဂုတ်သုံးခုအားတပ်သော ရှေးရှေးသောရဟန္တာတို့ ရုတိကြဉ်သော ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ငါးဆဲ ငါးခု၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်သုံးခု၊သောမနဿ သဟဂုတ်ပဋိသန္ဓေရှစ်ခု၌ရှိသော ဝေဒနာအားတပ်သော ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်ရုတိ

တဆဲ၊ တချ။ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်၊ ရှိသော သုခဝေဒနာအားတပ်
 သော ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း။ သောမနဿ သန္တိရဏန္တရှိသော ဝေဒနာအားတပ်
 သောကုသိုလ် အကျိုးသမ္ပုဒ်တို့၌ လောဘမူသောမနဿသဟဂုတ် လေး
 ချ။ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာသောမနဿသဟဂုတ်။ ပဌ
 မဇ္ဇောရှိသော ဝေဒနာအားတပ်သော ဝုဋ္ဌာမနော ဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း။ မဟာဝိ
 ပါက်သော မနဿ သဟဂုတ် ပဌမဘဝင်၌ ရှိသော ဝေဒနာအား တပ်
 သော ဥပေက္ခာ သန္တိရဏ။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်။ ဒုတိယဘဝင်၌ သောမန
 ဿ သဟဂုတ်ပဌမဘဝင် တဒါရုံ၌ရှိသော ဝေဒနာအားတပ်သော လော
 ဘမူ မောဟမူ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် အဆုံး
 ဇော။ မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ် မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာဖိုလ်၊ ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်
 အဆုံးဇော ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ ရဟန္တာတို့ ရတိနှင့်
 တက္ခနောက်နောက်သော ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ငါးဆဲ့ငါးချ။ ဒုက္ခသဟဂုတ်
 သုံးချ။ သောမနဿ သဟဂုတ် ပဋိသန္ဓေရှိသောဝေဒနာ သုခသဟဂုတ်။
 ကာယဝိညာဉ်၊ သောမနဿ သန္တိရဏန္တ ရှိသောဝေဒနာ သောမနဿသ
 ဟဂုတ်ပဌမဇော။ သောမနဿပဌမဘဒါရုံ ပဌမဘဝင်၌ရှိသော ဝေဒနာ
 ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍အ ကြွင်းကို ကောက်ပါလေ။ ။
 ကျယ်ဝန်းလှ၏။ ။သတ္တသတ္တာနဝါစာလီသ လေးဆဲ၊ ကိုးချက် ထွက်
 ၏။ ။အနန္တပြေး၏။ ။

သမနန္တရနည်းတူ။ သဟဇာတပစ္စည်း၌။ ပဌမောပဌမသန္တိ ပဝတ္တိအ
 ခါကတ္တားကာ။ အချင် ချင်းအားလည်းကောင်း။ အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာစိတ္တ
 ဇရုပ် အားလည်းကောင်း တပ်သော ဒုက္ခသဟဂုတ်သုံးချ။ ဥပေက္ခာ သဟ
 ဂုတ် ငါးဆဲ့ငါးချ။ ဝီတိကြည်သောစေတသိက်ဧကပညာသ။ အစိတ်အစိတ်
 နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုန်ဖြစ်သောအခါ သု
 ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ဝေဒနာကြည်သော သုခဝေဒနာ ခြောက်ဆဲ့နှစ်
 ခုပစ္စည်းတရား၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ ဒုက္ခသဟဂုတ်သုံးချ။ ဥပေက္ခာသဟ
 ဂုတ်ငါးဆဲ၊ ငါးချ။ ဝီတိကြည်သော စေတသိက်ဧကပညာသ။ အစိတ်အစိတ်
 နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တား
 ကာ။ အချင်းချင်းအားလည်းကောင်း။ အချင်းချင်းနာမက္ခန္ဓာ၊ ကုသုတ္တရုပ်
 အားလည်းကောင်း တပ်သော ဥပေက္ခာ ပဋိသန္ဓေတဆဲ၊ တချ။ ဝီတိ၊ ဝိရတိ၊
 အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက်ဗာဟိယံ။ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကုသု

တ္တာရုပ်။ အချင်းချင်းအားတပ်သောပဉ္စဝေါကာရ။ ဥပေက္ခာပဋိသန္ဓေချနစ်
 ခ။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာဟဒယဝတ္ထု။ အချင်းချင်း အားတပ်သော
 သောမနဿပဋိသန္ဓေရှိသောဝေဒနာဟဒယဝတ္ထုပစ္စည်းတရားရ၏။ ။
 သမ္ပဒါနိကာ။ ဥပေက္ခာ ပဋိသန္ဓေတဆယ်တခု။ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ
 ကုတ္တာရုပ်။ သောမနဿပဋိသန္ဓေရှိသော ဝေဒနာဟဒယဝတ္ထုပစ္စ
 ယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ရုပ်သက်သက်၌ ကုသလတိက် အနုလုံအဗျာကာတ
 အတိုင်းကောက်။ ။ သဟဇာတ၌လည်းလေးဆဲ့ကိုးချက်။ ။ သဟ
 ဇာတပြီး၏။ ။

အညမည၌လည်းလေးဆဲ့ကိုးချက်။ နိဿယ၊ ဥပနိဿယလည်းလေးဆဲ့
 ကိုးချက်။ ။ ယုရောပတ္တ၊ အာသေဝနတို့လည်း လေးဆဲ့ကိုးချက်။ ကမ္မ၌သ
 ဣမပဒမရ။ ။ ခြောက်ပဒသာရေ၍ တပဒတပဒတွင် ခုနစ်ချက်စီထွက်
 သောကြောင့်လေးဆဲ့နှစ်ချက် ထွက်သတည်း။ ။ ဝိပါက လေးဆဲ့ကိုး
 ချက်။ အာဟာရခြောက်ပဒတွင်ခုနစ်ချက်စီ။ ။ သတ္တမောသတ္တမဿ၌
 ရုပ်အာဟာရတချက်။ ။ ပေါင်းလေးဆဲ့သုံးချက်။ ။ ဣန္ဒြိယမှာလေး
 ဆဲ့ကိုးချက်။ ဈာနလည်းလေးဆဲ့ကိုးချက်။ မဂ္ဂမှာခြောက်ချက်သာရေ၍တပဒ
 တပဒတွင် ခုနစ်ချက်ထွက်၍ လေးဆဲ့နှစ်ချက်။ သမ္ပယုတ္တ၌လေးဆဲ့ကိုး
 ချက်တွင်။ သတ္တမောသတ္တမဿမရ။ လေးချက်။ ရှစ်ချက်။ ။ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အ
 ဣန္ဒြိယ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့၌လည်းလေးဆဲ့ကိုးချက်။ ။ အနုလုံပြီး၏။ ။ စာ
 မှာသင်္ချာမရှိ ကြံ၍ရေးရသည်။ ဆင်ခြင်၍ယူကြပါလေ။ နက်နဲခက်ခဲလှ
 သည်အရာဖြစ်ချေသည်။ ။ ပစ္စနိက၌ ဟေတုယာနဝါစာလီသ။ သမ္ပတ္တ
 နဝါစာလီသ။ ။

ဝေဒနာတိက်ဓမ္မ ဖွဲ့နိုက်ပြီး၏။

၇-ပစ္စနိယတိကပဋ္ဌာန-ဝိပါကတ္ထိက။

ဝိပါကတိက် ဓမ္မ ဖွဲ့နိုက်၌။ ။ နဝိပါကပဒ၊ နဝိပါကဓမ္မပဒ၊ နေဝဝိ
 ပါကနဝိပါကဓမ္မပဒ၊ နဝိပါကနနေဝဝိပါက ဓမ္မပဒ၊ နဝိပါကဓမ္မ နနေဝဝိ
 ပါက ဓမ္မပဒ၊ နဝိပါက နဝိပါက ဓမ္မ ပဒဟု ခြောက်ပဒတည်း။ ။ ထို
 ခြောက်ပဒ ကိုတွင် ပဌမခြောက်ချက်၊ ဒုတိယပဒငါးချက်၊ တတိယပဒ
 ခြောက်ချက်၊ ပဌမတတိယပဒငါးချက်၊ ဒုတိယတတိယပဒငါးချက်၊ ပဌ

မ ဒုတိယပဒငါးချက်။ ။ပေါင်းဗာတ္ထိံသသုးဆဲနှစ်ချက်။ဟေတုပစ္စည်း
 နှ့်ထွက်သတည်း။ ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ၌ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသကု
 သိုလ်ကေဝိသသဟိတ်ကြံ ယာသတ္တရသ။စေ။ဧပညာသ။ အစိတ်အစိတ်
 နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသကုသိုလ်ကေဝိသ သဟိတ်
 ကြံသာသတ္တရသ။ မောဟမူဇ္ဇး၌ မောဟကြဉ်သော။စေ။ဧပညာသ အ
 စိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပဋ္ဌယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ရုပ်
 သက်သက်၌ဓမ္မအနုလုံကုသလတိက် အဗျာကတအတိုင်းကောက်။ ။
 ဤနည်းကိုမှီ၍ကြွင်းသောပုဒ်တို့၌ ကြံ၍ကောက်လေ။ ။ဟေတုပစ္စည်း
 ပြီး၏။ ။

အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ ပဋ္ဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယငါးချက်။
 ပဋ္ဌမတတိယ သုးချက်။ ဒုတိယတတိယသုးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယငါးချက်
 အာရမ္မဏ၌ ဆဗ္ဗသန္တရဆဲခြောက်ချက်ထွက်သတည်း။ ။အကောက်
 လွယ်ပြီ။ ။အာရမ္မဏပြီး၏။ ။

အဓိပတိ၌ပဋ္ဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယ ငါးချက်။ပဋ္ဌမ
 တတိယ လေးချက်။ ဒုတိယတတိယငါးချက်။ ပဋ္ဌမ ဒုတိယ သုးချက်။
 ပေါင်းနှစ်ဆဲနှစ်ချက်။ ။အကောက်မှာ သာဓိပတိဖောက်ကြဉ်၍ကောက်
 လေ။ ။ အနန္တရသမနန္တရ နှစ်ဆဲခြောက်ချက်။ သဟဇာတ ဗာတ္ထိံသ
 သုးဆဲနှစ်ချက်။ အညမည၌ပဋ္ဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယ
 ခြောက်ချက်။ ပဋ္ဌမတတိယ သုးချက်။ ဒုတိယ တတိယငါးချက်။ ပဋ္ဌမ
 ဒုတိယငါးချက်။ ပေါင်းတိသ။ နိဿယ ကေတိံသ။ ဥပနိဿယ ဆဗ္ဗ
 သ။ ပုရေဇာတ၌ပဋ္ဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယငါးချက်။ ပဋ္ဌမ
 တတိယသုးချက်။ ဒုတိယတတိယသုးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုးချက်။ပေါင်း
 စတုဝိသနှစ်ဆဲလေချက်။ပုရေဇာတပြီး၏။ ။

အာသေဝန၌ပဋ္ဌမငါးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ တတိယသုးချက်။ ပ
 ဋ္ဌမ တတိယသုးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုးချက်။ ပေါင်းသတ္တရသတဆဲချစ်
 ချက်။ ။အာသေဝနပြီး၏။ ။

ကမ္မကေတိံသ။ ဝိပါက၌ ပဋ္ဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယ
 ငါးချက်။ ပဋ္ဌမတတိယပဒမရ၊ ဒုတိယ တတိယငါးချက်။ ပဋ္ဌမ ဒုတိယ
 ငါးချက်။ ပေါင်း ပဋ္ဌဝိသနှစ်ဆဲငါးချက်။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန
 မဂ္ဂတို့မှာကေတိံသသုးဆဲတချက်စီ။ ။သမ္ပယုတ္တဆဗ္ဗသန္တရဆဲခြောက်

ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတတိ၊ ဧကတိသမ္ပိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတတိ၊ ဌာ
 ဆဗ္ဗ သ။ သင်္ချာခက်၏ကြံကြလေ။ ။ နဟေတုပစ္စည်း၌ ပဌမ ငါးချက်။
 ဒုတိယငါးချက်။ တတိယတချက်။ ဒုတိယ တတိယငါးချက်။ ပေါင်းနှစ်
 ဆဲ၊ ခြောက်ချက်။ ။ နဟေတုနာရမ္မဏ၌ပဌမသုံးချက်၊ ဒုတိယသုံးချက်။
 တတိယသုံးချက်။ ပဌမတတိယသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယသုံးချက်။ ပဌမ
 ဒုတိယသုံးချက်။ ပေါင်းအဋ္ဌာရသ တဆဲ၊ ရှစ်ချက်။ နာရမ္မဏာဓိပတိသုံး
 ဆဲ၊ တချက်။ နာနန္တရ၊ နသမနန္တရ၊ နအညမည တဆဲ၊ ရှစ်ချက်။ နဥပနိဿ
 ယသသ်တဆဲ၊ ရှစ်ချက်။ နပုရေဇာတသုံးဆဲ၊ တချက်။ နပစ္စ ဘဇာတ နာသေ
 ဝနသုံးဆဲ၊ တချက်။ နကမ္မပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယသုံးချက်။
 ပဌမတတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ပေါင်း တဆဲ၊ နှစ်ချက်။ ။
 နကမ္မ နဝိပါက၌ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယငါးချက်။ ပဌမ
 တတိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယပဒမရ။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ပေါင်း
 နှစ်ဆဲ၊ သုံးချက်။ ။ နအာဟာရ၌ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒု
 တိယသုံးချက်။ ပေါင်းနှစ်ချက်။ နဇ္ဈိယငါးချက်။ နဇ္ဈာန၌ပဌမသုံးချက်။
 ဒုတိယငါးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယ
 သုံးချက်။ ပေါင်းတဆဲ၊ ခုနစ်ချက်။ မဂ္ဂဟေတုထွက် တချက် လျော့နှစ်
 ဆဲ၊ ရှစ်ချက်။ နသမ္ပယုတ္တတဆဲ၊ ရှစ်ချက်။ နဝိပ္ပယုတ္တ၌ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယ
 လေးချက်။ တတိယငါးချက်။ ပဌမတတိယသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယသုံး
 ချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ပေါင်းနှစ်ဆဲ၊ သုံးချက်။ ။ နဝိပ္ပယုတ္တ၌ နော
 နတ္ထိနောဝိဂတ၌တဆဲ၊ ရှစ်ချက်။ သင်္ချာခက်၏ကြံကြလေ။ ။ ဆဝါပြေး
 ၏။ ။

ပဉ္စဝါရဟေတုပစ္စည်း၌ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယ
 ခြောက်ချက်။ ပဌမတတိယငါးချက်။ ဒုတိယ တတိယ သုံးချက်။ ပဌမဒု
 တိယသုံးချက်။ ပေါင်းနှစ်ဆဲ၊ နှစ်ချက်။ ဟေတုပစ္စည်းအာရမ္မဏပစ္စည်း၌
 ခြောက်ချက်တွင် တပဒတပဒ၌ခြောက်ချက်စီထွက်သောကြောင့်ဆတ္ထိ
 သသုံးဆဲ၊ ခြောက်ချက်ထွက်၏။ ။ ပဌမေနပဌမံ၌ကတ္တားကာ။ အကု
 သိုလ်ခွါဒသကုသိုလ်ကေဝိသ ကြိယာဝိသ ဧတသိက်ခွေးပညာသ။ ရုပ်
 အဋ္ဌာဝိသ။ နိဗ္ဗာနပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကာ။ အကုသိုလ်ခွါဒသ
 မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခု။ မဟာကြိယာ ကောဒသ။ ဝိညာဏဉ္စာယတန ကု
 သိုလ်ကြိယာ။ နေဝသညာနာသညာယတန ကုသိုလ်ကြိယာ အဘိညာဉ်

ရွေး။မင်္ဂလေးခု အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက်ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား
ရ၏။ ။ဝိဘင်းကို ဝိပါကတိက်ဓမ္မအနုလုံကို မှီ၍ဟောလေ။ ။ကြွင်း
သောသုဒ္ဓိတို့၌လည်း ဤနည်းကိုမှီ၍ကောသလလေ။ ။အာရမ္မဏာပြီ ၏။ ။

အဓိပတိ၌ပဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တတိယ ခြောက်
ချက်။ ပဌမတတိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယခြောက်ချက်။ ပဌမဒုတိယ
ခြောက်ချက်။ ပေါင်းပဉ္စတိံသ သုံးဆဲ့ငါးချက်။ ။အနန္တရပဌမခြောက်
ချက်။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တတိယခြောက်ချက်။ ပဌမတတိယငါးချက်။
ဒုတိယတတိယငါးချက်။ ပဌမဒုတိယငါးချက်။ ပေါင်းတေတ္ထိံသ။ သမ
နန္တရ လည်းနည်းတူ။ ။သဟဇာတဌာ ပဋိစ္စဝါရ အတိုင်း ဗာတ္ထိံသ။
အညမညတိံသ။ နိဿယ၌ပဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တ
တိယခြောက်ချက်။ ပဌမတတိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယငါးချက်။ ပဌ
မဒုတိယခြောက်ချက်။ ။ပေါင်းစတုတိံသ။ သုံးဆဲ့လေးချက်။ ။နိဿ
ယပြီး၏။ ။

ဥပနိဿယ၌။ ။ဆတ္ထိံသ သုံးဆဲ့ခြောက်ချက်။ ။ပုရေဇာတ
၌။ ။ပဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ ပဌမဒုတိယခြောက်ချက်။
ပေါင်းတဆဲ့ရှစ်ချက်။ ။ပစ္ဆိမဇာတ၌။ ။ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံး
ချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။အာသေဝန၌။ ။
ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယ ငါးချက်။ ဒုတိယတတိယသုံး
ချက်။ ပဌမ တတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယ သုံးချက်။ ။ပေါင် သတ္တ
ရသ။ ။ကမ္မပဌမ၌ခြောက်ချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယခြောက်ချက်
ပဌမ တတိယခြောက်ချက်။ ဒုတိယတတိယငါးချက်။ ပဌမ ဒုတိယသုံး
ချက်။ ။ပေါင်းသုံးဆဲ့တချက်။ ။ဝိပါက၌။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယ
ငါးချက်။ ဒုတိယတတိယငါးချက်။ ။ပေါင်းတဆဲ့ငါးချက်။ ။အာ
ဟာရ၌။ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယခြောက်ချက်။ ပဌမတ
တိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယငါးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်း
ဧကေနတိံသ။ ။ဣဒ္ဓိယ၌ယခင်ဧကေနတိံသတွင်ပဌမဒုတိယ၌ တချက်
တိုး၍တိံသသုံးဆယ်။ ။ဈာနမဂ္ဂဧကေနတိံသ။ ။သမ္ပယုတ္တ၌။ ပဌမ
ငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယငါးချက်။ ပဌမတတိယသုံးချက်။ ဒုတိယ
တတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းစတုတိံသ နှစ်ဆဲ့လေး
ချက်။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၌။ ပဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တတိယ

သုးချက်၊ ငဠမတတိယသုးချက်။ ဒုတိယတတိယသုးချက်။ ငဠမဒုတိယ
ခြောက်ချက်။ «ပေါင်းနှစ်ဆဲ ခုနစ်ချက်၊ အတ္ထိဝိဂတသု ဆဲလေချက်။
နတ္ထိဝိဂတတေတ္ထိသ။ «အနုသု၊ «ပစ္စနိက။ «ဟေတုယာ ဆတ္ထိသ။
လ။ နောအဝိဂတေဆတ္ထိသ။ «ဝိပါကတိက်ပြီး၏။ ။

၇-ပစ္စနိယတိကပဋ္ဌာနဥပါဒိဏ္ဏတ္ထိက။

ပစ္စနိကဖြစ်၍ သင်္ချာအထွက် များထူသည်ကြံစည်၍သာ ရေးရသည်
ဆင်ခြင်ကြပါလေ။ «ဥပါဒိဏ္ဏတ္ထိကံ။ «နဥပါဒိဏ္ဏတ္ထိ ပါဒါနိယ ငဒ၊
နအနုပါဒိဏ္ဏတ္ထိ ပါဒါနိယပဒ၊ နအနုပါဒိဏ္ဏတ္ထိ အနုပါဒိနိယပဒ၊ နဥပါဒိဏ္ဏတ္ထိ
ပါဒါနိယ န အနုပါဒိဏ္ဏတ္ထိ အနုပါဒါနိ ငဒ၊ နအနုပါဒိဏ္ဏတ္ထိ ပါဒါနိယ န
အနုပါဒိဏ္ဏတ္ထိ အနုပါဒါနိယပဒ၊ နဥပါဒိဏ္ဏတ္ထိ ပါဒါနိယ နအနုပါဒိဏ္ဏတ္ထိ ပါဒါနိယ
ပဒဟုခေါ်ကြသည်။ «အရကားပ က်ပုဒ်အရအတိုင်းသောပြီ။ ။
ထိုခြောက်ခုတို့တွင် ပဌမခုနှင့်၊ ပဌမေန ပဌမံ၊ ပဌမေန ဒုတိယံ၊ ပဌမေန
တတိယံ၊ ပဌမေန ပဌမတတိယံ၊ ပဌမေန ငဠမဒုတိယံ ငါးချက်၊ «ပဌမ
နပဌမံ ပဌတ္ထိအခါ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ။ ကုသိုလ် ဧကဝိသ
သဟိတံ ကြံ ယာသတ္တရသ။ ဖိုလ်လေးခုစေတသိက် ခွေးပညာသ။ အစိတ်
အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို ဖွဲ့၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ခွါဒသ။ ကုသိုလ် ဧကဝိသ
သဟိတံ ကြံ ယာသတ္တရသ။ ဖိုလ်လေးခု မောဟမူလခွေး၌ မောဟကြည့်သော
စေတသိက် ခွေးပညာသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်။
၏။ «ရုပ်သက်သက်၌ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရတု၌ ဖြစ်သောအခါ
အရူပဝိပလ်လေးခု ရဟန္တာတို့ရတိ ကြည့်သောကုသိုလ် အကုသိုလ် သ
ဟိတံဝိပါကံ သဟိတံကြံသာ နာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာဟော ပြုအပ်
သော သဟိတံ စိတ္တဇ မဟာ ဘုတ်ကုန်ဖွဲ့၍ ဖြစ်သော။ သဟိတံစိတ္တဇ
ဥပါဒါရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရား ရ၏။ «အကြွင်းကို ဤ နည်းကို မှီ၍
ကောက်လေ။ «ဒုတိယေန ဒုတိယံ၊ ဒုတိယေန ပဌမံ၊ ဒုတိယေန တ
တိယံ၊ ဒုတိယေန ပဌမတတိယံ၊ ဒုတိယေန ဒုတိယတတိယံ၊ ဒုတိယေန
ပဌမ ဒုတိယံ။ «ဒုတိယခြောက်ချက်၊ «တတိယေန တတိယံ၊ တတိ
ယေန ပဌမံ၊ တတိယေန ဒုတိယံ၊ တတိယေန ပဌမတတိယံ၊ တတိယေန
ဒုတိယံ။ «ငါးချက်။ «ပဌမတတိယေန ပဌမံ၊ ပဌမတတိယေန တတိ

ယံ၊ ပဌမတတိယေန ပဌမတတိယံ။ ။ သုးချက်။ ။ ဒုတိယတတိယေန
 ပဌမံ၊ ဒုတိယတတိယေန ဒုတိယံ၊ ဒုတိယတတိယေန တတိယံ၊ ဒုတိယတ
 တိယေန ပဌမတတိယံ၊ ဒုတိယတတိယေန ဒုတိယတတိယံ၊ ငါးချက်။ ။
 ပဌမတတိယေန ပဌမံ၊ ပဌမဒုတိယေန ဒုတိယံ၊ ပဌမဒုတိယေန တတိယံ၊
 ပဌမဒုတိယေန ပဌမတတိယံ၊ ပဌမဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ ငါးချက်။ ။
 ပေါင်းကျေနတိံသ။ ဟေတုပစ္စည်း။ ။ အာရမ္မဏ၌ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိ
 ယငါးချက်၊ တတိယငါးချက်။ ပဌမတတိယသုးချက်။ ဒုတိယတတိယသုး
 ချက်။ ပဌမဒုတိယသုးချက်။ ။ ပေါင်းစတုရိသ နှစ်ဆဲလေးချက်။ ။
 အဓိပတိ၌ ပဌမ ငါးချက်၊ ဒုတိယ ငါးချက်။ တတိယ သုးချက်၊ ပဌမ
 တတိယ သုးချက် ပဌမ ဒုတိယ ငါးချက်။ ။ ဧက ဝိ သ နှစ်ဆဲတ
 ချက်။ ။ အနန္တရ သမနန္တရ နှစ်ဆဲလေးချက်။ သဟဇာတ ကျေနဝိ
 သ။ အညမညနှစ်ဆဲလေးချက်။ နိဿယကျေနတိံသ။ ဥပနိဿယနှစ်ဆဲ
 လေးချက်။ ပုရေဇာတ နှစ်ဆယ်။ အာသေဝေန ပဌမ ငါးချက်၊ ဒုတိယသုး
 ချက်၊ တတိယသုးချက် ပဌမတတိယသုးချက်၊ ပဌမဒုတိယသုးချက်။ ။
 ပေါင်းတဆဲရန်ချက်။ ။ ကမ္မကျေနတိံသ။ ။ ဝိပါက၌လည်း ကျေန
 တိံသ။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့၌လည်း ကျေနတိံသ။ ။ သမ္ပယုတ္တ
 စတုရိသ။ ။ ဝိဗ္ဗယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတကျေနတိံသ။ ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတစ
 တုရိသ။ ။ အနုလုံ။ ။ ပစ္စနိက၌လည်း ကြံကြလေတော့။ ။ ဆဝါရ
 ပြီး၏။ ။ ပဉ္စဝါရ ဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဒိုက္ခဝါရ အတိုင်းကျေနတိံသ။ ။
 အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။ ပဌမ ခြောက်ချက်။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တတိယ
 ငါးချက်။ ပဌမတတိယ ငါးချက်။ ဒုတိယတတိယ ငါးချက်။ ပဌမဒုတိယ
 ငါးချက်။ ။ ပေါင်းဗာတ္ထိသ သုးဆဲ နှစ်ချက်။ ။ အဓိပတိပစ္စည်း၌ ပဌမ
 ငါးချက်၊ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယသုးချက်၊ ပဌမတတိယသုးချက်။ ဒုတိ
 ယတတိယ သုးချက်၊ ပဌမဒုတိယငါးချက်။ ပေါင်းစတုရိသ။ ။ အနန္တရ
 ပစ္စည်း၌ ပဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တတိယ ခြောက်ချက်။
 ပဌမတတိယခြောက်ချက်။ ဒုတိယတတိယငါးချက်။ ပေါင်းစတုရိသ။ သမ
 နန္တရလည်း နည်းတူ။ ။ သဟဇာတ ပဒိုက္ခဝါရ အတိုင်း ကျေနတိံသ။
 အညမညစတုရိသ။ နိဿယ၊ သဟဇာတ အတိုင်းတွင် ဒုတိယတတိယော
 ပဌမဒုတိယသ တချက်ကို၍ ကဏယ်။ ။ ဥပနိဿယ ခြောက် ပဒွံ
 ခြောက်ချက်ကို ထွက်၍ ဆတ္တိ သသုးဆယ်၊ ခြောက်ချက်ထွက်၏။ ။ ပုရေ

ဇာတိပဋ္ဌမငါးချက်။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တတိယခြောက်ချက်။ ပဉ္စမ တ
 တိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယ ခြောက်ချက်။ ပေါင်းအဋ္ဌဝိသ နှစ်ဆယ် ရှစ်
 ချက်။ အကောက်ဝိဘင်းမှာ အနုလုံ ၁၇ ဂါးရှိပြီ။ ။ ပစ္စာဇာတိပဋ္ဌခြောက်ပဒ ငါး
 ချက်စီထွက်သောကြောင့်တိသသုံးဆယ်။ ။ အာသေဝနဋ္ဌပဋ္ဌမငါးချက်။
 ဒုတိယမရ၊ တတိယငါးချက်။ ပဋ္ဌမတတိယငါးချက်။ ပေါင်းပဉ္စရသတဆယ်
 ငါးချက်။ ။ ကမ္မပစ္စည်းဋ္ဌပဋ္ဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တတိယ
 ယခြောက်ချက်။ ပဋ္ဌမတတိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယငါးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိ
 ယငါးချက်။ ပေါင်းဆတ္တိသ သုံးဆယ် ခြောက်ချက်။ ။ ဝိပါကဋ္ဌပဋ္ဌမ
 ငါးချက်။ ဒုတိယ ခြောက်ချက်။ တတိယ ငါးချက်။ ပဋ္ဌမတတိယပဒမရ။ ဒု
 တိယတတိယ ငါးချက်။ ပေါင်းဆဋ္ဌိသ နှစ်ဆယ် ခြောက်ချက်။ ။ အာ
 ဟာရဋ္ဌပဋ္ဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တတိယငါးချက်။ ပဋ္ဌမတ
 တိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယ ငါးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယ ငါးချက်။ ပေါင်း
 ဗာတ္တိသသုံးဆယ် နှစ်ချက်။ ။ ဣန္ဒြိယသျှာနမဂ္ဂတို့မှာ ပရိစ္ဆင်္ခါ အစဉ်း
 ကျေနတိ သ။ သဗ္ဗယုတ္တနှစ်ဆယ် လေးချက် ဝိပ္ပယုတ္တမှာ ပဋ္ဌမငါးချက် ဒုတိ
 ယခြောက်ချက်။ တတိယ ခြောက်ချက်။ ပဋ္ဌမတတိယ ငါးချက်။ ဒုတိယတ
 တိယခြောက်ချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယငါးချက်။ ပေါင်း ဝေ ဝိသ နှစ်ဆယ် သုံး
 ချက်။ ။ အတ္ထိပစ္စည်းဋ္ဌပဋ္ဌ ငါးချက်။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တတိယခြောက်
 ချက်။ ပဋ္ဌမ တတိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယ ခြောက်ချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယ
 ခြောက်ချက်။ ပေါင်း စတုဝိသ နှစ်ဆယ် လေးချက်။ ။ အတ္ထိပစ္စည်း။
 • နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အနန္တရနိဋ္ဌတူ၏၊ အဝိဂတ၊ အတ္ထိနိဋ္ဌတူ၏။ ။ အနုလုံ နှစ်
 နှစ်ဟောတုယာဆတ္တိသ။ နဥပနိဿယေ ဗာတ္တိသ။ လ။ နော အဝိဂတေဆတ္တိ
 သ။ အရကောက်ဝိဘင်းမှာ ဓမ္မအနုလုံ နှစ်ရှိလေ။ ။

ဥပါဒိဏ္ဍတိကပြီး၏။

၇-ပစ္စနိယတိကပဋ္ဌာန၊ဝိတက္ကတ္တိက။

သံကိလိဋ္ဌတိကံ နှိနိကံ ကုသလာဘိကံ နိဗ္ဗိန္ဒိန္ဒြိ ကြိလေလွပံ ဖြိ။ ။
 ဝိတက္ကဏ်တံ န သဝိတက္ကသဝိစာရေပဒ။ န အဝိတက္ကဝိစာရေပတ္တပဒ။ န အ
 ဝိတက္ကအဝိစာရေပဒ။ န သဝိတက္ကသဝိစာရေပဒ။ န အဝိတက္ကအဝိစာရေပဒ။ န အ
 ဝိတက္ကဝိစာရေပတ္တ န အဝိတက္ကအဝိစာရေပဒ။ န သဝိတက္ကသဝိစာရေပဒ။ န အဝိ

တက္ကဋ္ဌိစာရမတ္တပဒ။ နသဝိတက္ကသဝိစာရန အဝိတက္ကဋ္ဌိစာရမတ္တန အဝိ
 တက္ကအဝိစာရပဒဟု ခုနစ်ပုဒ်တည်း။ ။ ထိုခုနစ်ပုဒ်တို့တွင် နသဝိတက္က
 သဝိစာရပုဒ်၏ အရကား။ အဝိတက္ကဋ္ဌိစာရ ခြောက်ဆဲ့ ခြောက်ချ။ ဝိတက်
 ကြဉ်သော စေတသိက်သတ္တတိ သပဋ္ဌမပုဒ်၏ အရှေ့နှင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ်သော
 ဝိတက် ငါးဆယ် ငါးချ။ ဝိစာရလည်း ငါးဆယ် ငါးချ။ ရုပ်အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန်
 တည်း။ ။ ဒုတိယပုဒ်၏ အရကား။ သဝိတက္ကသဝိစာရဓိတ် ငါးဆယ် ငါး
 ချ။ အဝိတက္ကအဝိစာရဓိတ် ငါးဆယ် ငါးချ။ စေတသိက်နွေးပညာသ။ ဒုတိ
 ယဈာန် ကောဒသနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဝိစာရတဆဲ့ တချ ရှင်အဋ္ဌဝိသ
 နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ တတိယပုဒ်၏ အရကား။ သဝိစာရဓိတ် ခြောက်ဆယ်
 ခြောက်ချ။ ဒုတိယဈာန် ကောဒသနှင့် ဝိစာရကြဉ်သော စေတသိက် နွေး
 ပညာသတည်း။ ။ ပဋ္ဌမတတိယပဒ၏ အရကား။ ဒုတိယဈာန် ကောဒသ။
 ဝိတက် ဝိစာရကြဉ်သော စေတသိက်သတ္တိ သ။ ပဋ္ဌမပုဒ်၏ အရှေ့နှင့် သမ္ပ
 ယုတ်ဖြစ်သော ဝိတက် ငါးဆယ် ငါးချ။ ဝိစာရလည်း ငါးဆယ် ငါးချ
 တည်း။ ။ ဒုတိယ တတိယ ပဒ၏ အရကား။ သဝိတက္ကသဝိစာရဓိတ် ငါး
 ဆယ် ငါးချ။ ဝိတက် ကြဉ်သော စေတသိက် ကောပညာသတည်း။ ။ ပဋ္ဌ
 မဒုတိယပဒအရကား။ အဝိတက္ကအဝိစာရဓိတ် ငါးဆယ် ငါးချ။ ဝိတက်ဝိ
 စာရ ကြဉ်သော စေတသိက် သတ္တိ သ ဒုတိယဈာန် ကောဒသနှင့် သမ္ပ
 ယုတ် ဖြစ်သော ဝိစာရ စေတသိက် တဆယ် တချ။ ပဋ္ဌမပုဒ်အရှေ့နှင့် သမ္ပ
 ယုတ်ဖြစ်သော ဝိစာရစေတသိက် ငါးဆယ် ငါးချ ရှင်အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။
 ပဋ္ဌမ ဒုတိယ တတိယပဒအရကား။ ပဋ္ဌမပုဒ်အရှေ့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဝိ
 စာရစေတသိက် ငါးဆယ် ငါးချ တည်း။ တိက်ပုဒ်အရတည်း။ ။ တိက်
 ပုဒ်ရသော တိက်သတ္တိ သတ္တိ သတ္တိ သတ္တိ သတ္တိ သတ္တိ သတ္တိ သတ္တိ သတ္တိ သတ္တိ
 မံ၌ ပဝတ္တိအခါ ကက္ကာကား။ နွေးပညာ ဝိညာဉ် တဆယ် ကြဉ်သော အဝိ
 တက္က အဝိစာရဓိတ် ငါးဆယ် ငါးချ။ ဝိတက် ကြဉ်သော စေတသိက်
 တေတ္ထိ သ။ အဓိတ်အဓိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော။ အဓိတ်အဓိတ်
 နာမက္ခန္ဓာမိတ္တဇရုပ် ပဉ္စဂေါကာရတို့၌ ဖြစ်သောအခါ သဟိတ်သဝိတက္က
 သဝိစာရလေးဆယ် ခုနစ်ခု၌ ရှိသောဝိစာရကို စွဲ၍ဖြစ်သော မိတ္တဇရုပ်ပစ္စ
 ယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါ တက္ကာကား။ အဝိတက္က ပဋိသန္ဓေ
 ရှစ်ခုဝိတက်ကြဉ်သော စေတသိက်တရုတ် သ။ အဓိတ်အဓိတ် အဓိတ်အ
 ပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော။ အဓိတ်အဓိတ် အဓိတ်

အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာကုသုတ္တရရုံ၊ သမိတက္ကသမိစာရ ပဋိသန္ဓေနှင့် အတူ ဥပါဒ်သောဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဝိတက်ဝိစာရေကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ရုပ်သက်သက်၌ မွေ့မှ လုံကုသလတိက် အဗျာကတ အတိုင်းကောက်။ ။ဥဋ္ဌမေနုတတိယံ၌ ပဇတ္တိအခါကတ္တားကား။ သဟိတ်အဝိတက္ကသမိစာရေမိတ်လေးဆဲ ငါးခု။ ဝိတက်ဝိစာရကြည်သော စေတသိက်ဆတ္တိသ။ အမိတ်အမိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။လ။အမိတ်အမိတ် နာမက္ခန္ဓာမိတ္တဇရုပ်၊ ပဉ္စဝေါကာရေတို့၌ဖြစ်သော အခါဒုတိယဈာန်ကောဒသ။ ဝိတက်ဝိစာရကြည်သော စေတသိက်ဆတ္တိသ။ အမိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဝိစာရေမိတ္တဇရုပ် ဥဋ္ဌမပုဒ်အရနှင့် သမ္ပယုက်ဖြစ်သော ဝိတက်ဝိစာရေကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သမိတက္ကနာမက္ခန္ဓာမိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။ အဝိတက္ကသမိစာရ ပဋိသန္ဓေချနစ်ချ။ ဝိတက်ဝိစာရကြည်သော စေတသိက်ဆတ္တိသ။ အမိတ်အမိတ်။ အမိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။လ။ အမိတ်အမိတ်။ အမိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာကုသုတ္တရရုံ၊ ဒုတိယဈာန်ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဝိစာရေ၊ ဋီကာရုပ်၊ သဟိတ် သမိတက္က သမိစာရပဋိသန္ဓေနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဝိတက်ဝိစာရေကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်သမိတက္က သမိစာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ ကုသုတ္တရရုံ။ ဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဝိတက်ဝိစာရ။ ဝိတက်ဝိစာရကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဟဒယဝတ္ထု၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ရုပ်သက်သက်၌ အဗျာကတ အတိုင်းကောက်လေ။ ။ဥဋ္ဌမေနုတတိယံ၌ ပဇတ္တိအခါကတ္တားကား။ ဒုတိယဈာန်ကောဒသ၌ရှိသော ဝိစာရေကိုစွဲ၍ဖြစ်သောဒုတိယဈာန်ကောဒသ။ အမိတ်အမိတ် နာမက္ခန္ဓာ။ ဝိတက် ဝိစာရေကိုစွဲ၍ဖြစ်သောသဟိတ် သမိတက္ကသမိစာရေမိတ်လေးဆဲ ခုနစ်ခု။ အမိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။ ဒုတိယဈာန်ပဋိသန္ဓေရှိသော ဝိစာရေကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဒုတိယဈာန် ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ။ သမိတက္က သမိစာရပဋိသန္ဓေရှိသော ဝိတက်ဝိစာရ ဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သမိတက္ကသမိစာရပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဥဋ္ဌမေနုပဋ္ဌမတတိယံ၌ ပဇတ္တိအခါကတ္တားကား။ ဒုတိယဈာန်ကောဒသ။ ဝိတက် ဝိစာရကြည်သော စေတသိက် ဆတ္တိသ။ အမိတ်အမိတ်နာမက္ခန္ဓာ ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။လ။ အမိတ်အမိတ်နာမက္ခန္ဓာဝိ

စာရကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဒုတိယဈာန် စိတ်ကောဒသ။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ပဋ္ဌယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။ ဒုတိယဈာန်ပဋိသန္ဓေတစ်ခု။ ဝိတက်ဝိစာရကြည်သော စေတသိက် တေတ္ထိသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာ ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော။လ။ အစိတ်အစိတ်။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ဝိစာရက်စွဲ၍ဖြစ်သောဒုတိယဈာန်ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ် သဝိတက္ကသဝိစာရပဋိသန္ဓေရှိသော ဝိတက်ဝိစာရ ပဋ္ဌယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ အကြွင်းသုံးချက်ကို ကောက်ပါလေ။ ။ဒုတိယခုနစ်ချက် တတိယလည်း ခုနစ်ချက်၊ ဒုတိယလည်း ခုနစ်ချက်။ ပဌမ ဒုတိယလည်းခုနစ်ချက်။ ။ပဌမဒုတိယ တတိယပဒ၌။ ပဌမဒုတိယ တတိယေန ပဌမံ၌ ပဝတ္ထိအခါကတ္တားကား။ သဟိတ်သဝိတက္က သဝိစာရစိတ်လေးဆဲ့ ခုနစ်ခုရှိသော ဝိစာရက်စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိတက်ဝိစာရစရပ် ပဋ္ဌယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်သဝိတက္က သဝိစာရပဋိသန္ဓေကိုးခုရှိသော ဝိစာရက်စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိတက်ကုဒ္ဓတ္တစရပ်ပဋ္ဌယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယ တတိယေနဒုတိယံ၌ကတ္တားကား။ သဟိတ်ဝိစာရက်စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်သဝိတက္က သဝိစာရစိတ် လေးဆဲ့ခုနစ်ခု။ ဝိတက်ဝိစာရကြည်သော စေတသိက်တေတ္ထိသ၊ နာမက္ခန္ဓာကုဒ္ဓတ္တစရပ် ပဋ္ဌယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယတတိယေန တတိယံ၌ပဝတ္ထိအခါကတ္တားကား။ သဟိတ် သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် လေးဆဲ့ခုနစ်ခုရှိသော သဝိစာရက်စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်သဝိတက္က သဝိစာရစိတ်လေးဆဲ့ခုနစ်ခု။ ဝိစာရမောဟမူဒွေး၌ မောဟ ကြည်သော စေတတိက်ကောပညာသ ပဋ္ဌယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်သဝိတက္ကသဝိစာရ ပဋိသန္ဓေကိုးခုရှိသော ဝိစာရက်စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ် သဝိတက္ကသဝိစာရပဋိသန္ဓေကိုးခု။ဝိစာရကြည်သော စေတသိက်စတုတိသ။ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာပဋ္ဌယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယတတိယေန ပဌမတတိယံ၌ ပဝတ္ထိအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်သဝိတက္က သဝိစာရစိတ် လေးဆဲ့ခုနစ်

ချဉ်းရှိသော ဝိစာရကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဝိတက်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်သဝိတက္ကသဝိစာရ ပဋိသန္ဓေကိုးချဉ်းရှိသောဝိစာရကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိတက်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယတတိယောန ဒုတိယတတိယံ၌ ပဏတ္တိအခါကတ္တားကား။ သဟိတ်သဝိတက္က သဝိစာရစိတ် လေးဆယ် ခုနစ်ချဉ်းရှိသော ဝိစာရကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ် လေးဆယ် ခုနစ်ချဉ်းရှိသောမောဟမူဇ္ဇေ၌မောဟဝိတက်ဝိစာရကြဉ်သော စေတသိက်ပညာသ၊ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။ သဟိတ်သဝိတက္ကသဝိစာရ ပဋိသန္ဓေကိုးချဉ်းရှိသောဝိစာရကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်သဝိတက္ကသဝိစာရပဋိသန္ဓေကိုးချဉ်းရှိသော ဝိစာရကြဉ်သော စေတသိက်ပဏတ္တိသ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယတတိယောန ပဋ္ဌမဒုတိယံ၌ ပဏတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ ပဋ္ဌဝေါကာရဘု၌ရဟန္တာတို့ရတိကြဉ်သော သဟိတ်သဝိတက္က သဝိစာရစိတ် လေးဆယ် ခုနစ်ချဉ်းရှိသောဝိစာရကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိတက္ကစရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။ သဟိတ်သဝိတက္ကသဝိစာရ ပဋိသန္ဓေကိုးချဉ်းရှိသော ဝိစာရကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ကုက္ကုဋရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤသတ္တမပဒ၌ခြောက်ချက်သာထွက်သည်။ ပေ ငါး တဆယ် နှစ်ချက် ထွက်၏။ ။ကြွင်းသောပစ္စည်းတို့၌လည်းဤနည်းကို၌ကြိ၍ဟောကြပါလေ။ ။ဆဝါချပြီး၏။ ။

ဗျာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ။ ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ။ ပဋ္ဌမော တတိယဿ။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဒုတိယဿ။ ပဋ္ဌမော ဒုတိယတတိယဿ မရ။ ။ပဋ္ဌမော ပဋ္ဌမဒုတိယဿ။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဒုတိယ တတိယဿ မရ။ ။ပဋ္ဌမငါးချက် ထွက်သည်။ ။ဒုတိယ ခုနစ်ချက်။ တတိယခုနစ်ချက်။ ပဋ္ဌမတတိယ ငါးချက်။ ဒုတိယတတိယခုနစ်ချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ ပဋ္ဌမဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ပဋ္ဌမဒုတိယော ပဋ္ဌမဒုတိယဿ။ သုံးချက်။ ။ပေါင်းစတုဘိသ သုံးဆယ် လေးချက်။ ။ဟေတုပစ္စည်းပြီး၏။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ သတ္တသတ္တာနဝါစာဇီသလေးဆယ် ကိုးချက် ထွက်သည်။ ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ၌ ကတ္တားကား။ အဝိတက္က စိတ်ခြောက်ဆယ် ခြောက်ခုဝိတက်ကြဉ်သော။ စေ။ သတ္တတိသပဋ္ဌမပုဒ်၏အရနှင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ်သောဝိတက်ငါးဆယ် ငါးခု ဝိစာရလည်းငါးဆယ် ငါးခုရပ်အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန်၏။ ။သမ္ပဒါနိပုဒ်၏အရကား။ ဇွေးပဉ္စမိညာဉ်တဆယ်ကြဉ်သောကာမ

မိတ်လေးဆဲလေးချဉ်းရှိသောဝိတက်ဝိစာရ ပဋ္ဌမဈာန်မဂ်ဖိုလ်ရှိသော ဝိ
စာရဒုတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန် ပဋ္ဌမဈာန် မဂ်ဖိုလ်ဝိညာဏဉ္စာယတနမိတ်
သုံးခုနေဝသညာ နာသညာယတနမိတ်သုံးခု အဘိညာဉ်ခွေး ပဏ္ဍယုပ္ပန်။
၏။ ။ဓုတိယသမ္ဘိကတ္တားကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ကောမမိတ်ငါး
ဆဲလေးခုပဋ္ဌမဈာန်ဒုတိယဈာန်တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန် ပဋ္ဌမဈာန်မဂ်
ဖိုလ်ဝိတက် အပ္ပမညာကြဉ်သောစေတသိက်ဧကေနပညာသ ဝိညာဏဉ္စာ
ယတနမိတ်သုံးခု နေဝသညာနာသညာယတနမိတ်သုံးခုအဘိညာဉ်ခွေးပ
ဏ္ဍယုပ္ပန်၏။ ။တတိယသမ္ဘိ ကတ္တားကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ခွေး
ပဋ္ဌဝိညာဉ်တဆယ် ကြဉ်သောကောမမိတ်လေးဆဲလေးခုပဋ္ဌမဈာန်။ ဓုတိ
ယဈာန်။တတိယဈာန်မဂ်ဖိုလ် အပ္ပမညာကြဉ်သော။စေ။ ပညာသ ပဏ္ဍယု
ပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤနည်းကိုဖြူ၍ကောက်လေအ.ကြွင်းလွယ်ပြီ။ ။အာ
ရမ္မဏာပြီးပြီ။ ။

အဓိပတိ၌လည်း။သတ္တသတ္တာနဝါစာလီသ လေးဆဲကိုးချက်ပင်ထွက်
သည်။ ။အကောက်ကိုကြိုသူ၍ကောက်လေလွယ်ပြီ။ ။အနန္တရ ပ
စ္စည်း၌။ သတ္တသတ္တာနဝါစာလီသ လေးဆဲကိုးချက်။ ပဋ္ဌမော ပဋ္ဌမသမ္ဘိ
ကတ္တားကား။ ရဟန္တာတို့ ဓုတိကြဉ်သော ဧှောဧှောသော အဝိတက္ကမိတ်
ခြောက်ဆဲခြောက်ခုဝိတက်ကြဉ်သော စေတသိက်ဆတ္တိသပဋ္ဌမပုဒ်အရ
နှင့်သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဝိတက်ငါးဆဲငါးခု ဝိစာရငါးဆဲငါးခုပစ္စည်းတ
ရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ရဟန္တာတို့ဓုတိနှင့်တကွနောက်နောက်သော
အဝိတက္ကမိတ်ခြောက်ဆဲခြောက်ခု ပဋ္ဌမပုဒ်အရနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော
ဝိတက်ငါးဆဲငါးခုပဏ္ဍယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမောဒုတိယသမ္ဘိကတ္တား
ကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သဝိတက္ကသဝိစာရမိတ်ငါးဆဲငါးခု အဝိ
တက္ကအဝိစာရ မိတ်ငါးဆဲငါးခု ဝိတက် ကြဉ်သောစေတသိက် ဧ. ပညာ
သပဋ္ဌယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋ္ဌမောတတိယသမ္ဘိ ကတ္တားကား။ ရဟန္တာ
တို့ဓုတိတတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်ပဋ္ဌမဈာန် မဂ်ဖိုလ်ကြဉ်သောအဝိတက္က
မိတ်ငါးဆယ်လေးခုဝိတက်ကြဉ်သော။စေ။ သတ္တတိယ ပဋ္ဌမပုဒ်အရနှင့်
သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောဝိတက် ငါးဆယ်ငါးခုအဝိစာရပစ္စည်းတရားရ၏။ ။
သမ္ပဒါနိကား။ သဝိတက္ကသဝိစာရမိတ်ငါးဆဲငါးခု ဓုတိယဈာန် ကောဓ
သ။ဓုတိယဈာန်ဝိစာရကြဉ်သော စေတသိက်ခွေးပညာသပဋ္ဌယုပ္ပန်တရား
ရ၏။ ။ဤနည်းကိုဖြူ၍အကြွင်းကို ကောက်ကြပါလေ။ ။သမနု

ဇနနည်းတူ။ ။သဟဇာတ၌ ပရိစ္ဆဝါရအတိုင်း အဋ္ဌစက္ကာလီသ။ အည
မညလည်း အဋ္ဌစက္ကာလီသ။ နိဿယလည်း အဋ္ဌစက္ကာလီသ။ ဥပနိဿယ
လည်းနဝါစာလီသ။ ပုရေဇာတ၌ ပဌမခုနစ်ချက်။ ဒုတိယခုနစ်ချက်။ ပဌမ
ဒုတိယခုနစ်ချက်။ ကေဝိသနွှစ်ဆဲးချက်။ ပစ္ဆာဇာတ၌ ပဌမသုံးချက်။
တတိယသုံးချက်။ ပဌမတတိယ သုံးချက်။ ဒုတိယတတိယ သုံးချက်။ ပဌမ
ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယတတိယသုံးချက်။ ။သတ္တတြိန္ဒ ကေဝလီသ
နွှစ်ဆဲးတချက်။ အာသေဝနွှစ်လေးဆဲးကိုးချက်။ ကမ္မ၌ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌ
မောဒုတိယဿ။ ပဌမောတတိယဿ။ ပဌမောပဌမတတိယဿ။ ပဌမော
ဒုတိယတတိယဿမရ။ ။ပဌမောပဌမ ဒုတိယဿ။ ပဌမောပဌမ ဒုတိ
ယတတိယဿမရ။ ။ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယခုနစ်ချက်။ တတိယခုနစ်ချက်။
ပဌမတတိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယခုနစ်ချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။
ပေါင်း လေးဆဲးခုနစ်ချက်။ ဝိပါကလေးဆဲးကိုးချက်။ အာဟာရ၌ ကမ္မအ
တိုင်းသုံးဆဲးလေးချက်။ ဣန္ဒြိယလည်း သုံးဆဲးလေးချက် ဈာန၌ အဋ္ဌစက္ကာ
လီသ။ ကမ္မ၌ သက္ကမပဒမရ။ ။ပဌမခုနစ်ချက်။ ဒုတိယခုနစ်ချက်။ တတိယ
ခုနစ်ချက်။ ပဌမတတိယ ခုနစ်ချက်။ ဒုတိယတတိယခုနစ်ချက်။ ပဌမဒုတိ
ယသုံးချက်။ ပေါင်းသုံးဆဲးရှစ်ချက်။ ။သဗ္ဗယုတ္တ၌ ပဌမခုနစ်ချက်။
ဒုတိယခုနစ်ချက်။ ပဌမတတိယ ခုနစ်ချက်။ ဒုတိယတတိယခုနစ်ချက်။ ပဌမ
ဒုတိယခြောက်ချက်။ ပဌမဒုတိယတတိယငါးချက်။ ။ပေါင်းလေးဆဲးခြောက်
ချက်။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၌ ပဌမခုနစ်ချက်။ ဒုတိယခုနစ်ချက်။ တတိယသုံးချက်။
ပဌမတတိယသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယ ခုနစ်ချက်။
ပဌမဒုတိယတတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်း သုံးဆဲးသုံးချက်။ ။အတ္ထိ၊ အဝိ
ဂတ၊ သဟဇာတ အတိုင်း၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အနန္တရအတိုင်း အနုလုံပန္နနိက္ခိန္ဒ။
နဟေတုယာနဝါစာလီသ။ လ။ နောအဝိဂတေနဝါစာလီသ။ ။ဤနည်းကို
မှီ၍ ကြွင်းသောတိက်ဘို့ကို ကြံကြပါလေ။ ။

ဓမ္မပစ္စနိကတိကပဋ္ဌာနံ ပြီး၏။

ဂ-ပစ္စနိယဒုကပဋ္ဌာန၊ ဟေတုဂေါစ္ဆက။

ဒုကပဋ္ဌာနံ၌ နဟေတုပဒ။ နဟေတုပဒ၊ နဟေတုနဟေတုပဒ။ သုံး
ပဒတည်၍ ဘပုဒ်ဘပုဒ်တွင် သုံးချက်စီ ထွက်၍ ကိုးချက် ဖြစ်သတည်း။ ။

[၈*၁] နဟေတုဓမ္မံ၊ နဟေတုဓမ္မာဥပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ နဟေ
တု ဧကံခန္ဓံ ပဋိစ္စတယောခန္ဓာ ဝိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စရူပံ။ ဧကံမဟာဘူတံ
ပဋိစ္စ။ ဝ။ ဥပါဒါရူပံ။ ။ ဒုကပဋ္ဌာန်း အနုလုံတွင် ဒုတိယပုဒ်ကို ပဋ္ဌမပုဒ်။ ပ
ဋ္ဌမပုဒ်ကို ဒုတိယပုဒ်ပြု၍ ပြန်၍ ဟောသည့်သာ ထူးသည်။ ဝိဘင်းသွား အရ
ကောက်။ ဒုက်အတိုင်းပင် အတူတူအထူးမရှိပြီ။ ။

ဒုကပဋ္ဌာန်းပစ္စနိက်ပြီး၏။

ဇ-ပစ္စနိယဒုကတိကပဋ္ဌာန၊ ဟေတုကုသလ။

ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း၌။ ။ နဟေတုကုသလပဒ။ နနဟေတု နကုသလ
ပဒ။ နဟေတုနကုသလ နနဟေတုနကုသလပဒဟု သုံးပဒတည်၍ တပုဒ်
တပုဒ်တွင် သုံးချက်စီထွက်၍ ကိုးချက်ဖြစ်သတည်း။ ။ [၂၇*၁] န
ဟေတုနကုသလံဓမ္မံ၊ နဟေတုနကုသလော ဓမ္မာဥပဇ္ဇတိ ဟေတု
ပစ္စယာ။ နဟေတုအကုသလာဗျာကတံ ဧကံခန္ဓံ ပဋိစ္စတယောခန္ဓာ ဝိတ္တသ
မုဋ္ဌာနဉ္စရူပံ။ လ။ ဧဒန္တာ ဝိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စရူပံ။ ။ ဟိတ်ကိုကြည့်၍ အကု
သိုသ် အဗျာကတကို ကောက်လ။ ။ ဤနည်းကိုမှီ၍ ဟောလေ။ ။
ဟေတုသာနဝ၊ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ ပဉ္စာဝါရ ဟေတုဇုတ္တည်း၌။ ။ နနဟေတု
နကုသလော နဟေတုနကုသလဿ။ နနဟေတုကုသလော နဟေတုနကုသ
လဿ။ နနဟေတု နကုသလော နဟေတုနကုသလဿ။ နနဟေတုနကုသ
လဿ။ ဤသုံးချက်ရသတည်း။ ။ အာရမ္မဏ ကိုးချက်။ အဝိပတိ။ လ။
ဥပနိဿယ အတိုင်း ကိုးချက်။ ပုရေဇာတ၌။ နဟေတု နကုသလော န
ဟေတု ကုသလဿ။ န ဟေတုကုသလော နနဟေတုကုသလဿ။ နဟေ
တု နကုသလော နဟေတု နကုသလဿ။ နနဟေတု နကုသလဿ။
သုံးချက်။ ပစ္စာဇာတသုံးချက်။ အာသေဝန၌ ကိုးချက်။ ကမ္မ၌။ နဟေတု
နကုသလော နဟေတုကုသလဿ။ နဟေတုနကုသလော နနဟေတု နကု
သလဿ။ နဟေတုနကုသလော နဟေတုနကုသလဿ။ နနဟေတု နကု
သလဿ။ သုံးချက်။ ဝိပါကကိုးချက်။ အာဟာရ သုံးချက်။ ဣန္ဒြိယကိုး
ချက်။ ဗျာနသုံးချက်။ မဂ္ဂကိုးချက်။ သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တလေးချက်။
အတ္ထိကိုးချက်။ နတ္ထိဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့လည်း ကိုးချက်စီ။ ။ နဟေတု

ဇ-ပစ္စနိယဒုကတိကဝဋ္ဌာန၊ ဟောတုဝိပါက။ (၂၁-၂၉) ၁၃၉

ယာနဝ။လ။ နောအဝိဂတောနဝ။ ။နဟောတုဒုက္ခန္တံ နကုသလံ ပဒေသ
ရှက်ပြီး၏။ ။

နအကုသလပဒန္တိလည်း အတုရှက်။ ။နအဗျာကတပဒန္တိ လည်း
နည်းတုရှက်၍ သုံးဒုက္ခဖြစ်သတည်း။ ။ဟောတုဂေါစ္ဆကန္တံ၊ ကုသလ
တိက်အရှက်ပြီး၏။ ။

ဟောတုဂေါစ္ဆကန္တံ။ဝေဒနာတိက်ရှက်ရာ၌။ ။နဟောတုနသုခါယ
ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ။နနဟောတုနသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ။နဟော
တုနသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ နနဟောတု နသုခါယ။ ဝေဒနာယ သမ္ပ
ယုတ္တပဒဟု သုံးပုဒ်တည်း၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုံးပုဒ်သုံးပုဒ်ထွက်သော
ကြောင့်ကိုးချက် ထွက်သတည်း။ ။၂၉-၂] နဟောတု နသုခါယဝေ
ဒနာယ သမ္ပယုတ္တံဓမ္မံပရိစ္စ နဟောတု နသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော
ဓမ္မောဥဉ္စတိဟောတုပစ္စယာ။ ဒုက္ခသဟဂတံ အဒုက္ခမသုခါယဝေဒနာယ
သမ္ပယုတ္တံကေခန္ဓံပရိစ္စဒေခန္ဓံ ဒွေခန္ဓေ ပရိစ္စဇကောခန္ဓော။ ။ဒုတိယပဒါ
ဝသာန၌။ နဟောတုနသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တခန္ဓေပရိစ္စဟောတုဟု
ဟောလေ။ ။ဟောတုဒုက္ခံကိုဦး၍ဟောလေ။ ။သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ပစ္စနိက်၌
လည်း။ ။နဟောတုဃာနဝ၊နာမိပတိယာနဝ၊နပုရေဇာတောနဝ၊ နပစ္ဆာဇာ
တောနဝ၊ နာသေဝနေ နဝ၊ နကမ္မေတိဏိ၊ နဝိပါကော နဝ၊ နဗျာနေဇကံ၊န
မဂ္ဂေနဝ၊နဝိဗ္ဗယုတ္တေနဝ။ ။ပဉ္စာဂါရ ဟောတုပစ္စည်း၌ သုံးချက်။ အာရမ္မ
ဏပစ္စည်းကိုးချက်။ အမိပတိမှစ၍ ဥပနိဿယတိုင်အောင် ကိုးချက်။ အာ
သေဝနကိုးချက်။ ကမ္မသုံးချက်။ ဝိပါကကိုးချက်။ အာဟာရသုံးချက်။ ဣန္ဒြိ
ယကိုးချက်။ ဗျာနသုံးချက်။ မဂ္ဂကိုးချက်။ သမ္ပယုတ္တ ကိုးချက်။ အတ္ထိကိုး
ချက်။နတ္ထိဝိဂတ၊ အဝိဂတကိုးချက်။ ။ပစ္စနိက်၌ နဟောတုယာ နဝ။လ။
နောအဝိဂတောနဝ။ ။နဒုက္ခာယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပုဒ်။ နအဒုက္ခမသုခါ
ယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပုဒ်တို့နှင့်ရှက်ရ၍နည်းအတူ။ ။ဟောတုဂေါစ္ဆ
ကန္တံ။ဝေဒနာတိက်အရှက်ပြီး၏။ ။

ဇ-ပစ္စနိယဒုကတိကပဋ္ဌာန၊ ဟောတုဝိပါက။

ဟောတုဂေါစ္ဆကန္တံဝိပါကတိက်ရှက်ရာ၌။ ။နဟောတု နဝိပါကပဒ။
နနဟောတု နဝိပါကပဒ။ နဟောတုနဝိပါက နနဟောတု နဝိပါကပဒဟု သုံး

ပုဒ်တည်၍တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုံးချက်စီထွက်သောကြောင့် ကိုးချက်ဖြစ်သ
တည်း။ နဟေတု နဝိပါကအရကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ကုသိုလ်ကေဝါသ
ကြံ ယာဝိသဟိတ်ခြောက်ခုကြောင့်သော စေတသိက်ဆစက္ကလီသရုပ် အ
ဋ္ဌာဝိသ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ နဟေတု နဝိပါကအရကား။ အကုသိုလ်ကု
သိုလ်ကြံ ယာဟိတ် ခြောက်ခုတည်း။ ။ ဤအရက်ရှိလုံးသွင်း၍ နဝချည်း
ဟောလေ။ ။ ဝိပါကပစ္စည်းမှာ ရုပ်သက်သက် တချက်သာ ထွက်သ
တည်း။ ။ ဒုတိယနှင့်ရှက်ရာ၌။ ။ နဟေတုနဝိပါက ဓမ္မဓမ္မပဒ။ နဟေ
တုနဝိပါကဓမ္မဓမ္မပဒ။ နဟေတုနဝိပါကဓမ္မဓမ္မ နဟေတုနဝိပါက ဓမ္မဓမ္မ
ပဒဟု သုံးပဒတည်၍လည်းကောင်း ကိုးချက်ထွက်သတည်း။ ။ သင်္ချာ
မှာဝိပါကပစ္စည်း၌လည်း။ နဝထွက်သည်။ ။ တတိယပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ၌။ န
ဟေတုနနဝ ဝိပါကနဝိပါက ဓမ္မဓမ္မပဒ။ နဟေတုနနဝဝိပါက နဝိပါ
ကဓမ္မဓမ္မပဒ။ နဟေတုန နနဝဝိပါကနဝိပါက နဟေတု နနဝဝိပါကနဝိ
ပါကဓမ္မဓမ္မပဒဟုသုံးပုဒ်တည်၍လည်းကောင်း ကိုးချက်ထွက်သတည်း။ ။
ဤဒုက်၌ ရုပ်ကိုချ၍ ဟောလေ။ ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ ဟေတုဂေါစ္ဆကနှင့်
ဝိပါကတိက်အရှက်ပြီး၏။ ။

ဟေတုဂေါစ္ဆကနှင့်ဥပါဒိဏ္ဏတိက်ရှက်ရာ၌။ ။ နဟေတုနဥပါဒိဏ္ဏ
ပါဒါနိယပဒ။ နဟေတု နဥပါဒိဏ္ဏပါဒါနိယပဒ။ နဟေတုနဥပါဒိဏ္ဏပါ
ဒါနိယနဟေတုနဥပါဒိဏ္ဏပါဒါနိယပဒဟု သုံးပုဒ်တည်၍လည်းကောင်း
ကိုးချက်ထွက်သတည်း။ ။ နဟေတု နဥပါဒိဏ္ဏပါဒါနိယပဒ အရကား။
အကုသိုလ်ဒွါဒသ ကုသိုလ်ကေဝါသ ကြံယာဝိသ ဖိုလ်လေးခု ဟိတ်ခြေခံ
ခုကြောင့်သော စေတသိက် ဆစက္ကလီသ။ တိဇရုပ်သတ္တရသ ဇရတာဘင်
နိဗ္ဗာန် တည်း။ ။ နဟေတု နဥပါဒိဏ္ဏပါဒါနိယ အရကား။ ယခင်
ကြောင့်သော ဟိတ်ခြောက်ခုတည်း။ ။ ဒုတိယပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ၌ နဟေတု
နဥပါဒိဏ္ဏပါဒါနိယ ပဒ။ နဟေတု နအနုပါဒိဏ္ဏပါဒါနိယပဒ။ နဟေတုနဥ
ပါဒိဏ္ဏပါဒါနိယနဟေတု နအနုပါဒိဏ္ဏပါဒါနိယပဒဟု သုံးပဒတည်၍
လည်းကောင်း ကိုးချက်ထွက်သတည်း။ ။ တတိယပဒနှင့် ရှက်ရာ၌လည်း
ကိုးချက်ထွက်သတည်း။ ။ ဤနည်းကိုမှီ၍ ဒုက်နှင့်တိက်ကိုရှက်၍ ဟော
လေ။ ။ ဒုကာတိကပဋ္ဌာန်းဓမ္မပဋ္ဌာန်တိပြီး၏။ ။

ဓမ္မပစ္စနိကံ တိကဒုကပဋ္ဌာနံ။ နကုသလနဟေတုပဒ၊ နအကုသလနဟေတုပဒ၊ နအဗျာကတ နဟေတုပဒ၊ နကုသလနဟေတုနအဗျာကတပဒ၊ နအကုသလနဟေတုနအဗျာကတနဟေတုပဒ၊ နကုသလနဟေတုနအကုသလနဟေတုပဒဟုခြောက်ပဒတည်း။ နကုသလနဟေတုပဒ၌နကုသလနဟေတု ပဒါဝသာန၊ နအကုသလနဟေတုပဒါဝသာန၊ နအဗျာကတ နဟေတုပဒါဝသာန၊ နကုသလနဟေတုနအဗျာကတ နဟေတုပဒါဝသာန၊ နအကုသလ နဟေတု နအဗျာကတ နဟေတုပဒါဝသာနဟူ၍ ငါးပါးတည်း။ ။ထိုအတူနအကုသလနဟေတုပဒ၌လည်းငါးပါးတည်း။ ။နအဗျာကတနဟေတုပဒ၌၊ နအဗျာကတန ဟေတုပဒါဝသာန။ နကုသလနဟေတုပဒါဝသာန၊ နအကုသလ နဟေတုပဒါဝသာန၊ နကုသလ နဟေတုနအဗျာကတ ပဒါဝသာန၊ နအကုသလနဟေတု နအဗျာကတပဒါဝသာန၊ နကုသလ နဟေတု နအကုသလ နဟေတုပဒါဝသာန ဟူ၍ ခြောက်ပါးတည်း။ ။နကုသလ နဟေတု နအဗျာကတ နဟေတုပဒ၌နကုသလ နဟေတုပဒါဝသာန၊ နအကုသလ နဟေတုပဒါဝသာန နအဗျာကတ နဟေတု ပဒါဝသာန၊ နကုသလ နဟေတု နအဗျာကတ နဟေတု ပဒါဝသာန။ နကုသလ နဟေတု နအကုသလ နဟေတုပဒါဝသာနဟူ၍ ငါးပါးတည်း။ ။ထိုအတူ နအကုသလ နဟေတုနအဗျာကတ နဟေတုပဒ၌လည်း ငါးပါးတည်း။ ။နကုသလ နဟေတု နအကုသလ နဟေတုပဒ၌၊ နကုသလနဟေတုပဒါဝသာန၊ နအကုသလနဟေတုပဒါဝသာန။ နကုသလနဟေတု နအကုသလ နဟေတုပဒါဝသာနဟူ၍သုံးပါးတည်း။ ။ပေါင်းသော်လျှင်ကုသလ တရယုတ်သုံးဆယ် ဖြစ်သတည်း။ ။[၃၇*၁]နကုသလံ နဟေတု ဓမ္မပစ္စိစ္စ နကုသလောနဟေတု ဓမ္မာဋ္ဌကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ သဟိတိပါကံဇကဝိသ သဟိတိကြိယာ သတ္တရသ။ ဟိတိခြောက်ခု ကြဉ်သော စေတသိက်ဆ စက္ကာလီသ၊ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ၊ သဟိတိပါကံ ဇကဝိသ သဟိတိကြိယာသတ္တရသ။ ဟိတိခြောက်ခု ကြဉ်သော စေတသိက်ဆစက္ကာလီသ၊ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာသဟိတိ စိတ္တဒရုပ်ပစ္စယုနိတရားရ၏။ ။ထိုကြောင့်အကုသလံ အဗျာကတံဇကံခန္ဓံပဋိပ္ပကသောခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စရူပံ။လ။ရူပံဟုဟောအပ်၏။ ။နအကုသလနဟေတုပဒါဝသာနံ။ အကုသလော ဓမ္မပစ္စိစ္စစိတ္တသမုဋ္ဌာနံ။

ပဝိပါကာဗျာကတံကြိယာဗျာကတံကေ ခန္တံပဋိစ္စတယောခန္ဓာစိတ္တသမု
ဋ္ဌာနံရူပံ။လ။ ကေမဟာဘူတံပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ။လ။ ဥပါဒါရူပံ
ဟုဟောအပ်၏။ ။ဤနည်းကိုမြီ၍ ဟောပါလေ။ ။အာရမ္မဏာနှစ်ဆဲ့
ငါးလေးချက်။ အဓိပတိဧကေနတိံသ၊ အနန္တရ သမနန္တ ရစတုရိသ၊သဟဇာ
တဧကေနတိံသ၊ အညမည ဥပနိဿယစတုရိသ၊ ပုရေဇာတေစတုရိသ၊
အာသေဝနေစတုရိသ၊ ကမ္မဧကေန တိံသ၊ ဝိပါကေနဝ၊ အာဟာရ၊ဇာဠိ
ယ၊ဗျာန၊ မဂ္ဂဧကေနတိံသ။ သမ္ပယုတ္တ စတုရိသ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ ဧကေနတိံသ
အတ္ထိယာဧကေနတိံသ၊နတ္ထိယာစတုရိသ၊ ဝိဂတေစတုရိသ၊ အဝိဂတေဧ
ကေနတိံသ၊ပဉ္စပဝါရဟေတုဆိုသောကြောင့်ဟေတုပစ္စည်းမရ။ ။အာ
ရမ္မဏဆတ္တိံသ တိကပဋ္ဌာန်းပစ္စနိက် နကုသလတိက် အတိုင်းဟိတ်ကို
သာန္တတိသည့်သာထူးသည်။ ။နဟေတုပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

နနဟေတုပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။နကုသလနနဟေတုပဒ၊ နအကုသလနန
ဟေတုပဒ၊ နအဗျာကတ နနဟေတုပဒ၊ နကုသလနနဟေတုနအဗျာက
တနနဟေတုပဒ၊ နအကုသလ နနဟေတု နအဗျာကတနနဟေတုပဒဟု
ငါးပဒတည်၍။ နကုသလန နဟေတုပဒ၌ နကုသလန နဟေတုပဒါဝသာ
န၊နအကုသလန နဟေတုပဒါဝသာန၊ နအဗျာကတန နဟေတု ပဒါဝသာ
န၊နကုသလနနဟေတုန အဗျာကတန နဟေတုပဒါဝသာန၊ နကုသလနန
ဟေတုန အကုသလန နဟေတုပဒါဝသာနအားဖြင့်ငါးပါးတည်း။ ။ထို
အတူနအကုသလ နနဟေတုပဒ၌လည်းငါးပါး။ နအဗျာကတန နဟေတုပ
ဒ၌လည်းငါးပါးတည်း။ ။နအကုသလန နဟေတုနအဗျာကတနန ဟေ
တုပဒ၌။နကုသလနနဟေတုပဒါဝသာန၊ နအဗျာကတန နဟေတုပဒါဝ
သာန၊ နကုသလနနဟေတုန အဗျာကတန နဟေတုပဒါဝသာန အားဖြင့်
သုံးပါးတည်း။ ထိုအတူနအကုသလနနဟေတုနအဗျာကတနနဟေတု ပ
ဒ၌လည်း သုံးပါး။ နကုသလန နဟေတုန အကုသလနနဟေတုပဒ၌လည်း
သုံးပါးဖြစ်သတည်း။ပေါင်းသော်စတုရိသတိဖြစ်သတည်း။ ။[၃၈*၁၈]
နနကုသလနနဟေတုပုဒ်နှင့် ပဋိစ္စနကုသလောနနဟေတုဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိဟေ
တုပစ္စယာ။လောဘံ ပဋိစ္စမောဟော မောဟံပဋိစ္စလောဘော ဒေါသံပဋိစ္စ
မောဟောမောဟံပဋိစ္စဒေါသော။ ။အလောဘံ ပဋိစ္စအဒေါသောအမော
ဟောအဒေါသံ ပဋိစ္စအလောဘော အမောဟောအမောဟံ ပဋိစ္စအလော
ဘောအဒေါသောဟုထုတ်၍ဟော။ ။ကတ္တားကား။ လောဘမူလံတံရှစ်ခု

ဒေါသမူဇ္ဈေး၌ရှိသော အစိတ်အစိတ်သော အကုသိုလ် ဟိတ်ကို စွဲ၍ဖြစ်
သောအစိတ်အစိတ်သော အကုသိုလ်သုံးပါး သဟိတ်ဝိပါင်္ဂဇကဝီသသ
ဟိတ်ကြံ သာသတ္တရသ၌ရှိသော အစိတ်အစိတ်သောဟိတ်သုံးပါးကိုစွဲ၍
ဖြစ်သော အစိတ်အစိတ်သော ဟိတ်သုံးပါးပစ္စယုပ္ပန်၏။ «နနဟေတုဟု
ဆိုအပ်သောကြောင့်ဟိတ်ကိုရသည်ဖြစ်၍ဤတိကဒုကန နဟေတုနှင့်ရှက်
ရာ၌ဟိတ်ကိုသာဟောလေ။ «ဗ္ဗိပဋိသေခေဝ ပကတုတ္တောပါဌ်နှင့်အညီ။ပ
ကတိဖြစ်သောဟေတုပုဒ်၏အနက်ကိုသာရသတည်း။ «ဝိပါကေနဝ၊သဗ္ဗ
တ္ထစတုဝီသ။ «ပဉ္စာဝါရလည်း။ ဟေတုပစ္စည်း၌စတုဝီသ။ အာရမ္မဏ၌
ဆတ္တိံသ။အဓိပတိ၌စတုတိံသ။ အနန္တရဆတ္တိံသ။ သဟဇာတ၊ အညမ
ည၊နိဿယတို့မှာစတုဝီသ၊ဥပနိဿယဆတ္တိံသ။ «ပုဇေ၊ပစ္စာမရ။ «
အာသေဝန၌ဇကဝီသ။ကမ္မမရ။ «ဝိပါကေနဝ၊ အာဟာန၊မရ၊ ဣန္ဒြိယ၊
ဈာန၊မဂ္ဂတို့မှာ စတုဝီသ နှစ်ဆဲ့လေးချက်။ သမ္ပယုတ္တလည်း နှစ်ဆဲ့လေး
ချက်။ဝိပ္ပယုတ္တမရ။ အတ္တိ၊စတုဝီသ။နတ္တိ၊ဝိဂတဆတ္တိံသ။ အဝိဂတစ ဟု
ဝီသ။နဟေတုယာ ဆတ္တိံသ။လ။ နောအဝိဂတေ ဆတ္တိံသ။ နနဟေတု
ဒုက်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

နဟေတုဒုက်၌။ နသဟေတုကပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ နကုသလနသဟေတု
ကပဒ။နအကုသလ နသဟေတုကပဒ။နအဗျာကတနသဟေတုကပဒ။ န
ကုသလ နသဟေတုက နအဗျာကတ နသဟေတုကပဒ။ နကုသလ နသ
ဟေတုကန အကုသလန သဟေတုက ပဒဟုငါးပဒတည်၍။ «နကုသလ
နသဟေတုကပဒ၌။နကုသလနသဟေတုကပဒါဝသာန။ နအကုသလနသ
ဟေတုကပဒါဝသာန။ နကုသလနသဟေတုကနအကုသလနသဟေတုက
ပဒါဝသာန ဟူ၍သုံးချက် ထွက်သတည်း။ «နအကုသလ နသဟေ
တုက ပဒ၌လည်း သုံးချက်၊ န အဗျာကတ န သဟေတုက ပဒ၌လည်း
သုံးချက်။ နကုသလ နသဟေတုက န အဗျာကတ နသဟေတုကပဒ၌
လည်းသုံးချက်။ နကုသလန သဟေတုကနအကုသလန သဟေတုကပဒ၌
လည်းသုံးချက်။ «သုံးချက်ငါးလိဖြစ်သောကြောင့်။ ပန္နရသတဆဲ့ငါး
ချက်ထွက်သတည်း။ «နကုသလနသဟေတုက အရကား။ အဟိတ်စိတ်
အဋ္ဌာရသ။ ဆန္ဒကြည်သော အညသမာန်း ခွါဒသမောဟမူဇ္ဈေး၌မောဟရုပ်
အဋ္ဌဝီသနိဗ္ဗာန်တည်း။ «နအကုသလ နသဟေတုကအရကား။ အဟိတ်
စိတ်အဋ္ဌာရသ၊ ဆန္ဒကြည်သော အညသမာန်းခွါဒသ။ ရုပ်အဋ္ဌဝီသနိဗ္ဗာန်

တည့်။ ။နအဗျာကတနသဟေတုကအရကား။ မောဟမူဇ္ဈေန္တိမောဟ
တည့်။ ။ဤအရကိုလုံးသွင်း၍ကြံကြလေ။ ။ပဌမေနပဌမံ၌ကတ္တား
ကား။ဝိမိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌မောဟကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တ
ဇရုပ်သဟိတ်စိတ္တဇ မဟာဘုတ်သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇမဟာဘုတ်ကို
စွဲ၍ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွသော သဟိတ် စိတ္တဇ ဥပါဒါ သဟိတ်ပဋိသ
န္ဓေကမ္မဇ ဥပါဒါရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ထိုကြောင့်ဝိမိကိစ္ဆာသဟဂတံ။
ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ။ မောဟံပဋိစ္စသမုဋ္ဌာနံ ရှပ်။ဧကံမဟာဘူတံပဋိစ္စမဟာဘူ
တေတယော မဟာဘူတာ။လ။မဟာဘူတေပဋိစ္စစိတ္တသမုဋ္ဌာနံရှပ် ကဋ
တ္တာရှပ်ဥပါဒါရှပ်ဟုဟောတော်မူအပ်၏။ ။ပဌမေနဒုတိယံ၌ လည်းအ
တူတူ ကောက်၍ဟော။ ။ပဌမေန ပဌမ ဒုတိယံ၌လည်း အတူ
တူပင်အထူးမရှိ။ ။ဒုတိယေန ဒုတိယံ၌ ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ္တဇ
ရုပ်မဟာဘုတ်သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်ဥပါဒါရုပ်ကိုကော။ ။
ဧကံမဟာဘူတံ အစရှိသည်ဖြင့်ဟော။ ။ဒုတိယေနပဌမံဒုတိယေနပဌ
မဒုတိယံ၌လည်း အတူတူပင်အထူးမရှိ။ ။တတိယေနပဌမံ၌ ကတ္တား
ကား။ဝိမိကိစ္ဆာသဟဂုတ်ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ မောဟကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သ
ဟိတ် စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။တတိယေနဒုတိယံ တတိယေန
ပဌမတတိယံ၌ လည်းအတူတူပင်။ ။ပဌမဒုတိယေနပဌမံ။ ပဌမတတိ
ယေနဒုတိယံ။ပဌမတတိယေန ပဌမဒုတိယံ၌လည်း ဝိမိကိစ္ဆာသဟဂုတ်
ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ မောဟကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် လည်းကောင်း
တည့်။ ။ပဌမဒုတိယေနပဌမံ။ ပဌမဒုတိယေန ဒုတိယံ။ပဌမဒုတိယေန
ပဌမဒုတိယံ၌။ ။ရှပ်သက်သက် မဟာဘုတ်ကိုကောက်။ ။အာရမ္မ
ဏပစ္စည်း၌။ ။ပဌမပဒ။ဒုတိယပဒ။ ပဌမဒုတိယပဒ။သုံးပဒတည့်၍။ ။
ပဌမေနပဌမံ။ ပဌမေနဒုတိယံ။ပဌမေနပဌမဒုတိယံ။ သုံးချက်။ ။ဒုတိယ
ပဒ၌လည်းသုံးချက်။ တတိယ ပဒ၌လည်းသုံးချက်။ ။ပေါင်းသော်ကိုး
ချက်ထွက်သတည်း။ ။ကိုးချက်လုံးအရတူ၏။ အရကား။ ပဝတ္တိအခါ
အဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသ ဆန္ဒကြည်သော အညသမာန်းခွါဒသ အစိတ် အ
စိတ်နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော။လ။ နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
ပဋိသန္ဓေအခါ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေနှစ်ခုစိတ်စီဒုယကြည်သော အညသမာန်း
တဆယ့် အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အဟိတ်
ပဋိသန္ဓေနှစ်ခုဆန္ဒကြည်သော အညသမာန်းတဆယ့် အစိတ်အစိတ်။ အ

စိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဝိဘင်းလွယ်ပြီ။ ။အ
ဓိပတိ၌လည်း ရုပ်သက်သက်သာဖြစ်၍ ကိုးချက်ထွက်သတည်း။ ။အ
နန္တရသမနန္တရကိုးချက်။ သဟဇာတတဆဲ့ငါးချက်။ အညမည ကိုးချက်။
နိဿယ တဆဲ့ ငါးချက်။ ဥပနိဿယကိုးချက်။ ပုရေဇာတကိုးချက်။ အာ
သေဝနကိုးချက်။ ကမ္မတဆဲ့ ငါးချက်။ ဝိပါကကိုးချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊
ဈာန၊ မဂ္ဂတဆဲ့ ငါးချက်။ သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိတဆဲ့ ငါး
ချက်။ နတ္ထိဝိဂတကိုးချက်။ အဝိဂတတဆဲ့ ငါးချက်။ နဟေတုယာနဝ၊ နာ
ရမ္မဏေနဝ၊ နာဓိပတိယာပန္နရသ၊ နပုရေဇာတေပန္နရသ၊ နပစ္ဆိမာတေ
ပန္နရသ၊ နာသေဝနေပန္နရသ၊ နကမ္မေနဝ၊ နဝိပါကေပန္နရသ၊ နအာဟာရေ၊
နဣန္ဒြိယေ၊ နဈာနေ၊ နမဂ္ဂေနဝ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေနဝ၊ နောနတ္ထိယာနဝ၊ နောဝိဂ
တေနဝ။ ။ပါဠိတော်၌ သင်္ချာကိုမထား၊ ကြိ၍သာ ထုတ်ရသည် သင့်
မသင့်ကိုကြိုကြလေ။ ။ပဌာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌ နကုသလနသဟေတုက
ပဒ၊ နအဗျာကတ နသဟေတုကပဒ၊ နကုသလ နသဟေတုက နအဗျာက
တနသဟေတုကပဒ။ သုံးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုံးချက်စီထွက်
သောကြောင့်ကိုးချက်။ ။အရှေ့ ဗိတ္တဇရုပ်အားတပ်သော ဝိစိကိစ္ဆာ
သဟဂုတ်။ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ရှိသောမောဟတည်း။ ကိုးချက်လုံး အတူတူ
ပင်။ အထူးမရှိပြီ။ ။အာရမ္မဏ၌ နကုသလနသဟေတုကပဒ၊ နအကုသလ
နသဟေတုကပဒ။ နအဗျာကတ နသဟေတုကပဒ။ နကုသလနသဟေတု
ကနအဗျာကတ နသဟေတုကပဒ။ နကုသလ နသဟေတုက နအကုသလ
နသဟေတုကပဒ ငါးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် ငါးချက်စီထွက်သော
ကြောင့်ပဉ္စဝိသနှစ်ဆဲ့ ငါးချက်ဖြစ်သတည်း။ ။ပဉ္စမောပဉ္စမဿန္တကတ္တား
ကား။ အဟိတ်စိတ် အဋ္ဌာရသ။ ဆန္ဒကြည်သော အညသမာန်းဒွါဒသ။ မော
ဟမူဇ္ဈေ၌ မောဟရုပ်အဋ္ဌဝိသ။ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။
အဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသ။ ဆန္ဒကြည်သော အညသမာန်းဒွါဒသ။ မောဟမူဇ္ဈေ
၌မောဟ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ထို့ကြောင့် နကုသလော နသဟေတု
ကော၊ နမ္မော နကုသလဿ နသဟေတုကဿမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေ
နပစ္စယော။ နိဗ္ဗာနံ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏ ပစ္စယေနပစ္စယော။ စက္ခု၊ အ
နိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ သောတံဃာနံ၊ ဇိဝှံကာယံ
ဣပေသဒ္ဓေ ဂုဇ္ဈေရသေဖောဋ္ဌဗ္ဗေဝတ္ထု။ နကုသလ နဟေတုကောဓန္ဓေစ ဝိစိ
ကိစ္ဆာသဟဂတံ၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ မောဟံစ အနိစ္စတောဒုက္ခတော အနတ္တ

တောဝိပဿတိ။ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ။ တံအာရမ္မ ရာဂေါဥပ္ပဇ္ဇတိ။ နိဗ္ဗိ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိဝိဓိကိ ဣဉ္ဇာဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥဒ္ဓစ္စံဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒေါမနဿံဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကုသလာ
ကုသလေနိရုဒ္ဓေ အဟေတုကောဝိပါကော။ တဒါလမ္ပဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ရူ
ပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဿ။ လ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ကာယဝိညာဏဿ
အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယောဟု ဟောအပ်၏။ ။ ဤနည်းကိုမှီ၍ ကောက်
၍ဟောလေ။ ။ အဓိပတိပစ္စည်းမရ။ အနန္တရပစ္စည်း၌လည်း ငါးပုဒ်တည်
၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင်ငါးချက် ထွက်သောကြောင့် ပဉ္စဝိသဖြစ်သတည်း။ ။
ပဌမောပဌမဿန္တကတ္တားကား။ နောက်နောက်သော အဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာ
ရသ။ နောက်နောက်သော ဝိဝိကိ ဣဉ္ဇာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်။ မောဟ
အားတပ်သော ရှေးရှေးသော အဟိတ်စိတ် အဋ္ဌာရသ။ ရှေးရှေးသောဝိဝိ
ကိ ဣဉ္ဇာသဟဂုတ်။ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ မောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိ
ကား။ နောက်နောက်သော။ လ။ မောဟပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ထို့ကြောင့်
ပုရိမောပုရိမောဝိဝိကိ ဣဉ္ဇာသဟဂတောဥဒ္ဓစ္စသဟဂတောမောဟော။ ပဉ္စိ
မဿပဉ္စိမဿဝိဝိကိ ဣဉ္ဇာသဟဂတဿ။ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတဿ မောဟဿ။
ပုရိမာပုရိမာ အဟေတုကာခန္ဓာ ပဉ္စိမာနံပဉ္စိမာနံ အဟေတုကာနံခန္ဓာ
နံ။ အနန္တရပစ္စယေနပစ္စယော။ ဘဝင်္ဂံအာဝဇ္ဇနာယ။ အာဝဇ္ဇနာပစ္စယာ
နံဝိညာဏာနံ။ ပဉ္စဝိညာဏဝိပါကမနောဓာတုယာ။ ဝိပါကမနောဓာတုဝိ
ပါကမနောဝိညာဏဓာတုယာ။ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယောဟု ဟောတော်
မူအပ်၏။ ။ ဤနည်းကိုမှီ၍ဟောလေကောလေ။ ။ သမန္တရလည်းနည်း
တူ။ ။ သဟဇာတတဆဲ့ငါးချက်။ အညမညကိုးချက်။ နိဿယ၌ ကျေနု
သ။ ဥပနိဿယမှာပဉ္စဝိသ။ ပုရေဇာတမှာပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။
ပဌမဒုတိယ ငါးချက်။ ။ ဒုတိယတဆဲ့ငါးချက်။ ။ ပဉ္စမဇာတမှာ ပဒငါး
ချက်တွင် တပဒတပဒ၌ သုံးချက်စီထွက်သောကြောင့် တဆဲ့ငါးချက်ဖြစ်
သတည်း။ ။ အာသေဝနမှာ ပဒငါးချက်တွင် ပဌမပဒ၌ ငါးချက်။ ကြွင်း
သောပဒ၌ လေးချက်။ သုံးချက်စီ ပေါင်း။ သတ္တရသ။ တဆယ့် ခုနစ်ချက်
တည်း။ ။ ကမ္မ၌ပဌမပဒသုံးချက်။ ဒုတိယပဒ၌လည်းသုံးချက်။ နကုသလ
နအကုသလ။ အဟေတုကပဒ၌လည်း သုံးချက်။ ပေါင်း ကိုးချက် ထွက်
သတည်း။ ။ ဝိပါက၌လည်း ကိုးချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာနတို့၌
လည်း ကိုးချက်။ ။ မဂ္ဂမရ။ ။ သမ္ပယုတ္တ ကိုးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တ၌ ပဒငါး
ချက်တွင်။ ပဌမပဒ၌ငါးချက်။ ဒုတိယပဒ၌ ငါးချက်။ တတိယပဒ၌သုံးချက်။

ပဋ္ဌမတတိယပဒ၌သုးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယပဒ၌ငါးချက်။ ပေါင်းဧကဝိသ။ ။
နဟေတုယာ ပဋ္ဌဗိသ။ လ။ နောအဝိဂတေပဋ္ဌဗိသ။ ။ နသဟေတုကပုဒ်နှင့်
အရှက်ပြီးပြီ။ ။

နအဟေတုကပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။ နအဟေတုကအရကား။ သဟိတ်စိတ်
ဧကသတ္တတိ။ မောဟမူဇ္ဇေ၌ မောဟကြဉ်သောစေတသိက် ဇ္ဇေပညာသ
တည်း။ ။ ဤအရကို နကုသလ။ နအကုသလ။ နအဗျာကတဟုသုးစွဲ၍
တိက် ဖွဲ့သတည်း။ ။ နကုသလ နအဟေတုကပဒ။ နအကုသလ နအဟေ
တုကပဒ။ နအဗျာကတ နအဟေတုကပဒ။ နကုသလ နအဟေတုက န
အဗျာကတနအဟေတုကပဒ။ နအကုသလ နအဟေတုက နအဗျာကတ
နအဟေတုကပဒ။ နကုသလ နအဟေတုက နအဗျာကတ နအဟေတုက
ပဒ။ နအကုသလနအဟေတုကနကုသလ နအဟေတုကပဒဟု ခြောက်ပုဒ်
တည်၍။ ပဋ္ဌမပဒ၌။ ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ။ ပဋ္ဌမေနဒုတိယံ။ ပဋ္ဌမေနတတိယံ။ ပဋ္ဌ
မေန ပဋ္ဌမတတိယံ။ ပဋ္ဌမေန ပဋ္ဌမဒုတိယံဟု ငါးချက်။ ။ ဒုတိယပဒ၌
လည်း ငါးချက်စီ။ တတိယပဒ၌လည်းငါးချက်။ ။ ပဋ္ဌမတတိယေန ပဋ္ဌမံ။
ပဋ္ဌမတတိယေနတတိယံ။ ပဋ္ဌမတတိယေနပဋ္ဌမတတိယံဟု သုးချက်။ ။
ဒုတိယ၌ လည်း သုးချက်။ ပဋ္ဌမ ဒုတိယ၌ လည်းသုးချက်။ ။ ပေါင်း
စတုဝိသတိ နှစ်ဆယ် လေးချက် ဖြစ်သတည်း။ ။ ပဋ္ဌမေန ပဋ္ဌမံ၌
[၃၆*၂၁] နကုသလော နအဟေတုကော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။
အကုသိုလ်ခွါဒသ။ သဟိတ်ဝိပါက် ဧကဝိသ။ သဟိတ်ကြိယာသတ္တရ
သံ။ မောဟမူဇ္ဇေ၌ မောဟကြဉ်သော စေတတိက်ဇ္ဇေပညာသ။ အစိတ်အ
စိတ်နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ခွါဒသ။ သဟိတ်ဝိပါက်ဧကဝိ
သ သဟိတ်ကြိယာသတ္တရသ မောဟမူဇ္ဇေ၌ မောဟကြဉ်သော စေတ
သိက်ဇ္ဇေပညာသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာပစ္စယု နှစ်ဆယ် ဖြစ်၏။ ။ ပဋိ
သန္ဓေအခါသဟိတ်ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာကိုကောက်။ ။ ထို့ကြောင့်အကုသ
လာဗျာကတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ။ တယောခန္ဓာ။ လ။ ဧဒန္ဓာပဋိသန္ဓေကော။ လ။
ဧဒန္ဓံဟုဟောအပ်၏။ ။ ဤနည်းကိုငြိ၍ ကေလင်၍ ဟောပကုန်။ ။
ဟေတုယာ စတုဝိသ။ အာရမ္မဏေ စတုဝိသ။ သဗ္ဗတ္ထ စတုဝိသ။ ဝိပါ
ကေနဝ။ ။ ပဉ္စာဝါရဟေတု ပစ္စည်း၌လည်း။ ဤဆ ဝါရေ ဝါရ်း စတု
ဝိသ နှစ်ဆယ်လေးချက်။ ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ ခြောက်ပုဒ်တည်၍ တပုဒ်
တပုဒ်တွင် ခြောက်ပုဒ်စီ ထွက်သောကြောင့်သတ္တံသ သုးဆွဲခြောက်ပုဒ်

ဖြစ်သတည်း။ ။ပဋ္ဌမော ပဋ္ဌမဿန္တိ ကတ္တားကာ။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ
သဟိတံဂိပါကံဧကဝိသ သဟိတံကြိယာသတ္တရသ မောဟမူဇ္ဈေးန္တိ မော
ဟကြဉ်သော စေတသိက် ဇ္ဈေးပညာသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနံ
ကာ။ အကုသိုလ် ဒွါဒသ မဟာဂိပါကံရှစ်ခု မဟာကြိယာရှစ်ခု ဝိညာဏ
ဉ္စာယတနကြိယာ နေဝသညာနာသညာယတန ကြိယာဣဒ္ဓိဝိမ စေတော
ပရိယ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ယထာကမ္မပဂအနာဂတံသ ကြိယာ အဘိ
ညာဉ်ဝိရတိအပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက်သတ္တစက္ကာကိသ ပစ္စယုပ္ပန်
တရားရ၏။ ။ထိုကြောင့်။ အရဟာဖလံပစ္စဝေက္ခတိ။ အရဟာပဟိနေကိ
လေသေပစ္စဝေက္ခတိ။ ပုဗ္ဗေသရဒါစိဇ္ဈေက္ခကိလေသေ ဇာနာတိအကုသလာ
ဗျာကတောဓန္ဓေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတောအနတ္တတော ဝိပဿတိ။ စေတော
ပရိယညာဏေန အကုသလာဗျာကတ စိတ္တသမင်္ဂိဿစိတ္တံဇာနာတိ။ သေ
က္ခာဝါပုထုဇ္ဇနာဝါ အကုသလာဗျာကတောဓန္ဓေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အ
နတ္တတောဝိပဿန္တိ အသာဒေန္တိ အဘိနန္တိ တံအာရမ္မရာဂေါဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒိဋ္ဌိ
ဥပ္ပဇ္ဇတိဝိစိကိစ္ဆာဥပ္ပဇ္ဇတိဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိဒေါမနဿံဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကုသလာကု
သလေ နိရုဇ္ဈေဝိပါကော တဒါ လမ္ပဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အာကာသာနဉ္စာ
ယတနကြိယာ ဝိညာဏဉ္စာယတန ကြိယဿ။ အာကိဉ္စညာယတနကြိယံ
နေဝသညာနာ သညာယတန ကြိယာယအာရမ္မဏ ပစ္စယေနပစ္စယော။ အ
ကုသလာဗျာကတာဓန္ဓာဣဒ္ဓိဝိမ ဉာဏဿစေတောပရိယ ဉာဏဿပုဗ္ဗေ
နိဝါသာနုဿတိ ဉာဏဿ ယထာကမ္မပဂဉာဏဿ အနာဂတံသညာ
ဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယောဟု ဟောတော်မူအင်၏။ ။ကုသလ
တိက်ကိုမှီ၍ဟော။ ။ဝိဘင်းကိုကုသလတိက်ကိုမှီ၍သာထုတ်ရသည်ပါဠိ
တော်မှာမထားပြီ။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍နောက်ပုဒ်များမှာကုသိုလ်အကုသိုလ်ဝိ
ပါကံကြိယာကိုကြဉ်၍ဟောလေ။ ။အဝိပတိန္တိ။ နကုသလနဟေတုကနအ
ဗျာကတနအဟေတုကပဒန္တိ သုးပုဒ်သာရသောကြောင့် တေတ္ထိံသဖြစ်သ
တည်း။ ။အနန္တရန္တိပဒ ခြောက်ချက်တွင်။ ပဋ္ဌမတတိယပဒန္တိ ငါးချက်။
ဒုတိယ တတိယပဒန္တိလည်း ငါးချက်။ ကြွင်းသောလေးပဒတို့၌ ခြောက်
ချက်စီထွက်သောကြောင့်စတုတိံသသုးဆွဲလေးချက်ထွက်သတည်း။ ။
သဟာဇာတ။ အညမညနိဿယပစ္စည်းတို့မှာ ဆဝါရအတိုင်း စတုဝိသ
နှစ်ဆွဲလေးချက်။ ။ဥပနိဿယမှာ ဆတ္ထိံသ သုးဆွဲခြောက်ချက်။ ။ပု
ရေပစ္စာမရ။ ။အာသေဝနမှာ ပဋ္ဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိ

၁၀-ပစ္စနိယတိကဒုကပဋ္ဌာန၊ ကုသလစူဠန္တရံ။ (၃၉) ၁၄၉

ယငါးချက်၊ ပဌမတတိယသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယသုံးချက်။ ။ ပဌမဒု
တိယသုံးချက်။ ။ ပေါင်းစတုရိသနွှစ်ဆဲ့လေးချက်ဖြစ်သတည်း။ ။ က
မ္မပစ္စည်း၌။ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယခြောက်ချက်။ ။ ပဌမ
တတိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယ ငါးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။
ပေါင်းဧကုနုတိံသ။ ။ ဝိပါက၌။ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒု
တိယသုံးချက်။ ပေါင်းကိုးချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ
တို့မှာစတုရိသနွှစ်ဆဲ့လေးချက်။ ။ ဝိပ္ပယုတ္တမရ။ ။ အတ္ထိ၊ စတုရိသ၊ န
တ္ထိ၊ ဝိဂတစတုတိံသ၊ အဝိဂတစတုရိသ။ ။ နဟေတုယာ ဆတ္တိံသ။
လ။ နောအဝိဂတေ ဆတ္တိံသ။ ။ ပဉ္စာဝါရ၌ ကြံ၍သာတုတ်ရသည်။ စာ
မှာမရှိသတိပြု၍ ဆင်ခြင် ကြားလေ။ ။ ဟေတုဂေါစ္ဆ ကန္တံ အကြွင်း
လွယ်ပြီ။ ။ ကုသလတိက်နှင့်၊ ဟေတုဂေါစ္ဆ ကအရှက်ပြီး၏။ ။

၁၀-ပစ္စနိယတိကဒုကပဋ္ဌာန၊ ကုသလစူဠန္တရံ။

စူဠန္တရဒုက္ခ၌။ နသပ္ပတ္တယ အရသည်နိဗ္ဗာန်သာဖြစ်၍ မဟောရ။ နအပ္ပတ္တ
ယပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ နအပ္ပတ္တယအရကား။ စိတ်တခု ယုတ်ကိုးဆယ် စေတ
သိက်ခွေး ပညာသရုပ်အဋ္ဌာရိသတည်း။ ။ ဤအရကိုနကုသလ။ နအကု
သလ။ နအဗျာကတဟုသုံးခု ခွဲ၍တိက်ဖြစ်သတည်း။ ။ နကုသလနအပ္ပတ္တ
ယပဒ။ နအကုသလနအပ္ပတ္တယပဒ။ နအကုသလနသပ္ပတ္တယ နအဗျာကတ
သပ္ပတ္တယပဒ။ နအကုသလနသပ္ပတ္တယနအဗျာကတသပ္ပတ္တယပဒ။ နကုသလ
နသပ္ပတ္တယ နအကုသလ နသပ္ပတ္တယပဒဟုခြောက်ပုဒ်တည်၍ ပဌမပဒ၌ငါး
ချက်။ ဒုတိယပဒ၌လည်းငါးချက်။ တတိယပဒ၌ခြောက်ချက်။ စတုတ္ထပဒ၌
ငါးချက်။ ပဉ္စမပဒ၌လည်းငါးချက်။ ဆဋ္ဌပဒ၌ သုံးချက်။ ပေါင်းဧကုနုတိံ
သဖြစ်သတည်း။ ။ ဟေတုယာဧကုနုတိံသတခုယုတ်သုံးဆယ်။ ။ အာရ
မ္မဏာမှာ။ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယတတိယ၌လည်းငါးချက်စီ။ ပဌမတတိယ၌။
သုံးချက်။ ဒုတိယတတိယ၌လည်းသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယ၌လည်းသုံးချက်။ ။
ပေါင်းစတုရိသတိဖြစ်သတည်း။ ။ အဓိပတိ၌ ဧကုနုတိံသ၊ အနန္တရ၊
သမနန္တရ၌။ စတုရိသ၊ သဟဇာတ၌ ဧကုနုတိံသ၊ အညမည၌စတုရိသ၊
နိဿယ၌ဧကုနုတိံသ၊ ဥပနိဿယ၌ စတုရိသ၊ ပုရေဇာတ။ အာသေဝန
တို့၌လည်းစတုရိသ၊ ကမ္မ၌ဧကုနုတိံသ၊ ဝိပါက၌နဝ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊

ဈာန၊ မဂ္ဂတို့၌ကျေနုတိံသ၊ သဗ္ဗယုတ္တ၌စတုရိသ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂ္ဂ
တတို့၌ကျေနုတိံသ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂ္ဂတတို့၌စတုရိသဖြစ်သတည်း။ ။ ပဉ္စာဝါ
ရ၌လွယ်ပြီ။ ။ ဤနည်းကိုမှီ၍ဟောကြပါလေ။ ။ ကုသလတိက်နှင့်စု
စွဲ၍ ရဒုက်အရှက်ပြီး၏။ ။

၁၀-ပစ္စနိယတိကဒုကပဋ္ဌာန-ကုသလပိဋ္ဌိ။

ကုသလတိက်နှင့်။ အဆု်းပိဋ္ဌိဒုက်အရှက်ကိုဆိုပေအံ့။ ။ နသရဏအရ
ကား။ ကုသိုလ်ဝိပါက်ကြိယာ ရုပ်အဋ္ဌဝိသတည်း။ ။ ဤအရကိုနကုသလ၊
နအကုသလ၊ နအဗျာကတဟုသု်းရတိက်၊ ဖွဲ့၍ဟောတော်မူသတည်း။ ။ န
ကုသလနသရဏအရကား။ အဗျာကတတည်း။ နအကုသလနသရဏ အ
ရကား။ ကုသိုလ်အဗျာကတတည်း။ နအဗျာကတ နသရဏအရကား။ ကု
သိုလ်တည်း။ ။ နကုသလ နသရဏပဒ၊ နအကုသလနသရဏပဒ၊ နအ
ဗျာကတ နသရဏပဒ၊ နအကုသလနသရဏ နအဗျာကတ နသရဏ
ပဒ၊ နကုသလ နသရဏ နအကုသလ နသရဏပဒဟု ငါးပုဒ်တည်၍ပ
ဌမပုဒ်၌ ပဌမေနပဌမံ၊ ပဌမေနဒုတိယံ၊ ပဌမေနပဌမဒုတိယံ၊ သု်းချက်ထွက်
သတည်း။ ။ ဒုတိယပဒ၌၊ ဒုတိယေနဒုတိယံ၊ ဒုတိယေန ပဌမံ၊ ဒုတိယ
နတတိယံ၊ ဒုတိယေနဒုတိယ တတိယံ၊ ဒုတိယေနပဌမ ဒုတိယံဟု ငါးချက်
ထွက်သတည်း။ ။ တတိယပဒ၌၊ တတိယေနတတိယံ၊ တတိယေနဒုတိ
ယံတတိယေနဒုတိယံတတိယံဟုသု်းချက်ထွက်သတည်း။ ။ ဒုတိယတ
တိယပဒ၌လည်းသု်းချက်၊ ပဌမဒုတိယပဒ၌လည်း သု်းချက်။ ။ ပေါင်း
သတ္တရသတဆဲ့ချနစ်ချက်ထွက်သတည်း။ ။ အာရမ္မဏ အစရှိသည်၌
လည်းသတ္တရသ။ ဝိပါကေနဝ၊ သဗ္ဗတ္ထသတ္တရသ၊ နဟေတုယာနဝ၊ နာမိ
ပတိယာ သတ္တရသ၊ လ။ နပုရေဇာတေသတ္တရသ၊ နပစ္ဆိမာဇာတေ သတ္တရ
သ၊ နာသေဝနေသတ္တရသ၊ နကမ္မေသတ္တရသ၊ နဝိပါကေသတ္တရသ၊ နအာ
ဟာရေနုဇ္ဈိယေ၊ နဈာနေ၊ နမဂ္ဂေနဝ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေသတ္တရသ၊ နောနတ္ထိ၊
နောဝိဂ္ဂတေနဝ။ ။ ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌ ဆဝါရအတိုင်း သတ္တရ
သထွက်သတည်း။ ။ အာရမ္မဏ၌၊ ငါးပဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင်ငါး
ချက်စီထွက်သောကြောင့်၊ ပဉ္စဝိသနွှစ်ဆဲ့ငါးချက်ထွက်သတည်း။ ။ ပဌ
မောပဌမသ၌ အဗျာကတော အဗျာကတဿ အတိုင်း ကောက်လေ

ဟောလေ။ ။ပဋ္ဌမောဒုတိယသသန္တိ။ အဗျာကတော အဗျာကတဿ။ ကုသလဿအတိုင်းဟော။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမသသန္တိ။ အဗျာကတောကုသလဿအတိုင်းဟော။ ။ပဋ္ဌမော ဒုတိယ တတိယသသန္တိလည်း။ အဗျာကတော ကုသလဿအတိုင်းဟော။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဒုတိယသသန္တိ။ အဗျာကတောအဗျာကတဿ အတိုင်းဟော။ ။တြင်းသောပုဒ်တို့၌လည်း။ ဤနည်းကိုမှီ၍ ကြံကြလေ။ ။အဓိပတိ၌။ ပဉ္စဝိသ၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရတို့၌လည်း။ ပဉ္စဝိသ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယတို့၌သတ္တရသ။ ဥပနိဿယလည်းပဉ္စဝိသ။ ။ပုရေဇာတ၌။ ပဋ္ဌမငါးချက်၊ ဒုတိယငါးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယလည်းငါးချက်။ ပနန္တရသတဆဲ ငါးချက်။ ။ပစ္ဆိမဇာတ၌။ ပဋ္ဌမသုံးချက်၊ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယသုံးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုံးချက်။ တဆဲ ငါးချက်သာထွက်သတည်း။ ။အာသေဝန၌။ ပဋ္ဌမသုံးချက်၊ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယသုံးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုံးချက်။ ပေါင်းတဆဲ ခုနစ်ချက်။ သတ္တရသတည်း။ ။ကမ္မေသတ္တရသ၊ ဝိပါကနဝ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တတို့၌လည်း သတ္တရသ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၌။ ပဋ္ဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယသုံးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယငါးချက်။ ။ပေါင်းဧကဝိသ၊ အတ္ထိ၌ပဉ္စဝိသ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတပဉ္စဝိသ။ အဝိဂတပဉ္စဝိသ။ ။နဟေတုယာပဉ္စဝိသ။ လ။ နောအဝိဂတပဉ္စဝိသ။ ။စာမ္ဘာသင်္ချာမထာ၊ ကြံ၍သာရေးရသည်။ ဆင်ခြင်ကြပါ။ ။နုသရဏပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

နုအရဏပုဒ်နှင့် ရှက်ချာ၌။ နုအရဏအရကာ၊ အကုသိုလ် ခွါဒသစေတသိက်သတ္တဝိသတည်း။ ။နုကုသလနုအရဏ၊ နုအဗျာကတနုအရဏ နှစ်ပါးသာ ရသတည်း။ ။နုအကုသလ နုအရဏမရှိ၊ နုကုသလနုအရဏပဒ၊ နုအဗျာကတ နုအရဏပဒ၊ နုကုသလ နုအရဏနုအဗျာကတနု အရဏပဒဟု သုံးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင်သုံးပုဒ်စီထွက်သောကြောင့်။ ကိုးချက်ထွက်သတည်း။ ။အကျဉ်းအားဖြင့်ကိုးချက်လုံးအကုသလေနု အကုသလံ ပင်တည်း။ ။နုဟေတုယာနဝ၊ သမ္ပတ္တနဝ၊ ဝိပါကမရ။ ။ပဋ္ဌာဝါရ၌လည်း။ ပစ္စည်းတိုင်းနုပင်တည်း။ ကုသလ တိက်အကုသလော အကုသလဿပင်တည်း။ ။နုဟေတုယာနဝ၊ သမ္ပတ္တနဝ။ ။လွယ်၏။ ။ဤနည်းအတူဝေဒနာတိက်အစရှိသောတိက်တို့ကို

ဒုက္ခဏရာနှင့်ရှက်၍ ရထိုက်သရွေ့ ဟောလေ။ ။ဓမ္မပစ္စနိကိတိကဒုက
ပဋ္ဌာန်းပြီး၏။ ။

၁၁-ပနိယတိကတိကပဋ္ဌာန-ကုသလဝေဒန။

ဓမ္မပစ္စနိကိ တိကတိကပဋ္ဌာန်း၌။ နကုသလ နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပ
ယုတ္တပဒ၊ နအကုသလ နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ၊ နအဗျာကတ
နသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ။ နကုသလ နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပ
ယုတ္တန အဗျာကတ နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ၊ နအကုသလနသု
ခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တ နအဗျာကတ နသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပ
ဒ၊ နကုသလ နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ နအကုသလ နသုခါယဝေဒ
နာယသမ္ပယုတ္တပဒ၊ နကုသလ နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တနအကုသ
လ နသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တ န အဗျာကတန သုခါယဝေဒနာယသမ္ပ
ယုတ္တပဒဟုချနစ်ပုဒ်တည်း။ ။နကုသလနသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တ
ပဒ၌။ [၄၇*၁] နကုသလော နသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောဓမ္မော
ဟူသောအရကား။ ဒုက္ခသဟဂုတ်အကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ခြောက်
ချပ်ပါက်ကြံ ယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် သုခဝေဒနာ ရုပ်နိဗ္ဗာန်
တည်း။ ။နအကုသလ နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ အရကား။ ကု
သိုလ်ဝိပါက်ကြံ ယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် သုခဝေဒနာ နိဗ္ဗာန်
တည်း။ ။နအဗျာကတနသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ အရကား။ ကု
သိုလ် အကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် သုခဝေဒ
နာရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နကုသလ နသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တနအဗျာ
ကတ နသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တအရကား။ အကုသိုလ် ဥပေက္ခာသ
ဟဂုတ်ခြောက်ချပ်။ ဒုက္ခသဟဂုတ်သုံးချပ် စိတ္တုပ္ပါဒ် သုခဝေဒနာရုပ်နိဗ္ဗာန်
တည်း။ ။နအကုသလ နသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တနအဗျာကတန
သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တအရကား။ ကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် စိ
တ္တုပ္ပါဒ် သုခဝေဒနာရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နကုသလနသုခါယ ဝေဒနာယ
သမ္ပယုတ္တ နအကုသလ နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တအရကား။ဝိပါက်
ကြံ ယာဥပေက္ခာသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် သုခဝေဒနာရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ သတ္တမ
ပုဒ်၏အရကား။ရုပ်နိဗ္ဗာန်ဝေဒနာတည်း။ ။တနည်းကား။ ပဌမပုဒ်၏အ

ရကား။ ကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကုသိုလ် သောမနဿ ဝေဒနာဒုက္ခသဟဂုတ် အကုသိုလ်ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်ခြောက်ခု ဝိပါက်ကြိယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရုပ် နိဗ္ဗာန်တည်း။ ဒုတိယပုဒ်၏အကေား။ အကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ဒုက္ခဝေဒနာသုံးခု။ ကုသိုလ်ဝိပါက်ကြိယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ တတိယပုဒ်၏အရကား။ ဝိပါက်ကြိယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဝိပါက် ကြိယာသုခဝေဒနာကုသိုလ် အကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒုက္ခသဟဂုတ် သုံးခုစိတ္တုပ္ပါဒ် ရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။စတုတ္ထပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ် အဗျာကတ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကုသိုလ် အဗျာကတသုခဝေဒနာအကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ခြောက်ခု။ ဒုက္ခသဟဂုတ်သုံးခုစိတ္တုပ္ပါဒ်ရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ပဉ္စမပုဒ်၏ အရကား။ အကုသိုလ်အဗျာကတ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် အကုသိုလ် အဗျာကတ သုခ ဝေဒနာဒုက္ခသဟဂုတ်သုံးခု ကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ဆဋ္ဌပုဒ်၏အရကား။ ကုသိုလ်အကုသိုလ် ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ကုသိုလ်အကုသိုလ် သုခဝေဒနာ ဝိပါက်ကြိယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။သတ္တမပုဒ်၏ အရကား။ ကုသိုလ်အကုသိုလ် ဝိပါက်ကြိယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒုက္ခသဟဂုတ်သုံးခုစိတ္တုပ္ပါဒ်သုခဝေဒနာခြောက်ဆဲ့သုံးခု ရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ဤအရကား။ ကုသိုလ်အကုသိုလ် အဗျာကတ သုခသဟဂုတ်ကို အနုလုံယူ၍၊ န၏ အနက်ကိုအညအနက်ကိုယူ၍ ကောက်သော အရတည်း။ ။ဤ ခုနစ်ပုဒ်တွင်။ တပုဒ်တပုဒ်၌၊ ခုနစ်ချက်စီ ထွက်သောကြောင့်။ သတ္တသတ္တာနဝါစာလီသလေးဆဲ့ ကိုးချက်ဖြစ်သတည်း။ ။ပဉ္စာဝါရဟေတု အစရှိသောသဟဇာတမျိုးတို့၌ လေးဆဲ့ ကိုးချက်။ အာရမ္မဏမျိုး အစရှိသည်မှာလည်း။ လေးဆဲ့ ကိုးချက်ပင် ထွက်ဟန်ရှိ၏။ နက်နဲသိမ်မွေ့ ကျယ်ဝန်းသော သဗ္ဗညုတ ဥာဏ်တော်၏ အာရုံဖြစ်သော တရားတော်ဖြစ်၍ ကေရစ်ကျ မဆိုနိုင် ကြံကြပါလေ။ ။ခက်ခဲလှခြေသည်။ ။ဝေဒနာတိက၌ အယူခက်သည်။ ။ရှေးနည်းနောက်နည်းကို ဆင်ခြင်၍သင့်ရာယူပါလေ။ရှေးနည်းမှာ နသုခါယ သမ္ပယုတ္တအရတွင် နကုသလကိုဆိုသောကြောင့် ကုသိုလ်ကို နှုတ်သည်။ ။နောက်နည်းမှာကုသလ သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တကုသိုလ်သုခသဟဂုတ်မှတစ်ပါး တရားကိုယ်အကုန်ယူသည်။ ။ဤ

သည့်လျှင်နည်းနှစ်ပါး အထူးတည်း။ ရှေးနည်းလျှင်အသင့်။ "ဒုတိယပုဒ်
တတိယပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌လည်း။ ဤနည်းကိုမှီ၍ကြံလေ။ ။

၁၁-ပစ္စနိယတိကတိကပဋ္ဌာန၊ ကုသလဝိပါက။

ဝိပါကတိကနှင့်ရှက်ရာ၌။ "နဝိပါက အရကား။ ကုသိုလ်ဇကဝိသ။
အကုသိုလ်ဒွါဒသကြိယာဝိသ ရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ "ဤအရကို"နကုသလ။ န
အကုသလ။ နအဗျာကတဟုသု။ ရှိ၍တိက်၊ ဖွဲ့၍ဟောတော်မူသတည်း။ ။
နကုသလ နဝိပါကပဒ။ နအကုသလ နဝိပါကပဒ။ နအဗျာကတ နဝိပါက
ပဒ။ နကုသလ နဝိပါက နအဗျာကတနဝိပါကပဒ။ နအကုသလ နဝိပါက
နအဗျာကတ နဝိပါကပဒ။ နကုသလ နဝိပါက နအကုသလ နဝိပါကပဒ
ဟု ခြောက်ပုဒ်တည်၍ ပဌမပုဒ်၌ငါးချက်။ ဒုတိယပုဒ်၌ငါးချက်။ တတိယ
ပုဒ်၌သည်း ခြောက်ချက်။ စတုတ္ထပုဒ်၌ငါးချက်။ ပဉ္စမပုဒ်၌ငါးချက်။ ဆဋ္ဌပုဒ်၌
သုံးချက်။ "ပေါင်းဇကူနတ်သံ သုံးဆဲတချက် ဖြစ်သတည်း။ "ထို
ခြောက်ပုဒ်ကိုတွင်။ နကုသလ နဝိပါကအရကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ကြိ
ယာဝိသရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ "နအကုသလနဝိပါကပုဒ်အရကား။ ကုသိုလ်
ဇကဝိသ ကြိယာဝိသ ရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ "နအဗျာကတ နဝိပါကအရ
ကား။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တည်း။ "နကုသလနဝိပါက နအဗျာကတ န
ဝိပါက အရကား။ အကုသိုလ်တည်း။ "နအကုသလ နဝိပါကနအဗျာ
ကတနဝိပါကအရကား။ ကုသိုလ်တည်း။ "နကုသလ နဝိပါကနအကု
သလ နဝိပါကအရကား။ ကြိယာဝိသရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ "ဤအရကိုနှလုံး
သွင်း၍။ ပစ္စည်းတို့၌ ယျေဝ်သည့်အားလျော်စွာ ဟောပါလေ။ [၅၁*၃]
ဟေကုယာ ဇကူနတ်သံ။ အာရေဗ္ဗဇကဝိသ။ အဝိပတိယာဇကဝိသ။ အ
နန္တရသမနန္တရ စတုရိသ။ သာဓာတဇကဝိသ။ အညမည စတုရိသ။
နိဿယဇကဝိသ။ ဥပနိဿယစတုရိသ။ ပုရေဇာတစတုရိသ။ အာရောဂ
နစတုရိသ။ ကမ္မဇကဝိသ။ ဝိပါကနဝ။ အာဟာရ။ ဇ္ဈိယံ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့
ရှာဇကဝိသ။ သမ္ပယုတ္တစတုရိသ။ ဝိပယုတ္တ၊ အတ္ထိပစ္စည်းတို့မှာ ဇကဝိ
သ။ နတ္ထိဝိပယုတ္တစတုရိသ။ အဝိဂတဇကူနတ်သံ။ "ပဉ္စာဝါရမှာ
လည်း အရကိုပြည့်၍ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်အလျောက်ဟောပါလေ။ "မြင်
လွယ်၏။

နဝိပါကဓမ္မပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ၌။ နဝိပါကဓမ္မအရကား။ ဝိပါကံ ကြိယာရူပိ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ ဤအရကို။ နကုသလနဝိပါကဓမ္မ။ နအကုသလနဝိပါက ဓမ္မပုဒ်ပုဒ်သား၌ ဟောတော်မူသည်။ ။ ဝိပါကဓမ္မ နအဗျာကတမရှိ။ နှစ် ပုဒ်အရအတူတူဝိပါကံ ကြိယာရူပိ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ နကုသလ နဝိပါက ဓမ္မပဒ်။ နအကုသလ နဝိပါကဓမ္မပဒ်။ နကုသလနဝိပါကဓမ္မပဒ်။ ဤသုံးပုဒ် တည်၍ တပုဒ် တပုဒ်တွင် သုံးပုဒ် ထွက်သောကြောင့် ကိုးချက်ဖြစ် သ တည်း။ ။ ပဌမေနပဌမံ၌ ကတ္တာကား။ သဟိတံဝိပါကံ ဧကဝိသသဟိတံ ကြိယာသတ္တရသ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ အစိတံအစိတံနာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ ဖြစ်သော သဟိတံဝိပါကံ ဧကဝိသ။ သဟိတံကြိယာသတ္တရသ။ စေတ သိက်ပဉ္စတိံသ။ အစိတံအစိတံနာမက္ခန္ဓာ။ သဟိတံစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန် တ ရားရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓေရုပ်သက်သက်၌ ကောက်မြဲ။ ။ ကုသလတိကံ အ ဗျာကတောနအဗျာကတံအတိုင်းဟောလေ။ ။ ကိုးချက်လုံးအတူတူပင်။ ။ ဟောတုယာနဝ၊ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ ပဉ္စာဝါ၌လည်း။ အဗျာကတောအဗျာက တဿအတိုင်း ပစ္စည်းအားလုံးပင် ကိုးချက်စီထွက်သတည်း။ ။ လွယ် ၏။ ။ နဝိပါကဓမ္မပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

နနေဝိပါကနဝိပါက ဓမ္မပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။ နနေဝိပါကနဝိပါက ဓမ္မပုဒ်၏ အရကား။ ကုသိုလ်ဧကဝိသ။ အကုသိုလ်ခွါဒသ။ ဝိပါကံဆတ္ထိ သတည်း။ ဤအရကိုနကုသလ။ နအကုသလ။ န အဗျာကတဟု သု ရွဲ၍ တိကံ စွဲ၍ဟော တော်မူသတည်း။ ။ နကုသလ နနေဝိပါကနဝိပါက ဓမ္မပဒ်။ နအကုသလ နနေဝိပါကနဝိပါကဓမ္မပဒ်။ နအ ဗျာကတ နနေဝိပါ ကနဝိပါကဓမ္မပဒ်။ နကုသလ နနေဝိပါကနဝိပါကဓမ္မ နအဗျာကတနနေ ဝိပါကဓမ္မပဒ်။ နအကုသလ နနေဝိပါကဓမ္မ နအဗျာကတ နနေဝိပါ ကနဝိပါကဓမ္မပဒ်။ နကုသလနနေဝိပါက နဝိပါကဓမ္မ နအကုသလနနေဝိ ပါကနဝိပါကဓမ္မပဒ်ဟု ခြောက်ပုဒ်တည်၍။ ။ ပဌမပဒ်၌ ငါးချက်။ ဒုတိ ယပဒ်၌လည်း ငါးချက်။ တတိယပဒ်၌လည်း ငါးချက်။ စတုတ္ထပဒ်၌ သုံး ချက်။ ပဉ္စမပဒ်၌ သုံးချက်။ ဆဋ္ဌပဒ်၌လည်းသုံးချက်။ ။ ပေါင်း စတုရိသ တိ နှစ်ဆဲ့လေးချက်ဖြ ခ်သတည်း။ ။ ပဌမပဒ်၌။ ပဌမေနပဌမံ။ ပဌမေန ဒုတိယံ။ ပဌမေနတတိယံ။ ပဌမေနပဌမတတိယံ။ ပဌမေနပဌမဒုတိယံ။ ငါး ချက်။ ။ ပဌမေနပဌမံ၌ကတ္တာကား။ အကုသိုလ်နှင့်ဝိပါကံကိုကောက်။ ။ အကုသလံဝိပါကံ ဧကံခန္ဓံ အဟိသ ည်ဖြင့်ဟော။ ။ ခြောက်ပုဒ်တွင်ပဌ

မပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ။ ဝိပါက်ဆတ္တိံသတည်း။ ။ဒုတိယ
 ပုဒ်၏အရကား။ ကုသိုလ်ဇကဝိသ။ ဝိပါက်ဆတ္တိံသတည်း။ တတိယပုဒ်၏
 အရကား။ ကုသိုလ်ဇကဝိသ။ အကုသိုလ်ခွါဒသတည်း။ စတုတ္ထပုဒ်၏အရ
 ကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသတည်း။ ပဌမပုဒ်၏ အရကား။ ကုသိုလ် ဇကဝိသ
 တည်း။ ဆဋ္ဌပုဒ်၏အရကား။ ဝိပါက်ဆတ္တိံသတည်း။ ဤအရေကိုနှလုံးသွင်း
 ချီကောက်။ ။ဒုတိယပဒ။ တတိယပဒ၌လည်း နည်းတူ။ ။စတုတ္ထပဒ
 ၌။ ပဌမတတိယေနေပဌမံ။ ပဌမတတိယေနေတတိယံ။ ပဌမတတိယေနေ ပဌ
 မတတိယံသုံးချက်တည်း။ ပဌမဆဋ္ဌပုဒ်တို့၌လည်း နည်းတူ သုံးချက်စီ
 ထွက်သတည်း။ ။ဘောတုယာစတုရိသ။ အာရေဗ္ဗဏေစတုရိသ။ လ။ ပု
 ရေဇာတတို့၌အောင်စတုရိသ။ အာသေဝနဌာ သတ္တရသတဆဲ ခုနစ်ချက်။
 ကမ္မစတုရိသ။ ဝိပါကဌာနဝ။ အာဟာရေဌာ၊ ဣန္ဒြိယဌာ၊ ချာန၊ မဂ္ဂ၊ သဗ္ဗယုတ္တ၊
 ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့မှာ စတုရိသ နှစ်ဆဲ့လေးချက်
 စီ။ ။နဟေတု တဆဲ့တချက်၊ နာမိပတိနှစ်ဆဲ့လေးချက်။ နပုရေနပစ္ဆာ
 လည်နှစ်ဆဲ့ လေးချက်။ နာသေဝနကိုးချက်။ နကမ္မတဆဲ ခုနစ်ချက်။ နဝိပါ
 ကတဆဲခုနစ်ချက်။ နချာနကိုးချက်။ နမဂ္ဂကိုးချက်။ နဝိပ္ပယုတ္တနှစ်ဆဲ့လေး
 ချက်။ ။ပဉ္စာဝါရောတုပစ္စည်း၌ စတုရိသ။ ။အာရေဗ္ဗဏဆတ္တိံသ
 သုံးဆဲ့ခြောက်ချက်၊ အမိပတိအဋ္ဌဇိသနှစ်ဆဲ့ရှစ်ချက်။ ။ပဌမ ငါးချက်။
 ဒုတိယငါးချက်။ တတိယငါးချက်။ ပဌမတတိယသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယ
 ငါးချက်။ ပဌမဒုတိယငါးချက်။ အမိပတိတို့။ ။အနန္တရေ၊ သမနန္တရေအဋ္ဌဇိ
 သနှစ်ဆဲ့ရှစ်ချက်။ ။ပဉ္စမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယငါးချက်။ စ
 တုတ္ထငါးချက်။ ပဉ္စမငါးချက်။ ဆဋ္ဌသုံးချက်။ အနန္တရေတို့။ ။သဟဇာတာ၊
 အညမည၊ နိဿယစတုရိ သ။ ဥပနိဿယဆတ္တိံသ။ အာသေဝနသတ္တရသ၊
 တဆဲခုနစ်ချက်။ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယငါးချက်။ ပဌမ
 တတိယသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယသုံးချက်။ အာသေဝနတို့။ ။ကမ္မနှစ်
 ဆဲ့ရှစ်ချက်။ ပဉ္စမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယငါးချက်။ စတုတ္ထ ငါး
 ချက်။ ပဉ္စမငါးချက်။ ဆဋ္ဌသုံးချက်။ ကမ္မတို့။ ။ဝိပါကကိုးချက်။ ပဌမသုံး
 ချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ဝိပါကတို့။ ။အာဟာရေ၊ ဣန္ဒြိ
 ယ၊ ချာန၊ မဂ္ဂ၊ သဗ္ဗယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တတို့မှာစတုရိသ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတစတုရိသ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂ
 တမှာနှစ်ဆဲ့ရှစ်ချက်။ နဟေတုယာဆတ္တိံသ။ သဗ္ဗတ္ထဆတ္တိံသ။ ။

ဥပါဒိဏ္ဏတိက်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။နဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယအရကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ၊ ကုသိုလ်ဇကဝိသ။ ကြိယာဝိသ၊ ဖိုလ်လေးချ၊ စေတသိက်ခွေးပညာသတိဇရုပ်သတ္တရသ။ ဇရတာဘင်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ဤအရာကို နကုသလ။ နအကုသလ။ နအဗျာကတသုးစွဲ၍တိက် ဖွဲ့၍ ဟောတော်မူသတည်း။ ။နကုသလ နဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယပဒ။ နအကုသလ နဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယပဒ။ နအဗျာကတ နဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယပဒ။ နကုသလနဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယ နအဗျာကတန ဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယပဒ။ နအကုသလ နဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယ နအဗျာကတ နဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယပဒ။ နအကုသလ နဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယနအကုသလ နဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယ ပဒဟုခြောက်ပုဒ်တည်း။ ။ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယခြောက်ချက်။ ပဌမတတိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယငါးချက်။ ပဌမဒုတိယငါးချက်။ ။ပေါင်း ဇေယျနတိံသဖြစ်သတည်း။ ။ထိုခြောက်ပုဒ်တို့တွင်ပဌမပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ။ ကြိယာဝိသ။ ဖိုလ်လေးချ။ တိဇရုပ်သတ္တရသ။ ဇရတာဘင်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ဒုတိယပုဒ်၏အရကား။ ကုသိုလ် ဇကဝိသ။ ကြိယာဝိသ။ ဖိုလ်လေးချ။ တိဇရုပ်သတ္တရသ။ ဇရတာဘင်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။တတိယပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ။ ကုသိုလ်ဇကဝိသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ပဌမဒုတိယပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသတည်း။ ။ဒုတိယတတိယပုဒ်၏အရကား။ ကုသိုလ်ဇကဝိသတည်း။ ။ပဌမ ဒုတိယပုဒ်၏အရကား။ ကြိယာဝိသ။ ဖိုလ်လေးချနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ဤအရာကိုနှလုံးသွင်း၍ ပစ္စည်းအားလျော်စွာဟောလေ။ ။အာရမ္မဏ၌ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယငါးချက်။ ပဌမတတိယသုးချက်။ ဒုတိယတတိယသုးချက်။ ပဌမ ဒုတိယသုးချက်။ ပေါင်းစတုရိသ။ ။အဓိပတိဇေယျနတိံသ။ အနန္တရသမနန္တရ စတုရိသ။ သဟဇာတဇေယျနတိံသ။ အညမညစတုရိသ။ နိဿယဇေယျနတိံသ။ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ အာသေဝနတို့မှာစတုရိသ။ ကမ္မဇေယျနတိံသ။ ဝိပါကပဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ ပဌမဒုတိယသုးချက်။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာဇေယျနတိံသ။ သမ္ပယုတ္တစတုရိသ။ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတတို့မှာဇေယျနတိံသ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတမှာ စတုရိသ။ နဟေတုယာသတ္တရသ။ ပဌမေနပဌမံ၊ ပဌမေနဒုတိယံ၊ ပဌမေနတတိယံ၊ ပဌမေနပဌမတတိယံ၊ ပဌမေနပဌမဒုတိယံ၊ ငါးချက်။ ။ဒုတိယေနဒုတိယံ၊ ဒုတိယေနပဌမံ၊ ဒုတိယေနပဌ

မဒုတိယံသုခံ၊ ချက်။ ။ တတိယေနတတိယံ၊ တတိယေနပဋ္ဌမံ၊ တတိယေ
 နပဋ္ဌမတတိယံသုခံ၊ ချက်။ ။ ပဋ္ဌမတတိယေနပဋ္ဌမံ၊ ပဋ္ဌမတတိယေနတ
 တိယံ၊ ပဋ္ဌမတတိယေန ပဋ္ဌမတတိယံ၊ သုခံ၊ ချက်။ ။ ပဋ္ဌမဒုတိယေနပဋ္ဌမံ၊
 ပဋ္ဌမဒုတိယေနဒုတိယံ၊ ပဋ္ဌမဒုတိယေနပဋ္ဌမဒုတိယံသုခံ၊ ချက်။ ။ နာရမ္မ
 ကာမ္မာအဋ္ဌာရသ၊ ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ၊ ပဋ္ဌမေနဒုတိယံ၊ ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမဒုတိယံ၊ သုခံ၊
 ချက်။ ။ နောက်ငါးချက်လည်း သုခံ၊ ချက်မီ။ နာရမ္မကာသို့။ ။ နာမိပတိဇ
 ကူနတိံသ၊ နာနန္တရ၊ နသမနန္တရ၊ နအညမည၊ နဥပနိဿယတို့မှာအဋ္ဌာရ
 သ၊ နပုရေဇာတေကူနတိံသ၊ နပစ္ဆိမာတေ၊ နာသေဝနတို့မှာ ကူနတိ
 သ၊ နကမ္မစတုရိသ၊ နဝိပါကကူနတိံသ၊ နအာဟာရ၊ နဇ္ဈိန္ဒြိယ၊ နဈာန၊ န
 မဂ္ဂတို့မှာကိုးချက်၊ ။ နသမ္ပယုတ္တအဋ္ဌာရသ၊ နဝိပ္ပယုတ္တစတုရိသတိ၊
 နောနတ္ထိ၊ နောဝိဂတတို့မှာ အဋ္ဌာရသ။ ။ ပဋ္ဌာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌ ဆဝါ
 ရအတိုင်းကူနတိံသ။ အာရမ္မဏာမှာခြောက်ပုဒ်ခြောက်လီဆတ္တိံသ။ အ
 မိပတိမှာဆတ္တိံသတွင် ပဋ္ဌမတတိယော ဒုတိယောတတိယသံ တချက်
 လျော့သည့်တရားကိုယ်မှာ အကုသလောကုသလသံဖြစ်၍မရ။ ပဉ္စတိ
 သတည်း။ ။ အနန္တရ သမနန္တရမှာ တိံသသုခံဆယ်။ ။ ပဋ္ဌမခြောက်
 ချက်၊ ဒုတိယခြောက်ချက်၊ တတိယခြောက်ချက်၊ ပဋ္ဌမတတိယသုခံ၊ ချက်။
 ဒုတိယတတိယသုခံ၊ ချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယခြောက်ချက်။ ။ သဟဇာတေကူ
 နတိံသ၊ အညမညစတုရိသ၊ နိဿယကူနတိံသ၊ ဥပနိဿယဆတ္တိံသ။
 ပုရေဇာတအဋ္ဌာရသ၊ ပစ္ဆိမာတအဋ္ဌာရသ၊ အာသေဝနမှာစတုရိသ၊ ပ
 ဋ္ဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်၊ တတိယငါးချက်၊ နောက်သုခံ၊ ချက်မှာသုခံ၊
 ချက်မီ။ အာသေဝနသို့။ ။ ကမ္မကူနတိံသ။ ဝိပါကကိုးချက်၊ ဖိုလ်လေး
 ခုစိတ္တ၊ ပြုဒ် စိတ္တစရပ်။ ပဋ္ဌမသုခံ၊ ဒုတိယသုခံ၊ ချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုခံ၊
 ချက်။ ။ အာဟာရ၊ ဇ္ဈိန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာကူနတိံသ၊ သမ္ပယုတ္တမှာစ
 တုရိသ၊ ဝိပ္ပယုတ္တမရ။ ။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတကူနတိံသ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတဆတ္တိ
 သ၊ နဟေတုယာဆတ္တိံသ၊ လ။ နောဝိဂတဆတ္တိံသ။ ။ နဥပနိဿယ၊ ပါ
 ဒါနိယပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

နအနုပါဒိဏ္ဍု ပါဒါနိယပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ၌ နအနုပါဒါနိယပုဒ်၏ အရ
 ကား။ ဝိပါကဆတ္တိံသ မဂ်စိတ်လေးခု။ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ။ ကမ္မစရပ်
 နှစ်ဆယ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ ဤအရကိုနကုသလ နအကုသလ နအဗျာကထ
 ဟုသုခံ၊ ရခဲ၍တိက်ဖွဲ့၍ဟောတော်မူသတည်း။ ။ နကုသလနအနုပါဒိဏ္ဍု၊

ပါဒါနိယပဒ၊ နအကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယပဒ၊ နအဗျာကတ နအနု
ပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယပဒ၊ နကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယနအဗျာကတ အ
နုပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယဟု ဤ စတုတ္ထပဒမရ။ ။နအကုသလ န အနုပါဒိဏ္ဏံ၊
ပါဒါနိယ၊ နအဗျာကတ နအနုပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယပဒ။ နကုသလနအနုပါ
ဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယဟု ငါးပုဒ်တည်း။ ။ထိုငါးပုဒ်တို့တွင် ပဌမပုဒ်၏အရကား။
ဝိပါက်ဆတ္တိံသ။ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ။ ကမ္မဇရုပ်နှစ်ဆယ် နိဗ္ဗာန်
တည်း။ ။ထိုဒုတိယပုဒ်၏အရကား။ ဝိပါက်ဆတ္တိံသ။ မဂ်စိတ်လေးခု
စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ။ ကမ္မဇရုပ်နှစ်ဆယ် နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။တတိယပုဒ်
၏အရကား။ ဝိပါက်ဆတ္တိံသတည်း။ ။စတုတ္ထပုဒ်မရ။ ။ပဉ္စမပုဒ်၏
အရလည်း။ မဂ်စိတ်လေးခု၊ စေတသိက်ဆတ္တိံသတည်း။ ။ပဌမပုဒ်၏
အရကား။ ဝိပါက်ဆတ္တိံသ။ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ။ ကမ္မဇရုပ်နှစ်ဆယ်
နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ပဌမေနပဌမံ၊ ပဌမေနဒုတိယံ၊ ပဌမေနပဌမဒုတိယံ၊ သုး
ချက်။ ။ဒုတိယေနဒုတိယံ၊ ဒုတိယေနပဌမံ၊ ဒုတိယေန တတိယံ၊ ဒုတိ
ယေန ဒုတိယတတိယံ၊ ဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ၊ ငါးချက်။ ။ဒုတိယတ
တိယေနဒုတိယံ၊ ဒုတိယတတိယေန တတိယံ၊ ဒုတိယတတိယေနဒုတိယ
တတိယံ၊ သုးချက်။ ။ပဌမဒုတိယေနပဌမံ၊ ပဌမဒုတိယေနဒုတိယံ၊ ပဌမ
ဒုတိယေနပဌမဒုတိယံ၊ သုးချက်။ ပေါင်းသတ္တရသတဆွဲချွန်ချက် ထွက်
သတည်း။ ။ပဉ္စမေနပဌမံ၌ပဝတ္တိအခါကတ္တားကား။ သဟိတ်ဝိပါက်
ဧကဝိသစေတသိက် အဋ္ဌတိံသ။ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်
သော။လ။ နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါသဟိတ်ပဋိ
သန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ကုတ္တာရုပ်ကိုကောက်။ ။ရုပ်သက်သက်၌ကတ္တား
ကား။ အစိတ်အစိတ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘူတကိုစွဲ၍ဖြစ်
သောဘူတနှင့်တကွသော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇဥပါဒါရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တ
ရားရ၏။ ။ထိုကြောင့်နကုသလံနအနုပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယံဧကံခန္ဓံ ပဋိစ္စတ
ယောခန္ဓာ။လ။ ဧဝံခန္ဓာပဋိသန္ဓိက္ခဏေ။ နကုသလံ နအနုပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယံ
ဧကံခန္ဓံ ပဋိစ္စတယော ခန္ဓာကုတ္တာရရုပ်။လ။ ဧဝံခန္ဓပဋိစ္စဝတ္ထု။ ဝတ္ထုပ
ဋိစ္စခန္ဓာဧကံ မဟာဘူတံပဋိစ္စတယော မဟာဘူတာ။လ။ မဟာဘူတေ ပ
ဋိစ္စကုတ္တာရရုပ် ဥပါဒါရုပ်ဟုဟောတော်မူအပ်၏။ ဥပါဒိဏ္ဏတိက်ကိုမှီ
၍ကောက်ဟောလေ။ ။အကောက်ဝိဘင်းလွယ်၏။ ဟေတုယာသတ္တ
ရသ။ အာရမ္မဏဌစ၍ ပုရေဇာတ တိုင်အောင် သတ္တရသ တဆယ်၊ ခုနစ်

ချက်စိထွက်သတည်း။ ။အာသေဝနပစ္စုပ္ပန်မဂ်လေးခုပင်။ အာသေဝန
 မှာဒုတိယောနဒုတိယံ။ ဒုတိယောနတတိယံ။ ဒုတိယောနဒုတိယ တတိယံသုံး
 ချက်။ ။တတိယလည်းသုံးချက်။ ။ပဌမဒုတိယလည်းသုံးချက်။ ။
 ပေါင်းကိုးချက်။ ။ကမ္မသတ္တရသ။ ဝိပါကကိုးချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊
 ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ သတ္တရသ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂ
 တတို့မှာလည်းသတ္တရသ၊ နဟေတုယာနဝ၊ နာမိပတိယာသတ္တရသ၊ နပု
 ရေဇာတေသတ္တရသ၊ နပစ္ဆိမာဇာတေသတ္တရသ၊ နာသေဝနေနဝ၊ နကမ္မေန
 ဝ၊ နဈာနေနဝ။ နမဂ္ဂေနဝ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေသတ္တရသ။ ။ပဉ္စာဝါရဟေတု
 ပစ္စည်း၌ဆဝါရအတိုင်း။ သတ္တရသ။ ။အာရမ္မဏ၌။ ပဌမောပဌမဿ၊
 ပဌမောဒုတိယဿ။ ပဌမောတတိယဿ။ ပဌမောပဌမတတိယဿ။ ပဌ
 မောဒုတိယတတိယဿ။ ပဌမောပဌမဒုတိယဿဟုခြောက်ချက်။ ။ဒု
 တိယ၌လည်းခြောက်ချက်။ ။တတိယပဒ၊ စတုတ္ထပဒ၊ ဒုတိယ တတိယ
 ပဒ၊ ဤသုံးပဒ၌ မရသင့်။ ။တတိယနှင့်ဒုတိယတတိယပုဒ် အရသည့်
 မဂ်လေးခု ပစ္စည်းဖြစ်၍ပစ္စယုပ္ပန်မရှိ။ ။စတုတ္ထပဒမှာ တရားကိုယ် မ
 ရှိ။ ။ထိုကြောင့်မရ။ ။ပဌမဒုတိယ၌ပဌမဒုတိယောပဌမဿအစရှိ
 သောခြောက်ချက်။ ပေါင်းအဋ္ဌာရသတဆဲ့ရှစ်ချက်။ ။အမိပတိ၌ပဌမ
 ခြောက်ချက်။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တတိယသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယသုံး
 ချက်။ ။ဤနှစ်ချက်မှာ မဂ်လေးခုသာရ၍။ သဟဇာတာ မိပတိသုံး
 ချက်။ ။ပဌမဒုတိယခြောက်ချက်။ ။ပေါင်းစတုရိသနှစ်ဆဲ့လေးချက်။ ။
 အနန္တရပစ္စည်း၌ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ပဌမောပဌမဒုတိ
 ယဿသုံးချက်။ ။ဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ပဌမဿ။ ဒုတိ
 ယောပဌမဒုတိယဿသုံးချက်။ ။တတိယော ပဌမဿ။ တတိယောဒု
 တိယဿ။ တတိယောပဌမ ဒုတိယဿသုံးချက်။ ။ဒုတိယတတိယ
 လည်းအတူသုံးချက် ပဌမဒုတိယလည်းသုံးချက်။ ။ပေါင်းတဆဲ့ငါး
 ချက်။ သမနန္တရလည်းနည်းတူ။ ။သဟဇာတာ အညမညတို့မှာ သတ္တ
 ရသတဆဲ့ခုနစ်ချက်။ နိဿယမှာဧကဝိသ။ ဥပနိဿယ၌ပဌမငါးချက်ဒု
 တိယငါးချက်၊ တတိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယငါးချက်။ ပဌမဒုတိယ
 ငါးချက်။ ။ပေါင်းပဉ္စဝိသ။ ။ပုရေဇာတ၌။ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါး
 ချက်။ ပဌမဒုတိယငါးချက်။ ။ပေါင်းတဆဲ့ငါးချက်။ ။ပစ္ဆိမာဇာတ
 တည်းတဆဲ့ငါးချက်။ ။အာသေဝနပစ္စည်းမရ။ ။မဂ်နှစ်ဝိပါက်သာ

ဖြစ်၍မရ။ ။ကမ္မန္တံပဋ္ဌမသုခံချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယငါးချက်။ ပဉ္စမငါးချက်။ ဆဋ္ဌသုခံချက်။ ။ပေါင်းဧကဝိသနှစ်ဆဲတချက်တည်း။ ။ဝိပါကပဋ္ဌမသုခံချက်။ ဒုတိယသုချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တတို့မှာသတ္တမေသ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တတို့မှာ။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ၊ ပဋ္ဌမောဒုတိယဿ၊ ပဋ္ဌမောတတိယဿ။ ပဋ္ဌမောဒုတိယ တတိယဿ၊ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမ ဒုတိယဿ။ ငါးချက်။ ။ဒုတိယလည်းငါးချက်။ ။တတိယလည်းပဋ္ဌမဿ၊ တတိယောအရမဂ်။ ပဋ္ဌမဿ။ ဒုတိယဿ ပဋ္ဌမ ဒုတိယဿသုချက်။ ။ဒုတိယတတိယလည်းသုချက်။ ။ပစ္စိယအာကပ္ပိယုတိ။ ။ဧကဝိသနှစ်ဆဲတချက်။ ။အတ္ထိ၊ အဝိဂဟတို့မှာ ငါးပဋ္ဌ ငါးချက်ပိတ္တကံသေဝသြဋ္ဌေဝပဉ္စဝိသတည်း။ ။နတ္ထိ၊ ဝိဂဟတို့မှာ ပဉ္စမေတဆဲငါးချက် ထွက်သတည်း။ ။နဟေတုယာပဉ္စဝိသဿ။ နောအဝိဂဟေတပဉ္စဝိသ၊ သဗ္ဗတ္ထပဉ္စဝိသ။ ။ဒုတိယပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

တတိယပုဒ်နှင့်ရှက်ရန်။ ။နအနုပါဒိဏ္ဏံအနုပါဒါနိယ အရေကား။ လောကီဝိတံဧကဝိတိစေတသိက် နွေပညာသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသတည်း။ ။ဤအရေကို။ နကုသလ။ န အကုသလ။ န အဗျာကဟဟု သုခံရုံခွဲ၍တိက်ဖွဲ့၍ဟောတော်မူသတည်း။ ။နကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏံ အနုပါဒါနိယပဒ၊ နအကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏံ အနုပါဒါနိယပဒ၊ နအဗျာကဟ နအနုပါဒိဏ္ဏံ အနုပါဒါနိယပဒ၊ နကုသလနအနုပါဒိဏ္ဏံ အနုပါဒါနိယ နအဗျာကဟ နအနုပါဒိဏ္ဏံနအနုပါဒါနိယပဒ၊ နအကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏံ အနုပါဒါနိယပဒ၊ အဗျာကဟ နအနုပါဒိဏ္ဏံ အနုပါဒါနိယပဒ၊ နကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏံအနုပါဒါနိယ နအကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏံ အနုပါဒါနိယပဒဟု ခြောက်ပုဒ်တည်း။ ။ထိုခြောက်ပုဒ်တို့တွင်။ ပဋ္ဌမပုဒ်၏အရေကား။ အကုသိုလ်နွေသလောကီဝိပါကံ ဗာတ္ထိံသ ကြိယာဝိသစေတသိက် နွေပညာသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသတည်း။ ။ဒုတိယပုဒ်၏အရေကား။ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ။ လောကီဝိပါကံဗာတ္ထိံသ ကြိယာဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသတည်း။ ။တတိယပုဒ်၏အရေကား။ အကုသိုလ်နွေသလောကီဝိပါကံသတ္တရသစေတသိက် နွေပညာသတည်း။ ။ပဋ္ဌမပုဒ်၏အရေကား။ အကုသိုလ်နွေသစေတသိက်သတ္တဝိသတည်း။ ။ဒုတိယ တတိယပုဒ်၏အရေကား။ လောကီကုသိုလ်သတ္တရသစေတသိက်အဋ္ဌတိံသတည်း။

ပဋ္ဌမ ဒုတိယပုဒ်၏အရကား။ လောကီဝိပါက် ဗာတ္ထိံသကြိယာဝိသစေတ
 သိက်ပဉ္စတိံသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသတည်း။ ။ဤအရကိုကြပ်ကြပ်နှလုံးသွင်း၍
 ကြိုလေ။ ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ။ ပဋ္ဌမေနဒုတိယံ။ ပဋ္ဌမေနတတိယံ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌ
 မတတိယံ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမဒုတိယံ။ ငါးချက်။ ။ဒုတိယလည်းငါးချက်။တ
 တိယ ခြောက်ချက်။ ပဋ္ဌမတတိယငါးချက်။ ဒုတိယ တတိယလည်းငါး
 ချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယတချက်။ ။ပောတုပစ္စည်း၌။ ဧကေနတိံသ ထွက်သ
 တည်း။ ။အကောက်ဝိဘင်းလွယ်၏။ ။ကုသလတိက်ကိုမှီ၍ဟော
 လေ။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌမငါးချက်။ ဒုတိယလည်းငါးချက်။
 တတိယလည်းငါးချက်။ ပဋ္ဌမတတိယသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယသုံးချက်။
 ပဋ္ဌမဒုတိယလည်းသုံးချက်။ ။စတုရိသတိ နှစ်ဆဲ့လေးချက်။ထွက်သ
 တည်း။ ။အဓိပတိ၌ဧကေနတိံသ။ ။အနန္တရသမနန္တရ စတုရိသ
 သဟဇာတဧကေနတိံသ။ အညမညစတုရိသ။ နိဿယဧကေနတိံသ။ဥပ
 နိဿယ၊ပုရေဇာတစတုရိသ၊ အာသေဝနလည်းစတုရိသ။ ကမ္မဧကေနတိံ
 သ။ ဝိပါကကိုးချက်။ ။အာဟာရ၊ဇ္ဈိယ၊ဈာန၊မဂ္ဂတို့မှာဧကေနတိံသ
 သမ္ပယုတ္တမှတ်စတုရိသ၊ ဝိဗ္ဗယုတ္တ၊အတ္ထိ၊ အဝိဂတမှာဧကေနတိံသ၊နတ္ထိဝိ
 ဂတမှာစတုရိသ။ ။ပစ္စနိက်၌ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ။ မောဟမူဇ္ဇေး၌မောဟ အ
 ဟိတ်ဝိပါက် ကြိယာ။အဟိတ်ရုပ်ကိုကောက်။ ။ပဋ္ဌမေနဒုတိယံ။ အ
 ဟိဝိပါက် အဟိတ်ကြိယာရုပ်။ ။ပဋ္ဌမေန တတိယံ။ မောဟမူဇ္ဇေး၌
 မောဟ။ ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမတတိယံ။ မောဟမူဇ္ဇေး၌မောဟ။ ။ပဋ္ဌမေန
 ပဋ္ဌမဒုတိယံ။ အဟိတ်ဝိပါက်အဟိတ် ကြိယာရုပ်။ ။ပဋ္ဌမငါးချက်။ ။
 ဒုတိယေနဒုတိယံ။ ဒုတိယေနပဋ္ဌမံ။ဒုတိယေနပဋ္ဌမဒုတိယံ။ သုံးချက်။ ။
 အဟိတ်ဝိပါက်အဟိတ်ကြိယာ အဟိတ်ရုပ်တည်း။ ။တတိယေန တ
 တိယံ။ တတိယေနပဋ္ဌမံ။တတိယေနပဋ္ဌမတတိယံ။ သုံးချက်။ ။မောဟ
 မူဇ္ဇေး၌မောဟတည်း။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယေနပဋ္ဌမံ။ ပဋ္ဌမ ဒုတိယေနဒုတိယံ။
 ပဋ္ဌမဒုတိယေနပဋ္ဌမဒုတိယံ။ သုံးချက်။ ။အဟိတ်ဝိပါက် အဟိတ်ကြိ
 ယာ အဟိတ်ရုပ်တည်း။ ။ဓုဒ္ဓသတဆဲ့လေးချက်။ ။နာရမ္မဏ၌။ ပဋ္ဌ
 မေနပဋ္ဌမံ။ ပဋ္ဌမေန ဒုတိယံ။ ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမဒုတိယံ။ ။အကုသိုလ်လောကီ
 ဝိပါက်ကြိယာပြုအပ်သော ရုပ်၊ မ္မဇရုပ်။ ။ဒုတိယလည်းသုံးချက်။ တ
 တိယသုံးချက်။ ပဋ္ဌမတတိယလည်းသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယလည်းသုံး
 ချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယလည်းသုံးချက်။ ။အဋ္ဌာရသတဆဲ့ရှစ်ချက်။ ။နာ

မိပတိ ကျေနုတိံသ၊ နာနန္တရ၊ နသမနန္တရ၊ နအညမည၊ နဥပနိဿယအဋ္ဌာရသ။ ။နပုရေဇာတ၊ နပစ္ဆိမာဇာဟ ကျေနုတိံသ၊ နာသေဝနလည်း ကျေနုတိံသ။ ။နဝဗ္ဗအဋ္ဌာရသ။ နဝိပါကကျေနုတိံသ၊ နအာဟာရနန္တရ၊ နဗျာန၊ နမဂ္ဂနဝ ကိုးချက်။ နသမ္ပယုတ္တအဋ္ဌာရသ၊ နဝိဗ္ဗယုတ္တစတုရိသ၊ နောနတ္ထိ၊ နောဝိဂတအဋ္ဌာရသ။ ။ဆဝါရပြီး၏။ ။ပဉ္စဝါရဟေတု ပစ္စည်း၌ ကျေနုတိံသ။ ။အာရမ္မဏ၌၊ ခြောက်ပဒခြောက်ချက်စီ ထွက်သောကြောင့်ဆတ္တိံသ သုံးဆဲ ခြောက်ချက်။ ။အဝိပတိ၌၊ ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ပဌမောတတိယဿ။ ပဌမောပဌမတတိယဿ။ ပဌမော ပဌမဒုတိယဿ ငါးချက်။ ဒုတိယတတိယဿမရ။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တတိယခြောက်ချက်။ ပဌမတတိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယခြောက်ချက်။ ။ပေါင်းအဋ္ဌာရသနှစ်ဆဲရှစ်ချက်။ ။ပဌမော ပဌမဿ၌အာရမ္မဏာမိပတိဖြစ်အံ့ ကတ္တားကာ။ အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ဣဋ္ဌဖြစ်သောနိဗ္ဗန္နရုပ် အဋ္ဌာရသ။ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု။ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကြည်သော လောကီဝိပါက ကေတိံသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ အလေးအမြတ် ပြုတတ်သော လောဘမူ ရှစ်ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဝိဘင်းမှာ ကုသလတိကခမ္ပအနုလုံ အဗျာကတော အကုသလသတွင်။ လောဘမူကိုသွင်း၍ဟော။ ဤနည်းကိုငြိ၍ဟောလေ။ ။အနန္တရ၌၊ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယခြောက်ချက်။ ပဌမတတိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယငါးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်း ကျေနုတိံသ။ တခုယုတ် သုံးဆယ်တည်း။ ။အနန္တရလည်းနည်းတူ။ ။သဟဇာတ ကျေနုတိံသ၊ အညမညကတုရိသ။ နိဿယ၌ ပဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိယလည်းခြောက်ချက်။ တတိယလည်းခြောက်ချက်။ ပဌမတတိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယလည်းငါးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်း ကေတိံသသုံးဆဲတချက်။ ။ဥပနိဿယ၌၊ သေသောဆကြိယသုံးဆဲခြောက်ချက်။ ။ပုရေဇာတ၌၊ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယလည်းငါးချက်။ ပဌမဒုတိယလည်းငါးချက်။ ။ပန္နရသတဆဲငါးချက်။ ။ပစ္ဆိမာဇာတ၌၊ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယလည်းသုံးချက်။ တတိယလည်းသုံးချက်။ ပဌမတတိယလည်းသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယလည်းသုံးချက်။ ပဌမတတိယလည်းသုံးချက်။ ။ဤသော အဿဋ္ဌာဒေသ ကဆဲရှစ်ချက်။ ။အာသေဝန၌ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယငါးချက်။ ပဌမတတိယသုံးချက်။ ဒုတိယ

တတိယသုးချက်။ ပဌမဒုတိယသုးချက်။ စတုရိသနှစ်ဆဲ့ လေးချက်။ ။
 ကမ္ဘာ၌ ကျေနုတိံသ။ ဝိပါက၌ နဝကိုးချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့
 ၌ ကျေနုတိံသ။ သမ္ပယုတ္တ၌ စတုရိသ။ ။ ဝိပ္ပယုတ္တ၌ ပဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိ
 ဝိဟန္တလည်း ခြောက်ချက်။ တတိယသုးချက်။ ပဌမတတိယသုးချက်။ ဒုတိ
 ယဘာဘိယသုးချက်။ ပဌမဒုတိယခြောက်ချက်။ ။ ပေါင်းသတ္တဝိသနှစ်ဆဲ့
 ခုနစ်ချက်။ ။ အတ္ထိ၌ ကေတိံသ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၌ ကျေနုတိံသ။ အဝိဂတဇ
 ကတိံသ။ နဟေတုယာဆတ္တိံသ။ လ၊ နောအဝိဂတေဆတ္တိံသ။ ။ ဥပါဒိဏ္ဏ
 တိက်နှင့် အရှက်ပြီးပြီ။ ။ ဤနည်းကိုမှီ၍ တြင်းသော တိက်တို့နှင့် အ
 ရှက်ကိုကြံ၍ ဟောပါလေ။ တိကတိကပဋ္ဌာန်း ဓမ္မပစ္စနိက်သည် ခက်ခဲလှ
 သည်ကြံကြံပါလေ။ ။

၁၂-ပစ္စနိယဒုကဒုကပဋ္ဌာန-ဟေတုဂေါစ္ဆက။

ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်းဓမ္မပစ္စနိက်၌။ ။ နသဟေတုကပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ၌။ နသ
 ဟေတုက အရကား။ အဟိတ်မိတ် အဋ္ဌာရသ။ ဆန္ဒကြည်သော အညသ
 မာန်းခွါဒသ။ မောဟမူလ၌ မောဟ ရုပ်အဋ္ဌာရိသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ ဤအရ
 ကိုနဟေတု။ နနဟေတုနှစ်ပုဒ်ခွဲ၍ ဒုက်ဖွဲ၍ဟောတော်မူ သတည်း။ ။
 နဟေတု နသဟေတုက ပဒ။ နနဟေတု နသဟေတုက ပဒဟု နှစ်ပုဒ်
 တည်း။ ။ နဟေတု နသဟေတု ကပုဒ်၏ အရကား။ အဟိတ်မိတ်အဋ္ဌာရ
 သ၊ ဆန္ဒကြည်သော အညသမာန်းခွါဒသ။ ရုပ်အဋ္ဌာရိသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ နန
 ဟေတုနသဟေတု ကပုဒ်၏အရကား။ မောဟမူလ၌ မောဟတည်း။ ။ ထို
 နှစ်ပုဒ်တို့တွင်။ ။ ပဌမေနပဋ္ဌမံတချက်။ ဒုတိယေနပဋ္ဌမံတချက်။ ပဌမဒုတိ
 ယေနပဋ္ဌမံတချက်။ ဤသုးချက်သဟေတုပဋ္ဌည်းရသတည်း။ ။ ပဌမေန
 ပဋ္ဌမံ၌ [၆၀ * ၁] နဟေတုနသဟေတုကော ဓမ္မောဟူသော ကတ္တားကား။
 ဓမ္မအနုလုံ ကုသလတိက်ရုပ်သက်သက်အတိုင်း ကောင်း၍ဟော။ ။ ဒုတိ
 ယေနပဋ္ဌမံ၌ ကတ္တားကား။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ မောဟ
 ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရှေ့။ ။ ပဌမဒုတိယေနပဋ္ဌမံ
 ၌ ကတ္တားကား။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ မောဟမဟာဘုတ်
 ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရှေ့။ ။ အာရမ္မဏ၌။ ပဌမေန
 ပဋ္ဌမံတချက်သာ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ အဟိတ်မိတ် အဋ္ဌာရသကို

ကောကံ။ ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေနှစ်ခုဆန္ဒပိတ်ပိရိယကြဉ်သော အညသမာန်း စေတသိက်တဆယ် အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာဟဒယ ဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အဟိတ်ပဋိသန္ဓေနှစ်ခု ဆန္ဒပိတ်ပိရိယကြဉ်သော အညသမာန်း စေတသိက်တဆယ် အစိတ်အစိတ် အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဝိဘင်းလွယ်၏။ ။ အဓိပတိဋ္ဌရုပ်သက်သက်၌ သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်မဟာတုတ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော တုတ်နှစ်တက္ကသော သာဓိပတိ စိတ္တဇပေါဒါရုပ်ကိုကောကံ။ ပဌမေနပဌမတချက် သာရသဘည်း။ ။ အနန္တ ရ သမနန္တ ရဋ္ဌိတချက်။ သဟဇာတဋ္ဌသုံးချက်၊ အညမညတချက်၊ နိဿယသုံးချက်၊ ဥပနိဿယတချက်၊ ပုရေဇာတတချက်၊ အာသေဝနတချက်၊ ကမ္မသုံးချက်၊ ဝိပါကတံချက်၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ သုံးချက်စီ၊ သမ္ပယုတ္တတချက်၊ ဝိပ္ပယုတ္တသုံးချက်၊ အတ္ထိသုံးချက်၊ နတ္ထိဝိဂတတချက်၊ အဝိဂတသုံးချက်။ ။ နဟေတုဋ္ဌပဌမေနပဌမံ တချက်သာ။ နာရမ္မဏသုံးချက်၊ နာဓိပတိသုံးချက်၊ နာနန္တရ၊ နသမနန္တရ၊ နအညမည၊ နဥပနိဿယသုံးချက်၊ နပုရေဇာတ၊ နပစ္ဆိမဇာတ၊ နာသေဝနသုံးချက်၊ နကမ္မတချက်၊ နဝိပါကသုံးချက်၊ နအာဟာရ၊ နဣန္ဒြိယ၊ နဈာန၊ နမဂ္ဂတို့မှာတချက်စီ၊ နသမ္ပယုတ္တသုံးချက်၊ နဝိပ္ပယုတ္တတချက်၊ နနတ္ထိ၊ နနာဝိဂတတို့မှာသုံးချက်။ ။ ဆင်္ခါရပြီး၏။ ။ ပဌာဝါရဟေတုပစ္စည်၌ ဒုတိယောပဌမသဘာချက်သာ ရသတည်း။ ။ ကတ္တားပုဂ္ဂိုလ်၏အရကား။ စိတ္တဇရုပ်အားတင်သော မောဟမူဇ္ဇေဋ္ဌိမောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ထိုကြောင့်၊ နဟေတုနသဟေတုကောဓမ္မော နဟေတု နသဟေတုကဿဓမ္မဿဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော ဝိစိ ကိစ္ဆာ သဟဂတော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော မောဟောစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ချပါနံ ဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော ဟုဟောတော်မူအပ်၏။ ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ ပဌမောပဌမဿ၊ ပဌမောဒုတိယဿ ဒုတိယောဒုတိယဿ၊ ဒုတိယောပဌမဿ။ ။ လေးချက်။ ။ ပဌမောပဌမဿ၌ ကတ္တားကား။ အဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသ ဆန္ဒကြဉ်သော အညသမာန်းဒွါဒယ၊ ရုပ်အဋ္ဌာရသ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ အအဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဝိဘင်းမှာ ဒုက္ခိအဟေတုကော သဟေတုကဿ အဘိုင်းတွင်။ မောဟမူဇ္ဇေဋ္ဌိမောဟကိုနှုတ်၍ဟောလေ။ ။ အကြွင်း သုံးချက်လွယ်ပြီ။ ။ အဓိပတိပစ္စည်းမရ။ ။

အနန္တရန္တံ။ ပဌမောပဌမဿ၊ ပဌမောဒုတိယဿ၊ ဒုတိယောဒုတိယဿ။
 ဒုတိယောပဌမဿ။ ။ပေါင်းလေးချက်။ ။သမနန္တရနည်းတူ။ ။
 သဟဇာတသုးချက်။ အညမညတချက်။ နိဿယလေးချက်။ ဥပနိဿယ
 လေးချက်။ ပုရေဇာတ၊ ပဌမောပဌမဿ၊ ပဌမောဒုတိယဿနှစ်ချက်။ ပ
 ဣ ဘဇာတ၌ပဌမောပဌမဿ၊ ဒုတိယောပဌမဿနှစ်ချက်။ အာသေဝန၌။
 ပဌမောပဌမဿ၊ ဒုတိယောဒုတိယဿ၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊
 ဈာနတို့မှာ ပဌမောပဌမဿ တချက်စီသာ။ ။မဂ္ဂမရ။ ။သမ္ပယုတ္တ
 ပဌမောပဌမဿတချက်သာ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၌ပဌမောပဌမဿ။ ပဌမော
 ဒုတိယဿ၊ ဒုတိယောပဌမဿ။ ။သုးချက်။ ။အတ္ထိလေးချက်။ နတ္ထိ၊
 ဝိဂတလေးချက်။ အဝိဂတလည်းလေးချက်။ အနုလုံပြီး၏။ ။ပစ္စနိက်၌။ န
 ဟေတုယာ စတ္တာရိ။ လ။ နောအဝိဂတစတ္တာရိ။ ။နသဟေတုက ပုဒ်
 နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

နအဟေတုကပုဒ်ရှက်ရာ၌။ ။နအဟေတုကအရကား။ သဟိတ်စိတ်
 ဧကသတ္တတိ။ မောဟမူဇ္ဇေ၌။ မောဟကြဉ်သောစေတသိက်ဇ္ဇေးပညာသ
 တည်း။ ။ဤအရကိုနဟေတု။ နနဟေတုဟု နှစ်ခုခွဲ၍ ဒုက်ဖွဲ၍ဟော
 တော်မူသတည်း။ ။ နဟေတုနအဟေတုကပဒ၊ နနဟေတု နအဟေတု
 ကပဒဟုနှစ်ပုဒ်တည်း။ ။နဟေတုန အဟေတုကပုဒ်၏ အရကား။ သ
 ဟိတ်စိတ်ဧကသတ္တတိ။ ဟိတ်ခြောက်ခုကြဉ်သော စေတသိက်ဆစတ္တာ
 လီသတည်း။ နနဟေတု နအဟေတုက ပုဒ်၏အရကား။ မောဟမူဇ္ဇေ၌
 မောဟကြဉ်သော ဟိတ်ခြောက်ခုတည်း။ ။နနဟေတုနအဟေတုကပ
 ဒ၊ နနဟေတုနအဟေတုကပဒ၊ နဟေတုန အဟေတုက၊ နဟေတုနန အ
 ဟေတုကပဒဟုသုးပုဒ်တည်၍၊ တပုဒ်တပုဒ်တွင်။ သုးချက်စီထွက်သော
 ကြောင့်ကိုးချက်ဖြစ်သတည်း။ ။ပဌမေနပဌမံ၊ ပဌမေနဒုတိယံ၊ ပဌမ
 နပဌမဒုတိယံဟုသုးချက်။ ။ဒုတိယံတတိယလည်းနည်းတူ။ ။ပဌမ
 နပဌမံ၌ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိဟိတ် ခြောက်ခုကြဉ်
 သောစေတသိက် ဆစတ္တာလီသကိုကောက်။ ပဌမေနဒုတိယံ၌ 'မောဟမူ
 ဇ္ဇေ၌။ မောဟကြဉ်သောဟိတ်ခြောက်ခုကို ကောက်။ ။ဟေတုစေဝသ
 ဟေတုကဒုက်အတိုင်းရှေ့နောက်ပြန်သည်သာထူးသည်။ ။[၆၀*၆]
 ဟေတုယာနဝ၊ သမ္ပတ္တနဝ။ ။လွယ်ပြီ။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ ဟေတုဂေါ

စ္ဆကကိုရှက်၍ ဟောလေ။ ။ဟေတုဂေါစ္ဆက၌ ဒုက်အချင်းချင်း ရှက်
သည်ကားဖြစ်၏။ ။

၁၂-ပစ္စနိယဒုကဒုကပဋ္ဌာန-ဟေတုစူဠန္တရ။

ဟေတုဂေါစ္ဆကစူဠန္တရ ဒုက်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။နသပ္ပစ္စယအရနိဗ္ဗာန်
ရသောကြောင့် မဟောရ။ နအပ္ပစ္စယအရကား။ စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်
စေတသိက်ခွေးပညာသရုပ်အဋ္ဌဗီသတည်း။ ။ဤအရကို။ နဟေတု၊ နန
ဟေတုဟုနှစ်ခုခွဲ၍ဒုက် ဖွဲ့၍ ဟောတော်မူသတည်း။ ။နဟေတု နအပ္ပစ္စ
ယပဒ၊ နနဟေတုနအပ္ပစ္စယပဒ၊ နဟေတုနအပ္ပစ္စယ နနဟေတုနအပ္ပစ္စယ
ပဒဟုသုံးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင်သုံးချက်ထွက်သောကြောင့် ကိုး
ချက်ထွက်သတည်း။ ။ပဌမပုဒ်၏အရကား။ စိတ်တခု ယုတ်ကိုးဆယ်
ဟိတ်ခြောက်ခု ကြည်သော စေတသိက် ဆစက္ခုဇီဝ ရုပ် အဋ္ဌဗီသ
တည်း။ ။ဒုတိယပုဒ်၏အရကား။ ဟိတ်ခြောက်ခု တည်း။ ဤအရကို
လုံးသွင်း၍ ပစ္စည်းအားလျော်စွာဟောလေ။ ။ဟေတုဓမ္မာနဟေတုဓမ္မာ
ဒုက်အတိုင်းနိဗ္ဗာန်ကိုချစ်၍ နောက်ပြန်၍ ဟောသည်သာထူးသည်။ ။
သနိဒဿနဒုက်နှင့်ရှက်ရာ၌။ နသနိဒဿနအရကား။ စိတ်တခုယုတ် ကို
ဆယ် စေတသိက် ခွေးပညာသ ရူပါရုံကြည်သော ရုပ်သတ္တဝီသ နိဗ္ဗာန်
တည်း။ ။ဤအရကို နဟေတုဘပုဒ်၊ နနဟေတုဘပုဒ်၊ နှစ်ပုဒ်ကိုခွဲ၍ ဒုက်
ဖွဲ့၍ဟောတော်မူသတည်း။ နဟေတုနသနိဒဿနပဒ၊ နနဟေတုနသနိဒ
ဿနပဒ၊ နဟေတုနသနိဒဿန နနဟေတု နသနိဒဿနပဒဟု သုံးပုဒ်
တည်၍တပုဒ်တပုဒ်တွင်သုံးပုဒ်သုံးပုဒ်စီထွက်သောကြောင့်။ ကိုးချက်ဖြစ်
သတည်း။ ။နဟေတုနသနိဒဿန ဟူသောပဌမပုဒ်၏အရကား။ စိတ်
တခုယုတ်ကိုးဆယ် ဟိတ်ခြောက်ခုကြည်သော စေတသိက် ဆစက္ခုဇီဝ
သရူပါရုံကြည်သော ရုပ်သတ္တဝီသ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နနဟေတု နသနိဒ
ဿနဟူသောဒုတိယပုဒ်၏အရကား။ ဟိတ်ခြောက်ခုတည်း။ ။ဤအရကို
လုံးသွင်း၍ ပစ္စည်းအားလျော်စွာဟေတုဒုက်နှင့်အတူ ရူပါရုံကြည်၍ ရှေ့
နောက်ပြန်၍ ဟောလေ။ ။ဟေတုဒုဇာန်နှင့်မထူးပြီ။ ။နအနိဒဿန
ရူပါရုံသာဖြစ်၍မဟောရ။ သပ္ပနိဗ္ဗာဒုက်နှင့်ရှက်ရာ၌။ နသပ္ပနိဗ္ဗာအရကား။
စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ် စေတသိက်ခွေးပညာသ။ သုခုမရုပ် သောဠသ

နိဗ္ဗာန်တည်း။ ဤအရက်နဟေတုတပုဒ် နဟေတုတပုဒ် နှစ်ပုဒ်ခွဲ၍
 ဒုက္ခံ ဖွဲ့၍ဟောတော်မူသတည်း။ ။နဟေတု နသပ္ပဋိဗ္ဗာပဒ နဟေတု
 နသပ္ပဋိဗ္ဗာပဒနဟေတုနသပ္ပဋိဗ္ဗာ နဟေတု နဟေတု နသပ္ပဋိဗ္ဗာပဒဟု
 သုံးပုဒ်တည်၍တပုဒ်တပုဒ်တွင်။ သုံးပုဒ်သုံးပုဒ်စီထွက်သောကြောင့်ကိုး
 ချက်ဖြစ်သတည်း။ ။နဟေတု နသပ္ပဋိဗ္ဗာ ပုဒ်၏အရကား။ စိတ်တခု
 ယုတ်ကုံးဆယ် ဟိတ်ခြောက်ခု ကြဉ်သော စေတသိက် ဆစက္ကာဝီသ
 သုခု-ရုပ်သောဇ္ဇသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နဟေတု နသပ္ပဋိဗ္ဗာပုဒ်အရကား
 ဟိတ်ခြောက်ခုတည်း။ ။ဤအရက်နှစ်လုံးသွင်း၍ ပစ္စည်းအားလျော်စွာ
 ဟေတုဒုက္ခိနှင့်အတူ ဩဇ္ဇာရိကရုပ်ကို ကြဉ်၍ ရှေ့နောက်ပြန်၍ ဟော
 လေ။ ။နသပ္ပဋိဗ္ဗာပုဒ်၏အရကား။ ဩဇ္ဇာရိကရုပ်ခွါဒသတည်း။ နဟေ
 တုနသပ္ပဋိဗ္ဗာ တပုဒ်သာရတည်း။ ။နဟေတု နသပ္ပဋိဗ္ဗာ အရမရှိ။
 ပဌမေနပဌမံ တပုဒ်သာရ၍ ဟေတုပစ္စည်း၌ အဓိပတိပစ္စည်းအစရှိသော
 ရုပ်သက်သက်ရသောပစ္စည်းတို့၌ ဧကန်တချက်သာရသတည်း။ ။ဟေ
 တုပစ္စည်း၌ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရတံ၌။ အရူပဝိပါက် လေးခု။ လ။
 ရဟန္တာတို့ရဟိတကြဉ်သော ကုသိုလ်အကုသိုလ် သဟိတ်ဝိပါက်သဟိတ်
 ကြိယာနာမက္ခန္ဓာတို့သည် ယထာရဟဋ္ဌိအပ်သော အာပေါဓာတ် ကြဉ်
 သောသဟိတ်စိတ္တဇမဟာဘုတ် သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရ
 သ နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့်အတူယထာရဟအတူဥပါဒ်သောအာပေါဓာတ်ကြဉ်
 သောသဟိတ် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇမဟာဘုတ်ကဲ့သို့ဖြစ်သော ဘုတ်နှင့်တကွ
 သောဩဇ္ဇာရိကသဟိတ်စိတ္တဇဥပါဒါသဟိတ်ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ဩဇ္ဇာရိက
 ဥပါဒါရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား၏။ ။ထိုကြောင့်။ ဧကံမဟာဘူတံ ပဋိစ္စနွေ
 မဟာဘူတေ ပဋိစ္စဧကံမဟာဘူတံ မဟာဘူတေပဋိစ္စနဟေတု နသပ္ပဋိဗ္ဗာ
 စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရူပံကမ္မက္ခန္ဓာရူပံ ဥပါဒါရူပံ ဖောဠဗ္ဗာယတနံ ပဋိစ္စစက္ကာယ
 တနံ၊ သောတာယတနံ၊ စာနာယတနံ၊ ဇိဝှါယတနံ၊ ကာယာယတနံ၊ ရူပါယ
 တနံ၊ သဒ္ဓါယတနံ၊ ဂန္ဓာယတနံ၊ ရသာယတနံဟုဟောတော်မူအပ်၏။ ။
 ဓမ္မအနုလုံပဌမေနပဌမံအတိုင်းပင် အထူးမရှိ။ ။ပဝါရပြီး၏။ ။ပ
 ဉ္စဝါရ၌ မဟာဘုတ်ရသောသဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိ
 ဂတ ဤငါးပစ္စည်းတချက်စီသာရသတည်း။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ ကြွင်း
 သောဒုက္ခဂေါတ္ထ ကတို့နှင့်အရှက်ကြံ၍ဟောကြပါလေ။ ။

ပိဋ္ဌိဒုက္ခန္ဓနသရဏဒုက္ခန္ဓံ ဟောတုဂေါစ္ဆကအရှက်ကိုဆိုပေအံ့။ ။ နသရဏပုဒ်၏အရကား။ ကုသိုလ်ဧကဝိသ ဝိပါက်ဆတ္တိံသ ကြိယာဝိသ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ ဤအရကို နဟောတုကတပုဒ်၊ နနဟောတုကတပုဒ်ခွဲ၍ ဒုက္ခန္ဓံ ဟောတော်မူသတည်း။ ။ နဟောတု နသရဏပဒ၊ နနဟောတု နသရဏပဒ၊ နဟောတု နသရဏ နနဟောတုနသရဏပဒဟု သုံးပုဒ်တည်၍ တပုဒ်တပုဒ်အရတွင်။ သုံးချက်စီ ထွက်သောကြောင့် ကိုးချက်ဖြစ်သတည်း။ ။ နဟောတု နသရဏပုဒ်၏ အရကား။ ကုသိုလ်ဧကဝိသ ဝိပါက်ဆတ္တိံသ ကြိယာဝိသ ဟိတ်သုံးခု ကြဉ်သော စေတသိက်ပဉ္စတိံသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ နနဟောတုနသရဏပုဒ်၏အရကား။ ကုသိုလ်ဝိပါက် ကြိယာဟိတ်သုံးခုတည်း။ ။ ဤအရကိုနှလုံးသွင်း၍ ဟောတုဒုက္ခန္ဓံအတိုင်းတွင်။ အကုသိုလ်ကိုနှုတ်၍ပြန်၍ဟောလေ။ ။ နအရဏပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌ နအဇ္ဇောအဇ္ဇော။ အကုသိုလ်ခွါဒသ။ စေ။ သတ္တဝိသတည်း။ ။ ဤအရကို နဟောတုကတပုဒ်၊ နနဟောတုကတပုဒ်နှစ်ပုဒ်ကိုခွဲ၍ဒုက္ခန္ဓံ ဟောတော်မူသတည်း။ ။ နဟောတု နအရဏဟူသော ပဌမပုဒ်၏ အရကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ ဟိတ် သုံးခု ကြဉ်သော။ စေ။ တေဝိသတည်း။ ။ နနဟောတု နအရဏပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ်ဟိတ်သုံးခုတည်း။ ။ ဤအရကို နှလုံးသွင်း၍ ဟောတုဒုက္ခန္ဓံအတိုင်းတွင်ပြန်၍ အကုသိုလ်ကိုသာ ဟောပါလေ။ ။ နဟောတုဒုက္ခန္ဓံ ဒုက္ခန္ဓံကိုးဆယ်ကိုးဒုက္ခန္ဓံအရှက်ပြီး၏။ ။

ဤနည်းအတူနသဟောတုကဒုက္ခန္ဓံအစရှိသောကိုးဆယ်ကိုးဒုက္ခန္ဓံကိုကြွင်းသောဒုက္ခန္ဓံကိုးဆယ်ကိုးကြိမ် ရှက်၍ဟောရမည်။ ကဒုက္ခန္ဓံတရားတွင် နှစ်ဒုက္ခန္ဓံ ပွားသတည်း။ ဤကားအမြွက်မျှသာ အတိုင်းမသိကျယ်ဝန်းလှသည့်ကြိုးစား၍ကြံကြံပါကုန်။ ။ ဓမ္မပစ္စနိကံပြီး၏။ ။

၁၃-အနုဇ္ဈောမပစ္စနိယတိကပဋ္ဌာန၊ကုသလတ္ထိက။

ဓမ္မာနုဇ္ဈောမပစ္စနိကံ။ ။ ကုသလပဒ။ အကုသလပဒ။ အဗျာကတပဒ။ ကုသလာ ဗျာကတ ပဒ။ အကုသလာ ဗျာကတ ပဒ။ ဟူ၍ငါးပါးတည်း။ ။ ထိုငါးပါးတို့တွင် ကုသလပဒ၌။ နကုသလပဒါဝသာန။ နအကုသလပဒါဝသာန။ နအဗျာကတပဒါဝသာန။ နအကုသလာဗျာကတပ

ဒါဝဿာနံ။ န ကုသလာကုသလ ပဒါဝဿာနဟူ၍ ငါးပါးတည်း။ ။ ထို
 ငါးပါးတို့တွင် နကုသလပဒါဝဿာနံ (၆၉*၁) နကုသလောဓမ္မော ဟူ
 သောကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်ဧကဝိသ
 စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇ
 ရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ထိုကြောင့် ကုသလောဓမ္မေ ပဋိစ္စစိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရှုပ်ဟု
 ဟောတော်မူအပ်၏။ ။ နအကုသလပဒါဝဿာနံ ကတ္တားကား။ ကုသိုလ်
 ဧကဝိသ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ အစိတ်အစိတ် နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်
 သော။လ။ နာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ နအဗျာကတ ပဒါ
 ဝဿာနံ ကုသိုလ်ချင်းချင်းကိုကောက်။ ။ နအကုသလ နအဗျာကတ ပ
 ဒါဝဿာနံလည်း ကုသိုလ်ချင်းချင်းကိုကောက်။ ။ နကုသလ နအကုသ
 လပဒါဝဿာနံလည်း အဗျာကတကိုကောက်။ ။ အကုသလပဒိလည်း။
 ဤနည်း အတူငါးချက်။ ။ အဗျာကတပဒိ။ နကုသလပဒါဝဿာနံ။ နအ
 ကုသလပဒါဝဿာနံ။ နကုသလာကုသလပဒါဝဿာနံ ဟူ၍သုံးချက်။ ။
 သုံးချက် လုံးအဗျာကတချင်းချင်းကို ကောက်၍ဟောလေ။ ။ ကုသလာ
 ဗျာကတလည်း။ နကုသလပဒါဝဿာနံ။ နအကုသလ ပဒါဝဿာနံ။ နကု
 သလာကုသလပဒါဝဿာနံဟူ၍သုံးချက်။ ။ (၇၀ * ၃) ကုသလောဓမ္မေ
 မဟာဘူတေစ ပဋိစ္စစိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရှုပ်ဟု သုံးချက်သုံးဟော။ ။ အကုသ
 လာဗျာကတပဒိလည်း နည်းတူ။ ။ ဟေတုပစ္စည်း၌ ပေါင်းစတုဝိသနွှစ်
 ဆဲ့လေးချက်။ ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ ပဒါးချက်တွင်။ ကုသလပဒိ သုံး
 ချက်၊ အကုသလပဒိလည်းသုံးချက်၊ အဗျာကတပဒိလည်းသုံးချက်။ ။
 ပေါင်းကိုးချက် ဖြစ်သတည်း။ ။ ကုသလပဒိ။ နအကုသလ ပဒါဝဿာနံ။
 နအဗျာကတ ပဒါဝဿာနံ။ နအကုသလနအဗျာကတ ပဒါဝဿာနံဟု သုံး
 ချက်တည်း။ ။ နောက်နှစ်ချက်နည်းတူ။ ။ အဓိပတိစတုဝိသ။ အနန္တရ၊
 သမနန္တရကိုးချက်။ ။ သဟဇာတစတုဝိသ။ ။ အညမညကိုးချက်။ ။
 နိဿယစတုဝိသ။ ဥပနိဿယကိုးချက်။ ပုရေဇာတကိုးချက်။ အာသေဝန
 လည်းကိုးချက်။ ။ ကမ္မစတုဝိသ။ ဝိပါက၌။ အဗျာကတပဒိ တချက်သာ
 ရှိ။ နကုသလာပဒါဝဿာနံ။ နအကုသလာ ကုသလပဒါဝဿာနံ အားဖြင့်
 သုံးချက်။ ။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ စတုဝိသသမ္ပယုတ္တမှာကိုး
 ချက်။ ။ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတတို့မှာ စတုဝိသ။ ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတတို့မှာ
 ကိုးချက်။ ။ အနုလုံပြီး၏။ ။

ပစ္စနိကံနဟေတုပစ္စည်း၌။ အကုသလပဒသုးချက်။ အဗျာကတပဒသုးချက်။ ။ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။နာရမ္မဏ၌။ ကုသလေန ကုသလံ။ ကုသလေန နအကုသလံ။ ကုသလေန နကုသလနအကုသလံသုးချက်။ ဤအတူ။ အကုသလပဒ၌လည်းသုးချက်။ အဗျာကတပဒ၌လည်း သုးချက်။ ကုသလဗျာကတ၌လည်း သုးချက်။ အကုသလဗျာကတပဒ၌လည်း သုးချက်။ သုးချက်ငါးလိဖြစ်သောကြောင့် ဤပစ္စပဋ္ဌာဒသ။ တဆဲ့ငါးချက်။ ။နာမိပတိ၌စတုရိသ။ နာနန္တရ၊ နသမနန္တရ၊ နအညမညတို့၌ တဆဲ့ငါးချက်။ နဥပနိဿယ၌လည်း တဆဲ့ငါးချက်။ နပုရေဇာတ၌စတုရိသ။ နပစ္စိဇာတ၌လည်း စတုရိသ။ နာသေဝန၌လည်း စတုရိသ။ နကမ္မ၌ကိုးချက်။ ။နဝိပါကစတုရိသ။ နအာဟာရ၊ နဣန္ဒြိယ၊ နဗျာန၊ နမဂ္ဂတို့၌သုးချက်။ နသမ္ပယုတ္တ၌ တဆဲ့ငါးချက်။ နဝိပ္ပယုတ္တ၌ကိုးချက်။ နောနတ္ထိ၊ နောဝိဂတတို့၌ တဆဲ့ငါးချက်။ ။ဆဝါရ၊ ပြီး၏။ ။ပဉ္စာဝါရ [၇၁*၁၀] ကုသလောဓမ္မောဟူသော ဟေတုပစ္စည်း၌ ကုသလငါးချက်။ အကုသလငါးချက်။ အဗျာကတပဒ၌ သုးချက်။ ပေါင်း တေရသ။ ။အာရမ္မဏ၌ကုသလပဒ။ အကုသလ ပဒ။ အဗျာကတ ပဒဟု သုးပုဒ်တည်၍ ကုသလ ပဒ၌ ခြောက်ချက်။ ။အကုသလပဒ၌ခြောက်ချက်။ အဗျာကတပဒလည်း ခြောက်ချက်။ ။ပေါင်းတဆဲ့ရှစ်ချက်ဖြစ်သတည်း။ ။ကုသလပဒ၌ ကုသလောနကုသလဿ။ ကုသလော န အကုသလဿ။ ကုသလော န အဗျာကတဿ။ ကုသလော နကုသလဗျာကတဿ။ ကုသလော နကုသလဗျာကတဿ။ ကုသလော နကုသလဗျာကတဿဟု ခြောက်ချက်။ အကုသလပဒ။ အဗျာကတပဒ၌လည်းနည်းတူ ခြောက်ချက်စီထွက်သတည်း။ ။ဓမ္မအနုလုံကုသလတိက်ကိုမှီ၍ အကောက်ဝိဘင်းကိုဟောလေ။ ။အမိပတိ၌ ကုသလပဒခြောက်ချက်။ ။အကုသလပဒ၌နကုသလဗျာကတဿ မရငါးချက်။ ။အဗျာကတပဒ၌ ခြောက်ချက်။ ။သတ္တရသ တဆဲ့ချနစ်ချက်ဖြစ်သတည်း။ ။အနန္တရကုသလပဒငါးချက်။ အကုသလပဒ၌ငါးချက်။ အဗျာကတပဒ၌ ခြောက်ချက်။ ပေါင်း သောဠသ တဆဲ့ခြောက်ချက်ဖြစ်သတည်း။ သမနန္တရ၌တဆဲ့ခြောက်ချက်။ ။သဟဇာတ၌ ကျေနပ်သ။ တဆဲ့ကိုးချက်။ ။အညမည၌ကိုးချက်။ ။နိဿယ၌ သဟဇာတအတိုင်းတွင် အဗျာကတ ပဒ၌။ န အဗျာကတဿ။ န ကုသလဗျာကတဿ။ နအကုသလဗျာကတဿ။ ဤသုးချက်တို့၌ဆဗ္ဗဗျာသဖြစ်သတည်း။ ။

ဥပနိဿယာဠိ။ ကုသလပဒ ခြောက်ချက်။ အကုသလပဒလည်း ခြောက်
ချက်။ အဗျာကတပဒလည်း ခြောက်ချက်။ ။သောတြိန္ဒ အသဋ္ဌာဒသ။
တဆဲရှစ်ချက်။ ။ပုရေဇာတ၌ အဗျာကတော နကုသလသ။ အဗျာက
တောနအကုသလသ။ အဗျာကတော နအဗျာကတသ။ အဗျာကတောန
ကုသလာဗျာကတသ။ အဗျာကတော နအကုသလာဗျာကတသ။ အဗျာ
ကတောနကုသလာ ကုသလသ ခြောက်ချက်။ ။ပစ္ဆိမဇာတ၌ ကုသလ
ပဒသုံးချက်။ အကုသလပဒသုံးချက်။ အဗျာကတပဒသုံးချက်။ ပေါင်းကိုး
ချက်။ ။ကုသလော နကုသလသ။ ကုသလော နအကုသလသ။ ကုသ
လောနကုသလောကုသလသ။ သုံးချက်။ ။အကုသလပဒလည်း နည်း
တူသုံးချက်။ ။အဗျာကတပဒ၌အဗျာကတောနကုသလသအစရှိသည်။
သုံးချက်။ ။အာသေဝန၌ ကုသလပဒသုံးချက်။ အကုသလပဒသုံးချက်။
အဗျာကတပဒ၌ သုံးချက်။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။ကမ္မ၌ ကုသလပဒ၌ ငါး
ချက်။ အကုသလပဒ၌လည်းငါးချက်။ အဗျာကတပဒ၌ သုံးချက်။ ပေါင်းတေ
ရသဖြစ်သတည်း။ ။ဝိပါက၌ အဗျာကတော နကုသလသ။ အဗျာက
တောနအကုသလသ။ အဗျာကတောနကုသလာကုသလသ။ သုံးချက်။ ။
အာဟာရဇ္ဈိန္ဒာ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂတို့မှာတေရသ။ တဆဲ သုံးချက်။ ။သမ္ပယုတ္တ
ကိုးချက်။ ဝိဗ္ဗယုတ္တ၌ကုသလပဒ၌ သုံးချက်။ အကုသလပဒလည်း သုံး
ချက်။ အဗျာကတပဒ၌ခြောက်ချက်။ ခွါဒသတဆဲ နှစ်ချက်။ ။အတ္ထိန္ဒသတ္တ
ဝိသဖြစ်သတည်း။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အနန္တ၊ အတိုင်း။ အဝိဂတဆဗ္ဗ သ။ ။န
ဟေတုယာသတ္တဝိသ၊ နာရမ္မဏေသတ္တဝိသ။ လ။ နသဟဇာတေဧကေနဝိသ။
ပစ္စနိက်သင်္ချာခက်သည်။ ။ကုသလတိက်ပြီး၏။ ။

၁၃-အနုလောမပစ္စနိယတိကပဋ္ဌာန၊ ဝေဒနာတ္တိက။

ဝေဒနာတိက်၌ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ ပဒ။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာ
ယ သမ္ပယုတ္တပဒ။ အဒုက္ခ မသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒဟု သုံးပုဒ်
တည်၍ တပုဒ် ဘပုဒ်တွင် ခုနစ်ချက်စီထွက်သောကြောင့် သတ္တတြိန္ဒကော
ဝိသ။ နှစ်ဆဲဟချက် ဖြစ်သတည်း။ ။နသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ
အရကား။ ဒုက္ခသဟဂုတ် သုံးချက်။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ငါးဆဲငါးချက်။ ဝီရိ
ကြည်သော စေတသိက် ကေပညာသ။ သုခ ဝေဒနာ ရုပ်အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန်

တည်း။ ။နဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တအရကား။ သုခသဟဂုတ်
ခြောက်ဆဲသုံးချ။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ငါးဆဲငါးချ။ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိ
ယ၊ ကုက္ကုစ္စကြဉ်သော စေတသိက်ဧကေန ပညာသ။ ဒုက္ခဝေဒနာရုပ်အဋ္ဌမိ
သနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နအဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တအရကား။
သုခသဟဂုတ် ခြောက်ဆဲသုံးချ။ ဒုက္ခသဟဂုတ်သုံးချ။ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်
သောစေတသိက် ဧကပညာသ။ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ရုပ်အဋ္ဌမိသ နိဗ္ဗာန်
တည်း။ ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ၌ ပဝတ္တိအခါ [၇၂*၅] နသုခါယဝေဒနာယ
သမ္ပယုတ္တောဓမ္မောဟူသောကတ္တားကား။ သဟိတ်သုခသဟဂုတ်ခြောက်
ဆယ်။ စေ။ဆစက္ကာဏိသ။ အပိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သောသ
ဟိတ်သုခဝေဒနာ စိတ္တဇရုပ် ၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ
ကတ္တားကား။သောမနဿပဋိသန္ဓေရှစ်ချ။ ဝေဒနာကြဉ်သော စေတသိက်
စတုရိသ။ အပိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဝေဒနာကုက္ကု
ရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ထိုကြောင့် သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ
ဓန္ဓေပဋိစ္စသုခဝေဒနာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စရူပံ။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ သုခါယ ဝေဒ
နာယသမ္ပယုတ္တ ဓန္ဓေပဋိစ္စ သုခဝေဒနာကုက္ကုစရူပံဟုဟောအင်၏။ ။
ပဋ္ဌမေနဒုတိယံ၌ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ သုခသဟဂုတ်ခြောက်ဆယ်
စေတသိက်ဆစက္ကာဏိသ။ အပိတ်အပိတ် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သောသ
ဟိတ်သုခသဟဂုတ်ခြောက်ဆယ်။ ဒေါသ၊ဣဿာ၊မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိ
စိကိစ္ဆာကြဉ်သောစေတသိက် ပဉ္စစက္ကာဏိသ။ အပိတ်အပိတ်နာမက္ခန္ဓာ
စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။ သောမ
နဿပဋိသန္ဓေရှစ်ချ။ ဝေဒနာကြဉ်သော စေတသိက်စတုရိသ။ အပိတ်အ
ပိတ်နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော သောမနဿပဋိသန္ဓေရှစ်ချ။ စေတသိက်
ပဉ္စတိသ။ အပိတ်အပိတ်နာမက္ခန္ဓာကုက္ကုရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
ထိုကြောင့်သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တံဧကံခန္ဓံပဋိစ္စတယော ခန္ဓာစိတ္တ
သမုဋ္ဌာနဉ္စရူပံ။ဏ။ ဧဝမ္ပဋိစ္စ စိတ္တ သမုဋ္ဌာနဉ္စရူပံပဋိသန္ဓိက္ခဏေသုခါ
ယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တံဧကံခန္ဓံပဋိစ္စတယောခန္ဓာ ကုက္ကုစရူပံ။ဏ။ ဧ
ခန္ဓာ ကုက္ကုစရူပံဟု ဟောအင်၏။ ။ပဋ္ဌမေနတတိယံ၌ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ
အတိုင်းကောက်၍ဟောလေ။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ အကြွင်းကိုကောက်၍
ဟောပါလေ။ ။ဟေတုပစ္စည်းပြီး၏။ ။

အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ပဋ္ဌမချနစ်ချက်။ ဒုတိယလည်းချနစ်ချက်။ တတိယလည်းချနစ်ချက်။ ပေါင်းဧကဝိသလည်းကောင်းဖြစ်သတည်း။ ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ၌ ကတ္တားကား။ သုခသဟဂုတ်ခြောက်ဆဲ့သုံးချ။ စေတသိက် ဆစက္ကလီသ။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို ဖွဲ့၍ဖြစ်သော သုခဝေဒနာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါလည်းဝေဒနာကိုကောက်။ ။ထိုကြောင့်သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တေခန္ဓေပဋိစ္စ သုခဝေဒနာပဋိသန္ဓိက္ခဏသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တေ ခန္ဓေပဋိစ္စ သုခဝေဒနာဟုဟောအပ်၏။ ။ပဋ္ဌမေနဒုတိယံ။ ပဋ္ဌမေနတတိယံ။ ဤနှစ်ပုဒ်အရတူ၏။ ။သုခသဟဂုတ်နှင့် သုခဝေဒနာကိုကောက်။ ပဋ္ဌမေန ပဋ္ဌမတတိယံ၌ သုခဝေဒနာကိုကောက်။ ပဋ္ဌမေန ဒုတိယတတိယံ၌ သုခသဟဂုတ် သုခဝေဒနာကိုကောက်။ ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမဒုတိယံ။ ပဋ္ဌမေန ပဋ္ဌမဒုတိယ တတိယံဤနှစ်ပုဒ်၌သုခဝေဒနာကိုကောက်။ ။ဒုတိယပဒ တတိယပဒတို့၌လည်း ဤနည်းကိုမှီ၍ကောက်၍ဟောလေ။ ။အာရမ္မဏပြီး၏။ ။

အဓိပတိ၊ အနန္တရအစရှိသောပစ္စည်းတို့၌လည်း။ ဧကဝိသ နှစ်ဆဲ့တချက်စီချည်းထွက်၏။ ပစ္စည်းအားလျော်စွာကောက်၍ဟောပါလေ။ ။ (၇၃*၆) ဟေတုယာ ဧကဝိသ၊လ။ နဟေတုယာ ဧကဝိသ။ နာဓိပတိယာဧကဝိသ။ နပုရေဇာတေဧကဝိသ။နပစ္ဆိ ဘဇာတေဧကဝိသ။နာသေဝနေဧကဝိသ။ နကမ္မေနဝ။ ပဋ္ဌမေနဒုတိယံ ပဋ္ဌမေနတတိယံ။ ပဋ္ဌမေနဒုတိယတတိယံ။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကြိယာ သုခ သဟဂုတ်စေတနာဒုတိယေနပဋ္ဌမံ။ဒုတိယေနတတိယံ။ ဒုတိယေနပဋ္ဌမဒုတိယံ။ ဒေါသမူဇ္ဇေးစေတနာ။ တတိယေနပဋ္ဌမံ။ တတိယေန ဒုတိယံ။ တတိယေနပဋ္ဌမဒုတိယံ။ ကုသိုလ်အကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် စေတနာကိုးချက်။ ။နိပါကေဧကဝိသ၊နဈာနေဧကဝိသ၊ နမဂ္ဂေဧကဝိသ၊နိပ္ပယုတ္တေဒ္ဓါဒသ။ ။ဒုတိယပုဒ်ပစ္စဝေါကာရ ကေနဖြစ်၍မရ။ ။ပဉ္စာဝါရ၌။ ။ဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဋိစ္စဝါရအတိုင်း ဧကဝိသနှစ်ဆဲ့တချက်။ ။အာရမ္မဏ၌လည်းဧကဝိသ။ အဓိပတိ၌လည်းဧကဝိသ။ အနန္တရအစရှိသောပစ္စည်းတို့၌ ဧကဝိသချည်းပင်ထွက်သည်။ပုရေပစ္ဆိ ဘိပ္ပယုတ္တပစ္စည်းတို့၌မရအပ်။ ။ဓမ္မအနုလုံ ဝေဒနာတိက်ကိုမှီ၍ ဟောလေ။ ။(၇၄*၇) ဟေတုယာ ဧကဝိ

၁၃-အနုလောမပစ္စနိယတိကပဋ္ဌာန-ဝိပါကတ္တိက။ (၁၄) ၁၂၅

သ။လ။ နဟေတုဟာဇကဝိသ။လ။ နောအဝိဂတေဇကဝိသ။ သဗ္ဗတ္ထဇကဝိ
သ။ ။ဝေဒနာတိကံပြီး၏။ ။

၁၃-အနုလောမပစ္စနိယတိကပဋ္ဌာန-ဝိပါကတ္တိက။

ဝိပါကတိက္ခန္တိ။ ဝိပါကပဒ။ဝိပါကဓမ္မပဒ။ နေဝဝိပါကနဝိပါကဓမ္မပ
ဒ။ ဝိပါကနေဝဝိပါကနဝိပါကဓမ္မပဒ။ ဝိပါကဓမ္မနေဝဝိပါက နဝိပါကဓမ္မ
ပဒဟုငါးပုဒ်တည်း။ ။ပဌမေနပဌမံ။ ပဌမေနဒုတိယံ။ပဌမေန တတိယံ
ပဌမေန ပဌမတတိယံမရ။ ပဌမေန ဒုတိယတတိယံ။ ပဌမေနပဌမ ဒုတိ
ယံ။ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယလည်းငါးချက်။ တတိယလည်းငါးချက်။ပဌမတ
တိယလည်းငါးချက်။ ဒုတိယတတိယလည်းသုံးချက်။ ။ပေါင်းတေဝိ
သ။ ။ပဌမေနပဌမံ၌ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ဖြစ်
သောအခါ အရူပဝိပါကလေးချ။ ရဟန္တာတို့ရုတိကြွဉ်သော သဟိတ်ဝိ
ပါကသတ္တရသစေတသိက်အဋ္ဌတိံသနာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်
စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။ သဟိတ်
ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသ စေတသိက်ပဉ္စတိံသ အစိတ်အပေါင်း
နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော ကုတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ထို
ကြောင့်၊ဝိပါကေခန္ဓေပဋိစ္စစိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပံ။ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကေဗျာ
ကတေခန္ဓေ ပဋိစ္စကုတ္တာရူပံ။ ဝိပါကေခန္ဓေ ပဋိစ္စဝတ္ထုဟုဟောတော်မူ
အပ်၏။ ။ပဌမေနဒုတိယံ၌သဟိတ်ဝိပါကသဟိတ်စိတ္တဇရုပ်သဟိတ်ပ
ဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ပဌမေနတတိယံ၌ သဟိတ်ဝိပါကကို
ကောက်။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ အကြွင်းကိုကောက်။ ။ဟေတုပစ္စည်း
ပြီး၏။ ။

အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။တတိယ ငါး
ချက်။ ။စတုတ္ထသုံးချက်။ ။ပေါင်းတဆဲ့လေးချက်။ ။ပဌမေနဒုတိ
ယံ။ပဌမေနတတိယံ။ ဒုတိယေနဒုတိယတတိယံ။ ။ဒုတိယေနပဌမံ။ဒုတိ
ယေနတတိယံ။ ဒုတိယေနပဌမတတိယံ။ သုံးချက်။ ။တတိယေနပဌမံ။
တတိယေနဒုတိယံ။ တတိယေနတတိယံ။ တတိယေနဒုတိယတတိယံ။ တ
တိယေနပဌမဒုတိယံ ငါးချက်။ ။တတိယေန ပဌမံ၌ ကြိယာဝိသ
တည်း။ ။တတိယေနဒုတိယံ၌ ကြိ ယာဝိသ။ ဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်

သောပဉ္စဝေါကာရ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ။ တတိယေနတတိယံသိဟ
ဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေနာမက္ခန္ဓာ။ တ
တိယေန ဒုတိယတတိယံလည်းအတူ။ ။တတိယေနပဌမဒုတိယံသိဟ
ယာဝိသတည်း။ ။အာရမ္မဏပြီး၏။ ။

အဓိပတိပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ပဌမတ
တိယသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယသုံးချက်။ ။ဧကနဝိသ။ ။ပဌမေနပဌ
မံသိဟိလေးချက်အပ်သော သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ပဌမေန
ဒုတိယံသိဟိ။ ဖိုလ်လေးချက်နှင့်ဖိုလ်လေးချက်အပ်သော သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်ကို
ကောက်။ ။ပဌမေနတတိယံသိဟိလေးချက်ကိုကောက်။ ။ပဌမေနဒု
တိယတတိယံလည်းအတူ။ ။ပဌမေနပဌမဒုတိယံသိဟိ ဖိုလ်ပြုအပ်သော
သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍အကြွင်းကိုကောက်
လေ။ ။အနန္တရသမနန္တရတဆဲတချက်။ သဟဇာတဗာဝိသ၊ အည
မည၌ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်၊ တတိယငါးချက်။ ။ပေါင်းတဆဲ
သုံးချက်။ ။နိဿယဗာဝိသ၊ ဥပနိဿယတဆဲတချက်။ ။ပုရေဇာတ
ကိုးချက်။ အာသေဝနကိုးချက်။ ကမ္မနှစ်ဆဲနှစ်ချက်။ ဝိပါက၌ပဌမငါးချက်
တတိယငါးချက်။ ပဌမတတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းတေရသ။ ။ပဌမ
တတိယသုံးချက်မှာ ဝိပါကေခန္ဓေစ မဟာဘူတေစ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ဟု
ဟော။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာဗာဝိသနှစ်ဆဲနှစ်ချက်။ ။
သမ္ပယုတ္တကောဒသ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတတို့မှာဗာဝိသ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ
ကောဒသ။ ။(၇၅ * ၁၄) ဟေတုယာ ဝိသ၊ လ။ ။ပဉ္စဝေါရ ဟေ
တုပစ္စည်း၌ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ။တဆဲ
သုံးချက်။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။ပဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိယခြောက်
ချက်။ တတိယခြောက်ချက်။ ။တဆဲရှစ်ချက်။ ။ပဌမောပဌမသသ၌
ကတ္တားကာ။ ဝိပါကံဆတ္ထိံသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကု
သိုလ်ဒွါဒသ၊ မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခု ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ကြည်သောကာမကြိယာ
တဆယ်အဘိညာဉ်ဇွေးပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ထိုကြောင့်အရိယာဖလံပစ္စ
ဝေက္ခန္တိ ဝိပါကေခန္ဓေအနိစ္စတောဒုက္ခတောအနတ္တတောဝိပဿန္တိ အဿာ
ဒေတိအဘိနန္ဒတိ။ တံ အာရမ္မရာဂေါဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒိဋ္ဌိဝိပိကိစ္ဆာဥဒ္ဓိစ္စဥပ္ပဇ္ဇ
တိ။ စေတောပရိယညာဏေနဝိပါကစိတ္တသမုက္ခိဿ စိတ္တနုဇာနန္တိ ဝိပါကာ
ခန္ဓာ။ စေတောပရိယညာဏဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ညာဏဿ ယထာ

ကမ္မုပဂဉ္ဇာဏဿ အနာဂတံသဉ္ဇာဏဿ အာဝဇ္ဇနာယ အာရမ္မဏံပစ္စ
ယေနပစ္စယော ဟောတော်မူအပ်၏။ ၊ ဝိပါကဘိက္ခဝေ အနုလုံကိုမြီ၍
ဟောလေ။ ၊ အဓိပတိဉ္စပဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယခြောက်
ချက်။ ၊ တဆဲ့ချစ်ချက်။ ၊ အနုန္တရဉ္စပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တ
တိယခြောက်ချက်။ သောဠသတဆဲ့ခြောက်ချက်။ ၊ ငါးမနုန္တရနည်းတူ။ ၊
သဟဇာတဗာဝိသ။ အညမညတေရသတဆဲ့သုံးချက်။ နိဿယဉ္စ စတုရိ
သ။ သဟဇာတတွင်။ ဟတိယော ပဌမတတိယဿ။ ဒုတိယတတိယော ပဌ
မတတိယဿဤနှစ်ချက်တို့တည်း။ ၊ ဥပါဒိဿယဉ္စ ပဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိ
ယလည်းခြောက်ချက်။ တတိယလည်းခြောက်ချက်။ ၊ တဆဲ့နှစ်ချက်။ ၊ ပုရေ
ဇာတဉ္စ။ တတိယခြောက်ချက်။ ပစ္ဆိမဇာတဉ္စပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယလည်းသုံး
ချက်။ တတိယလည်းသုံးချက်။ ၊ ကိုးချက်။ ၊ ဝိပါကောနုဝိပါကဿ။ ဝိ
ပါကောနုဝိပါကဓမ္မဿ။ ဝိပါကောနုဝိပါကဿစ နုဝိပါကဓမ္မဿစ သုံး
ချက်တည်း။ ၊ အာသောနဉ္စ ပဌမပုဒ်မရ။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယသုံး
ချက်။ ၊ ခြောက်ချက်။ ၊ ကမ္မဉ္စ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တ
တိယ သုံးချက်။ ၊ စုဒ္ဓသ တဆဲ့လေးချက်။ ၊ ဝိပါကဉ္စ ပဌမငါးချက်။
အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိ
ယသုံးချက်။ ၊ တေရသ။ ၊ သမ္ပယုတ္တ မှာ။ ပဌမ သုံးချက်။ ဒုတိယ
သုံးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ၊ ပေါင်းကိုးချက်။ ၊ ဝိပ္ပယုတ္တဉ္စ ပဌမ
မသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယ ခြောက်ချက်။ ၊ ခွါဒဿ။ အတ္ထိ၊
အဝိဂတတို့မှာ နိဿယအတိုင်း စတုရိသ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ သောဠသ။ န
ဟေတုမှာ အတ္ထိ၊ အဝိဂတဉ္စစတုရိသ တွင်။ ပကတူပနိဿယပဌမော ပဌမ
တတိယဿ။ ဒုတိယော ဒုတိယတတိယဿ။ တတိယောပဌမတတိယဿ
ဤသုံးချက်တို့သတ္တဝိသထင်ပေသည်။ ကြိလည်းကြိတြလေ။ ၊ ဝိပါက
တိက္ခိဗြုဏိ။ ။

၁၃-အလောမပစ္စနိယတိကပဋ္ဌာန-ဥပါဒိဏ္ဍတ္တိက။

ဥပါဒိဏ္ဍတိကံ။ ၊ ပဌမပဒ။ ဒုတိယပဒ။ တတိယပဒ။ ဒုတိယတတိယ ပ
ဒ။ ပဌမဒုတိယပဒဟုငါးပုဒ်တည်း။ ၊ ပဌမပဒဉ္စ။ ပဌမေနပဌမံ။ ပဌမေနဒုတိ
ယံ။ ပဌမေနတတိယံ။ ပဌမေနပဌမတတိယံ။ ပဌမေန ဒုတိယတတိယံငါး

ချက်။ ။ဒုတိယပဒ၌ဒုတိယေနေပဋ္ဌမံ။ဒုတိယေနေတတိယံ။ဒုတိယေနေပဋ္ဌမတတိယံ။သုံးချက်။ ။တတိယပဒ၌။တတိယေနေပဋ္ဌမံ။တတိယေနေဒုတိယံ။ တတိယေနေတတိယံ။ တတိယေနေပဋ္ဌမတတိယံ။ တတိယေနေပဋ္ဌမဒုတိယံ ငါးချက်။ ။ဒုတိယတတိယေနေ ပဋ္ဌမံ။ဒုတိယတတိယေနေ တတိယံ။ ဒုတိယတတိယေနေပဋ္ဌမတတိယံသုံးချက်။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယေနေပဋ္ဌမံ။ပဋ္ဌမဒုတိယေနေတတိယံ။ပဋ္ဌမဒုတိယေနေပဋ္ဌမတတိယံသုံးချက်။ ။ဧကေနုပိသဖြစ်သတည်း။ ။ပဋ္ဌမပဒတွင်ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ၌ [၂၆*၁၄] နဥပါဒိဏ္ဍုပါဒါနိယောဓမ္မောဟူသော ကတ္တာကား။ အနုပိပါက်သေးသုဟေန္တတို့ ရုတ်ကြဉ်သော သဟိတ် သောကိပိပါက် ကတ္တရသ စေတသိက်အဋ္ဌတ်သ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သောသဟိတ် စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ထိုကြောင့်ပိပါကောနန္ဒ ဝရိက္ခစိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရှုသောဟောတော်မူအပ်၏။ ။ပဋ္ဌမေနဒုတိယံ၌ကတ္တာကား။ ။ဓမ္မအနုလုံပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ အတိုင်း။ ။ပဋ္ဌမေနတတိယံ၌။ဓမ္မအနုလုံ ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမဒုတိယအတိုင်း။ ။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမတတိယံ၌။ဤအနုလောမ ပစ္စနိက်။ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမအတိုင်း။ ။ပဋ္ဌမေန ဒုတိယတတိယံလည်း။ ဓမ္မအနုလုံပဋ္ဌမေန ပဋ္ဌမံအတိုင်း။ ။ဓမ္မအနုလုံ ဥပါဒိဏ္ဍုတိက်ကိုမှီ၍ဟောပါလေ။ ။ဟေတုပစ္စည်းပြီး၏။ ။

အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၌။ ပဋ္ဌမပဒ။ ဒုတိယပဒ။ တတိယပဒဟု သုံးပုဒ်တည်း။ ။ပဋ္ဌမပဒ၌။ပဋ္ဌမေနဒုတိယံ။ပဋ္ဌမေနတတိယံ။ပဋ္ဌမေနဒုတိယတတိယံသုံးချက်။ ။ဒုတိယေနေပဋ္ဌမံ။ ဒုတိယေနေတတိယံ။ ဒုတိယေနေပဋ္ဌမတတိယံသုံးချက်။ ။တတိယေနေပဋ္ဌမံ။ တတိယေနေဒုတိယံ။ တတိယေနေပဋ္ဌမဒုတိယံသုံးချက်။ ။ကိုးချက်။ ။ဓမ္မအနုလုံ ပဋ္ဌမေနပဋ္ဌမံ။ ဒုတိယေနေဒုတိယံ။ တတိယေနေတတိယံအတိုင်း ကောက်၍ဟောလေ။ ။အဓိပတိ၌ပဋ္ဌမပုဒ်မရ။ ဒုတိယပဒ။တတိယပဒ။ဒုတိယတတိယပဒ ဤသုံးပုဒ်သာရသတည်း။ ။ဒုတိယေနေပဋ္ဌမံ။ ဒုတိယေနေ တတိယံ။ ဒုတိယေနေ ပဋ္ဌမတတိယံသုံးချက်။ ။ဓမ္မအနုလုံ။ဒုတိယေနေဒုတိယံအတိုင်းကောက်၍ဟော။ ။တတိယေနေပဋ္ဌမံ။ တတိယေနေ ဒုတိယံ။တတိယေနေ တတိယံ။ တတိယေနေပဋ္ဌမတတိယံ။တတိယေနေ ပဋ္ဌမဒုတိယံငါးချက်။ ။ဒုတိယတတိယေနေ ပဋ္ဌမံ။ ဒုတိယတတိယေနေ တတိယံ။ ဒုတိယတတိယေနေ ပဋ္ဌမတတိယံ သုံးချက်။ ။ဧကောဒသတဆဲ့တချက်ထွက်သတည်း။ ။အနန္တရသဓနန္တရကိုးချက်။သဟေတဧကေနုပိသ။ အညမညကိုးချက်။နိဿယဧကေနုပိသ။

၁၃-အနုလောမပစ္စနိယတိကပဋ္ဌာနဉ္စပါဒိတ္ထတ္တိက။ (၇၆-၇၇) ၀၇၉

ဥပနိဿယကိးချက်၊ ပုရေဇာတကိးချက်၊ အာသေဝနန္တံ။ ပဌမပုဒ်မရ။ ဒုတိယသုးချက်။ တတိယသုးချက်။ ။ ခြောက်ချက်။ ။ ကမ္မဇ္ဇေကုနဗိသ။ ဝိပါကန္တံ ပဌမဝိးချက်။ ဒုတိယမရ။ တတိယဝိးချက်။ ဒုတိယတတိယသုးချက်။ တေရေသ။ ။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ ကေုနဗိသ။ သမ္ပယုတ္တမှာနဝ။ ။ ဝိဇ္ဇယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတတို့မှာ ကေုနဗိသ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတတို့မှာနာ။ ။ အနုသံပြီ၏။ ။ ပဋ္ဌနိက်နဟေတု၌ ပဌမဝိးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ ပဌမဒုတိယသုးချက်။ ကောဒသ။ ။ နာရမ္မဏ၌။ ပဌမဝိးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ တတိယသုးချက်။ ဒုတိယတတိယသုးချက်။ ပဌမဒုတိယသုးချက်။ သတ္တရသ။ ။ နာမိပတိ၌။ ပဌမဝိးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ တတိယသုးချက်။ ဒုတိယတတိယ ကော်ပြစ်၍မရ။ ။ ပဌမဒုတိယသုးချက်။ စုဒ္ဓသ။ ။ နာနန္တရ၊ နသမနန္တရ၊ နအညမည၊ နဥပနိဿယ သတ္တရသ။ ပုရေဇာတ၌ ကေုနဗိသ။ နပစ္စာဇာတ၌လည်း ကေုနဗိသ။ နာသေဝနန္တံလည်း ကေုနဗိသ။ ။ နကမ္မ၌။ ပဌမသုးချက် ရင်သက်သက်။ ။ ဒုတိယသုးချက်။ စေတနာ။ တတိယသုးချက်။ မင်စေတနာ။ ။ ဝိပါကန္တံ။ ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ တတိယဝိးချက်။ ဒုတိယတတိယသုးချက်။ ပဌမဒုတိယသုးချက်။ သတ္တရသ။ ။ နအာဟာရ၊ နဣန္ဒြိယ၌။ ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ ခြောက်ချက်။ ။ နဈာနလည်း ခြောက်ချက်။ နမဂ္ဂ၌။ ဟေတုအတင်းစုဒ္ဓသ။ ။ နသမ္ပယုတ္တသတ္တရသ။ ။ နဝိဇ္ဇယုတ္တ၌။ ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ တတိယသုးချက်။ ပေါင်းကိုးချက်။ နောနတ္ထိ၊ နောဝိဂတ၌။ သတ္တရသ။ ။ [၇၇ * ၁၃] ဟေတုယာကေုနဗိသ။ လ။ ။ ဆဝါပြီ၏။ ။ ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဌမဝိးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ ။ တတိယဝိးချက်။ ။ တဆဲ့သုးချက်။ ။ အာရမ္မဏ၌။ ပဌမဝိးချက်။ ဒုတိယလည်း ဝိးချက်။ တတိယလည်း ဝိးချက်။ ။ တဆဲ့ဝိးချက်။ ။ အမိပတိ၌။ ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ တတိယဝိးချက်။ ။ ကောဒသ။ ။ အနန္တရ၌ ပဌမဝိးချက်။ ဒုတိယ၌ ခြောက်ချက်။ ။ တတိယ၌။ တတိယောပဌမသ။ ။ မင်သည့်ဖိုလ်အားဖိုလ်သည် ဖိုလ်ချင်းချင်းအား။ တတိယောတတိယသ။ ယခင်အရတွင် တိဟိတ်ဘဝင် တေရေသကိုလောင်း။ ။ တတိယော တတိယသ။ တတိယော ဒုတိယတတိယသတိဟိတ်ဘဝင် တေရေသ။ ။ တတိယော ပဌမ ဒုတိယသ။ တတိယချင်းချင်းကို ကောက်။ ဝိးချက်။ သောဇ္ဇသ။ ။ သမနန္တရ နည်းတူ။ ။ သဟဇာတ ကေုနဗိသ။ ။ အ

ညမည ကိုးချက်။ နိဿယသံသယသဟဇာတတွင်။ ပဌမော ပဌမဒုတိယဿ။ ပဌမတတိယော ပဌမဒုတိယဿ။ ဤနှစ်ချက် တိုး၍ကေဝိယ ဖြစ်သတည်း။ ဥပနိဿယသံသယ။ ပဌမ ခြောက်ချက်။ ဒုတိယ ခြောက်ချက်။ တတိယခြောက်ချက်။ တဆဲ နှစ်ချက်။ ပုရေဇာတံ။ ပဌမပဒ။ ဒုတိယပဒ။ ပဌမဒုတိယပဒဟုသုံးပုဒ်တည်း။ ပဌမ၌ခြောက်ချက်။ ဒုတိယ၌ငါးချက်။ ပဌမဒုတိယ၌ငါးချက်။ သောဠသ။ ပစ္ဆိမဇာတံ။ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယ၌ငါးချက်။ တတိယ၌ငါးချက်။ တဆဲ ငါးချက်။ အာသေဝနံ။ ပဌမပဒ။ တတိယပဒမရ။ ဒုတိယော ပဌမဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောတတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမတတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမဒုတိယဿ။ ငါးချက်သာရသည့်။ ကမ္မ၌ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယလည်းငါးချက်။ တတိယလည်းသုံးချက်။ တေရသတဆဲ သုံးချက်။ ဝိပါကံ။ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယပုဒ်မရ။ တတိယ၌ငါးချက်။ ဒဿ။ အာဟာရံပဌမပဒ။ ဒုတိယပဒ။ တတိယပဒ။ ပဌမဒုတိယပဒဟုလေးပဒတည်း။ ပဌမပဒ၌ငါးချက်။ ဒုတိယပဒ၌လည်းငါးချက်။ တတိယပဒ၌လည်း ငါးချက်။ ပဌမ ဒုတိယပဒ၌လည်း ငါးချက်။ ဝိသ ဖြစ်သတည်း။ ဣန္ဒြိယ၌ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယလည်းသုံးချက်။ ကောဒဿ။ ဈာနမဂ္ဂတို့လည်းကောဒဿ။ သမ္ပယုတ္တနဝ။ ဝိပ္ပယုတ္တံ။ ပဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယငါးချက်။ သောဠသ။ တဆဲ ခြောက်ချက်။ အတ္ထိပစ္စည်း၌။ ပဌမပဒ။ ဒုတိယပဒ။ တတိယပဒ။ ပဌမကတိယပဒ။ ဒုတိယတတိယပဒ။ ပဌမဒုတိယပဒ။ ပဌမဒုတိယတတိယပဒဟု ခုနစ်ပဒတည်း။ ဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယော ဓမ္မောန ဥပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယဿ ဓမ္မဿ သဟဇာတံ၊ ပုရေဇာတံ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ အနုလုံ၊ ပဌမော ဒုတိယဿနှင့် တတိယဿဟု ပုရေဇာတအတိုင်း ကောက်၍ဟော။ ပဌမောဒုတိယဿ။ သဟဇာတံ၊ ပုရေဇာတံ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ ဣန္ဒြိယံ၊ ပဌမော ပဌမဿနှင့် တတိယဿအတိုင်းဟော။ ပဌမောတတိယဿ။ သဟဇာတံ၊ ပုရေဇာတံ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ ဣန္ဒြိယံ။ ပဌမောပဌမဿ။ ဒုတိယဿအတိုင်းဟော။ ပဌမော ပဌမ တတိယဿ။ သဟဇာတံ၊ ပုရေဇာတံ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ။ ပဌမောဒုတိယဿအတိုင်းဟော။ ပဌမောဒုတိယတတိယဿ။ သဟဇာတံ၊ ပုရေဇာတံ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ ဣန္ဒြိယံ။ ပဌ

၁၃-အနုဏောမပဋ္ဌနိယတိကပဋ္ဌာန၊ဥပါဒိဏ္ဏတ္တိက။ (၁၁) ၁၈၆

မောပဋ္ဌမဿ အတိုင်းဟော။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဒုတိယဿ။ ပုရေဇာတံ၊ ပဋ္ဌ
မော တတိယဿ အတိုင်း။ ဝတ္ထု၊ အနုပါဒိဏ္ဏ အနုပါဒါနိယာနံ ခန္ဓာနံဟု
ဟော။ «ဓမ္မအနုလုံမှာလေးချက်သာထွက်သည်။ «ဤမူကားခြော်ချက်
ထွက်သည်။ «ဓမ္မအနုလုံရလျှင်လွယ်၏။ «ပဋ္ဌမချောက်ချက်။ အနု
ပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယော ဓမ္မောန ဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယဿ ဓမ္မဿ။ သဟဇာတံ၊
ပုရေဇာတံ၊ ပစ္စာဇာတံ၊ အာဟာရံ။ အနုလုံဒုတိယောဒုတိယဿ
အတိုင်း။ «အနုပါဒါနိယောဓမ္မော၊ နအနုပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယဿ၊ ပုရေ
ဇာတံ၊ ပစ္စာဇာတံ၊ အာဟာရံ။ «ဒုတိယောပဋ္ဌမဿအတိုင်း။ «အနု
ပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယော ဓမ္မော၊ နအနုပါဒိဏ္ဏ အနုပါဒါနိယဿ၊ သဟဇာ
တံ၊ ပုရေဇာတံ၊ ပစ္စာဇာတံ၊ အာဟာရံ။ «ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ၊ ဒုတိ
ယဿအတိုင်းဟော။ «အနုပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယောဓမ္မော နအနုပါဒိဏ္ဏု
ပါဒါနိယဿစ နအနုပါဒိဏ္ဏ အနုပါဒါနိယဿစ၊ သဟ ဇာတံ၊ ပုရေ
ဇာတံ၊ ပစ္စာဇာတံ၊ အာဟာရံ။ «ဒုတိယောဒုတိယဿအတိုင်းဟော။ «
အနုပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယော ဓမ္မော၊ နအနုပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယဿစ၊ နအနု
ပါဒိဏ္ဏအနုပါဒါနိယဿစ၊ ပုရေဇာတံ၊ ပစ္စာဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ ဣန္ဒြိယံ၊
ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ အတိုင်းဟော။ «ဒုတိယဝါးချက်။ «အနုပါဒိဏ္ဏ
အနုပါဒါနိယောဓမ္မော၊ နအနုပါဒိဏ္ဏုပါဒါ နိယဿ၊ သဟဇာတံ။ သဟ
ဇာတံ။ အချင်းချင်းမှာသဟဇာတ ဒုတိယအားပစ္စာဇာတံ။ အနုပါ ဒိဏ္ဏအ
နုပါဒါနိယောဓမ္မော၊ နအနုပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယဿ၊ သဟဇာတံ။ ပစ္စာဇာ
တံ။ «အနုပါဒိဏ္ဏ အနုပါဒါနိယောဓမ္မောအနုပါဒိဏ္ဏအနုပါဒါနိယဿ၊
သဟဇာတံ၊ ပစ္စာဇာတံ။ «အနုပါဒိဏ္ဏ အနုပါဒါနိယောဓမ္မော၊ နဥပါ
ဒိဏ္ဏုပါဒါနိယဿစ၊ နအနုပါဒိဏ္ဏအနုပါဒါ နိယဿစ၊ သဟဇာတံ၊ ပ
စ္စာဇာတံ၊ အနုလုံတတိယောဒုတိယဿအတိုင်း။ «အနုပါဒိဏ္ဏ အနု
ပါဒါနိယောဓမ္မော။ အနုပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယဿစ၊ အနုပါဒိဏ္ဏ အနုပါဒါ
နိယဿစ၊ ပစ္စာဇာတံ။ «တတိယောပဋ္ဌမဿ အတိုင်း။ «အနုပါဒိ
ဏ္ဏအနုပါဒါနိယောဓမ္မော။ နအနုပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယဿစ၊ အနုပါဒိဏ္ဏုပါဒါ
နိယဿစ၊ သဟဇာတံ။ «တတိယောတတိယဿ အတိုင်း တတိ
ယခြောက်ချက်။ «ဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယောစ၊ အနုပါဒိဏ္ဏ အနုပါဒါနိ
ယောစဓမ္မော၊ နဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယဿ။ သဟဇာတံ၊ ပုရေဇာတံ၊ ဓမ္မအ
နုလုံတတိယဿအတိုင်း။ «ဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယောစ၊ အနု ပါဒိဏ္ဏအ

နုပါဒါနိယောစ ဓမ္မော၊ နအနုပါဒိဏ္ဍုပါဒါနိယဿ၊ သဟဇာတံ၊ ပုရေဇာ
 တံ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ ဣန္ဒြိယံ၊ ဓမ္မအနုလုံ၊ ပဌမဿတတိယဿအတိုင်း။ ။ ဥပါ
 ဒိဏ္ဍုပါဒါနိယောစ အနုပါဒိဏ္ဍု အနုပါဒါနိယောစဓမ္မော၊ နအနုပါဒိဏ္ဍု အနု
 ပါဒါနိယဿ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ ဣန္ဒြိယံ၊ ဓမ္မအနုလုံပဌမဿအတိုင်း။ ။ ဥပါဒိ
 ဏ္ဍုပါဒါနိယောစ၊ အနုပါဒိဏ္ဍုအနုပါဒါနိယောစဓမ္မော။ ။ ပဌမတတိယ
 ဿဓရ။ ။ နအနုပါဒိဏ္ဍုပါဒါနိယဿစ၊ နအနုပါဒိဏ္ဍုအနုပါဒါနိယဿ
 စ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ ဣန္ဒြိယံ၊ ပဌမဿအတိုင်း။ ။ ဥပါဒိဏ္ဍုပါဒါနိယော
 စ၊ အနုပါဒိဏ္ဍု အနုပါဒါနိယောစဓမ္မော၊ နဥပါဒိဏ္ဍုပါဒါနိယဿစ၊ နအ
 နုပါဒိဏ္ဍု ပါဒါနိယဿစ၊ သဟဇာတံ၊ ပုရေဇာတံ၊ တတိယဿအ
 တိုင်း။ ။ လောကုတ္တရာဓဏန္တိ ကမ္မဇဉ္ဇာတံ။ အာဟာရ သတ္တိမရသဉ္စ
 ယောကြောဉ္စ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရ၊ ဖိဿကကိမဟောသတည်း။ ။
 ပဌမတတိယဿဓရ။ ။ အနုပါဒိဏ္ဍုပါဒါနိယောစ၊ အနုပါဒိဏ္ဍု အ
 နုပါဒါနိယောစဓမ္မော၊ နဥပါဒိဏ္ဍု ပါဒါနိယဿ၊ သဟဇာတံ၊ ပစ္ဆိမ
 ဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ အနုလုံ၊ ဒုတိယတတိယောဒုတိယဿအတိုင်း။ ။ အနုပါ
 ဒိဏ္ဍုပါဒါနိယောစ၊ အနုပါဒိဏ္ဍု အနုပါဒါနိယောစဓမ္မော။ နအနုပါဒိဏ္ဍု
 ပါဒါနိယဿ။ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ အနုလုံပဌမဿအတိုင်း။ ။ အနုပါ
 ဒိဏ္ဍုပါဒါနိယောစ၊ အနုပါဒိဏ္ဍုအနုပါဒါနိယောစဓမ္မော၊ နအနုပါဒိဏ္ဍု အနု
 ပါဒါနိယဿ၊ သဟဇာတံ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ အနုလုံပဌမဿ အ
 တိုင်း။ ။ အနုပါဒိဏ္ဍုပါဒါနိယောစ၊ အနုပါဒိဏ္ဍုအနုပါဒါနိယောစဓမ္မော
 နဥပါဒိဏ္ဍု ပါဒါနိယဿစ၊ နအနုပါဒိဏ္ဍု အနုပါဒါနိယဿစ၊ သဟဇာတံ၊
 ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ အနုလုံဒုတိယဿအတိုင်း။ ။ အနုပါဒိဏ္ဍု ပါဒါ
 နိယောစ၊ အနုပါဒိဏ္ဍုအနုပါဒါနိယောစ ဓမ္မော၊ နအနုပါဒါနိယဿစ၊ နအ
 နုပါဒိဏ္ဍုအနုပါဒါနိယဿစ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ ပဌမဿအတိုင်း
 ဟော။ ။ အနုပါဒိဏ္ဍုပါဒါနိယောစ၊ အနုပါဒိဏ္ဍု အနုပါဒါနိယောစ၊
 နဥပါဒိဏ္ဍုပါဒါနိယဿစ၊ နအနုပါဒိဏ္ဍုပါဒါနိယဿစ။ ဤပုဒ်ကိုမရ။ ။
 ဒုတိယတတိယဿဓရ။ ။ ဥပါဒိဏ္ဍုပါဒါနိယောစ၊ အနုပါဒိဏ္ဍုပါ
 ဒါနိယောစဓမ္မော၊ နအနုပါဒိဏ္ဍု ပါဒါနိယဿစဓမ္မဿ၊ သဟဇာတံ၊ ပုရေ
 ဇာတံ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ။ ဓမ္မအနုလုံ၊ ပဌမဒုတိယောဒုတိယဿအ
 တိုင်းဟော။ ။ ဥပါဒိဏ္ဍုပါဒါနိယောစ၊ အနုပါဒိဏ္ဍု ပါဒါနိယောစဓ
 မ္မော၊ နအနုပါဒိဏ္ဍုပါဒါနိယဿ၊ ပုရေဇာတံ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ ဣ

န္တိယံ၊ ဓမ္မအနုလုံ။ ပဌမဒုတိယောပဌမဿအတိုင်း။ ။ဥပါဒိဏ္ဏု ပါဒါ
နိယောစ၊ အနုပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယောစဓမ္မာ၊ အနုပါဒိဏ္ဏုအနုပါဒါနိယဿ၊
သဟဇာတံ၊ ပုရေဇာတံ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ ဣန္ဒြိယံ၊ ဓမ္မအနုလုံ၊ ပဌမ
ဒုတိယော ပဌမဒုတိယဿအတိုင်း။ ။ဥပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယောစ၊ အနုပါ
ဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယောစဓမ္မာ၊ နဥပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယဿစ၊ အနုပါဒိဏ္ဏုအနုပါဒါ
နိယဿစ၊ သဟဇာတံ၊ ပုရေဇာတံ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ ဓမ္မအနုလုံ၊ ပ
ဌမဒုတိယောဒုတိယဿအတိုင်း။ ။ဥပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယောစ၊ အနုပါဒိ
ဏ္ဏု ပါဒါနိယောစဓမ္မာ၊ နအနုပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယဿစ၊ နအနုပါဒိဏ္ဏုအနုပါ
ဒါနိယဿစ၊ ပုရေဇာတံ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ ဣန္ဒြိယံ၊ ပဌမဒုတိယော
ပဌမဿအတိုင်း။ ။ပဌမဒုတိယငါးချက်။ ။ဥပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယော
စ၊ အနုပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယောစ၊ အနုပါဒိဏ္ဏုအနုပါဒါနိယောစဓမ္မာ၊ ဥပါဒိ
ဏ္ဏု ပါဒါနိယဿမရ။ န အနုပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယဿ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာ
ဟာရံ ဣန္ဒြိယံ၊ ဓမ္မအနုလုံ၊ ပဌမဒုတိယ တတိယောပဌမဿ အတိုင်း
ဟော။ ။ပဌမဒုတိယတတိယတတိယော၊ နအနုပါဒိဏ္ဏု အနုပါဒါနိယ
ဿအတူတူ။ ။ပဌမဒုတိယတတိယော၊ နအနုပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယဿစ
နအနုပါဒိဏ္ဏုအနုပါဒါနိယဿစ၊ ပစ္ဆိမဇာတံ၊ အာဟာရံ၊ ဣန္ဒြိယံ၊ အနုပါ
ဒိဏ္ဏု အနုပါဒါနိယာနန္ဓာစ ကဗဠိ ကာရောအာဟာရောစ ရူပ ဇီဝိတိန္ဒြိယ
ဉ္စ၊ ကုသတ္တရာရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေနပစ္စယော။ ။ဓမ္မအနုလုံမှာ တချက်
သာ။ ဤဓမ္မအနုလောမ ပစ္စနိကံ၌။ သုးချက်ထွက်သည်။ သုးချက် အ
တူ။ ။ပဉ္စတိံသသုးဆွဲငါးချက်။ အတ္ထိပစ္စည်း။ (၇၈#၅) ဟေတုယာ
တေရသ။လ။နဟေတုယာဆတ္တိံသ။လ။နသဟဇာတေအဋ္ဌာရသ၊ နောအ
တ္ထိယာအဋ္ဌာရသ၊ နောနတ္ထိယာ၊ နောဝိဂတေ ဆတ္တိံသ။နောအဝိဂတေ
အဋ္ဌာရသ၊ စာမှာသင်္ချာမရှိကြံ၍သာ ထုတ်ရသည်။ကြိလည်း ကြံကြ
ပါ။ ။ဥပါဒိဏ္ဏုတိကံပြီး၏။ ။သံကိလိပ္ပတိကံမှာ ကုသလ တိကံနှင့်
အလားတူ၍ကြံနိုင်ကောင်းပြီ။ ။

၁၃-အနုလောမပစ္စနိယတိကပဋ္ဌာန၊ဝိတက္ကတ္တိက။

ဝိတက္ကံတိကံ၌။ ။ပဌမပဒ၊ ဒုတိယပဒ၊တတိပဒ၊ ပဌမတတိယ
ပဒ၊ ဒုတိယတတိယပဒ၊ ပဌမဒုတိယပဒ၊ ပဌမဒုတိယတတိယပဒဟု ချ

နစ်ပုဒ်တည်း။ ။ (၃၉*၉) သဝိတက္ကသ ဝိစာရံဓမ္မံပဋိစ္စ၊ နသဝိက္ကသ
ဝိစာရော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိဟေတုပစ္စယာ၊ သဝိတက္က သဝိစာရေဓမ္မပဋိစ္စ
ဝိတက္ကောဝိတ္တသမုဋ္ဌာနဉ္စရူပံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ၊ သဝိတက္က သဝိစာရေဓ
မ္မပဋိစ္စ၊ ဝိတက္ကောကဋ္ဌတ္တာစရူပံ။ ။ ပဌမေနပဌမံ၊ ပဌမေနဒုတိယံ၊ ပဌ
မေနတတိယံ၊ ပဌမေနပဌမတတိယံ၊ ပဌမေနဒုတိယတတိယံ၊ ပဌမေနပဌ
မဒုတိယံ၊ ပဌမေနပဌမဒုတိယတတိယံ။ ။ ပဌမေနပဌမဒုတိယတကိယံ
ဉ္စကတ္တားကား။ သဟိတ်သဝိတက္ကသဝိစာရပဋိသန္ဓေကိုးချ။ ဝိတက်ဝိစာ
ရကြဉ်သော စေတသိက်တေတ္တိံသ၊ အမိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ကိုစွဲ၍
ဖြစ်သောဝိစာရပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ထိုကြောင့် သဝိတက္ကသဝိစာရံဓမ္မံ
ပဋိစ္စ၊ နသဝိတက္ကသဝိစာရောစ၊ နအဝိတက္ကအဝိစာရမတ္တောစ၊ နအဝိတ
က္ကအဝိစာရောစဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇန္တိဟေတုပစ္စယာ၊ သဝိတက္ကသဝိစာရေ ဓမ္မ
ပဋိစ္စ၊ ဝိစာရောပဋိသန္ဓိက္ခဏေ။ လ။ ဝိစာရောဟုဟောတော်မူအပ်၏။ ။ ပ
ဌမချနစ်ချက်။ ။ ဒုတိယေနပဌမံ၊ ဒုတိယေနဒုတိယံ၊ ဒုတိယေနတတိယံ၊
ဒုတိယေနပဌမတတိယံ၊ ဒုတိယေနဒုတိယတတိယံ၊ ဒုတိယေနပဌမဒုတိ
ယံ၊ ဒုတိယေနပဌမဒုတိယတတိယံ၊ ဤသတ္တမ၌လည်း။ ဝိတက်ကိုစွဲ၍ဖြစ်
သောဝိစာရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဝိတက္ကံပဋိစ္စ ဝိစာရောဟုဟော
တော်မူအပ်၏။ ။ ဒုတိယချနစ်ချက်။ ။ တတိယေနပဌမံ၊ တတိယေန
ဒုတိယံ၊ တတိယေနတတိယံ၊ တတိယေနပဌမတတိယံ၊ တတိယေန ဒုတိ
ယတတိယံ၊ တတိယေနပဌမတတိယံ၊ တတိယေနပဌမဒုတိယတတိယံ။ ။
တတိယေနပဌမဒုတိယတတိယံဉ္စကတ္တားကား။ သဟိတ်သဝိတက္က သဝိ
စာရပဋိသန္ဓေကိုးချ၌ရှိသော ဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ ဝိစာရ ပစ္စယုပ္ပန်တရား
ရ၏။ ။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေဝတ္ထု၊ ပဋိစ္စဝိစာရောဟုဟောတော်မူအပ်၏။ ။
တတိယချနစ်ချက်။ ။ ပဌမတတိယေနပဌမံ၊ ပဌမတတိယေနဒုတိယံ၊
ပဌမတတိယေနတတိယံ၊ ပဌမတတိယေနပဌမတတိယံ၊ ပဌမတတိယေန
ဒုတိယတတိယံ၊ ပဌမတတိယေနပဌမဒုတိယံ၊ ပဌမတတိယေန ပဌမဒု
တိယတတိယံ။ ။ ဤသတ္တမ၌ကတ္တားကား။ သဟိတ် သဝိတက္က သဝိ
ဝိစာရပဋိသန္ဓေကိုးချဝိတက်ဝိစာရကြဉ်သောစေတသိက်တေတ္တိံသ နာမ
က္ခန္ဓာဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သောဝိစာရပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ သဝိတ
က္ကသဝိစာရေဓမ္မစဝတ္ထု၊ စပဋိစ္စဝိစာရောဟုဟောတော်မူအပ်၏။ ။ ပဌ
မတတိယချနစ်ချက်။ ။ ဒုတိယတတိယေနပဌမံ၊ ဒုတိယ တတိယေန ဒု

တိယံ၊ ဒုတိယတတိယေန တတိယံ၊ ဒုတိယတတိယေန ပဌမတတိယံ၊ ဒု
တိယ တတိယေန ဒုတိယတတိယံ၊ ဒုတိယတတိယေန ပဌမဒုတိယံ၊ ဒု
တိယတတိယေန * ပဌမဒုတိယတတိယံ။ ။ဤသတ္တမံ ကတ္တားကာ၊သ
ဟိတ် သဝိတက္က သဝိစာရပဋိသန္ဓေ ကိုးခုရှိသော ဝိတက် ဟဒယဝတ္ထု
ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိစာရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ထို့ကြောင့် ဝိတက္ကဋ္ဌ
ဝတ္ထုစ ပဋိစ္စဝိစာရောဟု ဟောတော်မူအပ်၏။ ။ဒုတိယတတိယ ခုနစ်
ချက်။ ။ပဌမဒုတိယေန ပဌမံ။ ပဌမဒုတိယေန ဒုတိယံ။ ပဌမဒုတိယေန
တတိယံ။ပဌမဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ။ ပဌမဒုတိယေန ဒုတိယ တတိယံ။
ပဌမတတိယေန ပဌမဒုတိယံ။ ပဌမဒုတိယေန ပဌမဒုတိယတတိယံ။ ။
ဤသတ္တမံကတ္တားကာ။ သဟိတ်သဝိတက္ကသဝိစာရ ပဋိသန္ဓေကိုးခု ဝိ
တက်ဝိစာရကြည်သော စေတသိက်တေတ္ထိ သအစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ
ဝိတက်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိစာရပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ထို့ကြောင့် သ
ဝိတက္ကသဝိစာရေခန္ဓေစ ဝိတက္ကဋ္ဌ ပဋိစ္စဝိစာရေစ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ။ သဝိ
တက္ကသဝိစာရေခန္ဓေစဝိတက္ကဋ္ဌပဋိစ္စဝိစာရောဟုဟောတော်မူအပ်၏။ ။
ပဝတ္တိကို အလျှင်ကောက်ပါလေ။ ။ပဌမဒုတိယ ခုနစ်ချက်။ ။ပဌမဒု
တိယ တတိယေနပဌမံ။ ပဌမဒုတိယတတိယေန ဒုတိယံ။ပဌမဒုတိယ တ
တိယေနတတိယံ။ ပဌမဒုတိယတတိယေန ပဌမတတိယံ။ ။ပဌမဒုတိယ
တတိယေန ဒုတိယတတိယံ။ ပဌမဒုတိယတတိယေန ပဌမဒုတိယံ။ ။
ပဌမ ဒုတိယတတိယေန ပဌမဒုတိယတတိယံ။ ။ဤသတ္တမံ ကတ္တား
ကာ။ သဝိတက္ကသဝိစာရပဋိသန္ဓေကိုးခုဝိတက်ဝိစာရကြည်သော စေတ
သိက်တေတ္ထိ သအစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ ဝိတက်ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်
သော ဝိစာရပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမဒုတိယတတိယ ခုနစ်ချက်။ ။
ပေါင်းကျေနုညာသ။ လေးဆဲ့ကိုးချက်။ ။ဓမ္မအနုသုံကိုလျှင်ဤဓမ္မာ နှစ်
လောမပစ္စနိက်၌မခက်ခဲဓမ္မအနုသုံကို လေ့လာအောင်ဆောင်လေ။ ။အာ
ရမ္မဏအစရှိသောပစ္စည်းတို့၌လည်း ဤနည်းကို ဖြစ်ကြံကြံပါလေ။ ။

ပဗ္ဗာဝါရ ဟေတု ပစ္စည်း၌၊ ပဌမပဒ၊ဒုတိယပဒ၊ တတိယပဒဟု သုံး
ပဒတည်၍၊ ပဌမောပဌမဿ၊ ပဌမောဒုတိယဿ၊ ပဌမောတတိယဿ။
ပဌမော ပဌမတတိယဿ။ ပဌမောဒုတိယတတိယဿ။ ပဌမောပဌမဒုတိ
ယဿ။ ပဌမော ပဌမဒုတိယတတိယဿ ဤသတ္တမံ ကတ္တားကာ။ သ
ဟိတ် သဝိတက္က သဝိစာရစိတ် လေးဆဲ့ခုနစ်ခု ဝိတ္တက္ခဏ တခုတခု၌ ရှိ

သောလောဘမူဖြစ်အံ့။ လောဘ၊မောဟ၊ဒေါသမူဖြစ်အံ့။ ဒေါသ၊မောဟ၊
မောဟမူဖြစ်အံ့။မောဟ၊ဒွိဟိတ်ဖြစ်အံ့။ အလောဘ၊အဒေါသ၊ တိဟိတ်ဖြစ်
အံ့။ အလောဘအဒေါသအမောဟ။ ဤဟိတ်တပါးနှစ်ပါးသုံးပါး ပစ္စည်း
တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သမ္ပယုတ်ဝိစာရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
ပဋိသန္ဓေ ကောက်မြဲ။ ။သဝိတက္ကသဝိစာရာ ဟေတုဝိစာရဿ ဟေတု
ပစ္စယေနပစ္စယောဟု ဟောတော်မအပ်၏။ ။ဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ ဒုတိ
ယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောတတိယဿ။ ဒုတိယော ပဋ္ဌမတတိယဿ။
ဒုတိယော ပဋ္ဌမဒုတိယဿ၊ငါးချက်။ ။တတိယော ပဋ္ဌမဿ။တတိယော
ဒုတိယဿ။တတိယောပဋ္ဌမဒုတိယဿ။ ။သုံးချက်။ ။ပေါင်းတဆဲ့ငါး
ချက်။ ။ဟေတုပစ္စည်းပြီး၏။ ။

အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌမပဒ။ဒုတိယပဒ။ တတိယပဒ။ ဒုတိယ တ
တိယပဒ။ပဋ္ဌမဒုတိယပဒဟု ငါးပုဒ်တည်း။ ။ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဿ။ ပဋ္ဌမော
ဒုတိယဿ။ ပဋ္ဌမောတတိယဿ။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမတတိယဿ။ ပဋ္ဌမောဒုတိ
ယတတိယဿ။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဒုတိယဿ။ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမဒုတိယ တတိယ
ဿ။ ဤသတ္တမ၌ ကတ္တားကား။ သဝိတက္ကသဝိစာရမိတ် လေးဆဲ့ငါးခု ဝိ
တက် ဝိစာရကြဉ်သော စေတသိက်ပညာဿ။ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပ
ဒါနိကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ကာမဇောတယုတ်သုံးဆယ် တဒါရုံကော
ဒသန္တိရှိသော ဝိစာရပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ထိုကြောင့်ဒါနံဒတွာ သီလံ
သမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္မံကတွာ တံပစ္စဝေက္ခတိ။ တံအာရမ္မဝိစာ
ရာဥပ္ပန္နတိ အစရှိသည်ဖြင့်ဟောအပ်၏။ ။ဤသတ္တမ ပဒါဝသာနသည့်
ဓမ္မအနုလုံမှာမရှိ။ကြွင်းသောခြောက်ပုဒ်မှာဓမ္မအနုလုံ၌ရှိပြီ။ ။ခုနစ်ချက်။ ။
ဒုတိယော ပဋ္ဌမဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောတတိယဿ။ ဒုတိ
ယော ပဋ္ဌမတတိယဿ။ ဒုတိယော ဒုတိယတတိယဿ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမ
ဒုတိယဿ။ ဒုတိယော ပဋ္ဌမဒုတိယတတိယဿ။ဤ၌လည်း သမ္ပဒါနိမှာဝိ
စာရကို ကောက်။ ။ဒုတိယခုနစ်ချက်။ ။တတိယော ပဋ္ဌမဿ။ တတိ
ယော ဒုတိယဿ။ တတိယော တတိယဿ။ တတိယော ပဋ္ဌမတတိယ
ဿ။တတိယော ဒုတိယတတိယဿ။တတိယော ပဋ္ဌမဒုတိယဿ။ တတိ
ယောပဋ္ဌမဒုတိယတတိယဿ။ဤသတ္တမ၌လည်း ဝိစာရကိုကောက်။ ။
တတိယ ခုနစ်ချက်။ ။ဒုတိယတတိယော ပဋ္ဌမဿ။ ဒုတိယတတိယော
ဒုတိယဿ။ ဒုတိယတတိယော တတိယဿ။ ဒုတိယတတိယော ပဋ္ဌမတ

တိယသံ။ ဒုတိယတတိယောဒုတိယတတိယသံ။ ဒုတိယတတိယော ပဌ
မဒုတိယသံ။ ဒုတိယတတိယော ပဌမဒုတိယတတိယသံ။ ဤသံလည်း သမ္ပ
ဒါနိဌာ ဝိစာရင်္ဂိ ကောကံ။ ။ဒုတိယတတိယ ခုနစ်ချက်။ ။ပဌမဒုတိ
ယောပဌမသံ။ ပဌမဒုတိယော ဒုတိယသံ။ ပဌမဒုတိယော တတိယသံ။
ပဌမဒုတိယော ပဌမ တတိယသံ။ ပဌမ ဒုတိယော ဒုတိယတတိယသံ။
ပဌမ ဒုတိယော ပဌမဒုတိယသံ။ ပဌမဒုတိယော ပဌမဒုတိယ တတိယ
သံ။ ပဌမဒုတိယ ခုနစ်ချက်။ ။အဗျားတချက်စီသာ ဓမ္မအနုလုံဌာ မပါ
အကြွင်း ခြောက်ချက်စီ ဓမ္မအနုလုံဌာပါပြီ။ ။အာမ္မေဏန္တိ သတ္တပဉ္စပဉ္စာ
တြိသံသုးဆွဲငါးချက်။ ။အဓိပတိ၌ပဌမပဒ၊ ဒုတိယပဒ၊တတိယပဒ၊ ဒု
တိယတတိယပဒ၊ ပဌမဒုတိယပဒဟု ငါးပုဒ်တည်း။ ။ပဌမောပဌမသံ။
ပဌမောဒုတိယသံ။ ပဌမောတတိယသံ။ ပဌမောပဌမတတိယသံ။ ပဌ
မောဒုတိယ တတိယသံ။ ပဌမောပဌမဒုတိယသံ။ ပဌမောပဌမ ဒုတိယ
တတိယသံ။ ပဌမခုနစ်ချက်။ ။ဒုတိယောပဌမသံ။ ဒုတိယော ဒုတိယ
သံ။ ဒုတိယော တတိယသံ။ ဒုတိယောပဌမတတိယသံ။ ဒုတိယောပဌမ
ဒုတိယသံ။ ဒုတိယော ပဌမဒုတိယ တတိယသံ။ ဒုတိယခုနစ်ချက်။ ။
တတိယော ပဌမသံ။ တတိယောဒုတိယသံ။ တတိယော တတိယသံ။
တတိယော ပဌမတတိယသံ။ တတိယော ဒုတိယ တတိယသံ။ တတိ
ယောပဌမဒုတိယသံ။ တတိယော ပဌမဒုတိယတတိယသံ။ တတိယ ခု
နစ်ချက်။ ။ဤနည်းအတူ ဒုတိယ တတိယ၌လည်း ခုနစ်ချက်။ ။ပဌမ
ဒုတိယ၌လည်းခုနစ်ချက်။ ။ပဉ္စတိသံသုးဆွဲငါးချက်။ အဓိပတိပြီး၏။ ။

အနန္တရလည်း ငါးပဒတည်း။ ။ပဌမောပဌမသံ။ ပဌမောဒုတိယ
သံ။ ပဌမော တတိယသံ။ ပဌမော ပဌမတတိယသံ။ ပဌမောဒုတိယတ
တိယသံ။ ပဌမော ပဌမဒုတိယသံ။ ပဌမော ပဌမဒုတိယ တတိယသံ။ ပ
ဌမခုနစ်ချက်။ ။ဤသတ္တမ၌ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်း ရဟန္တာတို့
ရုတိဋ္ဌာသောရှေးရှေးသော သဝိတက္ကသဝိစာရမိတ် ငါးဆွဲလေးခုဝိစာ
ရဋ္ဌာသော စေတသိက် ပညာသ ပစ္စည်းဘုရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနံ ကား။
သမ္ပဒိန္နိင်း နွေးဋ္ဌာသော ရဟန္တာတို့ ရုတိနှင့် တကွ နောက်နောက်
သောသမ္ပဒိန္နိင်း နွေးဋ္ဌာသော သဝိတက္ကသဝိစာရ မိတ်ငါးဆွဲသုးခုရှိ
သောဝိစာရ ပစ္စယုဉ်တရားရ၏။ ။ထိုကြောင့် သဝိတက္က သဝိစာရော
ဓမ္မောနုသဝိတက္က သဝိစာရသံ။နု အဝိတက္က အဝိစာရမတ္တသံ။ နုအဝိတ

က္က အဝိစာရဿဓမ္မဿ အနန္တရပစ္စယေနပစ္စယော ပုရိမာပုရိမာ သမိတ
 က္က သမိစာရာ ခန္ဓာ ပစ္စိမဿ ပစ္စိမဿ ဝိစာရဿ၊ အနန္တရပစ္စယေနပစ္စ
 ယော။ အနုလောမံဂေါတြေဘုဿ ဝိစာရဿ အနုလောမံဂေါဒါနဿဝိစာ
 ရဿဂေါတြေဘုသမိတက္က သမိစာရဿမဂ္ဂဿ ဝိစာရဿဂေါဒါနံ သမိ
 တက္ကသမိစာရဿ မဂ္ဂဿဝိစာရဿ အနုလောမံသမိတက္ကသမိစာရာ ဗ
 လသမာပတ္တိယာ ဝိစာရဿဟု ဟောတော်မူအင်၏။ ။ဒုတိယသ္မိလည်း
 ခုနစ်ချက်။ တတိယသ္မိလည်း ခုနစ်ချက်။ ဒုတိယတတိယသ္မိလည်း ခုနစ်ချက်။
 ပဌမဒုတိယသ္မိလည်း ခုနစ်ချက်။ ပဉ္စမိံသ ဖြစ်သတည်း။ ။သမနန္တရသ္မိ
 လည်းနည်းတူ။ ။သဟဇာတသ္မိ၊ ပဌမပဒ၊ ဒုတိယပဒ၊ တတိယပဒ၊ ပဌ
 မတတိယပဒ၊ ဒုတိယတတိယပဒ၊ ပဌမဒုတိယပဒ၊ ပဌမဒုတိယ တတိယ
 ပဒဟုခုနစ်ပုဒ်တည်း။ ။ပဌမော ပဌမဿ၊ ပဌမော ဒုတိယဿ၊ ပဌမော
 တတိယဿ။ ပဌမောပဌမတတိယဿ။ ပဌမောဒုတိယတတိယဿ၊ ပဌ
 မော ပဌမဒုတိယဿ၊ ပဌမော ပဌမဒုတိယတတိယဿ၊ ခုနစ်ချက်။ ။
 ပဋိစ္စဝါရေအတိုင်း သတ္တစက္ကာလီသ၊ အညမညသ္မိလည်း သတ္တစက္ကာလီသ။
 နိဿ၊ သ္မိသတ္တစက္ကာလီသ။ ဥပနိဿယသ္မိ။ ပဌမပဒ၊ ဒုတိယပဒ၊ တတိယ
 ပဒ၊ ဒုတိယတတိယပဒ၊ ပဌမဒုတိယပဒဟု ငါးပဒတည်း။ ။ထိုငါးပုဒ်
 တို့တွင် တပုဒ်ဘပုဒ်သ္မိ ခုနစ်ချက်စီ ထွက်သောကြောင့်။ သတ္တပဉ္စပဉ္စာတြိ
 သ။ သုးဆွဲငါးချက် ထွက်သတည်း။ ။ပုရေဇာတသ္မိ။ အဝိတက္က အဝိ
 စာရတပုဒ်ဿ ရသတည်း။ ။အဝိတက္က အဝိစာရေဓမ္မော။ နသမိတ
 က္ကသမိစာရဿ။ နအဝိတက္ကအဝိစာရမတ္တဿ။ နအဝိတက္ကအဝိစာရဿ။
 နသမိတက္က သမိစာရဿစ နအဝိတက္က အဝိစာရဿစ။ နအဝိတက္ကအ
 ဝိစာရမတ္တဿစ။ နအဝိတက္က အဝိစာရဿစ နသမိတက္က သမိစာရဿ
 စ။ နအဝိတက္ကဝိစာရမတ္တဿစ။ နသမိတက္ကသမိစာရဿစ။ နအဝိတက္က
 ဝိစာရမတ္တဿစ။ နအဝိတက္ကအဝိစာရဿစ ခုနစ်ချက်။ ။ဤအဆုံးအ
 ဝဿနမှာ သမ္ပဒေနိဝိစာရေ။ ပစ္စိမဇာတသ္မိ။ ပဌမပဒ၊ ဒုတိယပဒ၊ တတိယ
 ပဒ၊ ဒုတိယတတိယပဒ၊ ပဌမဒုတိယပဒငါးပဒတည်း။ ။သမိတက္ကသ
 မိစာရေဓမ္မော။ နသမိတက္ကသမိစာရဿ။ နအဝိတက္ကဝိစာရမတ္တဿ။
 နသမိတက္ကသမိစာရဿစ။ နအဝိတက္ကဝိစာရမတ္တဿစ။ သုးချက်။ ဒုတိ
 ယသ္မိလည်း။ နည်းတူသုးချက်၊ တတိယသ္မိလည်း သုးချက်။ ဒုတိယတတိယသ္မိ
 လည်းသုးချက်။ ပဌမဒုတိယသ္မိလည်း သုးချက်။ သုးချက်ငါးစုံ တဆွဲ ငါး

ချက်။ ။အာသေဝနန္တိပဌမချနစ်ချက်။ ဒုတိယချနစ်ချက်။ တတိယလေး
ချက်။ဒုတိယဘတိယလေးချက်။ ပဌမဒုတိယချနစ်ချက်။ ။ဧကူနုတိံ
သ။ ။ကမ္မန္တိပဌမပဒဒုတိယပဒတတိယပဒသုးပဒတည်း။ ။ပဌ
မောပဌမသ။ပဌမောဒုတိယသ။ ပဌမောတတိယသ။ ပဌမောပဌမ တ
တိယသ။ ပဌမောဒုတိယ တတိယသ။ ပဌမောပဌမ ဒုတိယဘတိ
ယသ။ ပဌမချနစ်ချက်။ ။ဒုတိယောပဌမသ။ဒုတိယောဒုတိယသ။စဒု
တိယော တတိယသ။ ဒုတိယောပဌမ တတိယသ။ ။ဒုတိယလေး
ချက်။ ။တတိယောပဌမသ။ တတိယောဒုတိယသ။တတိယောပဌမ
ဒုတိယသ။တတိယသုးချက်။ ။ပေါင်းစုဒ္ဓသတဆွဲလေးချက်။ ။ဝိပါ
ကန္တိ။ ပဌမချနစ်ချက်။ ဒုတိယလည်းချနစ်ချက်။ တတိယငါးချက်။ ဒုတိယ
တတိယငါးချက်။ပဌမဒုတိယချနစ်ချက်။ ။ပေါင်းဧက တိံသသုးဆွဲတ
ချက်။ ။အာဟာရန္တိပဌမပဒဒုတိယပဒတတိယပဒသုးပဒတည်း။ ။
ပဌမချနစ်ချက်။ ။ဒုတိယော ပဌမသ။ ဒုတိယောဒုတိယသ။ ဒုတိယော
တတိယသ။ ဒုတိယောပဌမတတိယသ။ ဒုတိယောပဌမဒုတိယသ။ ဒု
တိယငါးချက်။ ။တတိယောပဌမသ။ တတိယောဒုတိယသ။ တတိ
ယောပဌမဒုတိယသ။ တတိယသုးချက်။ ။ပေါင်းတဆွဲငါးချက်။ ။
ဣန္ဒြိယလည်းနည်းတူ တဆွဲငါးချက်။ ။ဈာနန္တိငါးပဒတည်း။ ။ပဌ
မချနစ်ချက်။ဒုတိယလည်းချနစ်ချက်။ တတိယလည်းငါးချက်။ ဒုတိယတ
တိယလည်းငါးချက်။ပဌမဒုတိယခြောက်ချက်။သုးဘယ်တည်း။ ။မဂ္ဂ
န္တိကားပဒလေးချက်တည်း။ ။ပဌမချနစ်ချက်။ ဒုတိယလည်းချနစ်ချက်။
တတိယသုးချက်။ ပဌမတတိယသ။မရ၍ ခြောက်ချက်သာတည်း။ ။
တေဇိသန္တိဆွဲသုးချက်။ ။သမ္ပယုတ္တန္တိငါးပဒတည်း။ ။ပဌမချနစ်ချက်။ဒု
တိယလည်းချနစ်ချက်။ တတိယငါးချက်။ ဒုတိယတတိယသုးချက်။ ပဌမဒု
တိယခြောက်ချက်။ ။အဗ္ဗဇိသန္တိဆွဲရှစ်ချက်။ ။တိက်ပုဒ်ဝိစာရေကြောင့်
ဈာသည့်သတိပြု၍ကောလေ။ ။သမ္ပယုတ္တပဒန္တလည်းပဒငါးတည်း။ ။
ပဌမပဒန္တ။ ပဌမောပဌမသ။ပဌမောဒုတိယသ။ ပဌမောတတိယသ။ ပ
ဌမောပဌမဘတိယသ။ ပဌမောဒုတိယဘတိယသ။ ပဌမောပဌမ ဒုတိ
ယဘတိယသ။ပဌမောပဌမဒုတိယဘတိယသ။ချနစ်ချက်။ ။ဤသတ္တမ
န္တိသမ္ပဒါနိကား။ တိက်ပုဒ် ဝိစာရတည်း။ ဒုတိယလည်းချနစ်ချက်။ တတိ
ယောပဌမသ တတိယောဒုတိယသ။ တတိယောတတိယသ။ တတိ

ယောပဋ္ဌမတတိယဿ။ တတိယော ပဋ္ဌမဒုတိယဿ။ တတိယငါးချက်။
 ဒုတိယ တတိယလည်းငါးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယောပဋ္ဌမဿ။ သမ္ပဒါနိကား။
 တိက်ပုဒ်ဝိစာရတည်း။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယခုနစ်ချက်။ ။တိက်ပုဒ်ဝိစာရ
 ကိုရ၍ခုနစ်ချက်ထွက်သတည်း။ ။ပေါင်းဇကဝိသ။ ။ဝိဗ္ဗယုတ္တံပ
 ဒငါးချက်။ပဋ္ဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယခုနစ်ချက် ဒုတိယတ
 တိယသုံးချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ဇကုနဝိသ။ ။အတ္ထိအဝိဂတ
 လေးဆယ် ခုနစ်ချက်စီ။ ။နတ္ထိဝိဂတပဉ္စတိံသ။ ။နဟေတုယာနဝါ
 စာလီသ။ ။အတ္ထိပစ္စည်း။ ။သတ္တစတ္တာလီသတွင် နှစ်ချက်တိုး၍နဝါစာ
 လီသဖြစ်သတည်း။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယောပဋ္ဌမ တတိယဿတချက်။ပဋ္ဌမဒု
 ကိယဘဘိယောပဋ္ဌမတတိယဿတချက်။ ဤနှစ်ချက်ကိုအတ္ထိ ပစ္စည်း၌
 မရအပ်။ ပကတူပတွင် သွင်း၍ဤအနုလောမပစ္စနိက်၌ရအပ်၏။ ။ရ
 သောကြောင့်နဝါစာလီသဖြစ်သတည်း။ နသဟဇာတေပဉ္စတိံသး နောအ
 ဝိဂတပဉ္စတိံသ၊ပကတူပနိဿယတည်း။ ။ဝိတက္ကတိက်ပြီး၏။ ။ဤ
 နည်းကိုမှီ၍ တိက်ကုန်အောင်ကြံ၍ဟောကြပါလေ။ ။

အနုလောမပစ္စနိယ-ဘိကပဋ္ဌာန်းပြီး၏။

၁၄-အနုလောမပစ္စနိယဒုကပဋ္ဌာန၊ဟေတုဂေါစ္ဆက။

ဟေတုဂေါစ္ဆက၌။ ။ဟေတုပဒ၊နဟေတုပဒ၊ဟေတုနဟေတုပ
 ဒဟုသုံးပုဒ်ဟေတုဒုက္ခံသည့်၍တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုံးချက်စီ ထွက်သော
 ကြောင့်ကိုးချက်ဖြစ်သတည်း။ ။(၈၇* ၁) ဟေတုခမ္ပံပဋိစ္စနဟေတု
 ဓမ္မောဥဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ဟေတုပဋိစ္စ သမ္ပယုတ္တကာခန္ဓာ စိတ္တ သမု
 ဋ္ဌာနံရူပံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ။ ဟေတုပဋိစ္စ သမ္ပယုတ္တကာခန္ဓာ ကုတ္တာစရူ
 ပံ။ ။ဟေတုခမ္ပံပဋိစ္စနဟေတုဓမ္မော ဥဗ္ဗဇ္ဇတိဟေတုပစ္စယာ။အလော
 ဘံပဋိစ္စအဒေါသောအမောဟော၊စက္ကံဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ လောဘံ ပဋိစ္စမောဟော
 မောဟံပဋိစ္စလောဘော၊ဒေါသံပဋိစ္စမောဟော၊မောဟံပဋိစ္စဒေါသော။ ။
 ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ။ ။အနုလုံဝိဘင်း အကောက်အတိုင်း။ နနဟေတုအရ
 ကား။ ဟိတ်ခြောက်ပါးတည်း။ ။ရှေ့နောက်ပြန်၍ဟောသည်သာထူး
 သည်။ ။ဓမ္မအနုလုံအတိုင်းပင်။ ။ဟေတုယာနဝ၊သမ္ပတ္တနဝ။ ။

၁၅-အနုလောမပစ္စနိယဒုကတိကပဋ္ဌာန။ (၈၁-၈၉-၉၁-၉၂) ၁၉၁

သဟေတုက အစရှိသောဒုကတိတို့လည်း။ ဓမ္မအနုလုံအတိုင်းပြန်၍ ဟော
သည်သာထူးသည်။ ။ဟေတုဂေါစ္ဆကပြီး၏။ ။

ပူဇနရ၌။ ။သပ္ပတ္တယဒုက၌။သပ္ပတ္တယတပုဒ်သာရသည်။ ။သပ္ပတ္တ
ယံဓမ္မံ ပဋိစ္စနသပ္ပတ္တယောဓမ္မောမရ။ ။(၈၉*၂၉)သပ္ပတ္တယံဓမ္မံပဋိစ္စနအ
ပတ္တယောဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပတ္တယာ။ သပ္ပတ္တယံကောဓန္တံပဋိစ္စတယော
ဓန္တာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပံ။ လ။ ဧဒေဓမ္မပဋိစ္စ ဧဒေဓန္တာစိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပံ။ ပဋိ
သန္ဓိက္ခဏေ။လ။ ကဋတ္တာစရူပံ။ ။နအပ္ပတ္တယအရနာဋသပ္ပတ္တယအရအ
တူတူပင်ထိုကြောင့်ဓမ္မအနုလုံအတိုင်းအထူးမရှိပြီ။ ။သရဏဒုကဟေတု
ပစ္စည်း၌။သာရဏပဒ၊ အရဏပဒ၊သရဏအရဏပဒဟု သုံးပုဒ်တည်း။ ။
[၉၅*၁၄] သရဏံဓမ္မံပဋိစ္စနသရဏောဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိဟေတုပတ္တယာ။ သ
ရဏောဓမ္မော ပဋိစ္စစိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပံ။ ပဌမပဒ၌ပဌမေနပဌမံ။ ပဌမေန ဒုတိ
ယံ။ပဌမေနပဌမဒုတိယံသုံးချက်။ ။ဒုတိယပဒ၌ဒုတိယေနပဌမတချက်
သာ။ ။ပဌမဒုတိယေန ပဌမံတချက်သာ။ ပေါင်းဟေတုပစ္စည်း၌ငါး
ချက်။ ဓမ္မအနုလုံမှာလည်း ငါးချက်ပင် ဓမ္မအနုလုံနှင့်အထူးမရှိရှေ့နောက်
ပြန်ကာမျှသာထူးသည်။ ။ဤဓမ္မာနုလောမပစ္စနိကဒုကပဋ္ဌာန၌ဓမ္မ အ
နုလုံလေ့လာလျှင် လွယ်ပါ၏။ မခက်ပြီ။ ။ဓမ္မာနုလောမ ပစ္စနိကဒုက
ပဋ္ဌာနပြီး၏။ ။

၁၅-အနုလောမပစ္စနိယဒုကတိကပဋ္ဌာန၊ဟေတုကုသလ။

ဒုကတိကပဋ္ဌာန၌ဟေတုဒုကနှင့်ရှက်ရ၌ဟေတုကုသလပဒ။ နဟေ
တုကုသလပဒ။ ဟေတုကုသလ နဟေတုကုသလပဒဟု သုံးပုဒ်တည်၍
တပုဒ်တပုဒ်တွင်တချက်တချက်သာ ထွက်သောကြောင့် သုံးချက်ဖြစ်သ
တည်း။ ။(၉၇*၁) ဟေတုကုသလံ ဓမ္မာပဋိစ္စနဟေတု နကုသလော
ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိဟေတုပတ္တယာ ဟေတု ကုသလံပဋိစ္စစိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပံ။ ကု
သိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။နဟေတုကုသလံဓမ္မံပဋိစ္စန
ဟေတုကုသလော သာရသည်။အတူတူ။ ။နဟေတုကုသလဉ္စ နနဟေ
တုကုသလဉ္စဓမ္မံ ပဋိစ္စနဟေတု ကုသလောဓမ္မော။ ဤ၌အတူတူ။ ဟေတု
ပစ္စည်း၌တို့ကို။ အာရမ္မဏ၌မရ။ အဓိပတိသုံးချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ
မရ။သဟဇာတသုံးချက်။ အညမညမရ၊ နိဿယသုံးချက်။ဥပနိဿယမရ။ပု

ရေဇာတ၊ အာသေဝနမရ။ ကမ္မသုးချက်။ ဝိပါကမရ။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ။
 ဈာန၊ မဂ္ဂသုးချက်။ သမ္ပယုတ္တမရ။ ဝိပ္ပယုတ္တသုးချက်။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတသုး
 ချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတမရ။ ။ ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌ ဟေတုကုသလပဒတ
 ချက်သာရသည်။ ။ ဟေတုကုသလောဓမ္မောနဟေတုနကုသလဿဓမ္မ
 သဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော။ ဟေတုကုသလသိက္ခာသမုဋ္ဌာနာနံဂ္ဂပါနံ ဟေ
 တုပစ္စယေန ပစ္စယောတချက်။ ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ ဟေတုကုသလော
 ဓမ္မောနဟေတုနကုသလဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။ ။ သမ္ပဒါနိ
 ကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်းကြဉ်သောကာမ ကြိယာ တဆယ်
 တဒါရုံကောဒသ။ ဝိညာဏဉ္စာယတန ဝိပါက်ကြိယာ နေဝသညာ နာ
 သညာယတန ဝိပါက်ကြိယာ အဘိညာဉ် ဟိတ်ခြောက်ချ။ ဝိရတိအပ္ပ
 မညာကြဉ်သောစေတသိက် နွေးစက္ကာလီသ။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
 ဟေတုကုသလောဓမ္မော နနဟေတု နကုသလဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စ
 ယေနပစ္စယော။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ဝိပါက်ကြိယာဟိတ်ခြောက်
 ခုဟေတုကုသလောဓမ္မော နဟေတုကုသလဿဓမ္မဿ နနဟေတုကုသလဿ
 စဓမ္မဿအာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ဒွါ
 ဒသ။ မဟာဝိပါက် ကြိယာရှစ်ခုဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါက်ကြိယာ။ နေဝ
 သညာနာသညာယတန ဝိပါက်ကြိယာ။ ကြိယာအဘိညာဉ်ဝိရတိအပ္ပ
 မညာကြဉ်သောစေတသိက် သတ္တစက္ကာလီသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ နဟေတု
 ကုသလပဒ၌ သုးချက်။ ဟေတုကုသလ နဟေတုကုသလပဒ၌လည်း သုး
 ချက်။ ပေါင်းအာရမ္မဏ၌ကိုးချက်။ အမိပတိ၌လည်းကိုးချက်။ အနန္တရသ
 သမနန္တရလည်းကိုးချက်။ သဟဇာတသုးချက်။ အညမညမရ။ နိဿယသုး
 ချက်။ ဥပနိဿယကိုးချက်။ ပုရေဇာတမရ။ ပစ္ဆိမဇာတ၌ပဌမတချက်ဒု
 တိယတချက်။ တတိယတချက်။ ပေါင်းသုးချက်။ ။ အာသေဝနမရ။ ဝိပါ
 ကမရ။ အာဟာရသုးချက်။ ။ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂသုးချက်။ သမ္ပယုတ္တမရ။
 ဝိပ္ပယုတ္တသုးချက်။ အတ္ထိသုးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတကိုးချက်။ အဝိဂတကိုး
 ချက်။ နဟေတုယာနဝ။ လ။ နောအဝိဂတေနဝ။ ။ စာမ္မာအရေးပျက်၍
 ဤဒုကတိကပဋ္ဌာန်း၌ အသွားအလာ သေချာအောင်မရှိ။ ကြံ၍သာရေးရ
 ခြေသည်ကြံကြပါလေ။ ။ ကုသလပဒ၌အရှက်ဒုက်ပြီး၏။ ။

အကုသလပဒနှင့် ရှက်ရာ၌ ဟေတုအကုသလပဒ။ နဟေတုအကုသ
 လပဒ။ ဟေတုအကုသလ နဟေတုအကုသလပဒဟု သုးပဒတည်၍က

၁၅-အနုလောမပစ္စနိယဒုကတိကပဋ္ဌာန။သနိဒဿန။ (၆) ၁၆၃

သလပဒနှင့် ရှက်သည်အတိုင်းဟောလေ။ အကုသိုလ် သမု သည်။ ။
အဗျာကတပဒနှင့်ရှက်ရာ၌။ ဟေတုအဗျာကတပဒ။ နဟေတုအဗျာကတ
ပဒ။ ဟေတုအဗျာကတ နဟေတုအဗျာကတပဒဟု သုံးပုဒ်တည်း။ ။
ဟေတု အဗျာကတခမ္ဘံ ပဋိစ္စနဟေတု နအဗျာကတော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ
ဟုမရသင့်။ ။အဘယ်ကြောင့် နည်းဟူမူကား။ ဟေတု အဗျာကတ
အရသည်။ အဗျာကတဟိတ်သုံးပါး တည်း။ ။နဟေတု နအဗျာကတ
အရသည်။ ကုသိုလ်ကေဝိယ အကုသိုလ်ဒွါဒသ။ ဟိတ် ခြောက်ခု ကြည့်
သောစေတသိက်ဆရာတ္တာဝီသတည်း။ ထိုကြောင့်ခွဲ၍ မဖြစ်သင့်၍ မရ
သတည်း။ ။ဤသုတ်၌ ဆဝါရပင်ရမည်မလင်း။ ပညာဝါရ၌လည်း။ ဟေ
တုအစရှိသော သဟဇာတမျိုးတို့၌ မရသင့်။ ။အာရေဇ္ဇဏ၌ သုံးပဒ
သုံးချက်စီရသောကြောင့်ကိုးချက်။ အဝိပတိကိုးချက်။ အနန္တရ။ သမနန္တ
ရကိုးချက်။ နိဿယ၌ သုံးချက်။ ဥပနိဿယကိုးချက် ပုရေဇာတသုံးချက်။
ပစ္ဆာဇာတမရ။ အာသေဝနမရ။ ကမ္မဝိပါက။ အာဟာရ။ ဇုတ္တိယ။ ဗျာန။
မဂ္ဂ။ သမ္ပယုတ္တမရ။ ဝိပ္ပယုတ္တလည်းမရ။ အတ္ထိ။ အဝိဂတဌာ ပုရေဇာတတ္ထိ။
ပုရေဇာတ အဝိဂတသုံးချက်စီရသည်။ ။နတ္ထိ။ ဝိဂတကိုးချက်။ နဟေ
တုယာနဝ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ကုသလတိက်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။ဤနည်းကို ငြိ
၍ကြွင်းသောတိက်၌အရှက်ကိုလည်းကြိုကြလေ။ ။

၁၅-အနုလောမပစ္စနိယဒုကတိကပဋ္ဌာန။ဟေတုသနိဒဿန။

အဆုံးတိက်နှင့်အရှက်ကို ဆိုပေအံ့။ ။ဟေတုသနိဒဿန သု ငြိဃ။
ဟု မရှိသင့်သော ကြောင့်မရ။ နဟေတုသနိဒဿန သု ငြိဃ။ အရေကား။
ရူပါရုံလည်း ဥပါဒါရုံ ဖြစ်သောကြောင့်မရ။ ဟေတုသနိဒဿန သု ငြိ
ဃဟူ၍လည်းမရှိ။ ။န ဟေတုသနိဒဿန သု ငြိဃ။ အရေကား။ ရူပါရုံ
ကြည့်သော ဩဇ္ဇာဒိကရုံ ကောဒသ ဖြစ်သတည်း။ ။ဤဒုတိယ ပဒ
ကိုရအပ်၏။ ။နဟေတု သနိဒဿနသု ငြိဃ။ မဇ္ဈိပဋိစ္စ။ နဟေတု နအနိ
ဒဿန သု ငြိဃော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ နဟေတုသနိဒဿန
သု ငြိဃမဟာဘူတေ ပဋိစ္စ နဟေတုသနိဒဿန သု ငြိဃဒိက္ခိသမု
ဋ္ဌာနံရူပံ။ ကုသတ္တာရူပံ ဥပါဒါရူပံ။ ဖောဠဗ္ဗာသတနံ ပဋိစ္စရူပါယတနံ။ ။
တချက်သာရှိသတည်း။ ။အနိဒဿန အပ္ပဋိဃသုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။ဟေ

တုအနိဒဿနအပ္ပဒိုဗာပဒ၊ နဟေတု အနိဒဿန အပ္ပဒိုဗာပဒ၊ ဟေတုအ
 နိဒဿနအပ္ပဒိုဗာပဒဟေတု အနိဒဿနအပ္ပဒိုဗာပဒဟု သုံးပုဒ်တည်၍။ တ
 ပုဒ်တပုဒ်တွင်ထချက်စီသာထွက်သောကြောင့်။ သုံးချက်ဖြစ်သတည်း။ ။
 အာရမ္မဏအစရှိသော စိတ်စေတသိက်သာ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ပစ္စည်းတို့၌
 မရအပ်။ ဟေတုပစ္စည်း တချက်သာ။ ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ စိတ်စေတ
 သိက်။ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်၍မရ။ ။ အဓိပတိ၌။ ပဌမော ပဌမဿ၊ ဒုတိယော
 ပဌမဿ နှစ်ချက်သာ။ ။ အဓိပတိပစ္စည်း နှစ်ပါး သုံးပါး ပြိုင်၍ မတပ်
 သောကြောင့်ပဌမဒုတိယမရ။ ။ သဟဇာတသုံးချက်။ နိဿယသုံးချက်။ ။
 ဝုရေဇာတမရ။ ။ ပစ္ဆိမဇာတသုံးချက်။ အာဟာရတချက်။ ဒုတိယတပုဒ်သာ။
 ဣန္ဒြိယသုံးချက်။ ဈာနတချက်။ မဂ္ဂသုံးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တသုံးချက်။ သဟဇာတ
 ပစ္ဆိမဇာတသာ၊ အတ္ထိသုံးချက်။ သဟဇာတ၊ ပစ္ဆိမဇာတ၊ အာဟာရ၊ အ
 ဝိဂတလည်းအတူ။ ။ နဟေတုယာတိဏိ၊ သဗ္ဗတ္ထတိဏိ၊ နောနတ္ထိ၊ နော
 ဝိဂတမရှိ။ ။ ဤနည်းကိုမှီ၍ဒုကတိကကို ကြံကြပါလေ။ ကျယ်ဝန်းနက်
 နဲထွသည် အရာဖြစ်သောကြောင့်။ အလုံးစုံကို မြင်နိုင်ခဲ့ထွသည် ဆင်ချင်
 ကြပါကုန်။ ။

၁၆-အနုလောမပစ္စနိယတိကဒုကပဋ္ဌာန၊ ကုသလဟေတု။

တိကဒုက ပဋ္ဌာန်း၌။ ။ ဟေတုပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ကုသလဟေတုပဒ၊
 အကုသလ ဟေတုပဒ၊ အဗျာကတ ဟေတုပဒဟု သုံးပဒ်တည်း။ ။
 ထိုပဒ်တို့တွင်၊ ကုသလဟေတုပဒ၌။ နကုသလနဟေတုပဒါဝသာန၊ နအ
 ကုသလနဟေတုပဒါဝသာန၊ နအဗျာကတ နဟေတုပဒါဝသာန၊ နအကု
 သလနဟေတု နအဗျာကတ နဟေတုပဒါဝသာန၊ နကုသလနဟေတု နအ
 ကုသလနဟေတုပဒါဝသာန အားဖြင့်ငါးပါးအပြားရှိ၏။ ။ [၁၁၄ * ၁]
 ကုသလံ ဟေတု ဓမ္မံပုဒ် နကုသလောနဟေတုဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတု
 ပစ္စယာ၊ ကုသလံ ဟေတုပုဒ် စိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပံ။ ကုသိုလံ ပြုအပ်သော
 စိတ္တဇရုပ်ကို ကောက်။ ။ နအကုသလော နဟေတုဓမ္မော၌။ ကုသလံ
 ဟေတု ပုဒ် သမ္ပယုတ္တကာ ခန္ဓာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံဟုထုတ်။ ။
 န အဗျာကတော နဟေတု ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၌။ ကုသလံ ဟေတု သမ္ပ
 ယုတ္တကာခန္ဓာဟုထုတ်။ ။ နအကုသလ နဟေတု နအဗျာကတ နဟေ

တုခမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိန္ဒ အတူတူ။ ။နကုသလော နဟေတုစ နအကုသလော
နဟေတုစ မ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိန္ဒ။ ကုသလံ ဟေတု ပဋိစ္စ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူ
ပံဟုထုတ်။ ။အကုသလဟေတု ပဒွိလည်း ဤနည်း အတူ ငါးချက်
ထုတ်၍ ကောက်။ ။အဗျာကတံဟေတု မ္မံပဋိစ္စ နကုသလော နဟေ
တုခမ္မောတချက်။ ။နအကုသလော နဟေတုခမ္မော တချက်။ ။နကုသ
လော နဟေတုခမ္မောစ နအကုသလော နဟေတုခမ္မောစ တချက်။ ။
ပေါင်းသုံးချက်။ ။အဗျာကတံ ဟေတုပဋိစ္စသမ္ပယုတ္တကာခန္ဓာ စိတ္တသ
မုဋ္ဌာနဉ္စရူပံ။ ။ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓော အဗျာကတံဟေတုပဋိစ္စ သမ္ပယုတ္တကာ
ခန္ဓာကုတ္တောစ ရူပံဟုထုတ်။ ။သုံးချက် အတူတူ။ ။ဟေတုပစ္စည်း
၌တေရသ။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ သုံးပဒတည်၍ တပုဒ်တပုဒ်တွင် သုံး
ချက်စီထွက်သောကြောင့် ကိုးချက်။ ။ကုသလံဟေတုမ္မံပဋိစ္စ နအကု
သလောနဟေတုခမ္မောတချက်။ နအဗျာကတော နနဟေတုခမ္မောတချက်။
နအကုသလော နဟေတုခမ္မောစ နအဗျာကတော နဟေတုခမ္မောစ တ
ချက်။ ။ပေါင်းသုံးချက်။ ။ကုသလံဟေတုပဋိစ္စ သမ္ပယုတ္တကာ ခန္ဓာ
ဟုထုတ်။ ။အကုသလ ဟေတုပဒွိလည်း သုံးချက်။ ။အဗျာကတ
ဟေတုပဒွိလည်း နည်းတူထုတ်လေ။ ။အာရမ္မဏ၌ ကိုးချက်။ အဓိပ
ထိ၌တဆဲသုံးချက်။ အနန္တရသမနန္တရကိုးချက်။ သဟဇာတ တဆဲသုံး
ချက်။ အညမညကိုးချက်။ နိဿယတဆဲသုံးချက်။ ဥပနိဿယကိုးချက်။ ပု
ရေဇာတကိုးချက်။ အာသေဝကိုးချက်။ ကမ္မတဆဲသုံးချက်။ ဝိပါက တဆဲ
သုံးချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတဆဲသုံးချက်။ သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။
ဝိပ္ပယုတ္တတဆဲသုံးချက်။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၌လည်းတဆဲသုံးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂ
တကိုးချက်။ ။ဇစ္စနိက္ခိန္ဒ နဟေတုမရ။ ။နာရမ္မဏကိုးချက်။ နာဓိပတိ
တဆဲသုံးချက်။ နာနန္တရ၊ နိဿယမနန္တရ၊ နအညမည နဥပနိဿယကိုးချက်။
နပုရေဇာတ၊ နပစ္ဆာဇာတ တဆဲသုံးချက်။ နကမ္မကိုးချက်။ နဝိပါကတဆဲ
သုံးချက်။ နအာဟာရ၊ နဣန္ဒြိယ၊ နဈာန၊ နမဂ္ဂမရ။ ။နသမ္ပယုတ္တ ကိုးချက်။
နဝိပ္ပယုတ္တကိုးချက်။ နောနတ္ထိ၊ နောဝိဂတ ကိုးချက်။ ။ပဉ္စာဝါရေ၌။ ။
ကုသလော ဟေတုခမ္မော။ နကုသလဿ နဟေတုဿဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စ
ယေနပစ္စယော။ ကုသလောဟေတု စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေ
နပစ္စယော။ နအကုသလဿ နဟေတုဿဓမ္မဿ ကုသလောဟေတု သမ္ပ
ယုတ္တကာနံခန္ဓာနံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံရူပါနံ။ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။ န

အဗျာကတဿ နဟောတုဿ ဓမ္မဿ ကုသလာဟေတု သမ္ပယုတ္တကာနံ
 ခန္ဓာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။ ။ အကြွင်းတို့၌လည်း ဤနည်းကိုမှီ၍
 ထုတ်လေ။ ။ ပဋိစ္စအတိုင်း တဆဲ့သုံးချက်။ ။ အာရမ္မဏ၌ ပဒသုံးချက်
 ဟွင် တပုဒ်တပုဒ်၌ ခြောက်ချက်စီထွက်သောကြောင့် ဩသော အသဋ္ဌာ
 ဒသတဆဲ့၍ချက် ထွက်သတည်း။ ။ ကုသလာဟေတုဓမ္မော နကုသ
 လဿ နဟောတုဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကုသလံ ဟေတု
 အာရမ္မ နကုသလာ နဟောတုဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိဟုထုတ်။ ။ ကတ္တားကား။
 ကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ခွါ
 ဒသပဉ္စခွါရာဝဇ္ဇန်း ကြည့်သော ကာမကြိယာတဆယ်။ တဒါရုံ ကောဒသ
 ဝိညာဏဉ္စာယတံန ကုသိုလ်။ နေဝသညာ နာသညာယတံန ကုသိုလ် အ
 ဘိညာဉ်နွေးဟိတ်ခြောက်ခု ဝိရေတိအပ္ပမညာကြည့်သော စေတသိက် ကေ
 စတ္တာလီသပစ္စယုန်တရားရ၏။ ။ ဤနည်းကိုမှီ၍ကောက်၍ဟောလေ။ ။
 အာရမ္မဏပစ္စည်းပြီး၏။ ။

အဓိပတိပစ္စည်း၌။ ။ ကုသလာဟေတုပဒ၌ ခြောက်ချက်။ အကုသလာ
 ဟေတုပဒ၌။ နကုသလဿ နဟောတုဓမ္မဿ တချက်။ န အဗျာကတဿ
 နဟောတုဓမ္မဿ တချက်။ နကုသလဿ နဟောတုဓမ္မဿစ နအဗျာကတ
 ဿ နဟောတုဓမ္မဿစ တချက်။ သုံးချက်သာရသည်။ ။ အကုသလံဟေ
 တုဂရုံကတွာ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိတံဂရုံကတွာနကုသလာ နဟေ
 တုခန္ဓာဥပ္ပဇ္ဇန္တိဟု ထုတ်။ ။ သုံးချက်လုံး အာရမ္မဏာဓိပတိသာ။ အဗျာ
 ကတ ဟေတုပဒ၌ ခြောက်ချက်။ ။ ပေါင်း တဆဲ့ ငါးချက်။ ။ အ
 နန္တရံ ကုသလာ ဟေတုပဒ၌ ငါးချက်။ အကုသလာဟေတုပဒ၌ ငါးချက်။
 အဗျာကတ ဟေတုပဒ၌ သုံးချက်။ ။ ပေါင်း တဆဲ့ သုံးချက်။ ။ သမ
 နန္တရလည်းနည်းတူ။ ။ သဟဇာတ၌။ ပဋိစ္စဝါရအတိုင်း တဆဲ့သုံးချက်။
 အညမည ကိုးချက်။ နိဿယတဆဲ့ သုံးချက်။ ဥပနိဿယ တဆဲ့၍ချက်။
 ပုရေပစ္ဆာမရ။ အာသေဝန၌ ကိုးချက်။ ကမ္မမရ။ ဝိပါကသုံးချက်။ အာဟာ
 ရမရ။ နှုဗ္ဗိယ၌ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယမရ။ တတိယသုံးချက်။ ။ ပေါင်း
 ၍ချက်။ ဗျာနမရ။ ။ မဂ္ဂ၌ ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယမရ။ ။ တတိယ သုံး
 ချက်။ ပေါင်း ၍ချက်။ သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ဝိဗ္ဗယုတ္တ၌ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိ
 ယသုံးချက်။ တတိယ ခြောက်ချက်။ ပေါင်း တဆဲ့ ၍ချက်။ အတ္ထိပဌမငါး
 ချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယ ခြောက်ချက်။ တဆဲ့ ခြောက်ချက်။ နတ္ထိဝိဂ

တ တဆဲ့သုံးချက်။ အဝိဂတတဆဲ့ခြောက်ချက်။ ။နဟေတုယာအဋ္ဌာရ
သ။ ။သဗ္ဗတ္ထအဋ္ဌာရသ။ ။ဟေတုပဒနှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

နဟေတုပဒနှင့်ရှက်ရာ၌။ ။ကုသလနဟေတုပဒ။ အကုသလနဟေ
တုပဒ။ အဗျာကတနဟေတုပဒဟုသုံးပုဒ်တည်း။ ။နဟေတုအရေစိတ်
တခုယုတ်ကိုးဆယ်။ ဟိတ်ခြောက်ခုကြည့်သော စေတသိက်ဆစက္ခုလီ
သရုပ်အဋ္ဌာရိသနိဗ္ဗာန်ကို။ ကုသိုလ်တရ။ အကုသိုလ်တရ။ အဗျာကတတ
ရ။ သုံးခုခွဲ၍တိက်ဖွဲ့၍ဟောတော်မူသတည်း။ ။ထိုသုံးပုဒ်တို့တွင်။ ပဌ
မပဒသုံးချက်။ ဒုတိယပဒ၌လည်းသုံးချက်။ တတိယပဒ၌လည်းသုံးချက်
ပေါင်းကိုးချက်ဖြစ်သတည်း။ ။ကုသလံနဟေတုခမ္ဘံပဋိစ္စ။ နအကုသ
လောနနဟေတုခမ္ဘောဥပ္ပဇ္ဇတိဟေတုပစ္စယာ။ ကုသလေ နဟေတုခန္ဓပဋိ
စ္စကုသလောဟေတုနအကုသလာဆိုသောကြောင့်ကုသိုလ်ကိုယူ။ နနဟေ
တုဟု နှစ်ခုသာရှိသောကြောင့်လည်းဟိတ်ကိုယူ။ နှစ်ပါးအရပေါင်းသော်
ကုသိုလ်ဟိတ် ရသတည်း။ ။နအဗျာကတော နနဟေတု ခမ္ဘောတ
ချက်။ ။နအကုသလောနနဟေတုခမ္ဘောစ နအဗျာကတော နနဟေတု
ခမ္ဘောဥပ္ပဇ္ဇန္တိဟေတုပစ္စယာ တချက်။ ဤနှစ်ချက်အရလည်း။ ပဌမအတိုင်း
ပင်။ ။အကုသလပဒ၌လည်း သုံးချက်။ အဗျာကတပဒ၌လည်း နည်း
တူ။ ။ပေါင်းဟေတုပစ္စည်း၌ကိုးချက်။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ဝိပါကေဟိတိ။ ။
နဟေတု၌။ အကုသလနဟေတုပဒ၌သုံးချက်။ အဗျာကတနဟေတုပဒ၌။
နနဟေတုဆိုသောကြောင့်မရသတည်း။ ။အကုသလံ နဟေတုခမ္ဘံပဋိ
• ဓ္စနကုသလောနနဟေတုခမ္ဘောဥပ္ပဇ္ဇတိ နဟေတုပစ္စယာ။ ဝိစိကိန္တာသဟ
ဂတောဥဒ္ဓစ္စသဟဂတောခန္ဓပဋိစ္စ ဝိစိကိန္တာသဟဂတော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂ
တောမောဟော။ နောက်နှစ်ချက် ဤအတူသုံးချက်။ ။နာရမ္မဏအစရှိ
သောပစ္စည်းတို့၌ ရသင့်မည်မသင့်။ နာမိပတိ၌ကိုးချက်။ နယုဇေဇာတန
ပန္နိယာဇာတနာသေဝနတို့၌ကိုးချက်။ နဝိပါကလည်းကိုးချက်။ နဝိဗ္ဗယုတ္တ
ံကိုးချက်။ • ။ပဉ္စာဝါရ၌။ နဟေတုဆိုသောကြောင့်ဟေတုမရ။ ။အာ
ရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ကုသလနဟေတုပဒ၌လည်းခြောက်ချက်။ အကုသလ န
ဟေတုပဒ၌လည်းခြောက်ချက်။ အဗျာကတနဟေတုပဒ၌လည်း ခြောက်
ချက်။ ။ပေါင်းတဆဲ့ရှစ်ချက် ဖြစ်သတည်း။ ။ကုသလော နဟေ
တုခမ္ဘောနကုသလဿ နနဟေတုခမ္ဘဿအာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။ ။
ကတ္တားကာ။ ကုသိုလ်ဧကဝိသ ဟိတ်ခြောက်ခုကြည့်သော စေတသိက်

ပစ္စတိံသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ အကုသိုလ် ဟိတ်သုး
 ပါး မဟာဝိပါက်မဟာ ကြိယာ ဝိညာဏဉ္စာယတန ဝိပါက်ကြိယာနေဝ
 သညာ နာသညာယတန ဝိပါက်ကြိယာ။ ကြိယာအဘိညာဉ် ဤဝိပါက်
 ကြိယာ၌ရှိသော ဟိတ်သုးပါးပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နကုသလေနန
 ဟေတုဓမ္မသည်ယခင်ကောက်သည် ဟိတ်တည်း။ ။ကြွင်းသောပုဒ်
 တို့၌လည်း ဤနည်းကို၌ရှိကောက်။ ဝိဘင်းမှာကုသလံနဟေတု အာရ ဣ
 နကုသလာန နဟေတု ဓမ္မာဥပ္ပဇ္ဇန္တိဟု ထုတ်ရမည်ထင်သည်။ ။
 နောက်ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဤနည်းကို၌ထုတ်လေ။ ။အဓိပတိ၌။ ။ကုသ
 လနဟေတုပဒ၌ခြောက်ချက်။ အကုသလ နဟေတုပဒ၌သုးချက်။ အဗျာ
 ကတနဟေတုပဒ၌ခြောက်ချက်။ ။ပေါင်းတဆဲ့ငါးချက်။ ။အနန္တရ
 ၌ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယပဒလည်း ငါးချက်။ တတိယပဒ၌ခြောက်ချက်။ တ
 ဆဲ့ခြောက်ချက်။ သမနန္တရနည်းတူ။ သဟဇာတ၌ ပဋိစ္စဝါရအတိုင်းကိုး
 ချက်။ ။အညမညနိဿယတဆဲ့နှစ်ချက်၊ ဥပနိဿယပဌမခြောက်ချက်
 ဒုတိယတတိယလည်းခြောက်ချက်မီ။ ။တဆဲ့ရှစ်ချက်။ ။ပုရေပစ္ဆာ
 မရ။ ။အာသေဝနပဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ တတိယသုးချက်။ ။
 ပေါင်းကိုးချက်။ ကမ္မကိုးချက်။ ဝိပါကသုးချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန
 မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တကိုးချက်မီ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၌ အဗျာကတ ပဒသာရသည်။
 ခြောက်ချက်ရသတည်း။ အတ္ထိ၌ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ တတိယ
 ခြောက်ချက်။ တဆဲ့ရှစ်ချက်။ နတ္ထိဝိဂတ တဆဲ့ခြောက်ချက်။ အဝိဂတတ
 ဆဲ့ရှစ်ချက်။ ။နဟေတုယာအဋ္ဌာရသ။ သမ္ပတ္တအဋ္ဌာရသ။ နဟေတုက
 ဒုက်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

သဟေတုကဒုက်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ကုသလသဟေတုကပဒ။ အကုသလ
 သဟေတုကပဒ။ အဗျာကတသဟေတုကပဒဟုသုးပုဒ်တည်း။ ။ထို
 သုးပုဒ်တို့တွင်။ ကုသိုလ်ဧကဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသသည် ကုသလ
 သဟေတုကတည်း။ ။အကုသိုလ်ဒွါဒသမောဟမူဇ္ဇေ၌မောဟဣဉ်သော
 စေတသိက်သတ္တဝိသသည် အကုသလသဟေတုကတည်း။ ။သဟိတ်
 ဝိပါက်ဧကဝိသသဟိတ်ကြိယာသတ္တရသ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသသည်
 အဗျာကတသဟေတုကတည်း။ ။ဤသို့သဟေတုကပုဒ်ကိုသုးရခွဲ၍
 တိက်ဖွဲ့၍ ဟောတော်မူသတည်း။ ။ကုသလသဟေတုကပဒ၌။ နကု
 သလနသဟေတုကပဒါဝသာန။ နအကုသလ နသဟေတုက ပဒါဝသာန

နကုသလ နသဟေတုက နအကုသလ နသဟေတုက ပဒါဝသာနအသး
ဖြင့်သုံးပါးတည်း။ ။(၁၁၅*၁၃) ကုသလံသဟေတုကံဓမ္မံပဋိစ္စနကုသ
လောနသဟေတုကော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိဟေတုပစ္စယာ ကုသလေခန္ဓေ ပဋိစ္စ
စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံဟုထုတ်။ ။ကုသိုလ် ပြုအင်သော စိတ္တဇ ရုပ်ကို
ကောက်။ နောက်နှစ်ပုဒ်တို့၌လည်းဤအတူကောက်။ ။ဤအတူအကု
သလသဟေတုကပဒ၌ လည်းသုံးချက်။ ။အဗျာကတသဟေတုကပဒ
၌လည်းသုံးချက်။ ။အဗျာကတံသဟေတုကံဓမ္မံပဋိစ္စ နကုသလောနသ
ဟေတုကောဓမ္မောတချက်။ ။နအကုသလော နသဟေတုကော တ
ချက်။ ။နကုသလောနသဟေတုကောစ နအကုသလော နသဟေတု
ကောစတချက်။ ။ဤသုံးချက်လုံးအတူတူ။ ။ဝိပါကာဗျာကတေကြိ
ယာဗျာကတေ သဟေတုကေ ခန္ဓေပဋိစ္စစိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပံ။ ။ပဋိသန္ဓိ
က္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတေ။ သဟေတုကေခန္ဓေပဋိစ္စ ကဋ္ဌတ္တာရူပံဟု
ထုတ်ရမည်။ ။ဟေတုပစ္စည်း၌ကိုးချက်။ ။အာရမ္မဏ၌။ ။ကုသလ
ပဒမရ။ အဗျာကတပဒမရ။ ။အကုသလံသဟေတုကံဓမ္မံပဋိစ္စ။ နကု
သလောနသဟေတုကော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိအာရမ္မဏပစ္စယာ ဝိစိကိစ္ဆာသ
ဟဂတေဥဒ္ဓစ္စသဟဂတေ ခန္ဓေပဋိစ္စဝိစိကိစ္ဆာတဟဂတော ဥဒ္ဓစ္စသဟ
ဂတောမောဟောဟုထုတ်။ ။အကုသလံသဟေတုကံဓမ္မံပဋိစ္စ။ နအ
ဗျာကတောနသဟေတုကော။လ။ အကုသလံသဟေတုကံ ဓမ္မံပဋိစ္စနကု
သလောနသဟေတုကောစ နအဗျာကတော နသဟေတုကောစဓမ္မောဥပ္ပ
ဇ္ဇန္တိအာရမ္မဏပစ္စယာအတူတူ။ ။အာရမ္မဏ၌သုံးချက်။ ။အဓိပတိ
ကိုးချက်။ အနန္တရ သမနန္တရသုံးချက်။ သဟဇာတတဆဲတချက်။ အညမ
ည၌အကုသလပဒသုံးချက်။ အဗျာကတတပုဒ်၌သုံးချက်ရမည်။ ။အဗျာ
ကတံသဟေတုကံဓမ္မံပဋိစ္စ။ နကုသလော နဟေတုကော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ
တချက်။ ။နကုသလောနသဟေတုကောတချက်။ ။နကုသလောနသ
ဟေတုကောစ နအကုသလော နသဟေတုကောစဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အညမ
ညပစ္စယာ။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝိပါကာဗျာကတေသဟေတုကေ ခန္ဓေပဋိစ္စ
ဝတ္ထုဟုထုတ်ရမည်။ ။သုံးချက်လုံးအတူတူ အညမည၌သုံးချက်နှင့်
ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။နိဿယတဆဲတချက်။ ။ဥပနိဿယသည် အာ
ရမ္မဏနှင့်အတူသုံးချက်။ ပုရေဇာတလည်းသုံးချက်။ ။အာယေဝနလည်း
သုံးချက်။ ။ကမ္မကိုးချက်။ ဝိပါကသုံးချက်။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ

တို့မှာကိုးချက်။ ။သမ္ပယုတ္တသုးချက်မီ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတကိုး
 ချက်။ ။နတ္ထိ၊ ဝိဂတသုးချက်။ ။ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌ဆဝါရအတိုင်း
 ကိုးချက်။ ။ကုသလောသဟေတုကောဓမ္မော နကုသလဿနသဟေတု
 ကဿဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော။ ကုသလောသဟေတုကာ ဟေ
 တုဝိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံရူပါနံဟေတုပစ္စယေနပစ္စယောဟုထုတ်။ ။သုးချက်
 အတူတူ။ ။အာရမ္မဏ၌။ ။ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယလည်းငါးချက်။ ။တ
 တိယလည်းငါးချက်။ ။ပေါင်းတဆဲ့ငါးချက်။ ။ကုသလောသဟေတု
 ကောဓမ္မော။ နကုသလဿ နသဟေတုကဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန
 ပစ္စယော။ ။ကတ္တားကား။ ကုသိုလ်ဧကဝိသ စေတသိက်အဋ္ဌတိသ
 ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူဇ္ဇေး၌ မောဟ မနောဒွါရာ
 ဝဇ္ဇန်းဟသိတုပ္ပါဒ်သန္တိရဏသုးရပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမောဒုတိ
 ယဿန္တကတ္တားကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟသိတုပ္ပါဒ်သန္တိရဏသုးရ ပစ္စ
 ယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမောတတိယဿန္တ ကတ္တားကား။ မောဟမူဇ္ဇေး
 ၌မောဟရ၏။ ။ပဌမောပဌမတတိယဿန္တ ကတ္တားကား။ မနောဒွါရာ
 ဝဇ္ဇန်းဟသိတုပ္ပါဒ် သန္တိရဏသုးရပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဝိဘင်းမှာ
 သဟေတုကော အဟေတုကဿ အနုလုံ ဝိဘင်းကိုဖြို၍ ဟော ဒုတိယ
 လည်းနည်းတူငါးချက်။ ။တတိယလည်းနည်းတူငါးချက်။ ။သမ္ပ
 ဒါနိအတူတူ။ ။ အမိပတိ၌အာရမ္မဏာမိပတိမရ။ ။သဟဇာတာမိ
 ပတိသာရသည့်ကိုးချက်။ ။အနန္တရပစ္စည်း၌။ ။ပဌမသုးချက်။ ။
 ဒုတိယငါးချက်။ ။တတိယသုးချက်။ ။ပေါင်းတဆဲ့တချက်။ ။ကု
 သလောသဟေတုကောဓမ္မော။ နကုသလဿ နသဟေတုကဿဓမ္မဿ
 အနန္တရပစ္စယေနပစ္စယော။ ကုသလောသဟေတုကာ ခန္ဓာနကုသလဿန
 သဟေတုကဿဝုဋ္ဌာနဿအနန္တရပစ္စယေနပစ္စယော။ ။ကတ္တားကား။
 မဟာကုသိုလ်အဆုံးဇောပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အဟိတ်ဥ
 ပေက္ခာတဒါရုံဘဝင်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နအကုသလဿနသဟေတု
 ကဿလည်းတချက်။ ။နကုသလဿနသဟေတုကဿစနအကုသလ
 ဿနသဟေတုကဿစလည်းတချက်။ ။အရအတူတူပင်။ ။အကုသ
 လောသဟေတုကောဓမ္မောနကုသလဿနသဟေတုကဿဓမ္မဿ။ ။
 ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွဲဒေသ။ မောဟမူဇ္ဇေး၌မောဟကြဉ်သောအကု
 သိုလ်ခွဲဒေသ အဆုံးဇော ရှေးရှေးသောမောဟမူဇ္ဇေး၌ မောဟကြဉ်သော

စေတသိက်ရဒ္ဒသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား၊အဟိတ်တဒါရုံဘဝင်
နောက်နောက်သော မောဟမူဇွေး၌ မောဟပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နကု
သလဿနဟေတုကဿဓမ္မဿ။ အဟိတ်တဒါရုံဘဝင်ကိုကောက်။ ။
နအဗျာကတဿ နဟေတုကဿဓမ္မဿ။ နောက်နောက်သော မောဟမူ
ဇွေး၌မောဟ။ နကုသလဿနသဟေတုကဿစ နအဗျာကတဿ နသ
ဟေတုကဿစ။ မောဟမူဇွေး၌မောဟ သမ္ပဒါနိတည်း။ ။နကုသလဿ
နသဟေတုကဿစနအကုသလဿ နသဟေတုကဿစဓမ္မဿ။ ။သမ္ပ
ဒါနိကား။ အဟိတ်တဒါရုံဘဝင်။ ။ဒုတိယပဒသုံးချက်။ ။အဗျာက
တော သဟေတုကောဓမ္မော။ နကုသလဿ နသဟေတုကဿ ဓမ္မဿတ
ချက်။ ။နကုသလဿ နသဟေတုကဿ ဓမ္မဿတချက်။ ။နကုသ
လဿ နသဟေတုကဿစ နအကုသလဿ နသဟေတုကဿစ တ
ချက်။ ။ပေါင်းသုံးချက်။ သုံးချက်လုံးအတူတူ။ ။ကတ္တားကား။ မဟာ
ကြိယာ အဆုံးစော ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အဟိတ် တဒါရုံ
ဘဝင် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပေါင်းတဆွဲတချက်။ သမနန္တရနည်းတူ။ ။သ
ဟဇာတတဆွဲတချက်။ အညမည ဒုတိယပဒသုံးချက်။ တတိယပဒ သုံး
ချက်။ ။ပေါင်း ခြောက်ချက်။ ။နိဿယ၌ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယငါး
ချက်။တတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းတဆွဲတချက်။ ။ဥပနိဿယ၌။ ပဌမ
ငါးချက်။ ဒုတိယငါးချက်။တတိယငါးချက်။ ။ပေါင်းတဆွဲငါးချက်။ ။
ကုသလော သဟေတုကော နကုသလဿ။ နသဟေတုကဿ။ ဥပနိဿ
ယပကတူပ။ ။ကတ္တားကား။ ဗလဝဖြစ်သောကုသိုလ် ဇေ ဝိသပစ္စည်း
တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။မောဟမူဇွေး၌ မောဟအဟိတ်မိတ် အဋ္ဌာရ
သပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ကောက်လေ။ ။ပုရေမရ။ ။
ပစ္ဆာဇာတ၌။ပဌမသုံးချက်။ဒုတိယသုံးချက်။တတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်း
ကိုးချက်။ ။ကုသလောသဟေတုကောဓမ္မော နကုသလဿ သဟေတု
ကဿ ဓမ္မဿ။ ပစ္ဆာဇာတာ ကုသလော သဟေတုကောဓမ္မော ပုရေဇာ
တဿ။ဣမဿ ကာယဿပစ္ဆာဇာတ ပစ္စယောနပစ္စယော။ ။ဤနည်းကို
မှီ၍အကြွင်းကို ကောက်၍ဟောလေ။ ။အာသေဝန၌။ ဒုတိယော ပဌ
မဿ။ဒုတိယောတတိယဿ။ ဒုတိယောပဌမ တတိယဿ။ အဆုံးစော
ကြည်သော ရှေးရှေးသော မောဟမူဇွေး ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိ
ကား။ ပဌမစောကြည်သော နောက်နောက်သော မောဟမူဇွေး၌ မောဟ

ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ သုံးချက် အတူ။ ကမ္မကိုး ချက်။ ဝိပါကသုံး
ချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန။ မဂ္ဂတို့မှ ကိုးချက်မီ။ သမ္ပယုတ္တ ဒုတိ
ယသုံးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တကိုးချက်။ အတ္တိသည် နိဿယနှင့်တူ၏။ တဆဲ့တ
ချက်။ နတ္ထိ ဝိဂတတဆဲ့တချက်။ အဝိဂတတဆဲ့တချက်။ နဟေတု
ယာပန္နရသ။ လ။ နောအဝိဂတေပန္နရသ။ နက်နဲခက်ခဲလှသည်၊ အရာဖြစ်သည်။
ကြိုးစား၍ကြံကြပါကုန်။ သဟေတုကပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

အဟေတုကပုဒ်နှင့်ရှက်ရင့်။ ကုသလအဟေတုကဟုမရှိ။ အကု
သလအဟေတုကပဒ။ အဗျာကတအဟေတုကပဒဟု နှစ်ပုဒ်တည်း။ ။
အကုသလ အဟေတုကဟူသည်ကား။ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟတည်း။ ။
အဗျာကတ အဟေတုကဟူသည်ကား။ အဟိတ်စိတ် အဋ္ဌာရသ။ ဆန္ဒ
ကြည်သောအညသမာန်းခွါဒသ။ ရုပ်အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ အကုသလ
အဟေတုကပဒ၌သုံးချက်။ အဗျာကတ အဟေတုကပဒ၌ သုံးချက်။ ။
ပေါင်း ခြောက်ချက်။ စာမှာနဝသင်္ချာရှိ၏ ကြံ၍မရ။ ကြံကြပါလေ။
ပေါင်းခြောက်ချက်ဖြစ်သတည်း။ [၁၁၆*၁၆] အကုသလံ အဟေတု
ကံခမ္ဘံဒိစ္စ။ နကုသလော နအဟေတုကောတချက်။ နအဗျာကတော နအ
ဟေတုကောတချက်။ နကုသလော နအဟေတုကောစ နအဗျာကတော န
အဟေတုကောစဓမ္မာဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟေတုပစ္စယာ။ ။ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟ
ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော မောဟမူဇ္ဈေး။ စေတသိက် စုဒ္ဓသ။ အဟိတ်အပေါင်း နာ
မက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဝိမိကိစ္ဆာ သဟဂတံ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ။
မောဟံ ပဒိုစ္စသမ္ပယုတ္တကာခန္ဓာဟု ထုတ်။ သုံးချက်အတူတူ။ ။ အဗျာက
တံအဟေတုကံခမ္ဘံဒိစ္စ နကုသလောနအဟေတုကောတချက်။ နအကုသ
လော နအဟေတုကောတချက်။ နကုသလောအဟေတုကောစ နအကုသ
လော အဟေတုကောစတချက်။ ။ သုံးချက်။ ။ ပဒိုသန္ဓိက္ခဏော ဝတ္ထု၊
ပဒိုစ္စသဟေတုကာခန္ဓာ။ သုံးချက် အတူတူ။ ။ ဤခြောက်ချက်သာရမည်
ထင်သည်။ စာမှာ နဝရှိသည်။ ဆင်ခြင်ကြပါလေ။ ။ အဝိပတိမရ။ ။ ဝိ
ပါကမှာသုံးချက်။ ကြွင်းသော ပစ္စည်းတို့မှာခြောက်ချက်။ ။ ပဉ္စာဂါရ
ဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ အကုသလော အဟေတုကော ဓမ္မာ။ နအကုသ
လဿ နအဟေတုကဿဓမ္မဿတချက်။ နအဗျာကတဿ နအဟေတု
ကဿတချက်။ နကုသလဿနအဟေတုကဿစ နအဗျာကတဿ နအ
ဟေတုကဿစ ဓမ္မဿသုံးချက်။ ။ ကတ္တာဒကား။ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မော

ဟပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူဇ္ဇေး စေတသိက်ရဒ္ဒသ။ သမ္ပ
ယုတ္တခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဝိဝိကိစ္ဆာသဟဂတော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂ
တော မောဟော သမ္ပယုတ္တကာနံခန္ဓာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။ သုး
ချက်အတူ။ သုးချက်သာရသည်။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ဒုတိယခြောက်
ချက်။ တတိယခြောက်ချက်။ ။တဆဲ့နှစ်ချက်။ ။အကုသလော အဟေ
တုကော ဓမ္မော။ နကုသလဿ နအဟေတုကဿ။ ကတ္တားကား။ မောဟ
မူဇ္ဇေး၌ မောဟပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ် ခွါဒသ
မောဟမူဇ္ဇေး၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက်သတ္တဝီသ၊ မဟာဝိပါက်ရှစ်
ချ။ မဟာကြိယာရှစ်ချ။ ကြိယာ အဘိညာဉ်ဝိရတိ အဗ္ဗမညာကြဉ်သော
စေတသိက် တေတ္ထိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အကြွင်း ငါးချက်ကို ဤ
နည်းကိုမှီ၍ ကောက်။ ။အဗျာကတော အဟေတုကောဓမ္မော နကုသ
လဿ။ ။ကတ္တားကား။ အဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသသန္နကြဉ်သော အညသ
မာနးခွါဒသရုပ် အဋ္ဌဝီသနိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အ
ကုသိုလ်ခွါဒသမောဟမူဇ္ဇေး၌ မောဟကြဉ်သောစေတသိက်သတ္တဝီသ မ
ဟာဝိပါက်ရှစ်ချ မဟာကြိယာရှစ်ချဖိုလ်လေးချ ကြိယာအဘိညာဉ် အဗ္ဗ
မညာကြဉ်သော စေတသိက်ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤနည်းကို
မှီ၍အကြွင်းငါး ချက်ကိုကောက်လေ။ ။အဓိပတိ၌ ဒုတိယမရ။ တတိယ၌
ခြောက်ချက်။ အဗျာကတော အဟေတုကော ဓမ္မော နကုသလဿ နအ
ဟေတုကဿ။ အာရမ္မဏာ ဝိပတိကတ္တားကား။ အလေးအမြတ် ပြုအပ်
သောဣဋ္ဌဖြစ်သော နိဗ္ဗန္ဒရုပ် အဋ္ဌာရသဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ကြဉ်
သော အဟိတ်စိတ်သတ္တရသ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။
အလေးအမြတ် ပြုဘတ်သော လောဘမူစိတ် ရှစ်ချ မဟာကြိယာ ဥာဏ
သမ္ပယုတ်လေးချ ဖိုလ်လေးချ။ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ အ
ကြွင်းငါးချက်ကိုကောက်။ ။အနန္တရပစ္စည်း၌ အကုသလောအဟေတု
ကောဓမ္မော နကုသလဿ အဟေတုကဿတချက်။ နအကုသလဿနအ
ဟေတုကဿတချက်။ နကုသလဿ နအဟေတုကဿစ။ နအကုသလ
ဿနအဟေတုကဿစဓမ္မဿစတချက်။ ။သုးချက်။ ကတ္တားကား။ မော
ဟမူဇ္ဇေး အဆုံးစောင့်ရှိသော မောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။
မဟာဝိပါက်တဒါရုံ ဘဝင်ရှစ်ချမဟဂ္ဂုတ် ဘဝင်ကိုးချ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ
၏။ ။ဝိဝိကိစ္ဆာသဟဂတောဥဒ္ဓစ္စသဟဂတောမောဟော။ နကုသလဿ

နအဟေတုကဿ ဝုဋ္ဌာနဿ။ တနည်း။ သဟေတုကဿဝုဋ္ဌာနဿဟု
ထုတ်။ ။အဗျာကတော အဟေတုကော၊ နကုသလဿ နအဟေတုက
ဿတချက်။ နအကုသလဿ နအဟေတုကဿ တချက်။ နအဗျာက
တဿ နအဟေတုကဿ နကုသလဿ နအဟေတုကဿစ နအဗျာက
တဿ နအဟေတုကဿစ တချက်။ နအကုသလဿ နအဟေတုကဿ
စနအဗျာကတဿ နအဟေတုကဿစတချက်။ နကုသလဿ နအဟေ
တုကဿစ နအကုသလဿ နအဟေတုဿစတချက်။ ။ငါးချက်။ ။
ပဌမောပဌမဿ၌ ကတ္တားကား။ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟကြဉ်သော အကု
သိုလ်ဒွါဒသ ပဌမဇော အားတပ်သော ဝုဋ္ဌာမနော ခွါရာဝဇ္ဇန်း။ မဟာဝိ
ပါက်ရှစ်ခု ရူပဝိပါက် ငါးခုအားတပ်သောဟသိတုပ္ပါဒ် အဆုံးဇောဒုတိယ
ဝုဋ္ဌာပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟကြဉ်
သော အကုသိုလ်ဒွါဒသ ပဌမဇောမဟာဝိပါက်ရှစ်ခု ရူပဘဝင်ငါးခုပစ္စ
ယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍အကြွင်းငါးချက်ကိုကော်ခံလေ။ ။အာ
ဝဇ္ဇနာနံ အကုသလာနံခန္ဓာနံ အဟေတုကံ ကြိယံ သဟေတုကဿ ဝုဋ္ဌာ
နဿဟုထုတ်ရမည်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။သမနန္တရလည်းနည်းတူ။ ။
သဟဇာတ၊ အညမညခြောက်ချက်။ နိဿယမှာ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိ
ယမှာသဟဇာတ၊ ပုဇေဇာတ၊ နိဿယခြေခံချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။
ဥပနိဿယ၌။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တတိယလည်းခြောက်ချက်။ ။ပေါင်း
တဆဲ့နှစ်ချက်။ ။ပုဇေဇာတမှာ တတိယ ခြောက်ချက်။ ပစ္ဆိမမရေ။ သမ္ပ
ဒါနိမှာ သဟိတ်နေမှရမည်။ ။အာသေဝနမှာ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိ
ယမှာမရေ။ ကမ္မမရေ။ ။ဝိပါက၌။ အဗျာကတော အဟေတုကော။ နကု
သလဿ နအဟေတုကဿတချက်။ နအကုသလဿ နအဟေတုကဿ
တချက်။ နကုသလဿ နအဟေတုကဿစ နအကုသလဿစ နအဟေ
တုကဿစတချက်။ ။သုံးချက်။ ။အဟိတ်တဒါရုံအဟိတ်ရုတိပစ္စည်း
တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာဝိပါက် ပဋိသန္ဓေဘဝင် ပစ္စယုပ္ပန်
၏။ ။အဟေတုကံဓမ္မံပုတိပိတ္တံ ဟေတုကဿ ပဋိသန္ဓိပိတ္တဿ အဟေ
တုကံ ဘဝင် သဟေတုကဿ ဘဝင်ဿဟု ထုတ်ရဟန် ထင်၏။ ။
သုံးချက်အတူ။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာမရေ။ သမ္ပယုတ္တသုံး
ချက်။ ။ဝိပုယုတ္တ၌။ တတိယောပဌမဿတချက်။ ဒုတိယဿတချက်။
တတိယဿတချက်။ ပဌမတတိယဿ တချက်။ ဒုတိယတတိယဿ တ

၁၇-အနုလောမပစ္စနိယတိကတိကပဋ္ဌာနံ။ (၁၁၆-၁၄၅) ၂၀၅

ချက်။ ပဌမဒုတိယသထချက်။ ။ ခြောက်ချက်။ ။ သဟဇာတဝိပွ
ယုတ်ပုရေဇာတဝိပွယုတ် နှစ်ပါးသာရသည်။ ပစ္စာမရ။ ။ အတ္ထိန္ဒဒုတိ
ယသုးချက်။ တံတိယခြောက်ချက်။ ကိုးချက်။ ။ နတ္ထိဝိဂတကိုးချက်။ အ
ဝိဂတလည်း ကိုးချက်။ နဟေတုယာဒ္ဓါဒသ။ ဥပနိဿယေနဝ။ ။ ဤနည်း
ကိုမြီ၍တိကဒုကပဋ္ဌာနံကိုကြံကြပ။ ။ တိကဒုကပဋ္ဌာနံပြီး၏။ ။

၁၇-အနုလောမပစ္စနိယတိကတိကပဋ္ဌာနံ၊ ကုသလဝေဒနံ။

တိကတိကပဋ္ဌာနံ၌။ သုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တအရေကို။ ကုသလ။
အကုသလ။ အဗျာကတဟုသုးရခွဲ၍တိကံ ဖွဲ့၍ဟောတော်မူသတည်း။ ။
ကုသလာသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ၊ အကုသလာသုခါယဝေဒနာ
ယသမ္ပယုတ္တပဒ၊ အဗျာကတာသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒဟု သုး
ပုဒ်တည်း။ ။ ပဌမပဒ၌ငါးချက်။ ဒုတိယပဒ၌ငါးချက်။ တတိယပဒ၌သုံး
ချက်။ ။ တဆဲသုးချက်။ ။ (၁၄၅#၁) ကုသလံ သုခါယဝေဒနာယ
သမ္ပယုတ္တံဓမ္မံပုဒ်။ နကုသလောသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော
ဥပ္ပဇ္ဇတိဟေတုပစ္စယာ။ ကုသလောသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော
ပုပ္ဖိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပံ။ နကုသလောသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တောဓမ္မော
ဥပ္ပဇ္ဇတိတချက်။ ။ ကတ္တားကား။ ကုသိုလ်သုခသဟဂုတ်နှစ်ဆဲလေးချ
က်ခွဲ၍ဖြစ်သောဝေဒနာပိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ နအဗျာက
တောနသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တောတချက်။ ။ ကတ္တားကား။ ယခင်
သုခဝေဒနာကိုကောက်။ ။ ပဌမတတိယမရ။ ။ နအကုသလော နသု
ခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တောစ နအဗျာကတောစတချက်။ ကတ္တားကား။
ယခင်သုခဝေဒနာကိုပင်ကောက်။ ။ နကုသလော နသုခါယဝေဒနာယ
သမ္ပယုတ္တောစ နအကုသလော နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောစ တ
ချက်။ ။ သဟိတ်ကုသိုလ်ပြုအပ်သော ပိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ ပဌ
မငါးချက်ပြီး၏။ ။ ဒုတိယငါးချက်ကိုလည်းဤနည်းကိုမြီ၍ကောက်။ အ
ဗျာကတံ သုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တံ ဓမ္မံပုဒ်။ နကုသလော သုခါယဝေ
ဒနာယသမ္ပယုတ္တော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိဟေတုပစ္စယာတချက်။ နကုသလောနသု
ခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တောဓမ္မောတချက်။ ။ နကုသလော နသုခါယ
ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောစ နအကုသလော နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယု

တ္တောစတချက်။ ။ပဝတ္ထိအခါကတ္တားကား။ မဟာဝိပါက်မဟာကြိယာ
သောမနဿသဟဂုတ်ရှစ်ချ။ ရူပါဝစကြိယာ သောမနဿ သဟဂုတ်
ရှစ်ချ။ ဖိုလိသောမနဿ သဟဂုတ်တဆဲ ခြောက်ချ ကံစွဲ၍ဖြစ်သော သုခ
ဝေဒနာသဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပဏ္ဍယုဉ်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တား
ကား။ သောမနဿပဋိသန္ဓေရှစ်ချ ကံစွဲ၍ဖြစ်သော သုခဝေဒနာ သဟိတ်ပ
ဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ပဏ္ဍယုဉ်တရားရ၏။ ။အဗျာကတော သုခါယဝေဒနာ
ယသမ္ပယုတ္တခန္ဓပဋိစ္စ သုခဝေဒနာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပပဋိသန္ဓိက္ခဏေဝိ
ပါကာဗျာကတောသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တခန္ဓ ပဋိစ္စသုခဝေဒနာ က
ဋ္ဌတ္တာစရူပံဟုထုတ်ရမည်ထင်သည်။ သုံးချက်လုံးအကောဏ်ဝိဘင်း အ
တူတူတဆယှိသုံး။ ။ဟေတုပြီး၏။ ။

အာရမ္မဏံ ပဌမသုံးချက်၊ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ကိုး
ချက်။ ပဌမသုံးချက်၌ ကုသိုလ်သုခဝေဒနာကိုကောက်။ ။ဒုတိယသုံး
ချက်၌ အကုသိုလ် သုခဝေဒနာကိုကောက်။ ။တတိယသုံးချက်၌ သ
ဟိတ်ဝိပါက်သဟိတ် ကြိယာသုခဝေဒနာကိုကောက်။ ။အဓိပတိ၌ဟေ
တုအတိုင်း။ တဆဲ သုံးချက်။ အနန္တ ရသမနန္တ ရ၌ကိုးချက်။ သဟဇာတ၌တ
ဆဲ သုံးချက်။ အညမည၌ကိုးချက်။ နိဿယ၌တဆဲ သုံးချက်။ ဥပနိဿယ၌
ကိုးချက်။ ပုရေဇာတ။ အာသေဝနတို့လည်းကိုးချက်။ ကမ္မတဆဲ သုံးချက်။
ဝိပါကတတိယသုံးချက်။ အာဟာရ၊ ဇျေဒ္ဓိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ တဆဲ သုံး
ချက်။ သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတတဆဲ သုံးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိ
ဂတကိုးချက်။ ။အနုလုံပြီး၏။ ။

ပစ္စနိက်နဟေတုပစ္စည်း၌ ပဌမပုဒ်ဒုတိယပုဒ်မရ။ ။အဗျာကတံသု
ခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တံဓမ္မပဋိစ္စန ကုသလောတချက်။ နအကုသလော
တချက်။ နကုသလောနအကုသလောတချက်သုံးချက်။ ။ကတ္တားကား။
အဟိတ် သုခသဟဂုတ် သုံးချက်စွဲ၍ဖြစ်သော အဟိတ်သုခဝေဒနာသုံးချက်။
အဟိတ်စိတ္တဇရုပ်ပဏ္ဍယုဉ်တရားရ၏။ ။သုံးချက်လုံးအတူတူ။ ။
နာရမ္မဏံပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယလည်းသုံးချက်။ တတိယလည်းသုံးချက်။
ပေါင်း ကိုးချက်။ ပဌမေနပဌမံ ပဌမေန ဒုတိယံ။ ပဌမေနပဌမဒုတိယံစိတ္တဇ
ရုပ်ကိုကောက်။ သုံးချက်အတူတူ။ ။ဒုတိယသုံးချက်၌လည်းစိတ္တဇရုပ်
ကိုကောက်။ ။တတိယသုံးချက်၌ စိတ္တဇရုပ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်ကို
ကောက်။ ။နာဓိပတိတဆဲ သုံးချက်။ နာနန္တရ၊ နသမန္တရ၊ နအညမည

ကိုးချက်၊ နဥပနိဿယလည်းကိုးချက်။ ပုရေဇာတေ၊ နပစ္ဆိမဇာတေ၊ နာသေ
ဝနေတို့၌တဆဲသုံးချက်။ နကမ္မာဒ်းချက်၊ နဝိပါကတဆဲသုံးချက်။ နအာဟာ
ရ၊ နဇ္ဈိန္ဒြိယမရ။ နဇာနတတိယသုံးချက်။ နမဂ္ဂသုံးချက်။ နသမ္ပယုတ္တကိုး
ချက်၊ နဝိပ္ပယုတ္တကိုးချက်။ နောနတ္ထိ၊ နောဝိဂတကိုးချက်။ «ပစ္စနိက်ပြီး၏။

ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌ ဆာဝါရအတိုင်းတဆဲသုံးချက်၊ အာရမ္မဏ၌
ပဋ္ဌမခြောက်ချက်၊ ဒုတိယခြောက်ချက်။ တတိယခြောက်ချက်။ ပေါင်းတ
ဆဲရှစ်ချက်။ ကုသလောသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တောဓမ္မော နကုသလ
ဿနသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စ
ယော။ «ကတ္တားပုဒ်၏အရကား။ မဟာကုသိုလ်သောမနဿသဟဂုတ်
လေးချက်၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်သောမနဿသဟဂုတ်လေးချက်။ မင်္ဂသောမနဿ
သဟဂုတ်တဆဲခြောက်ချက်။ ဝေဒနာဩဉ်သော စေတသိက်သတ္တတိသ
ပစ္စည်းတရားရ၏။ «သမ္ပဒါနိကား။ ဒေါသမူဇ္ဇေးအကုသိုလ် ဥပေက္ခာသ
ဟဂုတ်ခြောက်ချက်။ ဥပေက္ခာသန္တိရုဏှာရ၏။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ပဟာဝိ
ပါက်မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ရှစ်ချက်။ ကြိယာ အဘိညာဉ် အပ္ပမ
ညာဝိတိဩဉ်သော။ စေ။ ကျေနုပညာသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ «အက္ခ
သလဿသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ၌ကတ္တားကောက်ခြေ။ «သ
မ္ပဒါနိကား။ ဥပေက္ခာသန္တိရုဏှာရ၏။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကောမာဝစရ သော
ဘဏ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်တဆဲရှစ်ချက်။ ကုသိုလ်အဘိညာဉ် အပ္ပမညာဝိတိ
ဩဉ်သောပဉ္စတိသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ နအဗျာကတဿ နသုခါယ
ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တဿ၌ကတ္တားကောက်ခြေ။ «သမ္ပဒါနိကား။ ဒေါသ
မူဇ္ဇေး အကုသိုလ်ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်ခြောက်ချက်။ မဟာကုသိုလ်ဥပေက္ခာ
သဟဂုတ်လေးချက် ကုသိုလ်အဘိညာဉ် အပ္ပမညာဝိတိဩဉ်သော စေတ
သိက်ပဉ္စတိသပစ္စယုပ္ပန်၏။ «နကုသလဿ နသုခါယဝေဒနာယသမ္ပ
ယုတ္တဿစ နအဗျာကတဿ နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ၌ က
တ္တားကား။ မဟာကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ်လေးချက်၊ မဟဂ္ဂုတ်ကု
သိုလ်သောမနဿ သဟဂုတ်လေးချက်။ ဝေဒနာဩဉ်သော စေတသိက်သ
တ္တတိသပစ္စည်းတရားရ၏။ «သမ္ပဒါနိကား။ ဒေါသမူဇ္ဇေး၊ ဝိတိ၊ လော
ဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ ဝိစိကိစ္ဆာဩဉ်သော။ စေ။ ဗာဝိသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ «
နအက္ခသလဿနသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿစ နအဗျာကတဿန
သုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တဿ၌ ကတ္တားကား။ မဟာကုသိုလ် သော

မနုဿသဟဂုတ်လေးချ၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ်လေး
 ခုအရဟတ္တမဂ်ကြဉ်သော မဂ်သောမနဿသဟဂုတ်တဆဲ နှစ်ခု ဝေဒနာ
 ကြဉ်သောစေတသိက်သတ္တတိံသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။
 မဟာကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် လေးခုကုသိုလ် အဘိညာဉ်အပ္ပမညာ
 ပီရတိပီတိကြဉ်သောစေတသိက်ဗာတ္တိံသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နု
 ကုသလဿနသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿစ။ နုအကုသလဿစ နသု
 ခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿစန္တိ ကတ္တားကား။ မဟာကုသိုလ်သောမန
 ဿ သဟဂုတ်လေးချ၊ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ်လေးချ
 မဂ်သောမနဿသဟဂုတ်တဆဲ ခြောက်ခု ဝေဒနာကြဉ်သောစေတသိက်
 ဗာတ္တိံသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဥပေက္ခာသန္တိရဏ နှစ်ခု
 မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာဝိပါက် မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် နှစ်ခု
 ကြိယာ အဘိညာဉ်ပီရတိအပ္ပမညာပီတိကြဉ်သော စေတသိက် ဗာတ္တိံ
 သပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမဗြောက်ချက်ပြီး၏။ ။

အကုသလော သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော နကုသလဿ
 နသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တဿန္တိ ကတ္တားကား။ လောဘမူသောမနဿ
 သဟဂုတ်လေးခုဝေဒနာ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆ ရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ
 ကြဉ်သောစေတသိက်ကေဝိသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဥ
 ပေက္ခာသန္တိရဏနှစ်ခု မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း။ ကာမာဝစရ သောဘဏဥပေ
 က္ခာ သဟဂုတ်နှစ်ခု အဘိညာဉ်ဇွေးအပ္ပမညာ ပီတိကြဉ်သော စေတ
 သိက် ပဉ္စတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နုကုသလဿ ဆိုသော
 ကြောင့် အကုသိုလ်ကိုမကောက်နှံ့။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ အကြွင်းကို
 ကောက်လေ။ ။အဗျာကတော သုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တောဓမ္မော
 နအဗျာကတဿ နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿန္တိ ကတ္တားကား။ အ
 ဟိတ်သုခသဟဂုတ်သုံးခု မဟာဝိပါက်မဟာ ကြိယာသောမနဿ သ
 ဟဂုတ်နှစ်ခု မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာသောမနဿ သဟဂုတ်
 နှစ်ခု အောက်ဖိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ်တဆဲနှစ်ခု ပီရတိဝေဒနာ
 ကြဉ်သော စေတသိက်စတုတိံသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။
 လောဘမူ သောမနဿ သဟဂုတ်လေးခု ဒေါသမူဇွေး မဟာကုသိုလ် ဥ
 ပေက္ခာသဟဂုတ်လေးခု ကုသိုလ်အကုသိုလ် အဘိညာဉ် အပ္ပမညာပီ
 တိကြဉ်သော စေတသိက်ပဉ္စတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နုအဗျာ

ကတဿဆိုသောကြောင့်ဝိပါက်ကြိယာဥပေက္ခာသဟဂုတ်ကိုမကောက်
နှင်း။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ အကြွင်းငါးချက်ကို ကောက်ပါလေ။ ။အာရမ္မ
ဏပြီး၏။ ။

အဓိပတိ၌။ ။ပဌမခြောက်ချက်။ ။ဒုတိယပုဒ်သည် ကုသိုလ်အား
အဓိပတိပစ္စည်း မတပ်ကောင်း သောကြောင့်ငါးချက်။ ။တတိယပုဒ်
ခြောက်ချက်။ ။ပေါင်းတဆဲ ခုနစ်ချက်။ ။အာရမ္မဏကိုမှီ၍ကြံလေ။ ။
အနန္တရပစ္စည်း၌။ ။ပဌမသုံးချက်၊ ဒုတိယသုံးချက်၊ တတိယသုံးချက်၊ ။
ပေါင်းကိုးချက်။ ။ကုသလော သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော
နကုသလဿ သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ၌ ကတ္တားကာ။မဟာကု
သိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ်မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် သောမနဿသဟဂုတ်
အဆုံးစော ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ ဥပေက္ခာ သန္တိရဏ
နှစ်ခု မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်လေးခု တဒါရုံဘဝင်ရုတိ မဟ
ဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ငါးခု ဘဝင်ရုတိ ပီတိကြည်သော စေတ
သိက် စတုတ္ထိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမောဒုတိယဿ၊ ပဌမော
ပဌမ ဒုတိယဿ၊ သုံးချက်အတူတူ။ ။ဒုတိယပုဒ်၌လည်း သုံးချက်၊ အ
တူတူ။ ။တတိယ၌။ ။အဗျာကတော သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယု
တ္တော နကုသလဿ နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ တချက်။ ။နကု
သလဿ နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ တချက်။ ။နကုသလဿ
နအကုသလဿစ တချက်။ ။သုံးချက်အရတူ။ ။ကတ္တားကာ။ သုခ
သဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ် သောမနဿသန္တိရဏ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာကြိ
ယာ သောမနဿသဟဂုတ် အဆုံးစောမဟာဝိပါက် သောမနဿ သ
ဟဂုတ် တဒါရုံဘဝင်ရုတိ။ ချပါဝစရိဝိပါက်သောမနဿ ဘဝင် ရုတိ
ဖိုလ်သောမနဿ သဟဂုတ်အဆုံးစောပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိ
ကာ။ အာဝဇ္ဇန်းဇွေးသမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ ဇွေးမဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်လေး
ခုမဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ငါးခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။သ
မနန္တရနည်းတူ။ ။သဟဇာတ၌ပဋိစ္စာရအတိုင်း တဆဲ သုံးချက်။ ။
အညမညကိုးချက်။ ။နိဿယတဆဲသုံးချက်။ ။ဥပနိဿယ၌။ ။ပဌ
မခြောက်ချက်၊ ဒုတိယခြောက်ချက်၊ တတိယလည်းခြောက်ချက်၊ တဆယ်
ရှစ်ချက်။ ။ကုသလော သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောဓမ္မော။ ။နကု
သလဿ နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ၌ ပကတုပ္ပုဋ်အံ့ ကတ္တား

ကား။ ဗလဝကုသိုလ် သုခသဟဂုတ် ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိ
 ကား။ ဒုက္ခသဟဂုတ်သုံးခု ကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်မှတစ်ပါး။ ဥပေက္ခာ
 သဟဂုတ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နကုသလဿ သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပ
 ယုတ္တဿန္တိ ကတ္တားကောက်ဖြူ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာ
 ယဝိညာဉ် အကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်မှ တစ်ပါး။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်
 ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နအဗျာကကဿ နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿန္တိ
 ကတ္တားကောက်ဖြူ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကုသိုလ်
 အကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤနည်းကိုဖြို၍ အ
 ကြွင်းကိုကောက်ပါလေ။ ။ဥပနိဿယပြီး၏။ ။

ပုရေဇာတမရ။ ။ပစ္ဆိမဇာတန္တိ။ ။ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံး
 ချက်။ တတိယသုံးချက်။ ။ကိုးချက်လွယ်ပြီ။ ။အာသေဝန ပစ္စည်း၌။
 ဝေဒနာတူ၊ ဇောတူသာ၊ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်၍။ ဤဓမ္မာနုလောမပစ္စနိက်၌။
 ဝေဒနာမတူ၊ ဇောမတူ၍ မရသတည်း။ ။ကမ္မပစ္စည်း၌။ တဆဲသုံးချက်။
 နာနာက္ခဏိကမှာ။ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယသုံးချက်။
 သာရသတည်း။ သဟဇာတနှင့်ရော၍ဆဲသုံးချက်။ ဝိပါကမှာတတိယသုံး
 ချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ တဆဲသုံးချက်။ သမ္ပယုတ္တ ကိုး
 ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တ၌။ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ သဟဇာတ ဝိပ္ပယုတ်
 ပစ္ဆိမဇာတ ဝိပ္ပယုတ်။ တတိယခြောက်ချက်။ သဟဇာတ၊ ပစ္ဆိမဇာတ ဝိပ္ပ
 ယုတ်။ ။အတ္ထိ၊ အဝိဂတ တဆဲသုံးချက်။ ။နတ္ထိ၊ ဝိဂတကိုးချက်။ ။
 နဟေတုယာ အဋ္ဌာရသ။ သမ္ပတ္တ အဋ္ဌာရသ။ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ
 ပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

ဒုက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။အကုသလံ ဒုက္ခာယ
 ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တနှင့်ရှက်ရာ၌။ ကုသလံ ဒုက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ
 အရမရှိ။ အကုသလံ ဒုက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ။ အဗျာကတံ ဒုက္ခာယ
 ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ နှစ်ပုဒ်ရသတည်း။ ။အကုသလံ ဒုက္ခာယဝေဒနာ
 ယ သမ္ပယုတ္တ အရကား။ ဒေါသမူဇွေးတည်း။ ။အဗျာကတံ ဒုက္ခာယဝေ
 ဒနာယ သမ္ပယုတ္တ အရကား။ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယ ဝိညာဉ် တည်း။
 [၁၄၆*၂၃] အကုသလံ ဒုက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဓမ္မပုဒ်စွ နအကု
 သလောနဒုက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော၌ကတ္တားကား။ ဒေါသမူ ဇွေးစေ
 တထိက်ကေဝိသကို စွဲ၍ဖြစ်သော ဝိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နကုသလော

နဒုက္ခာယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တော၌ ကတ္တားကာ။ ဒေါသမူဇ္ဇေ၌ ဝေဒနာ
ဒေါသမူဇ္ဇေ ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။နအဗျာက
တော၌လည်းနည်းတူ။ ။နကုသလောစ နအဗျာကတောစ သည်လည်း
နည်းတူ။ ။နအကုသလောစနအဗျာကတောစ၌ စိတ္တဇရုပ်ငါးချက်။ ဟေ
တုပစ္စည်း၌ငါးချက်သာ ရသတည်း။ ။ဒုတိယပုဒ်မှာ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာ
ယဝိညာဉ်ဖြစ်၍မရ။ အာရမ္မဏ၌ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယ သုံးချက်။
ပေါင်းခြောက်ချက်။ ဒုတိယေနဒုတိယံ မရ။ ဒုတိယေနပဌမံ၊ ဒုတိယေနတ
တိယံ၊ ဒုတိယေန ပဌမတတိယံ၊ ကတ္တားကာ။ ဒေါသမူဇ္ဇေကို စွဲ၍ဖြစ်
သောဒေါသမူဇ္ဇေ၌ ဝေဒနာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။သုံးချက်လုံး အရတူ။
တတိယ၌လည်း၊ တတိယေနပဌမံ၊ တတိယေန ဒုတိယံ၊ တတိယေန ပဌမ
ဒုတိယံသုံးချက်။ အရကား။ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော
ဝေဒနာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။သုံးချက်လုံးအရတူ။ အဓိပတိ၌ ဟေတု
အတိုင်းငါးချက်။ အနန္တရသမနန္တရခြောက်ချက်။ သဟဇာတ၌ပဌမငါး
ချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ။ရှစ်ချက်။ ။အညမညခြောက်ချက်။ နိဿယရှစ်
ချက်။ ဥပနိဿယခြောက်ချက်။ ပုရဇာတခြောက်ချက်။ အသေငနသုံး
ချက်။ ကမ္မရှစ်ချက်။ ဝိပါကသုံးချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယရှစ်ချက်။ ဈာန၊ မဂ္ဂ
ငါးချက်။ သမ္ပယုတ္တခြောက်ချက်။ ဝိဗ္ဗယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတရှစ်ချက်။ နတ္ထိ၊
ဝိဂတံ ခြောက်ချက်။ ။ပဉ္စဝါရ၌၊ ပရိစ္ဆအတိုင်း ဟေတုပစ္စည်း၌ ငါး
ချက်။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ အကုသလော ဒုက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော
နကုသလဿ တချက်၊ နအဗျာကတဿတချက်။ နကုသလဿ နအဗျာက
တဿ တချက်။ ။ကတ္တားကာ။ ဒေါသမူဇ္ဇေ စေတသိက် ဧကဝိသ
ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒေါသမူဇ္ဇေ၌ ဝေဒနာပစ္စယုပ္ပန် သုံးချက်လုံး
အရတူ။ တတိယ၌လည်း သုံးချက်။ ကတ္တားကာ။ ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယ
ဝိညာဉ်ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒေါသမူဇ္ဇေ၌ ဝေဒနာပစ္စယုပ္ပန်သုံးချက်
လုံးအရတူပင်။ ။အာရမ္မဏ၌ ခြောက်ချက်။ အဓိပတိ၌ ဒုတိယသုံးချက်
သာရံသတည်း။ ။သဟဇာတာဓိပတိသာရသတည်း ကတ္တားကာ။ သမ္ပ
ယုတ္တဝေဒနာ အားတပ်သော အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသောအခါ ဒေါသမူဇ္ဇေ
စိတ္တက္ခဏတခုတခုရှိသောအဓိပတိတရားကိုယ်သုံးပါးတို့တွင် တပါးပါး
ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒေါသမူဇ္ဇေ၌ရှိသော ဝ ပစ္စယုတ္တဝေဒနာ
ပစ္စယုပ္ပန်သုံးချက်လုံး အရတူ။ အနန္တရသမနန္တရလည်းဒုတိယ သုံးချက်

သာရသည့်။ သဟဇာတ၌ရှစ်ချက်။ အညမညခြောက်ချက်။ နိဿယရှစ်
ချက်။ ဥပနိဿယ၌ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယလည်းငါးချက်။ ။ပေါင်း
ဆယ်ချက်။ ပုရေမရ၊ပစ္ဆိမခြောက်ချက်။ အာသေဝန၌ ဒုတိယသုံးချက်။
ကမ္မ၌ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ရှစ်ချက်။ ဝိပါကသုံးချက်။ အာဟာရ၊
ဣန္ဒြိယ ရှစ်ချက်။ ဈာန၊မဂ္ဂငါးချက်။ သမ္ပယုတ္တခြောက်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တ၌
ခြောက်ချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ခြောက်ချက်။အတ္ထိ၊အ
ဝိဂတရှစ်ချက်။နတ္ထိ၊ဝိဂတသုံးချက်။နဟေတုယာဒဿ၊နော၊အဝိဂတေဒဿ၊
ဒုက္ခာယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

အဓုက္ခမ သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ၌။ ။ကုသလ
အဓုက္ခ မသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ။ အကုသလ အဓုက္ခမသုခါယ
ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ။ အဗျာကတ အဓုက္ခ မသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပ
ယုတ္တပဒဟုသုံးပုဒ်တည်း။ ပဌမပုဒ်၏ အရကား။မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာ
သဟဂုတ် လေးခု မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်ငါးခု မဂ်ဥပေ
က္ခာသဟဂုတ်လေးခုတည်း။ ဒုတိယပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ်ဥပေက္ခာ
သဟဂုတ် ခြောက်ခုတည်း။ ။တတိယပုဒ်၏ အရကား။ အဟိတ်ဝိပါက်
ဥပေက္ခာသဟဂုတ် တဆဲ့နှစ်ခု မဟာဝိပါက် မဟာ ကြိယာ ဥပေက္ခာ
သဟဂုတ်ရှစ်ခု။ ။မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် မဟဂ္ဂုတ် ကြိယာ ဥပေက္ခာ သ
သဟဂုတ် တဆယ် ဖိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် လေးခုတည်း။ ။ပဌမငါး
ချက်။ ဒုတိယငါးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်း တဆဲ့သုံးချက်။ ။
ဟေတုနမ္ပစည်း၌ ရသတည်း။ပဌမနှင့် အရှက်ကိုမှီ၍ ကောက်လေ။ အာရမ္မ
ဏ၌ပဌမသုံးချက်။ ။ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယ သုံးချက်။ ။ပေါင်း
ကိုးချက်သာ ရသတည်း။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။အဓိပတိ၌ တဆဲ့
သုံးချက်။အနန္တရ၊သမနန္တရကိုးချက်။သဟဇာတ၌တဆဲ့သုံးချက်။ ။အ
ညမည၌ကိုးချက်။ နိဿယ၌တဆဲ့သုံးချက်။ ဥပနိဿယ၌ကိုးချက်။ ပုရေ
ဇာတ၊ အာသေဝနတို့၌လည်း ကိုးချက်စီ။ ။ကမ္မ၌ တဆဲ့သုံးချက်။ ဝိ
ပါက သုံးချက်။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊မဂ္ဂတို့မှာ တဆဲ့သုံးချက်
စီ။ ။သမ္ပယုတ္တခြောက်ချက်။ဝိပ္ပယုတ္တ၊အတ္ထိ၊ အဝိဂတတို့မှာ တဆဲ့သုံး
ချက်။ နတ္ထိ၊ဝိဂတမှာ ကိုးချက်စီ။ ။ပဉ္စဝါရ၌။ ။ဟေတုပစ္စည်း၌။တ
ဆဲ့သုံးချက်။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။ကုသလောအဓုက္ခ မသုခါယဝေဒနာ
ယသမ္ပယုတ္တော ဓမ္မောနကုသလဿ နအဓုက္ခမသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယု

တ္တဿန္တိကတ္တားကား။ မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် လေးခု မဟာ
ဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ငါးခု မဂ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်လေးခု ဝေ
ဒနာပီတိကြဉ်သော စေတသိက်ဆတ္တိံသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိ
ကား။ ဒေါသမူဇ္ဇေးလောဘမူသောမနဿ သဟဂုတ်လေးခု သောမနဿ
သန္တိရဏ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာဝိပါက် မဟာကြိယာ သောမနဿသဟ
ဂုတ်ရှစ်ခု ဝိစိကိစ္ဆာ ဝိရတိ အပ္ပမညာကြဉ်သောစေတသိက်ဆတ္တိံသ
ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နကုသလဿန္တိ ကတ္တားကောက်ခြံ။ ။သမ္ပ
ဒါနိကား။ သောမနဿသန္တိရဏဟသိတုပ္ပါဒ် ကာမာဝစရ သောဘဏ
သောမနဿသဟဂုတ် တဆဲ့ရှစ်ခု ဝိရတိ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတ
သိက်တေတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နအဗျာကတဿန္တိ ကတ္တား
ကား။ မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်လေးခု မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ဥပေ
က္ခာသဟဂုတ်ငါးခု။ အောက်မဂ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်သုံးခု။ ဝေဒနာပီတိ
ကြဉ်သောစေတသိက် ဆတ္တိံသပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒေါသမူ
ဇ္ဇေးလောဘမူသောမနဿ သဟဂုတ်လေးခု မဟာကုသိုလ် သောမနဿ
သဟဂုတ်လေးခု။ ဝိရတိအပ္ပမညာ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက်
စတ္တာထိသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နကုသလဿာ နအဗျာကတဿစန္တိ
ကတ္တားကား။ မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် လေးခု မဟာဂ္ဂုတ်ကု
သိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ငါးခုဝေဒနာ ပီတိကြဉ်သော စေတသိက်ဆ
တ္တိံသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ဒေါသမူဇ္ဇေး လောဘမူသော
• မနဿသဟဂုတ် ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတသိက်ဆတ္တိံသပစ္စယုပ္ပန်တ
ရားရ၏။ ။နကုသလဿာ နအဗျာကတဿစန္တိကတ္တားကား။ မဟာ
ကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ် လေးခု မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟ
ဂုတ်လေးခုအောက်မဂ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်သုံးခု။ ဝေဒနာပီတိကြဉ်သော
စေတသိက် ဆတ္တိံသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကု
သိုလ်သောမနဿ သဟဂုတ်လေးခု ဝိရတိအပ္ပမညာကြဉ်သော စေတ
သိက်တေတ္တိံသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နကုသလဿာ နအကုသလ
ဿစန္တိကတ္တားကား။ ကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ကိုအကုန်ကောက်။ ။
သမ္ပဒါနိကား။ သောမနဿသန္တိရဏဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာဝိပါက်မဟာကြိ
ယာသောမနဿ သဟဂုတ်ရှစ်ခု။ ဝိရတိ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတ
သိက်တေတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမဗြောက်ချက်။ ။အကု

သလအဒုက္ခမသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပုဒ်လည်းခြောက်ချက်။ ။

အဗျာကတအဒုက္ခမ သုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပုဒ်လည်းခြောက်ချက်။ ။

ပေါင်းတဆဲ့ရှစ်ချက်။ ။ အာရမ္မဏပြီး၏။ ။

အဓိပတိပစ္စည်း၌ပဋ္ဌမခြောက်ချက်။ ။ ဒုတိယပဒ၌၊ ဒုတိယောဒုတိယတတိယသမရင်းချက်။ ။ တတိယပဒ၌ခြောက်ချက်။ ။ သတ္တရ

သ။ အာရမ္မဏာန် ဖြစ်ကြောင်း။ ။ အနန္တရပစ္စည်း၌၊ ကုသလောအဒုက္ခ

မသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တော နကုသလသမ္ပယုတ္တမသုခါယ ဝေဒနာ

ယသမ္ပယုတ္တသမ္ပယုတ္တော အနန္တရပစ္စယေနပစ္စယော၌ ကတ္တားကား။ မဟာကု

သိုလ်ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်လေးခု မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်

ငါးခုအဆုံးစောပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါန်ကား။ သောမနဿသ

န္တိရုဏမဟာဝိပါက် သောမနဿသဟဂုတ်လေးခု မဟဂ္ဂုတ် ဝိပါက်

သောမနဿသဟဂုတ် လေးခုပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ နအကုသလသ

တချက်။ ။ နကုသလသမ္ပယုတ္တ န အကုသလသမ္ပယုတ္တ လည်းတချက်။ ။ ဤ

သုံးချက်အတူတူ။ ။ ပဋ္ဌမပဒ၌သုံးချက်။ ။ အကုသလောအဒုက္ခမသု

ခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တော။ နအကုသလသမ္ပယုတ္တမသုခါယဝေဒနာ

ယသမ္ပယုတ္တသမ္ပယုတ္တော ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ခြောက်

ခုအဆုံး စောပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါန်ကား။ သောမနဿသန္တိရ

ုဏမဟာဝိပါက်သောမနဿသဟဂုတ်လေးခု မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် သောမန

ဿသဟဂုတ်လေးခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဒုတိယောပဋ္ဌမသမ္ပယုတ္တ

ယောပဋ္ဌမဒုတိယသမ္ပယုတ္တသမ္ပယုတ္တသမ္ပယုတ္တသမ္ပယုတ္တသမ္ပယုတ္တသမ္ပယုတ္တ

ဗျာကတအဒုက္ခမ သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော။ နအဗျာကတသမ္ပယုတ္တ

မသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တသမ္ပယုတ္တ ကတ္တားကား။ ဝုဠာမနော

ဒွါရာဝဇ္ဇန်းပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါန်ကား။ ဒေါသမူဇ္ဈေး လောဘမူ

သောမနဿ သဟဂုတ်လေးခုမဟာကုသိုလ်သောမနဿသဟဂုတ် လေး

ခုပဋ္ဌမစောပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ နကုသလသမ္ပယုတ္တ နအဒုက္ခမ သုခါယ

ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တသမ္ပယုတ္တ ကတ္တားကား။ ဒေါသမူဇ္ဈေးလောဘမူသောမန

ဿသဟဂုတ် ဟသိတုပ္ပါဒ်မဟာကြိယံ သောမနဿ သဟဂုတ်ပဋ္ဌမ

စောအားတင်သော ဝုဠာမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကာယဝိညာဉ်ဇွေး အားတင်

သောပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း သောမနဿသန္တိရုဏအားတင်သော ကုသိုလ် အ

ကျိုးသမ္ပုဋ္ဌိတရား မဟာဝိပါက်သောမနဿ ဇာဝင်အားတင်သော ဥပေ

က္ခာသန္တိရဏ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ဒုတိယတဒါရုံ။ သောမနဿ တိဟိတံ
ဘဝင်္ဂခြောက်ခုအား တင်သော မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဖိုလ်ဥ
ပေက္ခာသဟဂုတ် အဆုံးစောပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ရှေး
၍ကောက်။ ။နအကုသလဿန္တိ အကုသိုလ်ကို နှုတ်၍ မဟာကုသိုလ်
သောမနဿ ပဌမစောကိုသွင်း၍ကောက်။ ။နကုသလဿစ နအဗျာ
ကတဿစ ဌိ ကတ္တားကား။ ဒေါသမူဇ္ဇေး လောဘမူသောမနဿ သဟ
ဂုတ်ပဌမစော အားတင်သော ဝုဠာမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ
၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒေါသမူဇ္ဇေးလောဘမူသောမနဿသဟဂုတ် ပဌမ
စောပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နကုသလဿစ နအဗျာကတဿစဌိ ကတ္တား
ကား။ ဝုဠာမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကု
သိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ်ပဌမစောပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နကုသလဿစ
နအကုသလဿစဌိ ကတ္တားကား။ သောမနဿ ဗဒ္ဓိသန္ဓေ ရှစ်ခု အားတင်
သောဥပေက္ခာ သဟဂုတ်ဒုတိယတဆဲတခု၊ သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်
အားတင်သော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း။ သောမနဿသန္တိရဏအားတင်သောကု
သိုလ်အကျိုးသမ္ပဒိန္နိင်း ဟသိတု ြဒိ မဟာကြိယာ သောမနဿသဟ
ဂုတ်ပဌမစောအား တင်သော ဝုဠာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း။ မဟာဝိပါက်
သောမနဿသဟဂုတ်ဘဝင်အားတင်သော ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် ဒုတိယ
တဒါရုံ သောမနဿသဟဂုတ် တိဟိတံဘဝင်ခြောက်ခု အားတင်သော
မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်လေးခု မဟာရွတ်ကြိယာ ဥပေက္ခာ သ
ဟဂုတ်ငါးခု။ ဖိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်အဆုံးစောပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိ
ကား။ သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်သောမနဿ သန္တိရဏဟသိတု ြဒိမ
ဟာကြိယာ သောမနဿ သဟဂုတ်ပဌမစောသောမနဿ သဟဂုတ်ပ
ဋိသန္ဓေဘဝင်တို့ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အဗျာကတပဒဌိ ခြောက်
ချက်။ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယခြောက် ချက်။ ။ပေါင်းတ
ဆယ် ရှစ်ချက်။ ။သမနန္တရနည်းဟူ။ အနန္တရပစ္စည်းခက်ခဲလှ၏။ ။သ
ဟဇာတ၌ဆဝါရအတိုင်း တဆဲ သုံးချက်။ အညမညကိုးချက်။ နိဿယတ
ဆဲသုံးချက်။ ဥပနိဿယ၌ပဌမခြောက်ချက်။ ဒုတိယခြောက်ချက်။ ။
တတိယခြောက်ချက်။ ။ပေါင်းတဆဲ ရှစ်ချက်။ ။ပုရေဇာတမရ။ ပ
စ္ဆာဇာတကိုးချက်။ အာသေဝနပစ္စည်း စောတူ ဝေဒနာတူ ကျေးဇူးပြု
သည်။ ဤ၌ကားပြားသောကြောင့်မရ။ ကံမ္ဘ၌လည်းပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယ

လည်းသုံးချက်။တတိယပုဒ်လည်းသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပဌ
မောပဌမဿသ္မိသဟဇာတဖြစ်အံ့ ကတ္တားကား။ စိတ္တဇရုပ် အားတင်သော
ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ မဟာကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်လေးခု မဟာဂ္ဂုတ်ကု
သိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ငါးခု မဂ်ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်လေးခုရှိသော စေ
တသိက်ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။
နာနာက္ခဏိက ကမ္မဖြစ်အံ့ ကတ္တားကား။ မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟ
ဂုတ်လေးခုစေတနာ ရူပါဝစရပဉ္စမဈာန် ကုသိုလ်စေတနာပစ္စည်းတရား
ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာဝိပါက်သောမနဿ သဟဂုတ်လေးခုသုခ
သဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်သောမနဿ သန္တိရဏ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ပဝ
တ္တိကမ္မဇရုပ်အသညသတ် ကမ္မဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နအကုသ
လဿတချက်။နကုသလဿစနအကုသလဿစ တချက်။ဤနှစ်ချက်လည်း။
ပဌမောပဌမဿအတိုင်းအတူတူပင်။ ။အကုသလောအဒုက္ခမသုခါယ
ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော။ နအကုသလဿနအဒုက္ခမသုခါယဝေဒနာယ
သမ္ပယုတ္တဿသ္မိသဟဇာတဖြစ်အံ့ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ဥပေက္ခာ သ
ဟဂုတ် ခြောက်ခု၌ စေတနာပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ စိတ္တဇရုပ်
နာနာက္ခဏိက ကမ္မဖြစ်အံ့ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်
ခြောက်ခုရှိသောစေတနာ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒုက္ခသ
ဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ် ကုတ္တရရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နကုသလ
ဿတချက်။နအကုသလဿစနကုသလဿစတချက်။ ဤနှစ်ချက်လည်း
အတူတူ။ ။တတိယသုံးချက်မှာ သဟဇာတသာ။ပစ္စုပ္ပန်စိတ္တဇရုပ်ပဋိ
သန္ဓေကမ္မဇရုပ်တည်း။ ။ဝိပါကတတိယသုံးချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊
ဈာန၊မဂ္ဂတို့မှာတဆဲ့သုံးချက်၊ သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တကိုးချက်၊အ
တ္တိ၊ တဆဲ့သုံးချက်။ နတ္တိ၊ဝိဂတတဆဲ့နှစ်ချက်။ အဝိဂတတဆဲ့သုံးချက်။န
ဟေတုယာအဋ္ဌာရသ။လ။ နောအဝိဂတေ အဋ္ဌာရသ။ ဝေဒနာတိက်နှင့်အ
ရှက်ပြီး၏။ ။ခက်ယူ၏။ ။တိကပဋ္ဌာန်း၌ ဤနည်းကိုငြိ၍ ဟောပါ
လေ။ ။တိကတိကပဋ္ဌာန်းပြီး၏။ ။

၁၈-အနုလောမပစ္စနိဗ္ဗာဒုကဒုကပဋ္ဌာန၊ဟေတုဂေါစ္ဆက။

ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်း၌။သဟေတုကတပုဒ်ကို။ ဟေတုသဟေတုက။နဟေ

တုသဟေတုကဟု' နှစ်ပုဒ်တည်း။ ။ဟေတုသဟေတုကအရေကား။ မော
ဟမူဇ္ဈေး၌မောဟကြဉ်သော ဟိတ်ခြောက်ခုတည်း။ နဟေတုသဟေတုက
အရကား။ သဟိတ်စိတ်ကေသတ္တတိဟိတ် ခြောက်ခု ကြဉ်သော စေတ
သိက် ဆစတ္တာလီသတည်း။ ။[၁၅၁ * ၁] ဟေတု သဟေတုကံ ဓမ္မံ
ပဋိစ္စနဟေတု သဟေတုကော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ကတ္တား
ကား။ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟကြဉ်သော ဟိတ်ခြောက်ခုကို စွဲ၍ဖြစ်သော
သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဋိ သန္ဓေအခါက ဋတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်
၏။ ။ဟေတု သဟေတုကေ ခန္ဓပဋိစ္စ ဗိတ္တသမုဋ္ဌာနံ ရူပံ။ ပဋိသန္ဓိက္ခ
ဏေဟေတု သဟေတုကေ ခန္ဓပဋိစ္စ ကဋတ္တာရူပံဟုထုတ်၍ ဟော။ ဒုတိ
ယပဒါဝသာနမရ။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ နဟေတု သဟေတုက အရ
သည်။ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟတည်း။ ။ဟေတုပစ္စည်းဖြစ်၍မရ။ နဟေ
တုသဟေတုကံဓမ္မံပဋိစ္စ။ နဟေတုသဟေတုကောဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတု
ပစ္စယာ။ ။ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရေတို့၌ ဖြစ်သော အခါ
အရူပ ဝိပါက်လေးခု ရဟန္တာတို့ ဖုတ်ကြဉ်သော အကုသိုလ် ခွါဒသကု
သိုလ်ကေဝိသ။ သဟိတ်ဝိပါက် သတ္တရသသဟိတ် ကြိယာ သတ္တရသ
ဟိတ်ခြောက်ခုကြဉ်သော စေတသိက် ဆစတ္တာလီသ အစိတ်အပေါင်းနှစ်
မက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ
ကဋတ္တာရုပ် ကိုကောက်။ ။ဟေတု သဟေတုကဉ္စ နဟေတုသဟေတု
ကဉ္စဓမ္မံပဋိစ္စ နဟေတု နသဟေတုကောဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။
ဟေတုသဟေတုကေခန္ဓံစ နဟေတုသဟေတုကေ ခန္ဓပဋိစ္စဗိတ္တသမု
ဋ္ဌာနံရူပံ။ ။ပဋိသန္ဓိက္ခဏေဟေတုသဟေတုကေခန္ဓံစ နဟေတုသဟေ
တုကေခန္ဓပဋိစ္စ ကဋတ္တာရူပံဟုထုတ်။ ။အကောက်လွယ်ပြီ။ ။ပဌမ
တချက်။ ။ဒုတိယတချက်။ ပဌမဒုတိယတချက်။ ။ပေါင်း ဟေတုပစ္စည်း
၌သုံးချက်။ ။အာရမ္မဏ၌။ ။နဟေတု သဟေတုကံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နဟေ
တုနသဟေတုကောဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ အာရမ္မဏပစ္စယာ။ ဝိစိကိန္ဒာသဟာဂ
တေဥဒ္ဓစ္စသဟာဂတေ ခန္ဓပဋိစ္စဝိစိကိန္ဒာသဟာဂတေ ဥဒ္ဓစ္စသဟာဂတေ
မေခံဟော။ အာရမ္မဏ၌ဒုတိယေန ဒုတိယတချက်သာ ရသတည်း။ ။အ
ဝိပတိသုံးချက်။ ။အနန္တရသမနန္တရတချက်စီ။ ။သဟာဇာတ၌။ ။
ပဌမေနပဌမံ။ ။ဒုတိယေနဒုတိယံ။ ဒုတိယေန ပဌမံ။ ။ဒုတိယေန ပ
ဌမဒုတိယံ။ ။ပဌမဒုတိယေန ပဌမံ။ ။ငါးချက်။ ။ပဌမေန ပဌမံ၌

ဟိတ်ကိုစွဲ၍ သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်သဟိတ်ပဒိုသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကိုကောက်။ ။
 ဒုတိယေနဒုတိယံ။ မောဟမူဇ္ဈေး၌မောဟကိုကောက်။ ။ဒုတိယေန ပဌ
 မံ၌ရုပ်ကို ကောက်။ ။ဒုတိယေန ပဌမဒုတိယံ၌ မောဟမူဇ္ဈေး၌ စိတ္တဇ
 ရုပ်ကိုကောက်။ ။ပဌမဒုတိယေနပဌမံ၌ ရုပ်ကိုကောက်။ ။အညမည
 တချက်။ ။နိဿယငါးချက်။ဥပနိဿယတချက်။ပုရေဇာတတချက်။အာ
 သေဝန တချက်။ကမ္မငါးချက်။ ဝိပါကသုံးချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊
 မဂ္ဂငါးချက်စီ။ ။သမ္ပယုတ္တတချက်။ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတငါးချက်စီ။ ။
 နတ္ထိ၊ ဝိဂတတချက်။ ။နဟေတုဒုတိယတချက်။ နာရမ္မဏသုံးချက်။ နာဓိပ
 တိငါးချက်။ နာနန္တရ၊ နသမနန္တရ၊ နအညမည၊ ဥပနိဿယသုံးချက်။ ။နပု
 ရေဇာတသေးချက်။ နပစ္ဆိမဇာတငါးချက်။ နာသေဝနငါးချက်။ ။နကမ္မ
 မရေ။ ။နဝိပါကငါးချက်။ နသမ္ပယုတ္တသုံးချက်။ နဝိပ္ပယုတ္တတချက်။ နော
 နတ္ထိ။ နောဝိဂတသုံးချက်စီ။ ။ဆဝါရ။ ။ပညာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ။
 ဟေတု သ ဟေတု ကော ဓမ္မော န ဟေတုဿ န သဟေတု ကဿ
 ဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော။ ဟေတုသဟေတုကာ ဟေတု စိတ္တ
 သရဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံဟေတုပစ္စယေနပစ္စယောပဒိုသန္ဓိက္ခဏေ။ ။ဤတချက်
 သာရသည်။ ။အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၌။ ဟေတု သဟေတုကော ဓမ္မောန
 ဟေတုဿ နသဟေတု ကဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော
 ကတ္တားကား။ မောဟမူဇ္ဈေး၌မောဟကြဉ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စည်း။
 ။သမ္ပဒါနိကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဟာသိတုပ္ပါဒ် သန္တိရဏသုံးခု ပစ္စ
 ယုပ္ပန်။ ။နဟေတု သဟေတုကောဓမ္မော နနဟေတုဿ နသဟေတုက
 သဓမ္မဿ၌ ကတ္တားကား။ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟကြဉ်သော သဟိတ်
 လောကီဟိတ် ခြောက်ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူ
 ဇ္ဈေး၌ မောဟပစ္စယုပ္ပန်။ ။နဟေတု သဟေတုကောဓမ္မော။ နဟေတု
 နသဟေတုကဿ၌ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ် ကေသတ္တတိ၊ ဟိတ်ခြောက်
 ခုကြဉ်သော စေတသိက် ဆစက္ကာလီသ ပစ္စည်း။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မ
 နောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဟာသိတုပ္ပါဒ် သန္တိရဏသုံးခု ပစ္စယုပ္ပန်။ ။နဟေတု
 သဟေတုကောဓမ္မော။ နနဟေတုဿ နသဟေတုကဿ၌ ကတ္တားကား။
 လောကီသဟိတ်စိတ် တေသဋ္ဌိ ဟိတ်ခြောက်ခုကြဉ်သောစေတသိက်ဆ
 စက္ကာလီသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟ
 ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အရောနှစ်ချက်ကြံသည်။ ။အာရမ္မ၌ ခြောက်

ချက်။ ။အဓိပတိ၌။ အာရမ္မဏာဓိပတိမရ။ ။သဟဇာတာ ဓိပတိ၌။
 ပဌမောပဌမဿ။ ။ဒုတိယော ပဌမဿ နှစ်ချက်သာရသတည်း။ ။ပ
 ဌမဒုတိယောမရ။ ။အဘယံကြောင့်နည်းပြိုင်၍ပစ္စည်းမတပ်သောကြောင့်
 မရသင့်ပေသည်။ ။အဓိပတိနှစ်ချက်။ ။အနန္တရပစ္စည်း၌။ ။ဟေ
 တုသဟေတုကောဓမ္မော နဟေတုဿ သဟေတုကဿဓမ္မဿန္တိကတ္တာ
 ကာ။ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ နှစ်ခုအား တပ်သော မဟာဝိပါက် ရုတိ၌ရှိသော
 ဟိတ်သုးပါး အာဝဇ္ဇန်းဇွေးအားတပ်သောသဟိတ် ဘဝင်္ဂပစ္စေဒတဆဲ့ ခု
 နှစ်ခုရှိသော ဟိတ်သုးပါး။ အဟိတ်ပဌမ ဘဝင်္ဂအားတပ်သော မဟာဝိ
 ပါက်ဒုတိယ ဘဒါရုံ လောဘမူ ဒေါသမူ မဟာ ကုသိုလ် အဆုံးစော၌
 ရှိသောဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အဟိတ်တ
 ဒါရုံ ဘဝင်္ဂရုတိ အာဝဇ္ဇန်းဇွေး ပစ္စည်းကရားရ၏။ ။နဟေတုသဟေတု
 ကောဓမ္မောနဟေတုဿနသဟေတုကဿန္တိ ကတ္တာကား နောက်နောက်
 သော မောဟအားတပ်သော ဇွေးဇွေးသော ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်။ ဥဒ္ဓစ္စသ
 ဟဂုတ် စေတသိက်ခုနစ်သ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ နောက်
 နောက်သော ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ မောဟပစ္စယုပ္ပန်တ
 ရားရ၏။ ။နှစ်ချက်။ ။သမေနန္တရနည်းတူ။ ။သဟဇာတာ ငါးချက်။
 အညမည တချက်။ နိဿယငါးချက်။ ဥပနိဿယ လေးချက်။ ပုရေမရ။ ။
 ပစ္ဆိမဇာတ၌။ ။ဟေတုသဟေတုကောဓမ္မော နဟေတုဿ နသဟေတု
 ကဿပစ္ဆိမဇာတံ ပဋိစ္စ ပစ္ဆိမဇာတာ ဟေတုသဟေတုကဓမ္မော ပုရေဇာ
 တဿာဗ္ဗမဿ ကာယဿတချက်။ ။နဟေတုသဟေတုကော ဓမ္မောန
 ဟေတုဿ နသဟေတုကဿ တချက်။ ။ဟေတုသဟေတုကောစ န
 ဟေတုသဟေတုကောစ။ နဟေတုဿ နသဟေတုကဿ တချက်။ ။
 သုးချက်။ အတူတူ။ ။အာသေဝန၌။ နဟေတု သဟေတုကောဓမ္မော။ န
 နဟေတုဿ နသဟေတုကဿ တချက်။ ။ကမ္မ၌နဟေတု သဟေတု
 ကောဓမ္မော။ နဟေတုဿသဟေတုကဿ သဟဇာတာ နာနာက္ခဏိက
 ကမ္မ။ ။နာနာက္ခဏိကန္တိကတ္တာကား။ အကုသလဝိပါက်ခုနစ်ခု။ နမက္ခန္ဓာ
 ကဋ္ဌတ္တာရုပ် အားတပ်သော အကုသိုလ်ခွါဒသစေတနာ။ အဟိတ်ကုသ
 လဝိပါက်ရှစ်ခု။ နမက္ခန္ဓာ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်အားတပ်သော မဟာကုသိုလ်စေ
 တနာ ကဋ္ဌတ္တာရုပ်အားတပ်သော ရူပါဏရေကုသိုလ် စေတနာပစ္စည်းတ
 ရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အဟိတ်ဝိပါက် တဆဲ့ငါးခု။ နမက္ခန္ဓာက

တ္တာရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေတု သဟေတုကောဓမ္မော နနဟေ
တုဿ နသဟေတုကဿ။ သဟဇာတ ကမ္မ။ မောဟမူဇ္ဈေး၌ စေတနာ
ပစ္စည်း၏။ ။မောဟမူဇ္ဈေး၌မောဟပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နဟေတုသဟေတု
ကောဓမ္မော။ နဟေတုဿ နသဟေတုကဿ။ နနဟေတုဿ နသဟေ
တုကဿ။မောဟမူဇ္ဈေး စေတနာပစ္စည်း၏။ ။မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟ
စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဝိပါက၌ ပဌမတချက်။ ဒုတိယတချက်။ ပဌမဒု
တိယတချက်။ ။သုံးချက်။ ။အာဟာရ၌ ဒုတိယသုံးချက်၊ ဣန္ဒြိယ၌ ပ
ဌမတချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းလေးချက်။ ။ဈာနဒုတိယ သုံး
ချက်။ မဂ္ဂပဌမတချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းလေးချက်။ ။သမ္ပ
ယုတ္တတချက်။ ။ဝိဗ္ဗယုတ္တ ပဌမတချက်။ ဒုတိယတချက်။ ပဌမတတိယ
တချက်။ ။သုံးချက်။ ။အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၊ ပဋိစ္စဝါရအတိုင်းငါးချက်။ နတ္ထိ၊
ဝိဂတ၊ အနန္တရအတိုင်း အဝိဂတငါးချက်။ ။နဟေတုကဿ။ သဟဇာ
တငါးချက်တွင်။ ဟေတုသဟေတုကော။ နနဟေတုဿ နသဟေတု က
ဿတိုးသည်။ ။နသဟဇာတေ စတ္တာရိ။ ဥပနိဿယ၊ အာရမ္မဏာလေး
ချက်။ ။နအညမညေသတ္တ၊ ပဌမဒုတိယော ပဌမဿတွင်တိုး။ ။ပစ္စ
နိက်သင်္ချာခက်၏၊ ဩဋ္ဌပါဠိ။ ။သဟေတုကပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

အဟေတုကပုဒ်နှင့် ရှက်ချေ၌။ ။ဟေတုအဟေတုက ပဒ။ နဟေ
တု အဟေတုကပဒ ဤနှစ်ပုဒ်ခွဲ၍ ဒုက်၊ ဖွဲ၍ ဟောတော်မူသည်။ ။ဟေ
တုအဟေတု အရကား။ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟတည်း။ ။နဟေတု အ
ဟေတုအ အရကား။ အဟိတ်ဝိတ် အဋ္ဌာရသ။ ဆန္ဒကြည်သော အညသ
မာန်းခွါဒသ။ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ။ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ဟေတုအဟေတုကံဓမ္မပဋိစ္စ
နဟေတု အဟေတုကော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ဝိဝိကိစ္ဆာ သ
ဟဂတံ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ ပဋိစ္စ သမ္ပယုတ္တကာခန္ဓာ။ ကတ္တာကား။ မော
ဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟကိုစွဲ၍ဖြစ်သော မောဟစေတသိက် စုဒ္ဒသ။ အဝိတ်အ
ပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေတုအဟေတုကံ ဓမ္မပဋိစ္စ
နဟေတု နအဟေတုကော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ။ကတ္တာ
ကား။ သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသနှင့် အတူဥပါဒ်သော ဟဒ
ယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသ။ ဟိတ်
သုံးပါးကြည်သော စေတသိက်ဗာတ္ထံသ။ အဝိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာပစ္စ
ယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝတ္ထုပဋိစ္စ ခန္ဓာဟု ဟော။ ။

နဟေတု အဟေတုကံ ဓမ္မံပဋိစ္စ နနဟေတုနအဟေတုကော ဓမ္မော။ ။
ကတ္တားကား။ သဟိတ် ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသနှင့် အတူဥပါဒ်
သော ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ ဟိတ်သုံးပါး။ ပစ္စယုပ္ပန်
တရားရ၏။ ။နဟေတု အဟေတုကံ ဓမ္မံပဋိစ္စ၊ နဟေတု နအဟေတု
ကောစ၊ နနဟေတု နအဟေတုကောစဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ။ကတ္တားကား။
သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေတေရသ၊ နာမက္ခန္ဓာနှင့် အတူဥပါဒ်သော
ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ တေရသ
ဟိတ်နှင့် တကွသော စေတသိက်ပဉ္စတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။
ပဌမတချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်း ဟေတုပစ္စည်း၌ လေးချက်။
အာရမ္မဏ လေးချက်။ အဓိပတိမရ။ ။အနန္တရ။လ။ ပုရေဇာတ တိုင်
လေးချက်စီ။ ။အာသေဝန ပဌမတချက်။ ကမ္မလေးချက်။ ဝိပါက ဒုတိ
ယသုံးချက်။ အာဟာရ။လ။ အဝိဂတတိုင်လေးချက်။ ။ပစ္စနိက် ရမည်
မထင်။ ။ပဉ္စာဝါရ၌။ ။ဟေတုအဟေတုကော ဓမ္မော၊ နဟေတုအ
ဟေတုကော ဓမ္မော၊ နဟေတု နအဟေတုကဿ ဓမ္မဿ၊ ဟေတုပစ္စ
ယေနပစ္စယော။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတော၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော။ မောဟော
သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ၊ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယောဟုထုတ်။ ။ကတ္တား
ကား။ မောဟမူဇ္ဇေ၌ မောဟပစ္စည်း။၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူဇ္ဇေ
၌မောဟ ကြဉ်သော စေတသိက်ရဒ္ဒသ။ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန် တရား
ရ၏။ ။ပဌမေပဌမဿ တချက်သာရသည်။ ။အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၌။
• ဟေတုအဟေတုကော ဓမ္မော၊ နဟေတု နအဟေတုကဿ ဓမ္မဿ အာ
ရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော။ ။ကတ္တားကား။ မောဟမူဇ္ဇေ၌မောဟ ပစ္စည်း
တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဟာသိတုပ္ပါဒ် ကြဉ်သော ကာမဇောနှစ်ဆဲ့
ရှစ်ခု။ မဟာဝိပါက ရှစ်ခု။ အဘိညာဉ်ဇွေး၊ ဟိတ်ခြောက်ပါး အပြုမညာ
ကြဉ်သော စေတသိက်၊ စတုစက္ကာဇာသ ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။နဟေ
တုအဟေတုကောဓမ္မော၊ နနဟေတုနအဟေတုကဿ ဓမ္မဿ၌ ကတ္တား
ကား။ မောဟမူဇ္ဇေ၌။ မောဟပစ္စည်း။၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဟာသိတုပ္ပါဒ်
ကြဉ်သော ကာမဇောနှစ်ဆဲ့ရှစ်ခု။ မဟာဝိပါကရှစ်ခု။ အဘိညာဉ် ဇွေး၌
ရှိသော ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟေတုအဟေတုကော
ဓမ္မော၊ နဟေတု န အဟေတုကဿစ၊ နနဟေတု နအဟေတု ကဿစ
ဓမ္မဿ။ ။ကတ္တားကား။ မောဟမူဇ္ဇေ၌ မောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။

သမ္ပဒါနံ ကား။ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည်သော ကာမဇော နှစ်ဆဲရှစ်ချ။ မဟာဝိ
 ပါက်ရှစ်ချ။ အဘိညာဉ်ဇွေး အဗ္ဗမညာကြည်သော ဟိတ်နှံ့တကွ။ စေတ
 သိက်ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမသုံးချက်။ ။နဟေတုအ
 ဟေတုကောဓမ္မော၊ နဟေတု နအဟေတုကဿ ဓမ္မဿန္တိ ကတ္တားကား။
 အဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသ။ သန္တကြည်သောအညသမာန်းဒါဒသ။ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ
 နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။သမ္ပဒါနံကား။ ဟသိ တုပ္ပါဒ် ကြည်သော
 ကာမဇော နှစ်ဆဲ ရှစ်ချ။ မဟာဝိပါက် ရှစ်ချ။ လောကုတ္တရာ စိတ်ရှစ်ချ။
 အဘိညာဉ်ဇွေး။ အဗ္ဗမညာဟိတ်ခြောက်ပါးကြည်သော စေတသိက် စတု
 စက္ကာဝိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေတု အဟေတုကော ဓမ္မော၊
 နနဟေတု နအဟေတုကဿဓမ္မဿန္တိ ကတ္တားကား ကောက်မြဲ။ ။သမ္ပ
 ဒါနံကား။ ယခင် သမ္ပဒါနံတွင် ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နဟေ
 တု အဟေတုကော ဓမ္မော၊ နဟေတု အဟေတုကဿစ၊ နနဟေတု နအ
 ဟေတု ကဿစန္တိ ကတ္တားကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနံယခင် နာမက္ခန္ဓာ အ
 ဗ္ဗမညာ ကြည်သော ဟိတ်နှံ့တကွ စေတသိက်ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား
 ရ၏။ ။ဒုတိယသုံးချက်။ အာရမ္မဏန္တိ ခြောက်ချက်သာ ရသတည်း။ ။
 အံဓိပတိန္တိ ပဌမပုဂ္ဂိုလ်။ ။ဒုတိယပဒန္တိ အာရမ္မဏာဓိပတိ သုံးချက် ရသ
 တည်း။ ။အနန္တရန္တိဟေတု အဟေတုကော ဓမ္မော နဟေတု နအဟေ
 တုကဿအနန္တရ။ ။ကတ္တားကား။ ဇွေးဇွေးသော ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်
 ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်နှစ်ရှိသော မောဟပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။သမ္ပဒါနံကား။
 နောက်နောက်သော ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်မောဟ ကြည့်
 သောစေတသိက် ရဒ္ဓသမဟာဝိပါက်ရှစ်ချ။ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်ကိုးချ။ ဟိတ်
 သုံးချ ကြည်သော စေတသိက်ဗာတ္ထိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟေတု
 အဟေတုကော ဓမ္မော နနဟေတု နအဟေတုကဿန္တိ ကတ္တားကား။ မော
 ဟမူဇွေး အဆုံးဇောရှိသော မောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနံကား
 မဟာဝိပါက်ရှစ်ချ။ မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်ကိုးချရှိသော ဟိတ်သုံးပါးပစ္စယုပ္ပန်
 တရားရ၏။ ။ဟေတု အဟေတုကောဓမ္မော နဟေတု အဟေတုကဿ
 စ၊ နနဟေတု နအဟေတုကဿစန္တိ ကတ္တားကား။ မောဟမူဇွေးအဆုံးဇော
 ရှိသော မောဟပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနံကား။ မဟာဝိပါက်ရှစ်ချ။ မဟ
 ဂ္ဂုတ်ဝိပါက်ကိုးချ။ အဗ္ဗမညာကြည်သော ဟိတ်နှံ့တကွ စေတသိက် တေ
 ဟိသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဌမသုံးချက်။ နဟေတု အဟေတုကော ဓမ္မော၊ န

ဟေတု နအဟေတုကဿန္တိ ကတ္တားကား။ ဟိတ်မှတပါး မဟာဝိပါက်ပ
 ခိုသန္ဓေ ရှစ်ခုအား တပ်သော အဟိတ်ရုတိနှစ်ခု ဟိတ်မှတပါး သဟိတ်
 ပုဉ္ဇဝေါကာရ ဘဝင်တေရသ အား တပ်သော ဒုတိယရဋ္ဌော ဟိတ်မှ တ
 ပါးဟသိတုပ္ပါဒ်ကြဉ်သော ကာမဇောတာယုတ်သုံးဆယ် ပဌမဇောအား
 တပ်သော ရဋ္ဌောမနောခွါရာဝဇ္ဇန်း ဟိတ်မှတပါး။ မဟာဝိပါက်ပဌမဘ
 ဝင်အား တပ်သော အဟိတ် ဒုတိယတဒါရုံ ဟိတ်မှ တပါး ပုဉ္ဇဝေါကာရ
 ကိုးခုအားတပ်သော ဟသိတုပ္ပါဒ် အဆုံးဇောပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။သမ္ပ
 ဒါန်ကာ။ ဟသိတုပ္ပါဒ် ကြဉ်သော ဟိတ်မှတပါး ကာမဇော နှစ်ဆဲ့ရှစ်ခု
 ပဌမဇော မဟာဝိပါက်ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်ရုတိဟိတ်မှတပါး။ ချပဘဝင်ငါး
 ခုပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေတု နအဟေတုကော ဓဇ္ဈိတ။ နနဟေတု
 နအဟေတုကဿန္တိ ကတ္တားကား။ ယခင်ပစ္စည်းကိုပင် ကောက်။ ။သ
 မ္ပဒါန်ကာ။ ယခင်ပစ္စယုပ္ပန်တွင် ဟိတ်ကိုကောက်။ နဟေတု န အဟေတု
 ကောဓဇ္ဈောနဟေတု နအဟေတုကဿစ နနဟေတု နအဟေတုကဿစ
 နနဟေတု နအဟေတုကဿစဉ်လည်း ပစ္စည်းအတူတူ။ ။ပစ္စုပ္ပန်မှာ
 ဟိတ်နှင့်တကွကောက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပေါင်းအနန္တရေခွံခြောက်ချက်။ ။
 သမနန္တရအတူတူ။ ။သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယတို့မှာ လေးချက်
 စီ။ ။ဥပနိဿယ၌ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပေါင်း ခြောက်ချက်။
 ရုပပစ္စယမရ၊ အာသေဝနမှာ ပဌမသုံးချက်။ ကမ္မမရ၊ ဝိပါက၌လည်း မရ။
 အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဖျာန၊ မဂ္ဂတို့မှာလည်းမရ။ သမ္ပယုတ္တမှာ ပဌမောပဌမဿ
 တာချက်သာ။ ဝိပယုတ္တ၌ပဌမမရ။ ဒုတိယောပဌမဿ။ သဟဇာတ ဝိပယုတ်။
 ပဋိသန္ဓိကဏဝတ္ထုဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံတရား။ အတ္ထိတဝိဂတ လေးချက်။
 နတ္ထိဝိဂတ၊ အနန္တရနှင့်တူ၏။ ။နဟေတု သာဆ။ သ။ နောဝိဂတေသာ၊
 သဗ္ဗတ္ထ။ ။သဟေတုဒုက်နှင့်အရှက်နှစ်ခုဒ်ပြီး၏။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ကြွင်း
 သောဒုက်နှင့်အရှက်ကိုကြံပါလေ။ ။

၁၈-အနုလောမပစ္စနိယဒုကဒုကပဋ္ဌာန၊ ဟေတုသရဏ။

အဆုံး သရဏဒုက်နှင့် အရှက်ကိုဆိုပေအံ့။ သရဏပုဒ်ကို ဟေတုသ
 ရဏတပုဒ်။ နဟေတု သရဏတပုဒ်။ နှစ်ပုဒ်နှစ်ခုဒ်ဖွဲ့၍ ဟောတော်မူ သ
 တည်း။ ဟေတုသရဏ အရကား။ အကုသိုလ်ဟိတ် သုံးခုတည်း။

ဟောတုသရဏံ အရကား။ အကုသိုလ်ဟိတ်ဒွါဒသ ဟိတ်သုံးခုကြဉ်သော
 စေ။ စတုရိသတည်း။ ။ [၁၆၁*၃၀] ဟောတုသရဏံ ဓမ္မပဒိုစ္စနဟောတု
 နသရဏောဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟောတုပစ္စယာ။ ကတ္တာပုဒ်၏ အရကား။ ပဉ္စ
 ဝေါကာရတုံဉ်ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ်ဟိတ်သုံးခုကိုစွဲ၍ ဖြစ်သောစိတ္တ
 ဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမတချုတ်။ နဟောတုသရဏံ ဓမ္မပဒိုစ္စန
 ဟောတုသရဏော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပဉ္စဝေါကာရတုံဉ်ဖြစ်သောအခါ အကု
 သိုလ်ဒွါဒသဟိတ်သုံးခုကြဉ်သော စေတသိက်စတုရိသ အစိတ်အပေါင်း
 နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟောတုသ
 ရဏံ နဟောတုသရဏံ ဓမ္မပဒိုစ္စနဟောတု သရဏော ဓမ္မောကတ္တာပုဒ်
 ၏အရကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ။ စေ။ သတ္တဝိသ၊ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ
 ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဌမေနပဌမံ။ ဒုတိယေနပဌမံ၊
 ပဌမဒုတိယေနပဌမံ၊ ဟောတုပစ္စည်း၌ပေါင်း သုံးချက်၊ အာရမ္မဏ၌ မရ။
 အဓိပတိ၌ သုံးချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အညမည၊ ဥပနိဿယ တို့မှာ
 မရ။ နိဿယ။ သဟဇာတတို့မှာသုံးချက်။ ပုရေဇာတ၊ အာသေဝန တို့၌
 မရ။ ။ကမ္မသုံးချက်။ ။ဝိပါကမရ။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ
 ဝိရှိမှာ သုံးချက်။ ။သမ္ပယုတ္တမရ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတတို့
 မှာ သုံးချက်စီ။ ။နတ္ထိ၊ ဝိဂတမရ။ ။အနုလုံပစ္စနိက်၌ နဟောတု မ
 ရ။ ။နာရမ္မဏာဓိပတိ သုံးချက်။ ။နာနန္တရ၊ နသမနန္တရ၊ နအညမည၊
 နဥပနိဿယ၊ နပုရေ၊ နပစ္စာဇာတော၊ နာသေဝနေ၊ နသမ္ပယုတ္တေ၊ နောနတ္ထိ၊
 နောဝိဂတတို့၌ သုံးချက်စီ။ ။ဆဝါရ။ ။ပဉ္စာဝါရဟောတု ပစ္စည်း၌
 ပဌမံ၊ ပဌမဿ တချက်သာတည်း။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။ဟေ
 တုသရဏော ဓမ္မောနဟောတုသသရဏဿ၌ ကတ္တာပုဒ်ကား။ ။အကု
 သိုလ်ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း
 ဟံသိတုပ္ပါဒ် မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခု မဟာကြိယာရှစ်ခု တဒါရုံ ကောဒသ
 အဘိညာဉ်ခွေး ဟိတ်သုံးခု အပ္ပမညာ ကြဉ်သော စေတသိက် တေတ္ထိ
 သ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နနဟောတုသသရဏဿ၌ ကတ္တာပုဒ်ကား။
 အကုသိုလ် ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ် မ
 ဟာကြိယာမဟာဝိပါက အဘိညာဉ်ခွေး၌ရှိသော ဟိတ်သုံးပါးပစ္စယုပ္ပန်
 ၏။ ။နဟောတုသသရဏဿ စ နနဟောတုသသရဏဿ စ လည်း
 ကတ္တာပုဒ်ကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာမဟာ

ဝိပါက်အဘိညာဉ်ဇွေး အပ္ပမညာဩဉ်သော ဟိတ်နှင့်တက္ကသော၊ စေတ
သိက်သတ္တိံသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယလည်းသုး
ချက်။ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသဟိတ်သုးချ်ဩဉ်သော စေတသိက်
စတုတ္ထိံသ ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနံအတူ။ ။ပဌမဒုတိယလည်းသုးချက်။
ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ စေတသိက် သတ္တဝါသပစ္စည်း၏။ ။
သမ္ပဒါနံ အတူတူ။ ။အာရမ္မဏ၌ကိုးချက်။ ။အဓိပတိ၌ အာရမ္မဏာဓိ
ပတိမရ။ ။သဟဇာတာဓိပတိ၌။ ဒုတိယောပဌမဿ တချက်သာ ရသ
တည်း။ ။အနန္တရ၌။ ။ဟေတု သရဏောဓမ္မော နဟေတုဿ သရ
ဏဿဓမ္မဿ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ အဆုးစော၌ ရှိသော
ဟိတ် သုးပါးပစ္စည်း တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနံကား။ တဒျှံရုံ ကောဒသ
မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်ကိုးချ် ဟိတ်သုးပါးဩဉ်သော စေတသိက်တေတ္ထိံသပစ္စ
ယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။နဟေတုဿ နသရဏဿ၌ ကတ္တားကား။ အ
တူ။ ။သမ္ပဒါနံကား။မဟာဝိပါက် မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက်၌ရှိသော ဟိတ်သုး
ပါး ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နဟေတုဿ သရဏဿစ နဟေတုဿ နသရ
ဏဿစ၌ ကတ္တားအတူ။ ။သမ္ပဒါနံကား။ မဟာဝိပါက် မဟဂ္ဂုတ်ဝိ
ပါက်ဟိတ်နှင့်တက္က စေတသိက် ပဉ္စတိံသ ပစ္စယု န်၏။ ။ဒုတိယလည်း
သုးချက်။ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ ဟိတ်သုးချ်ဩဉ်သော စေတ
သိက် စတုတ္ထိံသ။ ပစ္စယုပ္ပန်အတူ။ ။ပဌမဒုတိယ သုးချက်လည်း အ
တူ။ ။အကုသိုလ်ခွါဒသစေတသိက်သတ္တဝါသပစ္စည်းသာထူးသည်။ ။
သမနန္တရလည်း အတူ။ ။သဟဇာတသုးချက်။ ။အညမညမရ။ ။
နိဿယသုးချက်။ ။ဥပနိဿယကိုးချက်။ ။ပုရောပစ္ဆာမရ။ ။အာ
သေဝနလည်းမရ။ ။ကမ္မ၌။ ။နဟေတုသရဏောဓမ္မော၊ နဟေတုဿ
နသရဏဿ။ သဟဇာတ နာနတက္ကဏိကနှစ်ပါး။ သဟဇာတ ဖြစ်အံ့။ အ
ကုသိုလ်ခွါဒသ စေတနာပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနံကား။ စိတ္တဇရုပ် ပစ္စ
ယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။နာနတက္ကဏိကဖြစ်အံ့ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒ
သစေတနာ ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနံကား။ အကုသလဝိပါက် ခုနစ်ခုနာ
မက္ခန္ဓာ ကုက္ကုရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ကမ္မတချက်။ ။ဝိပါကမရ။ အာ
ဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့၌။ ဒုတိယောပဌမဿ တချက်သာ။ ။သမ္ပ
ယုတ္တမရ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၌။ ဒုတိယောပဌမဿ တချက်သာ။ အတ္ထိ၊အဝိဂ
တသုးချက်။ ။နတ္ထိ၊ဝိဂတကိုးချက်။ ။နဟေတုယာနဝါဏ။ နောအဝိ

ဂတေနဝ။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ ကြွင်းသော ဒုက်တို့၌ အရှက်ကို ဟောပါ
လေ။ ။ဤအနုလောမ ပစ္စနိက်လည်း သိမ်မွေ့ခက်ခဲနက်နဲလှသည် ကြိုး
စား၍ ကျနအောင် ကြံကြပါကုန်၏။ ။ဒုကဒုက ပဋ္ဌာန်းပြီး၏။ ။ဓမ္မာနု
လောမပစ္စနိက်ပြီး၏။ ။

၁၉-ပစ္စနိယာနုလောမတိကပဋ္ဌာန၊ ကုသလ။

ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမ၌။ နကုသလပဒ၊ နအကုသလပဒ၊ နအဗျာကတ
ပဒ၊ နကုသလ နအဗျာကတပဒ၊ နအကုသလ နအဗျာကတပဒ၊ နကုသလ
နအကုသလပဒဟူ၍ ခြောက်ပုဒ်တည်၍။ ။နကုသလပဒ၌သုံးချက်။ နအ
ကုသလပဒသုံးချက်။ နအဗျာကတပဒ၌ ငါးချက်။ နကုသလ နအဗျာက
တပဒ၌သုံးချက်။ နအကုသလနအဗျာကတပဒ၌ သုံးချက်။ နကုသလနအ
ကုသလပဒတချက်။ ။ပေါင်း အဋ္ဌာရသတဆဲရှစ်ချက်။ ဟောတုပစ္စည်း
၌ထွက်သတည်း။ ။[၁၆၉*၁] နကုသလံဓမ္မံပဋိစ္စ အကုသလော ဓမ္မော
ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟောတု ပစ္စယာ။ အကုသလံဇကံခန္ဓံ ပဋိစ္စတယောခန္ဓာ။လ။ ဧ
ခန္ဓာ။ ။နကုသလံဓမ္မံပဋိစ္စအဗျာကတော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိပါကာဗျာက
တံကြိယာဗျာကတံ ဇကံခန္ဓံပဋိစ္စတယောခန္ဓာ ဝိတ္တသမုဋ္ဌာနုဉ္စရူပံ။လ။ ဧ
ခန္ဓာဝိတ္တသမုဋ္ဌာနုဉ္စရူပံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ။လ။ဇကံ မဟာဘူတံ။လ။ဥပါဒါရူ
ပံ။ ။နကုသလံဓမ္မံပဋိစ္စ အကုသလောစ အဗျာကတောစ ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။
အကုသလံဇကံခန္ဓံပဋိစ္စတယော ခန္ဓာဝိတ္တသမုဋ္ဌာနုဉ္စရူပံ။လ။ရူပံ။ ။သုံး
ချက်။ ။နအကုသလပဒ၌လည်း နည်းတူသုံးချက်။ ။နအဗျာကတံ
ဓမ္မံပဋိစ္စ ကုသလောတချက်။ ။အကုသလောတချက်။ အဗျာကတောတ
ချက်။ ကုသလာဗျာကတောတချက်။ အကုသလာဗျာကတောတချက်။ ။
ငါးချက်။ ။နကုသလဉ္စ နအဗျာကတဉ္စ ဓမ္မံပဋိစ္စအကုသလော တချက်။
အဗျာကတောတချက်။ အကုသလောစ အဗျာကတောစတချက်။ ။သုံး
ချက်။ ။နအကုသလ နအဗျာကတပဒ၌လည်း နည်းတူသုံးချက်။ ။န
ကုသလဉ္စ နအကုသလဉ္စဓမ္မံ အဗျာကတောတချက်။ ။ပေါင်း တဆဲရှစ်
ချက်။ ။အကောကံ ဝိဘင်းလွယ်ပြီ။ ။အာရမ္မဏ၌ နကုသလပဒ၌ နှစ်
ချက်။ နအကုသလပဒ၌နှစ်ချက်။ နအဗျာကတပဒ၌နှစ်ချက်။ နကုသလနအ
ဗျာကတပဒ၌တချက်။ နအကုသလ နအဗျာကတပဒ၌တချက်။ နကုသလန

အကုသလပဒ၌တချက်။ ။ပေါင်း ကိုးချက်လွယ်ပြီ။ ။အဓိပတိတဆဲ
ရှစ်ချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရကိုးချက်။ သဟဇာတတဆဲရှစ်ချက်။ အည
မညကိုးချက်။ နိဿယတဆဲရှစ်ချက်။ ဥပနိဿယ ကိုးချက်။ ပုရေဇာတ၊
အာသေဝနတို့လည်း ကိုးချက်။ ကမ္မတဆဲရှစ်ချက်။ ဝိပါကသုးချက်။ အာ
ဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ တဆဲရှစ်ချက်။ သမ္ပယုတ္တ ကိုးချက်။ ဝိပ္ပ
ယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတတို့မှာတဆဲရှစ်ချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတတို့မှာကိုးချက်။ ။
အနုလုံပစ္စနိကိန္ဒ။ [၁၇၀#၁၃] နကုသလံဓမ္မံပဋိစ္စ အကုသလော။ လ။ ဝိစိ
ကိန္ဒာသဟဂတော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော ခန္ဓပဋိစ္စ ဝိစိကိန္ဒာ သဟဂတော
ဥဒ္ဓစ္စ သဟဂတော မောဟော။ ။နကုသလံဓမ္မံပဋိစ္စ အဗျာကတော။လ။
အဟေကုကံဝိပါကာဗျာကကံ ကြိယာဗျာကတံဧကံဓန္ဓံပဋိစ္စ။လ။ ချပံ။ ။
နကုသလံဓမ္မံပဋိစ္စ အဗျာကတောလည်း တချက်။ နအဗျာကတံဓမ္မံပဋိစ္စ အ
ကုသလောလည်း တချက်။ နကုသလဉ္စ နအဗျာကတဉ္စ ဓမ္မံပဋိစ္စ အကုသ
လောလည်း တချက်။ နကုသလဉ္စ နအကုသလဉ္စဓမ္မံပဋိစ္စ အဗျာကတော
တချက်။ ။ပေါင်း နဟေတု၌ခြောက်ချက်။ ။နာရမ္မဏ၌။ နကုသလံ
ဓမ္မံပဋိစ္စအဗျာကတောတချက်။ နအကုသလံ ဓမ္မံပဋိစ္စ အဗျာကတော တ
ချက်။ နအဗျာကတံဓမ္မံပဋိစ္စအဗျာကတောတချက်။ နကုသလဉ္စ နအဗျာက
တဉ္စဓမ္မံပဋိစ္စ အဗျာကတော တချက်။ နအကုသလဉ္စ နအဗျာကတဉ္စ ဓမ္မံ
ပဋိစ္စအဗျာကတော တချက်။ နကုသလဉ္စ နအကုသလဉ္စ ဓမ္မံပဋိစ္စ အဗျာက
တောတချက်။ ။နာရမ္မဏ၌ ခြောက်ချက်။ နာဓိပတိ၌ တဆဲရှစ်ချက်။ နာ
နန္တရ၌ ခြောက်ချက်။ နသမနန္တရ၊ နအညမည၊ နဥပနိဿယ၌ ခြောက်
ချက်။ ။နပုရေဇာတေဒ္ဓါဒေ။ နပစ္ဆာဇာတ၊ နာသေဝန၌တ ဆဲရှစ်ချက်။
နကမ္မကိုးချက်။ နဝိပါကတဆဲရှစ်ချက်။ နအာဟာရ၊ နဣန္ဒြိယ၊ နဈာန၊ နမဂ္ဂ
တို့မှာ ခြောက်ချက်။ နသမ္ပယုတ္တ၌လည်း ခြောက်ချက်။ နဝိပ္ပယုတ္တ၌ ကိုး
ချက်။ နောနတ္ထိ၊ နောဝိဂတတို့၌ခြောက်ချက်။ ။ဆဝါရပြီး၏။ ။

ပဉ္စာဝုရဟေတုပစ္စည်း၌။ ဆဝါရအထိုင်း အဋ္ဌာသေ။ ။အာရမ္မဏ
၌။ (၁၇၀#၁၃) နကုသလောကုသလဿတချက်။ အကုသလဿ တချက်။
အဗျာကတဿ တချက်။ ။သုးချက်။ ။နအကုသလပဒ၌လည်း သုး
ချက်။ နအကုသလနအဗျာကထပဒ၌လည်းသုးချက်။ နအကုသလနအဗျာက
ထပဒ၌လည်းသုးချက်။ ။နကုသလနအကုသလပဒ၌လည်းသုးချက်။ ။
ပေါင်း တဆဲရှစ်ချက်။ ။အဓိပတိ၌။ နကုသလပဒ၌လေးချက်။ နအကုသ

လပဒ၌လေးချက်။ နအဗျာကတပဒ၌ ငါးချက်။ နကုသလ နအဗျာကတပဒ
 ၌သုံးချက်။ နအကုသလ နအဗျာကတပဒ၌ လေးချက်။ နကုသလ နအကုသ
 လပဒ၌သုံးချက်။ ။ပေါင်းတေဝိသ။ ။အနန္တရေ၌ ပဋ္ဌာသုံးချက်။ ဒုတိ
 ယသုံးချက်။ တတိယ သုံးချက်။ ပဋ္ဌမတတိယ နှစ်ချက်။ ဒုတိယ တတိယ
 လည်း နှစ်ချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းလေဝဋ္ဌသ။ ။သမန္တ
 ရလည်းနည်းတူ။ ။သဟဇာတ အဋ္ဌာရသ။ အညမညနဝ။ ။နိဿ
 ယ၌။ နကုသလပဒ၌လေးချက်။ နအကုသလ၌လေးချက်။ နအဗျာကတပဒ
 ၌ငါးချက်။ ။နကုသလ နအဗျာကတ၌ သုံးချက်။ ။နအကုသလန
 အဗျာကတပဒ၌လည်း သုံးချက်။ ။နကုသလ နအကုသလပဒ၌လည်း
 သုံးချက်။ ပေါင်းဗာဝိသနှစ်ဆဲ နှစ်ချက်။ ။ဥပနိဿယအဋ္ဌာရသ။ ။ပု
 ရေဇာတကိုးချက်။ ပစ္ဆိမဇာတခြောက်ချက်။ အာသေဝကိုးချက်။ ကမ္မတ
 ဆဲ့ရှစ်ချက်။ ဝိပါကသုံးချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂတို့မှတဆဲ့ရှစ်
 ချက်စီ။ ။သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ဝိဗ္ဗယုတ္တပဋ္ဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။
 တတိယတချက်။ တေုတ္ထပဋ္ဌမလည်း တချက်စီ။ ။ဆဋ္ဌသုံးချက်။ ။
 ပေါင်းတဆဲ နှစ်ချက်။ ။အတ္ထိ၊ အဝိဂတဗာဝိသ။ ။နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အနန္တ
 ရှေ့ဦးအတူ။ ။နဟေတုယာ တေဝိသ။ ။အတ္ထိ၊ ဗာဝိသတွင် နကုသလ
 နအဗျာကတော ကုသလသ။ တချက်တိုးမည်ထင်သည်။ ။နောအဝိဂ
 တေအဋ္ဌာရသ။ ။ကုသလတိက်ပြီး၏။ ။

၁၉-ပစ္စနိယာနုလောမတိကပဋ္ဌာန၊ ဝေဒနာတ္တိက။

ဝေဒနာတိက်၌။ ။နသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ။ နဒုက္ခာယ
 ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ။ နအဒုက္ခမ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ။
 နသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ နအဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ
 ပဒ။ နဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ နအဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပ
 ယုတ္တပဒ။ နသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ နဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ
 ပဒ။ နသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ နဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ နအ
 ဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ ဟူ၍ ခုနစ်ပဒတည်၍။ တပါဒ
 တပါဒတွင် သုံးချက်စီ ထွက်သောကြောင့်။ သတ္တုတ္တိနွ ကောဝိသ နှစ်ဆဲ
 တချက်ထွက်သတည်း။ ။နသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ မွေ့ပဋိစ္စ။ နသု

ခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောန္တံ ပဝတ္ထိအခါကတ္တာဒကား။ သဟိတ်သုခသ
ဟဂုတ် ခြောက်ဆယ်၌ရှိသော ဝေဒနာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်သုခ သ
ဟဂုတ် ခြောက်ဆယ်စေတသိက်ဆစက္ကလီသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခ
န္ဓာပဋ္ဌယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေ အခါကတ္တာဒကား။သောမနဿ ပဋိ
သန္ဓေရှစ်ခုနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု ဝေဒနာကို စွဲ၍ဖြစ်သော
သောမနဿ ပဋိသန္ဓေရှစ်ခု ဝေဒနာကြည့်သော စေတသိက်ကျော်သ
ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဒုက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောန္တံကတ္တာဒကား။ ဒေါသ
မူဇ္ဈေး၌ရှိသော ဝေဒနာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဒေါသမူဇ္ဈေစေတသိက် ဇေတိသ
ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။အဒုက္ခမသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တောန္တံ ပဝတ္ထိအခါ
ကတ္တာဒကား။ သဟိတ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် လေးဆဲ့တချိန်ရှိသော ဝေဒနာ
ကိုစွဲ၍ဖြစ်သောသဟိတ်ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်လေးဆဲ့တခု မောဟမူဇ္ဈေး၌
မောဟကြည့်သောစေတသိက် ဆစက္ကလီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပ
ဋိသန္ဓေအခါကတ္တာဒကား။ သဟိတ်ဥပေက္ခာ ပဋိသန္ဓေကိုးခုနှင့်အတူဥပါဒ်
သောဝေဒနာဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ဥပေက္ခာ ပဋိသန္ဓေ
ကိုးခု ပေဒနာဝီတိကြည့်သော စေတသိက်တေတ္ထိံသ ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ
၏။ ။ဤနည်းကိုဖြို၍အကြွင်းကိုကောက်လေလွယ်ပြီ။ ။ဟေတုယာ
ဇေတိသ။လ။ အဝိဂတေဇေတိသ။ နဟေတုယာဇေတိသ။ နာပိပတိယာဇ
ေတိသ။နပုရေဇာတေဇေတိသ။ နပစ္ဆိမာဇာတေ။ နာသေဝနေ၊ နကမ္မေ၊နဝိ
ပါကေဇေတိသ။ နဈာနေဇေတိသ။ နမဂ္ဂေဇေတိသ။နဝိပ္ပယုတ္တေ ခုဒ္ဒသ။ ။
ဆဝါရ။ ။ပဉ္စဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ ။ပဋ္ဌမနှစ်ချက်။ ။ဒုတိယနှစ်
ချက်။ ။တတိယနှစ်ချက်။ ။ပဋ္ဌမတတိယတချက်။ ။ဒုတိယ
တတိယတချက်။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယတချက်။ ။ပေါင်းကိုချက်။ ။နသု
ခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောဓမ္မော ဒုက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တသန္တံ
ကတ္တာဒကား။ဒေါသမူဇ္ဈေ၌ ဒေါသမောဟပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိ
ကာ။ ဒေါသမူဇ္ဈေးစေတသိက် ဇေတိသသမ္ပယုတ္တန္တံ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ
၏။ ။အကောက်ဝိဘင်္ဂလွန်ပြီ။ ။ဤနည်းကိုဖြို၍ကောက်လေ။ ။
အာရမ္မဏ၌။ ။ပဋ္ဌမသုံးချက် ဒုတိယသုံးချက်။တတိယသုံးချက်။ပဋ္ဌမ
တတိယသုံးချက်။ ။ဒုတိယတတိယ သုံးချက်။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယသုံး
ချက်။ ။ပဋ္ဌမဒုတိယတတိယသုံးချက်။ ။ပေါင်းသတ္တုဋ္ဌိန္ဒကောဒ
သဖြစ်သတည်း။ ။နသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောဓမ္မော သုခါယ

ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တသန္တိကတ္တားကား။ ဒုက္ခသဟဂုတ်သုခဥပေက္ခာသ
ဟဂုတ်ငါးဆဲ၊ ငါးခု ဝီတိကြဉ်သောစေတသိက် ဧကပညာသ သုခဝေဒ
နာခြောက်ဆဲ၊ သုခဉာဏ်သ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိ
ကာ။ ကာမသုခသဟဂုတ်တဆဲ၊ ကိုးခု မဂ်သောမနဿ သဟဂုတ်တဆဲ၊
ခြောက်ခုဖိုလ်သောမနဿသဟဂုတ်တဆဲ၊ ခြောက်ခု။ ဝေဒနာ၊ ဒေါသ၊ ဣ
ဿာ၊ မစ္ဆ၊ ရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက်စ
တုစက္ကာလီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဝိဘင်းကိုအနုလုံဝိဘင်းကို ဖြစ်
ဟော။ ။ဒုက္ခာယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တသန္တိ ကတ္တားကား။ ဒုက္ခသဟ
ဂုတ်သုခဥပေက္ခာသဟဂုတ်လေးဆဲ၊ ခုနစ်ခု ဝီတိကြဉ်သော စေ
တသိက် ဧကပညာသလောကီသုခဝေဒနာသုခဆဲ၊ တခု ရုပ်အဋ္ဌာပီသ ပ
စ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ ဒုက္ခသဟဂုတ်သုခဥပေက္ခာသဟဂုတ်
ဝီသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အဒုက္ခမသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တသ
န္တိကတ္တားကား။ ဒုက္ခသဟဂုတ်သုခဥပေက္ခာသဟဂုတ် ငါးဆဲ၊ ငါးခုဝီတိ
ကြဉ်သောစေတသိက်ဧကပညာသ သုခဝေဒနာခြောက်ဆဲ၊ သုခဉာဏ်သ နိဗ္ဗာန်ပ
စ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ ကာမဥပေက္ခာ သဟဂုတ်သုခ
ဆယ်၊ နှစ်ခု ဝိညာဏဉ္စာယတန စိတ်သုခနေဝသညာနာသညာ ယတန
စိတ်သုခ အဘိညာဉ်ဇွေးလောကုတ္တရာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ရှစ်ခု အပ္ပမ
ညာကြဉ်သော စေတသိက်စတုစက္ကာလီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤ
နည်းကိုဖိုလ်ကြွင်းသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ကောက်လေ၊ လွယ်ပြီ။ ။အဓိပတိ၌
အာရမ္မဏဧကဝီသတွင် နဒုက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော။ နဒုက္ခာယဝေ
ဒနာယသမ္ပယုတ္တဿ တချက်။ ။နဒုက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောစ
နဒုက္ခမ သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောစ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယသမ္ပယု
တ္တဿတချက်။ ။နသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တောစနဒုက္ခာယ ဝေဒ
နာယ သမ္ပယုတ္တောစ ဒုက္ခာယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿတချက်။ ။ဤ
သုခံ ချက်ကိုနှုတ်၍အဋ္ဌာရသဖြစ်သတည်း။ ။အနန္တပစ္စည်း၌ခုနစ်ပုဒ်
တွင်သုခံချက်စီထွက်သောကြောင့်ဧကဝီသ။ ။နသုခါယဝေဒနာယသ
မ္ပယုတ္တောဓမ္မော သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တသန္တိ ကတ္တားကား။ သုခ
သဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်ကြဉ်သော နောက်နောက်သော သုခသဟဂုတ်
ခြောက်ဆဲ၊ နှစ်ခုအားတပ်သော ရဟန္တာတို့ရုတ်သုခသဟဂုတ်။ ကာယဝိ
ညာဉ်ကြဉ်သော ရှေးရှေးသောသုခ သဟဂုတ်၌ရှိသော ဝေဒနာသောမန

သပဋိသန္ဓေရှစ်ခု အားတပ်သော ဥပေက္ခာသဟဂုတ်။ စုတိတဆဲတခု။ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ် အားတပ်သော ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း။ သောမနဿ သန္တိရဏ အားတပ်သော ကုသိုလ်အကျိုး။ သမ္ပုဒ္ဓိစိုင်း လောဘမူ သောမနဿ သဟဂုတ်။ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကာမကုသိုလ် မဟာကြိယာသော မနဿသဟဂုတ်။ ပဌမဇောအားတပ်သော ဝုဠောမနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း။ မဟာဝိပါက သောမနဿဘဝင် အားတပ်သော ဥပေက္ခာသန္တိရဏ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ဒုတိယတဒါရုံ။ သောမနဿ ဘဝင်ရှစ်ခု အားတပ်သော အကုသိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်။ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်။ မဟာဂ္ဂုတ် ကုသိုလ်မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာဖိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်။ အဆုံးဇော ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ရှေး၍ကောသက။ ။ဓမ္မအနုလုံ ဝေဒနာတိက်ကို ရလျှင်မခက်ပြီ။ မှီ၍ ကောက်လေ။ ။သမနန္တရနည်းတူ။ ။သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ဝုရေဇာတတို့ ခွဲကေဝိသ။ ။ပစ္ဆိမမရ။ ။အာသေဝန ကေဝိသ။ ။ကမ္မန္တ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ပဌမတတိယော ပဌမသန္တိမရ။ ။နှစ်ချက်။ ။ဒုတိယတတိယသုံးချက်၊ ပဌမဒုတိယသုံးချက်၊ ပဌမဒုတိယ တတိယပဒန္တိမရ။ ။ပေါင်းသတ္တရသ တဆဲ နှစ်ချက်။ ။ဝိပါကကေဝိသ။ ။အာဟာရန္တိ ပဒေခြောက်ချက်တွင် နှစ်ချက်စီ။ ။တဆဲ နှစ်ချက်။ ။ဣန္ဒြိယန္တိကေဝိသ။ ။ဈာနလည်းကေဝိသ။ ။မဂ္ဂန္တိဒ္ဓါဒေသ၊ သမ္ပယုတ္တန္တိကေဝိသ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တန္တိပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်၊ တတိယသုံးချက်။ ပဌမတတိယသုံးချက်၊ ဒုတိယတတိယသုံးချက်၊ ပဌမဒုတိယသုံးချက်၊ ပဌမဒုတိယတတိယသုံးချက်။ ။ကေဝိသ။ ။အတ္ထိ၊ အဝိဂတလည်း ကေဝိသ။ ။နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အနန္တရအတိုင်း။ ။နဟေတုယာကေဝိသ။ ။သမ္ပတ္တ ကေဝိသ။ ။ဝေဒနာတိက်ပြီး၏။ ။

၁၉-ပစ္စနိယာနုလောမတိကပဋ္ဌာနဝိပါကတ္ထိက။

‘ဝိပါကတိက်န္တိ။ ။ပဌမပဒ။ ဒုတိယပဒ။ တတိယပဒ။ ပဌမ တတိယပဒ။ ဒုတိယတတိယပဒ။ ပဌမဒုတိယပဒဟု ခြောက်ပဒရသတည်း။ ။ပဌမပဒ၌ငါးချက်။ ဒုတိယပဒ၌သုံးချက်။ တတိယပဒ၌ငါးချက်။ ပဌမတတိယပဒ၌သုံးချက်။ ဒုတိယတတိယ ပဒ၌လည်းသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယ ပဒ၌

လည်းသုံးချက်။ ပေါင်းဗဒိသနှစ်ဆဲနှစ်ချက်။ ဟေတုပစ္စည်း၌ရသတည်း။
 စာမှာ သင်္ချာကေဝိသ ဂှိ နည်းကြိချ် မရ။ ကြိလည်း ကြိကြပါလေ။ ။
 [၁၇၂*၁၂] နိဝိပါကံ ဓမ္မံ နိဗ္ဗိပါကော၌ ကတ္တားကာ။ သဟိတ်ပဉ္စဝေါ
 ကာရပဋိသန္ဓေတေရသ နာမက္ခန္ဓာနှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယငတ္ထုကိုစွဲ
 ချ်ဖြစ်သောသဟိတ် ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ တေရသ။ အဗိတ် အပေါင်းနာ
 မက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝတ္ထုပဋိစ္စ ခန္ဓာဟုဟော အပ်
 ၏။ ။ ဒုတိယတတိယမှာ မိမိပုဒ်ရအတိုင်း ကောက်။ ။ ပဌမတတိယံ၌။
 ဝတ္ထုပဋိစ္စခန္ဓာ မဟာဘူတေပဋိစ္စ ကုတ္တောရူပံဟုဟော။ ။ ဒုတိယတတိ
 ယံ။ ဒုတိယနာမက္ခန္ဓာစိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ ပဌမငါးချက်။ ။ အကြွင်း
 ကိုအနုလုံ ခွဲခြားကောက်။ ။ အာရမ္မဏ၌။ ပဌမလုံးချက်။ ဒုတိယနှစ်ချက်။
 တတိယနှစ်ချက်။ ပဌမတတိယတချက်။ ဒုတိယတတိယလည်းတချက်။ ပဌ
 မဒုတိယလည်းတချက်။ ။ ပေါင်းဒသဆယ်ချက်ဖြစ်သတည်း။ ။ အဓိပတိ
 ၌။ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယငါးချက်။ ပဌမတတိယသုံးချက်။
 ဒုတိယတတိယလည်းသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယလည်းတချက်။ ။ ပေါင်းတ
 ဆဲရှစ်ချက်။ ။ အနန္တရသမနန္တရဆယ်ချက်။ သဟဇာတနှစ်ဆဲနှစ်ချက်။
 အညမည၌ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယလေးချက်။ ပဌမတတိ
 ယတချက်။ ဒုတိယတတိယ သုံးချက်။ ပဌမဒုတိယ တချက်။ ။ ပေါင်း
 သောဠသတဆဲခြောက်ချက်။ ။ နိဿယနှစ်ဆဲနှစ်ချက်။ ဥပနိဿယဆယ်
 ချက်။ ပုရေဇာတ၌ပဌမနှစ်ချက်။ ဒုတိယတတိယလည်းနှစ်ချက်စီ။ ပဌမတ
 တိယ။ ဒုတိယတတိယ။ ပဌမ ဒုတိယလည်း တချက်စီ။ ။ ပေါင်း ကိုး
 ချက်။ ။ အာသေဝန၌။ ပဌမနှစ်ချက်။ ဒုတိယတချက်။ တတိယတချက်။ ပ
 ဌမတတိယ တချက်။ ဒုတိယတတိယမရ။ ။ ပဌမဒုတိယ တချက်။ ။
 ပေါင်း ခြောက်ချက်။ ။ ကမ္မနှစ်ဆဲနှစ်ချက်။ ဝိပါက၌ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိ
 ယသုံးချက်။ တတိယ သုံးချက်။ ပဌမတတိယမရ။ ။ ဒုတိယတတိယသုံး
 ချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ ပေါင်းတဆဲငါးချက်။ ။ အာဟာရဇုဗ္ဗိယ
 ဈာန၊ မဂ္ဂတို့၌နှစ်ဆဲနှစ်ချက်။ သမ္ပယုတ္တဆယ်ချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အာရိဂ
 တတို့၌ နှစ်ဆဲနှစ်ချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတတို့၌ ဆယ်ချက်။ အနုလုံ။ ။ နဟေတု၌။
 ပဌမလေးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ပဌမတတိယ တချက်။
 ဒုတိယတတိယ သုံးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။ ပေါင်း တဆဲခုနစ်
 ချက်။ ။ နာရမ္မဏ၌။ ပဌမခြောက်ချက်၌ အဝသာနတတ္ထိယပဒ တချက်စီ။

သာဖြစ်၍ခြောက်ချက်။ နာမိတိန္ဒ နှစ်ဆဲ နှစ်ချက်။ နာနန္တရ၊နသမနန္တရ၊န
 အညမည၌ ခြောက်ချက်။ ဥပနိဿယ၌လည်းခြောက်ချက်။ နပုရေဇာတာ
 ၌ပဌမလေးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယလေးချက်။ ပဌမတတိယနှစ်
 ချက်။ ဒုတိယတတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ «ပေါင်းကျေဝီ
 သတိ။ «ပစ္စာဇာတာနှစ်ဆဲချစ်ချက်။ နာသေဝန၌နှစ်ဆဲချစ်ချက်။ နဂ ပွဲ
 ပဌမနှစ်ချက်။ ဒုတိယ ၁ ချက်။ တတိယ ၁ ချက်။ ပဌမတတိယ ၁ ချက်။ ဒုတိ
 ယတတိယမရ။ «ပဌမဒုတိယတာချက်။ «ပေါင်းခြောက်ချက်။ «န
 ဝိပါကပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယတာချက်။ တတိယ ၁ ချက်။ ပဌမတတိယတာ
 ချက်။ ဒုတိယတတိယမရ။ ပဌမဒုတိယတာချက်။ «ပေါင်း ခုနစ်ချက်။ «န
 အာဟာရ၊နဇ္ဈိယ၌။ ပဌမတာချက်။ ဒုတိယတာချက်။ ပဌမဒုတိယတာချက်။
 သုံးချက်မီ။နဈာန၌။ ပဌမတာချက်။ ဒုတိယနှစ်ချက်။ တတိယတာချက်။ ဒုတိ
 ယတတိယတာချက်။ ပဌမဒုတိယတာချက်။ ခြောက်ချက်။ «နမဂ္ဂ၌ပဌမ
 တချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယသုံးချက်။ ဒုတိယတတိယသုံးချက်။ ပဌ
 မဒုတိယသုံးချက်။ «ပေါင်းတဆဲသုံးချက်။ နသမ္ပယုတ္တ ခြောက်ချက်။ န
 ဝိဇ္ဇယုတ္တကိုးချက်။ နောနတ္ထိ၊နောဝိဂတ ခြောက်ချက်။ «ဆင်္ခါရ။ «ပ
 ဉ္ဇာဝါရ ဟေတုပစ္စည်း၌။ ပဌမသုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယ ငါး
 ချက်။ ပဌမတတိယငါးချက်။ ဒုတိယ တတိယသုံး ချက်။ ပဌမဒုတိယတာ
 ချက်။ «ပေါင်းတဆဲရှစ်ချက်။ «အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ပဌမသုံးချက်။ ဒု
 တိယတတိယ။ ပဌမတတိယ။ ဒုတိယတတိယ။ ပဌမဒုတိယတို့၌ လည်း
 သုံးချက်မီ။ပဌမတဆဲရှစ်ချက်။ နဝိပါကောဓေမ္မာနုဝိပါကသ၌ ကတ္တား
 ကား။အကုသိုလ်ခွါဒသ မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခုကားကြော့ယာ ကေဒသအာ
 ကာသာနဉ္စာယတန ကုသိုလ်အာကိဉ္စညာယတန ကုသိုလ်။ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ
 နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်း၏။ «သမ္ပဒါနိကား။ ကာမဝိပက်တေဝိသ ဝိညာဏဉ္စာယ
 တနုဝိပါကိ နေဝသညာ နာသညာယတနုဝိပါကိ ဖိုလ်လေ ခု ပနယုနိတ
 ရားရ၏။ «ထိုကြောင့်နိဗ္ဗာန်ဖလဿစက္ခံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တ
 တောဝိပဿာတိ အဿာဒေတိ။လ။ ကုသလာကုသလေ နိရုဒ္ဓ ဝိပါကော
 တဒါလမ္ပဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အစရှိ သည်ဖြင့် ဟောအင်၏။ «ဓမ္မအနုလုံ ကို
 ဖြို၍ဟောလေ။ ဤနည်းကိုဖြို၍အကြွင်းကို ကောက်၍ဟောလေ။ «အဓိပ
 တိ၌။ပဌမ ငါးချက်။ ဒုတိယလေးချက်။ တတိယ ငါးချက်။ ပဌမတတိယ
 လေးချက်။ ဒုတိယတတိယလေးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ «ပေါင်း

ပဉ္စဝိသနွှင်ဆဲးချက်။ နဝိပါကောဝိပါကဿန္တ ကတ္တားကား။ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်း။
 ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ ဖိုလ်လေးခုပစ္စယုပ္ပန်။ ၏။ ။ နိဗ္ဗာန်ဖလဿ နဝိပါ
 ကောဝိပါကဓမ္မဓမ္မဿန္တ ကတ္တားကား။ အလေး အမြတ်ပြုအပ် သောဣဋ္ဌ
 ဖြစ်သော နိဗ္ဗန္တရုပ် အဋ္ဌာရသလောဘာမူ ရှစ်ခုအရဟတ္တ မဂ်ကြည်သော ကု
 သိုလ် ကေဝိသ ကြိယာဝိသနိဗ္ဗာန်ပစ္စည်း။ ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ အလေးအ
 မြတ်ပြုတတ်သော လောဘာမူရှစ်ခု မဟာကုသိုလ် ရှစ်ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ
 ၏။ ။ ဓမ္မအနုလုံဝိဘင်းကို ဖြို၍ဟောလေ။ ။ ဤနည်းကိုဖြို၍ အကြွင်း
 ကိုပ ကောက်၍ဟောလေ။ ။ အနန္တရပစ္စည်း၌။ ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုး
 ချက်။ တတိယသုးချက်။ ပဌမတတိယနှစ်ချက်။ ဒုတိယတတိယနှစ်ချက်။ ပ
 ဌမဒုတိယနှစ်ချက်။ ပဉ္စရသတဆဲး ငါးချက်။ ။ နဝိပါကော ဝိပါကဿန္တ
 ကတ္တားကား။ ဧဒ္ဒပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်အားတပ်သော ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း ဖိုလ်
 လေးခုအားတပ်သော မဂ်လေးခုတဒါရုံဘဝင်အားတပ်သော လောကီ ကု
 သိုလ်ကြိယာအဆုံးစော ဒုတိယဝဋ္ဌာ နိရောဓသမာပတ်မှ ထသောအခါ။
 အနာဂါမိဖိုလ် အရဟတ္တဖိုလ်အားတပ်သော နေဝသညာနာသညာယတ
 နကုသိုလ်ကြိယာ အဆုံးစော ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ ဧဒ္ဒပ
 ဉ္စဝိညာဉ် တဆယ်တဒါရုံဘဝင်ဖိုလ်လေးခု ပစ္စယုပ္ပန်။ ၏။ ။ ဓမ္မအနုလုံ
 ဒုတိယတတိယ နှစ်ပုဒ်ကိုပေါင်း၍ ကောက်သည်သာ ထူးသည်။ ။ ဤ
 နည်းကိုဖြို၍ ကောက်လေ။ ။ သမနန္တရနည်းတူ။ ။ သဟဇာတ၌။ ပဋိစ္စ
 ဝါရ အတိုင် ဗာဝိ သနွှင်ဆဲး နှစ်ချက်။ နညမည၌သောဋ္ဌာ။ နိဿယပစ္စည်း၌။
 ပဌမငါးချက်။ ဒုတိယလေးချက်။ တတိယငါးချက်။ ပဌမတတိယသုးချက်။
 ဒုတိယ တတိယသုးချက်။ ပဌမဒုတိယလေးချက်။ ပေါင်း စတုဝိသ နှစ်ဆဲး
 လေးချက်။ ဥပနိဿယ၌။ ပဒေခြောက်ချက်တွင်။ တချက်တချက်၌ သုးချက်
 စီ။ အဋ္ဌာရသတဆဲးရှစ်ချက်။ ပုရေဇာတ၌။ ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယလည်းသုး
 ချက်။ ပဌမဒုတိယလည်းသုးချက်။ ပေါင်းကိုးချက်။ ပစ္ဆိမဇာတ၌ ပဌမတ
 ချက်။ ဒုတိယလည်း တချက်။ တတိယလည်း တချက်။ ပဌမတတိယလည်း
 တချက်။ ဒုတိယတတိယလည်း တချက်။ ပဌမဒုတိယလည်း တချက်။ ။
 ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။ အာဟာရ၌။ ပဌမသုးချက်။ ဒုတိယသုးချက်။ တ
 တိယငါးချက်။ ပဌမတတိယသုးချက်။ ဒုတိယတတိယလည်းသုးချက်။ ပ
 ဌမဒုတိယတချက်။ ပေါင်းအဋ္ဌာရသ တဆဲးရှစ်ချက်။ ။ ဣန္ဒြိယ၌။ ပဌမ
 လေးချက်။ ပဌမဿ ပုရေဇာတိန္ဒြိယ တိုး၍လေးချက်။ အကြွင်း အာဟာရ

၂၀-ပစ္စနိယာနုလောမဒကပဋ္ဌာန၊ဟေတုဂေါစ္ဆက။ (၁၁) ၂၃၅

နှင့်အတူပ ကုနိသ။ ဈာန၊မဂ္ဂ၊ အာဟာရအတိုင်း အဋ္ဌာရသ။ သမ္ပယုတ္တ ကိုးချက်။ဝိဇ္ဇယုတ္တ ပဋ္ဌမသုံးချက် ဒုတိယသုံးချက်။ တတိယတချက်။ ပဋ္ဌမ တတိယတချက်။ ဒုတိယတတိယတချက်။ ပဋ္ဌမဒုတိယသုံးချက်။ ဒွါဒသ တဆဲ့နှစ်ချက်။အတ္ထိ၊အဝိဂတစတုရိသ။နတ္ထိ၊ဝိဂတ၊အနန္တရအတိုင်း၊အတ္ထိ စတုရိသတွင်ပဋ္ဌမတတိယော ပဋ္ဌမသတချက်။ ဒုတိယ တတိယော ဒုတိ ယသတချက်တိုး၍ပစ္စနိကိန္ဒဆဗ္ဗိ သထင်ပေသည်။စသောသင်္ချာမျှမရှိ ကြိ ခ်သာရေးရသည်။ကြိလည်းကြိကြပါ။ ။ဝိပါကတိကံပြီး၏။ ။ဤနည်း က်၍တိကံကုန်အောင်ကြိကြပါ။ ။

၂၀-ပစ္စနိယာနုလောမဒကပဋ္ဌာန၊ဟေတုဂေါစ္ဆက။

ဒကပဋ္ဌာနီးဟေတုဒုက်နှင့်နဟေတုပဒ။ နနဟေတုပဒ။ နနဟေတုနဟေ တုပဒဟုသုံးပဒတည်း။ဘပဒတပဒတွင်၊သုံးချက်စီထွက်သောကြောင့်ကိုး ချက်၊ဖြစ်သတည်း။ ။နဟေတုအကော၊မိတ်တသုယုတ်ကိုးဆယ်ဟိတ် ခြောက်ခုကြည့်သော။စေ။ဆစက္ကာလီသရုပ်အဋ္ဌရိသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နန ဟေတုအရကား။ ဟိတ်ခြောက်ခုတည်း။ ဤသို့ရှေ့နောက် ပြန်သည့်သာ ထူးသည်။ ။ဓမ္မအနုလုံအတိုင်းကောက်ဝိဘင်း အတူတူထူးပြီ။ ။ဒု ကပဋ္ဌာနီးဟူသမျှသည်ဓမ္မအနုလုံနှင့်တူသည်ချည်း။ ။

၂၁-ပစ္စနိယာနုလောမဒကတိကပဋ္ဌာန၊ဟေတုကုသလ။

ဒကတိကပဋ္ဌာနီးဟေတုဒုက်နှင့်ရှက်ရာ၌။နဟေတု နကုသလပဒ။ နန ဟေတုနကုသလပဒ နှစ်ခုတည်း။ ။နဟေတုနကုသလ အကော၊အ ကုသိုလ်ဒွါဒသ ဝိပါကတတ္ထိ၊သ ကြိယာဝိသဟိတ် ခြောက်ခု ကြည့်သော စေတသိကံစက္ကာလီသရုပ် အဋ္ဌရိသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နနဟေတု နကု သလအရကား။ အကုသိုလ်ဝိပါက ကြိယာဟိတ်ခြောက်ခုတည်း။ ။န ဟေတုနကုသလံ ဓမ္မပရိစ္စဟေတု ကုသလော ဓမ္မာဥပ္ပေတိဟု ကုသိုလ် ဝိပါက ကြိယာရုပ်နိဗ္ဗ နိကိစ္စ၍ ကုသိုလ်မဖြစ်သင့်သောကြောင့် ပရိစ္စတိရ ခမည်မသင့်။ပစ္စယဝါရသာရမည်ထင်သည်။ ။ပစ္စယဝါရံလည်း။နဟေ တုနကုသလပဒတချက်သာရမည်။ ။ထိုနဟေတုနကုသလပဒ၌ဟေတု

ကုသလပဒါဝသာနံ။ နဟေတုကုသလပဒါဝသာနံ။ ဟေတုကုသလနဟေ
 တုကုသလ ပဒါဝသာနံ ဟူ၍ သုံးချက်သာရသတည်း။ ။ [၁၈၄*၁] န
 ဟေတုနကုသလံ ခမ္ဘံ ပစ္စယာ ဟေတု ကုသလော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတု
 ပစ္စယာ၊ ဝတ္ထု၊ ပစ္စယာ ဟေတုကုသလော ခန္ဓာ။ ကတ္တားကား။ ။ ဝဋ္ဌောမနောဒ္ဓါ
 ရာဝဇ္ဇန်းဒေစရှိသော ဧးဧးသော ဗိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သောဟဒယ ဝတ္ထု
 ကိုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းပြု၍ ပစ္စဝေါကာရတုံ ဖြစ်သောအခါ နောက်
 နောက်သောကုသိုလ် ဧကဝိသန့်ရှိသော ဟိတ်သုံးပါးပစ္စယုပ္ပန် တရားရ
 ၏။ ။ နဟေတု နကုသလံ ခမ္ဘံ ပစ္စယာ နဟေတု ကုသလောတချက်။ ဟေ
 တုကုသလောစ နဟေတုကုသလောစတချက်။ ။ ဤသုံးချက်သာ ရသ
 တည်း။ ။ နဟေတု သာ ဟိ ဧကဝိသန့်။ အဝိဂတေတိဏိ။ ဝိပါကပစ္စည်းမရ။
 ပစ္စနိတ်နှင့်ပစ္စ နဝိပါက နှစ်ပစ္စည်းသာရသတည်း။ ။ ပညာတီရဟေတု
 ပစ္စည်းမရ။ အာရမ္မဏာ၌။ နဟေတု နကုသလပဒေသိ သုံးချက်။ နနဟေတု နကု
 သလပဒေသိလည်း သုံးချက်။ နဟေတုနကုသလ နနဟေတုနကုသလ ပဒေသိ
 လည်းသုံးချက်။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။ နဟေတုနကုသလော ဓမ္မော ဟေတုကု
 သလသန္တကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသာ အရဟတ္တဖိုလ် ကြည်သောဝိ
 ပါက်ပစ္စတိ သံကြိယာဝိသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန် ပစ္စည်း၏။ ။ သမ္ပဒါနိ
 ကား။ မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခု။ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်ရှိသောဟိတ်သုံးပါးပစ္စ
 ယုပ္ပန်၏။ ။ နဟေတု ကုသလသန္တ ကတ္တားကောက်မြဲ။ ။ သမ္ပဒါနိ
 ကား။ မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခု။ ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ဟိတ်သုံးခု။ ဝိရတိအပ္ပမ
 ညာကြည်သောစေတသိက်တိ သပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ဟေတု ကုသလသန္တ
 နဟေတုကုသလသန္တ ကတ္တားကောက်မြဲ။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကု
 သိုလ်ရှစ်ခု။ အဘိညာဉ်ဝိရတိအပ္ပမညာ ကြည်သောဟိတ်နှင့်တကွ စေတ
 သိက်အာတ္တိ သပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ နဟေတုနကုသလပဒေသိကတ္တားကား။ အ
 ကုသိုလ်ခွါဒသာ အရဟတ္တဖိုလ် ကြည်သောသဟိတ် ဝိပါက သဟိတ်ကြိယာ
 သတ္တရသန္တရှိသောဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိသုံးချက်
 မှာကောက်မြဲ။ ။ နဟေတုနကုသလောစနဟေတုနကုသလောစဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိကတ္တား
 ကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသာအရဟတ္တဖိုလ်ကြည်သောသဟိတ်ဝိပါက ဝိသ။ သ
 ဟိတ်ကြိယာသတ္တရသ ဟိတ်နှင့်တကွ စေတသိက် ဧဒေပညာသပစ္စည်း။
 ၏။ သမ္ပဒါနိသုံးချက်မှာကောက်မြဲ။ ။ အာရမ္မဏကိုးချက်။ အဝိပတိ၌
 သဟဇာတာ ဝိပတိမရ၊ အာရမ္မဏာ ဝိပတိကိုးချက်။ အာရမ္မဏာ ပစ္စည်း

ကိမိ၍ကောကံ။ အနန္တရပစ္စည်း၌။ နဟေတု နကုသလ ပဒသာ ရသ
တည်း။ ။နဟေတု နကုသလောဓမ္မော ဟေတုကုသလဿ တချက်။ န
ဟေတုကုသလဿ တချက်။ ဟေတုကုသလဿစ၊ နဟေတုကုသလ
ဿစတချက်။ သုံးချက်သာရသတည်း။ ။ပဌမော ပဌမဿန္တိကတ္တာ
ကား။ ဝုဋ္ဌော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကု
သိုလ်ပဌမဇော၌ရှိသော ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။အာဝဇ္ဇနာဟေ
တုကုသလာနံ ခန္ဓာနံဟုဟော။ ။နောက်နှစ်ချက်လည်းပစ္စည်းအတူ။ ။
နဟေတုကုသလဿန္တိ သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ်ပဌမဇောဟိတ်သုံးခု
ကြဉ်သောစေတသိက်ပဉ္စတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဟေတုကုသလဿ
စ။ နဟေတု ကုသလဿစ၌ သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ် ပဌမဇော
ဟိတ်နှင့်တကွစေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အနန္တ
ရ၌သုံးချက်၊ သမနန္တရနည်းတူ။ သဟဇာတ၊ အညမညမရ၊ နိဿယ
၌ နဟေတု နကုသလပဒသာ ရသတည်း။ ။နဟေတု နကုသလော
ဓမ္မောဟေတု ကုသလဿ ဓမ္မဿ နိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော၊ ဝတ္ထု
ဟေတုကုသလာနံ၊ ခန္ဓာနံ။ ။ဘချက်။ ။နဟေတုကုသလာနံ၊ ခန္ဓာနံတ
ချက်။ ဟေတုကုသလာနန္တ နဟေတုကုသလာနန္တ ခန္ဓာနံနိဿယပစ္စယေ
နပစ္စယော။ ။သုံးချက်။ ။ပုရေဇာတနိဿယကိုသာရသတည်း။ ။
ဥပနိဿယ၌။ ပဌမသုံးချက်၊ ဒုတိယသုံးချက်၊ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ။
ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပုရေဇာတ၌။ ပဌမသုံးချက်။ ပစ္စယမရ၊ အာသေဝ
နမရ၊ ကမ္မ၌လည်းမရ။ ဝိပါကလည်းမရ။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ
သမ္ပယုတ္တတို့လည်းမရ။ ။ဝိဗ္ဗယုတ္တ၌။ ပုရေဇာတ သုံးချက်သာ ရသ
တည်း။ ။အတ္ထိ၊ အဝိဂတလည်း။ ပုရေဇာတသာရသတည်း။ ။နတ္ထိ၊
ဝိဂတ၊ အနန္တရအတိုင်းသုံးချက်။ နဟေတု ယာနဝ။ လ။ နောအဝိဂတေန
ဝ။ ။နကုသလပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

နအကု ပလပဒနှင့်ရှက်ရာ၌လည်း။ နကုသလပဒနှင့် သင်္ချာအထွက်
တူ၏။ ။ကောကံပစ္စည်းမှာ အကုသိုလ်အရာတွင် ကုသိုလ်ထည့်
၍ကောကံ။ ။သမ္ပဒါနိမှာအကုသိုလ်ကောကံသည်သာထူးသည်။ ။
နအဗျာကတ ပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ နဟေတုနအဗျာကတပဒ။ နနဟေတုနအ
ဗျာကတပဒ၊ နဟေတုနအဗျာကတ၊ နနဟေတုအဗျာကတပဒ သုံးပုဒ်
တည်၍။ ။နဟေတု နအဗျာကတ ပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ

ကုသိုလ် ဧကဝိသ ဟိတ်ခြောက်ခု ကြဉ်သော။စေ။ ဆ စက္ကာထိသ
တည်း။ ။နဟေတု အဗျာကတပုဒ်၏အရကား။ ကုသိုလ်အကုသိုလ်
ခြောက်ခုတည်း။ ။နဟေတု အဗျာကတ ပဒါဝသနတချက်သာရ
သောကြောင့်တပုဒ်တပုဒ်တွင်တချက်စီသာရသောကြောင့် သုံးချက်သာ
ရသတည်း။ ။နဟေတု နအဗျာကတံဓမ္မံပဋိစ္စ၊ နဟေတု နအဗျာက
တော ဓမ္မောဥပ္ပုဇ္ဈတိဟေတုပစ္စယာ။ နဟေတု နအဗျာကတောဓန္ဓေ ပဋိစ္စမိ
တ္တသ ရဋ္ဌာနံရူပံ။ ။ကတ္တားပုဒ်၏အရကား။ ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ဖြစ်သော
အခါကုသိုလ်ဧကဝိသ အကုသိုလ်ခွါဒသ ဟိတ်ခြောက်ခုကြဉ်သော စေ
တသိက်ဆစက္ကာထိသအစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကံစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇ
ရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေတု နအဗျာကတံ ဓမ္မံပဋိစ္စ နဟေတု
အဗျာကတောဓမ္မောဥပ္ပုဇ္ဈတိ။ ။ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ ဖြစ်
သောအခါကုသိုလ် အကုသိုလ်ဟိတ်ကံစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယု
ပ္ပန်၏။ ။နဟေတုန အဗျာကတဉ္စ နဟေတုန အဗျာကတဉ္စဓမ္မံပဋိစ္စန
ဟေတုန အဗျာကတော ဓမ္မောဥပ္ပုဇ္ဈတိဟေတုပစ္စယာ။ ။ကတ္တားကား။
ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်ဧကဝိသအကုသိုလ်ခွါဒသ စေ
တသိက် ခွေးပညာသ နာမက္ခန္ဓာကံစွဲ၍ ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်
တရားရ၏။ ။ဟေတုပစ္စည်း၌သုံးချက်။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌မရ။ ။အ
ဓိပတိ၌သဟဇာတာဓိပတိသုံးချက်။ အနန္တ ရ၊ သမနန္တ ရမရ။ ။သဟ
ဇာတသုံးချက်။ အညမညမရ။ ။နိဿယပစ္စည်းသုံးချက်။ ဥပနိဿယ
မရ၊ ပုရေမရ၊ အာဝေဝနလည်းမရ။ ။ကမ္မပစ္စည်း၌သုံးချက်။ ဝိပါကမ
ရ။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဗျာန၊ မဂ္ဂတို့၌သုံးချက်စီ။ သမ္ပယုတ္တ မရ။ ။
ဝိဇ္ဇယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတသုံးချက်စီ။ နတ္ထိ။ ဝိဂတမရ။ ။အနုလုံပစ္စနိက်
၌။ နဟေတုမရ၊ နာရမ္မဏ၌။ ဟေတုပစ္စည်းအနုလုံအတိုင်းသုံးချက်။ နာဓိပ
တိ၊ နာနန္တ ရ၊ နာသမနန္တ ရ။ နအညမည၊ နဥပနိဿယ၊ နပုရေ၊ နပစ္ဆိမ၊ နာ
သေဝန၊ နဝိပါကတို့၌သုံးချက်စီ။ နသမ္ပယုတ္တ၊ နောနတ္ထိ၊ နောဝိဂတတို့၌
လည်းသုံးချက်စီ။ ။ဆဝါရ။ ။ဗျောဝါရ၌။ ဟေတုပစ္စည်း၌နဟေတု
အဗျာကတံ မရ၊ နဟေတု နအဗျာကတပဒေသာ ရသတည်း။ ။နန
ဟေတုန အဗျာကတောဓမ္မော၊ နဟေတုအဗျာကတဿ ဓမ္မဿဟေတု
ပစ္စယေနပစ္စယော၊ ကုသလာကုသလာဟေတု စိတ္တသရဋ္ဌာနာနံရူပါနံဟေ
တုပစ္စယေနပစ္စယောဟုထုတ်ရမည်။ ။ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရတုံ

၌။ ကုသိုလ်အကုသိုလ် ဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။
ဝိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။တချက်သာ။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။န
ဟေတုန အဗျာကတပဒ၌သုံးချက်။ နနဟေတု နအဗျာကတပဒ၌ လည်း
သုံးချက်။ နဟေတု အဗျာကတပဒ နနဟေတု နအဗျာကတပဒ၌လည်း
သုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်ထွက်သတည်း။ ။ဟေတုနအဗျာကတော
ဓမ္မောဟေတု အဗျာကတဿဓမ္မဿ၊ အာရမ္မဏ၊ ။ကတ္တားကား။ အ
ကုသိုလ်ဒွါဒကုသိုလ်ဧကဝိသ ဟိတ်ခြောက်ခုကြဉ်သော စေတသိက်
ဆစက္ကာထိသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာ ဝိပါက်ရှစ်ခု
မဟာကြိယာရှစ်ခု ဝိညာဏဉ္စာယတန ဝိပါက်ကြိယာ နေဝသညာ နာသ
ညာယံတန ဝိပါက်ကြိယာ အဘိညာဉ်၌ရှိသော ဟိတ်သုံးပါးပစ္စယုပ္ပန်
တရားရ၏။ ။နဟေတုအဗျာကတေ ခန္ဓေအာရမ္မ၊ ဟေတု အဗျာက
တာခန္ဓာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ။နဟေတုအဗျာကတဿသန္တကတ္တားကောက်မြဲ။ ။
သမ္ပဒါနိကား။ တဒါရုံကောဒသ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းကြဉ်သော ကာကြိယာ
တဆယ် ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါက်ကြိယာ နေဝသညာ နာသညာယတန
ဝိပါက်ကြိယာ အဘိညာဉ်ဟိတ်သုံးပါး။ ဝိရတိ အပ္ပမညာ ကြဉ်သော
စေတသိက်ထိသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟေတု အဗျာကတဿ စ
နဟေတုအဗျာကတဿစ၌ ကတ္တားကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။မဟာ
ဝိပါက်ရှစ်ခု မဟာ ကြိယာ ရှစ်ခု ဝိညာဏဉ္စာယတန ဝိပါက် ကြိယာ
နေဝသညာ နာသညာယတန ဝိပါက် ကြိယာ ကြိယာ အဘိညာဉ် ဝိရ
တိ အပ္ပမညာ ကြဉ်သော ဟိတ်နှင့်ဟက္ခသော စေတသိက် တေတ္ထိ
သပစ္စယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။နနဟေတု နအဗျာကတ ပဒ၌။ ကုသိုလ်
အကုသိုလ်ဟိတ်ခြောက်ခုကို ပစ္စည်းကောက်။ ။သမ္ပဒါနိသုံးချက်မှာ
ကောက်မြဲ။ ။နဟေတုနအဗျာကတောစ၌ကတ္တားကားအကုသိုလ်ဒွါ
ဒကုသိုလ်ဧကဝိသ ဟိတ်နှင့်ဟက္ခ စေတသိက်နွေးပညာသကို ပစ္စည်း
ကောက်။ ။သမ္ပဒါနိသုံးချက်ကောမြဲ။ ။အဓိပတိ၌လည်း ကိုး
ချက်။ ။နဟေတုနအဗျာကတောနဟေတုအဗျာကတဿတချက်။ ။
နဟေတုနအဗျာကတော နဟေတု အဗျာကတဿတွင် သဟဇာတာ
ဝိပတိနှစ်ချက်ပင်တည်း။ ။အာရမ္မဏကုန်၍ ကောက်လေ။ ။အ
နန္တရ၌လည်းကိုးချက်။ ။နဟေတုန အဗျာကတောဓမ္မော၊ ဟေတုအ
ဗျာကတဿသန္တကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒကုသိုလ်ဧကဝိသအသုံး

စောဟိတ် ခြောက်ခု ကြဉ်သော စေတသိက် ဆစက္ကလီသ ပစ္စည်း။
 ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာဝိပါက်ရှစ်ခုမဟာဂ္ဂုတ်ဝိပါက်ကိုးခုဖိုလ်လေး
 ခုရှိသော ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နဟေတုအဗျာကတဿသန္တိ သ
 မ္ပဒါနိကား။ သန္တိရဏသုံးခု မဟာဝိပါက်ရှစ်ခု မဟာဂ္ဂုတ်ဝိပါက်ကိုးခု
 ဖိုလ်လေးခု ဟိတ်သုံးပါး ကြဉ်သော စေတသိက် ပဉ္စတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်
 တရားရ၏။ ။ဟေတုအဗျာကတဿစ နဟေတု အဗျာကတဿစန္တိ
 သမ္ပဒါနိကား။ မဟာဝိပါက်ရှစ်ခုမဟာဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ကိုးခုဖိုလ်လေးခုဟိတ်
 နှင့်တကွသော စေတသိက်အဋ္ဌတိံသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အကြွင်း
 ခြောက်ချက်လွယ်ပြီ။ ။သမနန္တရံရှင်တူပြီ။ ။သဟဇာတန္တိ၊ ပဋိစ္စ
 ဝါရအတိုင်းသုံးချက်။ ။အညမညမရ။ ။နိဿယသုံးချက်။ ။ဥပ
 နိဿယသုံးချက်။ ။ပုရေမရ။ ။ပစ္ဆိမဇာတသုံးချက်။ ။အာသေ
 ဝနမရ။ ။ကမ္မဘချက်။ ။ဝိပါကမရ။ ။အာဟာရတချက်။ ။
 ဣန္ဒြိယသုံးချက်။ ။ဈာနတချက်။ ။မဂ္ဂသုံးချက်။ ။သမ္ပယုတ္တမရ။ ။
 ဝိပ္ပယုတ္တသုံးချက်။ ။အတ္ထိ၊ အဝိဂတသုံးချက်။ ။နတ္ထိ၊ ဝိဂတကိုးချက်။ ။
 နဟေတု၊ သာနဝ။လ။ နောအဝိဂတောနဝ။ ။သဟေတုကဒုက်နှင့်ရှက်
 ရာ၌။ ။နသဟေတုက နကုသလပဒ၊ နအဟေတုကနကုသလပဒဟု
 နှစ်ပုဒ်တည်း။ ။နသဟေတုက နကုသလပုဒ်၏အရကား။ အဟိတ်စိတ်
 အဋ္ဌာရသ ဆန္ဒကြဉ်သော အညသမာန်းခွါဒသ မောဟမူဇ္ဇေ၌ မောဟ
 ရုပ်အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နသဟေတုက နကုသလပုဒ်၏အရကား
 အကုသိုလ်ခွါဒသ သဟိတ်ဝိပါက် ဧကဝိသ သဟိတ်ကြိယာ သတ္တရသ
 မောဟမူဇ္ဇေ၌မောဟကြဉ်သော စေတသိက် ဇ္ဇေပညာသတည်း။ ။
 ထိုနှစ်ပုဒ်တို့တွင်။ ပဌမပုဒ်ကိုသာရသတည်း။ ။ပဋိစ္စဝါရမရ။ ။န
 သဟေတုကံဓမ္မံ နကုသလံဓမ္မံ ပစ္စယာသဟေတုကော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ
 ဟေတုပစ္စယာ။ ။ဝတ္ထုပစ္စယာသဟေတုကော ကုသလာဓန္ဓာ။ ။အ
 ဟိတ်ကုသိုလ်ဟုမရှိ သောကြောင့် အဟေတုကော ကုသလောကို မရ။
 တချက်သာရသည်။ သမ္ပတ္တဧကံ။ ။ပစ္စနိက်မရ။ ။ပဉ္စာဝါရ၌။ ဟေ
 တုပစ္စည်းမရ။ ။အာရမ္မဏ၌။ နသဟေတုကော နကု သလောဓမ္မော
 သဟေတုကဿ ကုသလဿ အာရမ္မဏ။ ။ကတ္တားကား။ အဟိတ်
 စိတ်အဋ္ဌာရသ ဆန္ဒကြဉ်သော အညသမာန်းခွါဒသ မောဟမူဇ္ဇေ၌ မော
 ဟ ရုပ်အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန်ပစ္စည်း။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခု

ကုသိုလ် အဘိညာဉ် မဂ်စိတ်လေးခု အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် ဆတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အဟေတုကဿ ကုသလဿဟု အ ဟိတ်ကုသိုလ်မရှိ၍ မရသင့်။ ။နအဟေတုကောန ကုသလော ဓမ္မော။ သဟေတုကဿ ကုသလဿ၌ ကတ္တားကား။ ။အကုသိုလ်ဒွါဒသ အ ရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ်သော သဟိတ်ဝိပါက်ဝိသ သဟိတ်ကြိယာ သတ္တရသ မောဟမူဇ္ဇေး၌မောဟကြဉ်သော စေတသိက်ဇ္ဇေးပညာသ ပစ္စည်းတရားရ ၏။ ။သဟေတုကဿ ကုသလဿ ဟူသောသမ္ပဒါန်ပုဒ်၏ အရကား။ မ ဟာကုသိုလ်ရှစ်ခုကုသိုလ် အဘိညာဉ် အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် ဆတ္တိံသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤနှစ်ချက်သာ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ ရသ တည်း။ ။အဓိပတိ၌လည်းအာရမ္မဏာဓိပတိနှစ်ချက်သာရသတည်း။ ။ အနန္တရပစ္စည်း၌။ ။နသဟေတုကော န ကုသလဿ ဟေတုကဿ ကုသလဿ၌ကတ္တားကား။ ဝုဋ္ဌောမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါန်ကား။ မဟာကုသိုလ် ပဌမဇောပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။တချက်။ နဟေ တုကော နကုသလော။ သဟေတုကဿ ကုသလဿဟုမရသင့်။ ။အ နန္တရ သမနန္တရ၌တချက်စီ။ သဟဇာတ အညမညမရ။ ။နိဿယ၌န သဟေတုကောနကုသလောဓမ္မော။ သဟေတုကဿ ကုသလဿ နိဿ ယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝတ္ထုကုသလာနံ ခန္ဓာနံဟုဟော။ ။ဤပုရေဇာတ နိဿယတချက်သာ ရသည်။ ။ဥပနိဿယ၌။ ပဌမော ပဌမဿတ ချက်။ ။ဒုတိယော ပဌမဿတချက်။ ဤနှစ်ချက်သာရသည်။ ။ပုရေ ဇာတ၌ပဌမောပဌမဿတချက်သာ။ ။ပစ္ဆိမာအာသေဝနမရ။ ။ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တတို့မှာ မရ။ ။ဝိဇ္ဇယုတ္တ မှာ ပဌမောပဌမဿ ပုရေဇာတဝိဇ္ဇယုတ် တချက်သာ ရသတည်း။ ။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတသည်။ ပုရေဇာတတ္ထိတချက်သာ ရသည်။ ။နတ္ထိ၊ ဝိဂတ လည်းတချက်သာရသည်။ ။နဟေတုယာဇ္ဇေလ။ နောအဝိဂတေဇ္ဇေ။ ။ ကုသလပဒနှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

အကုသလပဒနှင့် ရှက်ရာ၌။ ။ကုသလပဒနှင့် အတူတူ သင်္ချာမထူး ပြီ။ ကုသိုလ်အရာတွင် အကုသိုလ်ကို ကောက်သည်သာ ထူးသည်။ ။အ ဗျာကတပဒနှင့်ရှက်ရာ၌။ နသဟေတုက နအဗျာကတပဒ။ နအဟေတုက နအဗျာကတပဒ။ နသဟေတုက နအဗျာကတနအဟေတုက နအဗျာက တပဒဟုသုံးပုဒ်တည်း။ ။နသဟေတုကန အဗျာကတပုဒ်၏ အရကား။

မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟတည်း။ ။နအဟေတုကနအဗျာကတတပုဒ်၏ အ
ရကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ကုသိုလ်ဧကဝိသ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟကြည်
သော စေတသိက် နွေးပညာသတည်း။ ။နသဟေတုကံ နအဗျာကတံ
ဓမ္မံပဋိစ္စ အဟေတုကောအဗျာကတော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ၌ ကတ္တားကား။ ဝိမိ
ကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ မောဟကိုစွဲ၍ဖြစ်သောစိတ္တဇရုပ်ပစ္စ
ယုပ္ပန် တရားရ၏။ ။တချက်။ ။နအဟေတုကံ နအဗျာကတံ ဓမ္မံပဋိစ္စ
အဟေတုကော အဗျာကတော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိဟေတုပစ္စယာ။ နအဟေတု
ကနအဗျာကတောဓမ္မပဋိစ္စစိတ္တသမုဋ္ဌာနံရူပံဟုထုတ်။ ။ကတ္တားကား။
ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ အကုသိုလ် ဒွါဒသ ကုသိုလ် ဧကဝိသ မောဟမူဇ္ဈေး၌
မောဟကြည်သော စေတသိက်နွေးပညာသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို
စွဲ၍ဖြစ်သောသဟိတ် စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။နသဟေတုကံ
နအဗျာကတဉ္စနအဟေတုကံ နအဗျာကတဉ္စ ဓမ္မံပဋိစ္စအဟေတုကော အ
ဗျာကတော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ကတ္တားပုဒ်၏အရကား။ ဝိမိ
ကိစ္ဆာသဟဂုတ်ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ် စေတသိက်ရဒ္ဓသ အစိတ်အပေါင်း နာ
မက္ခန္ဓာ မောဟကိုစွဲ၍ဖြစ်သောစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤသုး
ချက်သာ ဟေတုပစ္စည်းရသတည်း။ ။အာရမ္မဏ၌ မရ၊အဓိပတိ၌။ နအ
ဟေတုကံ နအဗျာကတံဓမ္မံပဋိစ္စ အဟေတုကော အဗျာကတော တချက်
သာရသတည်း။ ။အနန္တရ၊သမနန္တရမရ။ ။သဟာဇာတသုးချက်။ ။
အညမညမရ။ ။နိဿယသုးချက်။ ဥပနိဿယမရ။ ။ပုရေပစ္ဆိမာအာ
သေဝနမရ။ ။ကမ္မသုးချက်။ ။ဝိပါကဒုတိယေနဒုတိယံတချက်သာ။ ။
အာဟာရ၊ဇုတ္တိယ၊ဈာန၊မဂ္ဂ သုးချက်စီ။ သမ္ပယုတ္တမရ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၊အတ္ထိ၊
အဝိဂတ သုးချက်စီ။ နတ္ထိ၊ဝိဂတ မရ။ ။အနုလုံပြီး၏။ ။ပစ္စနိက်၌။ န
ဟေတုမရ။ ။နာရမ္မဏသုးချက်။ ။နာဓိပတိ၊ နာနန္တရ၊ နသမနန္တရ၊
နအညမည၊နဥပနိဿယ၊ နပုရေ၊နပစ္ဆိမာဇာတော၊ နာသေဝနေ။ နဝိပါကော၊
နသမ္ပယုတ္တ၊ နောနတ္ထိ၊ နောဝိဂတသုးချက်စီ။ ။ဆဝါရ၊ ။ပဉ္စာဝါရ
ဟေတုပစ္စည်း၌။ ။နသဟေတုကော နအဗျာကတောဓမ္မော အဟေတု
ကဿ အဗျာကတဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကတ္တားပုဒ်၏ အရ
ကား။ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စ
ယုပ္ပန်၏။ ။ဝိမိကိစ္ဆာသဟဂတော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော မောဟောစိတ္တ
သမုဋ္ဌာနာနံရူပံဟုထုတ်။ ။နအဟေတုကော နအဗျာကတော။ အဟေ

တုကဿအဗျာကတဿ။ ဟေတုကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရတုန္တိမောဟ
မူဇ္ဇေန္တိမောဟကြဉ်သော အကုသိုလ်ဟိတ်သုးပါး။ ကုသိုလ်ဟိတ်သုးပါး
ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ ကုသိုလ်အကုသိုလ် ပြုအပ်သော
စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဟေတုပစ္စည်းမှာ ဤနှစ်ချက်သာ ရ
သည်။ ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ နသဟေတုကော နအဗျာကတော သဟေ
တုကဿ အဗျာကတဿ အာရမ္မဏ။ ။ ကတ္တားကား။ မောဟမူဇ္ဇေန္တိ
မောဟပစ္စည်း၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ မဟာဝိပါက်ရှစ်ခု မဟာကြိယာ အ
ဘိညာဉ်ဝိရတိ အဗျမညာကြဉ်သော စေတသိက်တေတ္ထိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တ
ရားရ၏။ ။ အဟေတုကဿ အဗျာကတဿ၌ ကတ္တားကောက်မြဲ။ ။
သမ္ပဒါနိကား။ သန္တိရဏသုးခု မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဟသိတုမ္ပိန္နိ ဆန္ဒကြဉ်
သော အညသမာန်း ခွါဒသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ နအဟေတုကော နအဗျာက
တောဓမ္မော သဟေတုကဿ အဗျာကတဿ၌ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်
ခွါဒသ ကုသိုလ် ကေဝိသ မောဟမူဇ္ဇေန္တိ မောဟကြဉ်သော စေတသိက်
ဇ္ဇေးပညာသပစ္စည်း၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ မဟာဝိပါက်ရှစ်ခု မဟာကြိ
ယာရှစ်ခု ဝိညာဏဉ္စာယတန ကြိယာ နေဝသညာနာသညာယတန ဝိပါက်
ကြိယာ၊ ကြိယာ အဘိညာဉ် ဝိရတိအဗျမညာ ကြဉ်သော စေတသိက်
တေတ္ထိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ နအဟေတုကဿ အဗျာကတဿ၌
ကတ္တားကောက်မြဲ။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ သန္တိရဏသုးခု မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း
ဟသိတုမ္ပိန္နိ ဆန္ဒကြဉ်သော အညသမာန်းခွါဒသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
အာရမ္မဏလေးချက်။ အဓိပတိ၌ ပဌမပုဒ်မရ။ ။ နအဟေတုကော နအ
ဗျာကတော သဟေတုကဿ အဗျာကတဿ အဓိပတိပစ္စယေနပစ္စယော
၌ ကတ္တားကား။ အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော အဟေတုမဂ် ပစ္စည်း၏။ ။
သမ္ပဒါနိကား။ အလေးအမြတ် ပြုတတ်သော မဟာကြိယာ ဥာဏ သမ္ပ
ယုတ်လေးခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ နအဟေတုကော နအဗျာကတော။
အဟေတုကဿ အဗျာကတဿ၌ ကတ္တားကား။ သာဓိပတိ စိတ္တဇရုပ်
အားတပ်သော ပဉ္စဝေါကာရတုန္တိ အဓိပတိပစ္စည်းကိုရသော အခါလော
ဘမူရှစ်ခု ဒေါသမူဇ္ဇေး မဟာ ကုသိုလ်ရှစ်ခု ကေနိရသော ဟေဂ္ဂုတ်ကု
သိုလ်ကိုးခုမဂ်လေးခု စိတ္တက္ခဏာ တခုတခု၌ရှိသော အဓိပတိတရားကိုယ်
သုးပါးလေးပါးတို့တွင် တပါးပါးပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။
သာဓိပတိစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ဒုတိယပဒနှစ်ချက်သာ။ ။ အဓိပတိ၌

ရသတည်း။ ။ အနန္တရ၌ နသဟေတုကော နအဗျာကတော သဟေတု
 ကဿအဗျာကတဿ၌ ကတ္တားကား။ မောဟမူအဆုံးစော၌ ရှိသောမော
 ဟပစ္စည်း။ ။ ။ သဟေတုကဿ အဗျာကတဿ၌ သမ္ပဒါနိကား။ မ
 ဟာဝိပါက်ရှစ်ချ။ တဒါရုံဘဝင်မဟဂ္ဂုတ်ဘဝင်ကိုးခုပစ္စယုပ္ပန်။ ။ ။ အ
 ဟေတုကဿ အဗျာကတဿ၌ ကတ္တား ကောက်မြဲ။ ။ သမ္ပဒါနိကား။
 သန္တိရဏသုံးခုပစ္စယုပ္ပန်။ ။ ။ ပဌမနှစ်ချက်။ ။ နအဟေတုကော န
 အဗျာကတော သဟေတုကဿ အဗျာကတဿ၌ ကတ္တားကား။ အကု
 သိုလ်ခွါဒသ။ လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ။ အဆုံးစောမင်္ဂလေးချ။ မောဟ
 မူနွေး၌မောဟကြဉ်သောစေတသိက်နွေး ပညာသပစ္စည်း။ ။ ။ သမ္ပဒါနိ
 ကား။ မဟာဝိပါက်ရှစ်ချ။ တဒါရုံဘဝင်မဟဂ္ဂုတ် ဘဝင်ကိုးချ။ ဖိုလ်လေး
 ခုပစ္စယုပ္ပန်။ ။ ။ အဟေတုကဿအဗျာကတဿ၌ ကတ္တားကား။ အ
 ကုသိုလ်ခွါဒသ မဟာကုသိုလ်ရှစ်ချ အဆုံးစော။ မောဟမူနွေး၌ မောဟ
 ကြဉ်သောစေတသိက်နွေး ပညာသပစ္စည်း။ ။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ သန္တိ
 ရဏသုံးခုပစ္စယုပ္ပန်။ ။ ။ ဒုတိယနှစ်ချက်။ ။ အနန္တရ၌ပေါင်း လေး
 ချက်။ ။ သမန္တရနည်းတူ။ ။ သဟဇာတ၌။ ပဌမော ဒုတိယဿ။ ဒု
 တိယောဒုတိယဿ။ ပဌမဒုတိယော ဒုတိယဿသုံးချက်။ ။ အညမည
 မရ။ ။ နိဿယ၌ သဟဇာတအတိုင်း သုံးချက်။ ဥပနိဿယ၌ပဌမနှစ်
 ချက်၊ ဒုတိယနှစ်ချက်။ ။ ပေါင်းလေးချက်။ ။ ပုရေမရ။ ။ ပစ္ဆိမဇာ
 တ၌။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ပဌမဒုတိယော ဒုတိ
 ယဿ။ သုံးချက်။ ။ အာသေဝန မရ။ ။ ကမ္မ၌။ ဒုတိယော ဒုတိ
 ယဿ။ ဒုတိယော ပဌမဿ။ ဒုတိယော ပဌမ ဒုတိယဿ။ ။ သုံး
 ချက်။ ။ ဝိပါကမရ။ ။ အာဟာရ၌။ ဒုတိယောဒုတိယဿတချက်။ ဣန္ဒြိ
 ယတုချက်။ ဈာနတချက်။ မဂ္ဂတချက်။ ။ သမ္ပယုတ္တမရ။ ။ ဝိပ္ပယုတ္တ၌။
 ပဌမောဒုတိယဿ။ ဒုတိယောဒုတိယဿ။ ပဌမဒုတိယောဒုတိယဿ။ ။
 သုံးချက်။ ။ အတ္ထိသုံးချက်။ နတ္ထိဝိဂတလေးချက်။ အဝိဂတာသုံးချက်။ ။
 နဟေတုယာစက္ကာရိ။ လ။ သမ္ပတ္တ စက္ကာရိ။ ။ သဟေတုကဒုက်နှင့်အရှက်
 ပြီးပြီ။ ။ ဤနည်းကင့်၍ဤဂေါစ္ဆက၌အရှက်ကင့်ကြံပါလေ။ ။

ရူပန္တရဒုကတိ။ ။သပ္ပတ္တယဒုကတိရှက်ရာ၌။ နသပ္ပတ္တယကုသလပဒ။ နအပ္ပတ္တယ နကုသလပဒဟုနှစ်ပုဒ်တည်း။ ။နသပ္ပတ္တယကုသလပုဒ်၏ အရကားနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နအပ္ပတ္တယ နကုသလပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသဝိပါက်ဆတ္တိံသ ကြိယာဝိသရုပ်အဋ္ဌဝိသတည်း။ ။နသပ္ပတ္တယနကုသလပုဒ်မရ။ ။(၁၈၅*၂၆)နအပ္ပတ္တယကုသလံဓမ္မံ ပစ္စယာသပ္ပတ္တယော ကုသလောဓမ္မောဥပ္ပန္နတိဟေတုပစ္စယာ။ ။ကတ္တားကား။ ဝုဠော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသောစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒိသောဟဒယဝတ္ထုမရဏာသန္တအခါ ရတိစိတ်မှပြန်၍ရသော် တဆယ်ချက်မျက်မြောက်သော ဟဒယဝတ္ထုကိုပုရေဇာတ နိဿယပစ္စည်း ပြု၍ ဖြစ်သောပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ ဖြစ်သောအခါ နောက်နောက်သော ကုသိုလ်ကေဝိသ။ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အပ္ပတ္တယကုသလမရှိသောကြောင့် တချက်သာရသည်။ ။သမ္ပတ္တကေ။ ဝိပါကမရ။ ။ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်းမရ။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။နသပ္ပတ္တယောနကုသလော ဓမ္မောသပ္ပတ္တယဿ ကုသလဿ အာရမ္မဏဿ။ ကတ္တားကား။ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်း။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်လေးချက်။ ကုသိုလ် အဘိညာဉ် မဂ်စိတ်လေးချက် အပ္ပမညာကြည်သောစေတသိက်ဆတ္တိံသပစ္စယုပ္ပန်။ ။သေက္ခာနံနိဗ္ဗာန်ပစ္စဝေက္ခန္တိနိဗ္ဗာန် ဂေါတြိဘုဿ ဝေါဒါနဿမဂ္ဂဿဟုထုတ်။ ။နအပ္ပတ္တယောနကုသလောဓမ္မော သပ္ပတ္တယဿကုသလဿ ဤကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ ကရဟတ္တဖိုလ်ကြည်သောဝိပါက်ပဉ္စတိံသ ကြိယာဝိသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသပစ္စည်း။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခုကုသိုလ်အဘိညာဉ်အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက် ဆတ္တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်။ ။ဝိဘင်းမှာဓမ္မအနုလုံ ကုသလတိက်ကိုဖို့၍ထုတ်။ ။ဤနှစ်ချက်သာအာရမ္မဏ၌ ရသတည်း။ ။အဓိပတိ၌လည်းဤနှစ်ချက်သာ။ ။အနန္တ ရ၌ ပဌမပုဒ်မရ။ ။နအပ္ပတ္တယော နကုသလောဓမ္မော သပ္ပတ္တယဿ ကုသလဿဤကတ္တားကား။ ဝုဠော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းပစ္စည်း။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ်ပဌမဇောပစ္စယုပ္ပန်။ ။ဤဒုတိယော ပဌမဿတချက်သာရသည်။ ။သမနန္တရနည်းတူ။ ။သဟဇာတ၊ အညမညမရ။ ။နိဿယပစ္စည်း၌။ နအပ္ပတ္တယောနကုသလောဓမ္မော သပ္ပတ္တယဿကုသလဿနိဿယ။ ။ကတ္တားကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသောရှေးရှေးသောစိတ်

နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုမရဏာ။လ။ ဝတ္ထုပစ္စည်း။၏။ သ
ဗ္ဗဒါနိကာ။ ပဉ္စဝေါကာရသံသိ ဖြစ်သောအခါ နောက်နောက်သော ကု
သိုလ်ဇကဝိသပစ္စယုပ္ပန်။၏။ ။ဤတချက်သာရသတည်း။ ။ဥပနိဿ
ယသံ။ပဌမော ပဌမဿ။ ဒုတိယောပဌမဿ။ ။ဤ နှစ်ချက်သာ။ ။ပု
ရေဇာတသံ။ ဒုတိယောပဌမဿ တချက်သာ။ ပစ္ဆိမဇာတသံမရ။ အာသေ
ဝနလည်းမရ။ ကမ္မမရ။ ဝိပါက။အာဟာရ။ဣန္ဒြိယ။ဈာန။မဂ္ဂ။ သမ္ပယုတ္တမ
ရ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တသံပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်တချက်သာ။ ။အတ္ထိ အဝိဂတ
ပုရေဇာတတ္ထိတချက်သာ။ နတ္ထိ။ဝိဂတမှာလည်းတချက်သာ။ ။နဟေ
တုယာဒစ္စ။လ။နောအဝိဂတေဒစ္စ။ ။နကုသလပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။

နအကုသလပုဒ်နှင့်အရှက်၌လည်းအတူတူ။ ကုသိုလ်အကုသိုလ်လည်း
သည်သာထူးသည်။ ။နအဗျာကတပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။နသဗ္ဗယန
အဗျာကတဟုမရှိသောကြောင့်ပဌမပုဒ်မရ။ ။နသဗ္ဗယနအဗျာကတ
ပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ကုသိုလ်ဇကဝိသ စေတသိက်နွေးပ
ညာသတည်း။ ။နသဗ္ဗယံ နအဗျာကတံ ခမ္ဘံပဋိစ္စ သဗ္ဗစ္စ ယော
အဗျာကတောခမ္ဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ။ကတ္တားကား။ ပဉ္စ
ဝေါကာရသံသိဖြစ်သောအခါ ကုသိုလ်ဇကဝိသအကုသိုလ်ဒွါဒသ။စေ။နွေး
ပညာသအစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်။
၏။ ။ဤတချက်သာ။ ။အာရမ္မဏမရ။ အဓိပတိတချက်။ ။အနန္တ
ရ။သမနန္တ ရမရ။ ။သဟဇာတတချက်။ ။အညမညမရ။ ။နိဿယ
တချက်။ ။ဥပနိဿယ။ ပုရေဇာတ။ ပစ္ဆိမဇာတ။အာသေဝနမရ။ ။
ကမ္မတချက်။ ။ဝိပါကမရ။ ။အာဟာရ။ဣန္ဒြိယ။ဈာန။ မဂ္ဂတချက်
စိ။ ။သမ္ပယုတ္တမရ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ။အတ္ထိ။အဝိဂတ တချက်စိ။ ။
နတ္ထိ။ဝိဂတမရ။ ပညာဝါရ ဟေတုပစ္စည်း၌။ ။နသဗ္ဗယော နအဗျာက
တောခမ္ဘော။ သဗ္ဗယဿ အဗျာကတဿတချက်သာရသည်။ ကတ္တား
ကား။ကုသိုလ်အကုသိုလ် ဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စည်း။၏။ ။သဗ္ဗဒါနိကာ။
စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်။၏။ ။တချက်သာ။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။
နသဗ္ဗယော နအဗျာကတော သဗ္ဗယဿ အဗျာကတဿ၌ ကတ္တား
ကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသကုသိုလ် ဇကဝိသစေတသိက်နွေးပညာသ ပစ္စည်း
တရားရ၏။ ။သဗ္ဗဒါနိကာ။ တဒါရုံကောဒသ ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်းဩဉ်သော

ကာမကြိယာ တဆယံဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဝိပါကံကြိယာအဘိညာဉ်ဝိ
ရတိအပ္ပမညာဩဉ်သော စေတသိက်ံ တေတ္ထိံသ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။တ
ချက်။ ။အဝိပတိ၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿ
ယတချက်စိ။ ။ပုရေမရေ။ ။ပစ္ဆိမဇာတတချက်။ ။အာသေဝနမ
ရ။ ။ကမ္မတချက် ဝိပါကမရ။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတို့မှာ
လည်းတချက်စိ။ ။သမ္ပယုတ္တမရ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အ
ဝိဂတတို့လည်းတချက်စိ။ ။ဒုတိယောပဋ္ဌမဿဿ။ ။နဟေတုယာ
ဧကံ၊ သဗ္ဗတ္ထဧကံ။ ။သဗ္ဗတ္ထယဒုက္ခံနှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

သနိဒဿနဒုက္ခံနှင့် ရှက်ရာ၌။ သနိဒဿနန ကုသလပဒ၊ န အနိဒဿန
နကုသလပဒဟု နှစ်ပုဒ်တည်း။ ။နသနိဒဿန နကုသလပုဒ်၏ အရ
ကား။ အကုသိုလ်ခွါဒဿ ဝိပါကံအတ္ထိံသ ကြိယာဝိသစေတသိက်ံ ခွေးပ
ညာသရူပါရုံ ဩဉ်သော ရုပ်သတ္တဝိသ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နအနိဒဿနန
ကုသလပုဒ်၏ အရကား။ ရူပါရုံတည်း။ ။နနိဒဿနန ကုသလံဓမ္မံ ပစ္စ
ယဝါရမရ။ ။အနိဒဿနောကုသလော ဓမ္မောဥဗ္ဗုတ္တိဟေတုပစ္စယာ
ဝတ္ထုပစ္စယာကုသလာဓန္ဓာ။ ပစ္စယဝါရ၌ဤတချက်သာရသတည်း။ ။ဝိ
ပါကပစ္စည်းမှတပါးဧကံသာတည်း။ ။ပစ္စနိကံ၌ပစ္ဆိမဇာတ တချက်
သာရသတည်း။ ။သဝါရ။ ။ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်းမရ။ ။အာ
ရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။နသနိဒဿနော နကုသလောဓမ္မော အနိဒဿနဿ
ကုသလဿအာရမ္မဏ။ ။ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒဿ အရဟတ္တ
ဖိုလ်ဩဉ်သော ဝိပါကပစ္စတိံသ ကြိယာဝိသစေတသိက်ံ ခွေးပညာသရူ
ပါရုံဩဉ်သောရုပ်သတ္တဝိသနိဗ္ဗာန်ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ်
ရှစ်ခုကုသိုလ်အဘိညာဉ် မဂ်လေးခုအပ္ပမညာဩဉ်သော စေတသိက်ံအ
တ္ထိံသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နအနိဒဿနောနကုသလော ဓမ္မော အနိ
ဒဿနဿ ကုသလဿ ဓမ္မဿ၌ ကတ္တားကား။ ရူပါရုံ ပစ္စည်းတံရားရ
၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခု ကုသိုလ်အဘိညာဉ် အပ္ပမညာ
ဩဉ်သောစေတသိက်ံ ပညာသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဤနှစ်ချက်သာ အာရမ္မ
ဏပစ္စည်း၌ရသည်။ ။အဝိပတိ၌ လည်းနှစ်ချက်။ ။အနန္တရ၊ သမန
န္တရတချက်။ ။သဟဇာတ၊ အညမညမရ။ ။နိဿယ၌ပုရေဇာတ၊ နိ
ဿယတချက်။ ။ဥပနိဿယနှစ်ချက်။ ။ပုရေဇာတမှာ သက်သက်နှစ်
ချက်၊ အရောတချက်။ ။သုးချက်။ ။ပစ္ဆိမမရ။ ။အာသေဝန၊ ကမ္မ၊

ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တမရ၊ ဝိပ္ပယုတ္တမရရ။ ။
 ပုပ္ဖယုတ္တန္တိ။ ။ ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ်တချက်။ ။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတန္တိ။ ပုရေ
 ဇာတတ္ထိသုံးချက်။ ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ တချက်။ ။ နဟေတုယူသတိဏိ။ နာရမ္မ
 ဇောနွေ။ နောဝိဂတောနွေ။ ။ ကုသလပဒအရှက်ပြီး၏။ ။

အကုသလပဒနှင့်ရှက်ရာ၌လည်းနည်းတူ။ ။ လည်းသည့်သာထူး
 သည်။ ။ အဗျာကတပဒနှင့်ရှက်ရာ၌။ ။ နသနိဒဿန နအဗျာကတပ
 ဒ။ ။ နအနိဒဿနန အဗျာကတ ပဒဟုနှစ်ပုဒ်တည်း။ ။ နသနိဒဿနနအ
 ဗျာကတ ပုဒ်၏အရကား။ ။ အကုသိုလ်ဒွါဒသ ကုသိုလ် ဧကဝိသ စေတ
 သိက်နွေပညာသတည်း။ ။ နအနိဒဿနနအဗျာကတဿအရမရှိ။ ။
 နသနိဒဿနနအဗျာကတံ ဓမ္မံပဋိစ္စ သနိဒဿနော အဗျာကတောဓမ္မောဥ
 ပုဇ္ဇတိဟေတုပစ္စယာ။ ။ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရသုံ၌ဖြစ်သော အ
 ခါအကုသိုလ် ဒွါဒသကုသိုလ်ဧကဝိသ စေတသိက်နွေပညာသ အစိတ်အ
 ပေါင်းနာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဝိတ္တဇရူပါရုံ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။
 နသနိဒဿနန အဗျာကတံဓမ္မံပဋိစ္စ အနိဒဿနော အဗျာကတော။ ။
 ကတ္တားကား။ ရူပါရုံကြည်သောဝိတ္တဇရူပပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ သနိဒဿနော
 အဗျာကတောစ အနိဒဿနော အဗျာကတောစ၌ ကတ္တားကား။ ရူပါရုံနှင့်
 တကွဝိတ္တဇရူပပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ သုံးချက်ဟေတုပစ္စည်း၌ရသည်။ ။
 အာရမ္မဏပစ္စည်းမရ။ ။ အံဓိပတိသုံးချက်။ ။ အနန္တရ၊ သမနန္တရမ
 ရ။ ။ သဟဇာတသုံးချက်။ ။ အညမညမရ။ ။ နိဿယသုံးချက်။ ။
 ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ အာသေဝနမရ။ ။ ကမ္မသုံးချက်။ ။ ဝိပါ
 ကမရ။ ။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂသုံးချက်စီ။ ။ သမ္ပယုတ္တမ
 ရ။ ။ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အဝိဂတသုံးချက်စီ။ ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတမရ။ ။ နဟေတု
 မရ။ ။ နာရမ္မဏာဓိပတိ၊ နာနန္တရ၊ နသမနန္တရမှစ၍စိတ်စေတသိက်
 သာပံပစ္စယုပ္ပန်ရသည်။ ပစ္စည်းဟူသမျှသုံးချက်စီ။ ။ ပဉ္စဝါရ၌ နသနိဒဿ
 နောနအဗျာကတောဓမ္မောသနိဒဿနဿ အဗျာကတဿတချက်။ ။
 အနိဒဿနဿ အဗျာကတဿတချက်။ ။ သနိဒဿနဿ အဗျာက
 ကတဿစအနိဒဿနအဗျာကတဿစတချက်။ ။ သုံးချက်။ ။ အာ
 ရမ္မဏ၌။ ။ နသနိဒဿနောနအဗျာကတောဓမ္မော။ အနိဒဿနဿအ
 ဗျာကတဿ၌ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသကုသိုလ်ဧကဝိသ စေတ
 သိက်နွေပညာသပစ္စည်း၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ တဒါရုံကောဒသ ပဉ္စဒါ

၂၂-ပစ္စနိယာနုလောမတိကဒကပဋ္ဌာန၊ ကုသလဟေတု။ (၁၈၅-၂၀၂) ၂၄၉

ရာဝဇ္ဇန်းကြည်သော ကာမကြိယာတဆယ်။ ဝိညာဏဉ္စာယတန ဝိပါကိ
ကြိယာ နေဝသညာနာသညာယတနဝိပါကိကြိယာ၊ ကြိယာ အဘိညာဉ်
ဝိရတိ အပ္ပမညာကြည်သော စေတသိက်တေတ္ထိံသ ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ
၏။ ။ အာရမ္မဏ၌ တချက်သာ။ ။ အဓိပတိ၌ သုံးချက်။ ။ အနန္တရ၌
ဤဒုတိယော ဒုတိယသတချက်။ ။ သမနန္တရနည် တူ။ ။ သဟဇာ
တ သုံးချက်။ ။ အညမညမရ။ ။ နိဿယ သုံးချက်။ ။ ဥပနိဿယ
သုံးချက်။ ။ ပုရေဇာတမရ။ ။ ပစ္ဆိမဇာတ သုံးချက်။ ။ အာသေဝန
မရ။ ။ ကမ္မသုံး ချက်။ ။ ဝိပါကမရ။ ။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ
တချက်ပီ။ ။ သမ္ပယုတ္တမရ။ ။ ဝိပ္ပယုတ္တ သုံးချက်။ ။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ
သုံးချက်။ ။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ တချက်။ ။ နဟေတုယာ တိဏိ၊ လ၊ နေဝိဂ
တေတိဏိ။ ။ ဤနည်းကိုမှီ၍ ဒုကတိကပဋ္ဌာန်းကို ကြံကြပါလေ။ ။
ဒုကတိကပဋ္ဌာန်းပြီး၏။ ။

၂၂-ပစ္စနိယာနုလောမတိကဒကပဋ္ဌာန၊ ကုသလဟေတု။

တိကဒကပဋ္ဌာန်း၌။ ။ နကုသလ နဟေတုပဒ။ နအကုသလ နဟေ
တုပဒ။ နအဗျာကတနဟေတုပဒ။ နကုသလနဟေတုနအ ဗျာကတနဟေ
တုပဒ။ နအကုသလနဟေတု နအဗျာကတ နဟေတုပဒ။ နကုသလ နဟေ
တု နအကုသလ နဟေတုပဒဟု ခြောက်ပဒတည်း။ ။ ထိုခြောက်ပဒတို့
တွင်။ နကုသလ နဟေတုပဒနှစ်ချက်။ ။ နအကုသလနဟေတု ပဒ၌လည်း
နှစ်ချက်။ ။ နအဗျာကတ နဟေတုပဒ၌လည်း နှစ်ချက်။ ။ နကုသလန
ဟေတုနအဗျာကတ နဟေတုပဒ၌ တချက်။ ။ နအကုသလ နဟေတုန
အဗျာကတ နဟေတုပဒ၌တချက်။ ။ နကုသလနဟေတု နအကုသလန
ဟေတုပဒ၌လည်း တချက်။ ။ ပေါင်း ကိုးချက်တည်း။ ။ [၂၀၂ * ၁] န
ကုသလံ နဟေတုခမ္ပံပဋိစ္စ အကုသလော ဟေတုဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတု
ပစ္စယာ။ ။ ကတ္တားကား။ လောဘမူစိတ်ရှစ်ခု ဒေါသမူစွေး အကုသိုလ်
ဟိတ်သုံးပါးဝိပိကိ ခွာကြည်သော စေတသိက်တေဝိသ။ အစိတ်အပေါင်း
နာက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ
၏။ ။ နကုသလံနဟေတု ခမ္ပံပဋိစ္စအဗျာကတော ဟေတုဓမ္မော၌ ကတ္တား
ကား။ သဟိတ်ဝိပါကိကေဝိသသဟိတ်ကြိယာသတ္တရသ ဟိတ်သုံးခုကြည်

သောစေတသိက် ပဉ္စတိံသ အမိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို ဇွဲ၍ဖြစ်သော
 ဟိတ်သုးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤနည်းကိုဖြို၍ ကောက်လေ။ ။
 လွယ်ပြီ။ ။ဟေတုပစ္စည်း။ ။ဟေတုယာနဝ။ အာရမ္မဏောနဝ။ သဗ္ဗတ္ထ
 နဝ။ ။ဝိပါကေ တိဏိ။ ။ပဉ္ဇာဝါရ ဟေတု ပစ္စည်းမရ။ ။နကုသ
 လော နဟေတုဓမ္မော ကုသလဿ ဟေတုဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏ။ ။
 ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ အရဟတ္တဖိုလ်ကြည့်သော ဝိပါကပဉ္စတိံ
 သ ကြိယာဝိ သဟိတ်ခြောက်ခုကြည့်သောစေတသိက်ဆစက္ကာလီသရုပ်အ
 ဌဝိသ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခု ကု
 သိုလ်အဘိညာဉ် မဂ်စိတ်လေးခုရှိသော ဟိတ်သုးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ
 ၏။ ။အကုသလဿ ဟေတုဓမ္မဿန္တိ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ
 လောကီဝိပါကဗာတ္တိံသ ကြိယာဝိသဟိတ် ခြောက်ခုကြည့်သော ဝိရတိ
 ကြည့်သောစေတသိ ကံစက္ကာလီသ ရုပ် အဌဝိသပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပ
 ဒါနိကား။ အကုသိုလ်ဟိတ်သုးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။အဗျာက
 တဿ ဟေတုဓမ္မဿန္တိ။ ။ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ ဝိပါက
 ဗာတ္တိံသကြိယာဝိသဟိတ်ခြောက်ခု ကြည့်သောစေတသိက် ဆစက္ကာလီ
 သရုပ်အဌဝိသ နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာဝိပါက
 ရှစ်ခုမဟာ ကြိယာ ရှစ်ခုဝိညာဏဉ္စာယကန ကြိယာနဝသညာနာသညာ
 ယတနကြိယာကြိယာအဘိညာဉ် ဖိုလ်လေးခုရှိသော ဟိတ်သုးပါးပစ္စ
 ယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နကုသလ နဟေတုပဒန္တ သုးချက်။ ။နအဗျာကတ
 နဟေတုပဒန္တသုးချက်။ ။ဤကဲ့သို့ကြွင်းသောပဒတို့၌လည်း သုးချက်စီ
 ဖြစ်သတည်း။ ။ဤသို့လျှင်ပဒခြောက်ချက်၌သုးချက်စီဖြစ်သောကြောင့်။
 တဆဲ့ရှစ်ချက် ဖြစ်သတည်း။ ။အဓိပတိ၌လည်း နည်းတူ။ တဆဲ့ရှစ်
 ချက်။ ။အနန္တရ၌တဆဲ့ရှစ်ချက်တွင်ပဌမတတိယောပဌမဿ။ ။ဒုတိ
 ယတတိယော ဒုတိယဿ နှစ်ချက်ကိုနှုတ်၍ သောဠသ တဆဲ့ခြောက်ချက်
 တည်း။ ။သမနန္တရနည်းတူ။ ။သဟဇာတ၊ အညမည ကိုးချက်။
 နိဿယတဆဲ့ရှစ်ချက်။ဥပနိဿယ တဆဲ့ရှစ်ချက်။ ။ပုရေဇာတ၌။ နကု
 သလနဟေတုပဒန္တသုးချက်။ နအကုသလနဟေတုပဒန္တလည်းသုးချက်။ န
 ကုသလနဟေတုနအကုသလနဟေတုပဒလည်းသုးချက်။ ။ကိုးချက်။ ။
 ပစ္ဆိမမရ။ ။အာသေဝနကိုးချက်။ ဝိပါကသုးချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊
 ဈာန၊ မဂ္ဂဏှိမ္မာကိုးချက်စီ။ ။သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ။

အတ္ထိ၊ အဝိဂတတဆယံ နှစ်ချက်။ ။နတ္ထိ၊ ဝိဂတသောဋ္ဌဿ။ နဟေတုယာ
သောဋ္ဌဿ။ သဗ္ဗတ္ထသောဋ္ဌဿ။ ။ဟေတုဒုက္ခန္တိအာရုံပြီး၏။ ။

နဟေတုဒုက္ခန္တိ ၅၇၇၅၅။ နကုသလ နနဟေတုပဒ။ နအကုသလ နန
ဟေတုပဒ။ နအဗျာကတ န နဟေတုပဒ။ နအကုသလ န နဟေတု န
အဗျာကတ နနဟေတုပဒ။ နအကုသလ နနဟေတု န အဗျာကတ နန
ဟေတုပဒ။ နကုသလ နနဟေတု နအကုသလ နနဟေတုပဒဟု ခြောက်
ပုဒ်တည်း။ ။ထိုခြောက်ပုဒ်တို့တွင် တပုဒ်တပုဒ်၌သုံးချက်စီ ထွက်သော
ကြောင့်။ ပေါင်း တဆယ် နှစ်ချက် ဖြစ်သတည်း။ ။နကုသလ နနဟေ
တုပုဒ်၏ အရကား။ အကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါး အဗျာကတဟိတ် သုံးပါး
တည်း။ ။နအကုသလ နဟေတုပုဒ်၏ အရကား။ ကုသိုလ်ဟိတ် သုံးပါး
အဗျာကတဟိတ် သုံးပါးတည်း။ ။နကုသလံ နနဟေတုံ ဓမ္မပဋိစ္စ အကု
သလောနဟေတု ဓမ္မောဥပ္ပန္နတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ။ကတ္တားကား။ အကု
သိုလ်ဟိတ်ကံစွဲ၍ဖြစ်သော အကုသိုလ်ဒွါဒသဟိတ်သုံးခု ကြည်သော စေ
တသိက်တတ္ထိံ သပဏ္ဍယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နကုသလံ နနဟေတုံ ဓမ္မပဋိစ္စ
အဗျာကတော နဟေတုဓမ္မော ဥပ္ပန္နတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ။ပဇတ္တိအခါ
ကတ္တားကား။ အဗျာကတဟိတ်ကံစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ဝိပါက်ဧကဝိသ
သဟိတ်ကြိယာသတ္တရသ။ ဟိတ်သုံးပါးကြည်သော စေတသိက် ပဉ္စတိံ
သ။ သဟိတ်ဝိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။
ပဋိသန္ဓေဟိတ်သုံးပါးကံစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသဟိတ်
သုံးပါးကြည်သော စေတသိက်တတ္ထိံ သ ကုတ္တရရုပ်ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ
၏။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ကြွင်းသော ပုဒ်တို့၌လည်း ကောက်လေ။ • ။ဟေတု
ယာအဋ္ဌာရသ။ သဗ္ဗတ္ထအဋ္ဌာရသ။ ဝိပါကေတိတိ။ ပဉ္စာဝါရန္တိနကုသလော
န နဟေတုဓမ္မော အကုသလဿ နဟေတုဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စ
ယော။ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ • ။သမ္ပ
ဒါနားကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသဟိတ်သုံးခု ကြည်သော စေတသိက်တေဝိသ
သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။အဗျာကတဿ၌ ပဇတ္တိအခါ
ကတ္တားကား။ အဗျာကတဟိတ် သုံးပါးပစ္စည်း တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိ
ကား။ သဟိတ်ဝိပါက် ဧကဝိသသဟိတ် ကြိယာသတ္တရသ။ ဟိတ်သုံးပါး
ကြည်သော စေတသိက်ပဉ္စတိံ သ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာ သဟိတ်ဝိတ္တဇရုပ် ပစ္စ
ယုပ္ပန်၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါကတ္တားကား။ ပဋိသန္ဓေဟိတ်သုံး ပါးပစ္စည်း။

၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ။ ဟိတ်သုးပါးကြည်
 သောစေတသိက်ဗာတ္ထိံသ သမ္ပယုတ္တခန္ဓာကုတ္တာရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ
 ၏။ ။ပဋိစ္စဝါရအတိုင်း တဆဲရှစ်ချက်။ဟောတုပစ္စည်း အာရမ္မဏပစ္စည်း။
 နကုသလော နနဟောတုဓမ္မော ကုသလဿ။ နဟောတုဓမ္မဿ တချက်။ အ
 ကုသလဿ နဟောတုဓမ္မဿ တချက်။ အဗျာကတဿ နဟောတု ဓမ္မဿ
 တချက်။ သုးချက်။ဤနည်း အတူကြွင်းသော ငါးပဒတို့၌လည်း သုးချက်စီ
 ထွက်သောကြောင့် တဆဲရှစ်ချက်ဖြစ်သတည်း။ ။အဓိပတိ၌လည်း တ
 ဆဲရှစ်ချက်။အနန္တရသမနန္တရတို့၌တဆဲ ခြောက်ချက်စီ။ သဟဇာတ တ
 ဆဲရှစ်ချက်။အညမညတို့မှာကိုးချက်စီ။ နိဿယ နှစ်ဆယ်။ ဥပနိဿယဌာ
 တဆဲရှစ်ချက်။ ပုရေမရ၊ပစ္ဆိမဇာတပဒခြောက်ချက်။တချက်စီ။ ခြောက်
 ချက်။အာသေဝ်နကိုးချက်။ ကမ္မမရ။ ဝိပါကသုးချက်။ အာဟာရမရ။ ဣန္ဒြိ
 ယတဆဲတချက်။ဈာနမရ။ မဂ္ဂတဆယ် တချက်။ သမ္ပယုတ္တကိုးချက်။ ဝိပ္ပ
 ယုတ္တခြောက်ချက်။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတနှစ်ဆယ်။ နတ္ထိ၊ဝိဂတ တဆဲခြောက်
 ချက်။နဟောတုယာဝိဿ။ ။နဟောတုပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။ဤနည်းကို
 ဖြစ်ကြွင်းသောတိကဒုကတို့ကိုကြိုကြပါလေ။ ။

• အဆုံးသရဏ ဒုက်နှင့်ရှက်ရာ၌။ နကုသလနသရဏပဒ။ နအကုသလ
 နသရဏပဒ။ နအဗျာကတ နသရဏပဒ။ နအကုသလနသရဏ နအဗျာက
 တနသရဏပဒ။ နကုသလ နသရဏ နအကုသလ နသရဏပဒဟု ငါးပုဒ်
 တည်း။ ။ထိုငါးပုဒ်တို့တွင်။ နကုသလသရဏပုဒ်၏အရကား။ ဝိပါက်
 ဆတ္တိံ ကကြိယာဝိသရုပ်အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နအကုသလနသရဏ
 ပုဒ်၏အရကား။ ကုသိုလ်ဧကဝိသဝိပါက် ဆတ္တိံသ ကြိယာဝိသရုပ်အဋ္ဌဝိ
 သနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နအဗျာကတနသရဏပုဒ်၏ အရကား။ ကုသိုလ်ဧက
 ဝိသစေတသိက်အဋ္ဌတိံသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နကုသလံ [၂၀၇*၄] နသ
 ရဏံဓမ္မံ ပစ္စယာ အကုသလော သရဏောဓမ္မော ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟောတုပစ္စယာ
 ဝတ္ထု ပစ္စယာ အကုသလာ သရဏာ ခန္ဓာဟုထုတ်။ ။ကုသလ သ
 ရဏဟူ၍ လည်းကောင်း။ အဗျာကတသရဏ ဟူ၍ လည်းကောင်း။ မရှိ
 သောကြောင့်။ ဤ တချက်သာ ပစ္စယဝါရ၌ ရသတည်း။ ။ပဋိစ္စဝါရ
 ၌မရအပ်။ ပဉ္စာဝါရဟောတု ပစ္စည်း၌မရအပ်။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ နကုသ
 လော န သရဏောဓမ္မော အကုသလဿ သရဏဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏ
 ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကတ္တားကား။ လောကီဝိပါက်ဗာတ္ထိံသ ကြိယာဝိသ

ရုပ်အဋ္ဌဝီသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသပစ္စ
ယုပ္ပန်၏။ ။နအကုသလော သရဏောဓမ္မောအ ကုသလဿသရဏ
ဿဓမ္မဿန္တိ ကုတ္တားကား။ လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ။ လောကီဝိပါက်
ဗာတ္တိံသ၊ကြိ ယာဝိသစေတသိက် အဋ္ဌတိံသရုပ်အဋ္ဌဝီသပစ္စည်း၏။ သ
မ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ် ဒွါဒသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နအဗျာကတော နသရ
ဏောဓမ္မော။ အကုသလဿ သရဏဿဓမ္မဿန္တိကုတ္တားကား။ လောကီ
ကုသိုလ်သတ္တရသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ဒွါ
ဒသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နောက်နှစ်ချက်တို့၌လည်းနည်းတူကောက်။ ။ပ
ဒဝါးချက်၌တချက်စီ ထွက်သောကြောင့်။ အာရမ္မဏ၌ ငါးချက်ထွက်သ
တည်း။ ။အဝိပတိ၌လည်းငါးချက်။ အနန္တရ၌ပဌမတချက်။ ဒုတိယတ
ချက်။ ပဌမဒုတိယတချက်။ ။ပေါင်းသုံးချက်။ ။သမနန္တ ရနည်းတူ
သဟဇာတ၊ အညမညမရ။ ။နိဿယ၌။ နကုသလော နသရဏောဓ
မ္မော။ အကုသလဿ၊သရဏဿနိဿယ။ ဝတ္ထု၊အကုသလာနံ ခန္ဓာနံ နိ
ဿယပစ္စယေနပစ္စယော။ ။နအကုသလန သရဏပဒ၌လည်း တချက်
နကုသလ နသရဏနအကုသလ နသရဏပဒ၌လည်း တချက်။ ဤသုံးချက်
သာရသတည်း။ ။ဥပနိဿယလည်းသုံးချက်။ ပုရေသုံးချက်။ ဗန္ဓာမ
ရ၊ အာသေဝနလည်းမရ။ ကမ္မသည်းမရ၊ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ဣန္ဒြိယ၊ဈာ
န၊မဂ္ဂ၊သမ္ပယုတ္တတို့၌လည်းမရ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တတို့၌။ ပုရေဇာတ၊ဝိပ္ပယုတ္တ
သာသုံးချက်။ အတ္ထိ၊အဝိဂတသုံးချက်။ နတ္ထိ၊ဝိဂတလည်းသုံးချက်။ နဟေ
တုယာတိ၊ကိ၊ သမ္ပတ္တတိ၊ကိ။ ။ကုသလတိက်နှင့်ဒုက်တရအရှက်ပြီး
၏။ ။ဝေဒနာတိက် အစရှိသော တိက်တို့နှင့်လည်း အသီးသီးဒုက်တ
ရနှင့်ရှက်ရမည်ကြံကြပါလေ။ ။တိကဒုကပဋ္ဌာနံပြီး၏။ ။

၂၃-ပစ္စနိယာနုလောမတိကတိကပဋ္ဌာန၊ ကုသလဝေဒန။

တိကတိကပဋ္ဌာနံ၌ ကုသလတိက်နှင့်ဝေဒနာတိက် ပဌမပုဒ်ရှက်ရာ
၌။ နကုသလနသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ၊ နအကုသလ နသုခါယဝေ
ဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ၊ နအဗျာကတ၊နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ၊
နကုသလနသုခါယ၊ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တ နအဗျာကတ၊ နသုခါယဝေဒနာ
ယသမ္ပယုတ္တပဒ၊ နအကုသလနသုခါယ ဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တ နအဗျာက

တနုသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ။ နုကသလနုသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တနုအကုသလ နုသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒဟု ခြောက်ပုဒ်တည်း။ ထိုခြောက်ပါးတို့တွင်။ နုကသလ နုသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ အရကား။ ကုသိုလ်သုခသဟဂုတ်မှတစ်ပါး။ သုခသဟဂုတ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ကုသိုလ်သုခဝေဒနာ ရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နုအကုသလနုသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တအရကား။ အကုသိုလ်သုခသဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်မှတစ်ပါး။စိတ္တုပ္ပါဒ်အကုသိုလ် သုခဝေဒနာရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နုအဗျာကတနုသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တအရကား။ ဝိပါက်ကြိယာ သုခသဟဂုတ်မှတစ်ပါး။စိတ္တုပ္ပါဒ်အဗျာကတ သုခဝေဒနာရုပ် နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ [၂၁၈*၁]၊ နုကသလံနုသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တံဓမ္မံပဋိစ္စ အကုသလောသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိကတ္တားကား။ လောဘမူ သောမနဿ သဟဂုတ်လေးခုဝေဒနာ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆ ရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆ ခကြဉ်သော။စေ။ ကေဝိသအစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော။လ။ အစိတ်အစိတ်နာမက္ခန္ဓာပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နုကသလံ နုသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တံဓမ္မံပဋိစ္စ အဗျာကတော သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောန္တိကတ္တားကား။ မဟာဝိပါက်သောမနဿ သဟဂုတ်လေးခု။ မဟာကြိယာသောမနဿသဟဂုတ်လေးခု။ မဟာဂ္ဂုတ်ဝိပါက် မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာသောမနဿသဟဂုတ်ရှစ်ခု။ ဖိုလ်သောမနဿ သဟဂုတ် တဆဲ့ ခြောက်ခု။ ဝေဒနာ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆ ရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆ ခကြဉ်သော။စေ။ပဉ္စစက္ကာလီသ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဤအတူနုကသလနုသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ၌လည်းနှစ်ချက်။ နုအဗျာကတ နုသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တပဒ၌ လည်းနှစ်ချက်။ နုကသလနုသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တနုအဗျာကတ နုသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ၌။ အကုသလော သုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တောတချက်သာ။ ။နုအကုသလနုသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တ နုအဗျာကတ နုသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ၌။ ကုသလောသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောတချက်သာ။ ။နုကသလနုသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တ နုအကုသလ နုသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တပဒ၌။ အဗျာကတော သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောတချက်သာ။ ။ဤသို့ရှေးပဒ၌ နှစ်ချက်စီ၊ နောက်သုံးပဒ၌တချက်စီ။ ။ပေါင်းကိုးချက်ဖြစ်သတည်း။ အကောက်လွယ်ပြီ။ ။ဟေတုယာနဝ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။

ဝိပါကောဘိဏိ၊ အနုလုံပြီး၏။ ။ပစ္စနိကိန္ဒ။ နဟေတုယာ၊ တိဏိ၊
နာမိပတိယာနဝ၊ နပုရေဇာတေနဝ၊ နပစ္ဆိမာဇာတေနဝ၊ နာသေဝနေနဝ၊
နကမ္မေနဝ၊ နဝိပါကေနဝ။နဈာနေတိဏိ၊ နမဂ္ဂေနဝ၊ နဝိပ္ပယုတ္တေနဝ။ ။
ဆဝါရ။ ။ပဉ္စဝါရဟေတုပစ္စည်း၌ ပဋိစ္စဝါရအတိုင်းကိုးချက်။ ။
အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ နကုသလောနသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောဓမ္မော
ကုသလဿသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿန္တိကတ္တားကား။ ဒုက္ခသဟ
ဂုတ်သုးချ အရဟတ္တဖိုလ် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ကြဉ်သောဥပေက္ခာသဟ
ဂုတ်ငါးဆဲ့လေးချ စိတ္တုပ္ပါဒ် အကုသိုလ်သောမနဿ သဟဂုတ်မှတပါး
ကာမသုခသဟဂုတ်တဆဲ့လေးချ မဟာဂ္ဂုတ်ဝိပါကိ ကြိယာသောမနဿ
သဟဂုတ်အောက်ဖိုလ်သောမနဿ သဟဂုတ်တဆဲ့နှစ်ချ။စေ။ ဆဝတ္တာ
လီသ အရတ္တမဂ်ကြဉ်သော ကုသိုလ် သုခဝေဒနာရုပ်အဋ္ဌဝိသ နိဗ္ဗာန် ပ
စ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။မဟာကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ်လေး
ချဝေဒနာအပ္ပမညာကြဉ်သော။ စေ။ ပဉ္စတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ကုသလ
ဿသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿန္တိကတ္တားကား။ ဒုက္ခ သဟဂုတ်သုး
ချ။ လောကီဥပေက္ခာသဟဂုတ်လေးဆဲ့ချစ်ချ။ ကုသိုလ်သုခသဟဂုတ်မှ
တပါး။လောကီသုခသဟဂုတ်နှစ်ဆဲ့လေးချ။ စိတ္တုပ္ပါဒ်ကုသိုလ် သုခ ဝေဒ
နာရုပ်အဋ္ဌဝိသ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ လောဘမူ
သောမနဿ သဟဂုတ်လေးချ။ စေတသိက်ကေဝိသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။အ
ဗျာကတဿသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿန္တိကတ္တားကား။ ဒုက္ခသဟ
ဂုတ်သုးချ။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ငါးဆဲ့ငါးချ။ ကုသိုလ်သုခ သဟဂုတ်မှတ
ပါး။ သုခသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကုသိုလ်သုခဝေဒနာရုပ်အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန်ရ၏။ ။
သမ္ပဒါနိကား။ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်သောမနဿ သန္တရဏဟ
သိတုပ္ပါဒ်။မဟာဝိပါကိ မဟာကြိယာသောမနဿ သဟဂုတ်ရှစ်ချ။ ဖိုလ်
သောမနဿသဟဂုတ်တဆဲ့ခြောက်ချ။ ဝေဒနာအပ္ပမညာကြဉ်သောစေ
ဘသိက်ပဉ္စတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဤနည်းအတူအကြွင်းခြောက်
ပဒက္ခိန္ဒလည်းသုးချက်စီ ထွက်သောကြောင့်နှစ်ဆဲ့တချက်။ ။ဤနည်း
ကိုမှီ၍ ကြွင်းသော ပုဒ်တို့၌လည်း အာရုံ အာရမ္မဏိကကို နှလုံးသွင်း၍
ကောက်လေ။ ။အာရမ္မဏပြီး၏။ ။အမိပတိန္ဒလည်းနှစ်ဆဲ့တချက်။ ။
ပစ္စည်းရထိုက်သည်ကိုကြည့်၍ကောက်လေ။ ။

အနုန္တ ရပစ္စည်း၌။ ။နကုသလော နသုခါယဝေဒနာယသမ္ပယုတ္တော

ဓမ္မော။ ကုသလဿသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဓမ္မဿ အနန္တရပစ္စယေနပစ္စယော၌ ကတ္တားကား။ နောက်နောက်သောကုသိုလ် သုခ သဟဂုတ်နှစ်ဆဲ့လေးခု အားတပ်သော ရှေးရှေးသောမဟာကုသိုလ် ရူပါဝစရကုသိုလ်သောမနဿ သဟဂုတ်၌ရှိသောဝေဒနာ။ မဟာကုသိုလ်သောမနဿသဟဂုတ်။ ပဌမဇောအားတပ်သော ဝုဠောမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းပစ္စည်း။ ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ နောက်နောက်သော ကုသိုလ်သောမနဿသဟဂုတ်နှစ်ဆဲ့လေးခု။ ဝေဒနာကြည့်သော စေတသိက်ဆယ့်ငါးပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အကုသလဿသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ၌ ကတ္တားကား။ နောက်နောက်သော လောဘမူသောမနဿ သဟဂုတ်လေးခုအားတပ်သော အဆုံးဇောကြည့်သောရှေးရှေးသော လောဘမူသောမနဿသဟဂုတ်လေးခု၌ရှိသော ဝေဒနာ။ လောဘမူသောမနဿသဟဂုတ်ပဌမဇောအားတပ်သောဝုဠော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ နောက်နောက်သောလောဘမူသောမနဿ သဟဂုတ်လေးခု၌ ဝေဒနာကြည့်သော စေတသိက်ကေဗီသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အဗျာကတဿ သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ၌ ကတ္တားကား။ သုခသဟဂုတ်ကောယ ဝိညာဉ်ကြည့်သော နောက်နောက်သော ဝိပါက်ကြိယာသုခသဟဂုတ်အားတပ်သော ရှေးရှေးသော ဝိပါက်ကြိယာ၌ရှိသောသုခဝေဒနာရှေးရှေးသောဝိပါက်ကြိယာ သုခသဟဂုတ်စိတ် သောမနဿပဋိသန္ဓေရှစ်ခုအားတပ်သော ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ရုတ်တဆဲ့တခု။ သုခသဟဂုတ်ကောယဝိညာဉ် အားတပ်သော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း သောမနဿ သန္တိရဏအားတပ်သောကုသိုလ်အကျိုးသမ္ပဒိန္နိင်း ဟင်္သိတုပ္ပါဒ် မဟာကြိယာသောမနဿ ပဌမဇောအားတပ်သော ဝုဠောမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း။ မဟာဝိပါက်သောမနဿသဟဂုတ် ပဌမဘဝင်အားတပ်သော ဥပေက္ခာသန္တိရဏဥပေက္ခာ သဟဂုတ်ဒုတိယတဒါရုံ။ သောမနဿသဟဂုတ် ဘဝင်ရှစ်ခုအားတပ်သောလောဘမူ မောဟမူမဟာကုသိုလ်မဟာကြိယာ။ မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာဖိုလ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ် အဆုံးဇောပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ နောက်နောက်သော ဝိပါက်ကြိယာသုခသဟဂုတ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမပုဒ်သုံးချက်။ ။နအကုသလောန သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောဓမ္မော ကုသလဿသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ၌ ကတ္တားကား။ နောက်နောက်သော ကုသိုလ်သောမနဿ သဟဂုတ် နှစ်ဆဲ့

လေးခုအားတပ်သော ရှေးရှေးသောလောကီကုသိုလ် သောမနဿ သဟ
ဂုတ်ရှစ်ခု။ ဝေဒနာနှင့်တကွ စေတသိက်အဋ္ဌတိံသ။ မဟာကုသိုလ်သော
မနဿသဟဂုတ် ပဌမဇောအားတပ်သော ဝုဠာမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ပစ္စည်း
တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ နောက်နောက်သော ကုသိုလ် သောမန
ဿသဟဂုတ်ရှစ်ဆဲ့လေးခု။ ဝေဒနာကြဉ်သော စေတသိက် သတ္တတိံသ
ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အကုသလဿ သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ
ဿန္တိ ကတ္တားကား။ နောက်နောက်သော လောဘမူသောမနဿ သဟ
ဂုတ်လေးခု အားတပ်သော ရှေးရှေးသော လောဘမူသောမနဿ သဟ
ဂုတ်၌ ရှိသောဝေဒနာ။ လောဘမူ သောမနဿ သဟဂုတ် လေးခုပဌမ
ဇော အားတပ်သော ဝုဠာမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပ
ဒါနိကား။ နောက်နောက်သော လောဘမူ သောမနဿ သဟဂုတ်လေးခု။
ဝေဒနာ၊ ဒေါသ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆိရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်သော စေတ
သိက်ဧကဝိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အဗျာကတဿ သုခါယဝေဒ
နာယ သမ္ပယုတ္တဿန္တိ ကတ္တားကား။ သုခဿဟဂုတ်ကာယ ဝိညာဉ်ကြဉ်
သော နောက်နောက်သော ဝိပါက် ကြိယာသောမနဿ သဟဂုတ်အား
တပ်သော ဝေဒနာနှင့်တကွ ရဟန္တာတို့ရုတ် ကြဉ်သော ရှေးရှေးသောဝိ
ပါက် ကြိယာသုခဿဟဂုတ်။ ဗိတ္တုပ္ပါဒ် သုခဿဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်
အားတပ်သော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း။ သောမနဿသန္တိရဏ အားတပ်သောကု
သိုလ်အကျိုးသမ္ပုဒ်၌ ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာ ကြိယာ သောမနဿ ပဌမ
ဇော အားတပ်သော ဝုဠာမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာဝိပါက် သောမနဿ
ပဌမဘဝင်အားတပ်သော ဥပေက္ခာသန္တိရဏ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ခုတ်
ယတဒါရုံ။ သောမနဿဘဝင် ရှစ်ခုအားတပ်သော လောဘမူ ဥပေက္ခာ
သဟဂုတ် မောဟမူ မဟာကုသိုလ် ကြိယာ ရူပါဝစရေကုသိုလ် ကြိယာ
အဆုံးဇော ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ရဟန္တာတို့ရုတ်နှင့်တ
ကွ နောက်နောက်သောဝိပါက် ကြိယာသုခဿဟဂုတ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ
၏။ ။နအဗျာကတော နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောဓမ္မော။ ကုသလ
ဿသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿန္တိ ကတ္တားသမ္ပဒါနိ။ နအကုသလပ
ဒအတိုင်း ကောက်။ ။အကုသလဿ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တ
လည်း။ နကုသလပဒကအတိုင်းကောက်။ ။အဗျာကတဿသုခါယဝေဒနာ
ယသမ္ပယုတ္တဿကိလည်းရှေးနည်းကို ဖြစ်ကောက်။ ။နကုသုလော နသု

ခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောစ နအဗျာကတော နသုခါယဝေဒနာယ သမ္ပ
 ယုတ္တောစဓမ္မာ အကုသလဿ သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဌိလည်း။
 ကုသလပဒအတိုင်း ကောက်။ ။အဗျာကတဿ သုခါယဝေဒနာယ သ
 မ္ပယုတ္တဿန္တိ ကတ္တားကား။ လောဘမူ သောမနဿ သဟဂူတ် အဆုံးဇော
 ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။သောမနဿ ဘဝင်ရှစ်ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ
 ၏။ ။ဤပဌမတတိယပဒ၌ နှစ်ချက်သာ။ ။နအကုသလော နသုခါယ
 ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တောစ နအဗျာကတောနသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယု
 တ္တောစဓမ္မာ။ ကုသလဿ သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿန္တိနကုသလပဒ
 ကအတိုင်းကောက်။ ။အဗျာကတဿ သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ
 ဌိ ကတ္တားကား။ မဟာကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂူတ် မဟဂူတ် ကု
 သိုလ် သောမနဿသဟဂူတ် အဆုံးဇောပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိ
 ကား။သောမနဿ ဘဝင်ရှစ်ခု ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဤဒုတိယတတိယ ပဒ၌
 လည်း နှစ်ချက်သာ။ ။ပဌမဒုတိယတတိယ ပဒ၌လည်း သုံးချက်။ ။
 ပေါင်းဆဲ ရှစ်ချက်။ ။သမနန္တရလည်း နည်းတူ။ ။သဟဇာတ အည
 ဝေဋ္ဌံ။ ပဋိစ္စဝါရအတိုင်း ကိုးချက်စီ။ နိဿယ၌။ နကုသလပဒ၌ သုံးချက်
 စီ။ ။န အကုသလပဒ၌သုံးချက်။ ။နအဗျာကတပဒ၌နှစ်ချက်။ ။ပဌမ
 တတိယ၌နှစ်ချက်။ ။ဒုတိယတတိယ၌လည်း နှစ်ချက်။ ။ပဌမဒုတိ
 ယပဒ၌သုံးချက်။ ။တဆဲငါးချက်။ ။ဥပနိဿယဌာ ပဒဠောက်ချက်။
 သုံးချက်စီ တဆဲရှစ်ချက်။ ။ပုရေဇာတ၌။ ပဌမပဒ၌ သုံးချက်။ ။ဒု
 တိယပဒလည်း သုံးချက်။ ။ပဌမဒုတိယပဒလည်း သုံးချက်။ ။ပေါင်း
 ကိုးချက်။ ။ပစ္ဆိမရေ။ ။အာသေဝန၌။ ။ပဌမနှစ်ချက်။ ။ဒုတိ
 ယနှစ်ချက်။ ။တတိယ နှစ်ချက်။ ။ပဌမတတိယ နှစ်ချက်။ ။ဒုတိယ
 တတိယ တချက်။ ။ပဌမဒုတိယ တချက်။ ။ပဌမဒုတိယ တတိယ
 သုံးချက်။ ။တဆဲတချက်။ ။ကမ္မကိုးချက်။ ။ဝိပါက၌ပဒနှစ်ချက်။ ။
 တချက်စီခုနစ်ချက်။ ။အာဟာရကိုးချက်။ ။ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန တဆဲ နှစ်
 ချက်။ ။မဂ္ဂကိုးချက်။ ။သမ္ပယုတ္တ ကိုးချက်။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၌လည်း။ ပ
 ဌမသုံးချက်။ ။ဒုတိယလည်း သုံးချက်။ ပဌမဒုတိယလည်းသုံးချက်။ ။
 ပေါင်းကိုးချက်။ ။အတ္ထိတဆဲ ရှစ်ချက်။ ။နတ္ထိဝိဂတ၊ အနန္တရ အ
 တိုင်း။ အဝိဂတ၊ အတ္ထိအတိုင်း။ ။နကေတုယာ အဋ္ဌာရသ၊ လ။ နောအဝိ
 ဂတေ အဋ္ဌာရသ။ ။ဝေဒနာတိကိနှင့်ရှက်လျှင် ခက်ခဲသိပ်မွေ့ ဟုသည့်။

၂၃-ပစ္စနိယာနုလောမတိကတိကပဋ္ဌာနကုသလဓိပါက။(၂၁၈-၂၁၉) ၂၅၉

စာမှာလည်း သင်္ချာအကုန်မရှိ။ ကြံစိကြိုးစား တွေးဆ၍သာ ရေးရချေ
သည်။အလုံးစုံကို အရှန်ဖြစ်မည်မဆိုနိုင်ချေ။ ။ကြံစိ၍ သင့်တင့်ရာ ဆင်
ခြင်၍ယူကြပါလေ။ ။ဒုတိယပုဒ်တတိယပုဒ်နှင့် အရှက်ကိုလည်းဤနည်း
ကိုမှီ၍ဟောကြပါ။ ။

၂၃-ပစ္စနိယာနုလောမတိကတိကပဋ္ဌာနကုသလဓိပါက။

ဓိပါကတိကပဋ္ဌမပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ၌။ ။နကုသလ နဓိပါကပဒ။ နအကု
သလနဓိပါကပဒ။ နအဗျာကတ နဓိပါကပဒ။ နကုသလ နဓိပါကနအဗျာ
ကတနဓိပါကပဒ။ နအကုသလနဓိပါက နအဗျာကတနဓိပါက ပဒ။နကုသ
လနဓိပါက နအကုသလနဓိပါကပဒဟု ခြောက်ပုဒ်တည်း။ ‘ ‘။နကုသလ
နဓိပါက အရကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ ကြိယာဝိသရုပ်အဋ္ဌဝိသ နိဗ္ဗာန်
တည်း။ ။နအကုသလ နဓိပါကအရကား။ ကုသိုလ်ကေဝိသကြိယာဝိ
သရုပ်အဋ္ဌဝိသ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နအဗျာကတ နဓိပါကအရကား။ အကု
သိုလ်ခွါဒသ ကုသိုလ် ကေဝိသ စေတသိက် နွေးညာသ တည်း။ ။
နောက်သုံးပုဒ်လွယ်ပြီ။ ။နကုသလံ နဓိပါကံဓမ္မံပဋိစ္စ အဗျာကတော ဝိ
ပါကောဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏော ဝတ္ထုပဋိစ္စခန္ဓာဟု
ထုတ်။ ။ကတ္တားကား။ ဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော သဟိတ် ပဉ္စဝေါ
ကာရပဋိသန္ဓေတေရံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နအကုသလံ နဓိပါကံ
ဓမ္မံပဋိစ္စအဗျာကတော ဝိပါကောတချက်။ ။[၂၁၉*၂၉]နကုသလံ နဓိ
ပါကဉ္စနအကုသလံနဓိပါကဉ္စဓမ္မံပဋိစ္စအဗျာကတောဝိပါကောတချက်။ ။
သုံးချက်အတူ။ ။အာရမ္မဏ သုံးချက်။ ။အဓိပတိမရ။ ။အနန္တရ
သုံးချက်။ ။သမနန္တရ၊သဟဇာတအညမည၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယသုံး
ချက်စီ။ ။ပုရေပစ္ဆာ အာသေဝနမရ။ ။ကမ္မ၊ဓိပါက၊ အာဟာရ၊ ခုနုန္တ
ဉ္စ၊ဈာန၊မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ဝိပ္ပယုတ္တ၊အတ္ထိ၊နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတသုံး ချက်
စီ။ ။နဘေတုယာတိဏိ၊ နာဓိပတိယာ တိဏိ၊ နပုရေဇာတေ တိဏိ၊ န
ပစ္ဆာဇာတေတိဏိ၊ နာသေဝနေ တိဏိ၊ နမဂ္ဂေတိဏိ။ ။ဆဝါရ။ ။ပ
ဉ္စာဝါရဟေတု ပစ္စည်းမရ။ ။အာရမ္မဏ၌။ ။နကုသလော နဓိပါကော
ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဝိပါကံဿန္တ ကတ္တား ကား။ အကုသိုလ် ခွါဒသ
ကာမကြိယာကောဒသရုပ်အဋ္ဌဝိသ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။

ကာမဝိပါက် တေဝိသ ဖိုလ်လေးခု ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နကုသလော နုပိ
 ပါကောဓမ္မောအဗျာကတဿ ဝိပါကဿန္တိ ကတ္တားကား၊ မဟာကုသိုလ်
 ရှစ်ခု။ အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်။ အာကိဉ္စညာယတန ကုသိုလ်။
 ကာမကြိယာဧကောဒသရုပ်အဋ္ဌဝိသ နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါန်ကား။
 ကာမဝိပါက်တေဝိသ ဝိညာဏဉ္စာယတန ဝိပါက်နေဝသညာ နာသညာ
 ယတနဝိပါက်ဖိုလ်လေးခု ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နအဗျာကတော နုပိပါကော။
 အဗျာကတဿန္တိ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ ကုသိုလ် ဧကဝိသ
 ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါန်ကား။ တဒါရုံဧကောဒသ ဝိညာဏဉ္စာယတန ဝိပါက်
 နေဝသညာ နာသညာယ တနဝိပါက် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နကုသလောနုပိ
 ပါကောစ။ နအဗျာကတော နုပိပါကောစဓမ္မော အဗျာကတဿ ဝိပါက
 သန္တိ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ် ခွါဒသ ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါန်ကား။
 တဒါရုံဧကောဒသ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နကုသလော နုပိပါကောစ။ နအဗျာ
 ကတော နုပိပါကောစဓမ္မော အဗျာကတဿ ဝိပါကဿန္တိ ကတ္တားကား။
 မဟာကုသိုလ် ရှစ်ခု။ အာကာသာ နဉ္စာယတနကုသိုလ်။ အာကိဉ္စညာ
 ယတနကုသိုလ်ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါန်ကား။ တဒါရုံဧကောဒသ ဝိညာဏ
 ဉ္စာယတနဝိပါက် နေဝသညာ နာသညာယတန ဝိပါက်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။
 နကုသလော နုပိပါကောစ။ နအကုသလော နုပိပါကောစ ဓမ္မောအဗျာက
 တဿ ဝိပါကဿန္တိကတ္တားကား။ ကာမကြိယာ ဧကောဒသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ
 နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါန်ကား။ ကာမဝိပါက် တေဝိသ ဖိုလ်လေး
 ခု ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဒဗြောက်ချက်တချက်စီ။ ။အဓိပတိ၌ နကုသ
 လော နုပိပါကောဓမ္မော အဗျာကတဿ ဝိပါကဿတချက်။ ။နကုသ
 လောနုပိပါကောဓမ္မော အဗျာကတဿဝိပါကဿ တချက်။ ။အာရမ္မ
 ဏာဓိပတိ နှစ်ချက်သာရသည်။ ။ကတ္တားကား။ နိဗ္ဗာန်။ သမ္ပဒါန်ကား။
 ဖိုလ်လေးခု ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။အဓိပတိနှစ်ချက်။ အနန္တရ၌။ ကုသလော
 နုပိပါကောဓမ္မော အဗျာကတဿ ဝိပါကဿဓမ္မဿန္တိ ကတ္တားကား။ ဧဒ္ဒေ
 ပဉ္စဝိညာဉ် တဆယ်အား တပ်သော ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း တဒါရုံဘဝင် အား
 တပ်သော အကုသိုလ်ခွါဒသ။ ကြိယာဧကောဒသရသ။ အဆုဏ္ဍော ဒုတိ
 ယဝဋ္ဌော နိရောဓ သမာပတ်မှ ထသောအခါ။ အရဟတ္တဖိုလ်အား တပ်
 သော နေဝသညာ နာသညာယတနကြိယာ အဆုဏ္ဍော ပစ္စည်းတရားရ
 ၏။ ။သမ္ပဒါန်ကား။ ဧဒ္ဒေပဉ္စဝိညာဉ်တဆယ် တဒါရုံဧကောဒသ ဘဝင်

ကျေနပ်သ အရဟတ္တဖိုလ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နအကုသလောနဝိပါ
ကောဓမ္မောအဗျာကတဿ ဝိပါကဿန္တိ ကတ္တားကား။ နွေးပဉ္စဝိညာဉ်
တဆယ် အားတပ်သော ပဉ္စဒ္ဓါရာ ဝဇ္ဇန်းတဒါရုံ ဘဝင်အားတပ်သော
လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ ကြိယာဇော အဋ္ဌာရသ။ အဆုံးဇော၊ ဒုတိယ
ဝုဋ္ဌောနိရောဓသမာပိတ်မှထသောအခါ အနာဂါမိဖိုလ် အရဟတ္တ ဖိုလ်
အားတပ်သော နေဝသညာနာသညာယတန ကုသိုလ်ကြိယာ အဆုံးဇော
ဖိုလ်လေးခုအားတပ်သော မဂ်လေးခုပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ နွေးပ
ဉ္စဝိညာဉ်တဆယ်တဒါရုံ ဘဝင်ဖိုလ်လေးခုပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဒ
ခြောက်ချက်တချက်စီ။ ဤနည်းကိုဖြို၍ အကြွင်းကိုကောက်ပါလေ။ ။
ခြောက်ချက်။ သမနန္တရနည်းတူ။ သဟဇာတသုံးချက်၊ အညမည၊ နိဿ
ယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတသုံးချက်။ ပစ္ဆိမ၊ အာသေဝနမရ၊ ကမ္မမရ၊ အာ
ဟာရလည်းမရ။ ဣန္ဒြိယပုရေဇာတိန္ဒြိယသုံးချက်။ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တမ
ရ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အဝိဂတသုံးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတခြောက်ချက်။ နဟေတုယာဆ၊
နာရမ္မဏာဆ၊ သဗ္ဗတ္ထဆ။ ။နဝိပါကပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

နဝိပါကဓမ္မပုဒ်နှင့်ရှုကဲရာ၌။ နကုသလနဝိပါကဓမ္မပဒ၊ နအကုသလန
ဝိပါကဓမ္မပဒ။ နကုသလနဝိပါကဓမ္မ နအကုသလနဝိပါကဓမ္မပဒဟုသုံး
ပုဒ်တည်း။ ။သုံးပုဒ်လုံး၏အရကား။ ဝိပါကကြိယာရုပ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ န
အဗျာကတနဝိပါကဓမ္မအရ မရှိသောကြောင့်။ တတိယပုဒ်မရသတည်း ဝိ
ပါကကြိယာရုပ်ကိုစွဲ၍မဖြစ်သောကြောင့် ပဋိစ္စဝါရမရ။ ။နကုသလံန
ဝိပါကံဓမ္မံ ပစ္စယာကုသလော ဝိပါကောဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။
ကတ္တားကား။ ဝုဋ္ဌော မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်
နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု မရဏာသန္တ အခါလ။ ဟဒယဝတ္ထု
ကိုပုရေဇာတ နိဿယပစ္စည်းပြု၍ ဖြစ်သော ပဉ္စဝေါကာရတို့၌ ကုသိုလ်
ကျေဝီသ။ စေတသိက် အဋ္ဌကိံသ အစိတ်အပေါင်းနာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်
တရားရ၏။ ။အကုသလောဝိပါကော ဓမ္မောလည်းတချက်။ နအကုသလ
ပဒ၌လည်းရှစ်ချက်။ နကုသလနအကုသလပဒ၌လည်း ရှစ်ချက်။ နည်းတူ
ကောက်။ ။ဝတ္ထုပစ္စယာကုသလံဝိပါကံ ဓမ္မာနန္တာ အစ ရှိသည်ကို
ထုတ်။ ဟေတုယာဆ၊ သဗ္ဗတ္ထဆ၊ ဝိပါကမရ။ ပညာဝါရ ဟေတုပစ္စည်းမ
ရ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ နကုသလော နဝိပါကောဓမ္မော ကုသလဿဝိပါ
ကဿ ဓမ္မဿ အာရမ္မဏ။ လ။ ကတ္တားကား။ အရဟတ္တဖိုလ်ကြွဉ်သော ဝိ

ပါဏ်ပဉ္စတိံသ ကြိယာဝိသ ရုပ်အဋ္ဌဝိသ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိ
 ကား။ မဟာကုသိုလ်ရှစ်ခု။ အဘိညာဉ်ဒွေး မဂ်လေးခု။ အဥ္ဗမညာကြည်
 သောစေတသိက်ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဓမ္မအနုလုံ ကုသလ
 တိက်အဗျာကတော ကုသလဿအတိုင်းပင်။ ။အကုသလဿ ဝိပါ
 ကဿဓမ္မဿလည်း ဓမ္မအနုလုံအတိုင်း။ နကုသလပဒလည်းနှစ်ချက်။ နကု
 သလ နအကုသလ ပဒလည်းနှစ်ချက်။ ။အတူတူကောက်။ ခြောက်
 ချက်။ ။အဝိပတိ၌လည်းခြောက်ချက်။ အနန္တရပစ္စည်း၌လည်းခြောက်
 ချက်။ ပစ္စည်းမှာဝုဠောမနော ခွါရာဝဇ္ဇန်း ပစ္စယုပ္ပန် ပဌမဇောသမနန္တရ
 နည်းတူ။ ။သဟဇာတ၊ အညမညမရ၊ နိဿယ၌။ ပဌမနှစ်ချက်။ ဒုတိယ
 နှစ်ချက် ပဌမဒုတိယနှစ်ချက်။ ။ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။ဥပနိဿယ
 လည်းခြောက်ချက်။ ပုရေဇာတလည်းခြောက်ချက်။ ပစ္ဆိမမရ၊ အာသေဝ
 နမရ၊ ကမ္မမရ၊ ဝိပါကမရ၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တမရ။ ။
 ဝိပ္ပယုတ္တခြောက်ချက်။ အတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတခြောက်ချက်။ ။နဟေတု
 ယာသ၊ သဗ္ဗတ္ထဆ။ ။နဝိပါကဓမ္မပုဒ်အရှက်ပြီး၏။ ။

နနေဝိပါကနဝိပါကဓမ္မပုဒ်ရှက်ရာ၌။ ။နကုသလနနေဝိပါ
 က နဝိပါကပဒ၊ နအကုသလ နနေဝိပါက နဝိပါကပဒ၊ နအဗျာကတ
 နနေဝိပါကနဝိပါကပဒ၊ နကုသလနနေဝိပါက နဝိပါက နအဗျာကတ
 နနေဝိပါကန ဝိပါကပဒ၊ နအကုသလ နနေဝိပါက နဝိပါက နအဗျာက
 တနနေဝိပါကနဝိပါက ပဒ၊ နကုသလ နနေဝိပါကနဝိပါက နအကုသ
 လနနေဝိပါကပဒဟုခြောက်ပဒတည်း။ ။ထိုခြောက်ပဒတို့တွင်၊
 နကုသလ နနေဝိပါကနဝိပါကပုဒ်၏အရကား။ ဝိပါကဆတ္တိံသ အကု
 သိုလ်ခွါဒသတည်း။ ။နကုသလနနေဝိပါက နဝိပါကပုဒ်၏ အရကား။
 ဝိပါကဆတ္တိံသကုသိုလ်ဧကဝိသတည်း။ ။နအဗျာကတ နနေဝိပါ
 ကနဝိပါကအရကား။ ကုသိုလ်ဧကဝိသ အကုသိုလ် ခွါဒသတည်း။ ။
 နကုသလ နနေဝိပါကနဝိပါကဓမ္မဓမ္မံ ပဋိစ္စအဗျာကတောနေဝ ဝိပါက
 နဝိပါက ဓမ္မဓမ္မောဥပ္ပန္နဘိ ဟေတုပစ္စယာ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရ
 ဝသ်၌ဖြစ်သောအခါအကုသိုလ်ခွါဒသအရူပဝိပါကလေးခု ရဟန္တာတို့ရတိ
 ကြည်သော သဟိတ်ဝိပါကဆတ္တိရသ စေတသိက်ဒွေးပညာသ အဝိတ်အ
 ပေါင်းနာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဝိတ္တဇရုပ်ပဋိယုပ္ပန်၏။ ။ဤနည်းအ
 တူပဒခြောက်ချက်၌ တချက်စီလွှက်သောကြောင့်၊ ခြောက်ချက်ဖြစ်သ

တည်း။ ။ အာရမ္မဏံမရ၊ အဓိပတိဋ္ဌာန်ချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရမရ၊
သဟဇာတဋ္ဌာန်ချက်။ အညမည၌။ ပဌမတချက်။ ဒုတိယတချက်။ ပဌ
မဒုတိယတချက်။ နိဿယဋ္ဌာန်ချက်။ ကမ္မဋ္ဌာန်ချက်။ ဝိပါကသုး
ချက်။ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပဿနာ၊ အတ္ထိ၊ ဝိဂတဋ္ဌာန်ချက်
စိ။ ။ နဟေတုယာတိဏိ၊ နာရမ္မဏေသ၊ နာဓိပတိယာသ၊ နာနန္တရေ၊ နသမ
နန္တရေ၊ နအညဓညေ၊ နဥပနိဿယေ၊ နပုရေဇာတေ၊ နပစ္ဆိမဇာတေ၊ နာ
သေဝနေသ။ ။ နဝိပါကေစတ္တာရိ၊ နမဂ္ဂေတိဏိ၊ နသမ္ပယုတ္တေ၊ နောနတ္ထိ
နောဝိဂတေသ။ ။ ပဉ္စာဝါရ။ ။ ဟေတုပစ္စည်း၌သဝါရအတိုင်းပဒဋ္ဌာန်
ချက်။ တချက်စီဋ္ဌာန်ချက်။ ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ နကုသလောနနေဝိ
ပါကနဝိပါကဓမ္မဓမ္မောဓာယာကတဿနေဝိပါက နဝိပါကဓမ္မဓမ္မဿန္တ
ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသဝိပါကဆတ္တိသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သ
မ္ပဒါနိကား။ ပဉ္စခါရာဝဇ္ဇန်းကြဉ်သော ကာမကြိယာ တဆယ်၊ ကြိယာ အ
ဘိညာဉ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ နကုသလော နနေဝိပါကဓမ္မဓမ္မောဓာ
ယာကတဿနေဝိပါကနဝိပါက ဓမ္မဓမ္မဿန္တကတ္တားကား။ ကုသိုလ်ဇော
ဝိသဝိပါကဆတ္တိသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ ပဉ္စခါရာဝဇ္ဇန်
ကြဉ်သောကာမကြိယာ တဆယ်၊ ဝိညာဏဉ္စာယယနကြိယာ နေဝယညာ
နာသညာယတနကြိယာ။ ကြိယာ အဘိညာဉ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဤ
နည်းကိုမှီ၍နောက်လေးချက်ကိုကောက်လေ။ သမ္ပဒါနိကကြိယာသာ။ ။
အာရမ္မဏ၌ဋ္ဌာန်ချက်။ အဓိပတိ၌လည်းဋ္ဌာန်ချက်။ အနန္တရ၌။ ပဌမ
တချက်။ ဒုတိယတချက်။ ပဌမဒုတိယတချက်။ ။ ပဉ္စဝိညာဉ်သည့်သမ္ပဒိ
တ္တိင်းအား သန္တရဏသည် ဝဋ္ဌောအားပစ္စည်းတပ်သည် သုးချက်အတူ
တူ။ ။ ပဉ္စဝိညာဏဝိပါကမနော ဓာတုယာ၊ ဝိပါကမနောဝိညာဏဓာ
တုယာကြိယာ မနောဝိညာဏဓာတုယာ အနန္တရပစ္စယောနပစ္စယောဟု
ထုတ်။ ။ သမနန္တရနည်းတူ။ သဟဇာတဋ္ဌာန်ချက်။ အညမညသုး
ချက်။ နိဿယဋ္ဌာန်ချက်။ ဥပနိဿယလည်းဋ္ဌာန်ချက်။ ပုရေမရ၊ ပ
စ္ဆိမဋ္ဌာန်ချက်။ အာသေဝနမရ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်ချက်။ ဝိပါကလေးချက်။ အာ
ဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာနမဂ္ဂဋ္ဌာန်ချက်စိ။ သမ္ပယုတ္တမရ။ ။ ဝိပဿနာ၊ အ
တ္ထိ၊ အဝိဂတဋ္ဌာန်ချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတသုးချက်။ နဟေတုယာသ၊ သမ္ပတ္တ
သ။ ။ ဝိပါကတိကံပြီး၏။ ။

၂၃-ပစ္စနိယာနုလောမတိကတိက ပဋ္ဌာန၊ ကုသလဥပါဒိဏ္ဏံ။

ဥပါဒိဏ္ဏတိကံ နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ နကုသလနဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယပဒ။ နအကုသလ နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယပဒ၊ နအဗျာကတ နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယပဒ၊ နကုသလ နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယ နအဗျာကတ နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယပဒ၊ နအကုသလ နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယ နအဗျာကတ နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယပဒ၊ နကုသလ နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယ နအကုသလ နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယပဒဟု ခြောက်ပဒတည်း။ ။ ထိုခြောက်ပဒတို့တွင် နကုသလ နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသကြိယာဝိသုဒ္ဓိလေးခု တိစရုပ်စရတာဘင်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ နအကုသလ နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယပုဒ်၏အရကား။ ကုသိုလ်ကောဝိသကြိယာဝိသုဒ္ဓိလေးခု တိစရုပ်စရတာဘင်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ နအဗျာကတ နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ ကုသိုလ်ကောဝိသတည်း။ ။ နောက်သုံးပုဒ်အရလွယ်ပြီ။ ။ ဤဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယနှင့်ရှက်ရာ၌ ဆဝါရမရ။ ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်းမရ။ ။ နကုသလော နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယော ဓမ္မော၊ အဗျာကတဿ ဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။ ။ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသကာမကြိယာ ကောဒသတိစရုပ်စရတာ ဘင်ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ ကာမဝိပါက်တေဝိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ နအကုသလော နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယော ဓမ္မော၊ အဗျာကတဿ ဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယဿ ကတ္တားကား။ ကာမကုသိုလ်ရှစ်ခု ကာမကြိယာ ကောဒသ တိစရုပ်သတ္တရသ စရတာဘင်ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ ကာမဝိပါက် တေဝိသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ နအဗျာကတော နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယော ဓမ္မော၊ အဗျာကတဿ ဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယဿ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ် ခွါဒသမဟာ ကုသိုလ်ရှစ်ခု ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ တဒါရုံ ကောဒသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ နောက် သုံးပုဒ် လွယ်ပြီ။ ။ ခြောက်ပုဒ်တချက်စီထွက်သောကြောင့် အာရမ္မဏပစ္စည်းခြောက်ချက်။ ။ အဓိပတိ ပစ္စည်း၌မရ။ ။ နကုသလော နဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယော ဓမ္မော၊ အဗျာကတဿ ဥပါဒိဏ္ဏံ၊ ပါဒါနိယဿ ကတ္တားကား။ နွေးပူဝိညာဉ် တဆယ်အားတပ်သော ပစ္စုဒ္ဓါရာဇဇွန်း တဒါရုံတဝင် အားတပ်သော အကုသိုလ်ခွါဒသကြိယာဇာအဋ္ဌာရသအဆုံးစော 'ဒုတိယဝုဋ္ဌော ပစ္စည်း၏။

၂၃-ဝတ္ထုနိယာနုလောမတိကတိကဝဋ္ဌာန၊ ကုသလဝိပါက။ (၂၁၉) ၂၆၅

သမ္ပဒါနိကာ။ နွေးပဉ္စ ဝိညာဉ်တဆယ် တဒါရုံတဝင် ပဋိယုဉ်း၏။ ။
နအကုသလော နဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယောဓေယျော။ အဗျာကတသသ္မိ လည်း
အတူ လောကီကုသိုလ် အဆုံးစောသောထူးသည်။ ။နကုသလော နအ
ဗျာကတောဋ္ဌိ။ အကုသိုလ် အဆုံးစောက်ကိုကောက်။ ။နအကုသလော န
အဗျာကတောဋ္ဌိ လောကီကုသိုလ် အဆုံးစောက်ကို ကောက်။ ။နကုသ
လောစနအကုသလောစဉ် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနံနှင့် ကြိယာအရေရသ အဆုံး
စော ဒုတိယဝဋ္ဌာကို ကောက်။ ။ချနစ်ပဒဉ် တချက်စီ ထွက်သော
ကြောင့်ချနစ်ချက်။ ။သမနန္တရ နည်းတူ။ ။သဟဇာတ၊ အညမည၊
နိဿယပစ္စည်းတို့၌မရ။ ။ဥပနိဿယ၌ ခြောက်ချက်။ ။ပုဗ္ဗေဇာတ၊
ပဌမတချက်၊ ဒုတိယတချက်။ ။ပဌမဒုတိယတချက်။ ။ပေါင်းသုံးချက်။ ။
ပစ္စာသုံးချက်။ ။အာသေဝနမရ။ ။ကမ္မ၌ပဌမတချက်။ ။ဒုတိ
ယတချက်။ ။ပဌမဒုတိယ တချက်။ ။နာနာက္ခဏိက သုံးချက်။ ။ဝိ
ပါကမရ။ ။အာဟာရ၌၊ ရှစ်အာဟာရ၌ သုံးချက်။ ။ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊
သမ္ပယုတ္တမရ။ ။ဝိပုယုတ္တံ၊ ပစ္စာဇာတ ဝိပုယုတ်သုံးချက်။ ။အတ္ထိသုံး
ချက်၊ အဝိဂတသုံးချက်၊ နတ္ထိဝိဂတခြောက်ချက်။ ။နဟေတုယာမ၊
သဗ္ဗတ္ထာ။ နဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

နအနုပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယ ပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။နကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏု
ပါဒါနိယပဒ။ နအကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယပဒ။ နအဗျာကတ နအနု
ပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယပဒ။ နအကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယ နအဗျာကတ
နအနုပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယပဒ။ နကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယ နအကုသ
လနအနုပါဒိဏ္ဏု ပါဒါနိယပဒဟု ပါပုဒ်တည်း။ ။နကုသလ နအနုပါဒိ
ဏ္ဏုပါဒါနိယပုဒ်၏ အရကား။ လောကီဝိပါက်ဗာတ္ထိံသ ဖိုလ်လေးခုကမ္မဇ
ရ နှစ်ဆယ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နအကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယ ပုဒ်၏
အရကား။ လောကီဝိပါက်ဗာတ္ထိံသ လောကုတ္တရာစိတ်နှစ်ခု ကမ္မဇရ နှစ်
ဆယ်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နအဗျာကတနအနုပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယပုဒ်၏အရကား။
မဂ်လေးခုတည်း။ ။နကုသလနအဗျာကတမရ။ ။နအကုသလ နအဗျာ
ကတ၌ မဂ်လေးခု။ ။နကုသလနအကုသလ၌ လောကီဝိပါက် ဖိုလ်လေး
ခုကမ္မဇရန်နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နကုသလံ နအနုပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယံ ဓမ္မံ၊ ခုနက
အဗျာကတော အနုပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယောဓေယျောဥပ္ပဇ္ဇကံ တောတု နိယာ၊ က
တ္တားကား။ ပုဉ္စဝေါကာရံတုံဉ္စဖြစ်သောအခါ အရူပဝိပါက်လေးခု မဟုတ်

တို့ရက်ကြည်သော သဟိတ်ဝိပါကသတ္တရသ စေတသိက် အဋ္ဌတိသ အ
 စိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန် တ
 ရားရ၏။ ။ဤကဲ့သို့ကြွင်းသောလေးပဒတို့၌လည်း။ စိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်
 ပဒငါးချက်။တချက်စိထွက်သောကြောင့် ငါးချက်ထွက်သတည်း။ အာရ
 မ္မဏမရ။ ။အဓိပတိငါးချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရမရ။ ။သဟဇာတ
 ငါးချက်။ အညမညမရ။ ။နိဿယငါးချက်။ ဥပနိဿယမရ။ ။ပု
 ရေ၊ ပစ္စာ၊ အာသေဝနမရ။ ။ကမ္မငါးချက်။ ဝိပါကသုံးချက်။ အာဟာ
 ရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပဿတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတငါးချက်စီ။ ။နဟေတု
 ယာတိဏိ၊ နာရမ္မဏပဉ္စ၊ နာဓိပတိယာတိဏိ၊ နာနန္တရ၊ နသမနန္တရ၊ န
 အညမည၊ နဥပနိဿယ၊ နပုရေဇာတေ၊ နပစ္စာဇာတေ၊ နာသေဝန ငါးချက်
 စီ။ ။နဝိပါကသုံးချက်။ နသမ္ပယုတ္တ၊ နောနတ္ထိ၊ နောဝိဂတငါးချက်စီ။ ။
 ဆဝါရ။ ။ပဉ္စာဝါရဟေတု ပစ္စည်း၌။ ဆဝါရအတိုင်းခြောက်ချက်။ အာ
 ရမ္မဏာပစ္စည်း၌။ ။နကုသလော နအနုပါဒိဏ္ဍု၊ ပါဒ၊ နိယော ဓမ္မော၊ ကု
 သလဿ အနုပါဒိဏ္ဍု၊ ပါဒ၊ နိယဿသ၌ ကတ္တားကား။ အဟေတုဗျိုလ်ကြည်
 သောဝိပါက ပဉ္စဟိသကမ္မဇရုပ် နှစ်ဆယ့်နိဗ္ဗာန်ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။
 မဟာဝိပါကရှစ်ခုကုသိုလ် အဘိညာဉ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နကုသလော န
 အနုပါဒိဏ္ဍု၊ ပါဒ၊ နိယောဓမ္မော။ အကုသလဿ အနုပါဒိဏ္ဍု၊ ပါဒ၊ နိယဿ
 သ၌ကတ္တားကား။ လောကီဝိပါကဗဟိတ္တိသကမ္မဇရုပ် နှစ်ဆယ့်ပစ္စည်း၏။ ။
 သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ခွဲဒသ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နကုသလော နအနုပါ
 ဒိဏ္ဍု၊ ပါဒ၊ နိယောဓမ္မော။ အဗျာကတဿ အနုပါဒိဏ္ဍု၊ ပါဒ၊ နိယဿသ၌ က
 တ္တားကား။ ဝိပါကဆတ္တိသကမ္မဇရုပ်နှစ်ဆယ့် နိဗ္ဗာန်ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိ
 ကား။ မဟာကြိယာကောဒသ ကြိယာအဘိညာဉ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နအ
 ကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဍု၊ ပါဒ၊ နိယပဒ၌လည်း သုံးချက်။ ။ရှေးနည်းကိုမှီ၍
 ကောက်။ ။နအဗျာကတ နအနုပါဒိဏ္ဍု၊ ပါဒ၊ နိယပဒ၌ ပစ္စည်း။ မဂ်လေး
 ချဖြစ်သောကြောင့်။ ကုသလဿ အဗျာကတဿ နှစ်ချက်သာ။ နအကုသ
 လနအဗျာကတပဒ၌လည်း နည်းတူနှစ်ချက်သာ။ ။နကုသလ နအကုသ
 လ၌ပစ္စည်း။ လောကီဝိပါက ကမ္မဇရုပ်ဗျိုလ်လေးခု နိဗ္ဗာန်သာတည်း။ ။ထို
 ကြောင့်သုံးချက်သာ။ ။ပေါင်းအာရမ္မဏ၌တဆဲသုံးချက်။ ။အဓိပတိ
 ၌လည်းတဆဲသုံးချက်။ နကုသလောနအနုပါဒိဏ္ဍု၊ ပါဒ၊ နိယောဓမ္မောအဗျာ
 ကတဿ၊ အနုပါဒိဏ္ဍု၊ ပါဒ၊ နိယဿသ၌ ကတ္တားကား။ အာဝဇ္ဇန်းဇွေး အသး

တစ်သော ဘဝင်္ဂပစ္စေဒတဆဲကိုးချ။ ဝုဋ္ဌာနားတစ်သော သန္တိရဏ
ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား၊ အာဝဇ္ဇန်းဇွေး။ ဝုဋ္ဌာပစ္စယုဋ္ဌနိ၏။ ။နအကု
သလော၌လည်းနည်းတူတချက်။ နကုသလောနအကုသလော၌လည်း နည်း
တူတချက်။ ။ပေါင်းအနန္တရ၌သုံးချက်။ ။သမနန္တရလည်းနည်းတူ။ ။
သဟဇာတပစ္စိပ္ပဝါရအတိုင်းငါးချက်။ ။အညမညမချ။ ။နိဿယ၌၊ နကု
သလ၌သုံးချက်၊ နအကုသလ၌လည်းသုံးချက်။ နအဗျာကတ၌တချက်။ နအ
ကုသလနအဗျာကတ၌တချက်။ နကုသလနအကုသလ၌သုံးချက်။ ။ပေါင်း
တဆဲသုံးချက်။ ။ဥပနိဿယတဆဲသုံးချက်။ ။ပုရေဇာတ၌၊ နကုသ
လနအနုပါဒိဏ္ဏု၊ ပါဒါနိယပဒ၌သုံးချက်။ နအကုသလပဒ၌လည်းသုံးချက်။ န
ကုသလနအကုသလ၌လည်းသုံးချက်။ ။ပေါင်းကိုးချက်။ ။ပုစ္ဆိမရ၊
အာသေဝနမရ။ ။ကမ္မငါးချက်။ ဝိပါကသုံးချက်။ အာဟာရသုံးချက်။
ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂငါးချက်၊ ဝိပ္ပယုတ္တတဆဲတချက်။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတတဆဲတ
ချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတသုံးချက်။ ။နဟေတုယာတေရသ။ နာရမ္မဇာတေရသ။
လ။ နဥပနိဿယတေရသ။ နောအဝိဂတေတေရသ။ ။နအနုပါဒိဏ္ဏု၊ ပါဒါ
နိယပုဂံနှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

နအနုပါဒိဏ္ဏုအနုပါဒါနိယပုဂံနှင့်ရှက်ရာ၌။ ။နကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏု
အနုပါဒါနိယပဒ။ နအကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏု အနုပါဒါနိယပဒ။ နအဗျာ
ကတနအနုပါဒိဏ္ဏု အနုပါဒါနိယပဒ။ နကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏု အနုပါဒါနိ
ယ နအဗျာကတ နအနုပါဒိဏ္ဏုအနုပါဒါနိယပဒ။ နအကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏု
အနုပါဒါနိယ နအဗျာကတ နအနုပါဒိဏ္ဏု အနုပါဒါနိယပဒ။ နကုသလန
အနုပါဒိဏ္ဏု အနုပါဒါနိယ နအကုသလနအနုပါဒိဏ္ဏု အနုပါဒါနိယပဒဟု
ခြောက်ပဒတည်း။ ။ထိုခြောက်ပဒတို့တွင်၊ နကုသလနအနုပါဒိဏ္ဏု အ
နုပါဒါနိယပုဂံ၏အကောင်း၊ အကုသိုလ်ဒွါဒသ လောကီဝိပါက် ဗဒတ္တံသ
ကြိယာဝိသရုပ် အဋ္ဌာရိသတည်း။ ။နအကုသလနအနုပါဒိဏ္ဏု အနုပါဒါနိယ
ပုဂံ၏အကောင်း၊ လောကီကုသိုလ်သတ္တရသ လောကီဝိပါက် ဗဒတ္တံသ၊ ကြိ
ယာဝိသရုပ်အဋ္ဌာရိသတည်း။ ။နအဗျာကတ နအနုပါဒိဏ္ဏု အနုပါဒါနိယ
ပုဂံ၏အကောင်း၊ အကုသိုလ်ဒွါဒသလောကီကုသိုလ် သတ္တရသတည်း။ ။
နောက်သုံးပုဂံအလွတ်ပြီး။ ။နအကုသလအနုပါဒိဏ္ဏုအနုပါဒါနိယံ ဓမ္မ
ပစ္စယာကုသလော အနုပါဒိဏ္ဏုအနုပါဒါနိယော ဓမ္မေ ဥပုဇ္ဈိတံ ဟေတုပစ္စ
ယာ၌ ကတ္တုဒ္ဓါးပသး။ ပေ၊ ပြာဘူပေဒနံနှင့် အတူဥပါဒိသေဗဒယဇဇ္ဈ၊

ဂိုဏ်းတော်တော်နိဿယ။ ပစ္စည်းပြု၍ဖြစ်သော မဂ်လေးချ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ
 ၏။ အကုသလောမရ။ အဗျာကတော၌ ကတ္တားကား။ မဂ်လေးချ။
 အနုလုံအစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထု
 ဂိုဏ်းတော်တော်နိဿယ။ ပစ္စည်းပြု၍ဖြစ်သော ဖိုလ်လေးချပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။
 နအကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏ အနုပါဒါနိယပဒ၌လည်း နည်းတူနှစ်ချက်။ ။န
 ကုသလ နအကုသလ နအနုပါဒိဏ္ဏ အနုပါဒါနိယပဒ၌လည်း နည်းတူနှစ်
 ချက်။ ။ပေါင်းခြောက်ချက်။ ။သဗ္ဗတ္ထဆ။ ။အာသေဝနေ တိဏ္ဍိ၊
 ဝိပါကေတိဏ္ဍိ။ ။ပစ္စယဝါရသာရသည်။ ။ပဋိစ္စအစရှိသော ဝါရတို့
 ၌မရအပ်။ ။နာဓိပတိယာဆ။ နပစ္စာဇာတေဆ၊ နာသေဝနေ တိဏ္ဍိ၊
 နကမ္မေ တိဏ္ဍိ၊ နဝိပါကေ တိဏ္ဍိ။ ။ဆဝါရ။ ။ပဉ္စာဝါရ ဟေတု
 ပစ္စည်းမရ။ သဟဇာတ မျိုးပင်မရ။ ။အာရမ္မဏ၊ အဓိပတိ၌။ ပစ္စုပ္ပန်
 လောကုတ္တရာ ဖြစ်၍မရ။ ။အနန္တရ၌။ နကုသလပဒမရ။ ။နအကု
 သလော နအနုပါဒိဏ္ဏ အနုပါဒါနိယော ဓမ္မော ကုသလသာ။ အနုပါဒိဏ္ဏ
 အနုပါဒါနိယသာ၌ ကတ္တားကား။ ဂေါတြဘူဝေါဓါနိ အနုလုံကိစ္စ တပ်
 သော မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေး။ တတိယ ဒွေး ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိ
 ကား။ မဂ်လေးချ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အဗျာကတသာ အနုပါဒိဏ္ဏ အ
 နုပါဒါနိယသာ၌ ကတ္တားကား။ အနုလုံကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ် ပဌမ
 ဒွေးတတိယဒွေးပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အေဝံဖိုလ်သုံးချ။ ပစ္စယုပ္ပန်။
 ၏။ ။နအဗျာကတောနအနုပါဒိဏ္ဏအနုပါဒါနိယောဓမ္မော၌လည်းနည်းတူ
 နှစ်ချက်။ ။နအကုသလနအဗျာကတပဒ၌လည်းနည်းတူနှစ်ချက်။ ။ပေါင်း
 ခြောက်ချက်။ ။သမနန္တရ၌လည်းခြောက်ချက်။ နိဿယ၌နကုသလပဒ၌
 နှစ်ချက်။ နအကုသလပဒ၌လည်းနှစ်ချက်။ နကုသလ နအကုသလပဒ၌ လည်း
 နှစ်ချက်။ ။ဥပနိဿယခြောက်ချက်။ ပုရေဇာတ၊ နိဿယခြောက်ချက်။ ။
 ပစ္စာမရ။ ။အာသေဝန၌။ နအကုသလပဒ၌တချက်။ နအဗျာကတပဒ၌
 တချက်။ နအကုသလ နအဗျာက တပဒ၌တချက်။ ။သုံးချက်။ ။ဝိပ္ပ
 ယုပ္ပာဒ်ခြောက်ချက်။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ၌ခြောက်ချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၌ခြောက်ချက်။
 နဟေတု န ဓာယဗ္ဗတ္ထဆ။ ဥပါဒိဏ္ဏတိက်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

ဤနည်းကိုမြှီ၍တိကတိကပဋ္ဌာန်းကိုကြံကြံပါကုန်။

ဒုကဒကပဋ္ဌာနံဟေတုဒုက္ခံသဟေတုကဒုက္ခံကိုရှက်ရာ၌။ နဟေ
တုနသဟေတုကပဒ။ နနဟေတု နသဟေတုကပဒဟုနှစ်ပုဒ်တည်း။ ။
ထိုနှစ်ပုဒ်တို့တွင် နဟေတု နသဟေတုကပုဒ်၏ အရကား။ အဟိတ်စိတ်
အဋ္ဌာရသ ဆန္ဒကြည်သော အညသမာဓိနိဒ္ဒါဒါ ရုပ်အဋ္ဌာရိသ နိဗ္ဗာန်
တည်း။ ။နနဟေတုနသဟေတုကပုဒ်၏ အရကား။မောဟမူဇ္ဈေး၌ မော
ဟတည်း။ ။[၂၃၁*၁] နဟေတု နသဟေတုကံဓမ္မံ ပဋိစ္စဟေတု သ
ဟေတုကော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယော ကတ္တားကား။ သဟိတ်ပဉ္စ
ဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသန္တံ အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍
ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေဟိတ်သုးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓိက္ခေက
ဝတ္ထုပဋိစ္စဟေတုဟု ထုတ်။ ။နဟေတုသဟေတုကော၌ ကတ္တားကား။
ဟဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ တေရသ
စေတသိက်ပဉ္စတိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။
ဟေတုသဟေတုကောစ နဟေတုသဟေတုကောစ၌ ကတ္တားကား။ ဟ
ဒယဝတ္ထုကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဉ္စဝေါကာရ ပဋိသန္ဓေ တေရသ
စေတသိက်ပဉ္စတိသ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဤပဌမပဒ၌သုးချက်။ နနဟေတု
နသဟေတုကံဓမ္မံ နှစ် နဟေတု နသဟေတုကောဓမ္မော၌ ကတ္တားကား။
ဝိဂိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ ရှိသော မောဟကို စွဲ၍ဖြစ်သော
ဝိဂိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်မောဟ ကြည်သော။စေ။ရဒ္ဒသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဟေ
တုသစတ္တာရိ၊ အာရမ္မဏစတ္တာရိ၊ အဓိပတိမရ၊ အနန္တရ၊ သမနန္တရ
လေးချက်၊ သဗ္ဗတ္ထစတ္တာရိ၊ ဝိပါကေတိဏိ၊ ပုရေ၊ ပစ္ဆိမ၊ အာသေဝနမရ။
နာဓိပတိယာ စတ္တာရိ၊ နပုရေဇာတော၊ နပစ္ဆိမဇာတော၊ နာသေဝနေ စတ္တာ
ရိ၊ အဝါရ။ ။ပဉ္စပါရဟေတုပစ္စည်း၌။ နနဟေတု နသဟေတု ကော
ဓမ္မောနသဟေတုကဿဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော။ ။ဝိဂိကိစ္ဆာ
သဟဂတော သန္တယုတ္တကာနံ ခန္ဓာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော၊ တံချက်
သ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ နဟေတုသဟေတုကောဓမ္မော ဟေတု သဟေ
တုကဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော၌ ကတ္တားကား။ အဟိတ်
စိတ်အဋ္ဌာရသ ဆန္ဒကြည်သော အညသမာဓိနိဒ္ဒါဒါ ရုပ်အဋ္ဌာရိသ နိဗ္ဗာန်
ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ မောဟမူဇ္ဈေး၌ မောဟကြည် သော
အကုသိုလ်ဟိတ် သုးပါး။ ကာမာဝစရသောဘဏ္ဍိတ နှစ်ဆဲ့လေးချ အ
ဘိညာဉ်နွေး လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ချစ်ရှိသော ကုသိုလ်ဝိပျာက် ကြွယ်

ဟိတ်သုးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေတု သဟေတုကဿန္တိ က
 ကတ္တားကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ ကာမာဝစရ သော
 ဘာဏိတ်နှစ်ဆဲလေးချ။ အဘိညာဉ်နွေး လောကုတ္တရစိတ် ရှစ်ချ။ ဟိတ်
 ခြောက်ချ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် စတုစက္ကသလီသ ပစ္စယုပ္ပန်
 တရားရ၏။ ။ဟေတုသဟေတုကဿစ နဟေတုသဟေတုကဿစ နွှ
 ကတ္တား ကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ ကာမာဝစရ
 သောဘာဏိတ် နှစ်ဆဲလေးချ။ အဘိညာဉ်နွေး လောကုတ္တရစိတ် ရှစ်ချ
 အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက်ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေ
 တုနသဟေတုကောဓမ္မော ဟေတုသဟေတုကဿန္တိ ကတ္တားကား။ မော
 ဟမူနွေး၌မောဟရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မောဟမူနွေး၌ မောဟကြဉ်သော
 အကုသိုလ် ဟိတ်သုးပါး ကာမာဝစရ သောဘာဏိတ်နှစ်ဆဲလေးချ အ
 ဘိညာဉ်နွေး၌ရှိသောကုသိုလ် အဗျာကတဟိတ်သုးပါး ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။
 နဟေတုသဟေတုကဿန္တိ ယခင်နာမက္ခန္ဓာကိုကောက်။ ဟေတုသဟေ
 တုကဿစန္တိ။ နဟေတုသဟေတုကဿစန္တိဟိတ်နှင့်တကွ ယခင်နာမက္ခန္ဓာ
 ကို ကောက်။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌ ခြောက်ချက်။ အဓိပတိ၌ အာရမ္မ
 ဏာဓိပတိ ပဋ္ဌသျှေးချက်သတည်း။ ။အနန္တရပစ္စည်း၌ နဟေတုနသ
 ဟေတုကောဓမ္မော ဟေတုသဟေတုကဿ အနန္တရပစ္စယေနပစ္စယော၌
 ကတ္တားကား။ ကာမဝိပါက် ပဋိသန္ဓေဟိတ်သုးချအားတင်သော အဟိတ်ရ
 တိနှစ်ချ။ လောဘမူ ဒေါသမူမဟာကုသိုလ် မဟာ ကြိယာ ပဋ္ဌမဇော၌ရှိ
 သောဟိတ်ခြောက်ချအား တပ်သော ဝုဋ္ဌာမနောဒ္ဓါရာဇန္တန်း မဟာဝိပါက်
 ပဋ္ဌမဘာဇင်အား တပ်သော အဟိတ်ဒုတိယတဒါရုံ သဟိတ် ပဉ္စဝေါကာ
 ရာဘဝင်တေရသ၌ ရှိသောဟိတ်သုးပါးအားတင်သော တသိကုပ္ပါဒ်အဆုံး
 ဇောဒုတိယ ဝုဋ္ဌာပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာဝိပါက် ပဋိသန္ဓေ
 ပဉ္စဝေါကာရ သဟိတ်ဘဝင် လောဘမူ ဒေါသမူ မဟာကုသိုလ် မဟာ
 ကြိယာ ပဋ္ဌမဇော၌ရှိသော ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။
 နောက်နှစ်ချက် လွယ်ပြီ။ ။နဟေတုနသဟေတုကော ဓမ္မောနဟေတု
 နသဟေတုကဿန္တိ ကတ္တားကား။ အဆုံးဇောကြဉ်သော ရှေးရှေးသော
 ဝိပိကိစ္ဆာ သဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ရှိသော မောဟပစ္စည်း၏။ ။
 သမ္ပဒါနိကား။ ပဋ္ဌမဇော ကြဉ်သော နောက် နံ့ခက်သော ဝိပိကိစ္ဆာသ
 ဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။အနန္တရလေးချက်သ

မနန္တရလည်းလေချက်၊ သဟဇာတ၊အညဉ္ဇေ၊နိဿယ လေးချက်စီ။ ။
ဥပနိဿယ ခြောက်ချက်။ ပုရေဇာတပဌမသုံးချက်။ ။ပစ္ဆိမဓရ။ ။
အာသေဝနဒုတိယ တချက်။ ။ကမ္မဓရ၊ ဝိပါကမရ၊ အာဟာရမရ၊ ဣန္ဒြိ
ယ၊ဈာန၊ မဂ္ဂမရ။ ။သမ္ပယုတ္တဒုတိယ တချက်။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ ပဌမသုံး
ချက်။ ။အတ္ထိလေးချက်။ ။နတ္ထိ၊ ဝိဂတလေးချက်။ ။အဗိဂတ လည်း
လေးချက်။ ။နဟေတုယာသ၊ သဗ္ဗတ္ထဆ။ ။နအဟေတုကပုဒ်နှင့် ရှက်
ရသွ်။ ။နဟေတု နအဟေတုကပဒ၊ နနဟေတု နအဟေတုက ပဒ၊ န
ဟေတုနအဟေတုက နနဟေတုနအဟေတု ကပဒဟု သုံးပဒဟည်း။ ။
တပုဒ်ကပုဒ်တွင် တချက်တချက်စီ တွက်သောကြောင့်။ သုံးချက်ဖြစ် သ
တည်း။ ။နဟေတု နအဟေတုကပုဒ်၏ အရကား။ သဟိတံစိတ် ဧက
သတ္တတိ၊ဟိတ်ခြောက်ခုကြည့်သောစေတသိက် ဆစက္ကသလီသတည်း။ ။
နနဟေတု နအဟေတုက ပုဒ်၏အရကား။ မောဟမူဇ္ဇေ၌ မောဟကြည့်
သောဟိတ် ခြောက်ခုတည်း။ ။တတိယပုဒ်၏အရကား။ သဟိတ်စိတ်
ဧကသတ္တတိ မောဟမူဇ္ဇေ၌ မောဟကြည့်သောစေတသိက်နှေး ပညာသ
တည်း။ ။နဟေတု နအဟေတုကံဓမ္မံ၊နိစ္စ နဟေတု နအဟေတုကော
ဓမ္မောဥပ္ပန္နတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ။ပဝတ္တိအခါကတ္တာကား။ ပဉ္စဝေါကာ
ရတု၌အရူပဝိပါက်လေးခု ရဟန္တာတို့ ရထိကြည့်သော အကုသိုလ် ၅၊
ဒသကုသိုလ်ဧကဝိသသဟိတ် ဝိပါက်သတ္တရသ သဟိတ် ကြံ ယာသတ္တ
ရသဟိတ်ကြည့်သော အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ ဖြစ်သော သ
ဟိတ်မိတ္တဇရုပ်ပစ္စယနှင့် တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါသဟိတ် ပဉ္စဝေါ
ကာရ ပဋိသန္ဓေတေရသ ဟိတ်သုံးခုကြည့်သော စေတသိက် ဗာတ္တိသ
အစိတ် အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော ကုက္ကရရုပ် ပစ္စယနှင့် တ
ရားရ၏။ ။နနဟေတု နအဟေတုကံ ဓမ္မံ၊နိစ္စနဟေတု အဟေတုကော
ဓမ္မောဥပ္ပန္နတိဟေတုပစ္စယာ။ ။ဟိတ်ကိုစွဲ၍မိတ္တဇရုပ် ကိုကောက်။ ။
ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်ကို ကောက်။ ။နဟေတု အဟေတုကဉ္စ နနဟေတု
န အဟေတုကဉ္စဓမ္မံ၊ပဋိစ္စ၊ ဟေတုအဟေတုကောဓမ္မောဥပ္ပန္နတိ ဟေတု
ပစ္စယာ။ ။ဟိတ်နှင့် နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ မိတ္တဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ပဋိ
သန္ဓေအခါ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်ကိုကောက်။ ။ဟေတုပစ္စည်း
သုံးချက်။ ။အာရမ္မဏ၌။ နဟေတုအဟေတုကံ ဓမ္မံ၊နိစ္စဟေတု အဟေ
တုကောဓမ္မောဥပ္ပန္နတိ အာရမ္မဏပစ္စယာ ကတ္တာကား။ ဝိမိက် စွာသဟ

ဂုတ်ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ် စေတသိက် ရဒ္ဓသအဝိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍
 ဖြစ်သောဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ရှိသော မောဟပစ္စယုပ္ပန်
 တရားရ၏။ ။ဤတချက်သာ အာရမ္မဏ၌ ရသတည်း။ ။အဓိပတိ၌
 ဟေတုအတိုင်းသုံးချက်။ ။အနန္တရသမနန္တရတချက်။ ။သဟဇာတ
 ငါးချက်။ ။အညမညလေးချက်။ ။နိဿယငါးချက်။ ။ဥပနိဿယတ
 ချက်။ ။ပုရေဇာတတချက်။ ။အာသေဝနတချက်။ ။ကမ္မလေးချက်။ ။
 ဝိပါကသုံးချက်။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂလေးချက်စီ။ ။သမ္ပယုတ္တ
 တချက်။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတငါးချက်။ ။နတ္ထိ၊ ဝိဂတတချက်သာ။ ။
 နဟေတုယာကော၊ နာရမ္မဏေတိဏိ၊ နအဓိပတိယာ စတ္တာရိ၊ နနန္တရ၊ နသ
 မနန္တရ၊ နအညမည၊ နဥပနိဿယသုံးချက်စီ။ ။နပုရေဇာတလေးချက်။ ။
 နပစ္ဆိမဇာတ၊ နာသေဝန၊ နဝိပါကလည်း လေးချက်စီ။ ။နသမ္ပယုတ္တသုံး
 ချက်။ ။နဝိပ္ပယုတ္တတချက်။ ။နောနတ္ထိယာနောဝိဂတသုံးချက်စီ။ ။ဆဝါ
 ရပြီး၏။ ။ပဉ္စာဝါရ၌။ ။ပဌမပုဒ်မရ။ ။နနဟေတု နအဟေတုကော ဓမ္မော
 နဟေတု အဟေတုကဿ ဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော၌ ပဝတ္ထိ
 အခါကတ္တားကား။ ပစ္စဝေါကာရတု၌ဖြစ်သောအခါ မောဟမူဇ္ဇေ၌ မော
 ဟာ 'ဩဉ်သော ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနံ ကား။
 သဟိတ် စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဋိသန္ဓေ အခါ သဟိတ်ပစ္စ
 ဝေါကာရ သဟိတ် ပဋိသန္ဓေတေရသ၌ရှိသော ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတ
 ရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနံကား။ သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တ
 ရားရ၏။ ။ဤတချက်သာ ဟေတုပစ္စည်း၌ ရသတည်း။ ။နဟေတု
 နအဟေတု ကောဓမ္မော ဟေတုအဟေတုကဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏ။ ။
 ကတ္တားကား။ ထောက် သဟိတ်စိတ် ခြောက်ဆယ် သုံးခု ဟိတ်ခြောက်
 ခု ဩဉ်သော စေတသိက် ဆစတ္တာဇီသ ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနံကား။
 မောဟမူဇ္ဇေ၌ မောဟ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေတု အဟေတုကဿ
 ၌ ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ ဟိတ်ခြောက်ခု ဩဉ်သော
 စေတသိက် ဆစတ္တာဇီသ ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနံကား။ မနောဒွါ
 ရာဝဇ္ဇန်း ဟာသိတုပ္ပါဒ် သန္တိရဏသုံးခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမပုဒ်
 နှစ်ချက်။ ။ဒုတိယပုဒ်၌လည်း နည်းတူ နှစ်ချက်။ ။ပဌမဒုတိယ ပုဒ်၌
 လည်း နည်းတူနှစ်ချက်။ ။ပေါင်း အာရမ္မဏ ခြောက်ချက်။ ။အဓိပ
 တိ၌အာရမ္မဏအဓိပတိမရ။ ။ပဌမတချက်။ ဒုတိယတချက်။ နှစ်ချက်။ ။

၂၄-ပဌမဒုတိယ ဝေါင်း၍ အဓိပတိမရ။ ။အနန္တရပစ္စည်း၌။ ။နဟေတု န

ပဌမဒုတိယ ဝေါင်း၍ အဓိပတိမရ။ ။အနန္တရပစ္စည်း၌။ ။နဟေတု န
 အဟေတုကော ဓမ္မော။ ဟေတုသဟေတုကဿ ဓမ္မဿ၌ ကတ္တားကား။
 အဆုံးစော ကြဉ်သော ရှေးရှေးသောဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်
 ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ နောက်နောက်သော ဝိစိကိစ္ဆာသ
 သဟဂုတ်ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ရှိသော မောဟပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေ
 တု အဟေတုကဿ၌ ကတ္တားကား။ အဟိတ် ပဋိသန္ဓေနှစ်ခု အားတပ်
 သော မဟာဝိပါက်ရုတိနှစ်ခု အာဝဇ္ဇန်းခွေး အားတပ်သော သဟိတ် ဘ
 ဝဂ်ပဒန္တဒသတ္တရသ သဟိတ်ဘဒ္ဒိရုံဘဝင်အားတပ်သော အကုသိုလ်ဒွါ
 ဒသ မဟာကုသိုလ် မဟာ ကြိယာ အဆုံးစော ဟိတ်ကြဉ်သော စေတ
 သိက် ဆစက္ကာလီသပစ္စည်း၏။ ။အာဝဇ္ဇန်းခွေး အဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ဘ
 ဝင်တဒ္ဒိရုံ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဌမနှစ်ချက်။ နနဟေတု နအဟေတုကော
 ဓမ္မောနဟေတု အဟေတုကဿတချက်။ နဟေတု နအဟေတုကောစ န
 ဟေတုနအဟေတုကောစဓမ္မော။ နဟေတုအဟေတုကဿ တချက်။ ။
 ဝေါင်းအနန္တရ၌လေးချက်။ ။သမနန္တရ၌လေးချက်။ သဟဇာတ၌။ ပဌ
 မောပဌမဿ။ ပဌမောဒုတိယဿ။ ပဌမောပဌမဒုတိယဿ။ ဒုတိယောဒု
 တိယဿ။ ပဌမဒုတိယော ဒုတိယဿ။ ။ဝေါင်းငါးချက်။ ။အညမည
 လေးချက်။ နိဿယငါးချက်။ ဥပနိဿယပဌမနှစ်ချက်။ ဒုတိယနှစ်ချက်။ ပဌ
 မဒုတိယ နှစ်ချက်။ ။ဝေါင်းခြောက်ချက်။ ။ပုရေမရ။ ။ပစ္စာသုး
 ချက်။ အာသေဝနတချက်။ ကမ္မသုးချက်။ ပဌမသုးချက်။ ဝိပါကလေးချက်။
 အာဟာရသုးချက်။ ဣန္ဒြိယငါးချက်။ ဈာနသုးချက်။ မဂ္ဂငါးချက်။ သမ္ပယုတ္တ
 တချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တသုးချက်။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ငါးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိကာလေး
 ချက်။ ။နဟေတုယာဆ။လ။နောအဝိဂတေဆ။သမ္ပတ္တဆ။ ။ကြွင်းသော
 ဂေါစ္ဆကဒုက်ဘိနှင့်အရှက်ကိုကြံ၍ဟောကြပါကုန်။ ။

၂၄-ပဌမဒုတိယ ဝေါင်း၍ အဓိပတိမရ။ ။အနန္တရပစ္စည်း၌။ ။နဟေတု န

ရူဇ္ဈရဒုက်။ သပ္ပယဒုက်နှင့်ရှက်ရာ၌။ နဟေတုနသပ္ပယ တပုဒ်သာ
 ရသည့်။ ။အရကား။ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ဆဝါရမရ။ ။ပဉ္စာဝါရ၌လည်း
 ဟေတုအစရှိသော ပစ္စည်းမျိုး၌မရအပ်။ ။အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဝိပတိ၊
 အာရမ္မဏူပနိဿယ သုံးပစ္စည်းသာ ရသတည်း။ ။နဟေတုနသပ္ပယ

ယောဓဗ္ဗော။ ဟေတုသပ္ပယသထချက်။ နဟေတုသပ္ပယသထချက်။
 ဟေတုသပ္ပယသထ နဟေတုသပ္ပယသထတချက်။ သုံးချက်သာရသ
 တည်း။ ။ အာရမ္မဏ ပဋ္ဌမောပဋ္ဌမသန္တိ ကတ္တားကား။ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်းတ
 ရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ် ဥပဏသမ္ပယုတ်လေးခု မဟာ
 ကြိယာဥပဏသမ္ပယုတ်လေးခု အဘိညာဉ်နွေး လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခု၌
 ရှိသော ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဒုတိယသန္တိ ဟိတ်ကြည်
 သော ယခင်နာမက္ခန္ဓာ။ ။ ပဋ္ဌမဒုတိယသန္တိ ဟိတ်နှင်တကွ ယခင်နာ
 မက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ဤသုံးချက်သာ ရတည်း။ ။ နဟေတု
 နအပ္ပယုပ္ပန်ပစ္စည်းတရားသာရ၏။ ။ ပစ္စယုပ္ပန်၌ ဟေတုအပ္ပယုပ္ပန်မရှိသော
 ကြောင့်။ မဟောရသတည်း။ ။

၂၄-ပစ္စနိယာနုထောမ ဒုကဒုကပဋ္ဌာန၊ ဟေတုမဟန္တရ။

မဟန္တရဒုကသာရမ္မဏသုဒ္ဓိနှင့်ရှက်ရာ၌။ နဟေတုနသာရမ္မဏပဒ တ
 ချက်သာ ရသတည်း။ ။ အရကား။ ရုပ်အဋ္ဌမိသ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။
 (၂၃၄*၃) နဟေတုနသာရမ္မဏံ ဓမ္မံပရိစ္ဆဟေတု သာရမ္မဏော ဓမ္မော
 ဥပ္ပန္နတိဟေတုပစ္စယာ။ ။ ကတ္တားကား။ ပရိသန္ဓေအခါ ဟဒယငတ္ထုကို
 စွန့်ဖြစ်သော ပရိသန္ဓေဟိတ်သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ နဟေတုသာ
 ရမ္မဏော တချက်။ ဟေတုသာရမ္မဏောစ နဟေတုသာရမ္မဏောစ တ
 ချက်။ ။ သုံးချက်သာရသတည်း။ ။ အာရမ္မဏလည်း သုံးချက်။ အဓိပ
 တိမရ။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ သဟဇာတ၊ အညမညအစရှိသည်၌ သုံးချက်
 စီ။ ။ ပုရေပစ္ဆိမာအာသေဝနမရ။ ။ သဗ္ဗတ္ထတိဏိ။ နာမိပတိ။ နပုရေဇာ
 တ၊ နပစ္ဆိမာဇာတ၊ နာသေဝနေတိဏိ။ ဆဝါရပြီး၏။ ။ ပဉ္စာဝါရ၌။ ဟေ
 တုပစ္စည်းမရ။ ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ နဟေတု နသာရမ္မဏော ဓမ္မော
 ဟေတုသာရမ္မဏာသဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော ကတ္တားကား။
 ရုပ်အဋ္ဌမိသ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်း တရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒ
 သကာမာဂစရ သောဘဏ်စိတ် နှစ်ဆယ့်လေးခုအဘိညာဉ်နွေး လောကုတ္တ
 ရာစိတ်ရှစ်ခု၌ ရှိသောဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ နဟေ
 တုသာရမ္မဏသန္တိ ဟိတ်ကို ကြည်သော ယခင်နာမက္ခန္ဓာကို ပစ္စယုပ္ပန်
 ကောက်။ ။ ဟေတု သာရမ္မဏသထ နဟေတုသာရမ္မဏသထ၌ ဟိတ်

နှင်တကွယခင်နာမက္ခန္ဓာကို ပဋ္ဌယုပ္ပန်ကောက်။ ။ပစ္စည်းအတူ။ အာ
ရမ္မဏသုံးချက်။ အဓိပတိလည်း အာရမ္မဏာဓိပတိသုံးချက်။ အနန္တရသမ
နန္တရမရ၊ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတသုံး
ချက်စီ။ ။ပစ္ဆာဇာတမရ။ အာသေဝန၊ ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရတို့၌
လည်းမရ။ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ သမ္ပယုတ္တတို့၌လည်းမရ။ ။ဝိဗ္ဗယတ္တ၊ အတ္ထိ၊
အဝိဂတတို့၌သုံးချက်စီ။ ။နဟောတုယာတိဏိ၊ သဗ္ဗတ္တတိဏိ။ ။နဿ
ရမ္မဏပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီးပြီ။ ။

နအနာရမ္မဏပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ၌။ နဟောတု နအနာရမ္မဏ ပဒ။ နနဟောတု
အနာရမ္မဏပဒ။ နဟောတု နအနာရမ္မဏ နနဟောတု နအနာရမ္မဏ ပဒ ဟု
သုံးပဒတည်း။ ။ထိုတွင်နဟောတု နအနာရမ္မဏပုဒ်၏အရကား။ စိတ်တ
ချယုတ်ကို ဆယ် ဟိတ်ခြောက်ခု ဩဉ်သော စေတသိက် ဆစက္ကထီသ
တည်း။ ။နနဟောတုနအနာရမ္မဏပုဒ်၏အရကား။ ဟိတ်ခြောက်ခုတည်း။
ဏတိယပုဒ်၏ အရကား။ စိတ်တချယုတ်ကိုးဆယ် စေတသိက် နွေးပညာ
တတည်း။ ။နဟောတု နအနာရမ္မဏံ ဓမ္မံပရိစ္စ။ နဟောတုအနာရမ္မဏော
ဓမ္မောဥပ္ပုဇ္ဈတိ ဟောတုပစ္စယာ။ ပဝတ္ထိအခါကတ္တားကား။ သဟိတ် ဝိတ္တဇ
ရုပ်ကိုးကောက်၊ ပရိသန္ဓေအခါသဟိတ်ပရိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်ကိုးကောက်။ ။
နနဟောတုနအနာရမ္မဏံ ဓမ္မံပရိစ္စနဟောတု နအနာရမ္မဏောတချက်။ နဟော
တုနအနာရမ္မဏဉ္စ နနဟောတု နအနာရမ္မဏဉ္စ ဓမ္မံပရိစ္စနဟောတု အနာရမ္မ
ဏောတချက်။ ဟောတုပစ္စည်း၌ သုံးချက်။ အာရမ္မဏမရ။ ။အဓိပတိ၊ သ
ဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယသုံးချက်။ ဥပနိဿယ၊ ပုရေ၊ ပစ္ဆာ၊ အာသေ
ဝနမရ။ ။ကမ္မ၊ ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ၊ ဝိဗ္ဗယတ္တ၊ အတ္ထိ၊
အဝိဂတ၊ သုံးချက်စီ။ ။သမ္ပယုတ္တ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတမရ။ ။နဟောတုယာ
တိဏိ၊ နာရမ္မဏာတိဏိ၊ နာဓိပတိယာတိဏိ။ နာနန္တရေ၊ နသမနန္တရေ၊
နအညမညေ၊ န ဥပနိဿယေ၊ န ပုရေဇာတေ၊ နပစ္ဆာဇာတေ၊ နာသေဝ
န၊ နဝိပါကေ၊ နမဂ္ဂေ၊ နသမ္ပယုတ္တေ၊ နောနတ္ထိယာ၊ နောဝိဂတေတိဏိ။ ။
ဆဝါရ။ ။ပဋ္ဌာဝါရ၌။ နနဟောတုန အနာရမ္မဏောဓမ္မော။ နဟောတုအနာ
ရမ္မဏသဓမ္မဿ ဟောတုပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဝတ္ထိအခါ ကတ္တားကား။
ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ ဟိတ်ခြောက်ခုပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဝိတ္တဇ
ရုပ်ပဋ္ဌယုပ္ပန်၏။ ။ပရိသန္ဓေအခါ ပရိသန္ဓေဟိတ်သုံးပါးပစ္စည်း၏။ ။
ဥပဗ္ဗဒါနိကား။ ကုသုတ္တရုပ် ပဋ္ဌယုပ္ပန်၏။ ။ ဟောတုပစ္စည်း ထချက်သာ။

အာရမ္မဏာမရ။ ။အဓိပတိပစ္စည်း၌ပဋ္ဌမတချက်။ ဒုတိယတချက်။ ပေါင်း
နှစ်ချက်။ ။အနန္တရသမနန္တရမရ။ ။သဟဇာတ သုံးချက်။ အည
မညသုံးချက်။ နိဿယသုံးချက်။ ။ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတမရ။ ။ပစ္ဆိမ
သုံးချက်။ အာသေဝနမရ။ ။ကမ္မတချက်။ ဝိပါကသုံးချက်။ အာဟာရတ
ချက်။ ဣန္ဒြိယသုံးချက်။ ဈာနတချက်။ ။မဂ္ဂသုံးချက်။ သမ္ပယုတ္တမရ။ ။
ဝိပ္ပယုတ္တသုံးချက်။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ သုံးချက်။ ။နဟေတုယာ တိဏိ၊
သဗ္ဗတ္ထ တိဏိ။ ။စိတ္တဒုက်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။နဟေတုနစိတ္တပဒ။ နနဟေ
တုနစိတ္တပဒ။ နဟေတုနစိတ္တနနဟေတုနစိတ္တပဒ။ ။ဟုသုံးပုဒ်တည်း။ ။
ထိုတွင်နဟေတု နစိတ္တပုဒ်၏အရကား။ ဟိတ်ခြောက်ခုကြည့်သော စေတ
သိက်ဆစက္ကာလီသရုပ် အဋ္ဌဝိသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ဒုတိယပုဒ်၏ အရကား။
ဟိတ်ခြောက်ခုတည်း။ ။တတိယပုဒ်၏အရကား။ စေတသိက်ခွေး ပညာ
သရုပ် အဋ္ဌဝိသ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နဟေတု နောစိတ္တံဓမ္မံပဋိစ္စ နဟေတု
စိတ္တောဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ။ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ သ
ဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ၌ရှိသော ဟိတ်ကြည့်သော စေတသိက်ကိုစွဲ၍ဖြစ်
သော သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တား
ကား။ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ သတ္တရသ၌ရှိသော စေတသိက်ဟဒယဝတ္ထုကို
စွဲ၍ဖြစ်သော သဟိတ်ပဋိသန္ဓေသတ္တရသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။နန
ဟေတုနောစိတ္တပဒ၌လည်း တချက်။ ။နဟေတုနစိတ္တ နနဟေတုနစိတ္တ
ပဒ၌လည်း တချက်။ ။နည်းတူ ကောက်။ ။ဟေတု ပစ္စည်း၌ သုံး
ချက်။ ။အာရမ္မဏ၌လည်း သုံးချက်။ ။အဓိပတိ အစရှိသော နာမ်
ပစ္စုပ္ပန် ရသော ပစ္စည်းတို့၌ သုံးချက်မီ။ ။နဟေတုယာ တိဏိ။ နာ
ဓိပတိယာတိဏိ၊ နပုရေ၊ နပစ္ဆိမဇာတေ၊ နာသေဝနေ၊ နဝိပါကေ၊ နဈာ
နေ၊ နမဂ္ဂေ၊ နဝိပ္ပယုတ္တ တိဏိ။ ။ဆဝါရ။ ။ပဉ္စာဝါရ ဟေတု
ပစ္စည်း၌။ နနဟေတုနစိတ္တောဓမ္မော နဟေတု စိတ္တဿဓမ္မဿ ဟေတုပစ္စ
ယေန ပစ္စယော။ ။ကတ္တားကား။ ဟိတ် ခြောက်ပါး ပစ္စည်းတရား ရ
၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သဟိတ်စိတ် ဧကသတ္တတိ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဟေ
တုပစ္စည်း၌တချက်သာ။ ။အာရမ္မဏ ပစ္စည်း၌။ ။နဟေတု နစိတ္တော
ဓမ္မော။ နဟေတုစိတ္တဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏ။ ။ကတ္တားကား။ ဟိတ်
ခြောက်ခု ကြည့်သော စေတသိက် ဆစက္ကာလီသ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်း၏။ ။
နဟေတုစိတ္တဿဓမ္မဿ ဟူသော သမ္ပဒါနိပုဒ်၏ အရကား။ ကာမစိတ်စ

တုပညာသ ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ် သုံးခုနေဝသညာနာသညာ ယတန
စိတ်သုံးခုအဘိညာဉ်နွေးလောကုတ္တရစိတ်ရှစ်ခု ပစ္စယုပ္ပန်၏။ «နနဟော
တု နနိတ္တောဓမ္မော နဟောတု ဝိတ္တဿန္တိ ကတ္တာကား။ ဟိတ်ခြောက်ခု
ပစ္စည်းတရားရ၏။ «သမ္ပဒါနိကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ကာမဇောတခု
ယုတ်သုံးဆယ် တဒါရုံကောဒသ ဝိညာဏဉ္စာယတန စိတ်သုံးခု၊ နေဝသ
ညာနာသညာယတနစိတ်သုံးခု အဘိညာဉ်နွေး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ «
နဟောတုနနိတ္တောစ နနဟောတုဝိတ္တောစ ဓမ္မော နဟောတုဝိတ္တဿ ကတ္တာ
ကား။ သဟိတ်စိတ် ကေသတ္တတိန္တိရှိသော စေတသိက် ဆစတ္တာလီသ
ပစ္စည်းတရားရ၏။ «သမ္ပဒါနိကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ကာမဇော တခု
ယုတ်သုံးဆယ်တဒါရုံကောဒသ ဝိညာဏဉ္စာယတန စိတ်သုံးခု နေဝသ
ညာနာသညာယတန စိတ်သုံးခု အဘိညာဉ်နွေး ပစ္စယုပ္ပန်၏။ «အာရမ္မ
ဏသုံးချက်။ «အဓိပတိလည်းသုံးချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရလည်းသုံး
ချက်။ «သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ သုံး
ချက်စီ။ «ပစ္ဆိမဇာတမရ။ «အာသေဝနသုံးချက်။ «ကမ္မတချက်။ «
ဝိဂါကသုံးချက်။ «အာဟာရတချက်။ «ဣန္ဒြိယသုံးချက်။ «ဈာနတ
ချက်။ «မဂ္ဂသုံးချက်။ «သမ္ပယုတ္တသုံးချက်။ «ဝိပ္ပယုတ္တတချက်။ «
အတ္တိနတ္တိဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့လည်းသုံးချက်စီ။ «နဟောတုယာ တိဏိ၊
သဗ္ဗတ္ထတိ ဖိ။ «နိဗ္ဗိတ္တပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီးပြီ။ ။

နနောစိတ္တပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ၌။ «နဟောတု နနောစိတ္တပဒ။ နနဟောတုန
နောစိတ္တပဒမရ။ «ပဋ္ဌမပဒသာ ရသတည်း။ «နဟောတု နနောစိတ္တဓမ္မံ
အရကား။ စိတ်တခု ယုတ်ကိုးဆယ်တည်း။ «နဟောတုနနောစိတ္တဓမ္မံ၊
နိစ္စဟောတုနနောစိတ္တော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟောတုပစ္စယာ၊ ပဝတ္တိအခါကတ္တာ
ကား။ မောဟမူလနွေးကြည်သော သဟိတ်စိတ် ကေသတ္တတိကို စွဲ၍ဖြစ်
သော ဟိတ်ခြောက်ပါး ပစ္စယုပ္ပန်၏။ «ပဋိသန္ဓေအခါ ပဋိသန္ဓေဟိတ်
သုံးပါး။ «နဟောတုနနောစိတ္တဓမ္မံပဋိစ္စ နဟောတုနနောစိတ္တော၌ ပဝတ္တိအ
ခါကတ္တာကား။ သဟိတ်စိတ်ကေသတ္တတိကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဟိတ်ခြောက်
ပါး ကြည်သော စေတသိက်ဆစတ္တာလီသ ဝိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန် တရားရ
၏။ «ပဋိသန္ဓေအခါသဟိတ် ပဋိသန္ဓေသတ္တရသကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဟိတ်
ကြည်သော စေတသိက် ဟိတ္တိသ ကုတ္တာရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ «ဟောတု
နောစိတ္တောစ နဟောတု နောစိတ္တောစ၌ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တာကား။ မောဟ

မူစွေးကြည်သောသဟိတ်စိတ်ကောနသတ္တတိကိုစွဲ၍ဖြစ်သော မောဟမူစွေး
 နှ့်မောဟကြည်သော စေတသိက်စွေးပညာသ အဟိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာ
 စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဋိသန္ဓေအခါ၌ သဟိတ်ပဋိသန္ဓေကိုစွဲ၍ ဖြစ်
 သောစေတသိက် ပဉ္စတိသကုတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။သုံးချက်။ အာ
 ရမ္မဏ၊ အဓိပတိအစရှိသည်တို့၌သဗ္ဗတ္ထတိ၏။ ။နဟေတု နှောစိတ္တံ ဓမ္မံ
 ပဋိစ္စဟေတု၊ နှောစိတ္တော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ နဟေတုပစ္စယာ ကတ္တားကား။ ဝိ
 စိကိစ္ဆာသဟဂုတ် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၌ရှိသော မောဟရ၏။ ။နဟေတုန
 နှောစိတ္တံ ဓမ္မံပဋိစ္စ နဟေတု နှောစိတ္တော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နဟေတုပစ္စယာ
 ကတ္တားကား။ ။အဟိတ်စိတ် အဋ္ဌာရသကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဆန္ဒကြည်သော
 အညသမာန်းခွါဒသ အဟိတ် စိတ္တဇရုပ်။ ။ပဋိသန္ဓေအခါအဟိတ်ပဋိ
 သန္ဓေကို စွဲ၍ဖြစ်သောဆန္ဒ၊ ဝိတိ၊ ဝိရိယကြည်သော အညသမာန်းတဆယ်
 ကုတ္တာရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နဟေတုယာစွေ။ အာရမ္မဏတချက်။ ။အ
 ဝိပတိသုံးချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အညမည၊ ဥပနိဿယတချက်။ ။
 ပုရေပစ္ဆိမအာသေဝန သုံးချက်။ ကမ္မတချက်။ ဝိပါကသုံးချက်။ ဈာနတ
 ချက်။ မဂ္ဂတချက်။ သမ္ပယုတ္တတချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တသုံးချက်။ နုတ္တိ၊ ဝိဂတတ
 ချက်။ ။ဆဝါရ။ ။ပဉ္စဝါရ၌ ဟေတုပစ္စည်းမရ။ ။အာရမ္မဏ
 ပစ္စည်း၌ နဟေတု နှောစိတ္တော ဓမ္မောဟေတု နှောစိတ္တဿဓမ္မဿ အာရမ္မ
 ဏ၊ ကတ္တားကား။ ဝိတ်တရ ယုတ်ကိုးဆယ် ပစ္စည်းတရား ရ၏။ ။သမ္ပ
 ဒါန်ကား။ အကုသိုလ်ဟိတ် သုံးပါး ကာမာဝစရသောဘာဏဝိတ် နှစ်ဆဲ့
 လေးခု ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိတ်သုံးခု အဘိညာဉ်စွေး၌ရှိသော ဟိတ်သုံးခု
 ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နဟေတု နှောစိတ္တော ဓမ္မော နဟေတုနှော စိတ္တဿန္တ
 ကတ္တားကား။ ဝိတ်တရ ယုတ်ကိုးဆယ် ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါန်ကား။ မနှော
 ခွါရာဝုဇ္ဇန်းကာမဇောတရ ယုတ်သုံးဆယ် တဒါရုံကောဒသဝိညာဏဉ္စာ
 ယတနဝိတ်သုံးခု နေဝသညာနာသညာယတနဝိတ်သုံးခု အဘိညာဉ်စွေး၌
 ရှိသောဟိတ်ခြောက်ခု အပ္ပမညာ ကြည်သောစေတသိက် စတုစက္ကထီသ
 ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ဟေတုနှောစိတ္တဿစ နဟေတုနှော စိတ္တဿစ
 နှ့်ကတ္တား ကောက်ဖြူ။ ။သမ္ပဒါန်ကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ ကာမာဝစရ
 သောဘာဏဝိတ်နှစ်ဆဲ့လေးခု ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိတ်သုံး ခုနေဝသညာနာ
 သညာယတနဝိတ်သုံးခု။ အဘိညာဉ်စွေး၌ရှိသော အပ္ပမညာ ကြည်သော
 စေတသိက် မညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။သုံးချက်။ အဝိပတိ သုံး

ချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရလည်းသုံးချက်။ သဟဇာတ၊ အညမည၊ နိဿ
ယ၊ ဥပနိဿယလည်း သုံးချက်စီ။ ပုရေမရ။ ။ ပစ္ဆာဇာတ တချက်။ အာ
ထေဝနတချက်။ ကမ္မမရ။ ။ ဝိပါကသုံးချက်။ အာဟာရသုံးချက်။ ဣန္ဒြိယ
သုံးချက်။ ဈာန၊ မဂ္ဂမရ။ ။ သမ္ပယုတ္တသုံးချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂ
တ၊ အဝိဂတသုံးချက်စီ။ ။ နဟေတုယာဝိဏိ၊ သဗ္ဗတ္ထဝိဏိ။ ။ ဝိတ္တ
ဒုက္ခနှင့်အရှက်ပြီ၏။ ။

စေတသိကဒုက္ခနှင့် ရှက်ရာ၌။ ။ နဟေတု နစေတသိကပဒ တပုဒ်
သာရသတည်း။ ။ နနဟေတု စေတသိကာဟု မရှိ။ ။ နဟေတုနစေ
တသိက ပုဒ်၏အရကား။ စိတ်တခု ယုတ်ကိုးဆယ် ရုပ်အဋ္ဌဇီသ နိဗ္ဗာန်
တည်း။ ။ နဟေတု နစေတသိကံ ဓမ္မံ ပရိစ္ဆ ဟေတု စေတသိ ကော
ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ။ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ မော
ဟမူ ဇွေး ကြဉ်သော သဟိတ်စိတ် ကေန သတ္တဝါကို စွဲ၍ ဖြစ်သော
ဟိတ်ခြောက်ပါးပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ပရိသန္ဓေအခါ သဟိတ်ပရိသန္ဓေ သတ္တ
ရသဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ပရိသန္ဓေဟိတ်သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရား
ရ၏။ ။ နဟေတု နစေတသိကံ ဓမ္မံပရိစ္ဆ နဟေတုစေတသိကော ဓမ္မော
ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ ။ ပဝတ္တိအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်စိတ် ကော
သတ္တဝါကိုစွဲ၍ဖြစ်သောဟိတ်ခြောက်ပါးကြဉ်သော စေတသိကံ ဆစက္ကာ
ဇီသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ပရိသန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ သဟိတ်ပရိသန္ဓေ သ
တ္တရသဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဟိတ်သုံးပါးကြဉ်သော စေတသိကံ
ဗာတ္တိသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ နဟေတု နစေတသိကံ ဓမ္မံပရိစ္ဆဟေတု စေတ
သိကောစ နဟေတုစေတသိကောစ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ။ ပဝတ္တိအခါ က
တ္တားကား။ မောဟမူဇွေးကြဉ်သော သဟိတ်ကေန သတ္တဝါကိုစွဲ၍ ဖြစ်
သောမောဟမူဇွေး၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိကံ ဆစက္ကာဇီသ ပစ္စ
ယုပ္ပန်၏။ ။ ပရိသန္ဓေအခါ သဟိတ်ပရိသန္ဓေသတ္တရသ ဟဒယဝတ္ထုကို
စွဲ၍ ဖြစ်သော စေတသိကံ ပဉ္စတိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။ ဟေတု
ပစ္စည်း၌သုံးချက်၊ သဗ္ဗတ္ထဝိဏိ။ ။ နဟေတုစေတသိကံ ဓမ္မံပရိစ္ဆဟေတု
စေတသိကောဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိနဟေတုပစ္စယာ။ ။ ကတ္တားကား။ ဝိဝိကိစ္ဆာ
သဟဂုတ်၌။ မောဟ၊ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ နဟေတု နစေတသိကံ ဓမ္မံပရိစ္ဆ
ဟေတုစေတသိကောဓမ္မော၌ ကတ္တားကား။ အဟိတ်စိတ်အဋ္ဌာရသကိုစွဲ၍
ဖြစ်သော ဆန္ဒကြဉ်သော အညသမာဓိ၊ စိတ္တသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။

ပဋိသန္ဓေအခါ ကတ္တားကား။ ဟဒယဝတ္ထုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ဆန္ဒ၊ ဝိတိ၊ ဝိရိယ၊
 ယတြဉ်သော အညဿမာန်း စေတသိက်တဆယ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ နှစ်ချက်။
 နာရမ္မဏမရ။ ။နာမိပတိ သုံးချက်။ နပုရေ၊ နပစ္ဆိမာဇာတော၊ နာသေဝ
 နေသုံးချက်၊ နကမ္မတချက်။ နဝိပါကသုံးချက်။ နဈာနတချက်။ နမဂ္ဂလည်း
 တချက်။ နဝိပ္ပယုတ္တ သုံးချက်။ ။ဆဝါရ။ ။ပဉ္စာဝါရ၌ ဟေတု ပစ္စည်း
 မရ။ အာရမ္မဏ၌။ နဟေတုနစေတသိကော ဓမ္မော ဟေတုစေတသိကဿ
 ဓမ္မဿအာရမ္မဏ။ ။ကတ္တားကား။ စိတ်တခုယုတ်ကိုးဆယ်။ ရုပ်အဋ္ဌပိ
 သနိဗ္ဗာန် ရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ဟိတ် သုံးခု။ ကာမာဝစရ
 သောဘာဏစိတ် နှစ်ဆဲ့လေးခု။ ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ်သုံးခု။ နေဝသညာ
 နာသညာယတနစိတ်သုံးခု။ အဘိညာဉ်ဇွေး လောကုတ္တရာစိတ် နှစ်ခုရှိ
 သောဟိတ် သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နဟေတု စေတသိကော ဓမ္မော။ န
 ဟေတု စေတသိကဿ၌ ကတ္တား ကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ကာမ
 စိတ်စတု ပညာသဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ်သုံးခု။ နေဝသညာ နာသညာယ
 တနစိတ်သုံးခု အဘိညာဉ်ဇွေး။ လောကုတ္တရာစိတ် နှစ်ခုရှိသော ဟိတ်
 ခြောက်ခု အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် စတုစက္ကာလီသ ပစ္စယုပ္ပန်
 ။ ။ဟေတု စေတသိကဿစ နဟေတု စေတသိကဿစ၌ ကတ္တား
 ကား။ ကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ် ဒွါဒသ။ ကာမာဝစရ
 သောဘာဏစိတ် နှစ်ဆဲ့လေးခု။ ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ်သုံးခု။ နေဝသညာ
 နာသညာယတနစိတ် သုံးခု။ အဘိညာဉ်ဇွေး။ လောကုတ္တရာစိတ်နှစ်ခု ရှိ
 သောအပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက်ပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။အာရ
 မ္မဏသုံးချက်။ အမိပတိလည်း သုံးချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ သဟဇာတ၊
 အညမည၊ နိဿယ၊ ပုရေဇာတသုံးချက်စီ။ ။ပစ္ဆိမာဇာတမရ။ ။အာ
 သေဝနသုံးချက်။ ။ကမ္မမရ။ ။ဝိပါက သုံးချက်။ အာဟာရသုံးချက်။
 ဣန္ဒြိယလည်းသုံးချက်။ ။ဈာန၊ မဂ္ဂမရ။ ။သမ္ပယုတ္တ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊
 ဝိဂတ၊ အဝိဂတတို့လည်းသုံးချက်။ နဟေတုယာတိဏိ၊ သမ္ပတ္တတိဏိ။ ။
 နစေတသိကပုဒ်နှင့် အရှက်ပြီး၏။ ။နအစေတသိကပုဒ်နှင့် ရှက်ချ၍။ ။
 နနောမိတ္တပုဒ်နှင့် ရှက်သည်အတိုင်းမထူးပြီ။ ။ဤနည်းကိုမှီ၍ မဟန္တရ
 ဒုက်တို့၌အရှက်ကိုကြံလေ။ ။

ပိဋ္ဌိဒုက္ခဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဒုက္ခံရှက်ရာဋ္ဌိ။ ။နဟေတုနဒဿနေန
နပဟာတဗ္ဗပဒ။ နဟေတု နဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ။ နနဟေတုနဒဿနေန
ပဟာတဗ္ဗပဒဟု သုံးပုဒ်တည်း။ ။နဟေတု နဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗပုဒ်
၏အရကား။ သောတာပတ္တိမဂ် မပယ်အပ်သော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုဏ် အပါယ
ဂမနိယမဖြစ်သောဒိဋ္ဌိဂတဝိညယုတ်လေးခု၊ဒေါသမူဒွေး၊ကုသိုလ်ဇကဝိ
သဝိပါက်ဆတ္တိသ ကြိယာဝိသ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာ ဟိတ်ခြောက်ပါးကြည်
သောစေတသိက် စတုစက္ကာသီသရုပ်အဋ္ဌဝိသ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ဒုတိယ
ပုဒ်၏ အရကား။ ယခင်နာမက္ခန္ဓာ၌ ရှိသောဟိတ် ခြောက်ပါးတည်း။ ။
တတိယပုဒ်၏အရကား။ ယခင်နာမက္ခန္ဓာဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာကြည်သော စေတ
သိက်ပညာသတည်း။ ။[၂၃၅*၁၂] နဟေတုနဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ
မဗ္ဗံပစ္စယာဟေတုဒဿနေနပဟာတဗ္ဗောမေဃောဥပုဇ္ဈတိဟေတုပစ္စယာ။ ။
ဝတ္ထုပစ္စယာ ဟေတုဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ခန္ဓာ။ ။ကတ္တားကား။ ဝု
ဋ္ဌောမနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ဈေးဈေးသောစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော
ဟဒယဝတ္ထုကို ပုရေဇာတပစ္စည်း ပြု၍ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုဏ်၌
မောဟကြည်သောဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟိတ် သုံးပါး ပစ္စယုန့်၏။ ။န
ဟေတုဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗော၌ ကတ္တားကား။ ဝုဋ္ဌောမနောဒ္ဓါရာ ဝဇ္ဇန်း
အစရှိသောဈေးဈေးသော စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို ပုရေ
ဇာတနိဿယပစ္စည်းပြု၍ဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ဇကန်ပယ်အပ်သော
ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ်လေးခု၊ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုဏ် အနေကန် ပယ်အပ်သော
အပါယဂမနိယဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိညယုတ်လေးခု ဒေါသမူဒွေ ဟိတ် သုံး
ပါး၊ဟိတ်သုံးပါးကြည်သော စေတသိက်စတုဝိသ ပစ္စယု န့်၏။ ။ဟ
ေတုဒဿနေနပဟာတဗ္ဗောစ နဟေတုဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ စ ပဗ္ဗော၌
ကတ္တားကား။ ယခင်နာမက္ခန္ဓာဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုဏ်၌ မောဟကြည်သော
စေတသိက် သတ္တဝိသ ပစ္စယုန့်၏။ ။ဟေတုယာ ဟိကိ၊ သဗ္ဗတ္ထဟိ
ကိ။ ။ဝိပါကမရ။ ။နဟေတုယာဒွေ။ နာဝိပတိယာ ဟိကိ၊ နပုရေဇာ
တော၊နပစ္ဆာဇာတော၊ နာသေဝနေတိ ဟိ၊ နကမ္မဇကံ၊ နဝိပါကောတိ ဟိ။ န
ဗျာနေဇကံ၊ နမဂ္ဂေဇကံ၊ နဝိညယုတ္တေတိဟိ။ ။ပညာဝါရန္တ ဟေတုပစ္စည်း
မရ။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။နဟေတု နဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗော။ ဟေ
တုဒဿနေနပဟာတဗ္ဗသမ္ပယာအာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော၌ ကတ္တား
ကား။သောတာပတ္တိမဂ်၊မပယ်အပ်သော ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုဏ်။ အပါယဂမနိယ

ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခု။ ဒေါသမူဇ္ဈေး။လောကီကုသိုလ် သတ္တရံ
 သ။လောကီဝိပါက်ဗာတ္တိံသ ကြိယာဝိသ။ ဟိတ်ခြောက်ခုကြည့်သောစေ
 တသိက် စတုတ္ထသီလရုပ် အဋ္ဌဝိသရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ဒဿနေနပ
 ဟာတဗ္ဗဟိတ်သုံးခုရ၏။ ။နဟေတုဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဿန္တိ ကတ္တား
 ကား။ကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။သောတာပတ္တိမဂ် ဧကန်ပယ်အပ်သော
 ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်။ အနေကန်ပယ်အပ်သော
 အပါယဂမနိယဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခု။ ဒေါသမူဇ္ဈေးဟိတ်သုံး
 ပါးကြည့်သော စေတသိက် စတုဝိသရ၏။ ။ဟေတုဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ
 သ နဟေတုဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဿန္တိကတ္တား ကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိ
 ကား။ယခင်နာမက္ခန္ဓာဟိတ်နှင့်တကွသောစေတသိက်သတ္တဝိသရ၏။ ။
 ပဌမ သုံးချက်ပြီး၏။ ။ဒုတိယပုဒ်၌ ပဌမပုဒ် အရေမှတပါး။ လောကီ
 ဟိတ်ခြောက်ခု ကိုပစ္စည်းယူ၏။ ။သမ္ပဒါနိသုံးချက်မှာ ကောက်မြဲ။ ။
 တတိယပုဒ်၌ ပဌမအရေမှတပါး။ လောကီသဟိတ်ပိတ်။ ဟိတ်နှင့်တကွ ဒိဋ္ဌိ
 ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက်ပညာသ ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိသုံး
 ချက်ကောက်မြဲ။ ကိုးချက်။ အဓိပတိလည်းကိုးချက်။ အနန္တရ ပဌမသုံး
 ချက်။ပစ္စည်းဝုဠောမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကိုယူ။ သဟဇာတ၊အညမညမရ။ ။
 နိဿယသုံးချက်။ ဥပနိဿယကိုးချက်။ ပုရေဇာတသုံးချက်။ ပစ္ဆိမမရ။
 အာသေဝနမရ။ ကမ္မမှစ၍ သမ္ပယုတ္တတိုင်အောင်မရ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၊အတ္ထိ၊
 အဝိဂဘာသုံးချက်။နဟေတုယာနိဝ။သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။နဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ
 ပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

နဟေတုနနဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗပဒ။ နနဟေတုနနဒဿနေန ပဟာ
 တဗ္ဗပဒ။ နဟေတုနနဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗနနဟေတု နနဒဿနေနပဟာ
 တဗ္ဗပဒဟုသုံးပုဒ်တည်း။ ။ထိုသုံးပုဒ်တို့တွင်။ နဟေတုနနဒဿနေန ပ
 ဟာတဗ္ဗပုဒ်၏အရကား။ သောတာပတ္တိမဂ်ဧကန် ပယ်အပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတ
 သမ္ပယုတ်လေးခုဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်။ အနေကန်ပယ်အပ်သောအပါယဂ
 မနိယဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေးခု ဒေါသမူဇ္ဈေး ဟိတ်သုံးပါးကြည့်
 သောစေတသိက် စတုဝိသရ၏။ ။ဒုတိယပုဒ်၏အရကား။ ယခင် နာ
 မက္ခန္ဓာ၌ရှိသောဟိတ်သုံးပါးရ၏။ ။တတိယပုဒ်၏အရကား။ယခင်နာမက္ခ
 န္ဓာဟိတ်နှင့်တကွ စေတသိက် သတ္တဝိသရ၏။ ။နဟေတု နနဒဿနေန
 ပဟာတဗ္ဗပုဒ်ပုဒ်နဟေတု နဒဿနေနပဟာတဗ္ဗပုဒ်ပုဒ် ဥပဇ္ဇတိဟေ

တုပစ္စယာ။ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရတုံ၌ဖြစ်သောအခါ သောတာပတ္တိ
မဂ်ဧကန်ပယ်အပ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လေးခု။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်
အနေကန်ပယ်အပ်သော အဝါယဂမနိယဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်လေး
ခုဒေါသမူဇ္ဈေးဟိတ်ကြဉ်သော စေတသိက်စတုရိသအစိတ်အပေါင်း နှာ
မက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သောစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နနဟေတု နနဒ
ဿနေနပဟာတဗ္ဗ ဓမ္မံပဋိစ္စ နဟေတုနဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗော၌ ကတ္တား
ကား။သောတာပတ္တိမဂ် ပယ်အပ်သောဟိတ်သုံးခုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇ
ရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နဟေတုနနဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဉ္စ။ နနဟေတု နန
ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဉ္စဓမ္မံပဋိစ္စနဟေတုနဒဿနေနပဟာတဗ္ဗောဓမ္မောဥပဇ္ဇ
တိ၌ကတ္တားကား။ဟိတ်နှဉ်တကွ သောတာပတ္တိမဂ် ပယ်အပ်သော နှာ
မက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သောစိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။သုံးချက်။ အာရမ္မဏ
မရ။အဓိပတိသုံးချက်။ အနန္တရသမန္တရမရ။သဟဇာတသုံးချက်။ အည
မညမရ။နိဿယသုံးချက်။ ဥပနိဿယမရ။ ပုရေဇာတ၊ ပစ္ဆိမဇာတ၊ အာ
သောနမရ။ ကမ္မသုံးချက်။ ဝိပါကမရ။ အာဟာရ၊ဇုနိယ၊ဈာန၊မဂ္ဂသုံး
ချက်။ ။သမ္ပယုတ္တမရ။ဝိပ္ပယုတ္တ၊အတ္ထိ၊ အဝိဂတသုံးချက်စီ။အနုလုံ ပစ္စ
နိက်၌နဟေတုမရ။ နာရမ္မဏာဓိပတိ၊နာနန္တရ၊နသမန္တရ၊ နအညမည၊ န
ဥပနိဿယ၊ နပုရေဇာတ၊နပစ္ဆိမဇာတ၊ နာသေဝန၊နဝိပါက၊ နသမ္ပယုတ္တ၊
နောနတ္ထိ၊ နောဝိဂတ သုံးချက်စီ။ဆဒါရ။ ။ပဉ္စာဝါရ၌ နနဟေတု နန
ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗောဓမ္မော နဟေတုနဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဿ ဟေတု
ပစ္စယေနပစ္စယော ကတ္တားကား။ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟိတ်သုံးပါးပစ္စည်း
တရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ ထိုနာမက္ခန္ဓာ ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယု
ပ္ပန်၏။ ဟေတုပစ္စည်းတချက်သာ။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ နဟေတုနနဒဿ
နေန ပဟာတဗ္ဗောဓမ္မော ဟေတုနဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဿ ဓမ္မဿ အာ
ရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယောကတ္တားကား။ဟိတ်ကြဉ်သောဒဿနေနပဟာ တ
ဗ္ဗပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သောတာပတ္တိမဂ်မပယ်အပ်သော အကု
သိုလ်ဟိတ်သုံးပါး၊ ကာမာဝစရ သောတဏှစိတ်နှစ်ဆယ်လေးပါး၊ အဘိ
ညာဉ်ခွေး၌ရှိသော ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေတုနဒဿ
နေန ပဟာတဗ္ဗဿ၌ ကတ္တားကောက်ဖြ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သောတာ
ပတ္တိမဂ်မပယ်အပ်သောဥဒ္ဓန္တသဟဂုတ်ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် လေးခု၊ဒေါသမူ
ဇ္ဈေး မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟင်္ဂတုပ္ပါဒ်မဟာကုသိုလ်မဟာကြံ့သာတမာရ်ကော

ဒဿအဘိညာဉ်နွေးဟိတ်ခြောက်ခု အပ္ပမညာကြဉ်သော၊ စေတသိက်စက
စက္ကာလီသ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ဟေတုဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဿစ နဟေ
တုနနဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဿစ နနဟေတုနနဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဿစ
န္တိကတ္တားကား ကောက်မြဲ။ ။ သမ္ပဒါနိကား။ သောတာပတ္တိမဂ် ပယ်
အပ်သော အကုသိုလ်စိတ် ငါးခု။ ကာမာဝစရ သောဘဏ်စိတ်နှစ်ဆယ်
လေးခု။ အဘိညာဉ်နွေး ဒိဋ္ဌိဝိစိက် နှစ်ခု အပ္ပမညာ ကြဉ်သော စေတသိက်
အဋ္ဌစက္ကာလီသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ ပဌမသုံးချက်။ နနဟေတုဒဿနေ
နပဟာတဗ္ဗပဒေသ်လည်း သုံးချက်။ ပစ္စည်းမှာဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟိတ်ကို
ကောက်။ ပစ္စယုပ္ပန်ကောက်မြဲ။ ။ တတိယပဒေသ် ကတ္တားကား။ ဟိတ်နှင့်
တကွဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗတရားကို ကောက်မြဲ။ သမ္ပဒါနိကောက်မြဲ။ ပဌမ
သုံးချက်။ ဒုတိယသုံးချက်။ ပဌမဒုတိယသုံးချက်။ ပေါင်း အာရမ္မဏ၌ကိုး
ချက်။ အဓိပတိ၌ကိုးချက်။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၌ တဒါရုံဘဝင်အား တပ်
သည်။ ကိုးချက်။ သဟဇာတသုံးချက်။ အညမညမရ။ နိဿယသုံးချက်။ ဥပ
နိဿယကိုးချက်။ ပုရေဇာတမရ။ ပစ္ဆိမဇာတသုံးချက်။ အာသေဝန မရ။
ကမ္မတုချက်။ ဝိပါကမရ။ အာဟာရတချက်။ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂတချက်။ ဝိပု
ယုပ္ပသုံးချက်။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတသုံးချက်။ နတ္ထိ၊ အဝိဂတကိုးချက်။ နဟေတု
ယာနဝ၊ သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။ ဒဿနဒုက်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။ လ။

သဥတ္တရဒုက်နှင့်ရှက်ရာ၌။ နဟေတုနသဥတ္တရပဒ။ နနဟေတုနသဥတ္တ
ရပဒ။ နဟေတုနသဥတ္တရ နနဟေတု နသဥတ္တရပဒဟု သုံးပုဒ်တည်း။ ထို
သုံးပုဒ်တို့တွင် နဟေတု နသဥတ္တရ ပုဒ်၏အရကား။ လောကုတ္တရာ စိတ်
ရှစ်ခုဟိတ်သုံးခု ကြဉ်သော။ စေ။ တေတ္ထိံသ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ။ နနဟေတု
နသဥတ္တရပုဒ်၏ အရကား။ လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခုရှိသော ဟိတ်သုံးခု
တည်း။ ။ နဟေတု နသဥတ္တရ နနဟေတု နသဥတ္တရပုဒ်၏ အရကား။
လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခု။ စေ။ ဓာတ္ထိံသ တည်း။ ။ နဟေတု နသဥတ္တရံ
ဓမ္မံပရိစ္စ နဟေတု သဥတ္တရော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ ကတ္တား
ကား။ ပဉ္စဝေါကာရတို့၌ ဖြစ်သော အခါ လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခု ဟိတ်
ကြဉ်သော။ စေ။ တေတ္ထိံသ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကို စွဲ၍ဖြစ်သော
စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ ဘချက်။ ။ နနဟေတုနသဥတ္တရံ ဓမ္မံပရိစ္စ
နဟေတုသဥတ္တရောဓမ္မော၌ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရတို့၌ ဖြစ်သော
အခါလောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခုရှိသော ဟိတ်သုံးခုကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇ

ရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။တချက်။ ။နဟေတုနသဥတ္တရေဉ္စ နနဟေတုနသ
ဥတ္တရေဉ္စပဋိစ္စနဟေတုသဥတ္တရောဋိ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရသံသိ
ဖြစ်သောအခါ လောကုတ္တရာဗိတ်ရှစ်ခု စေတသိက်တေတ္ထိံသ အဗိတ်အ
ပေါင်းနာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟေ
တုယာတိဏိ။ အာရမ္မဏမရ။ ။အဓိပတိယာတိဏိ။ အနန္တရသမနန္တ
ရမရ။ ။သဟဇာတောတိဏိ။ အညမညမရ။ ။နိဿယေတိဏိ။ ဥပ
နိဿယေ၊ ပုရေ၊ ပစ္စာ၊ အာသေဝနမရ။ ။ကမ္မေတိဏိ။ ဝိပါကေတိဏိ။
အာဟာရေ၊ ဣန္ဒြိယေ၊ ဈာနေ၊ မဂ္ဂေ၊ ဝိပ္ပယုတ္တေ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတေတိ
ဏိ။ ။နဟေတုမရ။ ။နာရမ္မဏော၊ နာဓိပတိယာ နာနန္တရေ၊ နသမ
နန္တရေ၊ နအညမညေ၊ နဥပနိဿယေ၊ နပုရေဇာတေ၊ နပစ္စာဇာတေ၊ နာ
သောနေ၊ နဝိပါကေ၊ နသမ္ပယုတ္တေ၊ နောနတ္ထိယာ၊ နောဝိဂတေတိဏိ။ ။
ဆဝါရ။ ။ပဉ္စဝါရဟေတုပစ္စည်း၌။ နနဟေတု နနသဥတ္တရေဉ္စပဋိစ္စန
ဟေတုသဥတ္တရဿဓမ္မဿဟေတုပစ္စယေနပစ္စယောဋိ ကတ္တားကား။ ပဉ္စ
ဝေါကာရသံသိဖြစ်သောအခါ လောကုတ္တရာဗိတ်ရှစ်ခုရှိသော ဟိတ်သုံး
ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဟေ
တုပစ္စည်းသချက်။ အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ နဟေတု နသဥတ္တရေဉ္စပဋိစ္စနဟေ
တုသဥတ္တရဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော ကတ္တားကား။ လော
ကုတ္တရာဗိတ်ရှစ်ခု ဟိတ်သုံးခုကြည်သော စေတသိက်တေတ္ထိံသ နိဗ္ဗာန်
ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ် ဥာဏသမ္ပယုတ်
လေးခု မဟာကြိယာဥာဏသမ္ပယုတ်လေးခု အဘိညာဉ်ဇွေး၌ ရှိသော
ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေတုသဥတ္တရဿဋိ ကတ္တား
ကား။ ကောကိဋိ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ် ဥာဏသမ္ပယုတ်လေး
ခုမဟာကြိယာဥာဏသမ္ပယုတ်လေးခု မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း အဘိညာဉ်ဇွေး
ဝိရုဏိအပ္ပမညာ ဟိတ်သုံးခုကြည်သော စေတသိက်တေတ္ထိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တ
ရားရ၏။ ။ဟေတုသဥတ္တရဿဇ နဟေတု သဥတ္တရဿဋိ ကတ္တား
ကောကိဋိ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မဟာကုသိုလ် ဥာဏသမ္ပယုတ်လေးခုမ
ဟာကြိယာဥာဏသမ္ပယုတ်လေးခုအဘိညာဉ်ဇွေး အပ္ပမညာဝိရုဏိကြည်
သောစေတသိက်တေတ္ထိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေတုသဥတ္တ
ရေဉ္စလည်း ဤနည်းအတိုင်းသုံးချက်။ ။ပစ္စည်း၌ လောကုတ္တရာဟိတ်
သုံးခုကိုကောက်။ ။နဟေတုနသဥတ္တရပဒနနဟေတု နသဥတ္တရပဒ၌

လည်းနည်းတူသုံးချက်။ ။ပစ္စည်းမှာလောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခု။စေ။ဆတ္တိ သင်္ကေတကောက်။ ။သမ္ပဒါနိဋ္ဌာကောက်မြဲ။ ။အာရမ္မဏာကိုးချက်။ အဓိ ပတိ၌လည်း ကိုးချက်။ အနန္တ ရပစ္စည်း၌လည်းကိုးချက်။ ။နဟေတုနသ ဥတ္တရောဓမ္မောဟေတုသဥတ္တရဿဓမ္မဿန္တိကတ္တားကာ။ ဖိုလ်လေးခု အ ဆုံးစောဟိတ်ကြဉ်သော စေတသိက်တေတ္တိံသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။ သမ္ပဒါနိဋ္ဌာကာ။ တိဟိတ်ဘဝင်တေရသန္တိရှိသော ဟိတ်သုံးပါးပစ္စယုပ္ပန်တ ရားရ၏။ ။နဟေတု သဥတ္တရဿန္တိ ကတ္တားကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိ ကာ။ တိဟိတ်ဘဝင် တေရသဟိတ်ကြဉ်သော စေတသိက်တေတ္တိံသပစ္စ ယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟေတုသ ဥတ္တရဿနဟေတုသဥတ္တရဿန္တိလည်း ကတ္တား ကောက်မြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကာ။ တိဟိတ် ဘဝင်တေရသ စေတ သိက်ပဉ္စတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နနဟေတုနသဥတ္တရပဒန္တိလည်း သုံးချက်။နဟေတုနသဥတ္တရပဒ။နနဟေတုနသဥတ္တရပဒန္တိသုံးချက်။ ။ ပေါင်းကိုးချက်။ ။သမနန္တရလည်းနည်းတူ။ ။သဟဇာတပဋိစ္စ အ တိုင်းသုံးချက်။ ။အညမညမရ။နိဿယသုံးချက်။ ဥပနိဿယကိုးချက်။ ပုရေဇာတမရ။ပ ဣာဇာတသုံးချက်။အာသေဝနမရ။ ကမ္မတာချက်။ ဝိပါက သုံးချက်။ အာဟာရတချက်။ဣန္ဒြိယသုံးချက်။ ဈာနတချက်။ မဂ္ဂသုံးချက်။ သမ္ပယုတ္တမရ။ဝိပ္ပယုတ္တသုံးချက်။အတ္တိ၊အဝိဂတသုံးချက်။နတ္တိ၊ဝိဂတကိုး ချက်။ ။နဟေတုယာနဝ။သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။နသဥတ္တရပဒနှင့် အရှက် ပြီး၏။ ။

နအနုတ္တရပုဒ်နှင့်ရှက်ရာ၌။ ။နဟေတုနအနုတ္တရပဒ။ နနဟေတုန အနုတ္တရပဒ။ နဟေတု နအနုတ္တရ နနဟေတု နအနုတ္တရပဒဟု သုံးပုဒ် တည်း။ ။ထိုသုံးပုဒ်တို့တွင် နဟေတုနအနုတ္တရပုဒ်၏ အရကား။လောကီ စိတ်ကေသိတိဟိတ်ခြောက်ခုကြဉ်သော စေတသိက်ဆစက္ကာလီသ ရုပ် အဋ္ဌဝိသတည်း။ ။နနဟေတုနအနုတ္တရပုဒ်၏အရကား။ သင်္ကေတလော ကီစိတ်တေသဋ္ဌိ၌ရှိသောဟိတ်ခြောက်ခုတည်း။ ။နဟေတုနအနုတ္တရ နနဟေတုန အနုတ္တရပုဒ်၏အရကား။သဟိတ်လောကီစိတ် တေသဋ္ဌိစေတ သိက်ဇွေးပညာသတည်း။ ။နဟေတုနအနုတ္တရ ရံ ဓမ္မံပစ္စယာဟေတုအ နုတ္တရောဓမ္မောဥပ္ပန္နတိ ဟေတုပစ္စယာ။ကတ္တားကာ။ဂေါ ကြံသူဝေါဒါနိ အနုလုံအစရှိသော စိတ်နှင့်တကွအတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို ပုရေ

ဇာတနိဿယ ပစ္စည်းပြု၍ ဖြစ်သော လောကုတ္တရာ စိတ်ရှစ်ခု၌ ရှိသော
ဟိတ်သုံးပါးပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေတုအနုတ္တရောတချက်။ ။
ဟေတုအနုတ္တရောစ နဟေတုအနုတ္တရောစတချက်။ ။နည်းတူကောက်
သုံးချက်။ ။အာရမ္မဏသုံးချက်။ ။အဓိပတိအစရှိသောလောကုတ္တ
ရာစိတ်ပစ္စယုပ္ပန်ရသမျှ သဗ္ဗတ္ထတိဏိ။ ။နဟေတုအစရှိသည်၌မရ။ ။
နာဓိပတိ၊ နပစ္ဆာဇာတ၊ နာသေဝနေ တိဏိ၊ နကမ္မဇကံ၊ နဝိပါကေတိ
ဏိ။ ။ဆဝါရ။ ။ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်းမရ။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း
၌။ ။နဟေတုနအနုတ္တရော ဓမ္မော။ ဟေတုသဉ္စတ္တရဿဟူ၍ လောကီတ
ရားကို လောကုတ္တရာ တရားသည် အာရုံမပြုသောကြောင့် အာရမ္မဏပ
စ္စည်းလည်းမရ။ ။အဓိပတိပစ္စည်းလည်းမရ။ ။အနန္တရပစ္စည်း၌။ နဟေ
တုနအနုတ္တရောဓမ္မော ဟေတုအနုတ္တရဿဓမ္မဿ အနန္တရပစ္စယေနပစ္စ
ယော ကတ္တားကား။ ဂေါတြတူဝေါဒါနိ အနုလုံကိစ္စတင်သော မဟာကု
သိုလ်မဟာကြိယာ ပဋ္ဌမန္တေးတတိယန္တေး ဟိတ်သုံးပါး ဝိရတိအပ္ပမညာ
ကြဉ်သောစေတသိက်တိံသာ ပစ္စည်း၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ လောကုတ္တရာ
စိတ်ရှစ်ခုရှိသော သဟိတ်သုံးပါးပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နဟေတုအနုတ္တရဿ
၌ကတ္တားကောက်ပြီ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ လောကုတ္တရာစိတ် ရှစ်ခုဟိတ်
ကြဉ်သောစေတသိက် တေတ္တိံသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ဟေတုအနုတ္တရဿ
နဟေတု အနုတ္တရဿစ၌ ကတ္တားကောက်ပြီ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ လော
ကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခု စေတသိက်တေတ္တိံသပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဋ္ဌမပဒ၌သုံး
ချက်။ ။ဒုတိယပဒ၌လည်းသုံးချက်။ ။တတိယပဒ၌လည်းသုံးချက်။ ။
ပေါင်းအနန္တရကိုးချက်။ ။သမနန္တရလည်းကိုးချက်။ ။သဟံဇာတ၊
အညမညမရ။ ။နိဿယ၌ပုရေဇာတနိဿယသုံးချက်။ ။ဥပနိဿ
ယကိုးချက်။ ။ပုရေဇာတ သုံးချက်။ ။ပစ္ဆာဇာတ မရ။ ။အာသေ
ဝနကိုးချက်။ ။ကမ္မမရ။ ။ဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂမရ။
သမ္ပယုတ္တလည်းမရ။ ။ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတသုံးချက်။ ။နတ္ထိ၊ ဝိ
ဂတကိုးချက်။ ။အနုလုံပစ္စနိကံ၌။ ။နဟေတုယာနဝ၊ နာရမ္မဏေန
ဝ။ ။သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။နအနုတ္တရပုနိနှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။သဉ္စတ္တရဒုက်
ပြီး၏။ ။

သရဏဒုက္ခံရှက်ရာ၌။ ။နဟေတုန သရဏပဒ၊ နနဟေတုနသရ
ဏပဒ၊ နဟေတုနသရဏံ နနဟေတု နသရဏပဒဟူသုံးပုဒ်ရ၏။ ။ထို

သုံးပုဒ်တို့တွင်။ နဟေတု သရဏပုဒ်၏ အရကား။ ကုသိုလ်ဇောကိသဝိပါက်
ဆတ္တိံသင်္ကြိယာဝိသဟိတ်သုံးခုကြည်သော စေတသိက်ပဉ္စတိံသ ရုပ်အ
ဋ္ဌာဝိသနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နဟေတု နသရဏပုဒ်၏ အရကား ကုသိုလ်ဝိ
ပါက်ကြံ ယာဟိတ်သုံးခုတည်း။ ။တတိယပုဒ်၏အရကား။ ကုသိုလ်ဇော
ကိသဝိသဟိတ် ဝိပါက်ဇောကိသ သဟိတ်ကြံယာသတ္တရသစေတသိက်အ
ဋ္ဌတိံသတည်း။ ။နဟေတု နသရဏံဓမ္မံပစ္စယာ ဟေတု သရဏော
ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိဟေတုပစ္စယာ။ ။ကတ္တားကား။ ဝုဠော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း
အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့်အတူဥပါဒ်သောဟဒယဝတ္ထုကို ပုရေ
ဇာတနိဿယပစ္စည်းပြု၍ဖြစ်သော မောဟမူဒ္ဒေး၌ မောဟကြည်သော အ
ကုသိုလ်ဟိတ်သုံးပါးပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နဟေတု သရဏောဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇ
တိ၌အကုသိုလ်ဒွါဒသ ဟိတ်သုံးခုကြည်သော စေတသိက် စတုရိသပစ္စ
ယုပ္ပန်၏။ ။ဟေတု သရဏောစနအဟေတုသရဏောစ၌ အကုသိုလ်
ဒွါဒသ မောဟမူဒ္ဒေး၌ မောဟကြည်သောစေတသိက် သတ္တဝိသရ၏။ ။
ဟေတုပစ္စည်းသုံးချက်။ ။အာရမ္မဏ အစရှိသည်တို့၌ လည်း တိဏိ
ချည်း။ ။ဝိပါကမရ။ ။နဟေတုသရဏံဓမ္မံပစ္စယာဟေတု သရဏော
ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇတိ နဟေတုပစ္စယာ။ ။ဝတ္ထုပစ္စယာ ဝိစိကိန္နော သဟဂ
တောဥဒ္ဓစ္စသဟဂတောမောဟော။ ။တချက်သာ။ ။နဟေတုယာဇော
နာဓိပတိယာတိဏိ၊ နပန္နောဇာတေ၊ နာသေဝနေတိဏိ၊ နကမ္မေဇော၊ နဝိ
ပါကေတိဏိ။ ။ပစ္စနိက်၌။ ဆဝါရပြီး၏။ ပဉ္စာဝါရဟေတုပစ္စည်း၌ မ
ရ။ ။အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ နဟေတုန သရဏောဓမ္မော ဟေတုသရဏဿ
ဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စယေနပစ္စယော၌ ကတ္တားကား။ လောကီကုသိုလ်
သတ္တရသ လောကီဝိပါက်ဗာတ္တိံသင်္ကြိယာဝိသဟိတ်သုံးခုကြည်သောစေ
တသိက်ပဉ္စတိံသရုပ်အဋ္ဌာဝိသပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကု
သိုလ်ဟိတ်သုံးပါးပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။နဟေတု သရဏဿ၌ကတ္တား
ကောံမြဲ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒသဟိတ်သုံးခု ကြည်သောစေတ
သိက်စတုရိသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ဟေတုသရဏဿစ နဟေတု
သရဏဿစ၌ကတ္တားကောံမြဲ။ ။အကုသိုလ်ဒွါဒသ စေတသိက်သတ္တဝိ
သပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ပဌမသုံးချက်။ ။နဟေတုနသရဏောဓမ္မော
ဟူသော ဒုတိယပဒ်၌လည်း နည်းတူသုံးချက်။ ။ကတ္တားမှာ။ လောကီ
ကုသိုလ် လောကီသဟိတ်ဝိပါက် သဟိတ်ကြံယာ၌ ရှိသော ဟိတ်သုံး

ပါးပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနံ ကောကိဋ္ဌိ။ ။နဟေတု နသရဏော
စ နနဟေတု နသရဏောစဟူသော တကိယပဒ၌လည်း သုံးချက်။ ။
ကတ္တားမှားလောက်ကုသိုလ် သတ္တရသ သဟိတ် လောကီ ဝိပါကံ သတ္တ
ရသ သဟိတ် ကြံ သာသနာရသ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ပစ္စည်းတရား
ရ၏။ ။သမ္ပဒါနံ ကောကိဋ္ဌိ။ ။ပေါင်းအာရမ္မဏ ကိုးချက်။ ။အဓိပ
တိကိုချက်။ ။အနန္တရ၌။ ။နဟေတု သရဏော ခန္ဓော၊ ဟေတုသ
ရဏဿ တချက်။ ။နဟေတုသရဏဿတချက်။ ။ဟေတု သရဏ
ဿစ နဟေတု နသရဏဿစ တချက်။ ။ပေါင်း ပဌမသုံးချက်သာ။
ဝုဒ္ဓါ မးနာရွာရာဝဇ္ဇန်း ပစ္စည်းတ ရားရ၏။ ။သမ္ပဒါနံ အကုသိုလ်
ပဌမစော။ ။အနန္တရသမနနရ သုံးချက်စီ။ ။သဟဇာတ်၊ အညမည
မရ။ ။နိဿယသုံးချက်၊ ဥပနိဿယကိုးချက်၊ ပုရေဇာတသုံးချက်။ ။
ပစ္ဆိမမရ။ အာသေဝနမရ။ ။ကမ္မဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊
မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တမရ။ ။ဝိဇ္ဇယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတသုံးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ
သုံးချက်။ ။နဟေတုသာ နဝ။ လ။ အဝိဂတေနဝ။ သဗ္ဗတ္ထနဝ၊ နသရဏ
ပုဒ်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

နအရဏပုဒ်နှင့် ရှက်ရာ၌။ ။နဟေတု နအရဏပဒ။ နနဟေတု န
အရဏပဒ၊ နဟေတုနအရဏနဟေတုနအရဏပဒဟု သုံးပုဒ်တည်း။ ။
ထိုသုံးပုဒ်တို့တွင်။ နဟေတု နအရဏပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ်ခွါဒဿ။
ဟိတ်သုံးခုကြည်သော စေတသိက် စတုရိသတည်း။ ။နနဟေတု နအ
ရဏပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ်ဟိတ် သုံးခုတည်း။ ။နဟေတုနအရ
ဏ နနဟေတုနအရဏပုဒ်၏အရကား။ အကုသိုလ်ခွါဒဿ။ စေတသိက်
သတ္တဝီ ၁ တည်း။ ။နဟေတု နအရဏခမ္ပပဋိစ္စ၊ နဟေတု အရဏော
ခမ္ပ၊ ဥပဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ၌ ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရတု၌ ဖြစ်
သောအခါ အကုသိုလ်ခွါဒဿ။ ဟိတ်သုံးခုကြည်သော စေတသိက်စတု
ရိသ၊ ဟိတ် ၁ပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုးစွဲ၍ ဖြစ်သော ဝိက္ခဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်။
၏။ ။နနဟေတုန အရဏပုဒ်၌လည်း တချက်။ နဟေတုနအရဏ နနဟေ
တုနအရဏပုဒ်၌လည်း တချက်။ ။ပေါင်းသုံးချက်။ ။ဟေတုပစ္စည်း
အာရမ္မဏမရ။ ။အဓိပတိသုံးချက်။ ။အနန္တရ၊ သမနန္တရမရ။ ။
သဟဇာတ်သုံးချက်။ အည-ညမရ။ ။နိဿယသုံးချက်၊ ဥပနိဿယ
မရ၊ ပုရေ၊ ပစ္ဆိမမရ၊ အာသေဝနလည်းမရ။ ။ကမ္မ သုံးချက်။ ။ဝိပါ

ကမရ။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂသုံးချက်။ ။သမ္ပယုတ္တမရ။ ။
 ဝိပဿုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ သုံးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂတမရ။ ။ဆဝါပြေး၏။ ။
 ပဉ္စာဝါရဟေတု ပစ္စည်း၌၊ နနဟေတု နအရဏောဓမ္မော။ နဟေတုအရဏ
 သမ္ပဿ 'ဟေတု ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ။ကတ္တားကား။ ပဉ္စဝေါကာရ
 တု၌ဖြစ်သောအခါ အကုသိုလ် ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားရ၏။ ။သမ္ပ
 ဒါနိကား။ ဝိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။တချက်ဟေတုပစ္စည်း။ ။
 အာရမ္မဏပစ္စည်း၌။ ။နဟေတု နအရဏော ဓမ္မောဟေတု အရဏသမ္ပ
 ဓမ္မဿ၊ အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ။ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ဒွါ
 ဒသဟိတ်သုံးခုကြည့်သော စေတသိက်စတုရိသ ပစ္စည်း။ ။၏။ ။သမ္ပဒါနိ
 ကား။ ကာမဒုဝစရ သောဘဏ်ဗိတ် နှစ်ဆဲ့လေးခု၊ အဘိညာဉ် နွေ၌ရှိ
 သော ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နဟေတု အရဏသမ္ပ ကတ္တား
 ကောက်ပြီ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း။ မဟာကုသိုလ် ရှစ်ခု။
 ကာမကြိယာဇောကိုးခု၊ တဒါရုံကောဒသာ၊ အဘိညာဉ်နွေ ဟိတ်သုံးခု
 အပ္ပမညာကြည့်သော စေတသိက်တေတ္ထိံသ။ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ရ၏။ ။
 ပဌမသုံးချက်။ ။နနဟေတု အရဏသမ္ပလည်း နည်းတူသုံးချက်။ ။
 အကုသိုလ် ဟိတ်ကိုပစ္စည်းကောက်။ ။နဟေတု နအရဏ နနဟေတု
 နအရဏသမ္ပလည်းနည်းတူ သုံးချက်။ ။အကုသိုလ်ဒွါဒသ စေတသိက်
 သတ္တုရိသကို ကောက်။ ။အာရမ္မဏ ကိုးချက်။ အဓိပတိ၌လည်း ကိုး
 ချက်။ ။အနန္တရပစ္စည်း၌။ ။နဟေတု အရဏော ဓမ္မောဟေတု အရ
 ဏသမ္ပဿ အနန္တရပစ္စယေနပစ္စယော။ ကတ္တားကား။ အကုသိုလ်ဒွါဒ
 သ ဟိတ်အဆုံးဇော။ ဟိတ်သုံးခုကြည့်သော စေတသိက်စတုရိသ ပစ္စည်း။
 ။၏။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သဟိတ်ဝိပါက် သတ္တရသ။ ဘဝင်တဒါရုံ၌ ရှိသော
 ဟိတ်သုံးပါးပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။နဟေတုအရဏသမ္ပလည်း ကတ္တားကောက်
 ပြီ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သန္တရဏသုံးခု၊ မဟာဝိပါက် ရှစ်ခု၊ မဟာဂ္ဂုတ်
 ဝိပါက်ကိုးခု၊ ဟိတ်ကြည့်သော စေတသိက် ဗာတ္ထိံသ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။
 ဟေတု အရဏသမ္ပ နဟေတု အရဏသမ္ပလည်း ကတ္တား ကောက်
 ပြီ။ ။သမ္ပဒါနိကား။ သဟိတ်ဝိပါက် သတ္တရသ။ ဘဝင်တဒါရုံ စေတ
 သိက်ပဉ္စတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ ။ပဌမ သုံးချက်။ ဒုတိယလည်း သုံးချက်
 နည်းတူ။ ။ပစ္စည်းမှာ အကုသိုလ် အဆုံးဇော၌ရှိသော ဟိတ်သုံးပါး
 ပစ္စည်း၏။ ။ပစ္စယုပ္ပန်အတူတူ။ ။တတိယလည်းသုံးချက်နည်းတူ။ ။

ဝစ္စည်း၌ အကုသိုလ်အဆုံးစော။ စေတသိက် သတ္တဝိသပစ္စည်း၏။ ။
ပစ္စယုပ္ပန်နည်းတူ။ ။အနန္တရကျိုးချက်။ သမနန္တရလည်း နည်းတူ။ ။
သဟဇာတ သုံးချက်။ အညမညမရ။ ။နိဿယသုံးချက်။ ဥပနိဿယ
ကျိုးချက်။ ။ပုရေဇာတမရ။ ။ပစ္စာဇာတသုံးချက်။ အာသေဝနမရ။ ။
ကမ္မတချက်။ ဝိပါကမရ။ ။အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ တချက်စီ။ ။
သမ္ပယုတ္တမရ။ ။ဝိဗ္ဗယုတ္တသုံးချက်။ အတ္ထိ၊ အဝိဂတသုံးချက်။ နတ္ထိ၊ ဝိဂ
တကျိုးချက်။ ။အနုလုံပစ္စနိက်၌။ ။နဟေတုယာနဝ။လ။ နောအဝိဂတေ
နဝ။သဗ္ဗတ္ထနဝ။ ။အရဏဒုက်နှင့်အရှက်ပြီး၏။ ။

ဤကဲ့သို့သဟေတုကအစရှိသောဒုက်တို့နှင့် အသီးအသီးရှက်၍ဟော
လေ။ ။သရဏ၊ အရဏ ၊ သဥတ္တရပုဒ်တို့နှင့် ရှက်ရာ၌။ ။နသရဏ၊န
သဥတ္တရပဒ၊ နအရဏ နသဥတ္တရပဒဟု နှစ်ပုဒ်တည်း။ ။ထိုနှစ်ပုဒ်တို့
တွင်။နသရဏ နသဥတ္တရပုဒ်၏ အရကား။ လောကုတ္တရာစိတ်ရှစ်ခု။ စေ
တသိက်ဆတ္တိ သနိဗ္ဗာန်တည်း။ ။နအရဏ၊နသဥတ္တရပုဒ် အရမရှိ။ နအ
ရဏအရ အကုသိုလ် နသဥတ္တရအရ လောကုတ္တရာ ပြစ်၍ အရမရှိ။ ။
[၂၄၀ * ၂] နသရဏံ နသဥတ္တရံ ဓမ္မံ ပရိစ္စ၊ အရဏော သဥတ္တရော
ဓမ္မော ဥဗ္ဗဇ္ဇတိ ဟေတုပစ္စယာ။ နသရဏော နသဥတ္တရောဓမ္မေ ပရိစ္စ စိတ္တသ
မုဋ္ဌာနံ ရူပါကတ္တားကာ။ ပဉ္စဝေါကာရတု၌ ဖြစ်သောအခါ လောကုတ္တရာ
စိတ်ရှစ်ခု။စေတသိက်အဋ္ဌတိ သ။ အစိတ်အပေါင်း နာမက္ခန္ဓာကိုစွဲ၍ဖြစ်
သောစိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ ။ရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်ရသည့်ပစ္စည်း ဟူသ
မျှကိုတချက်သာ။ ဧကန်၊ အာရမ္မဏ အနန္တရ အစရှိသော။ နာမ်သာ ပစ္စ
ယုပ္ပန်ရသောပစ္စည်းတို့၌မရ။ ။ပစ္စနိက်၌။ နာရမ္မဏေဧကံ၊ နာနန္တရ၊ နသ
မနန္တရ၊ နအညမည၊ နဥပနိဿယ၊ နပုရေဇာတ၊ နပစ္စာဇာတ၊ နာသေဝ
န၊ နသမ္ပယုတ္တ၊ နောနတ္ထိ၊ နောဝိဂတေဧကံ။ ။ဆဝါရပြီး၏။ ။ပဉ္စာဝါရ
ဟေတုပစ္စည်း၌။ ။နသရဏော နသဥတ္တရောဓမ္မော၊ အရဏဿ သဥ
တ္တရဿဓမ္မဿ၊ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။ နသရဏဿ ဥတ္တရာ၊ ဟေတု
စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံရူပါနံ၊ ဟေတုပစ္စယေနပစ္စယော တချက်သာ။ ။အာရမ္မ
ဏ၌၊ နသရဏောန သဥတ္တရောဓမ္မော အာရမ္မဏဿ ဥတ္တရဿ ဓမ္မဿ
အာရမ္မဏ ပစ္စယေန ပစ္စယော ကတ္တားကာ။ လောကုတ္တရာ စိတ်ရှစ်ခု စေ
တသိက်ဆတ္တိ သ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်း၏။ သမ္ပဒါနိကာ။ မဟေကုသိုလ် ဥဏာ
သမ္ပယုတ်ထေးရ မဟာံ ဩယာဉာဏ သမ္ပယုတ်ထေးရ မနောစွါရာဝဇ္ဇနိး

အဘိညာဉ်နွေးဝိရုဏိ အပ္ပမညာဩဉ်သော၊ စေတသိက် တေတ္ထိံသ ပစ္စယုပ္ပန်၏။ အဝိပတိယာဇော၊ အနန္တရသမနန္တရဇော၊ ဖိုလ်လေးခုအဆုံးဇောပစ္စည်း၏။ တိဟိတ်ဘဝင်တေရသပဋ္ဌယုပ္ပန်၏။ သဟဇာတတချက်၊ အညမညမရ။ နိဿယတချက်၊ ဥပနိဿယတချက်၊ ပုရေဇာတမရ။ ပစ္ဆိမာဇာတတချက်၊ အာသေဝနမရ။ ကမ္မာဝိပါက၊ အာဟာရ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဈာန၊ မဂ္ဂ တချက်၊ သမ္မုယုတ္တမရ။ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ၊ အဝိဂတ၊ တချက်စီသာ။ နဟေတုယာဇော၊ သဗ္ဗတ္ထဇော။ နအနုတ္တရပုဒ်နှစ်ရှက်ရာ၌။ နသရဏနအနုတ္တရပဒ၊ နအရဏနအနုတ္တရပဒဟုနှစ်ပုဒ်တည်း။ ထိုနှစ်ပုဒ်တို့တွင်။ နသရဏနအနုတ္တရပုဒ်၏ အရကား။ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသလောကီဝိပါကဗာတ္ထိံသ ကြိယာဝိသ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ နှစ်အဋ္ဌဝိသတည်း။ နအရဏ နအနုတ္တရပုဒ်၏ အရကား။ အကုသိုလ်ခွါဒသ စေတသိက် သတ္တဝိသတည်း။ နသရဏံ နအနုတ္တရံ ဓမ္မံ ပစ္စယာ၊ အရဏော အနုတ္တရော ဓမ္မောဥပ္ပဇ္ဇကိ ဟေတုပစ္စယာ ကတ္တားကား။ ဂေါတြဘူဝေါဒါနံအနုလုံ အစရှိသော ရှေးရှေးသော စိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုကို ပုရေဇာတ နိဿယ ပစ္စည်းပြု၍ ဖြစ်သော ပဉ္စဝေါကာရတို့၌ ဖြစ်သောအခါ လောကုတ္တရာ စိတ်နှစ်ခု စေတသိက် အဋ္ဌတိံသပစ္စယုပ္ပန်တရားရ၏။ တချက်သာ၊ ဟေတုယာဇော၊ အာရမ္မဏဇော၊ သဗ္ဗတ္ထဇော၊ နဟေတုနာရမ္မဏမရ။ နပဓိပတိယာဇော၊ နပစ္ဆိမာဇာတေဇော၊ နာသေဝနေဇော၊ နကမ္မဇော၊ နဝိပါကဇော၊ ပစ္စနိက်။ ဆဝါရပြီး၏။ ပညာဝါရဟေတုပစ္စည်း။ အာရမ္မဏအဝိပတိပစ္စည်းမရ။ အနန္တရပစ္စည်း၌။ နသရဏောနအနုတ္တရောဓမ္မော၊ အရဏသမ္ပယုတ္တရသမ္ပယုတ္တံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဂေါတြဘူ မဂ္ဂဿ ဝေါဒါနံမဂ္ဂဿ အနုလောမံ ဗလသမာပတ္တိယာ နိရောဓာ ဂဠုဟန္တဿ နေဝသညာ နာသညာယတနံ ဗလသမာပတ္တိယာ အနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော ကတ္တားကား။ မဂ်လေးခုအားတပ်သော ဂေါတြဘူဝေါဒါနံ ကိစ္စတပ်သော မဟာ ကုသိုလ် ပဌမနွေး တတိယနွေး ဖိုလ်လေးခုအား တပ်သော အနုလုံကိစ္စတပ်သော မဟာကုသိုလ်မဟာ ကြိယာပဌမနွေး တတိယနွေး နိရောဓသမာပတ်မှ ထသောအခါ အနာဂါမိဖိုလ် အရဟတ္တဖိုလ် အားတပ်သော နေဝသညာနာသညာယတနံ ကုသိုလ် ကြိယာ အဆုံးဇော ပစ္စည်းတရားရ၏။ သမ္မုဒါနံကား။ လောကုတ္တရာ စိတ်နှစ်ခု ပိဋ္ဌယုပ္ပန်

တရားရ၏။ ။ဘချက်။သမနန္တရလည်းတချက်။နည်းတူသာ။သဟဇာတ၊အညမညမချ။ ။နိဿယသန္တိ။နသရဏော နအနုတ္တရောဓမ္မောအရဏသမ္ပန္နသန္တရသမ္ပန္နသတချက်သာ။ပုရေဇာတနိဿယတည်း။ ။ဥပနိဿယသန္တိ။နသရဏောနအနုတ္တရောဓမ္မောအရဏသမ္ပန္နသန္တရသမ္ပန္နသတချက်။ ။နအရဏောနအနုတ္တရောဓမ္မောအရဏသမ္ပန္နသန္တရသမ္ပန္နသတချက်။ ။ဤနှစ်ချက်သာရသတည်း။ ။ပုရေဇာတဘချက်။ အာသေဝနတချက်။ ဝိပ္ပယုတ္တတချက်။ အတ္တိ၊နတ္တိ၊ဝိဂတ၊အဝိဂတ၊ တချက်စီသာတည်း။ ။နဟေတုယာဒ္ဓေ။ နာရမ္ပဏေဒ္ဓေ။ နဥပနိဿယေဧကံ။ ပုရေဇာတေဒ္ဓေ။လ။သဗ္ဗတ္ထေ။ ။နိဗ္ဗိတံ။ ။ပဋ္ဌာနံကျမ်းပါဠိတော်နိဿယံ။

(ကျမ်းပြီးနိဂုံး)

- (၁) စေတုတ္တရေမြိနဂရေ၊ပုဗ္ဗေဇာတောဝသာသနံ။
ပရိဘာလေကဂါမသ္မိံ၊သန္တိသန္တိယသာသနံ။
- (၂) ပရိသသုညနဂရေ၊မဟာမစ္ဆေနကာရိတေ။
တိဘုဒ္ဓိကမနောရမ္မေ၊ဝိဟာရေသာသနံတထံ။
- (၃) ဟဇာတယက္ခဝိနိဗ္ဗိ၊ဟိဏိဝသာနိဝသိတွာ။
တိလောကဂုရုသင်္ခါတေ၊ဝိဟာရေပဉ္စဝသိတွာ။
- (၄) စတုဘုဒ္ဓိကအာရာမေ၊ဝိစိတြေသဗ္ဗဝိတ္တာနံ။
သဗ္ဗသံဝိတိဇနိတေ၊ကမ္မဋ္ဌာနိကသာရုပ္ပေ။ ။
- (၅) အရညိကင်္ဂဘင်္ဂ၊သမာဒါနိကဘိက္ခုနံ။
နိဂါသနမနောရမ္မေ၊ပုညစေတိယပဉ္စမေ။ ။
- (၆) မင်းရဲ၊မင်းလှ၊တောင်တော်၊နာမေနရာဇပုတ္တနံ။
ကာရိတေဟိဘသိဒ္ဓတ္ထံ၊ဝိပ္ပသန္ဓေနစေတသာ။ ။
- (၇) သဟဿသတပတ္တမြိ၊စက္ကဝလိသကူနာမိကေ။
ပုဗ္ဗကထံဗာ၊သုတ္တံန၊စက္ကဝုဒ္ဓိနိပ္ပါဒနံ။ ။
- (၈) သောတုနံဝုဒ္ဓိအတ္ထာယ၊မမဉ္ဇာဏသဝစနံ။
အကောပေတွာနဝါစဉ္စ၊ကာလေအန္တရက္ခဏေ။ ။
- (၉) အနန္တနယသမ္ပန္နံ၊သိဝံပဋ္ဌာနနိဿယံ။
ပုဗ္ဗာဘူဘံနသန္တိ၊ရမိတံတံမယာကတံ။ ။

- (၁၀) ဓမ္မာနံသာမိယောဗုဒ္ဓေါ၊ ဣတိသေကာရဏေနစ။
ဓမ္မသာမိနောဣဒန္တိ၊ တံသာသနဿဇောတနော။ ။
- [၁၁] ဓမ္မသာမိဇောတောစေတ၊ သောမဟာဓမ္မရာဇဿ။
ဂုရုဓမ္မသာမိမဟာ၊ ဓမ္မရာဇဂုရုတိစ။ ။
- [၁၂] ဣတိနာမေဟိသံယုတ္တော၊ သောထေရောကတမောတိစေ။
နန္ဒမေခာတိပုဗ္ဗေဝ၊ ဂုရူဟိကတနာမဝါ။ ။
- [၁၃] တံသာသနာလင်္ကာရောတိ၊ လန္ဈောပဌမလညနော။
ပရောဂုရုတ္တာစနာမောတိ၊ ဗိလဒ္ဓလညနောယသော။ ။
- [၁၄] အနန္တဝိသယဉာဏံ၊ တေနပုညေနတံဉာဏံ။
သမ္မာပေတွာဝရုတ္တံ၊ ဇနံတာရေမိနာဂတော။ ။
- [၁၅] 'သံသာရေသံသရေန္တဝိ၊ ဇေယျာသေဋ္ဌောအဘူတောစ။
တိက္ခညာတိသမ္ပန္နောစ၊ ထောကဓမ္မသမ္မာပန္နော။ ။
- [၁၆] ဒက္ခောဒိဋ္ဌိဇုပညောစ၊ ယသဝါသိရိပုညဝါ။
သဒ္ဓါဒိဓမ္မသမ္ပန္နော၊ လောကေသဗ္ဗတ္ထပါကဇော။ ။
- [၁၇] ကေသရောဝအဆန္တိတော၊ ပရိသာသုဝိသာရဒေါ။
ဓမ္မဒါနံဒဒန္တောဝိ၊ ပရူပဝါဒမဒ္ဒနော။ ။
- [၁၈] သရဝါအာယုဝါဝဏ္ဏော၊ မိတိမာဇာတိသုန္ဓရော။
အာယုပဒ္ဒဒဝါစေဝ၊ အာရောဂေါမိတ္တသန္ဓဝေါ။ ။
- (၁၉) အပရောဉသုသန္တောဝိ၊ နပဟောတုမမဂုဏံ။
စတုဒိသာဟိဝါတောဝိ၊ စာလေတိနသိနေရုဝ။
- (၂၀) အတ္ထန္ဒယနသမ္ပန္နော၊ သဗ္ဗတ္ထပါကဇောဘာဝေ။
ပရေမမေဝဝစနံ၊ သစ္စံသုဏန္တုဘာသိတံ။ ။
- (၂၁) ဣန္ဒြိယံပတ္တိတံမဟ္တံ၊ ဝိပ္ပမေဝသမိတ္တတု။
သဗ္ဗေပုရေန္တုသင်္ကပ္ပေါ၊ စန္ဒောပန္နရသောယထာ။ ။
- (၂၂) အနာယာသေနပပ္ပေါတိ၊ ယထာဝိဒဉ္စနိဿယံ။
သိဒ္ဓံပပ္ပေါန္တုဇေဝဉ္စ၊ သဗ္ဗတ္ထပါဏိနောသဒါ။ ။

ပုဗ္ဗေ၊ ပဝတ္တိကာလမှ ရှေး၌။ ဇေတုတ္တရမိ၊ ဇေတုတ္တရာဝေါဟာပ
ညတ်သမုတ်အပ်သော။ နဂရေ၊ မြို့၌။ ဇာတောဝ၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်ဖြစ်ပြီး
သည့်သာလျှင်။ ဟုတွား၍။ သာသနံ၊ သုံးလူယုံတ်ထားမြတ်ဘုရား၏။ သင်

ရှားသာသနာမိန့်ကြံစာကို။ ပတိဋ္ဌာပေတွာစ၊ သောတုဇန ပေနေယျတို့
 ၏--ခန္ဓာသန္တာန်ဝယ် သရဏ္ဍာယ်သင်ကြားရှုတ်စေသောအားဖြင့် တည်
 ပြီး၍လည်းကောင်း။ (ဤပတိဋ္ဌာပေတွာစ ကား၊ ကြိယာဝန်သည်ကြိယာ
 နှင့်မကင်းရာသောကြောင့်။ ကြိယာအကျိုးငှာ ထည့်သော ပါဠိသေသ
 တည်း) တတော၊ ထိုဇေတုတ္တရာသည်မည်ရှိ။ မြို့စာတိဌ။ ပရိနောက်
 ဖြစ်သောကာလ၌။ တာလေကဂါမသ္မိံ၊ ထန်းတပင်ဟုခေါ်တွင် ဒေသရပ်
 ဂါမ၌။ သဒ္ဓါယ၊ ကြည်လင်စေတတ်သော မြတ်သောသဒ္ဓါတရားနှင့်။ ဝါ။ သ
 ဒ္ဓါယ၊ ယုကြည်လှစွာသဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသောစိတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တက္က။ သာသနံ။ သာ
 သနဿ၊ ပဋိဝေသေဒ္ဓမ္မ၏-မူလမှန်စွာသာသနာ၏။ (သာယုတ္တ၌ ဒုတိယာ
 သက်)။ ဝုဒ္ဓိံ၊ အစီးအပွားကို။ နိဗ္ဗတ္တတွာစ၊ ဖြစ်စေပြီး၍၎င်း။ တတော၊ ထို
 ရှာမှ။ ပရိနောက်ဖြစ်သော ကာလ၌။ (ပရိဟူသောပုဒ်သည်။ အပါဒါနပေ
 ကွဖြစ်ရကား။ တတောဟူသောအပါဒါနကိုထည့်အပ်သတည်း)။ ဇလု
 ဗ္ဗနဂရေ၊ ကုန်းဘောင်ပြည်ဟု အမည်ဝေါဟာ၊ မြို့အောင်ချာ၌။ မဟာ အမ
 စွန၊ အမတ်ကြီးသည်။ ကာရိတေ၊ ဆောက်လုပ်စီရင်အင်သော။ ကိတုဋ္ဌိ
 ကမနောရမ္မေ၊ ထုံသုံးဆင့်ရှိသော နှလုံးမွေ့လျော်ဘွယ်ရှိလေသော။ ဝိဟာ
 ရေ၊ ကျောင်း၌။ ဝသိတွာ၊ နေ၍။ တထံ၊ မမေ့မိမိမပြန်မှန်သော။ သာသနံ၊
 သုံးလှထွတ်ထားဘောကြားမိန့် မှာသာသနာကို။ ပတိဋ္ဌာပေတွာစ၊ တည်
 စေပြီး၍၎င်း။ တတောပရိ၊ ထိုနောက်မှ ဆိုအပ်ပြီးသော။ (တတောပရိ
 လိုက်စေ)။ ယက္ခိရိမ္မိ၊ ဇေတအင်းရှိသော ဘိလူးတို့သည် စောင့်ရှောက်
 အပ်သောကြောင့်။ တောင်ဘိလူးအမည်ဖြင့် ထင်ရှားလေသော။ ဝါ။ ဇေတ
 အမည်ရှိသော ဘိလူးအင်းရှိသော ဘိလူးတို့၏ နေရာဖြစ်သောကြောင့်။
 တောင်ဘိလူးအမည်ဖြင့် အလွန် ထင်ရှားလေသော။ ဝိဟာရေ၊ ကျောင်း
 တိုက်၌။ တိဏိဝဿာနိ၊ သုံးနှစ်တို့ပတ်လုံး။ ဝသိတွာစ၊ နေပြီး၍၎င်း။ ဝါ။ ဝ
 သိတွာစ၊ ဣရိယာပထစတုက္ကကို မျှစေသောအားဖြင့် နေပြီး၍၎င်း။ တိ
 လောကဓုရသင်္ခါတေ၊ တိလောက ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်လေသော။ စတုတုဋ္ဌိက
 အာရာမေ၊ လေးဆင့်ရှိသောတုံတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍နှလုံး
 မွေ့လျော်ဘွယ်ရာရှိလေသော။ သဗ္ဗတ္ထဝိတ္တာနံ၊ အလုံးစုံသော အထွဋ်စုံနိဗ္ဗာ
 ဌာန်ကင်းစသော။ အဆောက်အဦးတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်ကုန်သော ကျောင်း
 တို့ထက်။ ဝိဝိဓေ၊ အထူးထူး အပြားပြား များစွာသော ရှန်ကင်းမှန်စီ
 ပန်းချီစသောတန်ဆာတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်စွာလေသော။ သဗ္ဗေသံ၊ ခပ်သိမ်း

ကုန်သောသူတို့၏။ ပီတိစနိတေ၊ နှစ်လိုဝင်းမြောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်ထ
သော။ ကမ္မဋ္ဌာနိကာသာရဗျေ၊ သမထဝိပဿနာတည်းဟူသောကမ္မဋ္ဌာန်း
ကိုအားထုတ်ခြင်း လုံ့လနှင့်ယှဉ်ကုန်သော ရဟန်းတို့အား လျောက်ပတ်
စွာထသော။ အရညိကင်္ဂါတင်္ဂါသမာဒါနိကာတိက္ခန္နံ၊ အရညကင်္ဂါတင်
ဆောက်တည်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏။ နိဝါသနမနောရမ္မေ၊ နေသဖြင့်နှလုံး
မွေ့လျော် ဘွယ်ထသော။ ပုညစေတီယပစ္ဆိမေ၊ ပုညစေတီ ဘုရား၏။
အနောက် အရပ်၌ဖြစ်ထသော။ မင်းရဲမင်းယှ ဧွေတောင် ဣတိနာမေန၊
မင်းရဲမင်းယှဧွေတောင်ဟူသောအမည်ရှိသော။ ရာဇပုတ္တေန၊ မင်းသား
သည်။ ဝိဗ္ဗသန္ဓေန၊ အထူးသဖြင့်ကြည်ညိုသော။ စေတသာ၊ စိတ်ဖြင့်။ ဟိ
တထိဒ္ဓတ္ထံ၊ သောကီ လောကုတ္တရာအကျိုး၏ ပြီးစီးခြင်းငှာ။ ကာရိတေ၊
ဆောက်လုပ်စီရင်အပ်သော။ ဝိဟာရေ၊ ကျောင်း၌။ ဝဠာဿာနိ၊ ငါးနှစ်
တို့ပတ်လုံး။ ဝသိတွာ၊ နေ၍။ စက္ကာထိသေ ကုန်သမိကေ၊ တခုယုတ်လေး
ဆယ် အလွန်ရှိသော။ သဟဿသတ-သဟဿသတသ္မိံ၊ တထောင်
တရာသည်။ ဝါ၊ တရားအလွန်ရှိသောတထောင်သည်။ (သို့ ဝိဘတ်ကား
လောပတည်း)။ ပတ္တမိ၊ ရောက်သည်ရှိသော်။ ပုဗ္ဗေ၊ ဧွေ၌။ ကတံ၊ ပြု
စီရင်အပ်သော။ ပဋ္ဌာနနိဿ ယဿ၊ ပဋ္ဌာန်း နိဿယ၏။ လေခါဒိ၊ ရေး
လက်စကို။ (ဤကား ပဋ္ဌာနပုဒ်အလိုငှာ ထည့်သော ပါဌသောသ)။ ဗာ
ဇေတွာ၊ ဆက်၍။ စက္ကဝုဒ္ဓိ နိပ္ပါဒနံ--စက္ကဝုဒ္ဓိ နိပ္ပါဒနတ္ထာယစ၊ သာသ
နာတော်၏ စည်ပင် ပြန့်ပွား များခြင်း၏ ပြီးစေခြင်း အကျိုးငှာလည်း
ကောင်း။ သောတူနံ၊ စာသင်သားတို့၏။ ဝုဒ္ဓိအတ္ထာယ၊ ဓမ္မအတ္ထဒေသ
နာပရိဝေတိ၌ လိမ္မာသိချင်သောညာဏ်၏ ပြန့်ပွားခြင်းငှာ၎င်း။ မမ၊ ငါ
၏။ ဉာဏဿ၊ ဉာဏ်၌။ ဝဇနံ--ဝဇနတ္ထာယစ၊ ပြန့်ပွားစေခြင်းငှာလည်း
ကောင်း။ (သမ္ပဒါနံ အနက်၌ပဌမာ ဝိဘက်သက်)။ ဝါစဉ္စ၊ စာပေသင်ကြား
ခြင်းကိုလည်း။ အကောပေတွာ၊ မပျက်စေမူ၍။ အန္တကေတွာ၊ အကြား
အကြား အားထပ်သော အခွင့်ရှိသော။ ကာလေ၊ ကာလ၌။ အနန္တနယ
သမ္ပန္နံ၊ အဆုံးမရှိသောကေတ္တနည်းနာနတ္တအစရှိသောနည်းတို့နှင့်ပြည့်စုံ
ထသော။ ပုဗ္ဗဘူတဉ္စ၊ ထသော။ နသန္တဉ္စ၊ ထင်ရှားမရှိသည်လည်းဖြစ်ထ
သော။ ဣမံပဋ္ဌာနနိဿယံ၊ ဤအနန္တနယဖြစ်သော သမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်း၏
မှီရာ ဖြစ်သောနိဿယကို။ မယာဝ၊ သည်။ ရေိတံ၊ စီမံအပ်ပြီ။ ကိတံ၊ ပေ
ထက်ဘဝ်ထားရေးသားအပ်ပြီ။

။ယောဗုဒ္ဓော၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရား

သည့်။ ဓမ္မာနံ၊ တရားတို့၏။ သာမိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ ဓမ္မာနံ၊ တရားတို့ကြောင့်။ သာမိ၊ လူနတ်တို့၏အရှင်သည်။ ဝါ၊ ဓမ္မာနံ၊ တရားတို့ကို။ သာမိ၊ အစိုးရသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဣတိဣမိနာ ကာရဏေန၊ ထိုသို့သောအကြောင်းကြောင့်။ သောဗုဒ္ဓော၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ ဓမ္မသာမိ၊ ဓမ္မသာမိမည်တော်မူ၏။ ဓမ္မသာမိနော၊ တရားတို့၏အရှင်ဖြစ်တော်မူသောဘုရား၏။ ဝါ၊ တရားတို့ကြောင့်။ လူနတ်တို့၏အရှင်ဖြစ်တော်မူသောမြတ်စွာဘုရား၏။ ဣဒံ၊ ဥစ္စာတည်း။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုတရားတို့၏ အရှင်ဖြစ်တော်မူသောမြတ်စွာဘုရား၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သတ္တိကြောင့်။ ဓမ္မသာမိ၊ ဓမ္မသာမိမည်တော်မူ၏။ (ဓမ္မာနံသာမိ၊ ဓမ္မသာမိ ဟူသောဆန္ဒဗျာဠာရိသံသမာသ်ဋ္ဌိဓမ္မာနံဟူသောရှေ့ပုဒ်၏အရကား။ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် တည်းဟူသော ထောကုတ္တရာဓမ္မပဋိသန္ဓိဒါရ္ဃာန်အတိညာဉ်တည်းဟူသောလောကီဓမ္မ။ မူလကာရဏတည်းဟူသော ပရိယတ္တိဓမ္မရ၏။ ထိုဓမ္မ၏မြတ်စွာဘုရား နှင့်သာမိကအဖြစ်ဖြင့် စင်ခြင်းသမ္ပန္နဘောသည်။ ဌာနပစာရတ္ထအားဖြင့်ရ၏။ သာမိဟူသောနောက်ပုဒ်၏အရကား။ ထိုဌာနပစာရတ္ထအားဖြင့် မှတ်အပ်သောမြတ်စွာဘုရား၏။ ဓမ္မသာမိနောဣဒံဓမ္မသာမိဟူသောတန္တိတ်ဝိဂြိုဟ်ဝယ်ဓမ္မသာမိနော ဟူသောရှေ့ပုဒ်၏အရကား။ မြတ်စွာဘုရား၏ သုံးပါးသောသာသနာနှင့် သာမိသံအဖြစ်ဖြင့်စင်ခြင်း သမ္ပန္နဘောသည် ဌာနပစာရတ္ထရ၏။ ဣဒံအနက်ဥသက်သောဏပစ္စည်း၏အရကား။ ပရိယတ္တိ၊ ပဋိပတ္တိ၊ ပဋိဝေဓ ဟုဆိုအပ်သော သုံးပါးသော သာသနာရ၏။) ဝံသာသနဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ဥစ္စာဖြစ်သောသာသနာကို။ ဇောတနော၊ ထွန်းပစေကတ်သည်တည်း။ ဓမ္မသာမိ ဇောတနော၊ တရားတို့၏ အရှင်ဖြစ်သောမြတ်စွာဘုရား၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သာသနာတော်ကိုထွန်းပစေကတ်သည်။ [ဤဝစနတ္တန္တိနိဗ္ဗန္တပုဒ်၏အရကား။ ဤကျမ်းကို ပြုအပ်သောဆရာရ၏။ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောဝစနတ္တန္တိနိဗ္ဗန္တပုဒ်ကို ဂမ္ပမာန်ဖြင့်၍ ဂါထာဋီမရေးသည်။] ယောထေရော၊ အကြင်ထေရ်သည်။ ဓမ္မသာမိဇောတောစေတ၊ တရားတို့၏အရှင်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဥစ္စာတည်းဟူသောသာသနာတော်ကိုထွန်းပစေသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဟောဓမ္မရာဇဿ မြတ်သောဒါန သီလအစရှိသော ကုသိုလ်ဓမ္မနှင့်ပြည့်စုံသော တရားမင်းဖြစ်၏။ ဂုရုစ၊ ဆရာတော်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့နှစ်ပါးသောသတ္တိကြောင့်။ သောထေရော၊ ထိုမထေရ်သည်။ ဓမ္မသာမိဇော

တ မဟာဓမ္မရာဇ ဂုရုတိစ၊ ဓမ္မသာမိဇောတ မဟာဝဗ္ဗ ရာဇာဂုရု ဟူ၍
လည်း။ ဣတိနာမေဟိ၊ ဤအမည်တို့နှင့်။ သံယုတ္တောယျဉ်၏။ သောထေ
ရော၊ သို့မထေရ်သည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စေပုစ္ဆေ
ယျ၊ အကယ်၍မေးညားအံ့။ ပုဗ္ဗေဝ၊ ပဉ္စင်းဖြစ်စဉ်းဦးကလျှင်။ နန္ဒမေဓာ
တိ၊ နန္ဒမေဓာဟူ၍။ ဂုရုဟိ၊ ဆရာတို့သည်။ ကတနာမဝါစ၊ မှည့်အပ်သော
အမည်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ တိသာသနာ လင်္ကာရေတိ၊ တိသာသ
နာလင်္ကာရဟူ၍။ လဇ္ဈော၊ ရအပ်သော။ ပဌမလဉ္စနောစ၊ ငှေးဦးစွာသော အ
မည်နာမံ တံဆိပ်လည်းရှိသော။ ပရော၊ နောက်ဖြစ်သော။ ဂုတ္တော၊ ဆို
အပ်ပြီးသော။ နာမောစ၊ ဓမ္မသာမိဇောတ မဟာဓမ္မရာဇဂုရုဟူသော အ
မည်လည်းရှိသော။ ဣတိဒွိလဒ္ဓလဉ္စနော။ ဤသို့နှစ်ကြိမ် နှစ်ထပ် ရအပ်
သောအမည်နာမတံဆိပ်လည်းရှိသော။ ယသော၊ အရပ်ထက်ဝန်းကျင်
ကျော်စောခြင်းရှိသော။ ထေရော၊ မထေရ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤ
သို့။ ဝိသဇ္ဇေယျ၊ ဖြေရာ၏။ ။ တေနပုညေန၊ ထိုသို့အနန္တ နယ ဖြစ်သောသ
မန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်း၏မြီရာ နိဿယကို ရေးသား ပြုစု ရသော ကောင်းမှု
ကြောင့်။ ယံအနန္တ ဝိသယဉာဏံ၊ အကြင်အဆုံးမရှိသော အာရုံရှိသော
သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ တံဉာဏံ၊ ထိုသဗ္ဗညုတဉာဏ်
တော်သို့။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ သမ္မာ၊ ဖေပေါက်မပြန်။ ဝါ၊ သမ္မာ၊ အသင့်အား
ဖြင့်။ ပေတွာ၊ ရောက်၍။ အနာဂတော၊ နောင်အခါ၌။ [အကားဆန္ဒာနုရက္ခနအ
ယိုဌာချေသတည်း]။ ဇနံ၊ ဝေနေယျသတ္တဝါ အပေါင်းတို့အား။ သံသာရ
မဟောဃာတော၊ သံသရာတည်းဟူသောကြီးစွာသောရေအယဉ်မှ။ [ဤ
ကားပါဌသေသတည်း]။ ဝရုတ္တမံ၊ အလွန် မြတ်သော။ ဝါ၊ ဝရုတ္တမံ၊
တောင့်တ အပ်သည်ဖြစ်၍ မြတ်သော။ နိဗ္ဗာနထလံ၊ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူ
သောကုန်းသို့။ တာရေမိ၊ ကယ်တင်ရလို၏။ သံသာရေ၊ ဘဝများစွာသံသ
ရာ၌။ ယံသာရန္တေ ဘဝိ၊ ကျင်လည် သော်လည်း။ ဇေယျာစ၊ သိလသမာဓိ
ပညာ စသောကျေးဇူးဖြင့်ကြီးသော သူတို့ထက် အထူး သ ဖြင့် ကြီးသည်
လည်းကောင်း။ သေဠောစ၊ ချီးမွမ်းအပ်သော သူတို့ထက် အထူးသဖြင့်
ချီးမွမ်း အပ်သည်လည်းကောင်း။ အဘူတောစ၊ မဖြစ်ဘူးမြဲအံ့ဘွယ်သရ
သော လောကီ ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံသည်လည်းကောင်း။ တိက္ခပညာဒိ
သမ္ပန္နော စ၊ ထက်သော ပညာအစရှိသော ခုနစ်ပါးသော ပညာနှင့်ပြည့်စုံ
သည်လည်းကောင်း။ လောကဓမ္မသမ္ပာပဇ္ဇောစ၊ လောကဝတ် ဓမ္မဝတ်၌

ပြေပြစ်ခြင်းသို့ ကောင်းစွာရောက်သည်လည်းကောင်း။ ဒက္ခေစတုတ္ထဗုဒ္ဓ
သံသရာအကျိုးစီးပွား၌ လိမ္မာသည်လည်းကောင်း။ ဒိဋ္ဌိတရား၊ ဖြေငြိမ်းတော်
သောအယူနှင့် ပြည့်စုံသည်လည်းကောင်း။ (အာဂျာဟံတောကံ ခန့်-ဗိ-
သေသနပရပဒပုဒ်တည်း)။ ။ပုညောစ၊တိဟိတ်ပဒိုသန္ဓေပညာဖြင့် ပညာ
ရှိသည်၎င်း။ယသဝါစ၊များသော အခြံအရံနှင့် ပြည့်စုံသည်၎င်း။ သိရိစ၊
ဘုန်းကြက်သရေနှင့် ပြည့်စုံသည် လည်းကောင်း။ ပုညဝါ၊ ဘုန်းရှိသည်
၎င်း။သဒ္ဓါဒိ ဓမ္မသမ္ပန္နောစ၊ သဒ္ဓါအစရှိသော သူတော်တရားခုနစ်ပါးသူ
တော်ဥစ္စာခုနစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသည်လည်းကောင်း။ သဗ္ဗတ္ထ၊အလုံးစုံသော
လောကေ၊လောက၌။ ပါကဇောစ၊ ထင်ရှားသည်လည်းကောင်း။ ကေသ
ရော၊ သားဘို၏မင်းဖြစ်သောခြင်္သေ့မင်းသည်။ အဆန္တိတောဝ၊မကြောက်
မရွံ့သကဲ့သို့။ ပရိသာသု၊ ပရိသတ် လေးပါးတို့၌။ ဝိသာရဒေါစ၊ ရဲရင့်
ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်လည်းကောင်း။ဓမ္မဒါနံ၊ တရားတည်းဟူသောအလှူ
ကို။ ဒဒန္တောဝိ၊ ပေးသော်လည်း။ ပရူပဝါဒ မဒ္ဒနောစ၊ သူတပါးတို့၏မိစ္ဆာ
အယူကိုနှိုင်းနင်း သည်လည်းကောင်း။ ဟောမိ၊ ဖြစ်ရပါလိ၏။ ။သရဝါ
စ၊ ကရုဏိတ်ဌာန်မင်း၏အသံကဲ့သို့ သာယာသော အသံနှင့် ပြည့်စုံသည်
လည်းကောင်း။အာယုဝါစ၊အသက်ရှည်ခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသည်လည်းကောင်း။
ဝဇ္ဇောစ၊ အဆင်း ဖြစ်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံ သည်လည်း ကောင်း။ စိတိ
မာစ၊တည်ကြည်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်လည်းကောင်း။ ဇာတိသုန္ဓရောစ
အမျိုး၏ကောင်းမြတ်ခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသည်လည်းကောင်း။ အဘယုပ္ပဒ္ဒဝေါ
စ၊ နှစ်ဆဲ့ငါးပါးသောဘေးတဆဲ့ခြောက်ပါးသော ဥပဒ္ဒဝေါတို့မှကင်းသည်
လည်းကောင်း။ အရောဂေါစ၊ အနာ မရှိသည် လည်းကောင်း။ ဖိတ္တသန္ဓ
ဝေါစ၊ ကောင်းသော အဆွေခင်ပွန်းနှင့်ပြည့်စုံသည်လည်းကောင်း။ ဟော
မိ၊ ဖြစ်ရလိ၏။အပရော၊ တပါးသောသူသည်။မမ၊ ငါ၏။ ဂုဏံ၊သီလဘူတစ
သောဂုဏ်ကျေးဇူးကို။ ဥဿုသန္တောဝိ၊ ငြိမ့်စူသော်လည်း။ စတုဒိသာဟိ၊
အရပ်လေးမျက်နှာတို့မှ။ အာဂတော၊ လာသော။ဝါတော၊လေသည်။ သိနေ
ရုံ၊ မြင့်မိုင့်တောင်ကို။ နစာလေတိဇ္ဈဝ၊ မထွပ်စေနိုင်သကဲ့သို့။မမ၊ငါ၏။ ဂု
ဏံ၊ ကျေးဇူးကို။ စာလေတုံ၊ထွတ်စေခြင်းငှာ။ နပဟောတု၊ မစွမ်းနိုင်သည်
ဖြစ်စေသတည်း။ ။အတ္တစ္စယေန၊လောကီလောကုတ္တရာအကျိုး၊ ပစ္စုပ္ပန်
အကျိုး၊သံသရာအကျိုး၊ မိမိအကျိုး။ သူတပါးအကျိုးတည်းဟူသော အ
ကျိုးငါးပါးနှင့်။သမ္ပန္နော၊ပြည့်စုံသည်။သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောအရပ်ဒေသ၌။

ပါကဓော၊ ထင်ရှားသည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်ရေလို့၏။ ပရေ၊ တပါးသောသူကို
 သည်။ မမေဝ-မယာ၊ ငါသည်။ ဘာသိတံ၊ ဆိုအပ်သော။ သစ္စံ၊ မှန်သော။ ဝ
 နံ၊ စကားကိုသာလျှင်။ (ဧကကားအဋ္ဌာနပယုတ်) သုဏန္တ၊ နာစေ
 ကုန်သတည်း။ ဝါ၊ ဘာသိတံ၊ ဆိုအပ်သော။ သစ္စံ၊ မှန်သော။ မမေဝ၊ ငါ၏
 သာလျှင်။ ဝစနံ၊ စကားကို။ သုဏန္တ၊ နာစေကုန်သတည်း။ (မမေဝပုဒ်ကား။
 ဖံ၊ အမြဲပုဒ်ကဲ့သို့။ ဝစနံပုဒ်ကိုလည်း လျှင်သာမျှတ္ထန္တံ၊ ဘာသိတံကိုလည်း
 လျှင်ကတ္တတ္ထန္တံ)။ မယှံ၊ ငါသည်။ ဣန္ဒိတံ၊ အလိုရှိအပ်သော။ ပတ္တိတံ၊
 တောင့်တအပ်သော။ ဝရံ၊ ဆုသည်။ ဗုဒ္ဓမေဝ၊ လျှင်စွာသာလျှင်။ သမိတ္တ
 တု၊ ပြည့်စုံစေသတည်း။ သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ မယှံ၊ ငါ၏။ (အောက်၌
 ဆိုအပ်ပြီးသောမယှံ သဒ္ဓါကိုအဓိကားအားဖြင့်ယူ)။ သင်္ကပ္ပေါ၊ ကောင်း
 သောအကြံတို့သည်။ ပန္နရသော၊ တဆဲ၊ ငါးရက်လောက်ထွန်းသော။ စန္ဒော
 ယယာ၊ လ-ကဲ့သို့။ ပုဇ္ဈေ၊ ပြည့်စုံစေသတည်း။ (သင်္ကပ္ပေါ၌ ပဋ္ဌမာယော
 ဝိဘတ်ကို။ တတောယောနမောတု၌ တုသဒ္ဓါဖြင့် ဩပြုသတည်း)။ ဣဒံ
 နိဿယံ၊ ဤပဋ္ဌာန်း နိဿယ သည်။ အနာယာသေန၊ ငြိမ့်မြင် မပင်ပန်း
 သောအားဖြင့်။ သိန္နံ၊ ပြီးစီးခြင်းသို့။ ပပေါတိယထာစ၊ ရောက်သကဲ့သို့
 လည်း။ ဧဝံကထာ၊ ထိုအတူ။ သဗ္ဗတ္ထ၊ ခပ်သိမ်းသောအရပ်တို့၌။ သဒ္ဓါ၊
 အခါခပ်သိမ်း။ ပါဏိနောစ၊ သတ္တဝါတို့သည်လည်း။ သိန္နံ၊ လောကီလော
 ကုတ္တရာ အကျိုးစီးပွားပြီးစီးခြင်းသို့။ ပပေါန္တု၊ ရောက်စေကုန်သတည်း။

အဆက်ဆက်သော ဆရာတို့အထံမှဆောင်အပ်ဆုံးဖြတ်အပ်သော
 အဆုံးအဖြတ်ကို သိတော်မူသော တောင်ဘီလူးအရပ်၌ သိတင်းသုံးနေ
 တော်မူသော အနန္တဓမ္မမဟာရာဇဂုရု ဆရာတော်အထံမှ ရအပ်သော
 နည်းကိုအမှီပြု၍ နိဿယကိုစီရင်အပ်ပြီ။ နောက်နောက်သောအမျိုးကောင်း
 သားပညာရှိ သူတော်ကောင်း သောတုဇနတို့သည်လည်း ကြည့်ရှုသော်
 ကြွေးမှတ်သားဆောင်ရွက်ပို့ သဆောင်ရွက်စေကုန်သတည်း။ ။

ကျမ်းပြုနိဂုံးပြီး၏။

၂၄၃

